အသိမ္မောသိပ္ပံပညာပထမစာစောင်

(အရှင်ယုဇန)

ညောင်လေးပင်မြို့

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ တောရဆရာတော်

ရန်ကုန်မြို့-ကျောက်ကုန်းတောရ

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတမေဒိနီဆရာတော်

နှစ်ပါးတို့၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်ရင်း

တောကျွဲအင်းမြို့

အဘိဓမ္မာသိပ္ပံ (အရှင်ယူဇန) ၏

နောက်ထပ်တည်ထွင်စီစဉ်ထားရာ

အဘိဓမ္မာသိပ္ပံပညာ

ပထမစာစောင်

ရန်ကုန်မြို့-ကျောက်ကုန်းတောရ၊
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတမေဒိနီဆရာတော် ကြည့်ရှုပြင်ဆင်တော်မူပါသည်။

"ကြီ" ပုံနှိပ်တိုက်
၃၀၇၊ ကျိုက္ကစံလင်း၊ နန္ဒဝန်အနီး တာဝမွ-ရန်ကုန်။

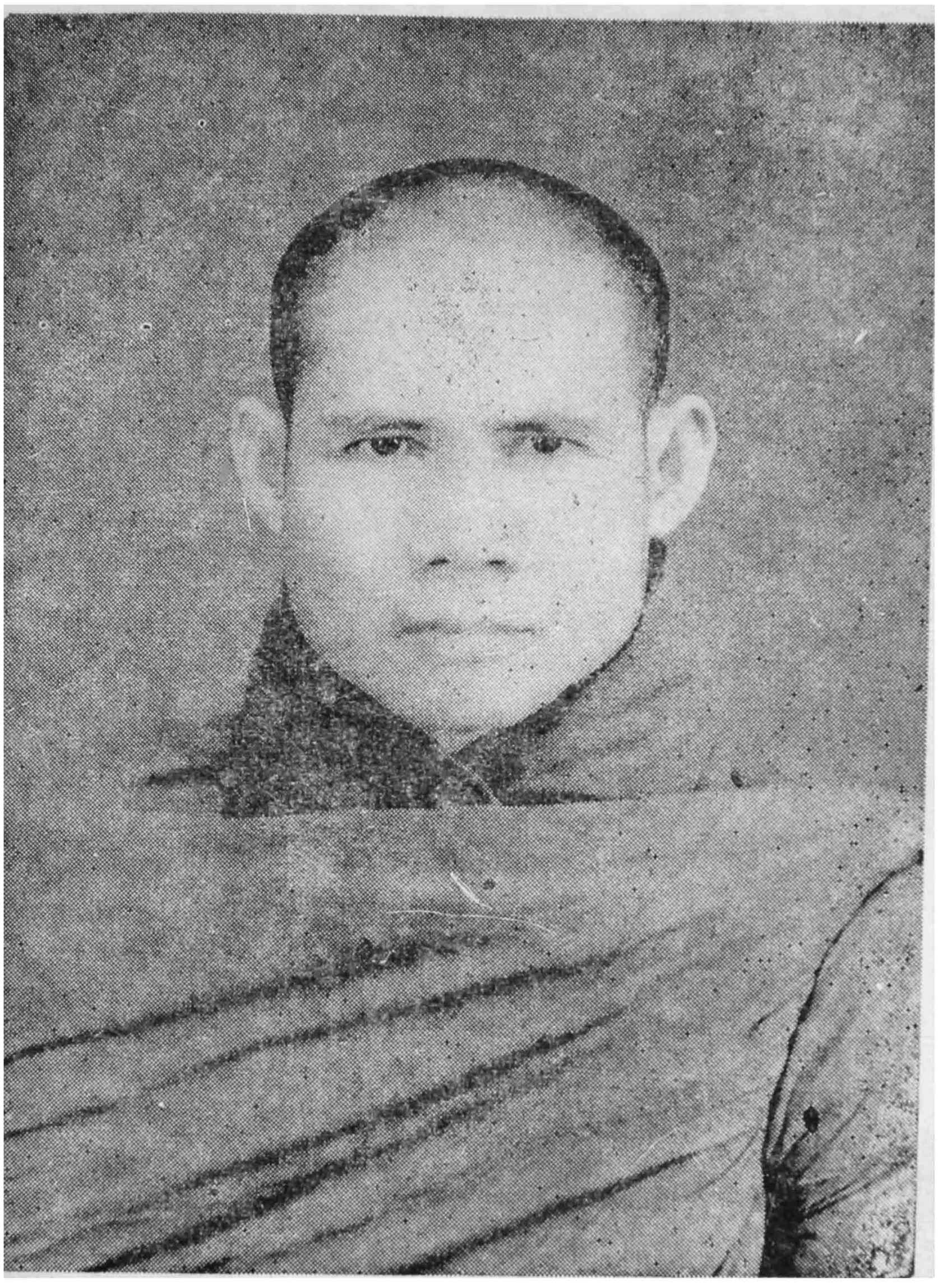

တောကျွဲအင်းမြို
အဘိဓမ္မာသိပ္ပံဆရာတော်
အရှင်ယုဇနာပုံ

အကျဉ်းဆိုကြ သင်္ဂြိဟ်သင်္ဂဟ

ဤသို့နက်ကျယ် အဓိပ္ပါယ်ကို သမုဒ္ဒရာအလယ် ယုန်သူငယ်ပမာ ထောက်တည်ရာ မရသဖြင့်၊ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်း မူလသောမကျောင်းတိုက်၌ သီဘင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အဘိဓမ္မာ ၇ ကျမ်းတွင် အကျယ်အကျယ်ဟောတော်မူရာ တရားအားလုံးကို အကျဉ်းချုံးကာ အဘိဓမ္မာ၏အဆီကိုညှစ်၍ အနှစ်ကိုထုတ်ခါ အဘိဓမ္မာသင်္ဂြိဟ်ကျမ်းကိုရေးသားတော်မူခဲ့လေသည်။

အဓိကရည်ရွယ် စာစောင်ငယ်

ပဲခူးခရိုင်ညောင်လေးပင်အပိုင် တောကျွဲအင်းမြို့ အဘိဓမ္မာသိပ္ပံကျောင်းတိုက်၌၊သီတင်းသုံးနေတော်မူသောကျွန်ုပ်တို့၏ကျေးဇူးရင်ဆရာကော် အရှင် "ဦးယုဇန" မထေရ်သည်၊ အဘိဓမ္မာသင်္ဂြိဟ်ကျမ်း၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ် မကျဉ်းမကျယ် သိလွယ်ရုံ သဘောထားလျက် ပဋ္ဌိမဘာက်မြန်မာစကားသက်သက်ဖြင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် အဘိ[illegible] စာမေးပွဲနှင့် ငယ်,လတ် တန်းဆိုင်ရာ သင်္ဂြိဟ်ဘာသာကို ဝင်ရောက်ကြေ[illegible]ဆိုကြသော ရဟန်း,ရှင်,လူ,ကျောင်းသူ ကျောင်းသား လူငယ်လူပျ[illegible]များတို့၏ စိတ်နှစ်လုံးကို ရွှင်ပြုံးနှစ်သက် အကြည်ဓာတ် ပေါ်ထွ[illegible]လျက် လက်မလွတ်နိုင်အောင် ဤစာစောင်ကဝန်ခံနိုင်သည့်အပြင်၊အဘိ[illegible]ဓမ္မာအသိညာဏ်ကို အခြေခံရပြီး ပြည်ထောင်စုအဘမြန်မာနိုင်ငံတော်[illegible]ကြီး၏ သားကောင်း သျှီးကောင်း ရတနာများ ထွန်းကားနိုင်ရန်[illegible]ရည်သန်၍။

အဆင့်အတန်းဝင် အောင်ဆုပန်ဆင်

အဘိဓမ္မာ ပထမဆင့် ပထမပိုင်းနှင့် [illegible] လတ်တန်း ဒုတိယပိုင်းအတွက်၊ ကသိုဏ်းကွက်ထင်မြင်စိတ်အာဒုံ ရွှင် ရွှင်နှင့် စာဖြေသူအပေါင်းတို့၏ နှစ်လုံးသွေးကို အပြုံးဆေးပက်သလို နှစ်သက်ရွှင်လန်း၍ အောင်ပန်းကိုဆင်မြန်းလိုချင်ကြလျှင် တောကျွဲအင်းမြို့ အဘိဓမ္မာသိပ္ပံ အရှင်ယုဇန၏ နောက်ထပ်တည်ထွင် စီစဉ်ထားရာ၊ အဘိဓမ္မာသိပ္ပံ ပညာ ပထမစာစောင်သည်၊ စာမေးပွဲဝင် နွဲ့ဖြေဆိုသူတို့မှာ နှစ်လုံး

သွေးအေးမြဲ၍ မွေးလှသော အပွင့် အနွယ် အဝုံတို့နှင့် ပြည့်စုံပြီး၊ အဘိဓမ္မာပညာ၏ ပန်းရုံကြီးပမာဖြစ်ပါသည်။

တောကျွဲအင်းမြို့-စာဖြေဌာန။
အဘိဓမ္မာကြီးကြပ်ရေးအဖွဲ့သားများ။

သင်တန်းဆရာများ (သတိ)

အဘိဓမ္မာ သင်တန်းပေးသော ဆရာများသည်။ မိမိတို့၏ တပည့်များကို အနည်းဆုံး စတုတ္ထတန်းနှင့် ညီမျှသောတပည့်များမှသာ လွယ်ကူစွာ မိမိတို့လိုရာ လမ်းစဉ်ဖြင့် တွင်တွင်ကြီး ပေါက်ရောက်နိုင်ကြပေလိမ့်မည်။

ဤမျှလောက်မှ အဆင့်အတန်းမရှိသေးသော တပည့်များကို သင်းပေးနေခြင်းဖြင့် အချိန်သာကုန်ခမ်း၍၊ ပင်ပန်းကျိုးမနပ်ပဲ ရှိခဲ့ရာ၏။

ခရောင်းထဲတွင် နွားအို နှင့် လှည်းအို မြင်ရသလို
ခွေးကျိုး နှင့် ယုန်လိုက်သည့် ပမာ မဖြစ်ကြရာ-

၁။ ဤ အဘိဓမ္မာသိပ္ပံပညာ ပထမစာစောင်မှာ ပထမဆင့် ပထမပိုင်းနှင့် ငယ်, လတ်, တန်း, ဒုတိယပိုင်း ၂ ခဏ်း ၂ ပိုင်း ရှိခဲ့သည်။ ပထမဆင့် အဘိဓမ္မာ စာမေးပွဲအတွက် ညာဏ်ထက်သူမှာ ၂ လပိုင်း။ ညာဏ်နုံသူများ ၃ လပိုင်းနှင့် အောင်ပန်း ဆင်မြန်းနိုင်သည်။

၂။ သင်တန်းပေးသော ဆရာသည် ပထမနေ့၌၊ ပထမပိုင်းကို တနေ့ထွက်စာကျက်လို့ ရနိုင်လောက်အောင်၊ ဒီကနေပြီး ဟောဒီ အထိ၊ ပိုင်း၍ ဆရာကိုယ်တိုင် ကျကျ နန ဘတ်ပြပြီးလျှင် တပည့်များအား တယောက်စီ ဆရာက စာကို ဘတ်ခိုင်းပါ။

၃။ နက်ဖြန်ခါ ဒုတိယနေ့၌ စာအုပ်ကိုပိတ်၍ အလွတ် တယောက်စီ အပြန်ခိုင်းပါ။ (စာရလျှင် ရှေ့တိုးဘက်၊ မရပြန်လျှင်နောက်ထပ်ကျက်)

၄။ ဆရာက စာရရှိပြီး တပည့်များသာ စာအုပ်ကို ဖွင့်ကြည့်စေ၍၊ ဤအဘိဓမ္မာသိပ္ပံစာအုပ်တွင် ပါဝင်သော သရုပ်နှင့် အဓိပ္ပါယ်များကို ကွဲပြားသွားအောင် ရှင်းပြပေးပါ။

၅။ ဆရာက ရှင်းတန်း ပြောပြပြီးနောက် စာတက်သူ အချင်းချင်း တယောက်က မေး တယောက်က ဖြေပါစေ။ ဥပမာ အကုသိုလ် စိတ် အခေါက်းတွင် အစမှ အဆုံး၊ အဆုံးမှ အစ အချင်းချင်း မေးဖြေ ပြုလုပ် ပါစေ။

၆။ ပထမဆင့် ပထမပိုင်းကို ကြေကြေ မွန်မွန် ရရှိပါက ပထမဆင့် စာမေးပွဲ အောင်ပန်း ဆင်မြန်းနိုင်ရန်နှင့် ပထမပိုင်း ဒုတိယပိုင်း ၂ ပိုင်း လုံးကို ကြေကြေ မွန်မွန် ရရှိထားပါက ငယ် လတ် တန်းဆိုင်ရာ သင်္ဂြိဟ် ဘာသာ အတွက် အောင်ပန်း ဆင်မြန်းနိုင်ရန် လေးနက်စွာ တာဝန်ယူ သည်။ (အဘိဓမ္မာသိပ္ပံ အရှင်ယုဇန)

၇။ အောက်တန်း ၅ ကြိမ်ထက်မနည်းရအောင် အစမ်းစာမေးပွဲ ပြုလုပ်ပေးပါ။ အစမ်းစာမေးပွဲတွင် ရွေးရွေးနှစ်က မေးခွန်းဟောင်းများ နှင့် ဤဘာသုတ်တွင် ပါဝင်သော သရုပ် အဓိပ္ပါယ်များ ကိုက်ညီသွား အောင် ဆရာအမြင်နှင့် မေးခွန်းပြုလုပ်ရှိမေးပါ။ ညာဏ်ထက်သူများမှာ ပထမပိုင်းတွင် မရပ်ဆိုင်းသေးပဲ ဒုတိယပိုင်းတိုင်အောင် တန်ခွန်လျှင် ၁-၂-၃-ခေါက်ထက်မနည်းစေပဲ (ဖြေးဖြေးနှင့် လေးလေးဘတ်ပါ) သ ရုပ်နှင့် သဘာဝပညာတွေဟာ မရပ်ဆိုင်းပဲ ရင်ထဲနှစ်လုံးထဲသို့ အလိုင်း တကြိုး ပြေးဝင်လာမည်မှာ ယုံမှားဘွယ်မရှိရာ။

အဘိဓမ္မာသင်တန်းသူ သင်တန်းသားများအား တိုက်တွန်းချက်

သင်တို့ငါတို့အား ကြောင်းကျိုးဆက်စပ် အမျှင်အပင်မပြတ်အောင် ၂၄ ပါး ပဋ္ဌာန်း ပစ္စည်းများသည်။ ထူးဆန်းဘွယ်ရာ လွန်ကျယ် စွာဖြင့် ပဋ္ဌာန်း ဒေသနာတော်မှ ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ကုသိုလ် အကုသိုလ်မှ မသိပါပဲ ရှိသေစွာ အဘိဓမ္မာတရား နာကြားရသော(လင်းနို့သား နှင့် ဘား)အကျိုးများခံစားရသလို အသင်တို့ကိုယ်တိုင်က သိုလ် အကုသိုလ် လည်းသိအောင် ကြည့်လည်းကြည့် အံလဲအံ ကြိုလဲကြို ဖန်လဲဖန် သုံး သပ်ဆင်ခြင်ရန် ကျိုးပါးတကုတ် အားထုတ်ကြသဖြင့် အကျိုးခံစား ဘွယ်မှာ အလွယ်သာဖြစ်လိမ့်မည်ဟု မြော်လင့်ပါသည်။

ဤအဘိဓမ္မာသိပ္ပံကျမ်းသည် အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်း၏ အဆိအနှစ်တို့ကို ဆိုင်ရာဆိုင်ရာတို့မှ ထုတ်နှုတ်၍တင်ပြထားသဖြင့် သင်ကြားတတ်မြောက်လိုကြသော ရှင်လူ ရဟန်းတို့မှာ လွယ်လွယ်နှင့် တတ်မြောက်နိုင်ရန် အကြောင်းရှိပေသည်။ ပိဋကတ် သုံးပါးတွင် အရေးပါ အရာရောက်သော အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်တော်ဖြစ်၍ ဝေနေယျအပေါင်းတို့၏ အာရုံကွန့်မြူးရာ နိဗ္ဗာန်လမ်းကြောင်းကြီး သဖွယ်လည်းဖြစ်ပေ၏။

ထူးသောအချက်

ကျွန်တော်သည် ရန်ကုန်မြို့ လုံးဆိုင်ရာ ဆူးလေစေတီတော်တွင် သူဌေးဦးဘထွန်း၏ မမွာရုံအပေါ်ထပ်၌ (၇)ရက်တပတ် ဝိပဿနာသင်တန်းများကို ပြသလျက်ရှိ၏ သင်တန်းသူ သင်တန်းသားကိုအား ပြသရာတွင် အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ အယူအဆ ခဲရာခဲဆစ် ဟူသမျှတို့ကို ရှာဖွေစုဆောင်းရာ၌ လွယ်လွယ်ကူကူနှင့်မိမိအလိုရှိရာကို တွေ့ရှိရန်မှာ သင်တန်းသူ သင်တန်း သားတို့သည် အခက်အခဲနှင့်သာ တွေ့ကြုံနေကြရလေသည်။ ထိုအခိုက် သင်တန်းသားဘို့အား အဓိပ္ပါယ်ရှင်းရှင်းနှင့် တိုတိုတုတ်တုတ်အမြန်သိနိုင်ရန် (ဤအဘိဓမ္မာသိပ္ပံ)စာစောင်ကို ညွှန်ကြားလိုက်သောအခါမှ သင်တန်းသားတို့သည် ဟဒယရှင်မြှုံ၍ ထူးမြတ်သောဝိတိဖြင့် ကောင်းလိုက်တာ နေရာကြလိုက်တာ အခုမှ အလိုရှိတာတွေ့ တွေ့ရပြီ တဲ့သက်လုံး ဤစာအုပ်ကို ခေါင်းရင်းကထားမည်။ သွားလေရာရာမှာ ယူဆောင်၍သွားမည်ဟု အဘိဓမ္မာရိုးရိုး လိုက်စားသူနှင့် (ဝိပဿနာ)လိုက်စားသူတိုင်း တတွက်တွက်နှင့် ခရားမရေလွှတ်သလို ပြောဆိုလျက်သာရှိကြသည်ကို ကျွန်တော်၏ ကိုယ်တွေ့ပင်ဖြစ်ပါသည်။

သိပ္ပံနှင့်လောကုတ္တရာ

သိပ္ပံ ဆိုသည်ကား-အတတ်ပညာကိုခေါ်သည်။ အတတ်ပညာတွင်လည်း လောကီအတတ် လောကုတ္တရာအတတ်ပညာဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိသည်။ ထို နှစ်စားတွင်– ရူပဗေဒ၊ ဓာတုဗေဒ၊ ပါဏဗေဒ၊ ရုက္ခဗေဒ၊ သတ္တဗေဒ၊ နက္ခတ္တဗေဒ၊ စိတ္တဗေဒ၊ အစရှိသော အတတ်တို့ကို ယခုခေတ်လောကခေတ်ဆရာများက မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့လုပ်ကိုင်

၀ ပါဠိဆရာကြီး–ဦးမြင့်သိန်းဝေဘန်ချက်

နေကြ၏။ ယင်းအတတ်တို့ကို လောကီအတတ် လောကီသိပ္ပံဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။ လောကုတ္တရာ အဘိဓမ္မာသိပ္ပံ ဆိုသည်ကား– သိသင့် သိထိုက်သော ညာဏ်၏ အချက်အခြာ ပညာများကို အကြွင်း အကျန်မရှိထုတ်နုတ်ဖေါ်ပြသောစိတ်ဓာတ် ၁ ပါး၊ စေတသိက်ဓာတ် ၅၂ ပါး၊ ရုပ်ဓာတ် ၂၈ ပါး၊ နိဗ္ဗာန ဓာတ် ၁ ပါး၊ လေးရပ်ပေါင်း ၈၂ ပါးကို အကျယ်ဝေဘန်သည်ရှိသော် အဘိဓမ္မာသိပ္ပံပညာကြီး ဖြစ်လေတော့သည်။

ဥာဏ်လပ် ဥာဏ်ရင့်

အဘိဓမ္မာသိပ္ပံ ပညာသည်လည်း ပရိယတ္တိ အနေအားဖြင့် သိသင့်သမျှတို့ကို သိနေသောအဘိဓမ္မာသင်ရိုး အရပ်ရပ်တို့၌ မွေနှောက် ကျက်စားနိုင်သော ညာဏ်အဆင့်အတန်းကိုညာဏ်လပ်ဟု ခေါ်သည်။ ထိုပရိယတ္တိညာဏ်လပ်ကို ထွင်းဖေါက်၍ ပဋိဝေဒ၏ အချက်အခြာ ဖြစ်သော အနတ္တညာဏ်ဖြင့် ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း သစ္စာညာဏ်အလင်းကို သနိမိတ္တကင်းအောင် ညာဏ်ကျက်စားနိုင်ပါမူကား ညာဏ်ကြီးရှင် ညာဏ်ရင့်ကြီးများဖြစ်လေသည်။ အဘိဓမ္မာသိပ္ပံ ဆရာတော်ရေးသားသော ၏ ကျမ်းသည်လည်း၊ ညာဏ်လပ်များမှာ အားရ ပါးရ ကျက်စားနိုင်လောက်အောင် စာမေးပွဲအောင်နိုင်လောက်အောင် ရေးသား၍ ထားလေသည်။ ညာဏ်ရင့်ကြီ များမှာမူကား အရေးကြီးသော သဘာဝ အအချက်တို့ကို ယူနိုင် ဆနိုင်ကြစေရန် တိုစိကိုစိ အဓိပ္ပါယ်ကလေးများကို သူ့နေရာနှင့်သူ ကွက်ကွက် ကွင်းကွင်း ပြထားလေသည်။

၏ကျမ်းကို ကျက်မှတ်သင်အံလေ့လာကြသော ရဟန်း ရှင်လူတို့မှာ ပရိယတ္တိ အဘိဓမ္မာ အခြေခံရရုံမျှမက ပဋိပတ္တိမှာ အနည်းငယ်မျှ လှုပ်ကာ လှက်ကာ ညွှန်ပြရုံနှင့် အတိတ်မှ ယခုအချိန်အထိ မိုက်မဲခဲ့သော အမိုက်ကြီး အမိုက်ကလေးတွေ အားလုံး ကုန်ဆုံးချုပ်ငြိမ်းပြီး သံသရာလက်စံသိမ်းနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်အားထားမိပါသတည်း။

(သကျသီဟဓမ္မာစရိယ)
ပါဠိဆရာကြီး-ဦးမြင့်သိန်း၊ ရန်ကုန်။

မာတိကာ

ဦးရေ။ အကြောင်းအရာ။ စာမျက်နှာနံပါတ်။

၁—စိတ်ပိုင်း ပထမဆင့်ပထမပိုင်း

၁။ ပဏာမနှင့် ပဋိညာဉ်ကိုပြဆိုရာဂါထာ ၁
၂။ ပရမတ္ထတရား ၄ ပါး ၄
၃။ မဖေါက်မပြန်မြတ်ပုံ ၄
၄။ ပရမတ်ကိုအာရုံပြုပုံ ၄
၅။ အမည်ပညတ်မှထုတ်နှုတ်ပုံ ၅
၆။ ပရမတ်နှင့် ပညတ် ၅
၇။ စိတ်အမည်တရား ၄ ပါး ၆
၈။ ကာမစိတ်များခေါ်ပုံ ၆
၉။ စိတ် ၄ ပါးနှင့် ဘုံ ၄ စား ၇
၁၀။ ယုတ်မြတ်စိတ်စဉ်ဤသို့ပင် ၇
၁၁။ စိတ်အကျဉ်း ၈၉ ၇
၁၂။ စိတ်အကျယ် ၁၂၁ ၇
၁၃။ လောဘမူစိတ် ၈ ၈
၁၄။ ဒေါသမူစိတ် ၂ ၈
၁၅။ မောဟမူစိတ် ၂ ၉
၁၆။ အကုသိုလ်စိတ်ဘေဒ ၄ ၁၀
၁၇။ အကုသိုလ်နှင့် ကုသိုလ်ရှေ့နောက်အစဉ် ၁၁
၁၈။ ခိုးသူ၌လောဘမူစိတ်ဖြစ်ပုံ ၁၁
၁၉။ ပြစ်ငယ် ပြစ်ကြီးရွေးနည်း ၁၁
၂၀။ တဏှာအစစ် (၁၀၈) ၁၂
၂၁။ အာဃာတဝတ္ထု ၉ ပါးနှင့် ၁၀ ပါး ၁၂
၂၂။ သောမနဿဖြစ်ကြောင်း ၃ ပါး ၁၃

ဦးရေ။ အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာနံပါတ်။

၂၃။ ဒေါမနဿဖြစ်ကြောင်း ၂ ပါး ၁၃
၂၄။ ဥပေက္ခာဖြစ်ကြောင်း ၃ ပါး ၁၃
၂၅။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြောင်း ၂ ပါး ၁၄
၂၆။ အသင်္ခါရိကဖြစ်ကြောင်း ၂ ပါး ၁၄
၂၇။ မောဟမူစိတ်၌ မောဟတွေဝေပုံ ၁၄
၂၈။ မောဟမူစိတ်၌ ဥပေက္ခာဖြစ်ပုံ ၁၄
၂၉။ မောဟမူစိတ်၌ ဝိစိကိစ္ဆာမညီပုံ ၁၄
၃၀။ မောဟမူစိတ်၌ ဥဒ္ဓစ္စမညီပုံ ၁၅
၃၁။ မောဟမူစိတ်၌ သသင်္ခါရိကအပြာမရှိပုံ ၁၅
၃၂။ အကုသလဝိပါက်စိတ် ၇ ၁၅
၃၃။ အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ် ၈ ၁၆
၃၄။ အဟိတ်ကြိယာစိတ် ၃ ၁၇
၃၅။ ကြိယာ ၂ စားပြားလာပုံ ၁၇
၃၆။ အဟိတ်စိတ်အမည်ခွဲး ၉ ၁၈
၃၇။ အဟိတ်စိတ်ဘေဒ ၄ ၁၉
၃၈။ အဟိတ်စိတ်သည် သမ္ပယုတ်လော ဝိမ္ပယုတ်လော ၂၁
၃၉။ အဟိတ်စိတ်သည် အသင်္ခါရိကလော သသင်္ခါရိက်လော ၂၂
၄၀။ ရယ်ခြင်းအပြား ၆ ပါး ၂၂
၄၁။ ရယ်စိတ်အပြား ၁၃ ပါး ၂၃
၄၂။ အသောဘကစိတ် ၃၀ ၂၄
၄၃။ သောဘကစိတ်အကျဉ်း ၅၉ ၂၄
၄၄။ သောဘကစိတ်အကျယ် ၉၁ ၂၄
၄၅။ အသောဘကစိတ်ဘေဒ ၅ ၂၅
၄၆။ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ၂၆
၄၇။ မဟာကုသိုလ်စိတ်ဝေဒနာ ၂ ၂၇
၄၈။ မဟာကုသိုလ်ညာဏ် ၄ ၂၇
၄၉။ မဟာကုသိုလ်သင်္ဂါရ ၈ ၂၇

ဦးရေ။ အကြောင်းအရာ။ စာမျက်နှာနံပါတ်။

၅၀။ အကုသိုလ် ကုသိုလ်ကြိုယာစိတ် ၃ ပါးထူးခြားပုံ ၂၉
၅၁။ ကာမာဝစရစိတ်ဘေဒ ၄ ၃၀
၅၂။ ကာမစိတ် ၁၄ ၃၀
၅၃။ ကာမစိတ်ဘေဒ ၆ ၃၁
၅၄။ ရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ် ၅ ၃၂
၅၅။ ဈာန်အင်္ဂါ ဈာန် ဈာန်စိတ် ၃ ပါးထူးခြားပုံ ၃၃
၅၆။ ဈာန်အင်္ဂါ ၅ ပါးဖြင့် ၆ ပါး ၃၃
၅၇။ ရူပစိတ်သည် အာရုံမလွန်ပဲ အင်္ဂါလွန်ပုံ ၃၄
၅၈။ ပဉ္စကနည်း ဈာန်ယူနည်း ၃၄
၅၉။ စတုက္ကနည်းဈာန်ယူနည်း ၃၅
၆၀။ ဈာန် ၄ ပါးနှင့် ဘုံ ၄ ဘဝ် ၃၆
၆၁။ ဈာန် ၅ ပါးက ဈာန် ၄ စားဖြစ်လာပုံ ၃၆
၆၂။ သမာပတ် ၈ ပါးနှင့် ၉ ပါး ၃၆
၆၃။ အဘိညာဉ်တပ်ခိုက်နှင့် မတပ်ခိုက်ခြားနားပုံ ၃၇
၆၄။ စတုက္ကနှင့် ပဉ္စကနည်းခြားနားပုံ ၃၇
၆၅။ ဆန့်ကျင်ဘက် နိဝရဏများလောင်ကျွမ်းပုံ ၃၈
၆၆။ အဘယ့်ကြောင့်ဝိတက်စသား ၅ ပါးသာဈာန်ခေါ်သနည်း ၃၉
၆၇။ အရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ် ၄ ၄၀
၆၈။ အာရုံ ၄ စားနှင့် စိတ် ၄ ပါး ၄၀
၆၉။ အတိက္ကမိတပ္ပအာရုံ ၄၀
၇၀။ အာလမ္ဗတပ္ပအာရုံ ၄၁
၇၁။ အရူပကမ္မဋ္ဌာန်းအကျဉ်းစီးဖြန်းနည်း ၄၂
၇၂။ အရူပစိတ်သည် အင်္ဂါမလွန်ပဲ အာရုံလွန်ပုံ ၄၂
၇၃။ အရူပစိတ်ကို အဘဲ့ကြောင့် ပဉ္စမဈာန်ဟုဆိုသနည်း ၄၃
၇၄။ ရူပဈာန်လောက် အရူပဈာန် အာရုံမများသနည်း ၄၃
၇၅။ လောကီဈာန် ၂ ပါး ထူးခြားပုံ ၄၃

ဦးရေ။	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာနံပါတ်။
၇၆။	ကာမကုသိုလ်နှင့် မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၂ ပါး ထူးခြားပုံ	၄၄
၇၇။	မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇	၄၄
၇၈။	မဟဂ္ဂုတ်စိတ်ဘေဒ ၆	၄၄
၇၉။	လောကီစိတ် ၈၁	၄၆
၈၀။	လောကီစိတ်ဘေဒ ၇	၄၆
၈၁။	လောကုတ္တရာကုသိုလ်စိတ်အကျဉ်း ၄	၄၈
၈၂။	လောကုတ္တရာဝိပါက်စိတ် အကျဉ်း ၄	၄၈
၈၃။	မဂ်သည်အဘယ့်ကြောင့် ၄ ပါးပြားသနည်း	၄၉
၈၄။	မဂ္ဂင် မဂ် မဂ်စိတ် ၃ ပါးထူးခြားပုံ	၅၀
၈၅။	အဘယ့်ကြောင့်လောကုတ္တရာကြိယာစိတ် မပါသနည်း	၅၀
၈၆။	သတ္တလောကမှ ထွက်မြောက်ပုံ	၅၁
၈၇။	သင်္ခါရလောကမှ ထွက်မြောက်ပုံ	၅၁
၈၈။	ဩကာသလောကမှ ထွက်မြောက်ပုံ	၅၁
၈၉။	စိတ်အကျဉ်း ၈၉	၅၂
၉၀။	စိတ်အကျဉ်းဘေဒ ၇	၅၂
၉၁။	စိတ်အကျဉ်းဇာတိဘေဒအရဆို	၅၃
၉၂။	စိတ်အကျဉ်းဘူမိဘေဒအရဆို	၅၅
၉၃။	သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်အကျယ် ၅	၅၆
၉၄။	သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ်အကျယ် ၅	၅၇
၉၅။	အဘယ့်ကြောင့်လောကုတ္တရာစိတ် ၄၀ ပြားသနည်း	၅၈
၉၆။	ပါဒကစျာန်ယူနည်း	၅၈
၉၇။	သမ္မသိတစျာန်ယူနည်း	၅၈
၉၈။	ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယစျာန်ယူနည်း	၅၉
၉၉။	ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ၏ထူးခြားပုံ	၅၉
၁၀၀။	အာဒေယ်အာဒေကြီးစျာန်ယူနည်း	၆၀
၁၀၁။	ကုသိုလ်စိတ်အကျယ် ၃၇	၆၀
၁၀၂။	ဝိပါက်စိတ်အကျယ် ၃၂	၆၁

ဦးရေ။ အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာနံပါတ်။
၁၀၃၊ စိတ်အကျယ် ၁၂၁ ၆၀
၁၀၄။ စိတ်အကျယ်ဘေဒ ၇ ၆၁
၁၀၅။ ဈာန်စိတ်အကျယ်သရုပ်အရဆို ၆၂
၁၀၆။ သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ၅ ပါးဖြစ်နိုင်သလား ၆၄
၁၀၇။ ဘယ်ယောဂီ ဘယ်ဈာန် ဘယ်မဂ် ဘယ်လိုတက်ရသနည်း ၆၄
၁၀၈။ မဂ်တရားအားထုတ်သူယောဂီ ၂ စား ၆၅
၁၀၉။ လောကုတ္တရာစိတ်အကျဉ်း ၈ ပါးဖြစ်လာပုံ ၆၅
၁၁၀။ ယောဂီတို့မဂ်တွင် သောမနဿမဂ်နှင့် အမြဲယှဉ်ပုံ ၆၆
၁၁၁။ စိတ်အကျဉ်း ၈၉ အနုလောမအရဆို ၆၆
၁၁၂။ စိတ်အကျဉ်း ၈၉ ပဋိလောမအရဆို ၆၇
၁၁၃။ စိတ်အကျဉ်း ၈၉ အသေးစိတ်အရဆို ၆၇

စိတ်ပိုင်း ပထမဆင့် ပထမပိုင်း

မာတိကာပြီး၏။

——xox——

၂—စေတသိက်ပိုင်း ပထမဆင့်ပထမပိုင်း

၁။ စေတသိက်အင်္ဂါကိုပြဆိုရာဂါထာ ၇၀
၂။ စေတသိက်အင်္ဂါလက္ခဏာ ၄ ၇၀
၃။ စေတောယုတ္တလက္ခဏာ ၄ ပါးထားပုံ ၇၁
၄။ ဘုံ ၃ ပါးနှင့် လက္ခဏာ ၄ ပါး ၇၁
၅။ သမ္မစိတ္တာသာဓာရဏ စေတသိက် ၇ ၇၂
၆။ မနသိကာရအပြား ၃ ပါး ၇၅
၇။ ပကိဏ်းစေတသိက် ၆ ၇၅
၈။ အာဆင့်ဆင့်သာ ဝိတိ ၅ ဖြာ ၇၈
၉။ အညသမာန်းစေတသိက် ၁၃ ၇၉

ဦးရေ။	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာနံပါတ်။
၁၀။	အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄	၈၁
၁၁။	အကုသိုလ်စေတသိက်ကား အမည်ထူးများ	၈၁
၁၂။	မာန်အပြား ၉ ပါး	၈၄
၁၃။	မစ္ဆရိယအပြား ၅ ပါး	၈၅
၁၄။	ကုက္ကုစ္စအပြား ၃ ပါး	၈၆
၁၅။	သောဘဏစေတသိက် ၂၅	၈၈
၁၆။	သဒ္ဓါအပြား ၄ ပါး	၉၁
၁၇။	အသက်မွေးငဲ့ မငဲ့ အထူး	၉၇
၁၈။	ဝိရတီအပြား ၉ ပါး	၉၇
၁၉။	ဝိရတီနှင့် စပ်ရာ အမျိုးအမည်များ	၉၈
၂၀။	သမ္မာဝါစာအပြား ၃ ပါး	၉၈
၂၁။	သမ္မာကမ္မန္တအပြား ၃ ပါး	၉၉
၂၂။	သမ္မာအာဇီဝအပြား ၂ ပါး	၉၉
၂၃။	စေတသိက် ၅၂	၁၀၁
၂၄။	သာဓာရဏစေတသိက် ၁၀	၁၀၁
၂၅။	အသာဓာရဏစေတသိက် ၂၂	၁၀၂
၂၆။	နိယတယောဂီစေတသိက် ၄၁	၁၀၂
၂၇။	အနိယတ်ယောဂီစေတသိက် ၁၁	၁၀၂
၂၈။	သမ္ပယောဂအကျဉ်းခေါင်းစဉ် ၄ နည်း	၁၀၃
၂၉။	သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏသမ္ပယောဂ ၁ နည်း	၁၀၃
၃၀။	ပကိဏ်းစေတသိက် သမ္ပယောဂ ၆ နည်း	၁၀၃
၃၁။	အညသမာန်းစေတသိက် ယှဉ် ကြဉ် အရဆို	၁၀၅
၃၂။	အညသမာနသမ္ပယောဂ ၇ နည်း	၁၀၆
၃၃။	အကုသိုလ်စေတသိက် သမ္ပယောဂ ၅ နည်း	၁၀၇
၃၄။	အကုသိုလ်စေတသိက် ယှဉ် ကြဉ် အရဆို	၁၀၈
၃၅။	အကုသလသမ္ပယောဂ ၅ နည်း	၁၀၈
၃၆။	သောဘဏစေတသိက် သမ္ပယောဂ ၄ နည်း	၁၁၀

ဦးရေ။	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာနံပါတ်။
၃၇။	သောဘဏစေတသိက် ယှဉ် ကြဉ် အရေအို	၁၁၁
၃၈။	သောဘဏသမ္မယောဂ ၄ နည်း	၁၁၂
၃၉။	ဇုသ် မစ် ကုက် တို့ ကဒါစိယှဉ်ပုံ	၁၁၃
၄၀။	ဇုသ် မစ် ကုက် တို့ နာနာယှဉ်ပုံ	၁၁၄
၄၁။	ဝါစာကမ္မန္တ အာဇီဝတို့ ကဒါစိယှဉ်ပုံ	၁၁၄
၄၂။	ဝါစာကမ္မန္တအာဇီဝတို့ နာနာယှဉ်ပုံ	၁၁၄
၄၃။	ကရုဏာ မုဒိတာတို့ ကဒါစိယှဉ်ပုံ	၁၁၄
၄၄။	ကရုဏာ မုဒိတာကို့ နာနာယှဉ်ပုံ	၁၁၅
၄၅။	မာန စေတသိက်ကဒါစိယှဉ်ပုံ	၁၁၅
၄၆။	ထိန မိဒ္ဓတို့ သဟကဒါစိယှဉ်ပုံ	၁၁၅
၄၇။	သမ္မယောဂအကျဉ်း ၄ နည်း အကျယ် ၁၆ နည်း	၁၁၆
၄၈။	သမ္မယောဂနှင့် သင်္ဂဟနည်းအထူး	၁၁၇
၄၉။	သင်္ဂဟအကျဉ်း ၅ နည်း အကျယ် ၃၃ နည်း	၁၁၇
၅၀။	လောဘမူစိတ် သင်္ဂဟ ၄ နည်း	၁၁၇
၅၁။	လောဘမူစိတ် ယှဉ် ကြဉ် အရေအို	၁၁၉
၅၂။	လောဘမူလသင်္ဂဟ ၄ နည်း	၁၁၉
၅၃။	ဒေါသမူစိတ်သင်္ဂဟ ၂ နည်း	၁၂၀
၅၄။	ဒေါသမူစိတ် ယှဉ် ကြဉ် အရေအို	၁၂၀
၅၅။	ဒေါသမူလသင်္ဂဟ ၂ နည်း	၁၂၀
၅၆။	မောဟမူစိတ်သင်္ဂဟ ၁ နည်း	၁၂၁
၅၇။	မောဟမူစိတ် ယှဉ် ကြဉ် အရေအို	၁၂၁
၅၈။	မောမူဟ သင်္ဂဟ ၁ နည်း	၁၂၁
၅၉။	အကုသလ သင်္ဂဟ ၇ နည်း	၁၂၂
၆၀။	အဟိတ်စိတ်သင်္ဂဟ ၄ နည်း	၁၂၃
၆၁။	အဟိတ်စိတ် ယှဉ် ကြဉ် အရေအို	၁၂၄
၆၂။	အဟေတုက သင်္ဂဟ ၄ နည်း	၁၂၅
၆၃။	ကာမာဝစရစိတ် သင်္ဂဟ ၁၂ နည်း	၁၂၅

ဦးရေ။ အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာနံပါတ်။

၆၄။ ကာမဘဝစရစိတ် ယှဉ် ကြဉ် အရဆို ၁၂၇
၆၅။ ကာမဘဝစရသင်္ဂဟ ၁၂ နည်း ၁၂၈
၆၆။ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်သင်္ဂဟ ၅ နည်း ၁၂၈
၆၇။ မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ယှဉ် ကြဉ် အရဆို ၁၂၉
၆၈။ မဟဂ္ဂုတ်သင်္ဂဟ ၅ နည်း ၁၂၉
၆၉။ လောကုတ္တရာစိတ်သင်္ဂဟ ၅ နည်း ၁၃၀
၇၀။ လောကုတ္တရာစိတ် ယှဉ် ကြဉ် အရဆို ၁၃၁
၇၁။ လောကုတ္တရာသင်္ဂဟ ၅ နည်း ၁၃၁
၇၂။ ဘေဒကရုပ္ပစေတသိက်စု ၁၀ ၁၃၂
၇၃။ လောကုတ္တရာစိတ်၌ ဈာန်တရားထူးခြားပုံ ၁၃၂
၇၄။ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌ ဈာန်နှင့် အပ္ပမညာများ ထူးခြားပုံ ၁၃၂
၇၅။ ကာမဘဝစရစိတ်၌ မညာနှင့် ဝိရတိ ၅ လုံးထူးခြားပုံ ၁၃၂
၇၆။ သင်္ဂဟအကျဉ်း ၅ နည်း အကျယ် ၃၃ နည်း ၁၃၃
၇၇။ ယှဉ်ရာစိတ်နှင့် စေတသိက်မျှပုံ ၁၃၃
၇၈။ တဒုဘယ မိဿကယှဉ်ပုံ ၁၃၅

စေတသိက်ဝိုင်း၊ ပထမဆင့် ပထမဝိုင်း

မာတိကာပြီး၏။

၃—ပကိဏ်းဝိုင်း၊ ပထမဆင့် ပထမဝိုင်း

၁။ ခေါင်းစဉ်နှင့် ပဋိညာဉ် ၁၃၇
၂။ ခေါင်းစဉ်အကျဉ်း သင်္ဂဟ ၆ ၁၃၉
၃။ ဝေဒနာသင်္ဂဟ ၁၄၀
၄။ အနုဘဝန ဝေဒနာ ၃ ၁၄၀
၅။ ဇုန္ဒြိယဘေဒ ဝေဒနာ ၅ ၁၄၀

ဦးရေ။ အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာနံပါတ်။

၆။ အနုဘဝနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၁၂ ၁၎၁
၇။ ဇုန္ဒြိယဘေဒနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၁၂ ၁၎၁
၈။ အနုဘဝန ၃ ပါးက ဇုန္ဒြိယဘေဒ ၅ ပါးပြားလာပုံ ၁၎၂
၉။ အနုဘဝနှင့် စေတသိက် ၁၎၃
၁၀။ ဇုန္ဒြိယဘေဒနှင့် စေတသိက် ၁၎၃
၁၁။ စေတသိက်နှင့် ဝေဒနာ ၁၎၄
၁၂။ အဒုက္ခမသုခနှင့် ဥပေက္ခာ ၁၎၆

ဝေဒနာသင်္ဂဟပြီး၏။

၁၃။ ဟေတုသင်္ဂဟ ၁၎၇
၁၄။ ဟိတ်အပြား ၆ ပါး ၁၎၇
၁၅။ ဟိတ်နှင့် မယှဉ်သော အဟိတ်စိတ် ၁၈ ၁၎၇
၁၆။ ဟိတ်နှင့် ယှဉ်သော သဟိတ်စိတ် ၇၁ ၁၎၇
၁၇။ ဟိတ် ၁ ပါးနှင့် ယှဉ်သော ဧကဟိတ်စိတ် ၂ ၂၎၇
၁၈။ ဟိတ် ၂ ပါးနှင့် ယှဉ်သော ဒွိဟိတ်စိတ် ၂၂ ၁၎၇
၁၉။ ဟိတ် ၃ ပါးနှင့် ယှဉ်သော တိဟိတ်စိတ် ၎၇ ၁၎၈
၂၀။ အကုသိလ်ဟိတ် ၃ ၁၎၈
၂၁။ ကုသိုလ်ဟိတ် ၃ ၁၎၈
၂၂။ အဗျာကတဟိတ် ၃ ၁၎၈
၂၃။ ဟိတ်နှင့် စိတ် ၁၎၈
၂၄။ ဟိတ်၌ စိတ်ရ ၁၎၈
၂၅။ စိတ်၌ ဟိတ်ရ ၁၎၉
၂၆။ အဟိတ်စေတသိက် ၁၃ ၁၎၉
၂၇။ ကေဟိတ်စေတသိက် ၂၀ ၁၎၉
၂၈။ ဒွိဟိတ်စေတသိက် ၎၈ ၁၅၀
၂၉။ တိဟိတ်စေတသိက် ၃၅ ၁၅၁

ဦးရေ။	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာနံပါတ်။
၄၀။	ကေဟ်တ်စေတသိက် ၃	၁၅၁
၄၁။	ဒွိဟ်တ်စေတသိက် ၉	၁၅၂
၄၂။	တိဟ်တ်စေတသိက် ၂၇	၁၅၂
၄၃။	ပဥ္စဟ်တ်စေတသိက် ၁	၁၅၃
၄၄။	ဆဟ်တ်စေတသိက် ၁၂	၁၅၃
၄၅။	ဟ်တ်နှင့် စေတသိက်	၁၅၄
၄၆။	ဇာတ်ဟိတ်ယူပုံ	၁၅၄

ဟေတုသင်္ဂဟပြီး၏။

၄၇။	ကိစ္စသင်္ဂဟ	၁၅၅
၄၈။	ကိစ္စအပြား ၁၄ ပါး	၁၅၆
၄၉။	သာမညဉ္ဈာနအပြား ၁၀ ပါး	၁၅၆
၅၀။	ဝိသေသဉ္ဈာနအပြား ၂၅ ယူရာဂါထာ	၁၅၇
၅၁။	ကိစ္စ ၁၄ ပါးက ဈာန ၁၀ ပါးဖြစ်လာပုံ	၁၅၉
၅၂။	ကိစ္စအမှု စိတ်အစု	၁၅၉
၅၃။	သင်္ဂဟတကိစ္စစီ ၆၀	၁၆၁
၅၄။	ဘူမိဘေဒဇော ၅၅	၁၆၂
၅၅။	ဇာတိဘေဒဇော ၅၅	၁၆၂
၅၆။	ဝေဒနာဘေဒဇော ၈၇	၁၆၃
၅၇။	သမ္မယောဂဘေဒဇော ၅၅	၁၆၃
၅၈။	သန်ဒါရဘေဒဇော ၅၅	၁၆၃
၅၉။	ဟေတုဘေဒဇော ၅၅	၁၆၃
၆၀။	စေတသိက်၌ ကိစ္စရ	၁၆၄
၆၁။	ကိစ္စ၌ စေတသိက်ရ	၁၆၄

ကိစ္စသင်္ဂဟပြီး၏။

ဦးရေ။	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာနံပါတ်။
၅၂။	ဒွါရသင်္ဂဟ	၁၆၉
၅၃။	ဒွါရအပြားဖ ပါး	၁၆၉
၅၄။	ဒွါရတွင် စိတ်ဖြစ်စဉ်	၁၇၀
၅၅။	ဒွါရဒွ် စိတ်ရ	၁၇၃
၅၆။	ဘုံဒွ် ဒွါရဖြစ်	၁၇၃
၅၇။	ဒွါရတွင် ကော် အနေကံ စိတ်ဖြစ်စဉ်	၁၇၃
၅၈။	မနောဒွါရ ၂ ပါးထူးခြားပုံ	၁၇၅
၅၉။	ဒွါရဒွ် စေတသိက်ရ	၁၇၅

ဒွါရသင်္ဂဟပြီး၏။

၆၀။	အာရမ္မဏသင်္ဂဟ	၁၇၇
၆၁။	အာရမ္မဏနှင့် အာလမ္ဗဏ	၁၇၇
၆၂။	အာရုံအပြား ဖ ပါး	၁၇၈
၆၃။	ဓမ္မာရုံ ဖ ပါးနှင့် ၅ ပါး	၁၇၈
၆၄။	အာရုံနှင့် စိတ်	၁၇၉
၆၅။	ဇောကာလိကနှင့် ကာလဝိမုတ္တ	၁၇၉
၆၆။	ကုသိုလ်အဘိညာဉ် ၇ ပါးအာရုံပြုပုံ	၁၈၃
၆၇။	ကြိယာအဘိညာဉ် ၇ ပါးအာရုံပြုပုံ	၁၈၄
၆၈။	အဘိညာဏ်မွေ့ပုံ	၁၈၅
၆၉။	အဘိညာဉ် ၈+၇+၆+၅ ယူပုံ	၁၈၅
၇၀။	ပဋိဓိသကာမအာရုံ ကော်ပြုစိတ် ၂၅	၁၈၆
၇၁။	ဆစိတ္တာနိ မဟဂ္ဂုတ်အာရုံ ကော်ပြုစိတ် ၆	၁၈၆
၇၂။	ကေဝိသော်တိ ပညတ်အာရုံ တော်ပြုစိတ် ၂၁	၁၈၆
၇၃။	အဋ္ဌ နိဗ္ဗာန်အာရုံ ကော်ပြုစိတ် ၈	၁၈၇
၇၄။	ဝိသ လောကီ အနော်ကံပြုစိတ် ၂၀	၁၈၇

ဦးရေ။	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာနံပါတ်
၇၅။	ပဉ္စ အနေကံ အာရုံပြုစိတ် ၅	၁၈၇
၇၆။	ဆ အလုံးစုံအာရုံ အနေကံပြုစိတ် ၆	၁၈၇
၇၇။	အပုံအားဖြင့် ၉ ပါး	၁၈၈
၇၈။	အာရုံပြုခေါင်းစဉ် ၂၁ ခုပင်	၁၈၈
၇၉။	ကေံအာရုံပြုအရဆို	၁၈၉
၈၀။	အနေကံ အာရုံပြုအရဆို	၁၉၀
၈၁။	ကေံ အနေကံ အာရုံပြုအရဆို	၁၉၁
၈၂။	အလေးပြုပုံ	၁၉၃
၈၃။	စေတသိက်စု အာရုံပြု	၁၉၄

အာရမ္မဏ သင်္ဂဟပြီး၏။

၈၄။	ဝတ္ထု သင်္ဂဟ	၁၉၅
၈၅။	ဝတ္ထု အပြား ၆ ပါး	၁၉၅
၈၆။	ပသာဒဝတ္ထု	၁၉၅
၈၇။	ဘုံနှင့် ဝတ္ထု	၁၉၆
၈၈။	ဝိညာဉ်နှင့် ဝတ္ထု	၁၉၆
၈၉။	ဆဝတ္ထုံ နိဿိတာ ကာမေသတ္တဉ်	၁၉၇
၉၀။	ရူပေစတုဗ္ဗိဓာတိဝတ္ထုံ နိဿိတာဉ်	၁၉၈
၉၁။	အရူပေဓာတွေကာနိဿိတာဉ်	၁၉၈
၉၂။	ဘုံ ဝတ္ထုဝိညာဉ် ၃ မျိုးအစဉ်	၁၉၉
၉၃။	တေစတ္တာလီသဝတ္ထုရုပ်ကို အမြဲသာမှီသောစိတ် ၄၃	၁၉၉
၉၄။	ဒွေ စတ္တာလီသဝတ္ထုရုပ်ကို အမြဲမမှီ ၄၂	၁၉၉

ဦးရေ။	အကြောင်းအရာ။	စာမျက်နှာနံပါတ်။
၉၅။	ကေံ နေကံ ဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ မမှီ အရဆို	၁၉၉
၉၆။	ဝတ္ထုရုပ်၌ စေတသိက်ရ	၂၀၁

ဝတ္ထုသင်္ဂဟပြီး၏။

ပကိဏ်းပိုင်းမာတိကာပြီး၏။

ပထမဆင့်ပထမပိုင်း

မာတိကာပြီး၏။

စိတ်ပိုင်း ပထမဆင့် ဒုတိယပိုင်း

၁။	ပရမတ္ထတရား ၄ ပါးကို ပြဆိုရာဂါထာ	၂၀၃
၂။	အကုသိုလ်စိတ်အဆုံးနိဂုံးကိုပြဆိုရာဂါထာ	၂၀၃
၃။	အကုသိုလ်စိတ် စက်ဝိုင်းပုံ	၂၀၄
၄။	အဟိတ်စိတ်အဆုံးနိဂုံးကို ပြဆိုရာဂါထာ	၂၀၆
၅။	အဟိတ်စိတ် စက်ဝိုင်းပုံ	၂၀၇
၆။	သောဘဏအမည်ကို ပြဆိုရာဂါထာ	၂၀၉
၇။	အသောဘဏစိတ် စက်ဝိုင်းပုံ	၂၁၀
၈။	ကာမာဝစရစိတ်အဆုံးနိဂုံးကို ပြဆိုရာဂါထာ	၂၁၂
၉။	ကာမာဝစရစိတ် စက်ဝိုင်းပုံ	၂၁၂
၁၀။	ကာမစိတ်အဆုံးနိဂုံးကို ပြဆိုရာဂါထာ	၂၁၄
၁၁။	ကာမစိတ် စက်ဝိုင်းပုံ	၂၁၅
၁၂။	ရူပစိတ်အဆုံးနိဂုံးကို ပြဆိုရာဂါထာ	၂၁၇
၁၃။	အရူပစိတ်အဆုံးနိဂုံးကို ပြဆိုရာဂါထာ	၂၁၇
၁၄။	မဟဂ္ဂုတ်စိတ် စက်ဝိုင်းပုံ	၂၁၈

ဦးရေ။	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာနံပါတ်။
၁၅။	လောကီဧတ်စက်ပိုင်းပုံ	၂၂၀
၁၆။	လောကုတ္တရာစိတ်အကျဉ်း အဆုံးနိဂုံးကို ပြဆိုရာဂါထာ	၂၂၂
၁၇။	ဧတ်အကျဉ်းစက်ပိုင်းပုံ	၂၂၂
၁၈။	ဇာတိဘေဒကိုပြဆိုရာဂါထာ	၂၂၄
၁၉။	ဘူမိဘေဒကိုပြဆိုရာဂါထာ	၂၂၅
၂၀။	အဆုံးနိဂုံးနှင့် နိဒါန်းကို ပြဆိုရာဂါထာ	၂၂၅
၂၁။	စိတ်အကျယ် စက်ပိုင်းပုံ	၂၂၆
၂၂။	လောကုတ္တရာစိတ်အကျယ်ကို ပြဆိုရာဂါထာ	၂၂၇
၂၃။	လောကီနှင့် လောကုတ္တရာစိတ်ကို ပြဆိုရာဂါထာ	၂၂၈
၂၄။	ဥပမာနှင့် ဥပမေယျ မှတ်သားဘွယ်	၂၂၉
၂၅။	ကုသိုလ်နှင့် ဝိပါက်စိတ်အကျယ်ကို ပြဆိုရာဂါထာ	၂၂၉

စိတ်ပိုင်း ပထမဆင့် ဒုတိယပိုင်း
မာတိကာ ပြီး၊ ပြီး။

ဧစေတသိက်ပိုင်း ပထမဆင့် ဒုတိယပိုင်း

၁။	ဧစေတသိက်အကျဉ်း နိဂုံးဂါထာ	၂၃၀
၂။	သမ္မယောဂနည်းအချီးဂ ထာ	၂၃၀
၃။	အကျဉ်းသမ္မယောဂ ၅ နည်းဂါထာ	၂၃၁
၄။	ပက်ကိ်းစေတသိက် ယှဉ် ကြဉ် ဂါထာ	၂၃၁
၅။	အညသမာန်း ကျယ် ကျဉ်း ယှဉ် ကြဉ်	၂၃၂
၆။	အညသမာန်းအညီအညွတ် ယှဉ်	၂၃၃
၇။	အကုသိုလ်သမ္မယောဂ ၅ နည်းဂါထာ	၂၄၄

ဦးရေ။	အမည်ကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာနံပါတ်။
၈။	အကုသိုလ် ကျယ် ကျဉ်း ယှဉ် ကြဉ်	၂၃၅
၉။	အကုသိုလ်အညီအညွတ် ယှဉ်	၂၃၆
၁၀။	သောဘဏသမ္မယောဂ ၄ နည်းဂါထာ	၂၃၇
၁၁။	သောဘဏ ကျယ် ကျဉ်း ယှဉ် ကြဉ်	၂၃၇
၁၂။	သောဘဏအညီအညွတ်ယှဉ်	၂၃၈
၁၃။	သမ္မယော့ဂ ၁၇ နည်းယူပုံ	၂၃၉
၁၄။	နိယတနှင့် အနိယတယောဂိဂါထာ	၂၄၀
၁၅။	သမ္မယောဂ ၁၆ ချက် လေးချက်စက်	၂၄၀
၁၆။	သင်္ဂဟနည်း အချိုးနှင့် ပဋ္ဌိညာဂါထာ	၂၄၂
၁၇။	အကျဉ်းသင်္ဂဟ ၅ နည်းဂါထာ	၂၄၂
၁၈။	လောကုတ္တရာစိတ်သင်္ဂဟ ၅ နည်းဂါထာ	၂၄၃
၁၉။	မဟဂ္ဂုတ်စိတ်သင်္ဂဟ ၅ နည်းဂါထာ	၂၄၃
၂၀။	ကာမာဝစရစိတ်သင်္ဂဟ ၁၂ နည်းဂါထာ	၂၄၃
၂၁။	ဤစိတ်တွင်မယှဉ်မှု စေတသိက်စု	၂၄၄
၂၂။	ဘေဒကရမှု စေတသိက်စု ဂါထာ့	၂၄၄
၂၃။	အကုသိုလ်စိတ်သင်္ဂဟ ၇ နည်းဂါထာ	၂၄၅
၂၄။	အဟိတ်စိတ်သင်္ဂဟ ၄ နည်းဂါထာ	၂၄၅
၂၅။	အဟိတ်စိတ်သင်္ဂဟနှင့် နိဂုံးဂါထာ	၂၄၇
၂၆။	နိဂုံးနှင့် အမှာစကားညွှန်ကြားရာဂါထာ	၂၄၇
၂၇။	ညီ မြဲ မမြဲ အလျှင်းပြရေ့ဂါထာ	၂၄၈
၂၈။	ညီ မြဲ မမြဲ အလျှင်းအရဆို	၂၄၉
၂၉။	လေ့ကျင့်ခဏ်း မေးခွန်းများ	၂၅၁

စေတသိက်ဝိုင်း ပထမဆင့် ဒုတိယဝိုင်း
မာတိကာ ပြီး၍ပြီ။

——xox——

ဦးရေ။ အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာနံပါတ်။

ပကိဏ်းပိုင်း ပထမဆင့် ဒုတိယပိုင်း

၁။ အနုဘာဝနှင့် ဣန္ဒြေဂါထာ ၂၅၆
၂။ ဝေဒနာ နှင့် စိတ်ယှဉ်ရာဂဂါထာ ၂၅၆
၃။ ဝေဒနာ နှင့် စိတ် ၎ ချက် ၂၅၇
၄။ အကုသိုလ် ကုသိုလ် အဗျာကတဟိတ်ဂဂါထာ ၂၅၇
၅။ ဟိတ် နှင့် စိတ် ယှဉ်ရာဂဂါထာ ၂၅၈
၆။ ဟိတ်နှင့်စိတ် ၎ ချက် ၂၅၈
၇။ ကံစွန် နှင့် ဌာန ဂဂါထာ ၂၅၈
၈။ ကံစွအမှု စိတ်အစု ဂဂါထာ ၂၅၉
၉။ ကိစ္စရှိ စိတ် ၎ ချက် ၂၅၉
၁၀။ ဒွါရတွင် စိတ်ဖြစ်စဉ်ဂဂါထာ ၂၆၀
၁၁။ ဒွါရိက စိတ် ၎ ချက် ၂၆၀
၁၂။ ကေန် အာရုံပြုဂဂါထာ ၂၆၁
၁၃။ အနေကန် အာရုံပြုဂဂါထာ ၂၆၁
၁၄။ အာရမ္မဏိကစိတ် ၎ ချက် ၂၆၂
၁၅။ ဘုံ နှင့် ဝတ္ထုပ်ညာဉ်ပြုရာဂဂါထာ ၂၆၃
၁၆။ ဝတ္ထုမှိရာစိတ်ဂဂါထာ ၂၆၄
၁၇။ ဝတ္ထုမှိရာ စိတ် ၎ ချက် ၂၆၄
၁၈။ စိတ်နှင့် ဝေဒနာ ဟိတ်စသည် ဝေဘန်နည်း ၂၆၅
၁၉။ စိတ်-စေတသိက်-ပကိဏ်း ၃ ပိုင်းဝေဘန်နည်း ၂၆၇
၂၀။ နိဂုံးချုပ်ရာ ရစနာ ဂဂါထာ ၂၆၉

ပကိဏ်းပိုင်း ပထမဆင့် ဒုတိယပိုင်း
မာတိကာ ပြီး၏။

စိတ်ပိုင်း

နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁-ပဏာမနှင့် ပဋိညာဉ်ကိုပြဆိုရာဂါထာ

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၊
အဘိဝါဒိယဘာသိဿံ၊ ဘိမ္မေသိပ္ပသင်္ဂဟံ။

အဟံ—ငါသည်၊ အတုလံ—သီလ သမာ ပညာဂုဏ်တို့ကြောင့် ပြိုင်ဘက်ရည်တူ ရှိတော်မမူထသော၊ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ—သုံးဖြာ သဒ္ဓမ္မမြတ်အရိယာ၊ အပေါင်းနှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူထသော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ-မဖေါက်မပြန်၊ တရားမှန်ကို၊ ကေန်သိတတ်၊ ဘုရားမြတ်ကို၊ အဘိဝန္ဒာမိ-အန္တရာယ်ကင်းပျောက်၊ ကျမ်းပြီးမြောက်ရာ၊ ကြည်စွသဒ္ဓါ၊ ရှိခိုးပါ၏၊ အဘိဝါဒိယ-ကြည်စွာညွတ်နူး၊ အထူးသဖြင့်ရှိခိုးပြီး၍၊ အဘိမ္မေတ္ထသင်္ဂဟံ အဘိမ္မေတ္ထသင်္ဂြိဟ်၊ ခေါ်ဆိုမည်ဆန်း၊ လက်သန်းအဌကထာကျမ်းကို၊ ဝါ၊ အဘိမ္မေသိပ္ပသင်္ဂဟံ—သင်္ဂြိဟ်ဖြတ်လမ်း အဘိမ္မောသိပ္ပံပညာကျမ်းကို၊ ဘာသိဿံ—ရေးသားတည်ထွင်ပြုပြင်စီရင်ပေအံ့။

ပဏာမမည်ပုံ

သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓ မတုလံ သသဒ္ဓမ္မ ဂဏုတ္တမံဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်ကင်း၍ ကျမ်းပြီးဆုံးခြင်းအကျိုးငှါ ရှေဦးစွာ ရတနာသုံးပါးအား ရှိခိုးမှု (ပဏာမ) ကို ပြဆိုတော်မူသည်။

ပဋိညာဉ်မည်ပုံ

အဘိဝါဒိယဘာသိဿံ အဘိမ္မေတ္ထသင်္ဂဟံဖြင့်၊ အဘိမ္မေတ္ထသင်္ဂြိဟ် ခေါ်ဆိုမည်ဆန်း လက်သန်း အဌကထာကျမ်းကို ရေးသားတည်ထွင် ပြုပြင်စီရင်ပေအံ့ဟု (ဝန်ခံမှု) ပဋိညာဉ်ကို ပြဆိုတော်မူသည်။

အနုရာယ်ကာကွယ်ပုံ

ကျမ်းဂန်အစဉ်၌ ရတနာတွယ်(ပဏာမ)ကို ပြုရခြင်းသည်ဘေးရန်အန္တရာယ်ကင်း၍ ကျမ်းပြီးဆုံးအောင် ပြုပြင်စီရင်နိုင်ခြင်း အကျိုးများရှိခဲ့သည်။

ရိုးရာကျိုးမည်ပုံ

ရတနာသုံးပါးကိုရှိခိုးရခြင်းသည် မင်္ဂလာရှိခြင်း၊ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းခြင်း ကျမ်းပြီးဆုံးခြင်းစသော အကျိုးများရရှိခဲ့သည့်အပြင်၊ နောင်လာနောင်သားသောတုဇနအများလည်း ရွှေဦးစွာဘုရား၊ တရား၊ သံဃာဘေးရှိခိုးပြီးမှ ကျမ်းဂန်ကိုသင်အံနာယူရာ၌ ကောင်းမွန်စွာပြီးဆုံးတတ်မြောက်ခြင်း မိမိနှင့် တပါတည်း အကျိုးများ ပြီးစီးနိုင်ရန် ရည်သန်၍ (ကုံယကျိုး-သူကျိုး) ၂-မျိုးငှါ (ဝစီပဏာမ)ကို ပြဆိုတော်မူခဲ့ကြပေသည်။

သဒ္ဓမ္မသည်- ပရိယတ် ပဋိပတ် ပဋိဝေဒအားဖြင့် ၃-ပါးအပြားရှိသည်။

ဝိဋကတ်ပဉ္စနိကာတော်နှင့် အဋ္ဌကထာများသည် ပရိယတ်မည်၏။
သမထနှင့် ဝိပဿနာ အကျင့်လုပ်ငန်းများသည် ပဋိပတ်မည်၏။
မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် တရားများသည် ပဋိဝေဒမည်၏။
သဒ္ဓမ္မ၊ သ-ဓမ္မ၊ သ-ချီးမွမ်းထိုက်သော၊ ဓမ္မ-တရားတော်သည်၊ သဒ္ဓမ္မမည်၏။

ဂဏ္ဌကုတ္တမ၊ ဂဏ္ဌ-ဥတ္တမ၊ ဥတ္တမ-ကိလေသာမှဝေးကွာ၍ စင်ကြယ်ကောင်းမြတ်သော။ ဂဏ္ဌ-မဂ္ဂင်္ဂဉာန် ၄ ယောက် ဖလဉာန်လေးယောက် ဤ ဂ ယောက်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းသည်၊ ဂဏ္ဌကုတ္တမ မည်၏။

ဘုရား-ဟာဒေသနာ ဓမ္မက္ခန္ဓာ ဂဂ၀၀၀ သည်၊ ဓမ္မနှင့် ဝိနယ ၂ ပါး ပြားလာသည်။

ဝိနည်း ၅ ကျမ်းလုံးသည် ဝိနယမည်၏။ ကျန် ပိဋကတ်တော်အားလုံးသည် ဓမ္မမည်၏။

ဓမ္မသည်၊ သုတ္တန်ဓမ္မနှင့် အဘိဓမ္မာဓမ္မ ၂ ပါး ပြားပြန်သည်။ ခန္ဓာ အာယတနစသော ဓမ္မများကို သုတ္တန်ဒေသနာ၌ အကျဉ်းမျှသာ ဟောရာဖြစ်သောကြောင့် သုတ္တန်ဓမ္မမည်၏။

(သုတ်သုံးကျမ်းကိုရသည်ဟူလို)

အဘိဓမ္မာဒေသနာ၌ ခန္ဓာ အာယတန စသော ဓမ္မများကို အကျယ်ဟောရာဖြစ်သောကြောင့် အဘိဓမ္မာ ဓမ္မမည်၏။

(အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်းကိုရသည်ဟူလို)

အဘိဓမ္မာမည်ပုံ

အဘိ-ဓမ္မ။ အဘိ-သုတ္တန်ဒေသနာတော်ထက်အလွန်အကဲ ဟောသော။ ဓမ္မ—ဒေသနာတော်ဓမ္မသည် အဘိဓမ္မာမည်၏။

အဘိဓမ္မတ္ထမည်ပုံ

အဘိဓမ္မ-အတ္ထ။ အဘိဓမ္မ-အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်၏။ အတ္ထ-စိတ် စေတသိက် ရုပ် နိဗ္ဗာန် (ပရမတ်) ခေါ်သော အနက်များသည်၊ အဘိဓမ္မာဓမ္မမည်၏။

အဘိဓမ္မာနှင့် အဘိဓမ္မတ္ထမည်ပုံ

အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းလုံးသည် အဘိဓမ္မာမည်၍၊ စိတ် စေတသိက် ရုပ် နိဗ္ဗာန် ဤ ၄-ပါးလုံးသည် အဘိဓမ္မတ္ထမည်၏။

[တနည်း] ပရမတ် ၄-ပါးနှင့် ပညတ်များသည်၊ အဘိဓမ္မတ္ထမည်၏။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိဟ်မည်ပုံ

အဘိဓမ္မ—အတ္ထ၊ သံ—ဂဟ—အဘိဓမ္မ။ အဘိဓမ္မာ - ဒေသနာ ၇-ကျမ်း၏၊ အတ္ထ-ကျယ်ဝန်းသော အနက်သဘောကို၊ သံ-အကျဉ်းချုံး၍၊ ဂဟ—သိမ်းကြုံး စုရုံးယူရာ ပြရာကျမ်းသည်၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိဟ်ကျမ်းမည်၏။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ချန်၍ အကျန်ကို၊ သင်္ဂြိဟ်ကျမ်းဟု အလွယ်ဆိုကြသည်)

လက်သန်းအဋ္ဌကထာမည်ပုံ

လက်သန်းအရွယ်သေးငယ်စွာဖြင့်ကျင်ဝန်းသော အနက်သဘော ကိုပြဆိုတတ်သောကြောင့် ဤ သဒ္ဒါဟိတ်ကျမ်းကို (လက်သန်းအဋ္ဌကထာ) ဟုဆိုကြသည်။

ကျန်အဋ္ဌကထာကြီးများသည် (လက်ညှိုး-လက်မ) နှင့်တူကြ၏။

၂-ပရမတ္ထတရား ၄ ပါး

စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပေါင်း—၄။

[ဆောင်] စိတ်—စေတသိက်—ရုပ်—နိဗ္ဗာန်၊ လေးရပ် ပရမတ်။

၃-မဖေါက်မပြန်မြိတ်ပုံ

ပရမတ္ထ။ ပရမ—အတ္ထ။ ပရမ-မဖေါက် မပြန် မြိတ်သော။ အတ္ထ၊ အနက်သဘောသည် (ပရမတ္ထ)မည်၏။

[ဆောင်] မဖေါက်မပြန်—ကောန်မြိတ်၊ ဆိုအပ်ပရမတ်။

ထင်ရှားစေအံ့

စိတ် စေတသိက် ရုပ် နိဗ္ဗာန်၊ ဤ ၄ ပါးလုံးသည်၊ မိမိတို့အနက်သဘောမှ မဖေါက်မပြန်သောကြောင့် မြိတ်၏။ မြိတ်သည်ကိုပင် ပရမတ္ထ ပရမက်ဟုဆိုကြသည်။ လောဘမှန်လျှင် ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်မှာပင်ဖြစ်ဖြစ်၊ လိုချင်ခင်မင်မှု သဘောတခုမှ မပြောင်းလွဲဘဲ ခိုင်မြဲတိမတ်သောကြောင့်၊ ပရမတ်မည်၏။

(ခွေးလောဘနှင့် ငြဟ္မာမင်းလောဘ တူမျှသည်သာမှတ်ပါ)

၄-ပရမတ်ကိုအာရုံပြုပုံ

ပရမတ္ထ။ ပရမ-အတ္ထ။ ပရမ-သဗ္ဘဉ္ဉုတ ညာဏ်မြိတ်၏။ အတ္ထ-အာရုံပြုရာ ကျက်စားရာသည်၊ ပရမတ္ထမည်၏။

[ဆောင်] သဗ္ဘညာဏ်မြိတ်၊ ကျက်စားလတ်၊ ဆိုအပ်ပရမတ်။

ထင်ရှားစေအံ့

သဗ္ဗညုတ ညာဏ်မြတ်သည်၊ ပညတ်ကို အာရုံပြုသေးစေကာမူ၊ ပညတ်တွင် လမ်းအဆုံးမသတ်သေးဘဲ ပရမတ်တိုင်အောင် အာရုံပြုနိုင်၍ အာရုံပြုကာမျှ (အပေါ်ယံ)အာရုံပညတ်သည် သဗ္ဗညုတညာဏ်မြတ်၏ (လေးနက်မှု) အာရုံပြုရာ ပရမတ်အမည်ကို မရနိုင်သောကြောင့် ပညတ်သည် ပရမတ် မမည်။

[တနည်း] ပရမတ် အမြင်သန်သူများ၏ ညာဏ်သည်။ ပညတ်ကိုထွင်းဖေါက်၍၊ အလင်းဓာတ် ပရမတ်တိုင်အောင်၊ အာရုံပြုနိုင်ကြသော်လည်း၊ သဗ္ဗညုတ ညာဏ်မြတ်၏ အရာမှာ အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်သာဖြစ်သောကြောင့်၊ ပညတ်သည် ပရမတ်မမည်၊ (ဒါ့ကြောင့်)၊ ပရမတ်ကိုသာအာရုံပြုသည်။ (ပင်္ဂဇာပမာမှတ်ပါ)

၅-အမည်ပညတ်မှထုတ်နုတ်ပုံ

ပရမတ္ထ။ ပရမ-အတ္ထ။ ပရမ-အမည်ပညတ်မှ။ အတ္ထ-ထုတ်နုတ်အပ်သော အနက်သဘောသည် ပရမတ္ထမည်၏။

[ဆောင်] ပညတ်စစ်ထုတ် လိုရင်းချုပ်၊ နှာမ် ရုပ်ပရမတ်။

ထင်ရှားစေအံ့

လူ,နတ်,ဗြဟ္မာ,သတ္တဝါ,အိမ်, ကျောင်း, ဇရပ်,မဏ္ဍပ်,ကန္ဒား, အမည်ပညတ်များမှထုတ် နုတ်၍ လိုရင်းအချုပ်စစ်ထုတ်လိုက်ပါက၊နှာမ် ရုပ် ၂ ပါး ပရမတ်များသာဖြစ်ကြသည်။

ဆံပင်သည် အမည် ပညတ်။ အဌကလာပ် ရုပ်သည် ပရမတ်။ (ဤသို့ညွှစ်ထုတ် စစ်ထုတ်ရမည်။)

၆-ပရမတ်နှင့် ပညတ်

သစ္စာ ၄-ပါးကို အပိုင်ရမှု၏ ဆိုင်ရာအဘိဓမ္မတ္ထတရားများသည် ပရမတ်မည်၏။သိ,ပယ်,ဆိုက်,ပွား, ဤ ၄-ပါးကိုအပိုင်မရမှု၏ ဆိုင်ရာအမည်အာရုံတရားသည် ပညတ်မည်၏။ (အပြန်သိမှုသတိပြု)

[ဆောင်] သိ-ပယ်-ဆိုက်-ပွား၊ လေးပါးကိစ္စ-အပိုင်၏။
မှချုပရမတ်။

၁။ အာရုံကိုသိသောသဘောသည် စိတ်မည်၏။
(အာရုံကို့ရအောင်ယူနိုင်ခြင်းကိုဆို)

၂။ စိတ်နှင့် အမြဲယှဉ်သော သဘောသည် စေတသိက်မည်၏၊
(စိတ်ဖြစ်က စေတသိက်ဖြစ်ခြင်းကိုဆို)

၃။ ပေါက်ပြန်ပွားကိစ္စသောသဘောသည် ရုပ်မည်၏။
(ရှေရှုပ်နှင့် နောက်ရုပ် မတူဖြစ်ခြင်းကိုဆို)

၄။ ဒုက္ခခပ်သိမ်း၏၊ ချုပ်ငြိမ်ရာသည် နိဗ္ဗာန်မည်၏။
(ပူပူဆာဆာတက္ကာမှ လွတ်လပ်ခြင်းကိုဆို)

၇-စိတ်အမည်တရား၊ ၄-ပါး၊

ကာမာဝစရ စိတ်အမည်- ၁
ရူပါဝစရ စိတ်အမည်- ၁
အရူပါဝစရ စိတ်အမည်- ၁
လောကုတ္တရာ စိတ်အမည်- ၁=၄။

၈-ကာမစိတ်များ၊ ခေါ်ပုံ

ကာမ ၁၁-ဘုံ၌ အဖြစ်များသောစိတ်သည်၊ ကာမစိတ်မည်၏။
ရူပ ၁၅-ဘုံ၌ အဖြစ်များသောစိတ်သည်၊ ရူပစိတ်မည်၏။
အသညသတ် ၁-ဘုံ၌ ရုပ်သာဖြစ်၍ စိတ်,နာမ် လုံးဝမဖြစ်။
အရူပ ၄-ဘုံ၌ အဖြစ်များသောစိတ်သည် အရူပစိတ်မည်၏။
လော က သုံး ရပ် မှ လွတ်လပ်ဆဲ လွတ်လပ်ပြီးသော စိတ်သည် လောကုတ္တရာစိတ်မည်၏။
(လွတ်လပ်ဆဲကို မဂ် ၄ ဆို၊ လွတ်လပ်ပြီးကို ဖိုလ် ၄ ဟုဆို)
ဥပါဒါနိုင်တရား ၄ ပါး၏ အာရုံပြုရာ လောကီခန္ဓာ ၅ ပါးလုံးကို(ကျွန်ုပ်၌) လောကဟုဆိုသည်။

[ဆောင်] ကာမ-ရူပ-အရူပ၊ လောက ဥတ္တရာ။

၉-စိတ် ၄ ပါးနှင့် ဘုံ ၄ စား

ကာမတဏှာ၏ အာရုံပြုရာစိတ်သည်၊ ကာမစိတ်မည်၏။
ရူပတဏှာ၏ အာရုံပြုရာစိတ်သည်၊ ရူပစိတ်မည်၏။
အရူပတဏှာ၏ အာရုံပြုရာစိတ်သည်၊ အရူပစိတ်မည်၏။
တဏှာသုံးရပ်၏ အာရုံမှ လွတ်လပ်ခဲ့ရာစိတ်သည်၊ လောကုတ္တရာစိတ်မည်၏။

ကာမာဝစရမှ အဝစရချုန်၍ အကျုန်ကို ကာမစိတ်ဟု အလွယ်ဆိုကြသည်။ (ရူပနှင့် အရူပစိတ်များကို ကာမစိတ်ခေါ်ပုံနှင့်အတူဆို)

[ဧဆဒင်] တဏှာတြိုပိုင်းခြားဘိ၊ ဘူမိစတုဖြာ။

၁၀-ယုတ်မြတ်စိတ်စဉ်ဤသို့ပင်

ကာမစိတ်သည် (အညံ့ဆုံး) ဟီနစိတ်မည်၏။
ရူပစိတ်သည် (အမြတ်) ဥက္ကဋ္ဌစိတ်မည်၏။
အရူပစိတ်သည် (အထူးမြတ်) ဥက္ကဋ္ဌတရစိတ်မည်၏။
လောကုတ္တရာစိတ်သည် (အမြတ်ဆုံး)ဥက္ကဋ္ဌတမစိတ်မည်၏။
ဤကား။ ဟီနဥက္ကဋ္ဌ၊ ဥက္ကဋ္ဌတရ။ ဥက္ကဋ္ဌတမ ရှေးနောက်စဉ်ထား၊သည်။

၁၁-စိတ်အကျဉ်း ၈၉

ကာမစိတ်–	၁၄
ရူပစိတ်–	၁၅
အရူပစိတ်–	၁၂
လောကုတ္တရာစိတ်အကျဉ်း	၈=ပေါင်း ၈၉။

၁၂-စိတ်အကျယ် ၁၂၁

ကာမစိတ်–	၅၄
ရူပစိတ်–	၁၅
အရူပစိတ်–	၁၂
လောကုတ္တရာစိတ်အကျယ်	၄၀=ပေါင်း ၁၂၁။

၁၃-လောဘမူစိတ် ၈

သောမနဿ သဟဂတ် ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္မယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် ၁
သောမနဿ သဟဂတ် ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္မယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် ၁
သောမနဿ သဟဂတ် ဒိဋ္ဌိဂတ ဝိမ္မယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် ၁
သောမနဿ သဟဂတ် ဒိဋ္ဌိဂတ ဝိပ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် ၁
ဥပေက္ခာ သဟဂတ် ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္မယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် ၁
ဥပေက္ခာ သဟဂတ် ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္မယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် ၁
ဥပေက္ခာ သဟဂတ် ဒိဋ္ဌိဂတ ဝိမ္မယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် ၁
ဥပေက္ခာ သဟဂတ် ဒိဋ္ဌိဂတ ဝိပ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် ၁
ပေါင်း လောဘမူစိတ် = ၈။

[ဆောင်] သော–ဥ–နှစ်ဟန်၊ ဒိဋ္ဌ–သံ–ဝိ–လေး၊
ပွါးရေ, အသ, စိတ်ရှစ်ဝ၊ အဋ္ဌလောဘမူ။

လောဘသဟဂတ။ လောဘစေတသိက်နှင့် တကွဖြစ်သောစိတ်။
လောဘမူလ။ လောဘအရင်းခံရှိသော လောဘမူစိတ်။
လောဘမူလမှ။ လ, ချန်၍ အကုန်ကို လောဘမူစိတ် ဟုအလွယ်
ဆိုကြသည်။
သောမနဿသဟဂတ။ ဝမ်းသာ ချမ်းသာခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သောစိတ်။
ဥပေက္ခာ သဟဂတ လျစ်လျူရှုခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သောစိတ်။
ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ္တ။ အမြင်မှားခြင်းနှင့် ယှဉ်သောစိတ်။
ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ္တ။ အမြင်မှားခြင်းနှင့် မယှဉ်သောစိတ်၊
အသင်္ခါရိက။ မတိုက်တွန်းဘဲ အလိုလိုထက်သန်သောစိတ်။
သသင်္ခါရိက။ တိုက်တွန်းမှသာ ထက်သန်လာသောစိတ်၊

၁၄-ဒေါသမူစိတ် ၂

ဒေါမနဿ သဟဂတ် ပဋိဃသမ္မယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် ၁
ဒေါမနဿ သဟဂတ် ပဋိဃသမ္မယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် ၁
ပေါင်း=ဒေါသမူစိတ် ၂

[ဆောင်] ဒေါမနဿ ပဋိဃသံ အာသရံ နှစ်တန်ဒေါသမူ။

ပဋိဃသမ္မယုတ္တ ဒေါသစေတသိက်နှင့် ယှဉ်သောစိတ်။
ဒေါသမူလ။ ဒေါသအရင်းခံရှိသော ဒေါသမူစိတ်၊
ဒေါသမူလမှ။လ,ချန်၍ အကျန်ကို ဒေါသမူစိတ် ဟုအလွယ်ဆိုကြသည်။
ဒေါမနဿ သဟဂတ။ ဝမ်းနဲဆင်းရဲခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သောစိတ်။
ဒေါမနဿမှာ။ ဝေဒနာစေတသိက်ကိုသာကောက်ပါ။
ပဋိဃမှာ။ ဒေါသစေတသိက်ကိုသာကောက်ပါ။

၁၅-မောဟမူစိတ် ၂

ဥပေက္ခာသဟဂတ် ဝိစိကိစ္ဆာသမ္မယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် ၁
ဥပေက္ခာသဟဂတ် ဥဒ္ဓစ္စသမ္မယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် ၁
ပေါင်း=မောဟမူစိတ် ၂

[ဆောင်] ဥပေက္ခာမှိ၊ ဝိစိဉ္ဆာဒ်၊ သံပွါးလစ်၊ နှစ်ခုမောဟမူ။
မောဟမူဟ၊ အလွန်တွေဝေသော မောဟမူစိတ်။
မောဟမူဟမှ ရှေ့ဟာချန်၍ အကျန်ကို၊ မောမူဟ ဟုဆိုထားသည်။
မောဟမူလ၊ မောဟသာအရင်းခံရှိသော၊ မောဟမူစိတ်။
မောဟမူလမှ လ, ချန်၍အကျန်ကို မောဟမူစိတ်ဟု အလွယ်ဆိုကြသည်။

မောဟမူ၌၊မောဟမူဟမှ၊ ရှေ့ဆုံး ဟ,နှင့် မောဟမူလမှ နောက်ဆုံး လ,နှစ်မျိုးချန်၍ အကျန်ကို (သတိပြုပါ)
ဝိစိကိစ္ဆာသမ္မယုတ်၊ အာရုံကိုမှဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းနှင့်ယှဉ်သောစိတ်။
ဥဒ္ဓစ္စသမ္မယုတ်၊ ပျံ့လွင့်ခြင်းနှင့် ယှဉ်သောစိတ်။

လောဘမူစိတ်	၈	
ဒေါသမူစိတ်	၂	
မောဟမူစိတ်	၂=ပေါင်း	အကုသိုလ်စိတ် ၁၂

[ဆောင်] လောရှစ်-ဒေါနှစ်၊ မောလည်းနှစ်၊ဆဲ့နှစ်အကုယူ။
သော-လေး-ဥ-ဆ၊ ဒေါနှင်မျှ၊ ဒွါဒ အကုယူ။

လောဘမူစိတ်သည်၊ ဝေဒနာအပြားအားဖြင့် ၈ ပါး
ဒေါသမူစိတ်သည်၊ သင်္ခါရအပြားအားဖြင့် ၂ ပါး
မောဟမူစိတ်သည်၊ သမ္မယောဂအပြားအားဖြင့် ၂ ပါး
ဤသို့အားဖြင့်၊ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ ပါး ပြားလေသည်။

အကုန်းအားဖြင့်၊ လောဘ ဒေါသ မောဟ သုံးပါးသာရှိသည်။
အကုသလ အပြစ်မှမကင်းသောစိတ်သည်၊အကုသိုလ်စိတ်မည်၏။
အယောနိသော မနသိကာရ၊ နှစ်လုံးသွင်း မကောင်းခြင်းသည်၊ အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ကြောင်းမည်၏။

ယောနိသော မနသိကာရ၊ နှစ်လုံးသွင်း ကောင်းခြင်းသည်၊ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ကြောင်းမည်၏။

၁၆-အကုသိုလ်စိတ်ဘေဒ ၄

မူလဘေဒ ၁။ ဝေဒနာဘေဒ ၁။ သမ္မယောဂဘေဒ ၁။ သင်္ခါရဘေဒ ၁။ ပေါင်းဘေဒ=၄။

၁။ မူလဘေဒစိတ် ၁၂
လောဘမူစိတ် ၈
ဒေါသမူစိတ် ၂
မောဟမူစိတ် ၂=ပေါင်း အကုသိုလ်စိတ် ၁၂

၂။ ဝေဒနာဘေဒစိတ် ၁၂
သောမနဿဝေဒနာစိတ် ၄
ဒေါမနဿဝေဒနာစိတ် ၂
ဥပေက္ခာဝေဒနာစိတ် ၆=ပေါင်း အကုသိုလ်စိတ် ၁၂

၃။ သမ္မယောဂဘေဒစိတ် ၁၂
သမ္မယုတ်စိတ် ၈
ဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄=ပေါင်းအကုသိုတ်စိတ် ၁၂

၄။ သခ်ါရဘေဒစိတ် ၁၂
အသခ်ါရိကစိတ် ၇
သသခ်ါရိကစိတ် ၅=ပေါင်း အကုသိုလ်စိတ် ၁၂

[မှတ်ချက်] မောဟမူစိတ်ကို အသခ်ါရိက၊ အဟိတ်စိတ်ကို ဝိပ္ပယုတ်နှင့် အသခ်ါရိက၊ အပ္ပနာစိတ်စုကို ညာဏသမ္ပယုတ်နှင့် သသခ်ါရိက သရုပ်ခွဲလွယ်ရုံသာ ဆိုကြသည်။

၁၇-အကုသိုလ်နှင့် ကုသိုလ်ရှေ့နောက်အစဉ်

သောဘဏနှင့် အသောဘဏ အမည်အားဖြင့် ခေါ်လွယ်စေခြင့်း ၄၊ အကုသိုလ်ကိုရှေထားဆို၍ ကုသိုလ်ကိုနောက်ထားဆိုသည်။

ပဋိသန္ဓေနေသောသတ္တဝါအား ဇောစိတ်များ၏ ရှေဦးစွာ ဘဝနိကန္တိက လောဘဇောသာ ဖြင့်သင့်၍၊ လောဘမူစိတ်ကို ရှေဆုံကဆိုသည်။ ဒွိဟိတ်ခြင်းတူ၍ ဒေါသမူစိတ်ကို နောက်နားကဆိုထားသည်။ ဧကဟိတ်စိတ်ဖြစ်၍ မောဟမူစိတ်ကိုနောက်ဆုံးမှဆိုသည်။

၁၈-ခိုးသူ၌ လောဘမူစိတ်ဖြစ်ပုံ

ဝမ်းမြောက်စွာ အပြစ်မရှိဟု မတိုက်တွန်းဘဲခိုးမှု (သော-သံ-အ)
ဝမ်းမြောက်စွာ အပြစ်မရှိဟု တိုက်တွန်းမှခိုးမှု (သော-သံ-သ)
ဝမ်းမြောက်စွာ အပြစ်ရှိမှန်းသိလျက် မတိုက်တွန်းဘဲခိုးမှု(သော-ဝိ-အ)
ဝမ်းမြောက်စွာ အပြစ်ရှိမှန်းသိလျက် တိုက်တွန်းမှခိုးမှု (သော-ဝိ-သ)

ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ မရှိလှဘဲ လျစ်လျူရှုကာ ခိုးယူရာ၌ ဥပေက္ခာ ၄ မျိုးကို၊ သော ၄ မျိုးနှင့် အတူဆို၊ ကာမဂုဏ်ခံစားခြင်းစသည်ကို ဤနည်းနှင့် အတူဆို။

၁၉-ပြစ်ငယ်ပြစ်ကြီးရွေးနည်း

လောဘမ ဥပေက္ခာ ၄ ခုထက်၊ သောမနဿ ၄ ခုက အပြစ်ကြီးသည်။

သော အကုသိုလ်ရှင်မှာ တဏှာစရိုက် အားကြီး၍၊ ဖြစ်လွယ်ကူလွယ်သည်။

ဥပေက္ခာ အကုသိုလ်ရှင်မှာ မောဟစရိုက်အား ကြီး၍ ဖြစ်ခဲပျက်ခဲသည်။

ဒိဋ္ဌိဂတ်ပွယုတ် ၄ ခုထက်၊ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄ ခုက အပြစ်ကြီးသည်။

အသင်္ခါရိကက ၄ ခုထက်၊ သသင်္ခါရိကက ၄ ခုက သာ၍ပင်အပြစ်ကြီးသည်။ (ဤကား သုတ္တန်ဒေသနာအလိုတည်း)

သောမနဿ ၄ ခုထက်၊ ဥပေက္ခာ အကုသိုလ် ၄ ခုက အပြစ်ကြီးပြန်သည်။ (ဤကား အဘိဓမ္မာဒေသနာအလိုတည်း)

၂၀-တဏှာအစစ် (၁၀၈)

တဏှာကိုလောဘဟုဆို၊ လောဘကိုသမုဒယသစ္စာဟုဆိုသည်။

တဏှာသည် ကာမ တဏှာ၊ ဘဝ တဏှာ၊ ဝိဘဝ တဏှာ၊ ခုပါး၊ ၃ ပါး။

တဏှာသုံးပါးဘည်း၊ အာရုံ ၆ ပါးနှင့်မြှောက် တဏှာ ၁၈ ပါး ဖြစ်သည်။

တဏှာ ၁၈ ပါးတည်း၊ ကာလ၃ပါးနှင့်မြှောက်၊ တဏှာ ၅၄ ပါး ဖြစ်သည်။

တဏှာ ၅၄ ပါးတည်း၊ သန္တာန် ၂ ပါးနှင့်မြှောက်၊ တဏှာအစစ် (၁၀၈) ဖြစ်၏။

[ဆောင်] တဏှာသုံးတန်၊ တည်ထားခံ၊ အာကာသန်နှင့်မြှောက်၊
တဏှာအစစ်၊ တရာ့ရှစ်၊ ဖြစ်၏လူမှာရောက်။

၂၁-အာယာတဝဏ္ဏ၊ ၉ ပါးနှင့် ၁၀ ပါး

ဤသူသည် ငါ၏အကျိုးငဲ့ကို ရှေကလည်း ပြုခဲ့ဘူးလှလေပြီ၊ ယခုလည်းပြုဆဲ၊ နောင်ကိုလည်း ပြုလိမ့်အုံးမည်၊ ဤသို့အား ဖြင့် သုံးပါးပြားလာသည်၊

မိမိကိုယ်ကိုအစွဲပြု၍ ၃ ပါး
မိမိချစ်သူကိုအစွဲပြု၍ ၃ ပါး
မိမမုန်းသူကိုအစွဲပြု၍ ၃ ပါး ပေါင်းအာဃာတဝတ္ထု၊ ၉ ပါး

နေသည် ပူလွန်းသည်၊ လသည် အေးလွန်းသည် စသည်ဖြင့် အာရုံမဟုတ်သည်၌ အမျက်ထွက်ခြင်း၊ အင်္ဂါနကောပ တပါးတည်းထည့်လျှင်၊ အာဃာတဝတ္ထု ၁၀ ပါးပင်ဖြစ်ပြန်သည်။

[ဆောင်] မိမိအတွက်၊ပရဒုစ်သူ၊မုန်းသူပါဆည့်၊ တည်ဘီအမှန်၊ ပစ္စုပ္ပန်နှင့်၊တိတံနာဂါတ်၊မြောက်လပ်မမှား၊ ရင်ငြားမှန်စွာ၊ အင်္ဂါနာနှင့်၊ ကောပအမျက်၊ ဆယ်ချက်ရန်မျိုး၊ အပါယ်တိုးသည်၊ ကြိုးကြိုးစားစားမှတ်တန်းတည်း။

၂၂-သောမနဿဖြစ်ကြောင်း ၃ ပါး

သဘာဝဖြင့်ရင်း၊ ပရိကပ္ပဖြင့်ရင်း၊ ဇာဋ္ဌာရုံဖြစ်ခြင်း ၁
သောမနဿဗီဇဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေခဲ့သူဖြစ်ခြင်း ၁
ပေါ်လွင်သော ပင်ကိုသဘောရှိနေခြင်း ၁=ပေါင်း ၃

[ဆောင်] သောမနဿသန္ဓေ၊ ဇာဋ္ဌာရေ၊ အပြည်ကျော်ပည်။

၂၃-ဒေါမနဿဖြစ်ကြောင်း ၂ ပါး

သဘာဝဖြင့်ရင်း၊ပရိကပ္ပဖြင့်ရင်း၊အနိဋ္ဌာရုံဖြစ်ခြင်း ၁
အာဃာတဝတ္ထု၊ တပါးပါးဖြစ်ခဲ့ခြင်း..... ၁=ပေါင်း ၂

[ဆောင်] အာဃာတတွင်၊ တပါးပင်၊ ဖြစ်လျှင်အနိဋ္ဌ၊

၂၄-ဥပေက္ခာဖြစ်ကြောင်း ၃ ပါး

သဘာဝဖြင့်ရင်း၊ပရိကပ္ပဖြင့်ရင်း၊ ဇာဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံဖြစ်ခြင်း ၁
ဥပေက္ခာစိတ်ဖြင့်ပဋိသန္ဓေနေခဲ့သူဖြစ်ခြင်း..... ၁
မပေါ်လွင်သောပင်ကိုယ်သဘောရှိနေခြင်း..... ၁=ပေါင်း

[ဆောင်] ဥပေက်သန္ဓေ၊ မစ္ဆာထွေ၊ မဟေညာဏ်ပညာ။

၂၅–ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြောင်း ၂ ပါး

အယူမှားသူနှင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံနေခြင်း ၁
သဿတ ဥစ္ဆေဒစသောအယူဝါဒရှိသူဖြစ်နေခြင်း ၁–ပေါင်း ၂

(အပြုန်အားဖြင့်ဒိဋ္ဌိဂတဝိပွယုတ်ကဲ့သို့ပါ)

[ဆောင်] ဝိမွှလ္လာသ၊ အမိတ္တာ၊ ပရဝိပွလ္လာ။
ယင်းနှစ်ပါးဟူ၊ မပြည့်မှု၊ မှတ်ယူဝိပွသာ။

၂၆–အသန်ဂါရိကဖြစ်ကြောင်း ၂ ပါး

သင့်သော ဥတု ဘောဇဉ် ပုဂ္ဂလ အာဝါသစသည်ကိုမှီဝဲရခြင်း ၁
ကိုယ်လက် ကြွန် ခွင် သန့်ပွမ်းကျန်းမာနေခြင်း ၁

ပေါင်း ၂

(အပြန်အားဖြင့် သသန်ဂါရိကကိုသိပါ)

[ဆောင်] ဥတုဘောဇ၊ ပုဂ္ဂလ၊ ဝါသသေဝနာ။
ယင်းနှစ်ပါးတုံ၊ မပြည့်စုံ၊ မှတ်ရုံသသန်ဂါ။

၂၇–မောမူဟစိတ်၌ မောဟတွေဝေပုံ

လောဘ ဒေါသတို့နှင့် ကင်းနေသော မောဟသည် အစွမ်းကုန် အောင်တွေးနိုင်၍ ဤမောဟမူစိတ်၌ မောဟသည် အလွန်တွေဝေ၏။

၂၈–မောဟမူစိတ်၌ ဥပေက္ခာဖြစ်ပုံ

ယုံမှားမှု ပြုန်းလွင့်မှုတို့နှင့်ယှဉ်၍ သာယာခြင်း ပြစ်မှားခြင်းတို့မှ ကင်းကာ၊ လျစ်လျူရှုခြင်းမျှသာဖြစ်၍၊ ဤမောဟမူစိတ်နှစ်ပါးလုံးသည် ဥပေက္ခာသဘောဖြစ်၏၊

၂၉–မောမူဟစိတ်၌ စိစိကိဉ္ဆာဝမည်ပုံ

စိစိက်စွာစေတသိကနှင့် အမြဲယှဉ်၍ ဤငါးစိကိစ္ဆာစိတ်သည် စိစိက်စွာသမ္ပယုတ်အမည်ကိုရခဲ့၏၊

၃၀—မောဟမူစိတ်၌ ဥဒ္ဓစ္စမည်ပုံ

ဥဒ္ဓစ္စစေတသိက်သည်၊ အကုသိလ်စိတ် အားလုံးနှင့် ယှဉ်သော်လည်း၊ နောက်ဆုံးဥဒ္ဓစ္စစိတ်၌သာ လွန်ကဲ ပြင်းထန် အားသန်၍ ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ်အမည်ကိုရခဲ့၏။

၃၁—မောဟမူစိတ်၌ သဿခါရိကအပြားမရှိပုံ

ယုံမှားမှု ပြန့်လွင့်မှုတို့နှင့်ယှဉ်၍ ထက်သန်ခြင်း၊နူးညံ့ခြင်း၊အသခါရိက သသခါရိက ၂-ပါးအပြားမရှိပေ။ သို့ရာတွင် ပညာရှင်အများက အသခါရိက တပါးတည်းသာ သက်ဝင်ရရှိခဲ့သည်ဟုဆိုကြ၏။

အကုသိလစိတ်ပြီး၏။

၃၂—အကုသလဝိပါက်စိတ် ၇

ဥပေက္ခာသဟဂုတ်	အကုသလဝိပါက်	စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်	၁
ဥပေက္ခာသဟဂုတ်	အကုသလဝိပါက်	သောတဝိညာဉ်စိတ်	၁
ဥပေက္ခာသဟဂုတ်	အကုသလဝိပါက်	ဃာနဝိညာဉ်စိတ်	၁
ဥပေက္ခာသဟဂုတ်	အကုသလဝိပါက်	ဇိဝှါဝိညာဉ်စိတ်	၁
ဒုက္ခသဟဂုတ်	အကုသလဝိပါက်	ကာယဝိညာဉ်စိတ်	၁
ဥပေက္ခာသဟဂုတ်	အကုသလဝိပါက်	သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းစိတ်	၁
ဥပေက္ခာသဟဂုတ်	အကုသလဝိပါက်	သန္တီရဏစိတ်	၁
		ပေါင်းအကုသလဝိပါက်စိတ်	၇

[ဆောင်] စက်-သော-ဃာ-ဇိ-ကာကိုမှီ၊ ငါးလီဝိညာဉ်မှတ်။
သံ-သန်-နှစ်ခု-လောင်းပြန်မှု၊ အကုဝိပါက်သတ်။

ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ်များ၏အကျိုးသည် ဝိပါက်စိတ်မသို့၏။
အကုသိုလ်၏အကျိုးသည် အကုသလဝိပါက်စိတ်မည်၏။
အလိုမရှိအပ် ယုတ်ညံ့သောအာရုံသည် အနိဋ္ဌာရုံမည်၏။

ရှေအကုသိုလ်ကံကြောင့် အနိဋ္ဌာရုံကိုတွေ့ကြုံရ၏။
အနိဋ္ဌာရုံနှင့်သူင် အကုသလစိုပါက်စိတ်များပင် ဖြစ်၏၊
အနိဋ္ဌာရုံကို အကုသလစိုပါက်စိတ်မျ းနှင့် ခံစားကြ၏။
အကုသလဝိပါက်သည် သဟိတ်ဝိပါက်မျိုးမရှိ။ အဟိတ်ဝိပါက်
တမျိုးတစားဘည်းသာရှိ၍၊ အဟေတုကကိုထည့်မဆို၊

၃၃-အဟိတ်ကုသလစိုပါက်စိတ် ၈

ဥပေက္ခာသဟဂတ်	ကုသလစိုပါက်	စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်	၁
ဥပေက္ခာသဟဂတ်	ကုသလစိုပါက်	သောတဝိညာဉ်စိတ်	၁
ဥပေက္ခာသဟဂတ်	ကုသလစိုပါက်	ဃာနဝိညာဉ်စိတ်	၁
ဥပေက္ခာသဟဂတ်	ကုသလဝိပါက်	ဇိဝှါဝိညာဉ်စိတ်	၁
သုခ သဟဂတ်	ကုသလစိုပါက်	ကာယဝိညာဉ်စိတ်	၁
ဥပေက္ခာသဟဂတ်	ကုသလစိုပါက်	သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းစိတ်	၁
သောမနဿသဟဂတ်	ကုသလစိုပါက်	သန္တီရဏစိတ်	၁
ဥပေက္ခာသဟဂတ်	ကုသလဝိပါက်	သန္တီရဏစိတ်	၁
		ပေါင်း အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ်	၈

[ဆောင်] စက်-သော-ဃာ-ဇိ-ကာကိုမှီ၊ ငါးလိုဝိညာဉ်မှတ်။
သံ-သန်-သန်ဟု-လောင်းပြန်မှု၊ကုသလဝိပ ကဲအင်္ဂ၊

ကုသိုလ်၏အကျိုးသည် ကုသလစိုပါက်စိတ်မည်၏။
အလိုရှိ အပ်ကောင်းမြတ်သောအာရုံသည် ဈာန်ဘာရုံမည်၏၊
ရှေကုသိုလ်ကံကြောင့် ဈာန်ဘာရုံကိုတွေ့ကြုံရ၏။
ဈာန် ရုံမှန်လျှင် ကုသလစိုပါက်စိတ်များပင်ဖြစ်၏။
ဈာန်ဘာရုံကို ကုသလစိုပါက်စိတ်များနှင့် ခံစားကြ၏။
အဟိတ်ကုသလစိုပါက်သည် မဟာဝိပါက်စသော သဟိတ်ဝိပါက်
စိတ္တဇိနေသေး၍၊ အဟိတ်ဝိပါက်ဟု သိစေခြင်းငှါ အဟေတုကကိုထည့်
ဆိုထား၏သည်။

၃၄—အဟိတ်ကြိယာစိတ် ၃

ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ပဉ္ဇဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် ၁
ဥပေက္ခာသဟဂုတ် မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် ၁
သောမနသာသဟဂုတ် ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် ၁
ပေါင်းအဟိတ်ကြိယာစိတ် ၃

[ဆောင်] အာဝဇ္ဇန်းဒ္ဓိ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ ဤသုံးရပ်၊ မှတ်လေကြိယာ။

အကျိုးပေးခွင့်မရ၊ ပြုရုံမျှသဘောသည် ကြိယာစိတ်မည်၏။
အဟိတ်ကြိယာစိတ်သည်၊ မဟာကြိယာစသော သဟိတ်ကြိယာများကိုဘားမြစ်လ၍ အဟေတုကကိုထည့်ဆိုထားသည်။
ယှဉ်ဘက်ဟိတ်ကင်းဆိတ်နေသောစိတ်သည် အဟိတ်စိတ်မည်၏။

၃၅—ကြိယာ ၂ စား ပြားလာပုံ

ဘုရားရဟန္တာများ၏သန္တာန်၌ အနုသယကိလေသာတဏှာအစေးဘတ် ကင်းပြတ်ပြီး၍၊ ပြုပြုသမျှ ဒါန သီလ ဘာဝနာ ကုသိုလ်များသည် အကျိုးပေးခွင့်မရ ပြုရုံမျှသဘောသာ၊ ကြိယာစိတ်ဖြစ်လာ၏။

ပုထုဇဉ် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်များ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်လာသောအာဝဇ္ဇန်းဒွေးသည်၊ အရင်းခံဟိတ်ကင်းဆိတ်နေ၍ စိတ်အရှိန်အင်အား နည်းပါးသောကြောင့် အကျိုးပေးခွင့်မရ ပြုရုံမျှသဘောသာ ကြိယာစိတ်ဖြစ်လာလေတော့၏။

အကုသလဝိပါက်စိတ်.... ၇
အဟိတ်စိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ်.... ၈
အဟိတ်ကြိယာစိတ် ... ၃=ပေါင်း အဟိတ်စိတ်၊ ၁၈

[ဆောင်] ကာယနှစ်လီ၊ ဒုသုမှီ၊ ကုတီဟသိသော။
အကြွင်၊ စုဒ္ဒသ်၊ ဥနှင့်ကပ်၊ ဌာရသ်စိတ်မနော။

အကုသလဝိပါက်စိတ်သည် စက္ခုစသော မှီရာကိစ္စအားဖြင့် ၇ ပါး။
အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ်သည် စက္ခုစသော မှီရာကိစ္စအားဖြင့် ၈ ပါး။
အဟိတ်ကြိယာစိတ်သည် အာဝဇ္ဇန်းစသော ကိစ္စအားဖြင့်— ၃ ပါး။
ဤသို့အားဖြင့် အဟိတ်စိတ် ၁၈ ပါးပြားလာသည်။

(ဤစိတ်ကို ကိစ္စဘေဒစိတ်ဟုဆို)

၃၆—အဟိတ်စိတ်အမည် ဒွေး ၉

၁။ စက္ခုဝိညာဉ် စိတ်အမည် ဒွေး ၂
၂။ သောတဝိညာဉ် စိတ်အမည် ဒွေး ၂
၃။ ဃာနဝိညာဉ် စိတ်အမည် ဒွေး ၂
၄။ ဇိဝှါဝိညာဉ် စိတ်အမည် ဒွေး ၂
၅။ ကာယဝိညာဉ် စိတ်အမည် ဒွေး ၂
၆။ သမ္ပဋ္ဌိစ္ဆိုင်း စိတ်အမည် ဒွေး ၂
၇။ ဥပေက္ခာသန္တီရဏစိတ်အမည် ဒွေး ၂
၈။ အာဝဇ္ဇန်း စိတ်အမည် ဒွေး ၂
၉။ သောမနဿ စိတ်အမည် ဒွေး ၂
စိတ်ပေါင်း ၁၈ ဒွေးပေါင်း ၉။

စက္ခုဝိညာဏ မျက်စိမှာ မှီ၍သာသိသောစိတ်။
သောတဝိညာဏ နားမှာ မှီ၍သာသိသောစိတ်။
ဃာနဝိညာဏ နှာခေါင်းမှာ မှီ၍သာသိသောစိတ်။
ဇိဝှါဝိညာဏ လျှာ(ရှာ)မှာ မှီ၍သာသိသောစိတ်။
ကာယဝိညာဏ ကိုယ်မှာ မှီ၍သာသိသောစိတ်။
ဒုက္ခသဟဂတ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သောစိတ်။
သုခသဟဂတ ကိုယ်ချမ်းသာခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သောစိတ်။
သမ္ပဋ္ဌစ္ဆန ၅-ဒွါရ၌၊ ၅-အာရုံကို လက်ခံသောစိတ်။
သန္တီရဏ လက်ခံပြီးသောအာရုံကို စုံစမ်းသောစိတ်။
ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန ၅-ဒွါရ၌ ၅-အာရုံကို နှလုံးသွင်းသောစိတ်။
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန မနောဒွါရ၌ ၆-အာရုံကို နှလုံးသွင်းသောစိတ်။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန ပဉ္စဒွါရဋ္ဌ(ဝုဋ္ဌော)ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်သောစိတ်။
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန ဆင်ခြောင်ကြီးကဲ့သို့ အင်အားကြီးမားသောစိတ်။
မနောဒွါရာဝဇ္ဇနသဗ္ဗညုတညာဏ်ကဲ့သို့အာရုံအများဆုံးဖြစ်နိုင်သောစိတ်
ဟသိတုပ္ပါဒ ဘုရား ရဟန္တာများ ဖြိုးရယ်တော်မူသောစိတ်။
ဟသိတုပ္ပါဒ ဘုရား ရဟန္တာများ၏ ကိုယ်ပိုင်ဖြစ်တော်မူသောစိတ်။

၃၇-အဟိတ်စိတ်ဘေဒ ၄

ဇာတိဘေဒ ၁။ ဘူမိဘေဒ ၁။ သမ္ပယောဂဘေဒ ၁။ သဒ္ဒါရုံ ဘေဒ ၁။ ပေါင်း ဘေဒ ၄။

၁။ ဇာတိဘေဒစိတ် ၁၈
အကုသလဝိပါက်စိတ် ၇
အဟိတ်ကသလဝိပါက်စိတ် ၈
အဟိတ်ကြိယာစိတ် ၃-ပေါင်း အဟိတ်စိတ် ၁၈

၂။ ဘူမိဘေဒစိတ် ၁၈
သုခသဟဂုတ်စိတ် ၁
ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၁
သောမနဿသဟဂုတ်စိတ် ၂
ဒေါမနဿသဟဂုတ်စိတ် ၂
ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၁၄-အဟိတ်စိတ် ၁၈

၃။ သမ္ပယောဂဘေဒစိတ် ၁၈
သမ္ပယုတ်စိတ် ၃
ဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၁၈-အဟိတ်စိတ် ၁၈

၄။ သဒ္ဒါရုံဘေဒစိတ် ၁၈
အသဒ္ဒါရုံကစိတ် ၁၈
သသဒ္ဒါရုံကစိတ် ၃-အဟိတ်စိတ် ၁၈

စက္ခုဝိညာဉ်မျာ၊ ဥပေက္ခာဖြစ်ပုံ

ရူပါရုံစသော အတိုက်ခတ်၊ အာရုံဥပဒါရုပ်နှင့် စက္ခုပသာဒ
သော အခံခတ် ဝတ္ထုဥပါဒါရုပ်ခြင်း ထိခိုက်ကြရာ အရိုန်အင်အား
နည်းပါး၍၊ စက္ခု သောတ ဃာန ဇိဝှါ ဝိညာဉ်စိတ် ဂ ပါးလုံးသည်၊
ဥပေက္ခာသာဖြစ်ကြသည်။ (ဥပါဒါရုပ်ခြင်းထဲခိုက်ခြင်းမှာ ဝါဂွမ်းဆိုင်
နှစ်ခုထိခိုက်မှုပမာမှတ်ပါ)

ကာယဝိညာဉ် သုခနှင့် ဒုက္ခဖြစ်ပုံ

အင်အားကြီးမားသော ပေါင်မွှာရုံ အတိုက်ခတ် အာရုံ မဟာ
ဘုတ်ရုပ်နှင့် ကာယပသာဒ အခံခတ် ဝတ္ထု၊ ဥပါဒါရုပ်တို့ ထိခိုက်
ကြရာ ကာယပသာဒကို ကျော်လွန်ပြီး ကာယ၏မိရာ မဟာဘုတ်
များအထိ ထိခိုက်မိ၍ အလွန်ပြင်းထန် အားသန်သောကြောင့်၊ ကာယ
ဝိညာဏ်မှာ ဇာဋ္ဌာရုံနှင့်တွေ့ကြုံရာ သုခဝေဒနာသာ။အနိဋ္ဌာရုံနှင့်တွေ့ကြုံ
ရာ ဒုက္ခဝေဒနာသာ အသီးသီးဖြစ်ကြသည်။ (မဟာဘုတ်ခြင်း ထိခိုက်
ခြင်းမှာ ပေပေါတွင် ဝါဂွမ်းတင်၍ သံတုနှင့် ထုနက်မှုပမာမှတ်ပါ)

သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း ဥပေက္ခာဖြစ်ပုံ

ပဉ္စဝိညာဉ်သည်၊ ပဉ္စဝတ္ထုကိုသာမှီသည်။ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေးသည်၊
ဟဒယဝတ္ထုကိုသာမှီသည်။ ဤသို့ မှီရာခြင်းနှစ်ခုသော ပဉ္စဝိညာဉ်၏
အနန္တရပစ္စည်းကို အကျအညီရရှိခဲ့၍ စိတ်အရှိန်အင်အား နည်းပါးခြင်း
ကြောင့် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းစိတ် ၂ ပါးလုံးမှာ ဥပက္ခာဝေဒနာသာဖြစ်သည်။
(အင်အားနည်းပါးခြင်းမှာ သဘောမတူထံမှ အကျအညီ ခံယူမှုပမာ
မှတ်ပါ)

ကုသလသန္တီရဏ သော နှင့် ဥဖြစ်ပုံ

သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းနှင့် သန္တီရဏ စိတ်များသည်၊ ဟဒယဝတ္ထုကိုသာမှီ
ကြ၏။ ဤသို့မှီရာခြင်းတူသော သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းမှ အနန္တရပစ္စည်းကို အကျ
အညီရရှိခဲ့၍ စိတ်အရှိန်အင်အား ကြီးမားသောကြောင့် အဟိတ်ကုသ

လဝိပါက် သန္ဓိရဏစိတ်မှာ ဇာဋ္ဌ အတိဇာဋ္ဌ အာဂုံများနှင့် တွေ့ကြုံခဲ့ရာ၊ သောမနဿဝေဒနာသာ။ ဇာဋ္ဌ မဇ္ဈတ္တာဂုံနှင့်တွေ့ကြုံခဲ့ရာ ဥပေက္ခာဝေဒနာသာ အသီးသီးဖြစ်ကြသည်။ (အင်အားကြီးမားခြင်းမှာ သဘောတူထံမှအကူအညီခံယူမှု မာမှတ်ပါ)

အကုသလသန္ဓိရဏ ဥပေက္ခာဖြစ်ပုံ

ဒုက္ခဝေဒနာသည် ကာယိကဒုက္ခ တမျိုးတည်းသာရှိ၍ ကာယဝိညာဉ်နှင့် အမြဲတန်းယှဉ်ရိုးရှိသည်။ ဒေါမနဿ ဝေဒနာသည်၊ ဒေါသနှင့်ကင်းချဲ့ဖြစ်ခြင်းမရှိ၍၊ အမြဲကန်း ဒေါသနှင့်ယှဉ်ရိုးရှိသည်။ ဒါ့ကြောင့် အကုသလဝိပါက် သန္ဓိရဏစိတ်မှာ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ဝေဒနာများနှင့် ယှဉ်နိုင်ဘို့ရာ အဆင်မပြေသာ၍ အနိဋ္ဌ အနိဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာဂုံများနှင့် တွေ့ကြုံခဲ့ရာ ဥပေက္ခာဝေဒနာတမျိုးတည်းနှင့်သာ ယှဉ်ရလေတော့၏။

အာဝဇ္ဇန်းဒွေး ဥပေက္ခာဖြစ်ပုံ

အာဝဇ္ဇန်းဒွေးသည် မိုရာခြင်းတူသော ဘဝင်မှ အနန္တရပစ္စည်းကံရသေးစေကာမူ ရှေဦးစွာအာရုံသစ်ကို လှမ်းညွှတ်၍ယူနေရခြင်း၊ ထိုဒွေယူရာ တကြိမ်တခါသာဖြစ်၍ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်မှာ ဥပေက္ခာသာဖြစ်သည်။ (တကြိမ်တခါပြုရသူမှာ မသေချာမူပမာမှတ်ပါ) မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်လည်း ရှေဦးစွ အာရုံသစ်ကို လှမ်းညွှတ်၍ယူနေရခြင်း၊ မိုးနှင့်မတူသောဇောစိတ်စဉ်ဖြစ်ရေးအတွက် မအေးချက်ကြောင့် ဥပေက္ခာသာဖြစ်ခဲ့ရသည်၊ (အသွင်မတူအိမ်သူပမာမှတ်ပါ)

၃၈—အဟိတ်စိတ်သည် သမ္ပယုတ်လော
ဝိပ္ပယုတ်လော

အဟိတ်စိတ်သည် သမ္ပယုတ်ဟု မှတ်ဘမ်းတခုပြုလောက်အောင် ဓိဋ္ဌိ ဒေါသ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥဒ္ဓစ္စ ပညာ(ညာဏ်) ဤစေတသိက်အထူးများနှင့်မယှဉ်၍ အဟိတ်စိတ် ၁၈ ပါးလုံးသည် ဝိပ္ပယုတ်စိတ်မည်၏။

[ဆောင်] ညာဏ်-ဥဒ္ဓ-ဝိစိ-ဒေါဓိဋ္ဌိ၊ ၄ါးရှိသမ္ပယုတ်။

ဓမ္မစာအုပ်တိုက်
ခေါက်တိုက်

၃၉-အဟိတ်စိတ်သည် အသခ်ါရိကလော သသခ်ါရိကလော

အဟိတ်စိတ်သည် ထက်သန်ခြင်း အသခ်ါရိက၊ နူးညှံ့ခြင်း သသခ်ါရိကဟု ထူးခြားမှုမရှိသောကြောင့်၊ ဤအဟိတ်စိတ် ၁၈ ပါးလုံးသည် အသခ်ါရိကနှင့် သသခ်ါရိက ၂ ပါးတွင် မပါဝင်ခဲ့ပေ၊ သို့ရာတွင် ပညာရှင်အများက အသခ်ါရိကဟု သရုပ်ခွဲလွယ်ရုံသာဆိုကြသည်။

၄၀-ရယ်ခြင်းအပြား ၆ ပါး

သိတ ဟသိတ ဝိဟသိတ ဥပဟသိတ အပဟသိတ အတိဟသိတ ပေါင်း ၆။

သူမြတ်သည်၊ သိတ မျက်စိပွင့်ရုံ၊ ဟသိတ သွားပေါ်ရုံရယ်သည်။

သူလတ်သည်၊ ဝိဟသိတ အသံညှင်းညှင်းထွက်ရုံ၊ ဥပဟသိတ ဦးခေါင်း ပခုံးလှုပ်ရုံရယ်သည်။

သူယုတ်သည်၊ အပဟသိတ မျက်ရည်ထွက်အောင်၊ အတိဟသိတ ကိုယ်ပစ်လှဲ၍ ကြယ်လောင်စွာရယ်သည်။

သိတနှင့် ဟသိတ ၂ ပါးမှာ ဘုရားရဟန်္တာစသော(အမြတ်စား) သူမြတ်များသာရယ်တော်မူကြ၏။

ဝိဟသိတနှင့် ဥပဟသိတ နှစ်ပါးမှာ ကလျာဏပုထုဇဉ် သေက္ခစသော (အလတ်စား) သူလတ်များသာရယ်ကြ၏၊

အပဟသိတနှင့် အတိဟသိတ ၂ ပါးမှာ အန္ဓပုထုဇဉ်စသော (အညံ့စား) သူယုတ်မာများသာရယ်ကြ၏။

သိတနှင့် ဟသိတ ၂ ပါးသာ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်မည်၍၊ ကျန် ၄ ပါးလုံးသည် ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် မမည်ပုံကို (သတိပြုပါ)

[ဆောင်] မျက်စိပွင့်ရုံ၊ ရယ်ပြန်တုံ၊ မှတ်ရုံသိတသာ။
သွားပေါ်ရယ်ရုံ၊ ဖြစ်ပြန်တုံ၊ မှတ်ရုံဟသိတာ၊
အသံညင်းညင်း၊ ရယ်ပြန်လျှင်း၊ မှတ်ခြင်းဝိဟသိတာ။
ဦးခေါင်းလှုပ်ရုံ၊ ရယ်ပြန်တုံ၊ မှတ်ရုံဥပဟသိတာ၊

မျက်ရည်ထွက်ခြင်း၊ ရယ်ပြန်လျှင်း၊ မှတ်ခြင်းအပဟာသိတာ။ ရှေတိုး နောက်ရောက်၊ ရှိတုံမြောက်၊ မှတ်လောက်အတိဟုသိတာ။

၄၁–ရယ်စိတ်အပြား ၁၃ ပါး၊

လောဘမူ သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၄
သောမနဿ သဟဂုတ် ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် ၁
မဟာကုသိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၄
မဟာကြိယာ သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၄=၁၃

ပုထုဇဉ်များ ရယ်စိတ် ၈ ပါး၊

လောဘမူ သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၄
မဟာကုသိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၄= ၈

သေက္ခများ ရယ်စိတ် ၆ ပါး၊

လောဘမူ သောမနဿ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၂
မဟာကုသိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၄= ၆

ဘုရားရဟန္တာများ ရယ်စိတ် ၅ ပါး၊

သောမနဿ သဟဂုတ် ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် ၁
မဟာကြိယာ သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၄= ၅

ဘုရားရှင်အား ရယ်စိတ် ၃ ပါး၊

သောမနဿ သဟဂုတ် ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် ၁
မဟာကြိယာ သောမနဿ ညာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၂=၃

[ဆောင်] ရှစ်ပုထုဇန်၊ ခြောက်သေက္ခန်၊ ငါးတန်ရဟန္တာ။
ဘုရားရှင်သာ၊ ရယ်ရှင်ရာ၊ သုံးဖြာစိတ်တို့မှာ။
ဟာသအကြောင်း၊ ထူးပြားရှောင်း၊ စိတ်ပေါင်းတေရသ။

အဟိတ်စိတ်ပြီး၏။

၄၂—အသောဘဏ္ဍာစိတ် ၃၀

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂
အဟိတ်စိတ် ၁၈-ပေါင်း ၃၀

[ဆောင်] အကုဆယ့်နှစ်၊ ဆယ့်ရှစ်အဟိတ်၊ သုံးဆယ်စိတ်၊ ရွှဲ,နှိပ်၊ အသောဘဏ္ဍာတည်း။

လောဘ ဒေါသ မောဟ ဟိတ် ဒုပါးသည် မတင့်တယ်သော ဘ်ဟ်မည်၏။

တင့်တယ်ခြင်းဟိတ်မရှိသောစိတ်သည် အသောဘဏ္ဍာစိတ်မည်၏။

သောဘဏ္ဍာစေတသိက်များနှင့် မယှဉ်သောစိတ်သည် အသောဘဏ္ဍာစိတ်မည်၏။

အကုသိုလ်စိတ်သည် မတင့်တယ်သောဟိတ်ရှိ၍ အသောဘဏ္ဍာစိတ်မည်၏။

အဟိတ်စိတ်သည် ယှဉ်ဘက်ဟိတ် ကင်းဆိတ်၍ အသောဘဏ္ဍာစိတ်မည်၏၊

ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် သောဘဏ္ဍာ ဖေတသိက်များနှင့် မယှဉ်၍ မတင့်တယ်သော အသောဘဏ္ဍာစိတ်ထဲတွင်ပါဝင်ခဲ့ရလေ၏၊ (ရွှေကသူဌေယ်မတကယ်လှ၏ဆိုလျှင် နောက်သူငယ်မ မလှကြောင်း မပြောဘဲနှင့် ပြီးမှုပမာ အသောဘဏ္ဍာအရာမှတ်ပါ)

၄၃-သောဘဏ္ဍာစိတ်အကျဉ်း ၅၉

ကာမာဝစရစိတ်	၂၄
ရူပါဝစရစိတ်	၁၅
အရူပါဝစရစိတ်	၁၂
လောကုတ္တရာစိတ်အကျဉ်း	၈=၅၉

၄၄—သောဘဏ္ဍာစိတ်အကျယ် ၉၁

ကာမာဝစရစိတ်	၂၄
ရူပါဝစရစိတ်	၁၅

အရှုပါဝစရစိတ် ၁၂
လောကုတ္တရာစိတ်အကျယ် ၄၀=၉၁

[ဆောင်] ကျဉ်း-ဗျည်းနဝစ်-ကျယ်နောစေ့၊ လွှစ်ပိမ့်သောဘဏာ။
ဗျည်း၅ နဝစ် ၉ဗျည်းနဝစ်၅၉ နော ၉၊စေ့ ၁၊နောစေ့ ၉၁။

အလောဘ အဒေါသ အမောဟ ဟိတ် ၃ ပါးသည် တင့်တယ်သောဟိတ်မည်၏။

ကင့်တယ်သောဟိတ် ရှိသောစိတ်သည် သောဘဏာစိတ်မည်၏။

သောဘဏာ၏အမည်သဲသည် စေတသိက်၏ အမည်ရင်းသာဖြစ်၏။
(သတိပြုပါ)

သောဘဏာစေတသိက်များနှင့် ယှဉ်သောစိတ်သည် သောဘဏာစိတ်မည်၏။

၄၅—အသောဘဏာစိတ်ဘေဒ ၅

ဇာတိဘေဒ ၁၊ ဇုန္ဒြိယဘေဒ ၁၊ သမ္ပယောဂဘေဒ ၁ သင်္ခါရဘေဒ ၁။ ဟေတုဘေဒ ၁။ ပေါင်း ဘေဒ ၅။

၁။ ဇာတိဘေဒစိတ် ၃၀
အကုသိုလ်စိတ် ၁၂
ဝိပါက်စိတ် ၁၅
ကြိယာစိတ် ၃—ပေါင်း အသောဘဏာစိတ် ၃၀

၂။ ဇုန္ဒြိယဘေဒစိတ် ၃၀
သုခသဟဂတ်စိတ် ၁
ဒုက္ခသဟဂတ်စိတ် ၁
သောမနဿသဟဂတ်စိတ် ၆
ဒေါမနဿသဟဂတ်စိတ် ၂
ဥပေက္ခာသဟဂတ်စိတ် ၂၀=အသောဘဏာစိတ် ၃၀

၃။ သမ္မယောဂဘေဒစိတ်	၃၀	
သမ္မယုတ်စ်စိတ်	ဂ	
ဝိပ္ပယုတ်စ်စိတ်	၂၂=အသောဘကစ်စိတ်	၃၀
၄။ သန်ဒါရဘေဒစိတ်	၃၀	
အသန်ဒါရိကစိတ်	၂၅	
သသန်ဒါရိကစိတ်	၅=အသောဘကစ်စိတ်	၃၀
၅။ ဟေတုဘေဒစိတ်	၃၀	
အဟိတ်စ်စိတ်	၁၈	
သဟိတ်စိတ်	၁၂=အသောဘကစိတ်	၃၀

အသောဘကစိတ်ပြုံး၏။

၄၆–မဟာကုသိုလ်စိတ် ဂ

သောမနဿ သဟဂတ် ညာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် ၁
သောမနဿ သဟဂတ် ညာဏသမ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် ၁
သောမနဿ သဟဂတ် ညာဏဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် ၁
သောမနဿ သဟဂတ် ညာဏဝိပ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် ၁
ဥပေက္ခာ သဟဂတ် ညာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် ၁
ဥပေက္ခာ သဟဂတ် ညာဏသမ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် ၁
ဥပေက္ခာ သဟဂတ် ညာဏဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် ၁
ဥပေက္ခာ သဟဂတ် ညာဏဝိပ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် ၁
ပေါင်း မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈

(မဟာဝိန္ဒ် ကြိုကို မဟာကုန္ဒ်အတူဆို)

မဟာကုသိုလ်စိတ်	၈
မဟာဝိပါက်စိတ်	၈
မဟာကြိယာစိတ်	၈
ပေါင်း ကာမာဝစရစိတ်	၂၄

မဟာကုသိုလ်စိတ်သည် ဝေ ညာဏ် သင် အားဖြင့် ၈ ပါး
မဟာဝိပါက်စိတ်သည် ဝေ ညာဏ် သင် အားဖြင့် ၈ ပါး
မဟာကြိယာစိတ်သည် ဝေ ညာဏ် သင် အားဖြင့် ၈ ပါး
ဤသို့အားဖြင့် ကာမာဝစရစိတ် ၂၄ ပါး ပြားလာသည်။
(ဤစိတ်ကို ဝေဒနာညာဏ သခ်ါရဘေဒစိတ်ဟုဆို)

၄၇—မဟာကုသိုလ်ဝေဒနာ ၂

သောမနဿဝေဒနာစိတ် ၁
ဥပေက္ခာဝေဒနာစိတ် ၁-ပေါင်း ဝေဒနာ ၂

၄၈-မဟာကုသိုလ်ညာဏ် ၄

သောမနဿ ညာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၁
သောမနဿ ညာဏ ဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၁
ဥပေက္ခာ ညာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၁
ဥပေက္ခာ ညာဏ ဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၁—ညာဏ် ၄

၄၉-မဟာကုသိုလ်သခ်ါရ ၈

သောမနဿ ညာဏ သမ္ပယုတ် အသခ်ါရိကစိတ် ၁
သောမနဿ ညာဏ ဝိပ္ပယုတ် အသခ်ါရိကစိတ် ၁
သောမနဿ ညာဏ သမ္ပယုတ် သသခ်ါရိကစိတ် ၁
သောမနဿ ညာဏ ဝိပ္ပယုတ် သသခ်ါရိကစိတ် ၁
ဥပေက္ခာ ညာဏ သမ္ပယုတ် အသခ်ါရိကစိတ် ၁
ဥပေက္ခာ ညာဏ ဝိပ္ပယုတ် အသခ်ါရိကစိတ် ၁
ဥပေက္ခာ ညာဏ သမ္ပယုတ် သသခ်ါရိကစိတ် ၁
ဥပေက္ခာ ညာဏ ဝိပ္ပယုတ် သသခ်ါရိကစိတ် ၁-သခ်ါရ-၈
(မဟာဝိနှင့် ကြေ ဝေ ညာဏ် သင်ကို မဟာကုနှင့်အတူဆို)

မဟာ ကု ဝိ ကြို ၃ ပါးတည်း၊ သော ဥ ဝေ ၂ ပါးနှင့်မြောက် ၆ ပါး ဤ ၆ပါးတည်း၊ သံ ဝိ ညာဏ် ၂ ပါးနှင့်မြောက် ၁၂ ပါး ဤ၁၂ ပါးတည်း၊အာသ သင် ၂ ပါးနှင့်မြောက်ကာမာဝစရစိတ် ၂၄ ပါး

[ဆောင်] တက္ကဖြစ်မှု၊ သော-ဥ--နှစ်တန်၊ညာဏ်-
သံ-ဝိ-လေး၊ ပွါးရေးအသ၊ အဋ္ဌသုံးလိ၊
ကု-ဝိ-ကြို၊ စဝီကာမ သောဘဏ။

အကုသိုလ်စိတ်ကိုဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့်၊ကုသိုလ်စိတ်မည်၏။
ရူပ အရူပ လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်များထက် စိတ်အရေအတွက်များသောကြောင့်၎င်း၊ အကျိုးပေးရာ အရာကျယ်သောကြောင့်၎င်း၊ (မဟာဘွဲ့)ရသောကြောင့် မဟာကုသိုလ်စိတ်မည်၏။
မဟာကုသိုလ်စိတ်၏ အကျိုးဖြစ်သောကြောင့်၊ မဟာဝိပါက်စိတ်မည်၏။
အရာကျယ် မဟာနွယ်ဖြစ်သောကြောင့်၊မဟာကြိယာစိတ်မည်၏။
မဟာကုသိုလ်သည်သဟိတ်ကေန်ဖြစ်၍ သဟေတုကကိုထည့်မဆို။
မဟာဝိပါက်နှင့် မဟာကြိယာများသည်၊ သဟိတ်လား အဟိတ်လားဟူ ယုံမှားဘွယ်ရှိနေ၍ သဟေတုကကို ထည့်ဆိုထားသည်။
ညာဏ်နှင့်ယှဉ်သောကြောင့် ညာဏသမ္ပယုတ်စိတ်မည်၏၊
ညာဏ်နှင့်မယှဉ်သောကြောင့် ညာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ်မည်၏။
မိုဃ်းတမျိုးတည်းပင် ဖြစ်သော်လည်း၊ ကောင်းမွန်စွာ ရွာလျှင် ဝပြောသောယာမှု (ညာဏသမ္ပယုတ်) ကောင်းမွန်စွာ မရွာခဲ့လျှင် ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှု(ညာဏဝိပ္ပယုတ်)ဤသို့ ညာ သံ ညာ ဝိ ၂ ပါးကွဲပြားကြသည်။ (ညာဏ်နှာမိုဃ်းပမာမှတ်ပါ)

အကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်ကို ရှေ့ဆုံးထားဆိုသည်။
အကျိုးဖြစ်သော ဝိပါက်ကို နောက်နားကဆိုထားသည်။
အကြောင်းအကျိုးတွင် မပါဝင်ခဲ့သော ကြိယာကို နောက်ဆုံးမှဆိုသည်၊

မဟာ သော ကု ၄ ခု၌၊ နှိုဟိတ်ဩမကနှင့် နှိုဟိတ် ဥက္ကဋ္ဌ ၂
တိဟိတ်ဩမကနှင့် တိဟိတ် ဥက္ကဋ္ဌ ၂=၄

မဟာ ဥ ကု ၄ ခု၌ နှိုဟိတ်ဩမကနှင့် နှိုဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ ၂
တိ ဟိတ်ဩမကနှင့် တိဟိတ် ဥက္ကဋ္ဌ ၂=၄

ဩမကကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်ဟိတ် ရှေးနှင့်နောက်ခြံရံကြသည်။
ဥက္ကဋ္ဌ ကုသိုလ်သည် ကုသိုလ်ဟိတ် ရှေးနှင့်နောက် ခြံရံကြသည်။

[ဆောင်] အကုသိုလ်မှန်၊ ရှေးနောက်ခြံ၊ မှတ်ရုံဩမက။
ကုသိုလ်မှန်၊ ရှေးနောက်ခြံ၊ မှတ်ရုံဥက္ကဋ္ဌ။

၅၀-အကုသိုလ် ကုသိုလ် ကြိယာ ၃ ပါးထူးခြားပုံ

ရာဂ ဒေါသ မောဟများ၏ အစွမ်းဖြစ်သော ဇောစိတ်သည် အကုသိုလ်စိတ်မည်၏။

သဒ္ဓါ ပညာများ၏ အစွမ်းဖြစ်သော ဇောစိတ်သည် ကုသိုလ်စိတ်မည်၏။

ကုသိုလ်စိတ်သည်ပင် ဘုရား ရဟန္တာများ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်ခဲ့လျှင် ဝဋ်မြစ်ကုန်ခမ်း၍ အကျိုးမပေးစွမ်းနိုင်သောကြောင့် ကြိယာစိတ် ဖြစ်လေ၏။

[မှတ်ချက်] ဘုရားရဟန္တာများသည် တရားဟော တရားနာ ပြုကြရာ၌ခါ မဟာကြိယာစိတ်များသာဖြစ်တော်မူကြ၏ (အကျိုးပေးခွင့်မရဟူလို)

သဗ္ဗညုတ ညာဏ်တော်ဆိုသည်မှာ မဟာကြိယာ ညာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄ လုံးနှင့်ယှဉ်ခိုက် သဗ္ဗညုတ ကိစ္စတပ်ရာအခါ ပညာစေတသိက်ကိုသာဆိုသည်။

ဘုရားအလောင်းတော်များ၏ နောက်ဆုံးဘဝ ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် မဟာဝိပါက် သောမနဿ ညာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်သာဖြစ်တော်မူ၏။ ဤစိတ်နှင့်ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မူ၏။

၅၁—ကာမဘဝစရဘေဒ ၄

ဇာတိဘေဒ ၁။ ဝေဒနာဘေဒ ၁။ သမ္မယောဂဘေဒ ၁။ သင်္ခါရဘေဒ ၁။ ပေါင်း ဘေဒ ၄။

၁။ ဇာတိဘေဒစိတ် ၂၄
မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈
မဟာဝိပါက်စိတ် ၈
မဟာကြိယာစိတ် ၈ ပေါင်း ကာမာဝစရစိတ် ၂၄

၂။ ဝေဒနာဘေဒစိတ် ၂၄
သောမနဿဝေဒနာစိတ် ၁၂
ဥပေက္ခာဝေဒနာစိတ် ၁၂=ကာမာဝစရစိတ် ၂၄

၃။ သမ္မယောဂဘေဒစိတ် ၂၄
သမ္မယုတ်စိတ် ၁၂
ဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၁၂=ကာမာဝစရစိတ် ၂၄

၄။ သင်္ခါရဘေဒစိတ် ၂၄
အသင်္ခါရိကစိတ် ၁၂
သသင်္ခါရိကစိတ် ၁၂=ကာမာဝစရစိတ် ၂၄

ကာမာဝစရစိတ်ပြီး၏။

၅၂—ကာမာဝစရစိတ် ၅၄

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂
အဟိတ်စိတ် ၁၈
ကာမာဝစရစိတ် ၂၄ ပေါင်း ၅၄

၅၃—ကာမဘေဒစိတ် ၆

ဇာတိဘေဒ ၁။ ဣန္ဒြိယဘေဒ ၁။ သမ္ပယောဂဘေဒ ၁။ သခ်ါရဘေဒ ၁။ ဟေတုဘေဒ ၁။ သောဘဏဘေဒ ၁။ ပေါင်း ဘေဒ ၆။

၁။ ဇာတိဘေဒစိတ်	၅၄		
မဟာကုသိုလ်စိတ်	၈		
အကုသိုလ်စိတ်	၁၂		
ကာမဝိပါက်စိတ်	၂၃		
ကာမကြိယာစိတ်	၁၁	ပေါင်း ကာမစိတ်	၅၄
၂။ ဣန္ဒြိယဘေဒစိတ်	၅၄		
သုခသဟဂုတ်စိတ်	၁		
ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ်	၁		
သောမနဿသဟဂုတ်စိတ်	၁၈		
ဒေါမနဿသဟဂုတ်စိတ်	၂		
ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်	၃၂	ပေါင်း ကာမစိတ်	၅၄
၃။ သမ္ပယောဂဘေဒစိတ်	၅၄		
သမ္ပယုတ်စိတ်	၂၀		
ဝိပ္ပယုတ်စိတ်	၃၄	ပေါင်း ကာမစိတ်	၅၄
၄။ သခ်ါရဘေဒစိတ်	၅၄		
အသခ်ါရိကစိတ်	၃၇		
သသခ်ါရိကစိတ်	၁၇	ပေါင်း ကာမစိတ်	၅၄
၅။ ဟေတုဘေဒစိတ်	၅၄		
အဟိတ်စိတ်	၁၈		
သဟိတ်စိတ်	၃၆	ပေါင်း ကာမစိတ်	၅၄
၆။ သောဘဏဘေဒစိတ်	၅၄		
သောဘဏစိတ်	၂၄		
အသောဘဏစိတ်	၃၀—ကာမစိတ်		၅၄

[ဆောင်] အကုဒ္ဓါဒီ၊ ကုရှစ်လီ၊ တေဝီဝိပါက်ရေး။
ဆယ့်တစ်ကြိယာ၊ပေါင်းတုံက၊ကာမဝါးဆယ့်လေး။
ဥသုံးဆယ့်ရှစ်၊ သောဆယ့်ရှစ်၊ ဒေါနှစ် ဒု-သု-ဧ။

ကာမစိတ်ပြီး၏။

၅၄—ရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ် ၅

ဝိတက် ဝိစာရ ဗီတိ သုခ ကေဂ္ဂတာ ဈာန်အင်္ဂါ ၅ ပါးနှင့် တကွဖြစ်သော ပထမဈာန်ကုသိုလ်စိတ်.... ၁

ဝိစာရ ဗီတိ သုခ ကေဂ္ဂတာ ဈာန်အင်္ဂါ ၄ ပါးနှင့်တကွဖြစ်သော ဒုတ်ယဈာန် ကုသိုလ်စိတ်.... ၁

ဗီတိ သုခ ကေဂ္ဂတာ ဈာန်အင်္ဂါ ၃ ပါးနှင့်တကွဖြစ်သော တတိယဈာန် ကုသိုလ်စိတ် ... ၁

သုခ ကေဂ္ဂတာ ဈာန်အင်္ဂါ ၂ ပါးနှင့် တကွဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန် ကုသိုလ်စိတ် ... ၁

ဥပေက္ခာ ကေဂ္ဂတာ ဈာန်အင်္ဂါ ၂ ပါးနှင့်တကွဖြစ်သော ပဉ္စမဈာန် ကုသိုလ်စိတ်.... ၁

ပေါင်း ရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ် ၅
(ရူပ ဝိ နှင့် ကြိကို ရူပ ကု နှင့် အတူဆို)

ရူပါဝစရ ကုသိုလ်စိတ် ၅
ရူပါဝစရ ဝိပါက်စိတ် ၅
ရူပါဝစရ ကြိယာစိတ် ၅ ပေါင်း ရူပါဝစရစိတ် ၁၅

ရူပါဝစရစိတ်သည် ပ ဒု တ စ မ ဈာန်အားဖြင့် ၅ ပါးပြားသည်။ ထိုဈာန ၅ ပါးကို တဒန် ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာအားဖြင့် ရူပါဝစရစိတ် ၁၅ ပါးပြားလာသည်။ (ဤစိတ်ကို ဈာနဘေဒစိတ်ဟုဆိုသည်)

[ဆောင်] သော-ဆယ့်နှစ်ဝ၊ ဥ-သုံးမျှ၊ ရူပစိတ်ဆယ့်ငါး။

[မှတ်ချက်] ဈာနင်္ဂ၊ ဈာန-အင်္ဂ။ဈာန-ဆိုင်ရာအာရုံကို စူးစူးစိုက်စိုက် ကပ်၍ရှုတတ်သော။ အင်္ဂ-အစိတ်အပိုင်း အင်္ဂါသည် ဈာန်မည်၏။

[ဆောင်] စိုက်စိုက်စူးစူး၊ အထူမြဲမြန် ရှုအားသန်၊
ဈာန်ဟုခေါ်သတတ်။

ဥပမာ။ ထမ်းပိုး ဝင်ရိုး လှည်း အိမ်စံသော၊ လှည်း၏အစိတ်အပိုင်း အင်္ဂါများကို စုပေါင်းတပ်ဆင်၍ ထာ.ခဲ့လျှင် လှည်းဟုပင်ခေါ်ဆိုရသကဲ့သို့၊ ဈာန်အင်္ဂါနှင့် ဈာန်မှာ အစိတ်နှင့် အပေါင်းသာမှတ်ပါ။

ဒါ့ကြောင့်။ ဈာန်အင်္ဂါ ၅ ပါးတစု၊ ၄ ပါးတစု စသည်ဖြင့်၊ ပ ဈာန် ဒု ဈာန်စသည်ဖြစ်လာ၏။

ပ ဈာန်နှင့်ယှဉ်သောစိတ်သည် ပထမဈာန်စိတ်မည်၏။

ဒု ဈာန်နှင့်ယှဉ်သောစိတ်သည် ဒုတိယဈာန်စိတ်မည်၏။ ဤသို့အားဖြင့် ဈာန်စိတ်အပြား ၅ ပါးထူးခြား၏။

၅၅-ဈာန်အင်္ဂါ ဈာန်-ဈာန်စိတ် ၃ ပါး ထူးခြားပုံ

ဝိတက်စသော အစိတ်အပိုင်းအင်္ဂါ ၅ပါးသည် ဈာန်အင်္ဂါမည်၏။
ဈာန်အင်္ဂါ ၅ ပါး ၄ ပါး ၃ ပါး ၂ ပါး ၂ ပါးစီ အပေါင်း အစုသည်ဈာန်မည်၏။
အပေါင်းဖြစ်သောဈာန်နှင့် ယှဉ်သောစိတ်သည် ဈာန်စိတ်မည်၏။

၅၆-ဈာန်အင်္ဂါ ၅ ပါးနှင့် ၆ ပါး

ဝိတက် ဝိစာရ ဒီတိ သုခ ဥပေက္ခာ ဧကဂ္ဂတာအားဖြင့်၊ဝေဒနာမှာ သုခနှင့် ဥပေက္ခာ ၂ ပါးပြားလာ၍ ဈာန်အင်္ဂါကို ၆ ပါးဆိုရ၏။

သို့ရာတွင် ဥပေက္ခာကို သုခအတွင်း၌ သွင်းယူရ၍ ဈာန်အင်္ဂါ ၆ ပါး မဟုတ် ၅ ပါးသာဖြင့်ဟဲ့၊

ဥပေက္ခာကို(ငြိမ်သက်ချမ်းသာမှု)ဖို၍ သုခဟုဆိုထားသည်။

ဒါကြောင့်၊ ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခ ကောဿတာ ဈာန်အင်္ဂါ ၅ ပါးသာဖြစ်၏၊

[ဆောင်] ဝိ-စာ-ပီ-ဇော၊ နှစ်ပါးထွေ၊ လျှင်ငါးခုမှတ်။

၁၇-ရူပစိတ်သည် အာရုံမလွန်ဘဲ အင်္ဂါလွန်ပုံ

အာနပါနနှင့် ကသိုဏ်းငါးတို့ကို ရူပဈာန် ၅ ပါးလုံးက အာရုံတူပြု၍ အာရုံမလွန်ပုံကိုသိပါ။

ပထမဈာန်၌ရှိသော ဝိတက်ကိုကျော်လွန်နိုင်မှ ဒုတိယဈာန်ကို ရနိုင်သည်။

ဝိစာရကိုကျော်လွန်မှ တတိယဈာန်ကိုရနိုင်သည်။

ပီတိကိုကျော်လွန်မှ စတုတ္ထဈာန်ကိုရနိုင်သည်။

သုခကိုကျော်လွှန်မှ ပဉ္စမဈာန်ကို ရနိုင်သည်။

(ဤကား ဈာန်အင်္ဂါလွန်ပုံတည်း)

ဒါကြောင့်၊ ရူပစိတ်သည် အင်္ဂါတိုက္ကမ။ အင်္ဂ-အတိုက္ကမ။အင်္ဂါဈာန်အင်္ဂါကို၊ တိုက္ကမ-ကျော်လွန်ခဲ့သည်။ အင်္ဂါတိုက္ကမဈာန်မည်၏။

၁၈—ပဉ္စကနည်း၊ ဈာန်ယှဉ်နည်း

ဈာန်အင်္ဂါ ၅ ပါး၌ ပ-ဈာန် ထိုဈာန်နှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၁
ဈာန်အင်္ဂါ ၄ ပါး၌ ဒု-ဈာန် ထိုဈာန်နှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၁
ဈာန်အင်္ဂါ ၃ ပါး၌ တ-ဈာန် ထိုဈာန်နှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၁
ဈာန်အင်္ဂါ ၂ ပါး၌ စ-ဈာန် ထိုဈာန်နှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၁
ဈာန်အင်္ဂါ ၂ ပါး၌ မ-ဈာန် ထိုဈာန်နှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၁=၅

ဤသို့ ဈာန် ၅ ပါးပြားမှကြောင့် ထိုဈာန် ၅ ပါးနှင့်ယှဉ်သောစိတ်လည်း ၅ ပါးပင်ပြားသည်။ ထိုဈာန် ၅ ပါးကိုတဖန် ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာ အပြား ၃ ပါးနှင့်မြှောက်၊ ရူပဈာန် အပြား ၁၅ ပါးလာသည်။ ဤပဉ္စကနည်းဖြင့် ရူပစိတ် ၁၅ ပါး၌၏။

[ဆောင်] ငါး-လေး-သုံး-နှစ်၊ တဖန်နှစ်၊ တွဲလစ်ချာန် ၅ ရပ်။
ပ-ဒု-တ-စ၊ ပဉ္စမ၊ ပွါးထချာန်ငါးရပ်။
ငါးချာန်ယှဉ်မှု ငါးခုသုံးလီ၊ ကု-ဝိ-ကြီ၊ ပွါးပြိစိတ်
ဆယ့်ငါး။

၅၉—စတုက္ကနည်းချာန်ယူနည်း

ဝိတက် သုခ ကေဂ္ဂတာ ချာန်အင်္ဂါ ၅ ပါးရှိ ပ ချာန် ၁
ဒိတိ သုခ ကေဂ္ဂတာ ချာန်အင်္ဂါ ၃ ပါးရှိ ဒု ချာန် ၁
သုခ ကေဂ္ဂတာ ချာန်အင်္ဂါ ၂ ပါးရှိ တ ချာန် ၁
ဥပေက္ခာ ကေဂ္ဂတာ ချာန်အင်္ဂါ ၂ ပါးရှိ စ ချာန် ၁=၄

ထိုချာန် ၄ ပါးကိုတဖန် ကု ဝိ ကြီ အပြား ၃ ပါးနှင့်မြောက်၊ ရူပချာန်စိတ်အပြား ၁၂ ပါးပြားလာသည်။ ဤစတုက္ကနည်းဖြင့် ရူပစိတ် ၁၂ ပါးသာရှိ၏။

[မှတ်ချက်] ဤသို့ ချာန်အင်္ဂါ ၅ ပါး ၃ ပါး ၂ ပါး ၂ ပါးစီရှိသော ချာန် ၄ ပါးသည်၊ စတုက္ကနည်းမည်၏။ ဤစတုက္ကနည်းကို ပဉ္စကနည်းအတွင်း၌ သွင်းယူ၍၊ ပဉ္စကနည်း တမျိုးတစားတည်းကိုသာ သင်္ဂြိဟ်ကျမ်းမှာပြဆိုထားသည်။

ရူပကုသိုလ်စိတ်များနှင့် စုတေသွားသော ချာန်လာဘီ ချာန်ရ ပုဂ္ဂိုလ်များသည်၊ ရူပ ၁၆-ဘုံ၌ မုချအားဖြင့် သွား၍ဖြစ်ကြရ၏။ ရူပကုသိုလ်စိတ်များသည်၊ မျက်နှာနှင့် မှန်ရိုပ်ကဲ့သို့ မိမိနှင့်တူသော(မိတ္တာ။) ဝိပါက်စိတ်များကို ဒုတိယဘဝမှာ တထပ်တည်းသာ အကျိုးပေးကြ၏။ ဒါ့ကြောင့်။ အကျိုးပေးမြဲ၌ ဤကံကို ဂရုကံဟုဆိုသည်။

ရူပဝိပါက်စိတ်များသည်အသညသတ်ချန်၍ကျန်ရူပဘဝ၃ဘုံ၌(ပဘာစု) အားဖြင့် ၃ ကိုယ်တပ်သောစိတ်မည်၏။

ရူပကြိယာစိတ်များသည် ဘုရားရဟန္တာများသာ ရရှိသော ဈာန်မည်၏။ (အကျိုးပေးခွင့်မရ ပြုရုံမျှဟူလို)

၆၀–ဗျာန် ၄ ပါးနှင့် ဘုံ ၄ စား

ပ ဈာန် ဝိပါက်စိတ်သည် ပ ဈာန် ၃ ဘုံ၌ အကျိုးပေးသည်။
ဒု ဈာန် ဝိပါက်စိတ်သည် ဒု ဈာန် ၃ ဘုံ၌ အကျိုးပေးသည်။
တ ဈာန် ဝိပါက်စိတ်သည် တ ဈာန် ၃ ဘုံ၌ အကျိုးပေးသည်။
စ ဈာန် ဝိပါက်စိတ်သည် စ ဈာန် ၆ ဘုံ၌ အကျိုးပေးသည်။
(ဤကား စတုက္ကနည်း ဈာန် ၄ ပါးက ဘုံ ၄ စား အကျိုးပေးပုံတည်း)

၆၁–ဈာန် ၅ ပါးက ဈာန် ၄ စား ဖြစ်လာပုံ

ပဉ္စက ပ ဈာန်သည်၊ စတုက္က ပ ဈာန်ပင် ဖြစ်လာ၏။
ပဉ္စက ဒုနှင့် တဈာန်သည်၊ စတုက္က ဒု ဈာန် ဖြစ်လာ၏။
ပဉ္စက စ ဈာန်သည်၊ စတုက္က တ ဈာန် ဖြစ်လာ၏။
ပဉ္စက မ ဈာန်သည်၊ စတုက္က စ ဈာန် ဖြစ်လာ၏။

(ဤကား– ပဉ္စကနည်း ဈာန် ၅ ပါးက စတုက္ကနည်း ဈာန် ၄ စား ဖြစ်လာပုံတည်း)

၆၂–သမာပတ် ၈ ပါးနှင့် ၉ ပါး

ရူပဈာန် စကုက္ကနည်း ၄ ပါးနှင့် အပရူပဈာန် ၄ ပါး=သမာပတ် ၈ပါး။
ရူပဈာန် ပဉ္စကနည်း ၅ ပါးနှင့် အရူပဈာန် ၄ ပါး=သမာပတ် ၉ ပါး

ဤစတုက္ကနည်းဖြင့် သမာပတ်အပြား ၈ ပါး
ပဉ္စကနည်းဖြင့် သမာပတ်အပြား ၉ ပါး (သတိပြုပါ)

ရူပကုသိုလ် ပဉ္စမဈာန်နှင့် ကြိယာပဉ္စမဈာန်စိတ် ၂ ပါးလုံးကို အဘိညာဏ်ဒွေးဟုဆိုကြ၏၊

အဘိညာ၊ အဘိ–ညာ၊ အဘိ–အလွန်၊ ညာ–သိသောညာဏ်သည် အဘိညာဉ်မည်၏။

အလွန်သိသော ရူပပဉ္စမဈာန်နှင့် ယှဉ်သော ညာဏ်ကို အဘိညာဉ်ဟုဆိုသည်။

အဘိညာဉ်နှင့် ယှဉ်ဘက် ပဉ္စမဈာန်စိတ်ကိုပင် အဘိညာဉ်ဟုဆိုထားသည်။

[တနည်း] ပဉ္စမစျာန်နှင့်ယှဉ်၍အဘိညာဉ်ကိစ္စတပ်ခိုက် အဘိ-ညာဉ်ဟုဆိုသည်။ အဘိညာဉ်စိတ်အတွက် နုတ်သော် မလျှော့ ထည့်သော်မူတိုး။ (ခရုစုတ်နည်းပမာမှတ်ပါ) ပဉ္စမစျာန်ကို အဖန်ဖန် ဝင်စားသုံးသတ်ခဲ့လျှင် အဘိညာဉ်ကိစ္စတပ်သည်။ (ပဉ္စစျာန်ကိုပင် အမွန်းတင်သည်ဟူလို)

အဘိညာဉ်ကို ကမ္မဋ္ဌာန်း သီးခြားအားမထုတ်ရ၊ ဘွဲ့ထူးဂုဏ်ထူးမျှသာဖြစ်၏၊

အဘိညာဉ်ကိစ္စမတပ်ခဲ့လျှင် တန်ခိုးများကိုပင်မဖန်ဆင်းနိုင်။

၆၃—အဘိညာဉ်တပ်ခိုက်နှင့် မတပ်ခိုက် ခြားနားပုံ

အဘိညာဉ်ကိစ္စမတပ်သော ပဉ္စမစျာန်စိတ်သည်၊ အာနာပါနနှင့် ကသိုဏ်းပညတ် ၁၂ ပါးကိုသာ အာရုံပြုသည်၊

အဘိညာဉ်ကိစ္စတတ်သော ကုသိုလ်ပဉ္စမစျာန်စိတ်သည်။ အာရုံ ဟတ္ထာမဂ်နှင့် အာရုံဟတ္ထာဖိုလ် ၂ ပါးချန်၍ ကျန်အလုံးစုံကိုအာရုံပြုသည်၊

အဘိညာဉ်ကိစ္စတပ်သော ကြိယာ ပဉ္စမစျာန်စိတ်သည်၊ အလုံးစုံကိုအာရုံပြုသည်။ (မပြုနိုင်သည်မရှိဟူလို)

၆၄—စတုဏ္ဏးနှင့် ပဉ္စကနည်းခြားနားပုံ

ပ စျာန်၌ရှိသော ဝိတက်ကို စက်ဆုပ်၍၊ ဒု စျာန်တက်ရန် ဆက်လက်အားထုတ်ရာ၌ ထက်မြက်သော တိက္ခိန္ဒြိယ ညာဏ်ရှင် ယောဂီသူတော်စင်အား ဝိတက်နှင့် ဝိစာရစျာန်အင်္ဂါ ၂ ပါးလုံး ကျော်လွန်ပြီး ပီတိ သုခ ကေဋ္ဌတာ စျာန်အင်္ဂါ ၃ ပါးရှိစျာန်သည်၊ နှစ်ကြိမ်မြောက် ဒုစျာန်အရာဖြစ်လာ၏။ (ဤပုဂ္ဂိုလ်မျိုးများမှာ ပဉ္စကနည်း၌ ဒုစျာန်ကို အသုံးမပြုဟူလို) နုံညံ့သော မုဒိန္ဒြိယ ညာဏ်ရှင် ယောဂီသူတော်စင်အား ဒု စျာန်တက်ရန် ဆက်လက်အားထုတ်ရာ၌ ဝိကက်ကိုသာကျော်လွန်နိုင်ပြီး ဝိစာရ ဖုထစ်ခံနေ၍၊ ဝိစာရ ပီတိ သုခ ကေဋ္ဌတာ စျာန်အင်္ဂါ ၄ ပါးရှိစျာန်သည်၊ ၂ ကြိမ်မြောက် ဒုစျာန်ဖြစ်လာ၏။

ဒါ့ကြောင့်။ တိကျွန်ဖြိုယ ပုဂ္ဂိုအား ဈာန် ၄ ပါး၊ မုဒိန်ဖြိုယ ပုဂ္ဂိုလ်အား ဈာန် ၅ ပါးခြားနားပုံကို ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။

ဤပြဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် ပ ဒု တ စသော ဈာန်များကို ယောဂီသူတော်စင်များ၏(အစအဆုံးဖြစ်စဉ်) ပဝတ္တိကွမအားဖြင့်၎င်း၊ ဘုရားရှင်၏ (အစအဆုံးဟောစဉ်) ဒေသနကွမ အားဖြင့်၎င်း ခေါ်ဆိုထားသောအမည်များသာဖြစ်ကြ၏။

ဈာနကိစ္စ၊ အာရုံကိုစူးစူးစိုက်စိုက်ရှုမှုသည် ဈာန်မည်၏၊

အာရုံကို ရှေရှုစူးစိုက်စွာရှုမှုမှာ ကေဂ္ဂတာဈာန်အင်္ဂါ တပါးသာဆက်စပ်၍ ဈာန် ၅ ပါးလုံးတွင် ကေဂ္ဂတာပါဝင်ခဲ့သည်။ ဒါ့ကြောင့်– ဈာန်အရမှာ အာရုံကိုအရှုနိုင်ဆုံး ကေဂ္ဂတာ စေတသိက် တခုကိုသာ ကေန်ရ၏။

သို့ရာတွင်– ဝိတက်က အာရုံသို့ ရှေရှုတင်ပေး၍ရှုမှု။
ဝိစာရက အာရုံ၌ အဖန်ဖန်သုံးသပ်စေ၍ရှုမှု။
ပီတိက အာရုံကို ကျေနပ်နှစ်သိမ့်စေ၍ရှုမှု၊
သုခက အာရုံ၏ ချမ်းသာကို သာယာစေ၍ရှုမှု။

ဤသို့အသီးသီးဝိုင်းဝန်းကူညီအားပေးမှုကြောင့်၊ကေဂ္ဂတာကျကျသမာဓိရရနှင့် ဈာနကိစ္စကိုဆောင်ရွက်နိုင်ကြ၏။ဒါ့ကြောင့်– ကေဂ္ဂတာချန်၍ ကျန်ဈာန်အင်္ဂါ ၄ ပါးလည်း ဈာန်အမည်ကိုရရှိကြ၏။ ဤဈာန်စိတ်ယှဉ်ခိုက်တွင် ဈာန်နင် ၅ ပါးလုံးချန်၍ ကျန်စေတသိက်များသည် ဈာနကိစ္စမရှိကြ၍ ဈာန်အမည်ကို မရနိုင်ကြပေ။

ဈာပနကိစ္စ။ ဆန်းကျင်ဘက်အကုသိုလ် နီဝရဏများကို လောင်ကျွမ်းမှုသည် ဈာန်မည်၏။ (ဈာပနကိစ္စအကျယ်ကို တတိယစာစောင်မှာရှုပါ)

၆၅-ဆန့်ကျင်ဘက်နီဝရဏများလောင်ကျွမ်းပုံ

အာရုံကို ရှေရှုစူးစိုက်စွာရှုမှု ဝိတက်သည်၊ ထိုင်းမိုင်းမှု ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏကို လောင်ကျွမ်း၏။

အာရုံ၌ အဖန်ဖန်သုံးသတ်မှု ဝိစာရသည်၊ ယုံမှားမှု ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏကို လောင်ကျွမ်း၏။

အာရုံကိုကျေနပ်နှစ်သိမ့်မှု ဒီတိသည်စိတ်ကို ငြိုးငွေ့ခြောက်သွေ့မှု ဗျာပါဒ နိုဝရဏကို လောင်ကျွမ်းစေ၏။

ငြိမ်သက်ချမ်းမှုသုခသည်။ မငြိမ်သက် မချမ်းမှု ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ နိဝရဏကို လောင်ကျွမ်းစေ၏။

အာရုံပေါင်း စုံးစိုက်စွာ တည်ငြိမ်မှုကောင်းကာသည်၊ မငြိမ်မသက် ကလိမ်ကလက်ဖြစ်မှု ကာမဆွဲနွဲ့ နိဝရဏကို လောင်ကျွမ်းစေ၏။

အဝိဇ္ဇာ နိဝရဏကို မည်သည့် ဈာန်နင်ကမှ မပယ်နိုင်သေး၍ ဈာန်အားလုံး၏၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ သီးခြားမပြဆိုတော့ဘဲ မင်္ဂလာမှ သာပယ်သတ်နိုင်လေတော့၏။

[မှတ်ချက်] ကုသိုလ်ဈာန်များ ဖြစ်ပေါ်နေခိုက် အကုသိုလ် နိဝရဏများ မဖြစ်ထိုက်သော်လည်း အမြဲထာဝစဉ် ကပ်နှံးဝင်နေလော နိဝရဏအခိုး အငွေ့ ဓါတ်ကို တမျိုးအတွေ့ မပြတ်သေးသဖြင့် ပယ်အပ်လောင်အပ်သည်ဟူလို။

အကုသိုလ် နိဝရဏဖြစ်ပေါ်နေခိုက် ကုသိုလ်ဈာန်က လောင်မြိုက်သည်ဟု မမှတ်နဲ့။

၆၆-အဘယ့်ကြောင့်ဝိတက်စသော ၅ပါးသော ဈာန်ခေါ်သနည်း

ဆိုင်ရာအာရုံ၌ စိုက်စိုက်စူးစူး ရှုမှုဈာန ကိစ္စကြောင့်၎င်း။
ဆန့်ကျင်ဘက်နိဝရဏများကို လောင်ကျွမ်းမှု ဈာပန ကိစ္စကြောင့်၎င်း။
ဝိတက်စသော ၅ ပါးသော စေတသိက်များကိုသာ ဈာန်ဟုဆိုရ၏။
ကျန်စေတသိက်များမှာ ဤ ၂ ကိစ္စမရှိကြ၍ ဈာန်အမည်ကို မရကြချေ
(ဈာန်ဟုမဆိုရဟူလို)

ရူပဓိတ်ပြီး၏။

၆၇—အရုပါဝစရကုသိုလ်စိတ် ၄

အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ်စိတ် ၁
ဝိညာဏဉ္စာယတန ကုသိုလ်စိတ် ၁
အကိဉ္စညာယတန ကုသိုလ်စိတ် ၁
နေဝသညာ နာသညာ ယတန ကုသိုလ်စိတ် ၁
ပေါင်း အရုပါဝစရ ကုသိုလ်စိတ်=၄
(အရုပ-ဝိ-နှင့်ကြိုကို အရုပါဝစရ ကုနှင့် အတူဆို)

အရုပါဝစရ ကုသိုလ်စိတ် ၄
အရုပါဝစရ ဝိပါက်စိတ် ၄
အရုပါဝစရ ကြိယာစိတ် ၄ ပေါင်း အရုပါဝစရစိတ် ၁၂။
အရုပစိတ်သည် အာရုံအားဖြင့် ၄ ပါးပြားသည်။ တဖန်ကုသိုလ် ဝိပါက်ကြိယာအား ဖြင့် အရုပစိတ် ၁၂ ပါးပြားလာသည် (ဤစိတ်ကို အာလမ္ဗဏဘေဒစိတ် ဟု ဆို)

၆၈—အာရုံ ၄ စားနှင့် စိတ် ၄ ပါး

၁။ ကောင်းကင်ပညတ်အာရုံ အာကာ ဈာန်စိတ် ၁
၂။ ပထမာရုပ္ပဝိညာဉ်အာရုံ ဝိညာ ဈာန်စိတ် ၁
၃။ နတ္ထိဘော ပညတ်အာရုံ အာကိဉ် ဈာန်စိတ် ၁
၄။ တတိယာရုပ္ပဝိညာဉ်အာရုံ နေဝ ဈာန်စိတ် ၁=၄
ဤ ၄ အာရုံ ၄ ပါးပြားမှကြောင့် ထိုအာရုံ ၄ ပါးကို အာရုံပြု သောစိတ်လည်း ၄ ပါးပင်ပြားသည်။
ထိုအာရုံ ၄ ပါးကိုတဖန် ကုသိုလ်ဝိပါက် ကြိယာ အပြား ၃ ပါး နှင့်မြှောက် အရုပဈာန်စိတ်အပြား ၁၂ ပါးပြားလာသည်။

[ဆောင်] အာ-ဝိဉ်-အာ-နေ၊ ဈာန်လေးထွေ ဥအေက်ါနှစ်။

၆၉-အတိက္ကမိတမ္မအာရုံ

အာကာ ဈာန်စိတ်သည် ကသိုဏ်းပညတ်ကို ကျော်လွန်ခဲ့၏။
ဝိညာ ဈာန်စိတ်သည် ကောင်းကင်ပညတ်ကို ကျော်လွန်ခဲ့၏။

အာကိံ ဈာန်စိတ်သည် အာကာဈာန်စိတ်ကို ကျော်လွန်ခဲ့၏။
နေဝ ဈာန်စိတ်သည် နတ္ထိဘော ပညတ်ကို ကျော်လွန်ခဲ့၏။
(ဤကားလွန်အပ်သော အာရုံတည်း)

[ဆောင်] အာရုံပြောင်းက၊ ပွါးတုံပါ့၊ လေးဖြာအရုပ။

၇၀—အာလမ္ဗဝတဗ္ဗအာရုံ

အာကာ ဈာန်စိတ်သည် ကောင်းကင်ပညတ်ကို အာရုံပြု၏။
ဝိညာ ဈာန်စိတ်သည် အာကာဈာန်စိတ်ကို အာရုံပြု၏။
အာကိံ ဈာန်စိတ်သည် နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြု၏။
နေဝ ဈာန်စိတ်သည် အာကိံဈာန်စိတ်ကို အာရုံပြု၏။
(ဤကားပြုအပ်သော အာရုံတည်း)

[ဆောင်] အာကာ ကာသ၊ ဝိညာ အာကာ၊ အာကိံ နတ္ထိ။
နေဝအာကိံ၊ ပြုပယိန်း၊ မတိန်းအရုပ။

	(ဈာန်စိတ်)	(လွန်အပ်အာရုံ)	(ပြုအပ်အာရုံ)
အာကာ	ဈာန်စိတ်သည်	ကသိုဏ်းပညတ်	ကောင်းကင်ပညတ်။
ဝိညာ	ဈာန်စိတ်သည်	ကောင်းကင်ပညတ်	ပထမာရုပ္ပဝိညာဉ်။
အာကိံ	ဈာန်စိတ်သည်	ပထမာရုပ္ပဝိညာဉ်	နတ္ထိဘောပညတ်။
နေဝ	ဈာန်စိတ်သည်	နတ္ထိဘောပညတ်	တတိယာရုပ္ပဝိညာဉ်။

[မှတ်ချက်] အာကာဈာန်စိတ်သည် ကသိုဏ်းပညတ် အာရုံကို ကျော်လွန်ခဲ့၍ ကသိုဏ်း ၉ ပါး တပါးပါးကို ခွါ၍ ရအပ်သောအာရုံမပြု တော့ဘဲနေသည်ကို ခွါသည်ဟုဆိုသည်။

ကောင်းကင် ပညတ်ကိုအာရုံပြု၍ ဝိညာ ဈာန်စိတ်သည် ကောင်းကင်ပညတ်ကိုကျော်လွန်ခဲ့၍ ပထမာရုပ္ပဝိညာဉ်စိတ်ကို အာရုံပြု၏။

အာကိံ ဈာန်စိတ်သည် ပထမာရုပ္ပဝိညာဉ်စိတ်ကို ကျော်လွန်ခဲ့၍ ပထမာရုပ္ပ ဝိညာဉ်စိတ်၏ မရှိမှုနတ္ထိဘောပညာကို အာရုံပြု၏။

နေဝ ချာန်စိတ်သည် နတ္ထိဘောပညတ်ကိုကျော်လွန်ခဲ့၍ တတိယာရပ္ပဝိညာဉ်စိတ်ကိုအာရုံပြု၏။

ဤသို့အားဖြင့် အရူပကုသိုလ်ချာန်စိတ် ၄ ပါးလုံးသည် ကျော်အပ်လွန်အပ် အတိတ္တမီတဗ္ဗ အာရုံနှင့် ရှုအပ် ပြုအပ် အာလမ္ဗဝိတဗ္ဗအာရုံ ၂ ပါးစုံကို အစဉ်စပ်၍ သိမှတ်အပ်၏၊

ပထမာရုပ္ပဝိညာဉ်ကို အာကာ ချာန်စိတ်ဟုဆို။
တတိယာရုပ္ပဝိညာဉ်ကို အာကိံ ချာန်စိတ်ဟုဆို။

၇၁-အရူပကမ္မဋ္ဌာန်းအကျဉ်းစီးဖြန်းနည်း

အာကာ ချာန်ကိုအလိုရှိသူသည် အာကာသောအနန္တောဟု။
ဝိညာ ချာန်ကိုအလိုရှိသူသည် ဝိညာဏံအနန္တံဟု။
အာကိံ ချာန်ကိုအလိုရှိသူသည် နတ္ထိကိဉ္စိဟု။
နေဝ ချာန်ကိုအလိုရှိသူသည် သန္တမေတံ-ပဏီတမေတံဟု။
အဖန်ဖန်နှလုံးသွင်း စီးပြန်းကြရ၏။ (ဤကားအကျဉ်းတည်း)

၇၂-အရူပစိတ်သည်အင်္ဂါမလွန်ဘဲ အာရုံလွန်ပုံ

အရူပစိတ်သည် ဥပေက္ခာနှင့် ကေဂ္ဂတာချာန်အင်္ဂါ ၂ ပါးစီအညီ အမျှရှိကြ၍ ချာန်အင်္ဂါကို လွန်ဘွယ်မလို။ အောက်တန်းချာန်၏အာရုံကို ကျော်လွန်နိုင်မှ အထက်တန်း ချာန်ကိုရရှိနိုင်၍ တချာန်မှာ တအာရုံ ဝိသာ အဆင့်ဆင့် အာရုံကိုသာ လွန်လာခဲ့သည် (တဆင့်ထက်တဆင့် မြင့်မြတ် ထက်မြက်ကြ၏)

ဒါ့ကြောင့်။ အရူပစိတ်သည် အာလမ္ဗဏာတိက္ကမ၊ အာလမ္ဗဏ-အတိက္ကမ၊ အာလမ္ဗဏ-အာရုံကို၊ အတိက္ကမ-ကျော်လွန်ခဲ့သည်၊ အာလမ္ဗဏာတိက္ကမစိတ်မည်၏။

၇၃–အရူပစိတ်ကိုအာဘဲ့ခကြောင့် ပဋ္ဌမဈာန်ဟု ဆိုသနည်း

ရူပ ပဋ္ဌမဈာန်ကို ရရှိခဲ့ပြီးသော ယောဂိပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုလက်ရှိ ပဋ္ဌမဈာန်၌ တည်နေပြီး အာရုံ ၄ ပါးကို ပွါးများကာ အာရုံနှင့် စပ်သော (အာရုပ္ပ) ၄ ပါးကို အဆင့်ဆင့် ဆက်လက်၍ ရအပ်သော ကြောင့် ဤအရူပစိတ် ၁၂ ပါးလုံးသည် (ပဋ္ဌမဈာန်နှင့် အလားတူ) ဥပေက္ခာ ဧကဂ္ဂတာ ဈာန်အင်္ဂါ ၂ ပါးစီသာရှိ၍ ပဋ္ဌမဈာန်မည်၏။

(အရူပဈာန်ကို ဥပေက္ခာ ဝေဒနာဟုဆို)

[ဆောင်] စိတ်အရူပ၊ ဒွါဒသ၊ ပဋ္ဌမ ဥပေက္ခာဖြစ်။

၇၄–ရူပဈာန်လောက် အရူပဈာန်အာရုံ မများသနည်း

ရူပဈာန်စိတ်သည် အင်္ဂါတိဂ္ဂမဈာန်စိတ်ဖြစ်၍ ဈာန်တပါးပါးလျှင် ကသိုဏ်းပညတ်စသော အာရုံအများအပြားကို အာရုံပြုကြ၏၊ အရူပ ဈာန်စိတ်ကား အာလမ္ဗဏာတိဂ္ဂမဈာန်စိတ်ဖြစ်၍ ရူပဈာန်စိတ်များကဲ့သို့ အာရုံအပြုမများဘဲ တ ဈာန်မှာ တ အာရုံစီသာ အသီးသီး အာရုံပြုကြ၏။

၇၅–လောကီဈာန် ၂ ပါးထူးခြားပုံ

ရူပ အရူပ ဈာန်သည် သမထာနုယောဂ ပဋိလဒ္ဓနှင့် မဂ္ဂသိဒ္ဓဈာန် ၂ ပါးရှိသည်။ သမထ-သမထကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ အနုယောဂ-အားထုတ်မှု၊ ပဋိလဒ္ဓ-ရအပ်သောဈာန်သည်၊ သမထာနုယောဂက ပဋိလဒ္ဓဈာန်မည်၏။

(ဤဈာန်ကို သမထဈာန်ဟုဆို)

မဂ္ဂ-မဂ္ဂတရားကို အားထုတ်၍ ရမှသာ၊ သိဒ္ဓ–ကိစ္စပြီးသောဈာန် သည် မဂ္ဂသိဒ္ဓဈာန်မည်၏ (ဤဈာန်ကို ဝိပဿနာဈာန်ဟုဆို) ရှောဘဝက ဈာန်ရလိုမှု ဆုတောင်းပြု၍ မဂ်ကိုရလာလျှင် လောကီဈာန် ၉ ပါးလုံး ကိုပင် ကိစ္စပြီးသော မဂ္ဂသိဒ္ဓဈာန်ဟု မှတ်ပါ။

[တနည်း] ဥပပတ္တိသိဒ္ဓစာန်ကို မိန့်ဆိုကြသေးသည်။ ဥပပတ္တိ-ဩဟ္ဒာပြည် ပဋိသန္ဓေနေမှသာ၊ သိဒ္ဓ-ကိစ္စပြီးသောစာန်သည်၊ ဥပ ပတ္တိသိဒ္ဓစာန်မည်၏။

ကာမဘုံမှာစာန်ရရှိပြီး စုတေသွားရာအခါ ထိုစာန်ကွယ်ပျောက်၍ ဩဟ္ဒာပြည်သို့ အရောက်တွင် ထို စာန်ကိုပင် နောက်ထပ် ရသည် ဟု မှတ်ပါ။

၇၆-ကာမကုသိုလ် နှင့် မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၂ ပါး ထူးခြားပုံ

ကာမကုသိုလ်ကံများသည် ကာမတဏှာ၏ လျှပ်ပေါ် လော်လီမှုကြောင့် အဟိတ်ဝိပါက်များကို မူမတူဘဲနှင့် ဘလောင်းဘလဲ အကျိုးပေးခဲ့၏ မဟဂ္ဂုတ်စာန် ကုသိုလ်ကံများသည် ကာမတဏှာ၏စက်ကွင်းမှလွတ်ကင်းခဲ့၍ သမာဓိအင်အားကြီးမားမှုကြောင့် ဆင်ကောင်နှင့် ဆင်ရိပ်ပမာ ဒုတိယဘဝမှာ အကျိုးပေးခဲ့၏။

ဒါ့ကြောင့်။ အကျိုးပေးမြဲမြံ၍ ဤကဲ့ ၉ ခုလုံးသည် ဂရုကံမည်၏။

ဘရုပစိတ်ပြီး၏။

——oOo——

၇၇-မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇

ရူပါဝစရစိတ်	၁၅	
အရူပါဝစရစိတ်	၁၂=ပေါင်း	၂၇

၇၈-မဟဂ္ဂုတ်စိတ်ဘေဒ ၆

ဘူမိဘေဒ ၁။ဇာတိဘေဒ ၁။စျာနဘေဒ ၁။ဝေဒနာဘေဒ ၁။ သမ္ပယောဂဘေဒ ၁။ သခ်ါရဘေဒ ၁။=ပေါင်း ဘေဒ ၆။

၁။ ဘူမိဘေဒစိတ် ၂၇
ရူပစိတ် ၁၅
အရူပစိတ် ၁၂ ပေါင်းမဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇

၂။ ဇာတိဘေဒစိတ် ၂၇
ကုသိလ်စိတ် ၉
ဝိပါက်စိတ် ၉
ကြိယာစိတ် ၉=မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇

၃။ ဈာနဘေဒစိတ် ၂၇
ပထမဈာန်စိတ် ၃
ဒုတိယဈာန်စိတ် ၃
တတိယဈာန်စိတ် ၃
စတုတ္ထဈာန်စိတ် ၃
ပဉ္စမဈာန်စိတ် ၁၅=မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇

၄။ ဝေဒနာဘေဒစိတ် ၂၇
သောမနဿဝေဒနာစိတ် ၁၂
ဥပေက္ခာဝေဒနာစိတ် ၁၅=မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇

၅။ သမ္ပယောဂဘေဒစိတ် ၂၇
သမ္ပယုတ်စိတ် ၂၇
ဝိပ္ပယုတ်စိတ် မရှိ=မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇

၆။ သင်္ခါရဘေဒစိတ် ၂၇
အသင်္ခါရိကစိတ် မရှိ
သသင်္ခါရိကစိတ် ၂၇=မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇

[ဆောင်] မဟဂ္ဂုတ်ဟူ၊ ရူ-အရူ၊ ပေါင်းမူသတ်ဝိသ။
ကု-ဝိ-ကြို-နော-သော-ဆယ့်နှစ်ပါး၊ ဥဆယ့်ငါး၊
ပေါင်းငြားသတ်ဝိသ။

[မှတ်ချက်] မဟဂ္ဂတ၊ မဟာ–ဂတ။ မဟာ–မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂတ-ရောက်အပ်သော စိတ်သည်၊ မဟဂ္ဂတ–မဟဂ္ဂုတ် စိတ်မည်၏။ မြင့်မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ရောက်အပ် ရအပ်သော ကြောင့်၊ ရူပနှင့် အရူပစိတ် ၂၇ ပါးလုံးသည်၊ မဟဂ္ဂုတ်စိတ် မည်၏။ မဟဂ္ဂုတ် ကုသိုလ်အရာ၌ သောမနဿ ကုသိုလ်ဈာန်ထက် ဥပေက္ခာ ကုသိုလ်ဈာန်ကအကျိုးပေး အရာကျယ်၍ မြင့်မြတ် ထက်မျက်ကြသည်။

ရူပစိတ်သည်၊ ဈာနဘေဒစိတ်နှင့် အင်္ဂါတိဏ္ဍမစိတ်မည်၏။

ညာဏသမ္ပယုတ်နှင့် သသခ်ါရိကသုခသည်၊စိတ်သုခနှင့်ကိုယ်သုခ ၂ ပါး၊စိတ်သုခမှာ သောမနဿသာ၊ကိုယ်သုခမှာ ကာယဝိညာဉ်သာ။ (ဤအရာစိတ်သုခကိုသာယူ)

အရူပစိတ်သည်၊အာလမ္ဗဏဘေဒစိတ်နှင့် အာလမ္ဗဏာတိဏ္ဍမစိတ် မည်၏။ ဈာန်အင်္ဂါမှာ ဥပေက္ခာနှင့် ကေဂ္ဂတာသာ ဥပေက္ခာ ညာဏ သမ္ပယုတ်နှင့် သသခ်ါရိကသာမှတ်ပါ။

ရူပစိတ်၌ ပ ဒု တ စ ဈာန်စိတ်များကို သောမနဿသာဆို။
ရုပ ပဋ္ဌမဈာန်နှင့် အရူပဈာန်စိတ်များကို ဥပေက္ခာသာဆို။

မဟဂ္ဂုတ်စိတ်ပြီး၏။

---oOo---

၇၉–လောကီစိတ် ၈၁

ကာမစိတ်	၅၄	
ရူပစိတ်	၁၅	
အရူပစိတ်	၁၂ ပေါင်း	၈၁

၈၀–လောကီစိတ်ဘေဒ ၇

ဘူမိဘေဒ ၁။ ဇာတိဘေဒ ၁။ ဣန္ဒြိယဘေဒ ၁။ သမ္ပယောဂ ဘေဒ ၁။ သခ်ါရဘေဒ ၁။ ဟေတုဘေဒ ၁။ သောဘဏဘေဒ ၁။ ပေါင်း ဘေဒ ၇။

၁။	ဘူမိဘေဒစိတ်	၈၁	
	ကာမစိတ်	၅၄	
	ရူပစိတ်	၁၅	
	အရူပစိတ်	၁၂ ပေါင်း လောကီစိတ် ၈၁	
၂။	ဇာတိဘေဒစိတ်	၈၁	
	လောကီကုသိုလ်စိတ်	၁၇	
	အကုသိုလ်စိတ်	၁၂	
	လောကီဝိပါက်စိတ်	၃၂	
	ကြိယာစိတ်	၂၀=လောကီစိတ်	၈၁
၃။	ဒုန္နိယဘေဒစိတ်	၈၁	
	သုခသဟဂတ်စိတ်	၁	
	ဒုက္ခသဟဂတ်စိတ်	၁	
	သောမနဿသဟဂတ်စိတ်	၅၀	
	ဒေါမနဿသဟဂတ်စိတ်	၂	
	ဥပေက္ခာသဟဂတ်စိတ်	၄၇=လောကီစိတ်	၈၁
၄။	သမ္မယောဂဘေဒစိတ်	၈၁	
	သမ္မယုတ်စိတ်	၄၇	
	ဝိပ္ပယုတ်စိတ်	၃၄–လောကီစိတ်	၈၁
၅။	သန်ဓါရဘေဒစိတ်	၈၁	
	အသန်ဓါရိုကစိတ်	၃၇	
	သသန်ဓါရိုကစိတ်	၄၄–လောကီစိတ်	၈၁
၆။	ဟေတုဘေဒစိတ်	၈၁	
	အဟိတ်စိတ်	၁၈	
	သဟိတ်စိတ်	၆၃–လောကီစိတ်	၈၁
၇။	သောဘဏဘေဒစိတ်	၈၁	
	သောဘဏစိတ်	၅၁	
	အသောဘဏစိတ်	၃၀–လောကီစိတ်	၈၁

[ဆောင်] ကာ-ရူ-အရူ၊ လောကီဟူ၊ ပေါင်းမူ ရှစ်ဆယ့်တစ်။
ဆယ့်နှစ် အကု၊ ကုဆယ့်ခွန်နှုန်း၊ သုံးဆယ့်နှစ်ဝိ၊
နှစ်ဆယ်ကြို၊ ပေါင်းဘိရှစ်ဆယ့်တစ်။
ဥ ဇောသတ္တ၊ သောတိုံသ၊ ဒေါ-ဒွ-ဒု-သုဧက်။
ဇော ၄၊ သတ္တ ၇၊ ဇောသတ္တ ၄၇။

[မှတ်ချက်] ပျက်စီးတတ်သော ဥပါဒါနာက္ခန္ဓာ ခေါ်သော သင်္ခါရလောကတွင် အကျုံးဝင်သော စိတ် ၈၁ ခုကို လောကီစိတ်ဟု ဆိုသည်။

လောကီစိတ်ပြီး၏။

—oOo—

၈၁—လောကုတ္တရာကုသိုလ်စိတ်အကျဉ်း ၄

သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်	၁
သကဒါဂါမိ မဂ်စိတ်	၁
အနာဂါမိ မဂ်စိတ်	၁
အရဟတ္တ မဂ်စိတ်	၁—၄

၈၂—လောကုတ္တရာဝိပါက်စိတ်အကျဉ်း ၄

သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ်	၁
သကဒါဂါမိ ဖိုလ်စိတ်	၁
အနာဂါမိ ဖိုလ်စိတ်	၁
အရဟတ္တ ဖိုလ်စိတ်	၁—၄
လောကုတ္တရာကုသိုလ်စိတ်အကျဉ်း	၄
လောကုတ္တရာဝိပါက်စိတ်အကျဉ်း	၄
ပေါင်း လောကုတ္တရာစိတ်အကျဉ်း	၈

လောကုတ္တရာကုသိုလ်စိတ်သည် မဂ် ၄ ပါးနှင့် ယှဉ်သောအားဖြင့် ၄ ပါးအပြားရှိ၏။ ထို့အတူ လောကုတ္တရာ ဝိပါက်စိတ်သည် ထိုကုသိုလ်စိတ်၏ အကျိုးအားဖြင့် ၄ ပါးပင်အပြားရှိ၏။ ဤသို့အားဖြင့် လောကုတ္တရာစိတ်အကျဉ်း ၈ ပါးပြားလာသည်။

(လောကုတ္တရာစိတ်အကျဉ်း ၈ ပါးလုံးကို သောမနဿနှင့် ညာဏသမ္ပယုတ်သဿင်္ခါရိကသာဆို)

[ဆောင်] လေးမဂ်ယှဉ်ရိုး၊ကု လေးမျိုး၊အကျိုးဖိုလ်လည်းလေး။

၈၃-မဂ်သည် အဘဲ့ကြောင့် ၄ ပါးပြား၊သနည်း

မဂ်သည် ဆိုင်ရာကိလေသာကို ပယ်သတ်ရာ၌ ဇုန်ခြေများ၏ ထက်မထက် ထက်သည်ထက် အထက်မြက်ဆုံးအား၊ဖြင့် မဂ် ၄ ပါးလုံးသည် အာရုံတူ အင်္ဂါတူ မဂ်ချင်းပင် တူသော်လည်း ဇုန်ခြေများ၏ (သတ္တိ) အစွမ်းအားဖြင့် မဂ် ၄ ပါးပြား၊လာ၏။

ဒါ့ကြောင့်။ မဂ် ၄ ပါး ပြား၊မှုကြောင့် မဂ်နှင့် ယှဉ်သောစိတ် (မဂ်စိတ်)လည်း ၄ ပါးပင်ပြား၊လာရပြန်သည်၊

(ထင်ရှာစေအံ့) မဂ္ဂင် ၈ ပါးတွင် ပါဝင်ခဲ့သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာဝါယမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ တရား၊များသည် အစဉ်အတိုင်း ပညာခြေ ဝီရိယခြေ သတိခြေ သမာဓိခြေထိုက်ကြ၏၊ထို့ဇုန်ခြေ ထိုက်သော တရား၊များသည် သောတာပတ္တိ မဂ်အခိုက်၌ မထက်မြက် လှသေး၍ သကဒါဂါမိ မဂ်အခိုက်၌ ထက်မြက်စွာဖြစ်လာ၏။ အနာဂါမိ မဂ်အခိုက်၌ ပိုမိုစွာထက်မြက်လာ၏။ အရဟတ္တမဂ်အခိုက်၌ အထက်မြက်ဆုံးဖြစ်လာ၏။

ဒါ့ကြောင့်။ မဂ်သည် နိဗ္ဗာန်အာရုံတူ မဂ္ဂင် ၈ ပါးအင်္ဂါတူ ကိလေသာသတ်ခြင်း၊တူသော်လည်း ဇုန်ခြေများ၏ (သတ္တိ) ပြား၊မှုကြောင့် မဂ် ၄ ပါးပြား၊လာခဲ့၏။

၈၄-မဂ္ဂင်-မဂ်-မဂ်စိတ် ၃ ပါး ထူးခြားပုံ

သမ္မာဒိဋ္ဌိ စသောအစိတ်အပိုင်း မဂ်၏အင်္ဂါ ၈ ပါးလုံးသည် မဂ္ဂင်မည်၏။ ကိလေသာကိုပယ်သတ်ပြီး နိဗ္ဗာန်သို့ အာရုံပြုရာ ချဉ်းကပ်ရာသည် မဂ်မည်၏။ မဂ်နှင့်ယှဉ်သောစိတ်သည် မဂ်စိတ်မည်၏။

(ဤကား ထူးခြားပုံတည်း)

(မဂ္ဂင်နှင့် မဂ်မှာ ဈာန်အင်္ဂါနှင့် ဈာန်ပမာမှတ်ပါ)

၈၅-အဘဲ့ကြောင့် ဓလောကုတ္တရာ ကြိယာစိတ် မပါသနည်း

မင်္ဂစိတ် ၄ ပါးလုံးသည် ဆိုင်ရာကိလေသာများကို ပယ်သတ်ရာ၌ တကြိမ်တည်းသာပယ်သတ်ပြီး နောက်ထပ်တဖန် ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်မှာမှ မဂ်စိတ်ပြန်ဖြစ်ဘွယ် တကယ်မရှိသောကြောင့် လောကုတ္တရာကြိယာစိတ် (ခေါ်စရာ) မပါမရှိလေတော့၏။

[မှတ်ချက်] ရဟန္တာဖြစ်ပြီးမှ မိမိရရှိခဲ့သော မဂ် ၄ ပါးလုံးကို ဝင်စားလိုလျှင် မဂ်ကိုပင်မရ ဖိုလ်ကိုသာ ဝင်စားလို့ရ၏။

ဒါကြောင့်။ ဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ် ၄ ယောက်မှာ ဝင်စားလိုရာ (ဖလသမာပတ်)ခေါ်သော ဖိုလ်များကိုသာ ဝင်စားတော်မူကြရ၏။

သောတာပတ္တိမဂ္ဂ။ နိဗ္ဗာန်သို့အာရုံပြုရာ ရှေးဦးစွာ ရောက်လာသော မဂ်။

သောတာပတ္တိဖဂ္ဂစိတ္တ။ သောတာပတ္တိမဂ်နှင့် ယှဉ်သော စိတ်။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂ။ ကာမဘုံသို့ တကြိမ်သာ ပဋိသန္ဓေ ပြန်နေလာသော်သူ။

သကဒါဂါမိဖဂ္ဂစိတ္တ။ သကဒါဂါမိမဂ်နှင့် ယှဉ်သောစိတ်။

အနာဂါမိမဂ္ဂ။ ကာမဘုံသို့ ပဋိသန္ဓေပြန်မနေလာသော်သူ။

အနာဂါမိဖဂ္ဂစိတ္တ။ အနာဂါမိမဂ်နှင့် ယှဉ်သောစိတ်။

အရဟတ္တမဂ္ဂစိတ္တ။ အရဟတ္တဖိုလ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော မဂ်စိတ်။

အကျိုးဖိုလ်ဖြင့် အကြောင်းမဂ်ကို အရဟတ္တဖိုလ်၌ အထူးဆို ထားသည်။

မဂ် ၄ ပါးသည် မဂ္ဂင်္ဂာန် ၄ ယောက်၏ဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာဖြစ်၏။
ဖလ အကျိုးဖြစ်သော မဂ္ဂင်တရား ၈ ပါးသည် ဖိုလ်မည်၏၊
ဖလ မဂ်၏အကျိုးဖြစ်သော စိတ် စေတသိက်များသည်ဖိုလ်မည်၏။

သောတာပတ္တိ ဖလစိတ္တာ။	သောတာပတ္တိဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သောစိတ်။
သကဒါဂါမိဖလစိတ္တာ။	သကဒါဂါမိဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သောစိတ်။
အနာဂါမိဖလစိတ္တာ။	အနာဂါမိဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သောစိတ်၊
အရဟတ္တဖလစိတ္တာ။	အာရဟတ္တဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သောစိတ်။

ဖိုလ် ၄ ပါးသည် ဖလဋ္ဌာန် ၄ ယောက်၏ဆိုင်ရာကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာမည်၏။
မဂ် ၄ ပါးက ဖိုလ် ၄ ပါးအား ဆိုင်ရာတခုစီသာ(အဝတ္ထာ)ဘုံမှာ အသီးသီးအကျိုးပေးကြ၏၊

၈၆–သတ္တလောကမှ ထွက်မြောက်ပုံ

သောတာပတ္တိ မဂ်စိတ်သည် ပုထုဇဉ်သတ္တလောကမှ-
သကဒါဂါမိ မဂ်စိတ်သည် သောတာပန် သတ္တလောကမှ-
အနာဂါမိ မဂ်စိတ်သည် သကဒါဂါမ် သတ္တလောကမှ-
အရဟတ္တ မဂ်စိတ်သည် အနာဂါမ် သတ္တလောကမှ-
အသီးသီး ထွက်မြောက်ကြ၏။

၈၇–သန်ဒိဋ္ဌလောကမှ ထွတ်မြောက်ပုံ

မဂ်စိတ် ၄ ပါးလုံးသည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ ဥပါဒါန်၏ အာရုံ မဟုတ်ရာ ခန္ဓာ သန်ဒိဋ္ဌလောကမှ အသီးသီးထွက်မြောက်ကြ၏။

၈၈–ဩကာသလောကမှ ထွက်မြောက်ပုံ

သောတာပတ္တိ မဂ်စိတ်သည် အပါယ် ၄ ဘုံ ဩကာသလောကမှ-
သကဒါဂါမိ မဂ်စိတ်သည် ကာမဘုံတစိတ်ဩကာသလောကမှ-
အနာဂါမိ မဂ်စိတ်သည် အလုံးစုံကာမဘုံဩကာသလောကမှ-
အရဟတ္တ မဂ်စိတ်သည် ရူပ, အရူပဘုံ ဩကာသလောကမှ-
အသီးသီးထွက်မြောက်ကြ၏။

(ဖိုလ် ၄ ပါးလုံးကို မင် ၄ ပါးထွက်မြောက်ပုံနှင့် အတူဆို)

[မှတ်ချက်] လောကုတ္တရ၊ လောက- ဥတ္တရ၊ လောက- လောက ဥ ရပ်မှ၊ ဥတ္တရ၊ လွတ်လပ်ဆဲ လွတ်လပ်ပြီးသောစိတ်သည် လောကုတ္တရာ ဇိတ်မည်၏။

လောကုတ္တရာစိတ်အကျဉ်း ပြီး၏။

———o0o———

၈၉-စိတ်အကျဉ်း.... ၈၉

လောကီစိတ်- ၈၁

လောကုတ္တရာစိတ်အကျဉ်း- ၈=၈၉

၉၀-စိတ်အကျဉ်းဘေဒ ၇

ဘူမိဘေဒ ၁။ဇာတိဘေဒ ၁၊ဈာန်ဘေဒ ၁။သမ္မယောဂဘေဒ ၁။ သဒ္ဓါရုဘေဒ ၁။ဟေတုဘေဒ ၁။သောဘဏဘေဒ ၁။ပေါင်းဘေဒ ၇။

၁။ ဘူမိဘေဒစိတ် ၈၉
ကာမစိတ် ၅၄
ရူပစိတ် ၁၅
အရူပစိတ် ၁၂
လောကုတ္တရာစိတ်အကျဉ်း ၈ ပေါင်း စိတ်အကျဉ်း ၈၉

၂။ ဇာတိဘေဒစိတ် ၈၉
ကုသိုလ်စိတ် ၁၁
အကုသိုလ်စိတ် ၁၂
ဝိပါက်စိတ် ၃၆
ကြိယာစိတ် ၂၀ ပေါင်း စိတ်အကျဉ်း ၈၉

၃။	ဣန္ဒြိယဘေဒစိတ်	၈၉	
	သုခသဟဂုတ်စိတ်	၁	
	ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ်	၁	
	သောမနဿသဟဂုတ်စိတ်	၃၈	
	ဒေါမနဿသဟဂုတ်စိတ်	၂	
	ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်	၄၇	ပေါင်း စိတ်အကျဉ်း ၈၉
၄။	သမ္ပယောဂဘေဒစိတ်	၈၉	
	သမ္ပယုတ်စိတ်	၅၅	
	ဝိပ္ပယုတ်စိတ်	၃၄	ပေါင်း စိတ်အကျဉ်း ၈၉
၅။	သခ်ါရဘေဒစိတ်	၈၉	
	အသခ်ါရိကစိတ်	၃၇	
	သသခ်ါရိကစိတ်	၅၂	ပေါင်း စိတ်အကျဉ်း ၈၉
၆။	ဟေတုဘေဒစိတ်	၈၉	
	အဟိတ်စိတ်	၁၈	
	သဟိတ်စိတ်	၇၁	ပေါင်း စိတ်အကျဉ်း ၈၉
၇။	သောဘဏဘေဒစိတ်	၈၉	
	သောဘဏဘေဒစိတ်	၅၉	
	အသောဘဏဘေဒစိတ်	၃၀	ပေါင်း စိတ်အကျဉ်း ၈၉

[ဆောင်] ကီ, ရှစ်ဆယ့်တစ်၊ ကုတ်မူရှစ်၊ ပေါင်း လစ်ရှစ်ဆယ့်ကိုး။ ဆယ့်နှစ်အကု၊ ကုဧကဝိံ၊ ဆတ္တိံသဝိ၊ နှစ်ဆယ်ကြို၊ ပေါင်းဘိရှစ်ဆယ့်ကိုး။

၉၁—စိတ်အကျဉ်းဇာတိဘေဒအရဆို

ကုသိုလ်စိတ်	၂၁။	မဟာကုသိုလ်စိတ်	၈
		ရူပကုသိုလ်စိတ်	၅
		အရူပကုသိုလ်စိတ်	၄
		လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်စိတ်	၄ ပေါင်း ၂၁

အကုသိုလ်စိတ်	၁၂။	လောဘမူစိတ်	၈		
		ဒေါသမူစိတ်	၂		
		မောဟမူစိတ်	၂	ပေါင်း	၁၂
ဝိပါက်စိတ်	၃၆။	အကုသလဝိပါက်စိတ်	၇		
		အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ်	၈		
		မဟာဝိပါက်စိတ်	၈		
		ရူပဝိပါက်စိတ်	၅		
		အရူပဝိပါက်စိတ်	၄		
		လောကုတ္တရာဝိပါက်စိတ်	၄	ပေါင်း	၃၆
ကြိယာစိတ်	၂၀။	အဟိတ်ကြိယာစိတ်	၃		
		မဟာကြိယာစိတ်	၈		
		ရူပကြိယာစိတ်	၅		
		အရူပကြိယာစိတ်	၄	ပေါင်း	၂၀

[မှတ်ချက်] ဇာတိ-ဘေဒ၊ ဇာတိ-ဇာတ်အားဖြင့်။ ဘေဒ-ပြားလာသောစိတ်များကို၊ ရေတွက်ပြရာသည်၊ ဇာတိဘေဒ နှံ့ည်းမည့်၏။ လောကမှာ လူများ၏၊ အမျိုးအနွယ်ကို မျိုးရိုးဇာတိ ခေါ်ဆိုရိုးရှိသည့် အဘိုင်း စိတ်ပရမတ်များ၏၊ စိတ်မျိုး စိတ်နွယ်ကို (ဇာတိ) ဇာတ် ဟုဆို၏။

ဇာတ်သည် ကုသိုလ်ဇာတ် အကုသိုလ်ဇာတ် အဗျာကတ ဇာတ် ၃ ရပ်ရှိ၏။ (ဝိပါက်နှင့် ကြိယာစိတ်များကို အဗျာကတဇာတ်ဟုဆို)

[တနည်း] ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာ ဇာတ် ၄ ပါး ဖြားပြန်သည်။ ကုသိုလ်မျိုးချင်းတူရာ စဉ်အလာဖြစ်ရာကို ကုသိုလ်ဇာတ်ဟုဆိုသည်။

(ကျန်- အက, ဝိ- ကြိ- ဇာတ် ၃ ရပ်ကို ကုသိုလ်ဇာတ်ခေါ်ပုံနှင့် အတူဆင်)

၉၂-စိတ်အကျဉ်းဘူမိဘေဒအရဆို

ကာမစိတ်	၅၄။	အကုသိုလ်စိတ်	၁၂	
		အဟိတ်စိတ်	၁၈	
		ကာမာဝစရစိတ်	၂၄ ပေါင်း ကာမစိတ်	၅၄
ရူပစိတ်	၁၅။	ရူပကုသိုလ်စိတ်	၅	
		ရူပဝိပါက်စိတ်	၅	
		ရူပကြိယာစိတ်	၅ ပေါင်း	၁၅
အရူပစိတ်	၁၂။	ဒုခရူပကုသိုလ်စိတ်	၄	
		အရူပဝိပါက်စိတ်	၄	
		အရူပကြိယာစိတ်	၄ ပေါင်း	၁၂
လောကုတ္တရာစိတ်	၈။	လောကုတ္တရာကုသိုလ်စိတ်	၄	
		လောကုတ္တရာဝိပါက်စိတ်	၄ ပေါင်း	၈

[မှတ်ချက်] ဘူမိ-ဘေဒ၊ဘူမိ-ဘုံအားဖြင့်၊ဘေဒ-ပြားလာသောစိတ်များကို ရေတွက်ပြရာသည်၊ ဘူမိဘေဒ နည်းမည်၏။

ဘူမိအရ ဌာနဘုံနှင့် အဝတ္ထုဘုံအားဖြင့် ၂ စားရှိသည်။ ကာမဘုံ ရူပဘုံ အရူပဘုံ ၃ ပါးသည် တည်ရာဌာနရှိ၍ ဌာနဘုံမည်၏။ တဏှာ ၃ ရပ်ဖြင့်သတ်မှတ်ရာ တရားအစုအပုံသည် အဝတ္ထုဘုံမည်၏။

ကာမတဏှာ၏ အာရုံပြုရာ ကာမစိတ် စေတသိက် ရုပ်များသည်၊ ကာမ(အဝတ္ထုဘုံ) မည်၏။

ရူပတဏှာ၏အာရုံပြုရာ ရူပစိတ်စေတသိက်များသည် ရူပ(အဝတ္ထုဘုံ) မည်၏။

အရူပတဏှာ၏ အာရုံပြုရာ အရူပစိတ် စေတသိက်များသည် အရူပ (အဝတ္ထုဘုံ)မည်၏။

တဏှာ ၃ ရပ်၏ အာရုံမှ လွတ်မြောက်ခဲ့ရာ လောကုတ္တရာစိတ် စေတသိက် နိဗ္ဗာန်များသည် လောကုတ္တရာ (အဝတ္ထုဘုံ) မည်၏။

ဒါ့ကြောင့်။ ကာမ ရူပ အရူပ လောက် ၃ ဘုံသည် ဌာနဘုံနှင့် (အဝတ္ထာဘုံ) ၂ ပါးစုံ ရနိုင်လေ၏။ လောကုတ္တရာဘုံ ဆိုရာ၌ ကား (အဝတ္ထာဘုံ) တမျိုးတစားတည်းကိုသာရ၏။

[မှတ်ချက်] လောကအတွင်း၌ သတ္တဝါများ မှီတင်းတည်ရှိနေရာ အရပ်ဌာနကိုသာ ဘုံဟုထင်မှတ်ကာနေတတ်ကြသည်။ အမှန်အားဖြင့် ပရမတ်တရားများလည်း(ပစ္စယသတ္တိ)ဖြင့် အချင်းချင်းတည်ရာ မှီရာဘုံ ဖြစ်နိုင်ကြသေးသည်။

စိတ်အကျဉ်းပြီး၏။

---oOo---

၉၃—သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်အကျယ် ၅

ပထမချာန်	သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်	၁	
ဒုတိယချာန်	သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်	၁	
တတိယချာန်	သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်	၁	
စတုတ္ထချာန်	သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်	၁	
ပဉ္စမချာန်	သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်	၁=	၅

(ကျန် မဂ်သုံးပါးကို သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်နှင့် အတူဆို)

သောတာပတ္တိ	မဂ်စိတ်အကျယ်	၅
သကဒါဂါမိ	မဂ်စိတ်အကျယ်	၅
အနာဂါမိ	မဂ်စိတ်အကျယ်	၅
အရဟတ္တ	မဂ်စိတ်အကျယ်	၅

ပေါင်း လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်စိတ်အကျယ် ၂၀

၉၄–သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ်အကျယ် ၅

ပထမချာန်	သောတာပတ္တိ ဖိုလ်စိတ်	၁	
ဒုတိယချာန်	သောတာပတ္တိ ဖိုလ်စိတ်	၁	
တတိယချာန်	သောတာပတ္တိ ဖိုလ်စိတ်	၁	
စတုတ္ထချာန်	သောတာပတ္တိ ဖိုလ်စိတ်	၁	
ပဉ္စမချာန်	သောတာပတ္တိ ဖိုလ်စိတ်	၁	ပေါင်း ၅

(ကျန် ဖိုလ်စိတ် ၃ ပါးကို သောတာပတ္တိ ဖိုလ်စိတ် နှင့် အတူဆို)

သောတာပတ္တိ	ဖိုလ်စိတ်အကျယ်	၅
သကဒါဂါမိ	ဖိုလ်စိတ်အကျယ်	၅
အနာဂါမိ	ဖိုလ်စိတ်အကျယ်	၅
အရဟတ္တ	ဖိုလ်စိတ်အကျယ်	၅
ပေါင်း လောကုတ္တရာ ဝိပါက်စိတ် အကျယ်		၂၀
လောကုတ္တရာ	ကုသိုလ်စိတ်အကျယ်	၂၀
လောကုတ္တရာ	ဝိပါက်စိတ်အကျယ်	၂၀
ပေါင်း လောကုတ္တရာ စိတ် အကျယ်		၄၀

[ဆောင်] ရှစ်လောကုတ်ခု၊ တခုခုငယ်၊ ငါးချာန်ချယ်၊ အကျယ် လေးဆယ်ပွါး။ ပါဒကနှင့်၊ သမ္မသိတံ၊ ပုဂ္ဂလံ၊ သျှီးတန် ချာန်ပွါးရာ။ မဂ်စိတ် နှစ်ဆယ်၊ ဖိုလ်စိတ် နှစ်ဆယ်၊ အကျယ် လောကုတ်ပွါး။ သောသုံးဆယ့်နှစ်၊ ဥမူရှစ်၊ ပေါင်းလစ် လေးဆယ်ထား။

[မှတ်ချက်] သောတာပတ္တိ မဂ်စိတ်သည်၊ ပ ဒု တ စ မ ချာန် အားဖြင့် ၅ ပါးပြားရာတွင် ရှေ့ပိုင်း ပ ဒု တ စ ချာန် ၄ ပါးနှင့် ယှဉ်ခိုက်မှာ သောမနဿသာ နောက်ဆုံးပိုင်း ပဉ္စမချာန်နှင့် ယှဉ်ခိုက်မှာ ဥပက္ခော မှတ်ပါ။

(ကျန် မဂ်ဖိုလ်များကို သောတာပတ္တိ မဂ်နှင့် အတူဆို)

လောကုတ္တရာစိတ် အကျယ် ၄၀ လုံးကို ညာဏသမ္ပယုတ်နှင့် သသင်္ခါရိက သာဆို။

၉၅—အဘဲ့ကြောင့်လောကုတ္တရာစိတ် ၄၀-ပြားသနည်း

ပါဒကချာန်စသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် အကျယ် ၄၀ ပြားလာသည်။

၉၆—ပါဒကချာန်ယူနည်း

မဂ်ကိုမရသေးမှီ (ချာနလာဘီ) ချာန်ရယောဂီသည် အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် ဝင်စားအပ်သော လောကီချာန်သည် ပါဒက ချာန်မည်၏။

(ထင်ရှားစေအံ့) မဂ်ကိုမရသေးခင် ရှေးအဘိုကပင် လောကီချာန် ၉ ပါးဘပါးပါးကိုဝင်စားရှိ၊ ဝါ-အခြေခံပြုရှိ ထိုချာန်မှထပြီး သခ်ါရတို့ကို(ဝိပဿနာ)သုံးသပ်၍ မဂ်ကိုရအပ်သည်ရှိသော် ဝင်စားအပ်သော ချာန်သည် ပါဒကချာန်မည်၏။ ထိုရအပ်သောမဂ်သည် ပါဒကချာန်နှင့် အင်္ဂါတူ၏။

ပါဒကချာန် ၅x မဂ် ၄။ ပေါင်း ပါဒကချာန် မဂ်အကျယ် ၂၀

[ဆောင်] ပထမချာန်၊ စသည်တို့တွင်၊ မှတ်ထောင်ကို၊ ဝင်စားပြီးမှ၊ သခ်ါရကို၊ ထရှိသုံးသပ်၊ မဂ်ရလတ်မူ၊ မှတ်ယူမပြား၊ အင်္ဂါအားဖြင့်၊ ဝင်းစားရာချာန်၊ အမှန်မုချ၊ ပါဒကနှင့်၊ မစ္စတူမြဲတည်း။

၉၇—သမ္မသိတချာန်ယူနည်း

မဂ်ကိုမရသေးမှီ (ချာနလာဘီ)ယောဂီ ဂ္ဂိုလ်သည် (လက္ခဏာ) ယဉ်တင်၍ သုံးသပ်အပ်သော လောကီချာန်သည် သမ္မသိတချာန်မည်၏။

(ထင်ရှားစေအံ့) လောကီချာန် ၉ ပါး တပါးပါးကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု၊ ဝိပဿနာရှုရှိ၊ ဝါ-သုံးသပ်၍ မဂ်ကိုရအပ်သည် ရှိသော် သုံးသပ်အပ်သောချာန်သည် သမ္မသိတချာန်မည်၏။ ထိုရအပ်သော မဂ်သည် သမ္မသိတချာန်နှင့် အင်္ဂါတူ၏။

သမ္မသိတချာန် ၅x မဂ် ၄= သမ္မသိတချာန် မဂ်အကျယ် ၂၀

[ဆောင်] ဈာန်ပါဒကာ၊ မရှိကြောင်း၊ ပထမဈာန်၊ စသည်မျှားတွင်
မှတ်ခဘင်ကို၊ ဂဒဂ၊ သုံးသပ်၊ ရအပ်သည်ခံ၊
မက်မှုအင်္ဂါ၊ သုံးသပ်ချာနှင့်၊ တူလာမကွဲဘည်း။

၉၀-ပုဂ္ဂလဈာသယဈာန်ယူနည်း

မင်္ဂါဂိုမရဒေသီခို ဈာနသာဘိ ဈာန်ရယောဂိပုဂ္ဂိုလ်၏ အားပိုဆန္ဒ အစ္ဆရာသယသည် ပုဂ္ဂ ပဈာသယ ဈာနမည်၏၊

(ထင်ရှားစေအံ့) ဈာန်ရယောဂိပုဂ္ဂိုလ်သည် ပ,ဈာန်နှင့် တူစွာ ဈာန်အင်္ဂါ ၅ ပါးရှိ မင်္ဂကိုရခဲ့ဘော် ကောင်းလေစွ၊ ဒု ဈာန်နှင့်တူစွာ ဈာန်အင်္ဂါ ၄ ပါးရှိ မင်္ဂကိုရခဲ့သော် ကောင်းလေစွ စသည်ဖြင့် ယောဂိပုဂ္ဂိုလ်၏ အားပိုဆန္ဒ အစ္ဆရာသယသည် ပုဂ္ဂလဈာသယ ဈာန်မည်၏။ ပုဂ္ဂလဈာသယဖြင့် လောကီဈာန် ၉ ပါး တပါးပါးကို ဝင်စားသည် ဖြစ်စေ၊ သုံးသပ်သည်ဖြစ်စေ ရအာသေခံသည် ပုဂ္ဂလဈာသယ ဈာန်နှင့် အင်္ဂါတူ၏။

ပုဂ္ဂလဈာသယဈာန် ၅x မင်္ဂ ၄=ပုဂ္ဂလဈာသယဈာန် မင်္ဂအာကျယ် ၂၀

[ဆောင်] ဈာန်ကိုပင်လျှင်၊ ဝင်စားငြားမှ၊ ထ၍တဖန်၊ ဈာန်ကို
သုံးသပ်၊ မင်္ဂရလတ်မူ၊ မှတ်ယူမပြား၊ အင်္ဂါအားမှာ၊
ဝင်စားသုံးသပ်၊ထိုနှစ်ရပ်တွင်၊ လိုချင်ရာနှင့်၊တူလာမ
ကွဲတည်း။

၉၉-ပုဂ္ဂလဈာသယ၏ထူးခြားပုံ

ဒု ဈာန်ကိုဝင်စား၍ ပ ဈာန်ကိုသုံးသပ်ခဲ့လျှင် ပါဒကဈာန်အလို ဒု ဈာန် မင်္ဂကိုသာဖြစ်နှင့်သင့်သည်။ သမ္မသိတဈာန်အလို ပ ဈာန် မင်္ဂကိုသာ ဖြစ်နှင့်သင့်သည်၊ သို့ရာတွင် ယောဂိပုဂ္ဂိုလ်က၊ ပ ဈာန်မင်္ဂကို အလိုရှိနေပါက ပ ဈာန်မင်္ဂကိုသာရသည် ဟူလို။ ဒု ဈာန်မင်္ဂကိုအလိုရှိနေပါက ဒု ဈာန်မင်္ဂကိုသာရသည်ဟူလို။

၁၀၀–အားငယ်အားကြီးချာန်ယူနည်း

ပါဒကချာန်က ပ ချာန် သမ္မသိတချာန်က ဒု ချာန် ၂ ပါးမည်မျှဘဲ ရှိနေခဲ့ရာ အဇျာသယကလည်း မရှိသေးစေကာမူ အထက်တန်းကျသော ချာန်နှင့်တူစွာ ဒု ချာန် မဂ်ကိုသာ ဖြစ်စေရမည်ဟူလို။

ဒါ့ကြောင့်။ အောက်တန်းချာန်ထက် အထက်တန်းချာန်က အင်အားကြီးမားခဲ့သည်။

[ဆောင်] ပုဂ္ဂိုလ်ယောဂီ၊ လိုမရှိဟု၊ ဥပရိမှန်၊ အထက်ချာန်နှင့်၊ လေးဘန်မဂ်မှာ၊ တူသည်သာဟု၊ ဦကာအရှင်၊ မိန့်ဆိုသတည်း။

၁၀၁–ကုသိုလ်စိတ်အကျယ် ၃၇

လောကီကုသိုလ်စိတ်	၁၇	
လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်စိတ်အကျယ်	၂၀	ပေါင်း ၃၇

၁၀၂–ဝိပါက်စိတ်အကျယ် ၅၂

လောကီဝိပါက်စိတ်	၃၂	
လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်စိတ်အကျယ်	၂၀	ပေါင်း ၅၂

၁၀၃–စိတ်အကျယ် ၁၂၁

လောကီစိတ်	၈၁	
လောကုတ္တရာစိတ် အကျယ်	၄၀	ပေါင်း ၁၂၁

[ဆောင်] သုံးဆယ့်ခွန်ကု၊ အပွါးရှု၊ စုငါးဆယ့်နှစ်။
ရှစ်ဆယ့်တစ်ကီ၊ ကုတ္တာလီ၊ ဧက်ဝီသတာဖြစ်။
ဥပဋ္ဌေးစေး၊ သော ဆဒ္ဓေး၊ ဒေါဒေး ဒု သု ဧက်။

၁၀၄–စိတ်အကျယ်ဘေဒ ၇

ဘူမိဘေဒ ၁၊ဇာတိဘေဒ ၁၊ဣန္ဒြိယဘေဒ ၁၊သမ္ပယောဂဘေဒ ၁၊ သန်ါရဘေဒ ၁၊ဟေတုဘေဒ ၁၊သောဘဏဘေဒ ၁၊ပေါင်းဘေဒ ၇။

၁။	ဘူမိဘေဒစိတ်	၁၂၁		
	ကာမစိတ်	၅၄		
	ရူပစိတ်	၁၅		
	အရူပစိတ်	၁၂		
	လောကုတ္တရာစိတ်အကျယ်	၄၀	ပေါင်း စိတ်အကျယ်	၁၂၁
၂။	ဇာတိဘေဒစိတ်	၁၂၁		
	ကုသိုလ်စိတ်	၃၇		
	အကုသိုလ်စိတ်	၁၂		
	ဝိပါက်စိတ်	၅၂		
	ကြိယာစိတ်	၂၀	ပေါင်း စိတ်အကျယ်	၁၂၁
၃။	ဣန္ဒြိယဘေဒစိတ်	၁၂၁		
	သုခသဟဂုတ်စိတ်	၁		
	ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ်	၁		
	သောမနဿသဟဂုတ်စိတ်	၆၂		
	ဒေါမနဿသဟဂုတ်စိတ်	၂		
	ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်	၅၅	ပေါင်း စိတ်အကျယ်	၁၂၁
၄။	သမ္ပယောဂဘေဒစိတ်	၁၂၁		
	သမ္ပယုတ်စိတ်	၈၇		
	ဝိပ္ပယုတ်စိတ်	၃၄	ပေါင်း စိတ်အကျယ်	၁၂၁
၅။	သန်ါရဘေဒစိတ်	၁၂၁		
	အသန်ါရိကစိတ်	၃၇		
	သသန်ါရိကစိတ်	၈၄	ပေါင်း စိတ်အကျယ်	၁၂၁

၆။ ဟေတုဘေဒစိတ် ၁၂၁
အဟိတ်စိတ် ၁၈
သဟိတ်စိတ် ၁၁၃ ပေါင်း စိတ်အကျယ် ၁၂၁

၇။ သောဘဏဘေဒစိတ် ၁၂၁
သောဘဏစိတ် ၉၁
အသောဘဏစိတ် ၃၁ ပေါင်း စိတ်အကျယ် ၁၂၁

စိတ်အကျယ် ပြီး၏။

—၀၀—

၁၀၅-ချာန်စိတ်အကျယ်သရုပ်အရဆို

ပထမဈာန်စိတ် ၁၁။ ရူပ ပထမ ဈာန်စိတ် ၃
မဂ် ပထမ ဈာန်စိတ် ၄
ဖိုလ် ပထမ ဈာန်စိတ် ၄ ပေါင်း ၁၁

ဒုတိယဈာန်စိတ် ၁၁။ ရူပ ဒုတိယ ဈာန်စိတ် ၃
မဂ် ဒုတိယ ဈာန်စိတ် ၄
ဖိုလ် ဒုတိယ ဈာန်စိတ် ၄ ပေါင်း ၁၁

တတိယဈာန်စိတ် ၁၁။ ရူပ တတိယ ဈာန်စိတ် ၃
မဂ် တတိယ ဈာန်စိတ် ၄
ဖိုလ် တတိယ ဈာန်စိတ် ၄ ပေါင်း ၁၁

စတုတ္ထဈာန်စိတ် ၁၁။ ရူပ စတုတ္ထ ဈာန်စိတ် ၃
မဂ် စတုတ္ထ ဈာန်စိတ် ၄
ဖိုလ် စတုတ္ထ ဈာန်စိတ် ၄ ပေါင်း ၁၁

ပဉ္စမဈာန်စိတ် ၂၃။ ရူပ ပဉ္စမ ဈာန်စိတ် ၃
အ ရူပ ဈာန်စိတ် ၁၂
မဂ် ပဉ္စမ ဈာန်စိတ် ၄
ဖိုလ် ပဉ္စမ ဈာန်စိတ် ၄ ပေါင်း ၂၃

ပထမ ချာန်စိတ် ၁၁
ဒုတိယ ချာန်စိတ် ၁၁
တတိယ ချာန်စိတ် ၁၁
စတုတ္ထ ချာန်စိတ် ၁၁
ပဉ္စမ ချာန်စိတ် ၂၃
ပေါင်း ချာန်စိတ်အကျယ် ၆၇

[ဆောင်] ပဒုတစ၊လေးဝအညီ၊ဆယ့်တစ်မိ၊ တေဒိပဉ္စမချာန်။ သောမနသ်စု၊ဇောဇော်ရှု၊ဥမ္မဝေ-ဝိမှန်။ ချာန်မဟဂ္ဂုတ်၊ ချာန်လောကုတ်၊သရဲခြောက်ဆယ့်ခွန်။

[မှတ်ချက်] ပထမချာန်စိတ်(၁၁)ဆိုရာ၌၊ လောကီရူပ ကုဝိကြို ပချာန် ၃ နှင့် လောကုတ္တရာ ပချာန် မဂ်၄ နှင့် ဖိုလ်၄ ဤ(၁၁)ခုကို ပထမချာန်စိတ် ၁၁-ဟု ဆိုသည်။

(ကျန် ဒုတ စသော ချာန်များကိုသိုကြကုန်လော)

ချာန်သည်။ အာရမ္မဏ။ပနိဇ္ဈာနနှင့် လက္ခဏ။ပနိဇ္ဈာန ချာန်နှစ်မျိုး ရှိ၏။ အာရမ္မ-ကသိုဏ်းစသော အာရုံကို၊ ဥပနိဇ္ဈာန-ရှေ့ရှု ဝူးစိုက်စွာ ကပ်၍ရှုမှုသည်၊ အာရမ္မဏ။ပနိဇ္ဈာနချာန်မည်၏။

(ဤချာန်ကို မဟဂ္ဂုတ်ချာန်သမားပတ်များဟုဆို)

လက္ခဏ။ အနိစ္စ ဒုက္ခ,အနတ္တ, လက္ခဏာကို၊ ဥပနိဇ္ဈာန-ရှေ့ရှု ကပ်၍သုံးသပ်မှုသည်၊လက္ခဏ။ပနိဇ္ဈာနချာန်မည်၏။(ဤချာန်ကို ကာမဝိစရသနာနှင့် မဂ်ဖိုလ်များဟုဆို) ချာန်၏အရာဆိုလိုရင်းမှာ အာရမ္မဏ ချာန်နှင့် လက္ခဏာချာန်ဟုသာဖြတ်ပါ။ လောကုတ္တရာချာန်များသည်၊ လက္ခဏာယဉ်ဘင်ရ၍ လက္ခဏ။ပနိဇ္ဈာနချာန်မည်၏။ အပွနာဝိဘက်၏အမှန်း ကြောင့် မဟဂ္ဂုတ်နှင့် လောကုတ္တရာစိတ်များသည်၊ အပွနာစိတ်မည်၏။ (ဝါ) အပွန-ချာန်ရသည် ဟူလို။

၁၀၆—သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ၅ ပါး ဖြစ်နိုင်သလား

မဂ်စိတ်များသည် (စိတ္တက္ခဏ)တချက်မျှသာဖြစ်လေ့ရှိခဲ့ရာ ယောဂီတဦးတည်းအနေမှာ သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ဈာန် ၅ ပါးလုံး ဖြစ်နှင့်မသင့်သောကြောင့် တနှုံးဈာန် တမဂ်စိသာဖြစ်သင့်ဖြစ်ခွင့်ရှိသည်။

ဒါ့ခကြောင့် ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်မှာဖြစ်ဖြစ် သောတာပတ္တိ မဂ်စိတ် ဈာန် ၅ ပါးလုံး အကုန်လုံးမဖြစ်နိုင်ရာ။ တဈာန် တမဂ်စိသာဖြစ်သည်ဟူလို။

၁၀၇—ဘယ်ယောဂီ ဘယ်ဈာန် ဘယ်မဂ် ဘယ်လိုတက်ရသနည်း

မဂ်တရားကိုအားထုတ်လိုသူ ယောဂီ၏သန္တာန်မှာ မဂ်ရခါနီးရှေ့အဘိဝယ် (ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ) ခေါ်သော ဝိပဿနာ ညာဏ်၏ သတ္တိထူးပြားခြားနားသည့်အတိုင်း အချို့သော ယောဂီမှာ ပဈာန် သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်သာ။ အချို့သော ယောဂီမှာ ဒုဈာန် သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်သာ စသည်ဖြင့် တဈာန် တမဂ်စိသာအသီးသီးဖြစ်ကြ၏။

[ထင်ရှားစေအံ့] သခ်ါရုပေက္ခာ ညာဏ်နှင့် အနုလောမ ညာဏ်သည်၊ (ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ)ဝိပဿနာညာဏ်မည်၏။ အချို့သောယောဂီဌ ဝိပဿနာညာဏ်သည် ဈာန်အင်္ဂါ ၅ ပါးလုံးကို စက်ဆုပ်ခြင်းမရှိခဲ့ပဲ ယုံ ဝိပဿနာ ညာဏ်ဖြင့်တက်၍ ရအပ်သောမဂ်သည်၊ ဈာန်အင်္ဂါ ၅ ပါရှိ ပ ဈာန်မဂ်ကိုရသည်ဟူလို။ အချို့သော ယောဂီဌကား-ဝိပဿနာညာဏ်သည် ဝိတက်ကို စက်ဆုပ်ခြင်းရှိခဲ့၏။ ထိုဝိပဿနာညာဏ်ဖြင့် တက်၍ရအပ်သောမဂ်သည် ဝိပဿနာ ညာဏ်အတိုင်း ဝိတက်မပါခတဲ့သဲ့ ဈာန်အင်္ဂါ ၄ ပါးရှိ ဒုဈာန်မဂ်ကိုရသည် ဟူလို။ (ကုန်ဈာန်မဂ်များကိုသိကြကုန်လော) ဤဈာန် မဂ်အရာ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာသာ အချုပ်အချာဖြစ်၏။

၁၀၈—မဂ်တရားအားထုတ်သူ ယောဂီ ၂ စား

မဂ်တရားကိုအားထုတ်လိုသူ သက္ခဝိပဿကနှင့် ဈာနလာဘီ ၂ မျိုး ရှိ၏။ သက္ခ-လောကီဈာန်ကို မရ၍ ဈာန်အစေးခြောက်သွေ့နေသော ဝိပဿက-ဝိပဿနာ ညာဏ်ရှိသူသည် သက္ခဝိပဿက ယောဂီမည်၏။ ဈာန-လောကီဈာန်ကို၊ လာဘီ-ရရှိသူသည်၊ ဈာနလာဘီ-ယောဂီမည်၏။

၁၀၉—လောကုတ္တရာစိတ်အကျဉ်း ၈ ပါး ဖြစ်လာပုံ

သက္ခဝိပဿက ယောဂီ၏မဂ်သည် ဈာန်နှင့် မစပ်သဖြင့် ၎င်း၊ ဈာနလာဘီယောဂီလည်း ဈာန်ကိုမဝင်းစား မသုံးသပ်ဝဲ ပကိဏ္ဏကသန်ဓိရကို လက္ခဏာယဉ်တင်၍ ရအပ်သောမဂ်လည်း ဈာန်နှင့် မစပ်သဖြင့်၎င်း။ ဤသို့ရအင်္ဂသော မဂ်များမှာ ဝိပဿနာ နိယာမ အားဖြင့် ဈာန်အင်္ဂ ၅ ပါးရှိ ပ ဈာန်နှင့်တူစွာ သောမနဿ မဂ်ကိုသာဖြစ်လာ၍ ဥပေက္ခာမဂ် လုံးဝမဖြစ်ကြ။

ဒါ့ကြောင့်။ လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်း ၈ ပါးသာရှိ၏။

(ထင်ရှားစေခဲ့) သက္ခဝိပဿက ယောဂီသည် လောကီဈာန်ကို မရ၍ ကာမတရားစုကိုသာ ဝိပဿနာ ရှုကာ ဘယ်ဈာန်အင်္ဂါကိုမှ စက်ဆုပ်ခြင်းမရှိသော သက္ခဝိပဿက ယောဂီ ၁။ ကာမတရားစုကိုသာ ဝိပဿနာ ရှုကာနေသော ဈာနလာဘီ ယောဂီ ၁။ ပ ဈာန်ကိုသာ ဝင်စား၍ ဝိပဿနာ ရှုကာနေသော ဈာနလာဘီ ယောဂီ ၁။ ပ ဈာန်ကိုသာသုံးသပ်၍ ဝိပဿနာ ရှုကာနေသော ဈာနလာဘီ ယောဂီ ၁။ ပ ဈာန်ကိုသာ ဝင် သုံး ၂ ပါးလုံး ဝိပဿနာ ရှုကာနေသော ဈာနလာဘီ ယောဂီ ၁။ ဤယောဂီ ၅ ယောက်လုံးမှာ ပ ဈာန်နှင့် ယှဉ်သော မဂ်သာဖြစ်လာ၏။

၁၁၀—ယောဂီတို့မင်တွင် သောမနဿမင်နှင့် အမြဲယှဉ်ပုံ

သုခကို အပြစ်မြင်မှု ဆင်ခြင်ရှုသော ယောဂီချန်၍ ကျန်ယောဂီများ သန္တာန်၌ မင်၏ရှေအဘို့ဝယ်(ဝုဋ္ဌာနဂါခိနီ)ဝိပဿနာညာဏ်အခိုက်သို့ အဆိုက်တွင် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ဘွယ်ရာ သောမနဿ ဝေဒနာသာ အမြဲတန်းယှဉ်လာကြ၏။

ဒါ့ကြောင့်။ ယောဂီတို့မင်တွင် ပဉ္စမချာန် ဥပေက္ခာမင်နှင့် မယှဉ်။

ချာန်စိတ်အကျယ် ပြီး၏။

—oOo—

၁၁၁—စိတ်အကျဉ်း ၈၉ အနုလောမ အရဆို

၁။	လောဘမူစိတ်	၈
၂။	ဒေါသမူစိတ်	၂
၃။	မောဟမူစိတ်	၂
၄။	အကုသလဝိပါက်စိတ်	၇
၅။	အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ်	၈
၆။	အဟိတ်ကြိယာစိတ်	၃
၇။	မဟာကုသိုလ်စိတ်	၈
၈။	မဟာဝိပါက်စိတ်	၈
၉။	မဟာကြိယာစိတ်	၈
၁၀။	ရူပကုသိုလ်စိတ်	၅
၁၁။	ရူပဝိပါက်စိတ်	၅
၁၂။	ရူပကြိယာစိတ်	၅
၁၃။	အရူပကုသိုလ်စိတ်	၄
၁၄။	အရူပဝိပါက်စိတ်	၄

၁၅။ အရူပကြိယာစိတ် ၄
၁၆။ လောကုတ္တရာကုသိုလ်စိတ်အကျဉ်း ၄ ပေါင်း ၈၉

၁၁၂—စိတ်အကျဉ်း ၈၉ ပဋ္ဌိလောမအရဆို

၁။ လောကုတ္တရာ ဝိပါက်စိတ်အကျဉ်း ၄
၂။ လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်စိတ်အကျဉ်း ၄
၃။ အရူပကြိယာစိတ် ၄
၄။ အရူပဝိပါက်စိတ် ၄
၅။ အရူပကုသိုလ်စိတ် ၄
၆။ ရူပကြိယာစိတ် ၅
၇။ ရူပဝိပါက်စိတ် ၅
၈။ ရူပကုသိုလ်စိတ် ၅
၉။ မဟာကြိယာစိတ် ၈
၁၀။ မဟာဝိပါက်စိတ် ၈
၁၁။ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈
၁၂။ အဟိတ်ကြိယာစိတ် ၃
၁၃။ အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ် ၈
၁၄။ အကုသလဝိပါက်စိတ် ၇
၁၅။ မောဟမူစိတ် ၂
၁၆။ ဒေါသမူစိတ် ၂
၁၇။ လောဘမူစိတ် ၈ ပေါင်း ၈၉

စိတ်အကျယ် ၁၂၁ အနုလောမနှင့် ပဋ္ဌိလောမသည် မဂ်စိတ် အကျယ် ၂၀ ဖိုလ်စိတ်အကျယ် ၂၀ ထည့်ဆိုသည်သာထူး၏။

၁၁၃—စိတ်အကျဉ်း ၈၉ အသေးစိတ်အရဆို

၁- လောဘမူစိတ် ၈

သောမနဿ ၄။ ဥပေက္ခာ ၄ ပေါင်း ၈
သမ္မယုတ် ၄။ ဝိပ္ပယုတ် ၄ ပေါင်း ၈

အသင်္ခါရိက ၄။ သသင်္ခါရိက ၄ ပေါင်း ၈
၂။ ဒေါသမူစိတ် ၂
သောမနဿ ၈။ ဥပေက္ခာ ၈ ပေါင်း ၈
သမ္မယုတ် ၂။ ဝိပ္ပယုတ် ၈ ပေါင်း ၂
အသင်္ခါရိက ၁။ သသင်္ခါရိက ၁ ပေါင်း ၂

၃။ မောဟမူစိတ် ၂
သောမနဿ ၈။ ဥပေက္ခာ ၂ ပေါင်း ၂
သမ္မယုတ် ၂။ ဝိပ္ပယုတ် ၈ ပေါင်း ၂
အသင်္ခါရိက ၂။ သသင်္ခါရိက ၈ ပေါင်း ၂

၄။ အကုသလဝိပါက်စိတ် ၇
သောမနဿ ၈။ ဥပေက္ခာ ၆။ ဒုက္ခ ၁ ပေါင်း ၇
သမ္မယုတ် ၈။ ဝိပ္ပယုတ် ၇။ ပေါင်း ၇
အသင်္ခါရိက ၇။ သသင်္ခါရိက ၈။ ပေါင်း ၇

၅။ အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ် ၈
သောမနဿ ၁။ ဥပေက္ခာ ၆။ သုခ ၁ ပေါင်း ၈
သမ္မယုတ် ၈။ ဝိပ္ပယုတ် ၈။ ပေါင်း ၈
အသင်္ခါရိက ၈။ သသင်္ခါရိက ၈။ ပေါင်း ၈

၆။ အဟိတ်ကြိယာစိတ် ၃
သောမနဿ ၁။ ဥပေက္ခာ ၂ ပေါင်း ၃
သမ္မယုတ် ၈။ ဝိပ္ပယုတ် ၃ ပေါင်း ၃
အသင်္ခါရိက ၃။ သသင်္ခါရိက ၈ ပေါင်း ၃

၇။ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈
သောမနဿ ၄။ ဥပေက္ခာ ၄ ပေါင်း ၈
သမ္မယုတ် ၄။ ဝိပ္ပယုတ် ၄ ပေါင်း ၈
အသင်္ခါရိက ၄။ သသင်္ခါရိက ၄ ပေါင်း ၈

(မဟာ ဝိနှင့် ကြီ ကို မဟာ ကုနှင့် အတူဆို)

၈။ ရူပကုသိုလ်စိတ် ၅

သောမနဿ ၄။ ဥပေက္ခာ ၁ ပေါင်း ၅

သမ္မယုတ် ၅။ ဝိပ္ပယုတ် ၈ ပေါင်း ၅

အသင်္ခါရိက ၈။ သသင်္ခါရိက ၅ ပေါင်း ၅

(ရူပ ဝိနှင့် ကြိုကို ရူပ ကုနှင့် အတူဆို)

၉။ အရူပကုသိုလ်ဝိတ် ၄

သောမနဿ ၈။ ဥပေက္ခာ ၄ ပေါင်း ၄

သမ္မယုတ် ၄။ ဝိပ္ပယုတ် ၈ ပေါင်း ၄

အသင်္ခါရိက ၈။ သသင်္ခါရိက ၄ ပေါင်း ၄

(အရူပ ဝိနှင့် ကြိုကို အရူပ ကုနှင့် အတူဆို)

၁၀။ လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်စိတ်အကျဉ်း ၄

သောမနဿ ၄။ ဥပေက္ခာ ၈ ပေါင်း ၄

သမ္မယုတ် ၄။ ဝိပ္ပယုတ် ၈ ပေါင်း ၄

အသင်္ခါရိက ၈။ သသင်္ခါရိက ၄ ပေါင်း ၄

(လောကုတ္တရာ အကျဉ်း ဝိကို လောကုတ္တရာ အကျဉ်း ကုနှင့် အတူဆို)

၁၁။ လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်စိတ်အကျယ် ၂၀

သောမနဿ ၁၆။ ဥပေက္ခာ ၄ ပေါင်း ၂၀

သမ္မယုတ် ၂၀။ ဝိပ္ပယုတ် ၈ ပေါင်း ၂၀

အသင်္ခါရိက ၈။ သသင်္ခါရိက ၂၀ ပေါင်း ၂၀

(လောကုတ္တရာအကျယ် ဝိကို လောကုတ္တရာအကျယ် ကုနှင့် အတူဆို)

ဓိတ်ဝိုင်းပထမဆင့်ပထမဝိုင်း

ပြီး ပြီ။

စေတသိက်ပိုင်း။

နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁—စေတသိက်အင်္ဂါကိုပြဆိုရာဂါထာ

ကေုပ္ပါဒနိရောဓါစ၊ ကောလမ္ဗဏ ဝတ္ထုကာ။
စေတောယုတ္တာ ဒ္ဒိပညာသ၊ ဓမ္မာစေတသိကာမတာ။

ကေုပ္ပါဒ နိရောဓါစ- စိတ်နှင့် အတူဖြစ်ခြင်း အတူ ချုပ်ခြင်းလည်း ရှိကုန်ထသော။ ကောလမ္ဗဏ ဝတ္ထုကာစ- စိတ်နှင့် အာရုံတူခြင်း တူသောမှီရာဝတ္ထုလည်း ရှိကုန်ထသော။ စေတောယုတ္တာ-စိတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်ထသော။ ဒ္ဒိပညာသ-ငါးဆယ့်နှစ်ပါး အပြားရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ-သဘောတရားတို့ကို။ စေတသိကာ-စေတသိက်အမည် ရှိကုန်၏ဟူ၍။ မတာသိအပ်ကုန်၏။

ကေုပ္ပါဒနိရောဓာစ ကောလမ္ဗဏဝတ္ထုကာဖြင့် စေတသိက်များ၏ စေတောယုတ္တ အင်္ဂါလက္ခဏာ ၄ ပါးကို ပြဆိုသည်။

စေတောယုတ္တာ ဒ္ဒိပညာသဓမ္မာ စေတသိကာမတာ၌၊ စေတောယုတ္တာဖြင့် စိတ်နှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်များကိုပြဆိုသည်။

ဒ္ဒိပညာသဖြင့် စေတသိက် အရေအတွက် လုံးရေကိုပြဆိုသည်။

ဓမ္မာဖြင့် သတ္တဇီဝမဘက်ပဲ ပရမတ်သက်သက်ကိုသာပြဆိုသည်။

၂—စေတသိက်အင်္ဂါလက္ခဏာ ၄

ကေုပ္ပါဒ	စိတ်နှင့်အတူဖြစ်ခြင်း	၁
ကေနိရောဓ	စိတ်နှင့်အတူချုပ်ခြင်း	၁
ကောလမ္ဗဏ	စိတ်နှင့်အာရုံတူခြင်း	၁
ကေဝတ္ထုက	စိတ်နှင့်တူသောမှီရာဝတ္ထုရှိခြင်း	၁=၄

ဤအင်္ဂါလက္ခဏာလေးပါးနှင့်အညီ စိတ်နှင့်အမြဲယှဉ်သော ၂၅ ပါး သောသဘောတရားစုကို စေတသိက်ဟုဆို၏။

[ဆောင်] ဖြစ်-ပျက်-မှိအာ၊တူလေးဖြာ၊အင်္ဂါယှဉ်နိမိတ်။

၃—စေတောယုတ္တလက္ခဏာ ၄ ပါး ထား၍

ကုပ္ပါဒဖြင့် စိတ်နှင့်အတူဖြစ်ကြသော စိတ္တဇရုပ်နှင့် ကမ္မဇရုပ်များကို စေတောယုတ္တအဖြစ်မှ နစ်စေလို၍ ကောနိရောဓကိုပြဆိုရပြန်သည်။

ကုပ္ပါဒ ကောနိရောဓဖြင့် စိတ်နှင့် ဖြစ်ချုပ်ခြင်း တူနေပြန်သော ဝိညတ်ဒွေးကို စေတောယုတ္တအဖြစ်မှနစ်စေရန် ကောလမ္မဏကိုထပ်ဆို ရပြန်သည်။

ကုပ္ပါဒ ကောနိရောဓ ကောလမ္မဏာ ဤရှေလက္ခဏာ ၃ ပါးနှင့် ပြည့်စုံသောတရားတို့သည် ဝတ္ထုတခုတည်းမှာ အတူမှီကြပါမှ စေတောယုတ္တလက္ခဏာဖြစ်ခြင်းငှါ ကဝတ္ထုကိုနောက်ဆုံးထပ်ဆိုရပြန်သည်။

ဤလက္ခဏာ ၄ ပါးကို သမ္မယုတ္တလက္ခဏာ သမ္မယောဂလက္ခဏာ သမ္မယုတ်လက္ခဏာ စေတသိက်လက္ခဏာဟု အသီးသီးဆိုကြသေး၏။

၄—ဘုံ ၃ ပါးနှင့် လက္ခဏာ ၄ ပါး

ပဉ္စဝေါကာရ ၂၆ ဘုံ၌၊စေတောယုတ္တလက္ခဏာ ၄ ပါးလုံးအကုန်ရှိ၏။
စတုဝေါကာရ ၄ ဘုံ၌၊စေတောယုတ္တ ရှေလက္ခဏာ ၃ ပါးကိုသာရှိ၏။
ဧကဝေါကာရ ၁ ဘုံ၌၊စေတောယုတ္တလက္ခဏာ ဘာတခုမှမရကြ။

ဧကဝတ္ထုက လက္ခဏာကိုပဉ္စဝေါကာရ ၂၆ ဘုံ၌သာရပြီး၊စတုဝေါကာရ (အရူပ) ၄ ဘုံ၌ကား မိရာဝတ္ထု၊ရုပ်မရှိ၍ ဤနောက်ဆုံး ဧကဝတ္ထုက လက္ခဏာကိုခံရပဲ ရှေလက္ခဏာ ၃ ပါးနှင့်သာ၊စေတသိတ်များမှာ စေတောယုတ္တ ဖြစ်ကြရလေတော့၏။ဧကဝေါကာရ အသည်းသန်း ၁ ဘုံ၌ နာမ်မရှိ၍ စေတောယုတ္တလက္ခဏာ ဘာတခုမှမရဟုမှတ်ပါ။

လောဘ အလောဘစသော စေတသိက်များသည် စိတ်၌မှီတွယ်စိတ်ကိုချယ်လယ်၍၊အကုသိုလ်စိတ် ကုသိုလ်စိတ်စသည်ဖြစ်လာအောင် ချယ်လှယ်ဖန်.တီးပေးမှု ၂၅ ခုသည် စေတသိက်စုမည်၏။

[ဆောင်] စိတ်၌မှီတွယ်၊ စိတ်ကိုချယ်၊ ငါးဆယ်နှစ်ဒွိတ်၊
စေတသိက်။

၅-သဗ္ဗစိတ္တ သာဓာရဏစေတသိက် ၇

ဖဿ ဝေဒနာ သညာ စေတနာ ဧကဂ္ဂတာ ဇီဝိတိန္ဒြေ မနသိကာရ ၇

[ဆောင်] ဖဿ-ဝေ-သဉ်-စေ၊ ဧ-ဇီ-မန၊ ဤသတ္တာ၊
သဗ္ဗစိတ်တိုင်းဖြစ်။

၁။ အာရုံကိုတွေ့ထိမှုသည် ဖဿမည်၏။
၂။ အာရုံ၏အရသာကိုခံစားမှုသည် ဝေဒနာမည်၏။
၃။ အာရုံ၏သဘောကိုမှတ်သားမှုသည် သညာမည်၏။
၄။ အာရုံ၌ယှဉ်ဘက်များကိုစေ့ဆော်မှုသည် စေတနာမည်၏၊
၅။ အာရုံတခုတည်း၌တည်ကြည်မှုသည် ဧကဂ္ဂတာမည်၏။
၆။ ယှဉ်ဘက်များကိုစောင့်ထိန်းမှုသည် ဇီဝိတိန္ဒြေမည်၏၊
၇။ အာရုံကိုရှာဖွေမြော်မှန်း စုံစမ်းမှုသည် မနသိကာရမည်၏။

ဤစေတသိက် ၇ ပါးလုံးသည်၊ သဗ္ဗစိတ္တ-အားလုံးသော စိတ်နှင့် (စိတ်တိုင်း)နှင့်—သာဓာရဏ ဆက်ဆံမှု (ယှဉ်မှုသည်) သဗ္ဗစိတ္တ သာဓာရဏ စေတသိက်စုမည်၏။

[ဆောင်] တွေ့ခံမှတ်ဆော်၊ တည်သက်မြော်၊ အဘော်ခုနစ်၊
စိတ်တိုင်းဖြစ်။

သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက်ပြီး၏၊

(နှုတ်တက်အရကျက်)

——oOo——

[မှတ်ချက်] ဖဿ-အတွေ့အထိဆိုရာ၌ လက်ဖြင့်ထိမိထပ်မိသော လက်တွေ့ ကိုယ်တွေ့ အသိမျိုးမဟုတ်၊ အာရုံတခုခုကို အာရုံပြုရာအခါ ထိုအာရုံ၌ ကြုံခဲ့က် တိုက်ဆိုက်ရာ သဘာဝအလိုက် ထိခိုက်လာသော

အတွေ့အထိမျိုးသည်၊ ဖဿမည်၏။ ချဉ်သီးစားသူကို မြင်ရလျှင် သွားရည်သိုသကဲ့အခါ၊ သစ်ပင်ခေါင်ဖျားသို့ တက်ရောက်နေသူကို မြင်ရလျှင် ဒူးတုန်ရာအခါ၊ချစ်သူနှစ်ဦးရွှင်မြူးနေကာမြင်ရာအခါ နေမထိထိုင်မသာစသည်တို့၌ အာရုံနှင့် ဖဿဓာတ် တွေ့ထိပုံကိုမှတ်ပါ။ အာရုံနှင့်ဓိတ်ဓာတ် ၂ ရပ်ကို ဆက်စပ်ပေးသော သဘောဖြစ်၏။ လက်ခုတ်တီးရာ၌ လက် ၂ ဘက်၏ထိခိုက်မှုကဲ့သို့ စိတ်နှင့်အာရုံအလိုက်ဓာတ်ခိုက် ဓာတ်ကြိုက်နေမှုကို ဖဿဟုဆိုရ၏။

ဝေဒနာ– အာရုံ၏အရသာကို ခံစားတတ်သော သဘောသည် ဝေဒနာမည်၏။ စေတသိက်အားလုံးသည် မိမိဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်ကိစ္စ ဆောင်ရွက်ကြရာ၌ အာရုံ၏အရသာကို အသီးသီးခံစားကြသော်လည်း တစိတ် တဒေသအားဖြင့် ခံစားကြရ၏။ ဝေဒနာကား တခြားကိစ္စမဟုတ် ခံစားရေးသက်သက်သာ အာရုံ၏အရသာကို အားရ ပါးရ နှစ်နှစ်ကာကာကြီး အစိုးတရခံစားရ၏။ အရှင်သခင်သည် ဘောဇဉ်၏ အရသာကို အစိုးတရခံစားရသကဲ့သို့ ဝေဒနာကိုမှတ်ပါ။ ထမင်းချက်သမား(စားတော်ကဲ)သည် အဝေပါ့ အငံ သိသာရုံလောက်သာဆားခြိုးရသကဲ့သို့ ကျန်စေတသိက်များ ကိုမှတ်ပါ။

သညာ– အာရုံ၏သဘောကိုမှတ်သားသောသဘောသည် သညာမည်၏။ ကောက်ရိုး လယ်စောင့်ရုပ်ကို အဟုတ်လူပဲဟု စွဲလမ်းထင်မှတ်မှားကြသော တောသမင်နှင့် ကျေးငှက်များကဲ့သို့ ထင်လာမြင်လာသော အာရုံတွေကို မစူး မစမ်းပဲ စွဲလမ်းမှတ်သားမှုကို သညာဟုဆိုရ၏။

စေတနာ-အာရုံ၌ မိမိနှင့်ယှဉ်ဘက်များကိုစေ့ဆော်သော သဘောသည် စေတနာမည်၏။ စစ်ဗိုလ်ကြီးသည် မိမိကိုယ်တိုင်လည်းတိုက်ခိုက်ငယ်သား စစ်သည်ဟောင်းများကိုသည်း (ညီညီညာညာ) တစည်းတလုံးတည်းတိုက်ခိုက်စေရန်စီမံပေးသကဲ့သို့ စေတနာသည်အာရုံ၌ မိမိလည်းလုံးပန်းမိမိနှင့်ယှဉ်ဘက်များကိုလည်းတစည်းတလုံးတည်းဆိုင်ရာကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ကြစေရန် စေ့ဆော် အားပေးမှုကို စေတနာ ဟု ဆိုရ၏။ မိမိသူတပါးကိုစွ ၂ ပါးကို ဆောင်ရွက်သော တပည့်ကြီး လက်သမားကြီးစစ်ဗိုလ်ကြီးကဲ့သို့ စေတနာကို မှတ်ပါ။

ကေဂ္ဂတာ-အာရုံတခုတည်းဌ် တည်ကြည်၍ မပျံ့လွင့်သောသဘော သည် ကေဂ္ဂတာမည်၏။ ယှဉ်ဘက်များကို တအာရုံတည်းဌ် တစည်း တလုံးတည်း ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုပေးမှုသည် ကေဂ္ဂတာ ဟု ဆိုရ၏။ လေ့ကြိမ်ရာဌ် ညှိထွန်းထားသော မီးညွှန့်သည် တည်းငြိမ်စွာ တက်နေဘိ သကဲ့သို့ ယှဉ်ဘက်များကို တအာရုံတည်းဌ် စူးစိုက်စွာ တည်ငြိမ်လာ အောင် ဆောင်ရွက်ပေးမှုသည် ကေဂ္ဂတာမည်၏။ ရဲသည် မုံမှုန့်များ ကို တလုံးစီ ဖရို ဖရဲ ဆန်ကွဲ မကြဲရအောင် တွေ့ခဲပေါင်းစပ်ပေး သကဲ့ သို့ ကေဂ္ဂတာကို မှတ်ပါ။

ဇီဝိတိန္ဒြေ– ဇီဝိတ-အသက်ရှည်မှုဌ်၊ ဣန္ဒြေယ-အစိုးရခြင်းသည် ဇီဝိ တိန္ဒြေမည်၏။ ယှဉ်ဘက်များ၏ အသက်ရှည်လာမှုသည် ဇီဝိတိန္ဒြေမည် ၏။ အသက်ရှည်လာအောင် စောင့်ရှောက်မှုကို ဇီဝိတိန္ဒြေ ဟု ဆိုရ၏။ ရဲသည် ကြာပင်၏စိမ်းလန်းမှုကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့ ယှဉ်ဘက်များ ၏ အသက်ရှည်လာမှုဌ် အစိုးတရ စောင့်နေသော စေတသိက်ကို ဇီဝိ တိန္ဒြေဟု ဆိုရ၏။

ဇီဝိတသည် ရုပ်စောင့် နှင့် နာမ်စောင့် ၂ ပါး ပြားလာ၏။

ရုပ်, ဇီဝိတိန္ဒြေက အတူပြစ်ဘက် ကမ္မဇရုပ်များကိုစောင့်၏။

နာမ်, ဇီဝိတိန္ဒြေက အတူယှဉ်ဘက် သမ္ပယုတ်တရားကိုစောင့်၏။

မနသိကာရ၊မနသိ-စိတ်ဌ်၊ကာရ-အာရုံသစ်ဖြစ်လာအောင် ဆောင် ပေးနေသောသဘောသည်မနသိကာရမည်၏။ရထားထိမ်းသည်မြင်းနှစ် ကောင်ကို ရထားဌ်ယှဉ်တပ်ပြီး လိုအပ်သောလမ်းစဉ်းသို့ ဖြောင့်တန်း အောင်မောင်းနှင်သကဲ့သို့မနသိကာရသည်စိတ်ဌ်အာရုံသစ်ဖြစ်ပေါ်လာ အောင်မျှော်မှန်း စုံစမ်း ရှာဖွေပြီးယှဉ်ဘက် တရားကို လိုအပ်သောနေရာ သို့အတင်းမောင်းနှင်မှုကို မနသိကာရ ဟု ဆိုရ၏။ (ဒါ့ကြောင့်)စိတ်စေ တသိက်များဌ် ဘယ်အခါမှ အာရုံမဆိတ်ပဲ အမြဲတန်း ရှေအာရုံက ချုပ်ဆုံးသွားလျှင် နောက်အာရုံက ဖြစ်ပွါးရင်းပင်စိတ်အစဉ်(ဝိထိ)အ ဆက်ဆက် ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ဖန်တီးပေးနေမှုကို နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင် ခြင်း မနသိကာရ ဟုဆိုရ၏ ရထားထိမ်းနှင့် မနသိကာရ မြင်းနှင့် ယှဉ် ဘက်များ ရထားဆိပ်နှင့် အာရုံချုပ်မှုနှင့် တူ၏။

၆—မနသိကာရအပြား ၃ ပါး

ဝိထိပဋိပါဒက ဇဝနပဋိပါဒက အာရမ္မဏပဋိပါဒက မနသိကာရ=၃
ဝိထိ ပဋိပါဒက ဝိထိ စိတ်အစဉ်ဖြစ်မှု ပဉ္စဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းစိတ်ရှေ့။
ဇဝနပဋိပါဒက ဇောစိတ်စဉ်ဖြစ်မှု မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းစိတ်ရှေ့။
အာရမ္မဏာ ပဋိပါဒကစိတ်၌ အာရုံဖြစ်မှု ဤမနသိကာရ စေတသိက်ရှေ့။

ယောနိသော မနသိကာရ ကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် အယောနိသော မနသိကာရ အကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်းကို ဝိထိ ပဋိပါဒကနှင့် ဇဝန ပဋိပါဒက ၂ ပါး ကောက်ယူရှေ့။ (အာဝဇ္ဇန်းဒွေးကို ဆိုလိုသည်)

သာဓါရဏာ မိမိဆိုင်ရာ စိတ်အားလုံး၌မဆို အပို အလို မရှိဲ သာတူညီမျှ ယှဉ်နိုင်ကြမှသာ သာဓါရဏာ စေတသိက် အမည်ရှေ့။

သဗ္ဗစိတ္တသာဓါရဏာစေတသိက်
မှတ်ချက်ပြီး၏။
(နှုတ်တတ်မကျက်ရ)

——o0o——

၇—ပကိဏ်းစေတသိက် ၆

ဝိတက် ဝိစာရ အဓိမောက္ခ ဝီရိယ ပီတိ ဆန္ဒ ပေါင်း ၆။

[ဆောင်] တက်-စာ-ဓိ-ဝိ၊ ဆန်အဓိ၊ ပြွမ်းဘိပကိဏ်းခြောက်။

၁။ အာရုံသို့ ရှေ့ရှုတင်ပေးမှုသည် ဝိတက်မည်၏။
၂။ အာရုံ၌ အဖန်ဖန်သုံးသပ်စေမှုသည် ဝိစာရမည်၏။
၃။ အာရုံကိုဆုံးဖြတ်မှုသည် အဓိမောက္ခမည်၏၊
၄။ ယှဉ်ဘက်များကိုအားပေးထောက်ပံ့မှုသည် ဝီရိယမည်၏။
၅။ အာရုံကိုကြေနပ်နှစ်သိမ့်မှုသည် ပီတိမည်၏။
၆။ အာရုံကိုလိုလားတောင်းတမှုသည် ဆန္ဒမည်၏။

ဤစေဘသိက် ၆ ပါးလုံးသည် သောဘဏစိတ်နှင့်ငင်း၊အသောဘဏစိတ်နှင့်ငင်း၊ပ-အပြားအားဖြင့်၊ကိဏ္ဍ-ရောရောပြွမ်းပြွမ်းယှဉ်မှုသည် ပကိဏ်းစေဘသိက်စမည်၏။(ဟိုတချို့ဒီဘချို့ယှဉ်သည်ကိုဆိုလိုသည်)

ပကိဏ်း စေတသိက်ပြီး၏။

(နှုတ်တက်အရကျက်)

—-ooo—

[မှတ်ချက်] ဝိတက်- အာရုံသို့ မိမိလည်း တက်ရောက်ခြင်း၊ ယှဉ်ဘက်တရားကိုလည်း တင်ပေးခြင်း၊ တက်ရောက်စေခြင်းအားဖြင့် စိတ်ကို အာရုံပေါ်သို့ရောက်သွားအောင် တင်ဆောင်ပေးမှုကို(အရာရာကြံစီခြင်း)ဝိတက်ဟုဆိုရ၏။ မင်းအထံသို့ မရောက်ဘူးသေး၍ သွားလိုသော တောသားကို မင်း၏ထံမှောက်သို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးသော မင်းကျွမ်းဝင်သူနှင့်တူ၏။ မင်းနှင့် အာရုံ တောသားနှင့် ယှဉ်ဘက်တရား မင်းကျွမ်းဝင်သူနှင့် ဝိတက်တူ၏။ ဝိတက်ကင်း၍ အာရုံကို ယူခြင်းများ ဝိတက်နှင့်ဘယ်အခါမှ မယှဉ်ရသော ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀ သည် ပဉ္စဝတ္ထု၊အပေါ်၌ ပဉ္စာရုံတို့က အလိုလိုထင်လာထိခိုက်လာသောကြောင့် ဝိတက်ကင်း၍ အာရုံကို ယူနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်(အာရုံပေါ်သို့ ဝိတက်က တင်ပေးနေဘို့မလို)ဒု ဈာန်စသည်များသည် ဝိတက်နှင့် မယှဉ်ကြသော်လည်း ဝိတက်ကို ပယ်ဖြုတ်ရန် အားထုတ်ပွါးများနေသော ဥပစာရ ဘာဝနာ၏ အစွန်းအားဖြစ် အာရုံကိုယူနိုင်ကြ၏ ဒု ဈာန်၏ ရှေအဘို့၌ ဥပစာရ ဘာဝနာက ဝိတက်နှင့်တွဲဘက်၍ ပရိကံ ဥပစာ အနလုံးဂေါ်ကြဘူ အထိ အာရုံကို အလွယ်တကူယူနိုင်ကြ၏။

ဝိစာရ အာရုံ၌ မိမိလည်း သုံးသပ်စေခြင်း မိမိနှင့် ယှဉ်ဘက်တရားကိုလည်း အ ရုံထဲ၌ အဖန်တလဲလဲ တရစ်ဝဲဝဲ သုံးသပ်စေသောသဘောသည် ဝိစာရ မည်၏။

ဝိတက်နှင့် ဝိစာရ ခေါင်းလောင်းကြေးစည်ကို ပထမ တီးခင်စ အသံသည်ကြမ်း၏ ဖြစ်ဦးအသံကြမ်းသကဲ့သို့ ဝိတက် အာရုံယူပုံကိုမှတ်ပါ ခေါင်းလောင်းကြေးစည်၏ အဆက်ဆက် တဟိုဟို မြည်နေသောအသံသည် သိမ်မွေ့၏ ဖြစ်နှောင်းအသံသိမ်မွေ့သကဲ့သို့ ဝိစာရအာရုံယူပုံကို မှတ်ပါ၊ဝိတက်က ရှေသွားဖြစ်၍ ဝိစာရကနောက်လိုက်ဖြစ်၏ ငှက်များပျံဟန်နှင့် ပိတုံးရစ်ခဲဟန်ကို ပြဆိုကြသေး၏။

အဓိမောက္ခအာရုံ၌ မှားမှားမှန်မှန် မတုံမလှုပ် နောက်မဆုတ်ပဲ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှုသည် အဓိမောက္ခမည်၏။ တံခါးတိုင် ကျောက်တိုင်ကြီးများသည် လေတိုက်ခတ်မှုကြောင့် မယိမ်း မယိုင်သကဲ့သို့ အာရုံ၌ မတုံမလှုပ်ပဲ ဆုံးဖြတ်မှုကို အဓိမောက္ခဟုဆိုရ၏။ အဓိမောက္ခသည် မိစ္ဆာဓိမောက္ခနှင့် သမ္မာဓိမောက္ခ ၂ ပါး ပြားလာ၏။ မကောင်းရာ၌ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှုသည် မိစ္ဆာဓိမောက္ခမည်၏။ ကောင်းရာ၌ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှုသည် သမ္မာဓိမောက္ခ မည်၏။ တိတ္ထိ ဆရာကြီးအား တပည့်များကကြည်ညိုလေးစားမှုများလည်း မိစ္ဆာဓိမောက္ခဖြစ်၏။(သဒ္ဒါစေတသိက်ဟု မမှတ်သားနှင့်)

ဝိရိယ ဓိမိလည်းအား၊ထုတ် မိမိနှင့် ယှဉ်ဘက်တရားကိုလည်း ရှေ့ရဲရဲ မရှိစေပဲ ကြိုးစားအားထုတ်လာအောင် အထောက် အပံ့ ပေးနေသောသဘောသည် ဝိရိယ မည်၏။ အိမ်အိုကြောင်းအိုများကို မလဲမပြိုရအောင် ထောက်ကန် ကျားကန်ထားသကဲ့သို့ ယှဉ်ဘက်တရားအား၊ထောက်ပံ့ မှုကို ဝိရိယ ဟု ဆိုရ၏။ ဝိရိယ နှင့် ပြည့်စုံသော သူသည် ကိုယ်ကျိုး သူကျိုး ၂ မျိုးကို ဆောင်ရွက်ခံပးရန်(ရသည့်ဆင့်းရဲအံ့ကြိတ်ခဲ)၍ အမြတ်နိုးထကြွလုံ့လ ဥဿဟရှိလှ၏။

ရဲရင့်သူဆိုရာ၌ ဝိရိယ ကြီးမား ပညာရှင်များကိုဆိုလိုသည်၊ ဝိရိယစွန့်ဝန့်သူဆိုရာ၌ တလမ်းသွား လူမိုက်များကို ဆိုလိုသည် (ဒေါသ)၊

ဝိတိ-ပွင့်လန်းသော ပဒုမ္မာကြာပန်းကဲ့သို့ရင်း၊ ကြည်လင်သော လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့ရင်း၊ ကြေနပ်နှစ်သိမ့်နေသောသဘောသည် ဝိတိမည်၏။ ဝိတိ ဖြစ်ရာအခါ ပွင့်လန်းသော ပဒုမ္မာကြာပန်းကဲ့သို့ စိတ်ဓါတ်များလည်း၊ ပွင့်လန်းတို့ ပွါးလာမှုကို ဝိတိဟုဆိုရ၏။ ရှင်လန်းမှုစိတ်ဓါတ်

ကြောင့် ပဏီတ စိတ္တဇရုပ်များလည်း တကိုယ်လုံး ပြန့်နှံ့လာသဖြင့် ပီတိ ဝိမ့်၍ တဖိမ့်ဖိမ့် ခန္ဓာကိုယ် တကိုယ်လုံး စည်ကား တိုးပွါးထာလေ တော့၏။

၈—အဆင့်ဆင့်သာ ပီတိ ၅ ဖြာ

ကြက်သီးမွေးညှင်းထရုံနှစ် သိမ့်မှုသည် ခုဒ္ဒိကာပီတိမည်၏။
ခဏ ခဏ လျှပ်ပြက်သလို နှစ်သိမ့်မှု ခဏိကာပီတိ။
လှိုင်းတံပိုးခတ်သလို တကိုယ်လုံး နှစ်သိမ့်မှု ဩကန္တိကာပီတိ။
ကိုယ်ကို ကောင်းကင်ပျံတက်သွားအောင် နှစ်သိမ့်မှု ဥဗ္ဗေဂါပီတိ။
တကိုယ်လုံး ပျံ့နှံ့သွားအောင် နှစ်သိမ့်မှု ဖရဏာ ပီတိမည်၏။
ဖရဏာပီတိ ဂွမ်းဆီထိပမာဆိုရာ၌ ဥပမာဥပမေယျသင့်လျော်ရုံသာ စာ၌မလာ။

[ဆောင်] မွေးညှင်းတခါ၊ ပီတိမှာ၊ ခုဒ္ဒိကာဟုမှတ်။
လျှပ်ပြက်ခါ၊ ပီတိမှာ၊ ခဏိကာဟုမှတ်။
လှိုင်းတံပိုးရှိ၊ မြတ်ပီတိ၊ ဩက္ကန္တိဟုမှတ်၊
ပျံတက်အာကာ၊ ပီတိမှာ၊ ဥဗ္ဗေဂါဟုမှတ်၊
ဆီထိအိခါ၊ ပီတိမှာ၊ ဖရဏာဟုမှတ်။

ပီတိ ပဿဒ္ဓိ သုခ သမာဓိ အဆက်ဆက်ဖြစ်လာပုံ

ကြေနပ်နှစ်သိမ့်မှု ပီတိ ရင့်လာလျှင် ငြိမ်းချမ်းမှု ပဿဒ္ဓိ ဖြစ်လာ၏။
ပဿဒ္ဓိ ရင့်လာလျှင် ချမ်းသာပွါးလာမှု သုခ ဖြစ်လာ၏။
သုခ ရင့်လာလျှင် တည်ကြည်မှု သမာဓိ ဖြစ်လာ၏။

ပီတိ နှင့်သုခ နေပူကြဲကြဲ ခရီးထဲမှ လာသောသူသည် ရေချိုးကာ ကြာရိုး ကြာစွယ်များကို ဝါးစားရင်း တောအတွင်းမှ ထွက်လာသူကို တွေ့မြင်ရာအခါ ငါသည် ဤတောသို့ ရောက်ခဲ့လျှင် ရေချိုး၍ ကြာရိုး ကြာစွယ်များကို စားရတော့မှာပဲဟု စိတ်ကူးနှင့် ကြေနပ်နှစ်သိမ့်နေမှု သည် ပီတိမည်၏။ ရေချိုး၍ ကြာရိုး ကြာစွယ်များကို လက်တွေ့ခံစားမှု သည် သုခ မည်၏။

ဆန္ဒ ပြုလို ပြောလို သွားလို စားလိုသော လိုချင် လိုအင်အမျိုး မျိုးသည် ဆန္ဒမည်၏။ လေးသမားသည် ပစ်ရမည့်မြှားကို ယူသကဲ့သို့ ၎င်း၊ သူတပါးအား လှူဒါန်းပေးကမ်းရမည့် ပစ္စည်း ဥစ္စာကို ယူသကဲ့သို့၎င်း၊ အာရုံ၌ မကပ်ငြို့ မတွယ်တာ တဏှာမပါဝဲ သိုလှောင်းတောင်းတနေမှုကို ဆန္ဒဟုဆိုရ၏။ ဆန္ဒသည် အာရုံကို ရရှိစေရန် လက်လှမ်းသည်နှင့် တူ၏။

ဆန္ဒသည်ကာမဆန္ဒနှင့် ဓမ္မဆန္ဒ ၂ ပါး ပြားလာ၏

ကာမဂုဏ်အာရုံကို လိုလားတောင်းဓာနေမှုသည်ကာမဆန္ဒမည်၏။ သူတော်ကောင်းတရားကိုလိုလားတောင်းတနေမှုသည် ဓမ္မဆန္ဒမည်၏။ ဒုဋ္ဌိပါဒ် နှင့် အဓိပတိ ကိစ္စတပ်လွှာသော ဓမ္မဆန္ဒသည် အတုမရှိ စဉ်ကြွယ်ကောင်းမြတ်သော တရားကြီးဖြစ်၍ မပြီးသေးသောကိစ္စ မအောင်မြင် မဆောင်ရွက် နိုင်သေးသော ကိစ္စဟူ၍မရှိ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် နှင့် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်သည်အထိ ဆုကြိုးပန်နိုင်၏။ မကောင်းမှုအရာ၌ ဆန္ဒထက် ရာဂက အင်အားကြီးမားသည် ကောင်းမှုအရာ၌ လောဘထက် ဆန္ဒမိပတိက အင်အားကြီးမားသည် (ဒါ့ကြောင့်) ဆန္ဒာဓိက ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနိုင်သေး၏။

ပကိဏ်းစေတသိက်မှတ်ချက်ပြု၏။

(နှုတ်တက်မကျက်ရ)

၉—အညသမာန်း စေတသိက် ၁၃

သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက်	၇
ပကိဏ်းစေတသိက်	၆=၁၃

ကောင်းဆိုး ၂ ပါး သောဘဏ အသောဘဏ စိတ်များ၌ ယှဉ်နိုင်ကြ၍၊ ကောင်းဆိုးနှစ်တန် ခတ်တိုင်းငံသည် အညသမာန်းစေတသိက်မည်၏။

[ဆောင်] ကောင်းဆိုးနှစ်တန်၊ ခတ်တိုင်းငံ၊ သမာန်အညှ၊ တေရသ။

အညသမာန်း စေတသိက် ပြီး၏။

(နှုတ်တက်အရကျက်)

——oOo——

အညသမာန်၊အညေသံ-အညမည်သော သောဘဏ အသောဘဏ စိတ် ၂ မျိုးတို့နှင့်၊ သမာနာ-သဘောတူ ယှဉ်ခြင်းများသည့် အညသမာန်းစေတသိက်တို့မည်၏။

သောဘဏစိတ်မှထောက်ဆလျှင်အသောဘဏစိတ်သည် အညမည်၏" အသောဘဏစိတ်မှထောက်ဆလျှင် သောဘဏစိတ်သည် အညမည်၏"

ထိုအညမည်သော သောဘဏ အသောဘဏစိတ် ၂ မျိုးတို့နှင့် သဘောတူယှဉ်နိုင်၍ အညသမာန်းစေတသိက်ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။ ဥဒ္ဓစ္စ စသော အကုသိုလ်စေတသိက်များသည် အကုသိုလ်စိတ်၌သာယှဉ်၏။

သဒ္ဓါစသော သောဘဏစေတသိက်များသည် သောဘဏစိတ်၌သာယှဉ်၏။ ဤဖဿစသော အညသမာန်း စေတသိက်များကား—ယို ဥဒ္ဓစ္စ သဒ္ဓါတို့ကဲ့သို့ တဖက်သတ် ယှဉ်သည်မဟုတ်၊ သောဘဏ အသောဘဏစိတ် ၂ ဖက်လုံး၌ ယှဉ်နိုင်ကြ၏။

အညသမာန်း စေတသိက် မှတ်ချက် ပြီး၏။

(နှုတ်တက်မကျက်ရ)

၁၀—အာကာသိုလ် စေတသိက် ၁၄

မောဟ အဟိရိက အနောတ္တပ္ပ ဥဒ္ဓစ္စ လောဘ ဒိဋ္ဌိ မာန ဒေါသ ဣဿာ မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စ ထိန မိဒ္ဓ ဝိစိကိစ္ဆာ=၁၄။

၁၁—အာကာသိုလ် စေတသိက်၏ အမည်ထူးများ

မောဟ အဟိရိက အနောတ္တပ္ပ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ၅ ခုကို မောစတုတ်ဟုဆို၏ ၅ ခုကိုပင် အကုသလ သာဓာရဏာဟုဆို။

လောဘ ဒိဋ္ဌိ မာန ၃ ခုကို လောတိတ်ဟုဆို။

ဒေါသ ဣဿာ မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စ ၄ ခုကို ဒေါစတုတ်ဟုဆို။

ထိန မိဒ္ဓ ၂ ခုကို ထိဒုက်ဟုဆို။

ဝိစိကိစ္ဆာ ၁ ခုကို ဝိစိကေါဟုဆို။

မောဟခေါင်းဆောင် ၄၊ လောဘခေါင်းဆောင် ၃၊ ဒေါသခေါင်းဆောင် ၄၊ နောက်ဆုံးထား ၃၊ ပေါင်း အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄။

[ဆောင်] မောဟိ၊ နောက်ဥဒ္ဓ၊ မောစတုတ်။
လော မာန ဒိဋ္ဌိ၊ လောတြိ။
ဒေါ-ဣဿ-မစ္ဆ-ကုတ်၊ ဒေါစတုတ်။
ထိ-မိဒ္ဓ-ဝိစိ-ဆုံးတြိ။

၁။ အာရုံ၏သဘောကို ဖုံးလွှမ်းမှုသည် မောဟမည်၏။
၂။ ကာယဒုစရိုက်စသည်မှ မရွံ့မှုသည် အဟိရိကမည်၏။
၃။ ကာယဒုစရိုက်စသည်မှ မလန့်မှုသည် အနောတ္တပ္ပမည်၏။
၄။ စိတ်၏မငြိမ်သက်မှု ပြန့်လွင့်မှုသည် ဥဒ္ဓစ္စမည်၏။
၅။ အာရုံ၌ကပ်ငြိတွယ်တာမှုသည် လောဘမည်၏။
၆။ မှားသောအားဖြင့် မြင်မှုသည် ဒိဋ္ဌိမည်၏။
၇။ ငါသာတတ် ငါသာမြတ်ဟု ထောင်လွှားမှုသည် မာနမည်၏။
၈။ ကြမ်းထမ်း ပြစ်မှားမှုသည် ဒေါသမည်၏။
၉။ သူတပါးစီးစိမ်ကိုငြူစူမှုသည် ဣဿာမည်၏။

၁၀။ ဗိမိစည်းစိမ်ကို လျှိုဝှက်မှုသည် မစ္ဆရိယမည်၏။
၁၁။ အဖန်တလဲလဲစိုးရိမ်မှုသည် ကုက္ကုစ္စမည်၏။
၁၂။ စိတ်၏ မခန့်ကျမ်းမှုသည် ထိနမည်၏၊
၁၃။ စေတသိက်များ၏ မခန့်ကျမ်းမှုသည် မိဒ္ဓမည်၏။
၁၄။ အာရုံကိုမဆုံးဖြတ်နိုင်မှုသည် ဝိစိကိစ္ဆာမည်၏၊

ဤစေတသိက် ၁၄ ပါးလုံးသည်၊ အပြစ်မှမကင်းသော အကုသိုလ်ဝိတ်တို့နှင့်သာယှဉ်ခြင်း၊ ရှိ၍ အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်ခြင်း၊ မကောင်းသောအကျိုးကိုပေးခြင်းသည် အကုသိုလ်စေတသိကမည်၏။

[ဆောင်] ယုတ်မာညစ်ကြေး၊မိုက်မဲမှေး၊ဆယ့်လေးအကုသိုလ်၊

အကုသိုလ် စေတသိက် ပြီး၏။

(နှုတ်တက်အရကျက်)

——oOo——

[မှတ်ချက်] မောဟ– အာရုံ၏သဘောကို မှန်ကိုဖုံးကွယ်ပိတ်ထားသောသဘောသည် မောဟမည်၏၊ ထိုမောဟသည် သစ္စာ ၄၊ ရှေအစွန်း ၁၊ နောက်အစွန်း ၁၊ ရှေနောက်အစွန်း ၁၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘော ၁၊ ဤ ဂဒ္ဓာနဉ်မိုက်မဲစွဲလမ်းမှောင်ကြီးချ၍ သဘောအမှန်ကို မသိနှင့်တာ (အဝိဇ္ဇာ) ခေါ် မောဟက ပိတ်ကာထားလေတော့၏။ (ဒါ့ကြောင့်) ဤမောဟသည် မှောက်မှောက် မှားမှား မကောင်းမှုတရား အကုသိုလ်များကို ပြိုရာဌာန ညာဏ်သမားကြီး တဦးဖြစ်၍ မိန့်ဆိုညာဏ်မည်၏။

အဟိရိက– ဒုစရိုက်တရား မကောင်းမှုများကို ပြုလုပ်ရန်အတွက် မရှက်တတ်သောသဘောသည် အဟိရိကမည်၏၊ ရွာဝက်သည် မစင်ဘွက်ကို လူးကာ လိမ့်ကာ စားအိပ်ကာနှင့် မရွံမရှာ မြိန်ရှက်စွာစား သကဲ့သို့။ အရှက်ကင်းမဲ့သူလည်း ဒုစရိုက်မကောင်းမှုများကို မောဟ၏ပုံးကွယ်မှကြောင့် မရှက်သာ မရွံရှာ မြိန်ရှက်စွာ နှစ်သက်ပြုရက်လေတော့၏။ (တောဝက်ကား မစင်မစား၍၊ ရွာဝက်ကဲ့ဥပမောပြဆိုသည်)

အနောတ္တပ္ပ—ဒုစရိုက်မကောင်းမှုများမှ မကြောက် မလန့်တတ်သော သဘောသည် အနောတ္တပ္ပမည်၏။ ထိပ်လန့်ဘွယ်ကောင်းသော မီးတောက်ကို ပိုးဖလံကောင်တွေက ရွှေရောင်(ရွှေတောင်ကြီးမှတ်ထင်ပြီး) သူ့ထက်ငါ အတင်းဝင်တိုးသကဲ့သို့ ကြောက်လန့်ခြင်းကင်းမဲ့သူလည်း ကြောက်ဘွယ်လန့်ဘွယ်တကယ်ကောင်းတဲ့ ဒုစရိုက်မှုတွေကိုမကြောက် မ့ရှုံနောက်မတွန့်ဘဲ ရဲရဲကြီးပြုဝံ့ကြပေ၏။

အဟိရိကနှင့်အနောတ္တပ္ပ ဤတရား ၂ ပါးသည် ဗိုလ်များထိုက်ကြ၍ အရှက်အကြောက် ၂ ပါးကင်းမဲ့သူများသည် မဖြစ်မနေ အသက်ပင်သေသေ ဟု ရွပ်ရွပ် ချန်ချန်ကြီးပြုဝံ့ကြပေ၏။

ဥဒ္ဓစ္စ အာရုံတခုပေါ်မှာငြိမ်သက်စွာမရပ်မတည်ပဲ(လိမ့်)လည်သော သဘောသည် ဥဒ္ဓစ္စမည်၏။ လေခတ်သော တံခွန်ကဲ့သို့ဂုင်း၊ ပြာပုံကို ဒုတ်နှင့် ရိုက်ပုတ်သကဲ့သို့ဂုင်း၊ အာရုံပေါ်၌ လှုပ်လှုပ်ရှားရှား လွင့်လွင့် ပါးပါး ရှိမှုများကို ဥဒ္ဓစ္စဟုခေါ်ဆိုရ၏။

မောစတုက်— မောဟ ခေါင်းဆောင်သော (မောစတုတ်) စေတသိက် ၄ ပါးလုံးသည် သမ္မာကုသလ အားလုံးသော အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ ပါးနှင့် သာဓါရဏ သာတူညီမျှ ယှဉ်ကြခြင်းသည် အကုသလ သာဓါရဏ စေတသိက်စုမည်၏။ (ဒါ့ကြောင့်)ဤ ၄ ပါးကို ရှေဆုံးက ဆိုထားသည်။

လောဘ— အာရုံကို စွဲလမ်းတပ်မက်ခင်မင် လိုချင်သော သဘောသည် လောဘ မည်၏။ မျောက်နှဲစေး ညောင်စေးများသည် တွေ့ထိရာအရပ်ကို ငြိကပ်သကဲ့သို့ မြင်မြင်သမျှအာရုံမျိုးစုံကို ခုံမင်လိုချင်မှု သဘောကို လောဘဟု ခေါ်ဆိုရ၏။ (မျောက်နှဲစေးနှင့် လောဘ မျောက်အင်္ဂါ ခြေလက်နှင့် အာရုံ ၆ ပါးကို ပြဆိုဟောကြားတော်မူ၏။

ဒိဋ္ဌိ—ဖေါက်ပြန် မှားယွင်းသောအားဖြင့် မြင်သောသဘောသည် ဒိဋ္ဌိ မည်၏။ ကံ ကံ၏အကျိုး နောင်တမလွန်ဘဝ ဖြစ်ရပုံ မယုံကြည်၍ မရှိပြီဟု ပစ်ပယ်မှုလည်း ဒိဋ္ဌိ မည်၏။ ဤအယူဝါဒသည် နိယတ ဖြစ်၍ သေသွားက ငရဲကျမြဲသောကြောင့် နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီးဟု ဆိုကြ၏။ ငါဘဲ သူဘဲ အထင်လွဲပြီး အတ္တ စွဲသန်နေမှုများလည်း ဒိဋ္ဌိ မည်၏။

ဤအယူဝါဒသည်(သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ)ဖြစ်၍ သေသွားက နတ်ရွာမတားဘဲ မင်္ဂဖိုလ် သာတား၏။ အဖြူကို အနက်ဟူ အထင်မှားနေသူနှင့် တူ၏။

ဒိဋ္ဌိသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀ အန္တဂ္ဂါဟိက ဒိဋ္ဌိ ၁၀ ဒသဝတ္ထုက မိစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိ ၁၀ မိစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိကြီး ၃ ပါးစသည်ဖြင့် များပြားလှ၏။

သဿတ ဒိဋ္ဌိ ၄၄+ ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိ ၁၈=ပေါင်း ဒိဋ္ဌိ ၆၂ ပါး။

မာန– ငါသာတတ် ငါသာမြတ်ဟု ထောင်လွှားတက်ကြွသော သဘောသည် မာန မည်၏။

၁၂–မာန်အပြား ၉ ပါး

သေယျဉ္ဌ သေယျမာန် သဒိသမာန် ဟီနမာန် ၃ ပါး
သဒိသဉ္ဌ သေယျမာန် သဒိသမာန် ဟီနမာန် ၃ ပါး
ဟီနဉ္ဌ သေယျမာန် သဒိသမာန် ဟီနမာန် ၃ ပါး=၉ ပါး

စည်းစိမ်ဂုဏ်သိရ်စသည်ဖြင့် သူများထက် ငါတတ်၏ ငါမြတ်၏ ငါသာ၏ ဟု မာန်တက်နေခြင်းသည် သေယျမာန် မည်၏။

စည်းစိမ် ဂုဏ်သိရ်စသည်ဖြင့် သူတို့နှင့် ငါ ဘာအကြောင်းထူးသေး သလဲ အတူတူပဲ မဟုတ်လား ဟု မာန်တက်နေခြင်းသည် သဒိသမာန် မည်၏။ စည်းစိမ် ဂုဏ်သိရ် စသည်ဖြင့် သူတို့အောက် ကျနေကော ငါဘာအရေးလဲ ကိုယ်ရှိမှ ကိုယ်စားရတာပဲဟု မာန်တက်နေခြင်းသည် ဟီနမာန် မည်၏။

ကိုယ်နှင့် တန်သောမာန်သည် (ယထာဝမာန) မည်၏။ ထိုမာန်ကို အရဟတ္တမဂ် ကျမှသာ ပယ်နိုင်၏။ ကိုယ်နှင့် မတန်သောမာန်သည် (အယာထာဝမာန) မည်၏။ ထိုမာန်ကို သောတာပတ္တိမဂ်တုံးက ပယ်လာခဲ့ပြီး။ မာန် မာနဟူသမျှသည် သူတပါးအား အထင်သေးပြီး မိမိ ကိုယ်ကို အထင်ကြီးနေမှု စိတ်ကြီးဝင်နေမှု ဘဝင်မြင့်နေမှု သဘောမျိုး တည်း။

မာန် မာန ရှိနေသူသည် ထူးကဲမြင့်ခွန် တံခွန်ပမာ အရာရာမှာ သူတကာထက်ကဲသာမှုကို ဆိုလိုသည်အရင်းခံ လောဘ မပါလျှင် မာန် မာန ပင်မဖြစ်နိုင် (မာနသည်) အရှုးနှင့်တူ၏။

ဒေါသ–ဒုက်နှင့် ရိုက်အပ်သော မြွေဆိုး မြွေဟောက်ကဲ့သို့ ကြမ်းထမ်းသော သဘောသည် ဒေါသ မည်၏။ ဒေါသသည် မိမိမှီရာပုဂ္ဂိုလ်ကို တကိုယ်လုံး လောင်ကျွမ်းစေတတ်သောကြောင့် တောမီးနှင့်တူ၏။ ဒေါသအရှိန် အင်အားကြီးမားလာလျှင်(မနောပဒေါသိက)နတ်သားကဲ့သို့ တခါတည်း အသက်ဆုံးရှုံးသွားအောင် တကိုယ်လုံး လောင်ကျွမ်းလေတော့၏။ အာဃာတဝတ္ထု ၉ ပါးနှင့် ၁၀ ပါးလည်း ဒေါသကြောင့်သာဖြစ်လာ၏။

ဣဿာ–သူတပါးစည်းစိမ် ချမ်းသာကို မနာလို ဝန်တို ငြူးစူးသော သဘောသည် ဣဿာမည်၏။ သူတပါး၏ ရပြီး ရလတ္တံ့ စည်းစိမ် ဂုဏ်သိရှိများကို မနာလို မရှုစိမ့်ပဲ မျက်နှာလွဲကာနေမှုကို ဣဿာဟု ခေါ်ဆိုရ၏။ (ဇီးကွက်လောက်တော့ငှက်တိုင်းလှရဲ့)ဟု ကဲ့ရဲ့မှုများလည်း ဣဿာပင်ဖြစ်၏။

ဣဿာသည် သူတပါးစည်းစိမ်ချမ်းသာ ဇဟိဒ္ဓကို အာရုံပြု၍ဖြစ်၏။ ကဲ့ရဲ့မှု ဣဿာသည် ချီးမွမ်းမှု မုဒိတာနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။

မစ္ဆရိယ–မိမိစည်းစိမ်ချမ်းသာကို ဝန်တို လျှို့ဝှက်သော သဘောသည် မစ္ဆရိယမည်၏။ မိမိရရှိပြီး ရရှိလတ္တံ့(ရပေါက်ရလမ်း)ရှိနေသော ပစ္စည်း ဥစ္စာများကို သူဘပါးနှင့် မဆက်ဆံစေလိုခြင်း သူတပါးမှာ ဒီပစ္စည်းမျိုး မဖြစ်စေလိုသော သဘောကို မစ္ဆရိယ ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။ ကိုယ့်ဥစ္စာမပေးချင်ရုံမျှနှင့် မစ္ဆရိယ မဖြစ်နိုင်ချေ ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ သူတပါး ရသွားမှာ စိတ်မသက်မသာ လျှို့ဝှက်ရှာ၍ စိုးရိမ်မှုမျိုးသာ မစ္ဆရိယ ဖြစ်ရလေတော့၏။

၁၃–မစ္ဆရိယအပြား ၅ ပါး

အာဝါသမစ္ဆရိယ နေရာထိုင်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဝန်တိုနေမှု။
ကုလမစ္ဆရိယ ဆွေမျိုး ဒကာ ဒကာမအခင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဝန်တိုနေမှု။
လာဘမစ္ဆရိယ ပစ္စည်းလာဘ်လာဘအခင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဝန်တိုနေမှု။

ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယ အလှ အဆင်း ဂုဏ်သတင်းနှင့်စပ်လှဉ် ၍ ဝန်တိုနေမှု။
ဓမ္မမစ္ဆရိယ အတတ် ပညာ အခင်းနှင့် စပ်လှဉ်း၍ ဝန်တိုနေမှု။
အာဝါသောစ ကုလံလာဘော၊ ဝဏ္ဏော ဓမ္မောတိမစ္ဆေရာ။

(မစ္ဆေရဝါဖြာ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာမှာလာ၏။)

ကုက္ကုစ္စ–ပြုအပ်ပြီးသော ဒုစရိုက် မပြုလိုက်မိသေးသော သုစရိုက် တို့၌ အဖန်တလဲလဲ စိုးရိမ်သောသဘောသည် ကုက္ကုစ္စမည်၏။ နောင်တ တဖန်ပူပန်၍ စိတ်နှလုံး မကြည်သာခြင်း (ဝိပ္ပဋိသာရ) ကို ကုက္ကုစ္စ ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။

ရင်ထဲ နှလုံးထဲမှာ မအေးအောင် ပူဆွေးနေမှုက သောကတရား စိတ်ထဲမှာ လှိုက်လှိုက်လဲလဲ နောင်ရေးတဖန် ပူပန်စိုးရိမ်မှုက ကုက္ကုစ္စ တရား သောကနှင့် ကုက္ကုစ္စ ရှုပ်ထွေးလှ၏။ (သတိပြုပါ)

၁၄–ကုက္ကုစ္စအပြား ၃ ပါး

ဝိနယ ကုက္ကုစ္စ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်များရ၏။ အသံယတ ကုက္ကုစ္စမောဟပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်များရ၏။ နီဝရဏ ကုက္ကုစ္စ ဤကုက္ကုစ္စ စေတသိက် ရ၏။

ရဟန်းတော်များမှာ ဝိနည်းအရာ၌အပ်သလော မအပ်သလော ဟု တွေးတော ယုံမှားနေမှုသည် ဝိနယ ကုက္ကုစ္စ မည်၏။ သံဃာ့အစည်း အဝေး စသည်၌ မစောင့်စည်းဘဲ လက် ခြေများ၏(ဂဏာ)မငြိမ် ဣန္ဒြေ လှုပ်ရှားနေမှုသည် အသံယတ ကုက္ကုစ္စ မည်၏။

ထိန–စိတ်၏မခန့် ပျော့ညံ့ ထိုင်းမှိုင်းနေသာ သဘောသည် ထိန မည်၏။ ထိန-ယှဉ်ရာအခါ ယှဉ်ဘက်စိတ်များ၏ မထက်သန်စေဘဲ ညံ့ဖျင်း ပျင်းရိ တွန့်တို ဆုတ်နစ်စေတတ်၏။ (လူပျင်းနှင့်တူ၏)

မိဒ္ဓ–စေတသိက်များ၏ မခန့် ပျော့ညံ့ ထိုင်းမှိုင်းနေသောသဘော သည် မိဒ္ဓ မည်၏။ မိဒ္ဓ-ယှဉ်ရာအခါ စေတသိက်များ၏ လုပ်ငန်းကိစ္စ တက်ကြွခြင်းမရှိလှဘဲ မပျော့ပျင်းရိ လေးလံ ထိုင်းမှိုင်း တွန့်တို ဆုတ်နစ် စေတတ်၏။ (လူမမာနှင့်တူ၏)

ထိန်နှင့် မိဒ္ဓ—ဤစေတသိက် ၂ ပါးသည် တရားနာခြင်း အတတ်ပညာသင်ယူခြင်း ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားအားထုတ်ခြင်း ဆရာသမားထံ ချဉ်းကပ် ခစားခြင်း စသည်ပြုရာအခါ တမ်ိန်မေးမေး ငိုက်ငေးတတ်၍ တဖျတ်ဖျတ် တဆတ်ဆတ် ငိုက်မျည်းစေတတ်၏။ ဒါကြောင့်။ ခဲလို့မရတဲ့လိုယှဉ်ကြသော ထိန မိဒ္ဓ စေတသိက် ၂ ပါးသည် ထက်သန်ခြင်းမှကင်းနေသော အကုသိုလ်သဘော်ရိက ၅ ပါးနှင့် သင့်သလိုယှဉ်ကြရ၏။

ဝိစိကိစ္ဆာ—တခုခုအာရုံကို မယုံတဝက် ယုံတဝက်နှင့် အယုံရ ခက်နေသော နှလုံး နှစ္ဆ ဖြစ်နေရသော သဘောသည် ဝိစိကိစ္ဆာ မည်၏။ လမ်းဆုံ လမဲ့ခွ ရောက်နေရ၍ ဒီလမ်းသွားရမလို ဟိုလမ်းသွားရမလိုနှင့် မဆုံးဖြတ် နိုင်သေးဘဲ (ဝေ့လဲလဲလယ်) ဖြစ်နေသော သူနှင့်တူ၏။ ဝိစိကိစ္ဆာသည် အစစ်နှင့် အတုအားဖြင့် ၂ ပါး ပြားလာ၏။

ဘုရားစသော ဝတ္ထု (၈) ပါး၌ မဟုတ်ဘူးလား ဟုတ်ကဲ့လားဟုတွေးတောယုံမှားမှုသည် နိဝရဏ ကိုးစွတပ်သော ဝိစိကိစ္ဆာ အစစ်မည်၏။ ဤဝိစိကိစ္ဆာ အစစ်မှာ (ဝိစိကိစ္ဆာစိတ္တုပ္ပါဒ်များ၏) ဘုရားရှင်ချန်၍ ကျန် ပုထုဇဉ် သေက္ခ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ကုန်စဉ်အောင်မသိမမြင်ကြ၍ ပရိယတ် ပဋိပတ် စသည်၌ (ဒီဟာလား ဟိုဟာပဲလား) ဟုတွေးတောယုံမှားမှုသည် ပဋိဂ္ဂုပက ဝိစိကိစ္ဆာ အတုမည်၏။ ဤဝိစိကိစ္ဆာ အတုမှာ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်များ (သင့်သလို) ရကြ၏။

အဓိမောက္ခ အုပ်ထိန်းခြင်းမှ ကင်းနေသော ဝိစိကိစ္ဆာသည် အာရုံ၌ မရပ်မတည် တလည်တည်း လိမ့်လည်လေတော့၏။

(ကျောက်လုံးနှင့် တူ၏)

အကုသိုလ်စေတသိက်မှတ်ချက်ပြီး၏။

(နှုတ်တက်မကြက်ရ)

———oOo———

၁၅-သောဘဏ စေတသိက် ၂၅

သဒ္ဓါ သတိ ဟိရိ ဩတ္တပ္ပ အလောဘ အဒေါသ တတြမဇ္ဈတ္တတာ ကာယ ပဿဒ္ဓိ စိတ္တ ပဿဒ္ဓိ ကာယလဟုတာ စိတ္တလဟုတာ ကာယ မုဒုတာ စိတ္တမုဒုတာ ကာယ ကမ္မညတာ စိတ္တကမ္မညတာ ကာယပါဂုညတာ စိတ္တပါဂုညတာ ကာယုဇုကတာ စိတ္တုဇုကတာ သောဘဏ သာဓာရဏ စေတသိက် ၁၉

သမ္မာဝါစာ သမ္မာ ကမ္မန္တ သမ္မာ အာဇီဝ
ဝိရတိစေတသိက် ၃
ကရုဏာ မုဒိတာ အပ္ပမညာ စေတသိက် ၂
ပညိန္ဒြေ အမညိန္ဒြိသော အမောဟ ဇေတသိက် ၁-ပေါင်း ၂၅

သောဘဏသဓာရဏ စေတသိက် ၁၉
ဝိရတိ စေတသိက် ၃
အပ္ပမညာ စေတသိက် ၂
အမောဟ(ပညာ)စေတသိက် ၁-ပေါင်း ၂၅

ဤစေသသိက် ၂၅ ပါး လုံးသည် အပြစ်ကင်း၍ ကောင်းမြတ်ခြင်း ကြောင့် တင့်တယ်သော သောဘဏ စေတသိက်မည်၏။

၁။ ဘုရားစသောကောင်းသောအာရုံ၌ယုံကြည်မှုသည် သဒ္ဓါမည်၏။
၂။ ဘုရားစသော ကောင်းသောအာရုံ၌ အောက်မေ့မှုသည် သတိ။
၃။ ကာယဒုစရိုက်စသည်မှ ပြုရန်ရှက်မှုသည် ဟိရိ။
၄။ ကာယဒုစရိုက်စသည်မှ ပြုရန်ကြောက်လန့်မှုသည် ဩတ္တပ္ပ။
၅။ အာရုံ၌ မကပ်ငြိ မတွယ်တာမှုသည် အလောဘ။
၆။ မကြမ်းထမ်း မပြစ်မှားမှုသည် အဒေါသ။
၇။ ထိုထိုအာရုံ၌ လှစ်လျူရှုမှုသည် တတြမဇ္ဈတ္တတာ။
၈။ စေတသိက်များ၏ ငြိမ်းအေးမှုသည် ကာယပဿဒ္ဓိ။
၉။ သောဘဏစိတ်များ၏ ငြိမ်းအေးမှုသည် စိတ္တပဿဒ္ဓိ။
၁၀။ စေတသိက်များ၏ ပေါ့ပါးမှုသည် ကာယလဟုတာ။
၁၁။ သောဘဏစိတ်များ၏ ပေါ့ပါးမှုသည် စိတ္တလဟုတာ။

၁၂။ စေတသိက်များ၏ နည်ဖွံ့မှုသည် ကာယမုဒုတာ။
၁၃။ သောဘဏစိတ်များ၏ နည်ဖွံ့မှုသည် စိတ္တမုဒုတာ။
၁၄။ စေတသိက်များ၏ ခန့်ကျန်းမှုသည် ကာယကမ္မညတာ။
၁၅။ သောဘဏစိတ်များ၏ ခန့်ကျန်းမှုသည် စိတ္တ ကမ္မညတာ။
၁၆။ စေတသိက်များ၏ လေ့လာမှုသည် ကာယပါဂုညတာ။
၁၇။ သောဘဏစိတ်များ၏ လေ့လာမှုသည် စိတ္တပါဂုညတာ။
၁၈။ စေတသိက်များ၏ ဖြောင့်စင်းမှုသည် ကာယုဇုကတာ။
၁၉။ သောဘဏစိတ်များ၏ ဖြောင့်စင်းမှုသည် စိတ္တုဇုကတာ မည်၏။

ဤစေတသိက် ၁၉ ပါး လုံးသည် သောဘဏစိတ်အားလုံးနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် သောဘဏ သာဓါရဏ စေတသိက် မည်၏။

[ဆောင်] သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ ဟိရီ၊ ဩတ္တပ်၊ ဟိတ်နှစ်ရပ်၊ တတြ မဇ္ဈတ္တတာ။ ပဿဒ္ဓိ၊ လဟု၊ မုဒုကမ္မည်၊ ပါဂုညနှင့်၊ ထိုပြင်ဥဇုက၊ ခြောက်မြေ၊ ကာယ စိတ်နှင့် နှော။ ငြိမ့်ပေါ့နူးညံ့၊ ကျန်းခန့်လေ့လာ၊ ဖြောင့်စင်းစွာ၊ ခြောက်ဖြောက်စွဟော၊ သောဘဏတွင်၊ အကုန်ယှဉ် ဤလျှင်ဆယ့်ကိုးသော။

သောဘဏသာဓါရဏစေတသိက်ပြီး၏။

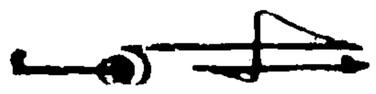

၁။ အသက်မွေးဝမ်းရေးနှင့်မစပ်ပဲ ဝစီဒုစရိုက် ၄ ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်မှုသည် သမ္မာဝါစာ မည်၏။

၂။ အသက်မွေး ဝမ်းရေးနှင့်မစပ်ပဲ ကာယဒုစရိုက် ၃ ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်မှုသည် သမ္မာကမ္မန္တ မည်၏။

၃။ အသက်မွေးဝမ်းရေးနှင့်စပ်၍ ဝစီဒုစရိုက် ၄ ပါးနှင့် ကာယဒုစရိုက် ၃ ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်မှုသည် သမ္မာအာဇီဝ မည်၏။

ဤစေတသိက် ၃ ပါးလုံးသည် မကောင်းမှု အကုသိုလ် ဒုစရိုက် ၇ ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်တတ်သောကြောင့် ဝိရတိ ၎ေတသိက် မည်၏။

[ဆောင်] ဝါစာကမ္မ၊ အာဇီဝံ၊ သုံးတန်ဝိရတိ။

ဝိရတိစေတသိက်ပြီး၏၊

၁။ ဒုက္ခိတသတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြု၍ သနားမှုသည် ကရုဏာမည်၏။

၂။ သုခိတ သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြု၍ ဝမ်းမြောက်မှုသည် မုဒိတာ မည်၏။

ဤစေတသိက် ၂ ပါး လုံးသည် အဆုံး အဝိုင်း အခြားမရှိသော သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုတတ်သောကြောင့် အပ္ပမညာ စေတသိက် မည်၏။

[ဆောင်] ကရု၊ မုဒု၊ ဤနှစ်ခု၊ ခေါ်မှု၊ ပမညာ။

အပ္ပမညာစေတသိက်ပြီး၏၊

အထူးထူးအပြားပြားသိခြင်းဌာန အစိုးရမှုသည် ပညာန္ဒြေအမည်ရသော အမောဟ(ပညာ) စေတသိက် မည်၏။

[ဆောင်] အသိအလိမ္မာ၊ ညာဏ်ပညာ၊ ဝိဇ္ဇာအမောဟ။

ပညာစေတသိက်ပြီး၏၊

(နှုတ်တက်အရာကျက်)

သောဘဏစေတသိက်ပြီး၏၊

—-oOo—

[မှတ်ချက်] သဒ္ဓါ-ရတနာသုံးပါး ကံ ကံ၏ အကျိုးတရားနှင့် ယခု လောက နောင်တမလွန်လောကများကို ယုံကြည်နေမှုသည် သဒ္ဓါမည်၏။ မိမိသည်းကြည်လင် မိဓိနှင့်ယှဉ်ဘက်ဝင် တရားကိုလည်းကြည်လင် စေတတ်သောကြောင့် သဒ္ဓါသည်(စကြာမင်း၏ ပတ္တမြားရတနာနှင့် တူ၏)

လက် ဥစ္စာ မျိုးစေ့ ၃ မျိုးတူပုံ

ဥစ္စာထုပ်ကို လက်ရှိမှ ယူနိုင်သကဲ့သို့ သဒ္ဓါရှိမှ ပုညကြိယာ နောင်တမလွန်ရိက္ခာ ဥစ္စာထုပ်ကို ကောက်ယူနိုင်သောကြောင့် သဒ္ဓါသည် (လက်နှင့်တူ၏) လူ နတ် နိဗ္ဗာန် သုံးတန်သော ချမ်းသာကို လဲလှယ်ဝယ်ယူနိုင်သောကြောင့် သဒ္ဓါသည် (ရွှေ,ငွေ,ရတနာ ဥစ္စာ နှင့် တူ၏)၊

မဂ်ပွင့် ဖိုလ်သီး နိဗ္ဗာန်ကြီးကို ပေးသီးစေတတ်သောကြောင့် သဒ္ဓါသည် (မျိုးစေ့ကောင်းနှင့်တူ၏) တဏှာက သဒ္ဓါရောင် ဆောင်တတ်သည်သဒ္ဓါလွန်က တဏှာမွန်သည်။

၁၆—သဒ္ဓါအပြား ၄ ပါး

၁။ ဘုရားအလောင်းတော်များ၏ ယုံကြည်မှုသည် အာဂမသဒ္ဓါမည်၏။

၂။ မဂ် ညာဏ်နှင့် ယှဉ်ကာ အရိယာများ၏ ယုံကြည်မှုသည် အဓိဂမသဒ္ဓါ မည်၏။

၃။ ဂုဏ်ကို ယုံကြည်သက်ဝင် ဆင်ခြင်၍ ယုံကြည်မှုသည် ဩကပွနသဒ္ဓါ မည်၏။

၄။ မြင်ရုံ ကြားယုံမျှနှင့် ရတနာ သုံးပါးအား ယုံကြည်မှုသည် ပသာဒသဒ္ဓါ မည်၏။

တိတ္တိ ဆရာများအား တပည့်များက ယုံကြည်မှုလည်း မုဒ္ဓပသန္နသဒ္ဓါ မည်၏။ ဤနောက်ဆုံးမုဒ္ဓပသန္နကား အရမ်းကာယော မစူးမစမ်း ယုံကြည်မှုကြောင့် သဒ္ဓါစစ်မဟုတ်ပဲ မောဟသာအမြဲဖြစ်၏၊ ရှေသဒ္ဓါ ၄ ပါးသာ သဒ္ဓါစေတသိက် အစစ်အမှန်ဖြစ်၏။

သတိ= ဘုရားစသော ကောင်းသော အရာ၌ အောင်းမေ့နေခြင်း အမှတ်အထပ်ထပ်ရနေခြင်းများသည်၊ သတိ မည်၏။ မကောင်းသော အရာ၌ အမှတ်အထပ်ထပ်ရနေခြင်းကား သတိမဟုတ်။ မစ္ဆာသတိသာ ရှိ၏၊ (ဆိုင်ရာအကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်များရကြ၏)

အကျိုးမဲ့ကိုပယ်ရှားပြီး အကျိုးစီးပွါးထွန်းကားလာအောင် ဆောင်ရွက်တတ်သောကြောင့် သတိသည် စကြာမင်း၏ သားကြီးရတနာနှင့် တူ၏။ စက္ခုစသော ၆ ဒွါရ ၆ အာရုံ၌ ကိလေသာဝင် မလာအောင် စောင့်ရှောက်တတ်သောကြောင့် သတိသည်(တံခါးမှူးနှင့်တူ၏)

ဟိရီ=မကောင်းမှုဒုစရိုက်ပြုရန်အတွက် အလွန်ရှက်မှုသည် ဟိရိမည်၏။ ဟိရိသည် အမျိုးအနွယ်စသော မိမိအဇ္ဈတ္တကိုစွဲ၍ဖြစ်၏။ မိမိဂုဏ်သိက္ခာကိုငဲ့၍ မကောင်းမှုပြုရမှာ ရှက်တတ်သောကြောင့် ဟိရိသည် (ဒေမျိုးကောင်းချွေးမနှင့်တူ၏)

ဩတ္တပ္ပ=မကောင်းမှုဒုစရိုက်ပြုရမှာ ကြောက်လန့်နေသော သဘော သည် ဩတ္တပ္ပ မည်၏။ ဩတ္တပ္ပသည် မိမိမှတပါး ဆရာသမား မိဘစသော ဗဟိဒ္ဓကိုစွဲ၍ဖြစ်၏။ ယောကျ်ားများနှင့် မဆက်ဆံရမှာစို့ ရိမ်ပြီး ကိုယ်ဝန်ရမည်မှ မရှက်သော်လည်း ကြောက်လန့်နေသော ကြောင့် ဩတ္တပ္ပသည် (ပြည်တန်ဆာမနှင့်တူ၏)

ဟိရိနှင့် ဩတ္တပ္ပ တရား ၂ ပါး ကင်းမဲ့နေလျှင် တိရစ္ဆာန်အသွင် ကဲ့သို့ မကြားကောင်းမနာသာတွေကို ဖြစ်ဘို့သာမြင်၏။ (ဒါးကြောင့်) ဤတရား ၂ ပါးကိုလောကပါလ (ကမ္ဘာစောင့်တရား) ဟု ဟောကြား တော်မူ၏။

အလောဘ=အာရုံ၌ မခုံငင် မလိုချင် မကပ်ငြိသော သဘော သည် အလောဘ မည်၏။ လောဘနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သောကြောင့် အလောဘမည်၏။ အလောဘသည် အလှူအဒါန်းပေးကမ်းချင်သော သဘောဖြစ်၏။ မစင်တွင်းကျနေသူသည် မစင်တွေကပ်ငြိပေနေသော်လည်း မကပ်ငြိစေလိုသကဲ့သို့ အလောဘသည် ကာမဂုဏ် အာရုံတွေနှင့် တွေ့ကြုံနေရသော်လည်း မကပ်ငြိမတွယ်တာပဲ ကင်းကင်းရှင်းရှင်းကြီး နေလိုသော သဘောမျိုးရှိ၏။ အလောဘကို ရဟန္တာနှင့်ဂင်း ကြာရွက်နှင့်ဂင်းတူ ပဉ္ဉဟု ပြဆိုကြသေး၏။

အဒေါသ=မကြမ်းဘန်း မပြစ်မှားသော သဘောသည် အဒေါသ မည်၏။ ဒေါသ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် အဒေါသ မည်၏။

ကွေကွင်းနေသော အဆွေခင်ပွန်းချင်း တွေ့ရသကဲ့သို့ မေတ္တာသက်ဝင်ချစ်ခင်တတ်သောကြောင့် အဒေါသသည် မေတ္တာလည်းမည်၏။ စန္ဒကူးနံ့သာသည် ရေပူသို့ချလျှင် ရေအေးသွားသကဲ့သို့ အဒေါသသည် ပင်ကိုယ်အားဖြင့် ကိလေသာပူပူဆာ့ဆာမှ ကင်းဝေးအေးမြစေတတ်သောကြောင့်(စန္ဒကူးနံ့သာနှင့်လည်းတူ၏) (လပြည့်ဝန်းကြီးနှင့်လည်းတူသေး၏)အဒေါသတိုင်း မေတ္တာမမှတ်သားနှင့် သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံမပြုပဲ ဘုရာ ဖူးတရားနာ စသောအရာ၌ မေတ္တာမဟုတ် ကုသိုလ် အဒေါသသာဖြစ်၏။

တတြမ္ဆျတ္တတာ=ရထားထိမ်းသည် မြင်းနှစ်ကောင်ကို အပို အလိုမထားပဲ အသင့်ရှုစားကာ မောင်းနှင်သွားသကဲ့သို့ ယှဉ်ဘက်ဟရားကိုလည်းအာရုံ၌ ညီညီမျှမျှ သင့်တင့်သောအားဖြင့် ရှုစားကာနေသော သဘောသည် တတြမ္ဆျတ္တတာ မည်၏။

တတြ=ထိုထိုယှဉ်ဘက်ဟရား၌ မ္ဆျတ္တတာ-အသင့်ရှုစားခြင်းသည် တတြမ္ဆျတ္တတာမည်၏။ တတြမ္ဆျတ္တတာ ကိုင်း ဥပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရမမှတ်နဲ့ ဘုရားဖူးတရားနာစသော ကိစ္စများ၌ တတြမ္ဆျတ္တတာကား ဥပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရမဟုတ် သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုကာ အသင့်ရှုစားရာ၌ တတြမ္ဆျတ္တတာသာ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရအမည်ရ၏။

တတြမ္ဆျတ္တတာကား စေတသိက်၏ သဘောလက္ခဏာရှိ၏။

ဥပေက္ခာကား စိတ်၏ သဘောလက္ခဏာရှိ၏။

ပဿဒ္ဓိ ၂ ပါး= စေတသိက် အပေါင်း၏ ငြိမ်သက် အေးမြသော သဘောသည် ကာယ ပဿဒ္ဓိမည်၏။ သောဘဏစိတ်များ၏ အေးမြသော သဘောသည် စိတ္တပဿဒ္ဓိမည်၏။ သောဘဏ စိတ်များနှင့် ယှဉ်ခိုက် စေတသိက်အပေါင်းသည်(ကာယ)မည်၏။ သောဘဏ စိတ်များသည်(စိတ္တ)မည်၏။ (သတိပြုပါ)

(ကျန် ကာယ နှင့် စိတ္တများကို ဤနည်း နှင့် အတူဆို)

ပဿဒ္ဓိ ၂ ပါးရှိသူများသည် ကုသိုလ်ရေး၌ အေးချမ်းသာယာမှုရှိ၏။ ငြိမ်သက်မှု ပဿဒ္ဓိ ၂ ပါးသည် ပုံ့လွင့်မှု ဥဒ္ဓစ္စနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။

လဟုတာ ၂ ပါး စေတသိက်အပေါင်း၏။ မလေးလံ မနှေး ကန်သော သဘောသည် ကာယ လဟုတာ မည်၏။ သောဘဏစိတ်များ၏ မလေးလံ မနှေးကန်မှုသည် စိတ္တ လဟုတာ မည်၏။ လဟုတာ ၂ ပါးရှိသူများသည် ကုသိုလ်ရေး၌ ဝန်မလေးတော့ပဲ (ကုသိုလ်ဇောအဆက်ဆက်) ကြောင့် ကိုယ် စိတ်နှစ်ဖြာ ပေါ့ပါးကာဖြစ်လာ၏။ ပေါ့ပါးမှု လဟုတာ ၂ ပါးသည် ထိုင်းမှိုင်းမှု ထိန မိဒ္ဓ ၂ ပါးနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏၊ ကုသိုလ်ရေး၌ ဝန်မလေးရာ ရေ၌ကြာပန်းရွင်လန်းလာ၏။

(ဥဗ္ဗေဂါပီတိကြောင့် ပျံတက်သူ နှင့် တူ၏)

မုဒုတာ ၂ ပါး စေတသိက်အပေါင်း၏၊ နူးညံ့ ပျော့ပြောင်းသော သဘောသည် ကာယ မုဒုတာ မည်၏။ သောဘဏစိတ်များ၏၊ နူးညံ့ ပျော့ပြောင်းမှုသည် စိတ္တ မုဒုတာ မည်၏။ မုဒုတာ ၂ ပါးရှိသူများသည် ကုသိုလ်ရေး၌ နူးညံ့ပျော့ပြောင်း၍ အလွန်စိတ်ကောင်းရှိ၏။ (ကုသိုလ်ရှင် အစစ် ဖြစ်လာလေတော့၏) မုဒုတာ ၂ ပါးသည် ကြမ်းထမ်းခြင်း ထောင်လွှားခြင်း ဒိဋ္ဌိ မာန ၂ ပါးနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၏။ (နိဝါတ နိမာန ရှိသူများနှင့် တူ၏)

ကမ္မညတာ ၂ ပါး—စေတသိက်အပေါင်း၏၊ အမှုကိစ္စ၌ ခန့်ကျန်းသန်စွန်းသော သဘောသည်၊ ကာယ ကမ္မညတာမည်၏။ သောဘဏစိတ်များ၏ အမှုကိစ္စ၌ သန်စွမ်းမှုသည် စိတ္တ ကမ္မညတာ မည်၏။ ကောင်းမှုကိစ္စများကို ဆုံးခန်းတိုင့်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးမှုသည်၊ အမှုကိစ္စ၌ ခန့်ကျန်းသန်စွမ်းသည် မည်၏။

ဤတရား ၂ ပါးရှိသူများသည် ကောင်းသောအရာ၌ ဆုံးခန်းတိုင်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်သော ကြောင့် (ရွှေစင် ရွှေစစ်နှင့် တူ၏) ဤတရား ၂ ပါးသည် လောဘ ကိလေသာနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏

ပါဂုညတာ— စေတသိက် အပေါင်း၏၊ အမှုကိစ္စ၌ အလေ့အလာများ၍ လိမ်မာကျွမ်းကျင်သော သဘောသည်၊ကာယပါဂုညတာမည်၏၊ သောဘဏစိတ်များ၏ အမှုကိစ္စ၌လိမ်မာမှုသည်၊စိတ္တ ပါဂုညတာမည်၏ ဤတရား ၂ ပါးကင်းမဲ့သူသည် တောမျောက်ကို ရေနက်မှာ ပစ်ချသကဲ့သို့ မကျွမ်းကျင်ဘဲ ရိုင်းစိုင်းနေတတ်၏။

ဤတရား ၂ ပါးရှိသူများသည် ကုသိုလ်ရေး၌ လိမ်မာ၍မိကျောင်းကို ရေချောင်းထဲ ပစ်ချသကဲ့သို့ ကျွမ်းကျင်ပြုပြင်တတ်၏၊ ဤတရား ၂ ပါးသည် အသဒ္ဓိယ (မကြည်ညိုဝန်တို) မှုနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။

ဥဇူကတာ ၂ ပါး—စေတသိက် အပေါင်း၏ အမှုကိစ္စ၌ တဖြောင့်တည်း တသမတ်တည်း ဖြစ်သော သဘောသည် ကာယုဇူကတာမည်၏။ သောဘဏစိတ်များ၏ အမှုကိစ္စ၌ တဖြောင့်တည်း ဖြစ်မှုသည် စိတ္တုဇူကတာ မည်၏။ ဤတရား ၂ ပါး ကင်းမဲ့နေသူများသည်။ အရက်သမားလမ်းရှောက်သွားသကဲ့သို့ ကွေးကွေး ကောက်ကောက် နှင့် လမ်းမဖြောင့်ဘဲ ရှိလှချေ၏။ ဤတရား ၂ ပါးရှိသူများသည် လိမ်မာသော လေးသမား၏ ပစ်အပ်သောမြားကဲ့သို့ ကုသိုလ်ရေး၌ ဖြောင့်မတ်၍ မကွေး မကောက်သော မြားနှင့်တူ၏။ ဤတရား ၂ ပါးသည် ကိုယ်စိတ်များကို ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲတတ်သော မာယာ သာထေယျတို့၏။ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။

မာယာကား မိမိအပြစ်ဖုံး၍ မရှိလေဟန်ဖြင့် လှည့်ပတ်တတ်၏။ သာထေယျကား မိမိ၌ မရှိသည်ကို ရှိလေဟန်ဖြင့် စဉ်းလဲကောက်ကျစ်တတ်၏။ ဤအရာ၌ သောဘဏ စိတ် အားလုံးသည် (စိတ္တ) မည်၏။

၎င်းနှင့်ယှဉ်ခိုက် အညသမာန်းနှင့် သောဘဏစေတသိက် အပေါင်းသည် (ကာယ) မည်၏။ ကျန်အကုသိုလ်စေတသိက် အပေါင်းနှင့် အသောဘဏစိတ်များကို (ကာယနှင့် စိတ္တ) ဟု မမှတ်သားနဲ့။

သောဘဏသာဓါရဏစေတသိက်
မှတ်ချက်ပြီး၏။

———oOo———

[မှတ်ချက်] ဝိရတိ— ဒုစရိုက်-ဒုရာဇီဝများကို ရှောင်ကြဉ်မှုသည် ဝိရတိမည်၏။ ကာယကံ ၃ ပါးနှင့် ဝစီကံ ၄ ပါး ဤ ၇ ပါးလုံးသည် ဒုစရိုက်မည်၏။ ဒုစရိုက် ၇ ပါးလုံးသည် အသက်မွေးဝမ်းရေးနှင့် စပ်လျှင် မကောင်းသောအသက်မွေးမှု (ဒုရာဇီဝ) မည်၏။ (မတရားအသက်မွေးမှုကိုဆိုလိုသည်)။

ရဟန်းတော်များမှာ ပစ္စည်းလေးပါးရရှိမှု မကောင်းအောင် ပြုနေကြသော (ကုသဒူသန အနေသန) မိစ္ဆာဇီဝတို့သည်း၊ ဒုရာဇီဝပင်ဖြစ်၏။ အသက်မွေးဝမ်းရေးနှင့်မစပ်ပဲ မုန်း၍-စိတ်ဆိုး၍ ဒုစရိုက်များပြုမှုကား၊ ဒုရာဇီဝမဖြစ်နိုင်ချေ။

သမ္မာဝါစာ– ကောင်းသောစကားကိုပြောဆိုခြင်းသည် သမ္မာဝါစာမည်၏၊ အသက်မွေးကိုမငဲ့ပဲ ပါဏာတိပါတမှု စသည်ကုံပြုရာ၌ ယခုဘဝမှာ မကောင်းသင်းဖြစ်ရခြင်း။ နောင်တမလွန်ဘဝမှာ အပါယ်ဘေးဒုက္ခနှင့် တွေ့ကြုံရခြင်းစသော ဗဟိဒ္ဓဘေးရန်ကိုငဲ့၍ ဝစီဒုစရိုက် ၄ ပါး (မိစ္ဆာဝါစာ)မှ ရှောင်ကြဉ်သောအားဖြင့် ဝစီကံ ၄ ပါး၏ စင်ကြယ်မှု (သမ္မာဝါစာ) ကိုဝစီသုစရိုက် ၄ ပါးဟုခေါ်ဆိုရ၏။ ဤဝစီကံ ၄ ပါးကို ကောင်းမွန်စွာ ပြောဆိုနေသည်ဖြစ်စေ၊ မပြောဆိုပဲ နေသည်ဖြစ်စေ၊ သီလခံ အဓိဋ္ဌာန်ဆောက်တည်ပြီး နောက် (မိစ္ဆာဝါစာ) မှ ရှောင်ကြဉ်နေခြင်းသည် သမ္မာဝါစာမည်လေတော့၏။ လေးဋ္ဌာန ဒုစိုက် နှုတ်မှမိမမြွက်ဟအသက်ကိုမှမညှာ တဘဝတွက်တာ ရှောင်လွှဲ၍ အားခဲနေမှုကို သမ္မာဝါစာဟုဆိုသည်။

သမ္မာကမ္မန္တ– ကောင်းသော လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်နေခြင်းသည် သမ္မာကမ္မန္တမည်၏။ အသက်မွေးကိုမငဲ့ပဲ အပါယဒုက္ခဗဟိဒ္ဓကို အာရုံပြု၍ ကာယကံ ၃ ပါး (မိစ္ဆာမကမ္မန္တ) မှ ရှောင်ကြဉ်သောအားဖြင့် ကာယကံ ၃ ပါး၏စင်ကြယ်မှု (သမ္မာကမ္မန္တ)ကို ကာယသုစရိုက် ၃ပါး ဟုခေါ်ဆိုရ၏။

သူတပါးအသက်ကို မပျက်ပယ်ထား
ပယောဂခြောက်ပါး

ခိုးခြင်းအပြား နှစ်ဆဲ့ငါးနှင့် မိန်းမနှစ်ကျိပ် ပျော်ကြောင်းသိပ်လည်း မအိပ်လေရာ သူ့ကြင်ရာမှ ဝေးစွာရှောင်ကြဉ်မှုကို သမ္မာကမ္မန္တဟုဆိုသည်။

ဤစေတသိက် ၂ ပါးလုံးသည် ဗဟိဒ္ဓ ဘေးရန်ကိုင့်၍ အဇ္ဈတ္တကို မင့်ပဲ ဒုစရိုက် ၇ ပါးမှရှောင့်ကြဉ်၏။ (အသက်မွေးဝမ်းရေးနှင့် ဘာတခုမှ မဆက်သွယ်ရ)

သမ္မာအာဇီဝ– မိမိ၏စားရေး-သောက်ရေး အသက်မွေး ဝမ်းရေး စင်ကြယ်မှု(အာဇီဝဟေတု)ကိုင့်၍ ဒုစရိုက် ၇ ပါး(မိစ္ဆာဇီဝ)မှရှောင်ကြဉ်လျှင် သမ္မာအာဇီဝပင်ဖြစ်၏။ (အသက်မွေးနှင့်ဆက်သွယ်ရ၏)

ကာယကံသုံး၊ ဝဇီကံလေးမထွေးစေရ၊ တံငါ ဖလောင်း ဝက်ရောင်းသားတိုး မုဆိုး မယားခိုး စသည်မှ ရှောင်ကြဉ်မှုကို သမ္မာအာဇီဝဟု ဆိုသည်။

၁၇–အသက်မွေးင့်မင့်အထူး

သမ္မာအာဇီဝသည် မိမိအဇ္ဈတ္တကိုအာရုံပြု၍ ရှောင်ကြဉ်၏၊ သမ္မာဝါစာ သမ္မာအာဇီဝ ၂ ပါးသည် ဗဟိဒ္ဓကို အာရုံပြု၍ ရှောင်ကြဉ်၏။ ငါသည် သူတပါးအသက်စသည်ကို သတ်ဖြတ်၍ မစား-မသောက်တော့ပြီဟု အသက်မွေးဝမ်းရေးနှင့်စပ်သော (အာဇီဝဟေတု)ကို င့်၍ ဒုစရိုက် ၇ ပါး (မိစ္ဆာဇီဝ)မှ ရှောင်ကြဉ်လျှင် သမ္မာဇီဝဖြစ်၏။

(အဆိတ်သီးကိုသေမည်စိုး၍မစားဝံ့သူနှင့်တူ၏)

သူ့အသက် သတ်ဖြတ်ခြင်းစသော မကောင်းမှုကိုပြုရာ၌ ယခုဘဝမှာလည်း မကောင်းသတင်းဖြစ်ရခြင်း နောင်ဘဝမှာလည်း အပါယ်ဘေးနှင့် တွေ့ကြုံရခြင်းစသော ဗဟိဒ္ဓ အပြစ်ခံရမည်၊ ဘေရန်ကိုင့်၍၊ ဒုစရိုက် ၇ ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်လျှင် သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ ၂ ပါးဖြစ်၏။ သမ္မာအာဇီဝ၏ ရှောင်ကြဉ်ရာ သီးခြားမှလာ ဒုစရိုက် ၇ ပါး င့်မင့်သာပြားလာ၏။

၁၈–ဝိရတိအပြား ၉ ပါး

သမာဒါနဝိရတိ ၃ သမ္ပတ္တဝိရတိ ၃ သမုစ္ဆေဒဝိရတိ ၃ ပေါင်း ၉ ပါး။

၁။ ငါသည် သူတပါးအသက်ကို မသတ်တော့ပါ ပါဏာတိ ပါတာဝေရမဏိဟု နှုတ်ဝစီကမြွက်ဟ၍ရင်း၊ စိတ်ထဲက အမိဌာန်၍ရင်း၊

ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် သမာဒါန ဝိရတိမည်၏။(ပန်နှင့် နာကာလ ၂ ပါး ကိုအာရုံပြု၏)

၂။ ရှေဦးစွာသိက္ခံာပုဒ်ကိုမခံယူ မဆောက်တည်သေးခင် ရောက်ဆဲကိုပင် ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် သမ္ပတ္တဝိရတိမည်၏။ (ပန်ကာလ ၁ ပါး ကိုသာ အာရုံပြု၏)

၃။ မင်ဖြင့် ဒုစရိုက်ကို အမြစ်ပြတ်အောင် ပယ်သတ်၍ ဝိရမီတဗ္ဗ ဝတ္ထုမှရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် သမုစ္ဆေဒဝိရတိမည်၏။(ပန်နှင့် နာ ကါလ ၂ ပါးကို အာရုံပြု၏)ရှေ ၂ ပါးက လောကီ ဝိရတိ၊နောက်ဆုံးတပါးက လောကုတ္တရာ ဝိရတိ တည်း။ ဤဘို့အားဖြင့် ဝိရတိ တပါးလျှင် သမာန သမ္ပတ္တ သမုစ္ဆေဒ ၃ မျိုးစီရှိ၍၊ ဝိရတိ အပြား ၉ပါး ပြားလာ၏။

[ဆောင်] သမာဒါန၊ သမ္ပတ္တ၊ ဆေဒ၊ သုံးသုံးလီ။

၁၉–ဝိရတိနှင့်စပ်ရာ အမျိုးအမည်များ

ဝိတိက္ကမီ တဗ္ဗ၊	သူ့အသက်စသော၊	လွန်ကြူးစရာ အာရုံများ။
ဝိတိက္ကမ၊	လွန်ကြူးကြောင်း	ဒုစရိုက်မှုများ။
ဝိရမီ တဗ္ဗ၊	ရှောင်ကြဉ်စရာ	ဒုစရိုက်တရား။
ဝိရတိ၊	ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း	စေတနာများ။

လွန်ကြူးစရာ သူ့အသက်စသော ဝိတိက္ကမီ တဗ္ဗကို အာရုံပြု၍၊ ရှောင်ကြဉ်စရာ ဝိရမီတဗ္ဗ ဒုစရိုက်မှုမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဝိရတိက ရှောင်ကြည်ခဲ့၏၊ (ဝိတိက္ကမီ တဗ္ဗဝတ္ထု၊ နှင့် ဝိရမီ တဗ္ဗဝတ္ထု၊ ဤ ၂ ခုကို ဝိရမီတဗ္ဗ ဟု ဆိုကြသေး၏)

၂၀-သမ္မာဝါစာအပြား ၃ ပါး

ကထာ၊ သမ္မာဝါစာ၊ စေတနာ၊ သမ္မာဝါစ၊ ဝိရတိ၊ သမ္မာဝါစာ ပေါင်း ၃ ပါး။

အပြစ်ကင်းအပ် ကောင်းမြတ်သော စကားသည် ကထာ သမ္မာဝါစာ မည်၏။

ကောင်းသောစကားကို ပြောဆိုကြောင်း စေတနာသည် စေတနာသမ္မာဝါစာ မည်၏။

ဝစီဒုစရိုက် ၄ ပါးမှ ရှောင်ကြည်ခြင်းသည် ဝိရတိ သမ္မာဝါစာ မည်၏။

(ဤအရာမှာ ဝိရတိ သမ္မာဝါစာသာ အသက်မွေးနှင့် မဆက်သွယ်ရ)

၂၁–သမ္မာကမ္မန္တအပြား ၃ ပါး

ကြိယာ သမ္မာကမ္မန္တ၊ စေတနာ သမ္မာကမ္မန္တ၊ ဝိရတိ သမ္မာကမ္မန္တ ပေါင်း ၃ ပါး။

၁။ အပြစ်ကင်းသော ကိုယ်လှုပ်ရှားရာ အမှုအရာသည် ကြိယာသမ္မာ ကမ္မန္တ မည်၏။

၂။ အပြစ်မဟု ကိုယ်အမှုအရာကို ဖြစ်ကြောင်း စေတနာသည်။ စေတနာ သမ္မာ ကမ္မန္တမည်၏။

၃။ ကာယဒုစရိုက် ၃ ပါးမှ ရှောင်ကြည်ခြင်းသည် ဝိရတိ သမ္မာကမ္မန္တ မည်၏။

(ဤအရာမှာ ဝိရတိသမ္မာကမ္မန္တသာ အသက်မွေးနှင့် မဆက်သွယ်ရ)

၂၂–သမ္မာအာဇီဝအပြား ၂ ပါး

ဝိရိယ သမ္မာအာဇီဝ နှင့် ဝိရတိ သမ္မာအာဇီဝ–ပေါင်း ၂ ပါး။

၁။ အပြစ်ကင်းသော ကောင်းသော တောင်သူ လယ်သမား ကောင်းသောကုန်သွယ်ခြင်းအားဖြင့် အသက်မွေး ဝမ်းရေးသည်၊ ဝိရိယ သမ္မာအာဇီဝမည်၏။

၂။ အသက်မွေးဝမ်းရေးကိုငဲ့၍ ဒုစရိုက် ၇ ပါးမှ ခံယူဆောက်တည် ပြီးရှောင်ကြည်ခြင်းသည် ဝိရတိ သမ္မာအာဇီဝ မည်၏။

ဤအရာမှာ ဝိရတိသမ္မာအာဇီဝသာ အသက်မွေးဝမ်းရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရ၏။

ဝိရတိစေတသိက်မှတ်ချက်ပြီး၏။

[မှတ်ချက်] ကရုဏာ—ဒုက္ခရောက်နေသော ဒုက္ခိတ သတ္တဝါများကို တွေ့မြင်ရလျှင် သနားကျင်နာသော သဘောသည် ကရုဏာ မည်၏။ ဆင်းရဲဒုက္ခကိုပယ်၍ ကယ်ဆယ်လိုမှုကို ကရုဏာ ဟု ဆိုရ၏၊(ကရုဏာသည် အမိနှင့် တူ၏)

မုဒိတာ=ဥစ္စာစည်းစိမ် ဂုဏ်သိရီနှင့်ပြည့်စုံနေသော သုခိတ သတ္တဝါများကို တွေ့မြင်ရလျှင် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်လာသော သဘောသည် မုဒိတာမည်၏။ ပစ္စည်းဂုဏ်သတင်း အရွယ်အဆင်းနှင့် ပြည့်စုံနေသော သူကို တွေ့မြင်ရလျှင် လ,ဝန်းကို မြင်နေရသော ကလေးသူငယ်ကဲ့သို့ ၎င်း၊ ရေနှင့်တွေ့ရသောကြာကဲ့သို့၎င်း၊ ဝမ်းသာရွှင်လမ်းနေမှုကို မုဒိတာ ဟု ဆိုရ၏။ စည်းစိမ် ချမ်းသာ ပျက်စီးမှု ပြည့်စုံမှုများသည် သတ္တဝါ ပညတ်ဟောတ် ငါ,သူတပါး ယောကျ်ား မိန်းမ လူစသော အသုံးအနုံးများသာ သတ္တဝါ ပညတ်ဖြစ်၏။

ဤကရုဏာမုဒိတာ ၂ ပါးသည်ဗဟိဒ္ဓ သတ္တဝါ ပညတ်ကိုသာ အာရုံပြု၏၊ မိမိနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းမကင်းသော ဆရာ မိဘ သား သျီး ချွေရံ သင်းပင်း သူငယ်ချင်းများ အပေါ်၌၊ သနား ကျင်နာခြင်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ခြင်းများမှာ(သောကနှင့် လောဘ)အရင်းခံသော ကရုဏာနှင့် မုဒိတာ အတုအရောင်များသာ(ဖြစ်လွယ်ကြ၏)အပွမညာခေါ်သော ဗြဟ္မဝိဟာရကား (အလွန်ဖြစ်ခဲလှ၏) ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း၌ ဤအပွမညာ ၄ ပါးကို ဗြဟ္မဝိဟာရ ၄ ပါး အမည်ဖြင့် အသုံးပြုလိမ္မည်။ ဤဗြဟ္မဝိဟာရ ၄ ပါး၌ အဒေါသဖြင့် မေတ္တာကို တတြမဇ္ဈတ္တတာဖြင့် ဥပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရကို သွင်းယူပြဆိုလိမ့်မည်။

အပွမညာစေတသိက်မှတ်ချက်ပြီး၏။

———oOo———

ပညိန္ဒေ=အထူးထူး အပြားပြားသိတတ် အစိုးတရ ဖြစ်တတ်သော သဘောသည် ပညိန္ဒေ မည်၏။ ပညာအပြားအားဖြင့် သိခြင်း၌ ဣန္ဒြိယ အစိုးရခြင်းသည် ပညိန္ဒေ မည်၏။ အပြားအားဖြင့်သိ၍ အစိုးရခြင်းကို ပညိန္ဒေ ဟု ဆိုရ၏။

အဝိဇ္ဇာမောဟ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ ဝိဇ္ဇာအမောဟ ညာဏ်ပညာ ဟု အသီးသီးခေါ်ဆိုရ၏။ စီးပွါးရေးလောကဥစ္စာ လူပါးလူနပ်များသည် လိမ်လည်ကောက်ကျစ် စဉ်းလဲလှည့်ပတ်မှုတို့ဥစ္စာ လက်သုံးဖြုလျက် ညာဏ်နိ ညာဏ်နက် ကလိန်စိ ညာဏ်တက် ပလိစိ ခြောက် ချက်များသည် (လောဘ မောဟ ဒိဋ္ဌိ ဝိတက္က ဝိစာရ စိတ္တ)ဤအကောက်ညာဏ်ခြောက် ပါးသာ ဖြစ်ကြ၍ ပညာကဲ့သို့ လိမ်မာပါးနပ် လှည့်ပတ်တတ်သောကြောင့် ပညာရောင် ပညာတုများသာ ဖြစ်လာ၏။ (ပညာစစ်က ခဲရင်းလှ၏)

၎သောဘဏစေတသိက်–သဒ္ဓါအစ ပညိန္ဒြေအဆုံး ဤ ၂၅ ပါး လုံးသည် ဒုပ္ပစ်ကင်း၍ကောင်းပြတ်ခြင်းကြောင့် တင့်တယ်သော သောဘဏ စေတသိက် အမည်ရ၏။

ပညာစေတသိက်မှတ်ချက်ပြီး၏။

(နှုတ်တတ်မကျက်ရ)

သောဘဏစေတသိက်မှတ်ချက်ပြီး၏။

——-oOo——

၂၃-စေတသိက် ၅၂

အညသမာန်း စေတသိက်		၁၃
အကုသိုလ် စေတသိက်		၁၄
သောဘဏ စေတသိက်	၂၅ ပေါင်း	၂၅

၂၄-သာဓာရဏစေတသိက် ၃၀

သပ္ပစိတ္တ သာဓာရဏ စေတသိက်		၇
အကုသလ သာဓာရဏ စေတသိက်		၄
သောဘဏ သာဓာရဏ စေတသိက်	၁၉ ပေါင်း	၃၀

မိမိဆိုင်ရာ စိတ်တိုင်းနှင့်ယှဉ်မှုသည် သာဓာရဏ စေတသိက်စုမည်၏။

၂၅-အသာဓာရဏစေတသိက် ၂၂

ပကိဏ်းစေတသိက် ၆
ဟျန် အကုသိုလ် စေတသိက် ၁၀
ကျန် သောဘဏ စေတသိက် ၆ ပေါင်း ၂၂

မိမိဆိုင်ရာ စိတ်တိုင်းနှင့် မယှဉ်မှုသည် အသာဓာရဏ စေတသိက်စုမည်၏။

၂၆-နိယတယောဂိစေတသိက် ၄၁

အနိယတယောဂိချန်၍ ကျန် (၄၁) သည် နိယတယောဂိစေတသိက်ဖြစ်၏။ မိမိယှဉ်ရာစိတ်၌ အမြဲယှဉ်မှကြောင့် နိယတယောဂိစေတသိက်စုမည်၏။

၂၇-အနိယတယောဂိစေတသိက် ၁၁

ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ သမ္မာဝါစာ။ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ မာန၊ ထိန်း၊ မိဒ္ဓ=၁၁။

မိမိယှဉ်ရာစိတ်၌ မမြဲယှဉ်မှကြောင့် အနိယတယောဂိ စေတသိက်စုမည်၏။

[ဆောင်] မာဇ္ဈသ်မစ်ကု။ ထိမိဒ်စု။ သုံးခုဝိရတိ။ နှစ်ပမညာ။ ဆယ့်တဖြာ။ ရဲခါယှဉ်ကြဘိ။ အာရုံ မတူ။ ကွဲကြမူ။ အတူ မဖြစ်သိ။

ဤ ၁၁ လုံးသည် တရဲတခါသာယှဉ်၏ အာရုံကွဲ၍ တွဲမယှဉ်ဝဲ တလုံးစီသာယှဉ်၏။

နိယတယောဂိ စေတသိက်	၄၁		
အနိယတယောဂိ စေတသိက်	၁၁	ပေါင်း	၅၂
နာနာကဒါစိ စေတသိက်	၈		
ကဒါစိ မာန စေတသိက်	၁		
သဟကဒါစိ ထိန မိဒ္ဓ စေတသိက်	၂	ပေါင်း	၁၁

စေတသိက် ၂၅ လုံးပြီး၏။

(နောက်တက်အရာကျက်)

၂၀-သမ္မယောဂအာကျဉ်းခေါင်းစဉ် ၄ နည်း

သမ္မစိတ္တ သာဓါရဏာ ၇ လုံးသည် စိတ်အားလုံး၌၊
ယှဉ်၏။
ပကိဏ်းစေတသိက် ၆ လုံးသည် စိတ်အားလုံး၌၊
သင့်သလိုယှဉ်၏။
အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄ လုံးသည် အကုသိုလ်စိတ်၊
အားလုံး၌ သင့်သလိုယှဉ်၏။
သောဘဏစေတသိက် ၂၅ လုံးသည် သောဘဏစိတ်
အားလုံး၌ သင့်သလိုယှဉ်၏။
သမ္မယောဂနည်း—ဤစေတသိက်သည်၊ ဤမျှသောစိတ်စုနှင့် ယှဉ်၏
ဟူ စိတ်အရေအတွက်ကို ပြုခြင်းသည်၊ သမ္မယောဂနည်း မည်၏။

၂၉—သမ္မစိတ္တသာဓာရဏသမ္မယောဂ ၁ နည်း

သမ္မစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် ၇ လုံးသည် စိတ်အကျဉ်း (၇၉)
အကျယ် (၁၂၁) ပါးလုံးနှင့် ယှဉ်၏။ ဖဿသည် စိတ်အကျဉ်း (၇၉)
အကျယ် (၁၂၁) ပါးလုံးနှင့် ယှဉ်၏။ (၀၀ သည် စေ ဇ ဓိ မ ဤ ၆ ခုကို
ဖဿနှင့် အတူဆို)

[ဆောင်] သမ္မစိတ္တေ၊ ခုနှစ်တွေ့၊ ယှဉ်လေ၊ စိတ်အားလုံး။

၃၀-ပကိဏ်းစေတသိက်သမ္မယောဂ ၆ နည်း

ဝိတက်ယှဉ် ၅၅ ကြဉ် ၆၆=၁၂၁

ဒွေး ပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀ ကြဉ် ကာမစိတ် ၄၄+ ပ ဈာန်စိတ် ၁၁ ပေါင်း
၅၅ ပါးသောစိတ်နှင့် ဝိတက်ယှဉ်၏။

ဒွေး ပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀ + ဒုဈာန် ၁၁ + တ ဈာန် ၁၁ + စ ဈာန် ၁၁ +
မ ဈာန် ၂၁ ပေါင်း ၆၆ ပါးသောစိတ်နှင့် ဝိတက်မယှဉ်။

[ဆောင်] ပဉ္စဝိညာဏ်၊ ကြဉ်တုံပြန်၊ ကာကျန်လေးဆယ့်လေး၊ လေးဆယ့်လေးတန်၊ ကာမကျန်ဝယ်၊ ပ ချန်ဆယ့်တစ်၊ လောင်းတုံလစ်၊ တက်ဖြစ် ပဉ္စေးစေး။ (၅၅)

ဝိစာရယှဉ် ၆၆ ကြဉ် ၅၅=၁၂၁

ဒွေး ပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀ ကြဉ် ကာမစိတ် ၄၄+ ပ ချန် ၁၁ ဒု ချန်စိတ် ၁၁ ပေါင်း ၆၆ ပါးသောစိတ်နှင့် ဝိစာရယှဉ်၏။

ဒွေး ပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀+ တ ချန် ၁၁ စ ချန် ၁၁+ မ ချန် ၂၃ ပေါင်း ၅၅ ပါးသောစိတ်နှင့် ဝိစာရမယှဉ်။

[ဆောင်] ငါးဆယ့်ငါးတန်၊ တက်ဖြစ်ရန်ဝယ်၊ ဒု ချန်ဆယ့်တစ်၊ လောင်းတုံလစ်၊ စာဖြစ် ဆ ဆ ဒွေး။ (၆၆)

အဓိမောက္ခယှဉ် ၇၈ ကြဉ် ၁၁=၈၉

ဒွေး ပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀ ဝိစိကိစ္ဆာချန်၍ ကျန် ၇၈ ပါးသောစိတ်နှင့်၊ အဓိမောက္ခယှဉ်၏။

ဒွေး ပဉ္စဝိညာဉ် ၁၁+ ဝိစိကိစ္ဆာ ၁ ပေါင်း ၁၁ ပါးသောစိတ်နှင့် အဓိမေက္ခမယှဉ်။

[ဆောင်] ပဉ္စဝိညာဉ်၊ ဝိစိကြဉ်၊ ဓိယှဉ်သုဉ်ကေ။(၁၁၀)

ဝိရိယယှဉ် ၇၃ + ကြဉ် ၁၆=၈၉

ဒွေး ပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀+ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁+ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း ၂+ သန္တီရဏ ၃= ဤ ၁၆ ပါးချန်၍ ကျန် ၇၃ ပါးသောစိတ်နှင့် ဝိရိယ ယှဉ်၏။

ဒွေး ပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀+ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁+ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း ၂+ သန္တီရဏ ၃ ပေါင်း ၁၆ ပါးစိတ်နှင့် ဝိရိယမယှဉ်။

[ဆောင်] ပဉ္စဝိညာဉ်၊ သံသန်ပဉ်၊ ကြဉ် ဝိ ဗျဉ်း သုဉ်။(၁၀၅)

ဝိတိယှဉ် ၅၁ ကြဉ် ၇၀=၁၂၁

လောဘမူ	သောမနဿ	သဟဂုတ်စိတ်	၄
အဟိတ်	သောမနဿ	သဟဂုတ်စိတ်	၂

မဟာကုသိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၄
မဟာဝိပါက် သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၄
မဟာကြိယာ သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၄
ပ ဈာန် ၁၁ ဒု ဈာန် ၁၁ တ ဈာန်စိတ် ၁၁=၃၃
ပေါင်း ၅၁ ပါးသောစိတ်နှင့် ပီတိ ယှဉ်၏။

ဒေါသမူ ၂+ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ၅၅+ ကာယဝိညာဉ် ၂+ ဈာန်စိတ် ၁၁–ပေါင်း ၇၀ သောစိတ်နှင့် ပီတိ မယှဉ်။

[ဆောင်] စ ဈာန်ကြဉ်ပစ်၊ သောကုံစစ်၊ပီဖြစ်ပဉ္စ။(၅၁)
ဆန္ဒ ယှဉ် ၆၉+ ကြဉ် ၂၀= ၈၉

ဓလောဘမူ ၈ ဒေါသမူ ၂ သောဘဏစိတ်အကျဉ်း ၅၉–ပေါင်း ၆၉ ပါးသောစိတ်နှင့် ဆန္ဒယှဉ်၏။

ဓမောဟမူ ၂ အဟိတ်စိတ် ၁၀–ပေါင်း ၂၀ သောစိတ်နှင့် ဆန္ဒ မယှဉ်။

[ဆောင်] မောမူ အဟိတ်၊ စိတ်နှစ်ဆယ်ပစ်၊
ကျန်အစစ်၊ ဆန်ဖြစ်သည်။(၁၀၁)

၃၁-အညသမာန်းစေတသိက် ယှဉ်,ကြဉ် အရဆို

သဗ္ဗစိတ္တာနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၈၉ ၁၂၁+
မယှဉ်သောစိတ် မရှိ–၈၉ ၁၂၁။
ဖဿနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၈၉ ၁၂၁+
မယှဉ်သောစိတ် မရှိ–၈၉ ၁၂၁။
(၀၀ သည် စေ ဧ ဇိ မ ဤ ၆ ခုကို ဖဿနှင့် အတူဆို)

ဇိတက်နှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၅၅+မယှဉ်သောစိတ် ၆၆ ပေါင်း ၁၂၁
ဝိစာရနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၆၆+မယှဉ်သောစိတ် ၅၅ ပေါင်း ၁၂၁

အဓိမောက္ခနှင့်ယှဉ်သောစိတ် ၇၈+မယှဉ်သောစိတ် ၁၁ ပေါင်း ၈၉
ဝိရိယနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၇၃+မယှဉ်သောစိတ် ၁၆ ပေါင်း ၈၉
ဝိတိနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၅၁+မယှဉ်သောစိတ် ၇၀ ပေါင်း ၁၂၁
ဆန္ဒနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၆၉+မယှဉ်သောစိတ် ၂၀ ပေါင်း ၈၉

[မှတ်ချက်] ဝိတက် ဝိစာရ ဝိတိ ၃ လုံးသည် ဈာန်အင်္ဂါစေတသိက်များဖြစ်၍ စိတ်အကျယ် ၁၂၁ ပါး၌ ယှဉ်၏။ အဓိမောက္ခ ဝိရိယ ဆန္ဒ ၃ လုံးသည် ဈာန်အင်္ဂါ စေတသိက်များ မဟုတ်ကြ၍ စိတ်အကျဉ်း ၈၉ ပါ၌သာယှဉ်၏။ အကယ်၍ အကျယ်ယှဉ်ကို ရေတွက်လိုလျှင် လောကုတ္တရာစိတ်အကျယ် ၈ ပါးကို အကျယ် ၄၀ ပွါး၍ အဓိမောက္ခအကျယ် (၁၁၀) ဝိရိယအကျယ်(၁၀၅) ဆန္ဒ အကျယ် (၁၀၁) ဖြစ်၏။

[ဆောင်] ဓိမောက်ရာဆယ်၊ ဝိရိဝယ်၊ မှတ်ဘွယ်တရာ့ငါး၊
တရာ့တစ်ဆန်၊ ဤသုံးတန်၊ မကျန်ကျဉ်းကျယ်ထား။

၃၂—အညသမာနသမ္ပယောဂ ၇ နည်း

သဗ္ဗစိတ္တ သာဓါရဏစေတသိက် ၇ လုံး၌ သမ္ပယောဂ ၁ နည်း။
ပကိဏ်း စေတသိက် ၆ လုံး၌ သမ္ပယောဂ ၆ နည်း။
စေတသိက် ပေါင်း ၁၃ သမ္ပယောဂ ပေါင်း ၇

အညသမာန်း သမ္ပယောဂ ၇ နည်း ပြီး၏။

(နှုတ်တက်အရကျက်)

———oOo———

[မှတ်ချက်] တွေ့ထိခြင်း မှတ်သားခြင်း စသည်ရှိမှသာ စိတ်ဖြစ်ပေါ်လာ၍ ဖဿစသော သဗ္ဗစိတ္တ သဓါရဏ စေတသိက် ၇ လုံးသည် စိတ်တိုင်းနှင့် ယှဉ်၏။

အင်အားနည်းပါး၍ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀ ၌ ပကိဏ်း စေတသိက် ၆ လုံး မယှဉ်နိုင်။

ဘာဝနာအစွမ်းဖြင့် ဝိစာရကိုပယ်၍ တဈာန် စ ဈာန် မ ဈာန်များ၌ ဝိစာရ မယှဉ်နိုင်။

ဘာဝနာအစွမ်းဖြင့် ဒိတိကိုပယ်၍ စ ဈာန် မဈာန်၌ ဒိတိ မယှဉ်နိုင်ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်၌ အဓိမောက္ခ မယှဉ်နိုင်။ ဗိုလ်ကိစ္စမတပ်၍ ပဏ္ဍိစ္စာဝဇ္ဇန်းစသော စိတ် ၁၆ ပါး၌ ဝိရိယ မယှဉ်နိုင်။

ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ ဒေါသမူဒွေး ဥပေက္ခာ ၅၅ ဒုက္ခ သဟဇာတ် ကာယဝိညာဉ်စိတ်များ၌ ဝိတိမယှဉ်နိုင်။

ကိုယ်ချမ်းသာကိုခံစား၍ သုခသဟဂတ် ကာယဝိညာဉ် စိတ်၌ ဝိတိ မယှဉ်နိုင်။

လိုလားတောင့်တမှုမရှိ၍ မောဟမူနှင့် အဟိတ်စိတ် ၂၀ ၌ ဆန္ဒ မယှဉ်နိုင်။

ဘည်သမာန်၊သမ္ပယောဇနည်းပြီး၏။

(နှုတ်တက်မကျက်ရ)

——o0o——

၃၃-အကုသိုလ်စေတသိက်သမ္ပယောဇဂဏန်း

မောစတုတ် ၄ လုံးသည် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ ပါးလုံးနှင့်ယှဉ်၏။
မောဟသည် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ ပါးလုံးနှင့်ယှဉ်၏။
(ဟိ နောက် ဥဒ္ဓ ၌ ၃ ခုကို မောဟနှင့် အတူဆို)

လောဘသည်	လောဘမူစိတ်	၈ ပါးနှင့် ယှဉ်၏။
ဒိဋ္ဌိသည်	ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်	၄ ပါးနှင့် ယှဉ်၏။
မာနသည်	ဒိဋ္ဌိဂတ်ပျံယုတ်စိတ်	၄ ပါးနှင့် ယှဉ်၏။
ဒေါစတုတ်	၄ လုံးသည်ဒေါသမူစိတ်	၂ ပါးနှင့် ယှဉ်၏။
ဒေါသသည်	ဒေါသမူစိတ်	၂ ပါးနှင့် ယှဉ်၏။

(ဣဿ မစ္ဆ ကုက် ၌ ၃ ခုကို ဒေါသနှင့် အတူဆို)

ထီနှုက် ၂ လုံးသည် အကုသိုလ် သသင်္ခါရိကစိတ် ၅ ပါးနှင့်ယှဉ်၏။
ဝိစိကိစ္ဆာသည် ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂတ်စိတ်နှင့်သာယှဉ်၏။

[ဆောင်] မောစတုတ်စု၊ ယှဉ်တဲ့မှု၊ အားကုတဆယ့်နှစ်၊
လော,လောဘမူ၊ ဒိဋ္ဌသံယူ၊ မာမူဝိပ်လေးဖြစ်၊
ဒေါစတုတ်မူ၊ ယှဉ်ရာယူ၊ ဒေါမူစိတ်စုံနှစ်၊
ထိမိဒ်သသင်၊ ငါးမှာယှဉ်၊ ဝိစဉ် ၀၀ဖြစ်။

၃၄-အကုသိလ စေတသိက် ယှဉ် ကြဉ်အရဆို

မောစတုက်နှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၁၂+မယှဉ်သောစိတ် ၇၇=၈၉
မောဟနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၁၂+မယှဉ်သောစိတ် ၇၇=၈၉
(ဟိ နောက် ဥဒ် ဤ ၃ ခုကို မောဟနှင့် အတူဆို)

လောဘနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၈+မယှဉ်သောစိတ် ၈၁=၈၉
ဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၄+မယှဉ်သောစိတ် ၈၅=၈၉
မာနနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၄+မယှဉ်သောစိတ် ၈၅=၈၉
ဒေါစတုက်နှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၂+မယှဉ်သောစိတ် ၈၇=၈၉
ဒေါသနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၂+မယှဉ်သောစိတ် ၈၇=၈၉
(ဤသည် ၂စီ ကုက် ဤ ၃ ခုကို ဒေါသနှင့် အတူဆို)

ထိနုက်နှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၅+မယှဉ်သောစိတ် ၈၄=၈၉
ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၁+မယှဉ်သောစိတ် ၈၈=၈၉

၃၅-အကုသလ သမ္ပယောဂ ၅ နည်း

၁။ မောစတုက် ၄ လုံးဌ် သမ္ပယောဂ ၁ နည်း။
၂။ လောဘိတ် ၃ လုံးဌ် သမ္ပယောဂ ၁ နည်း။
၃။ ဒေါစတုက် ၄ လုံးဌ် သမ္ပယောဂ ၁ နည်း။
၄။ ထိနုက် ၂ လုံးဌ် သမ္ပယောဂ ၁ နည်း။
၅။ ဝိစိကိစ္ဆာ ၁ လုံးဌ် သမ္ပယောဂ ၁ နည်း။
စေတသိက်ပေါင်း ၁၄ သမ္ပယောဂပေါင်း ၅

အကုသိလသမ္ပယောဂ ၅ နည်းပြီး၏။

(နတ်ဘက်အရကျော်)

[မှတ်ချက်] မောစတုက်-မည်သည် အကုသိုလ်၌မဆို တွေဝေခြင်း အရှက်မရှိခြင်း အကြောက်အလန့်မရှိခြင်း ပျံ့လွင့်နေခြင်းအားဖြင့် မောစတုက် ၄ လုံးနှင့်သာ အရင်းခံရှိလာသောကြောင့် ဤ စေတသိက် ၄ ပါးလုံးသည် အကုသိုလ်တိုင်းယှဉ်ကြ ဖြစ်ကြ၍ အားလုံးသော အကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် သဗ္ဗာကုသလ သာဓါရဏ စေတသိက် အမည်ရ၏။ အပြန်အားဖြင့် အသိညာဏ်ရှိသူ အရှက်ရှိသူ ကြောက်လန့်သူ တည်ကြည်သူများ၌ အကုသိုလ်ဖြစ်ဘို့မလို။

လောတိက်-ဒိဋ္ဌိသည် ခန္ဓာ ၅ ပါး၌ ငါဟုစွဲလမ်းပြီး အတ္တဟုမှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်၏။ မာနသည် ခန္ဓာ ၅ ပါးအပေါ်၌ ငါဟုစွဲလမ်းပြီး ငါသာတတ် ငါသာမြတ်ဟု ထောင်လွှားသောအားဖြင့် ထင်မှတ်၏။ ဤသို့(အမှားနှင့်အကြွား)ဒိဋ္ဌိ မာန ၂ ပါးသည် သဘောထား ကွဲပြားကြ၍ ဒိဋ္ဌိသည် လောဘမူသမ္မယုတ်နှင့် မာနသည် ဝိမ္ပယုတ်နှင့် အသီးသီးယှဉ်ကြ၏။ ဒိဋ္ဌိ မာန ၂ ပါးသည် ခေါင်းဆောင်ကြီးများဖြစ်ကြ၍၊ ခြသော့်မင်း ၂ ကောင်တဂူတည်း မအောင်းသကဲ့သို့ ကွဲဘက်၍ အတူတကွမဖြစ်နိုင်ကြပေ ဒိဋ္ဌိ မာန (အမှားနှင့်အကြွား) ၂ ပါးသည် မိမိကိုယ်ကို ချစ်ခင်မှု လောဘ အရင်းခံရှိသောကြောင့် ဒေါသမူနှင့် မောဟမူစိတ်များ၌ ဘယ်တော့အခါမှ မယှဉ်ပဲ လောဘမူစိတ်နှင့်သာ အမြဲယှဉ်ရလေတော့၏။

ဒေါစတုက်=ကြမ်းတမ်းခြင်း ငြူးစူးခြင်း နောင်တဖန် ပူပန်နေခြင်းအားဖြင့် ဇူဿာမစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စ ၃ လုံးသည် ဒေါသအရင်းခံရှိသောကြောင့် ဒေါသမူစိတ်၌သာ ယှဉ်သင့်ပါ၏။ ကိုယ့်ပစ္စည်းကို (မပေးလိုဝန်တို)မှု မစ္ဆရိယတခုသည် လောဘအရင်းခံရှိသောကြောင့် လောဘမူစိတ်၌ ယှဉ်သင့်သော်လည်း ကိုယ့်ပစ္စည်းကို သူတပါးနှင့် ဆက်ဆံရမည်အရေးကြောင့် တွေးပြီး သည်းမခံနိုင်ပဲ နောင်တဖန် ပူပန်နေမှုသည် ဒေါသအရင်းခံရှိ၍ လောဘမူစိတ်နှင့် အဘယ်အခါမှမယှဉ်ပဲ ဒေါသမူစိတ်နှင့်သာ အမြဲယှဉ်ရလေတော့၏။

ထိဒုက်=ထိုင်းမှိုင်းမှု ထိန မိဒ္ဓ ၂ လုံးသည် အမှုကိစ္စ၌ မခန့်ပျော့ညံ့သော သဘောရှိနေ၍ ထက်မြက်သော အကုသိုလ် အသခ်ါရိကစိတ်များ

ဦးမယ်ဥနိုင်။ ဥပမာ၊မကျွန်းမာသူသည် ကျန်းမာနေသူနှင့် အတူတွဲဘက်ခံ၍ တာဝန်ကိစ္စကို မဆောင်ရွက်နိုင်သကဲ့သို့တည်း။

အကုသိုလ်သမ္မယောနည်းမှတ်ချက်ပြု ၏။

(နှုတ်တက်မကျက်ရ)

— ၁၁၀ —

၃၆–သောဘကစေတသိက်
သမ္မယောဂ ၄ နည်း၊

သောဘက သာဓ၊ရက ၁၉ လုံးသည် အားလုံးသော သောဘက စိတ်အကျည်း ၅၉ ဒုကျယ် ၉၁ ပါးနှင့်ယှဉ်၏။

သဒ္ဓါစေတသိက်သည် အားလုံးသော သောဘကစိတ် အကျည်း ၅၉ အကျယ် ၉၁ ပါးနှင့်ယှဉ်၏။

(ကျန်သောဘကသာဓါရက ၁၀ လုံးကို သဒ္ဓါနှင့် အတူဆို)

[ဆောင်] တဆယ့်ကိုးဖြာ၊သောဘကာ၊ယှဉ်ရာကိုးဆယ့်တစ်။

ဝိရတ် စေတသိက် ၃ လုံးသည် အမြဲတပေါင်းတည်း ယှဉ်သော လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်း ၈၊ တရုံတခါ အသီးသီး တလုံးစီသာ ယှဉ်သော မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ပေါင်း ၁၆ ပါးသော စိတ်နှင့်ယှဉ်၏။

[ဆောင်] လောကုတ်ရှစ်မှာ၊ ယှဉ်တုံပါ၊ မြဲစွာတပေါင်းတည်း၊
ကာမကုမှာယှဉ်တုံပါ။ ရုံခါအသီးသီး၊ ကာမကုရှစ်၊
လောကုတ်ရှစ်၊ ဖြစ်ရာဝိရတိ၊

သမာနဝါဒ အမွမညာ စေတသိက် ၂ လုံးသည် တရုံတခါ အသီးသီး၊ တလုံးစီသာယှဉ်သော မာဟာကုသိုလ် ၈ မဟာကြိယာ ၈ ရူပပစ္စာန် ၃၊ ဒုစ္စာန် ၃၊ တ စ္စာန် ၃၊ စ စ္စာန်စိတ် ၃–ပေါင်း ၂၀ ပါးသောစိတ်နှင့်ယှဉ်၏။

[ဆောင်] မဟာကြိုကု၊ ပဒုတစ၊ ရူပဆယ်နှစ်၊
နှစ်ဆယ်ရှစ်၊ ဖြစ်လေပမည၁၊ ကိစ္စအာရုံ၊
အခွင့်ကြုံ၊ ဖြစ်တုံသီးသီးသ၁။

ကေစိဝါဒ=အပ္ပမည၁ ကရုဏာ မုဒိတာ ၂ လုံးသည့် တရုံတခါ အသီးသီး တလုံးစီသာ ယှဉ်သော မဟာကုသိုလ် သောမနဿ ၄ မဟာကြိယာ သောမနဿ ၄၊ ရူပ၊ ပ ဈာန် ၃၊ ဒု ဈာန် ၃၊ တ ဈာန် ၃၊ စ ဈာန် ၃—ပေါင်း ၂၀ သော သောမနဿနှင့်ယှဉ်၏။

ပညိန္ဒြေစေတသိက်သည် မဟာကုသိုလ် ညာဏသမ္ပယုတ် ၄ မဟာဝိပါက် ညာဏသမ္ပယုတ် ၄၊ မဟာကြိယာ ညာဏသမ္ပယုတ် ၄ မဟဂ္ဂုတ် ၂၇ လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်း ၈—ပေါင်း ၄၇ ပါးသော စိတ်နှင့်ယှဉ်၏။

[ဆောင်] ကုဝိကြိ ညာဏ်၊ ဈာန်မဟဂ္ဂုတ်၊ လောကုတ်
တခွင်၊ အကုန်ယှဉ်၊ ပညာ စေတသိက်။

၃၇—သောဘကစေတသိက် ယှဉ် ကြဉ်အရေအတွက်

သောဘကသာဓာရဏ ၁၉ လုံးနှင့် ယှဉ်သောစိတ် မယှဉ်သောစိတ်			၅၉ ၃၀=၈၉။
ဝိရတိစေတသိက် မယှဉ်သောစိတ်	၃	လုံးနှင့်	ယှဉ်သောစိတ် ၁၆ ၇၃=၈၉။
သမာနဝါဒ အမွမညာ မယှဉ်သောစိတ်	၂	လုံးနှင့်	ယှဉ်သောစိတ် ၂၀ ၆၁=၈၉။
ကေစိဝါဒ အမွမညာ မယှဉ်သောစိတ်	၂	လုံးနှင့်	ယှဉ်သောစိတ် ၂၀ ၆၉=၈၉။
ပညိန္ဒြေစေတသိက် မယှဉ်သောစိတ်	၁	လုံးနှင့်	ယှဉ်သောစိတ် ၄၇ ၄၂=၈၉။

၃၈—သောဘဏသမ္ပယောဂ ၄ နည်း

၁။	သောဘဏ သာဓါရဏ	၁၉	လုံး၌	သမ္ပယောဂ	၁ နည်း၊
၂။	ဝိရတိ စေတသိက်	၃	လုံး၌	သမ္ပယောဂ	၁ နည်း။
၃။	အမ္ပမညာ စေတသိက်	၂	လုံး၌	သမ္ပယောဂ	၁ နည်း၊
၄။	ပညာစေတသိက်	၁	လုံး၌	သမ္ပယောဂ	၁ နည်း။
	စေတသိက်ပေါင်း	၂၅	သမ္ပယောဂပေါင်း		၄

သောဘဏစေတသိက် သမ္ပယောဂ ၄ နည်၊ ပြီး၏။

(နုတ်တက်အရကျက်)

——xox——

[မှတ်ချက်] ဝိရတိ- မဟာကုသိုလ်၌ ယှဉ်ရာ လောကီ ဝိရတိမှာ အာရုံများပြား၍ အသီးသီးဘလုံးစီသာယှဉ်ရ၏၊ လောကုတ္တရာ၌ယှဉ်ရာ လောကုတ္တရာဝိရတီကား အာရုံမပြားပဲ နိဗ္ဗာန်ဟပါးတည်းကိုသာ အားရုံပြု၍ ဝိရတိ ၃ လုံးတပေါင်းတည်း ယှဉ်နိုင်လေတော့၏။

အမ္ပမညာ=ကေစိဝါဒ သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုသော အမ္ပမညာ ဒွေးသည် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်စိတ် ၈ ပါး နှင့် မယှဉ်ပဲ ၂၀ သော သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ်နှင့်သာ ယှဉ်သည် ဟု ယူဆပြီး သောမနဿနှင့်သာယှဉ်၍ ဥပေက္ခာနှင့် ဘယ်တော့ အခါမှ မယှဉ်နိုင် ဟု ကေစိဆရာ ဆို၏။

သမာနဝါဒ=ကရုဏာ မုဒိတာ ၂ ပါးကို ပွါးများ အားထုတ်ခါစ အခါ အသားမကျသေးခင်အခါ ဈာန်ကိုရလာသော အခါများ၌ သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၂၀ နှင့်သာ မုချယှဉ်ရ၍ ကေစိဆရာ အယူသည် ဤအထိ သင့်မြတ်လှသေး၏။

ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားပွါးများ၍ အတော်ကြီး အသားကျလာသောအခါ ကရုဏာ မုဒိတာ(အပွနာဝိထိမဖြစ်သေးမှီ)အခါများ၌ ရံခါ ဝမ်းသာမှု သောမနဿနှင့်ရင်း၊ ရံခါ လျှစ်လျူရှုမှု ဥပေက္ခာနှင့်ရင်း၊ သင့်သလို ယှဉ်ကြရ၍ ကေစိဆရာ အယူသည် ဤကျမှ ဟန်မရတော့ပေ။

ဥပမာ။ ကြေနပ် ရရှိပြီးသောစာကို သတိမထားပဲ မှန်ကန်အောင် ပြန်ဆိုနိုင်သကဲ့သို့၊ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း လုပ်ငန်းများသည် ညာဏ်စခန်း ပင်ဖြစ်သော်လည်း၊ တရားအသား ကျလာသောအခါ ညာဏ်ကင်း၍ သည်း ပွါးနိုင်ခြင်းကဲ့သို့တည်း။

ဒါ့ကြောင့်။ ကရုဏာ မုဒိတာ ၂ ပါးသည်၊ ရံခါမဟာကုသိုလ် မဟာ ကြိယာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ၈ ပါးနှင့် ယှဉ်နိုင်ပြီး ၂၈ ပါးသော စိတ်၌ ယှဉ်နိုင်၏ဟု အရှင်အနုရုဒ္ဓ မိန့်ဆိုတော်မူ၏။သောမနဿနှင့်ပဲယှဉ်ယှဉ် ဥပေက္ခာနှင့်ပဲယှဉ်ယှဉ်၊ သတ္တဝါပညတ်ကိုအာရုံပြုရာအခါသာ (ကဒါစိ) တရံတခါ၊ (နာနာ) အသီးသီးတလုံးစီယှဉ်၍ အာရုံမပြုရာအခါ မယှဉ်။

ပညိန္ဒေ– ကာမညာဏသမ္ပယုတ်နှင့် မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာစိတ် များ၌ ညာဏ်အရာဖြစ်၍ ပညိန္ဒေစေတသိက်ယှဉ်ရ၏။ (ညာဏ်ပညာ မရှိခဲ့လျှင် ဈာန် မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကိုပင်မရနိုင်)

သောဘဏစေတသိက်သမ္ပယောဂနည်း မှတ်ချက်ပြီး၏။

(နှုတ်တက်မကျက်ရ)

—— xox ——

၃၉–ဇူသ် မစ် ကုက်တို့ကဒါစိယှဉ်ပုံ

၁။ ဇူဿာသည် သူတပါးစည်းစိမ်ကို ငြူးစူးသောအခါ ယှဉ်၏၊ မငြူးစူးသောအခါ မယှဉ်။

၂။ မစ္ဆရိယသည် မိမိစီးစိမ်ကို လျှို့ဝှက်သောအခါယှဉ်၏။ မလျှို့ဝှက်သောအခါမယှဉ်။

၃။ ကုက္ကုစ္စသည် ပြုအပ်ပြီးသောဒုစရိုက် မပြုလိုက်မိသောသုစရိုက် တို့ကိုအာရုံပြု၍ နှလုံးမသာယာသောအခါယှဉ်၏၊ နှလုံးကြည်သာ သာ ယာသောအခါမယှဉ်။ (ဤကား တရံတခါယှဉ်မယှဉ်တည်း)

၄၀-ဣသ မစ် ကုက်တို့ နာနာယှဉ်ပုံ

၁။ ဣသာယှဉ်ခိုက် မဆ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စတို့ မယှဉ်ကြ။
၂။ မဆ္ဆရိယယှဉ်ခိုက် ဣသာ ကုက္ကုစ္စတို့ မယှဉ်ကြ။
၃။ ကုက္ကုစ္စယှဉ်ခိုက် ဣသာ မဆ္ဆရိယတို့ မယှဉ်ကြ။
(ဤကားအသီးသီးတလုံးစီယှဉ် မယှဉ်တည်း)

၄၁-ဝါစာကမ္မန္တ အာဇီဝတို့ ကဒါစိယှဉ်ပုံ

၁။ သမ္မာဝါစာသည် ဝိတိဏ္ဏမိတမ္မဝတ္ထုကို အာရုံပြု၍ မိစ္ဆာဝါ
စာမှ ရှောင်ကြဉ်သောအခါယှဉ်၏၊ မရှောင်ကြဉ်သောအခါမယှဉ်။
၂။ သမ္မာကမ္မန္တသည် ဝိတိဏ္ဏမိတမ္မဝတ္ထုကိုအာရုံပြု၍ မိစ္ဆာကမ္မန္တ
ရှောင်ကြဉ်သောအခါယှဉ်၏၊ မရှောင်ကြဉ်သောအခါမယှဉ်။
၃။ သမ္မာအာဇီဝသည် ဝိတိဏ္ဏမိတမ္မဝတ္ထုကိုအာရုံပြု၍ မိစ္ဆာဝါစာ
မိစ္ဆာကမ္မန္တမှ (အာဇီဝဟေတု) ကိုငဲ့၍ ရှောင်ကြဉ်သောအခါယှဉ်၏
မရှောင်ကြဉ်သောအခါမယှဉ်။ (ဤကားတရုံတခါယှဉ် မယှဉ်တည်း)

၄၂-ဝါစာကမ္မန္တ အာဇီဝတို့ နာနာယှဉ်ပုံ

၁။ သမ္မာဝါစာယှဉ်ခိုက် သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝတို့မယှဉ်ကြ။
၂။ သာကမ္မန္တယှဉ်ခိုက် သမ္မာဝါစာ သမ္မာအာဇီဝတို့ မယှဉ်ကြ။
၃။ သမ္မာအာဇီဝယှဉ်ခိုက် သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တတို့ မယှဉ်ကြ။
(ဤကားအသီးသီးတလုံးစီယှဉ် မယှဉ်တည်း)

၄၃-ကရုဏာ မုဒိတာတို့ ကဒါစိယှဉ်ပုံ

၁။ ကရုဏာသည်ဒုက္ခိဘသတ္တဝါပညတ်အာရုံကိုပြု၍ သနားသော
အခါ ယှဉ်၏ မသနားသောအခါမယှဉ်။
၂။ မုဒိတာသည် သုခိတ သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြု၍ ဝမ်းသာ
သောအခါယှဉ်၏ ဝမ်းမသာသောအခါ မယှဉ်။
(ဤကား တရုံတခါယှဉ် မယှဉ်တည်း)

၄၄—ကရုဏာ မုဒိတာတို့ နာနာယှဉ်ပုံ

ကရုဏာယှဉ်ခိုက် မုဒိတာမယှဉ်၊ မုဒိတာယှဉ်ခိုက် ကရုဏာမယှဉ်။
(ဤကားအသီးသီးတာလုံးစီ ယှဉ် မယှဉ်တည်း)

၄၅—မာနစေတသိက် ကဒါစိယှဉ်ပုံ

မာနသည်၊ ငါသာတတ် ငါသာမြတ်ဟု ထောင်လွှား မော်ကြွားသောအခါယှဉ်၏၊ ထောင်လွှားမမော်ကြွားသောအခါမယှဉ်။
(ဤကား တရုံတခါ ယှဉ်မယှဉ်တည်း)

မာနသည် တလုံးတည်းသာရှိနေ၍ အသီးသီးယှဉ်သည်ဟု မဆို၏။

၄၆—ထိန မိဒ္ဓကို သဟကဒါစိယှဉ်ပုံ

ထိန မိဒ္ဓသည်၊မပျော့ပျင်းရိလေးလံထိုင်းမှိုင်း တွန့်တိုဆုတ်နစ်သောအခါယှဉ်၏ မတွန့်တို့ မဆုတ်နစ်သောအခါမယှဉ်။
(ဤကား အတူတွဲ၍ ယှဉ်မယှဉ်တည်း)
ထိန မိဒ္ဓ ၂ လုံးသည်၊တလုံးစီနှင့်၍မရ တွဲယှဉ်ကြ၍ နာနာယှဉ်ဘွယ်မဟုတ်။

အနိယတဧယောဂိစေတသိက် ၁၁ လုံးပြီး၏။

(နှုတ်တက်အရကျက်)

[မှတ်ချက်] ဤသာ မဿရိယ ကုက္ကုစ္စ ၃ လုံးတွဲ၊ဝိရတီ ၃ လုံးတွဲ၊ကရုဏာ မုဒိတာ ၂ လုံးတွဲ၊ထိန မိဒ္ဓ ၂ လုံးတွဲ၊မာနတွဲဘက် မရှိ။ ဤစေတသိက် ၁၁ လုံးသည် ဒိဓိယှဉ်ရာစိတ်တိုင်းမှာ တခါတခါလေ မယှဉ်ပဲနေ၏။ (ကဒါစိ) တရုံတခါ ယှဉ်သော်လည်း (နာနာ) ၃ လုံး ၂ လုံး ပြိုင်တူတွဲ၍ မယှဉ်ပဲ တလုံးစီသာယှဉ်၏။ ကိစ္စအာရုံ ပြားချ

(နာနာ) အသီးသီး တလုံးစီသာယှဉ်ကြ၏။ စေတသိက်နှင့် စိတ်မှာ (ကဒါစ်) သာ စေတသိက်ချင်းချင်း(နာနာ) သာမှတ်ပါ။

လောဘမူ ဝိပ္ပယုတ် ၄ လုံး၌ မာနသည်ရံခါယှဉ်၍ ရံခါမယှဉ်။

အကုသိုလ်သယခ်ါရိက ၅ လုံး၌ ထိန မိဒ္ဓ ၂ လုံးသည် ရံခါယှဉ်၍ ရံခါမယှဉ်။

ဒေသမူစိတ် ၂ လုံး၌၊ ဣသ် မင် ကုတ် ၃ လုံးသည် ရံခါယှဉ်၍ ရံခါမယှဉ်။

ကာမ မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၈ လုံး၌၊ကရုဏာ မုဒိတာ ၂ လုံးသည် ရံခါယှဉ်၍ ရံခါမယှဉ်။

ကာမ လောကုတ္တရာစိတ် ၁၆ လုံး၌၊ဝိရတီ ၃ လုံးသည် ရံခါယှဉ်၍ ရံခါမယှဉ်။ ယှဉ်သော အခါလည်း တလုံးစီသာယှဉ်၍၊ တပြိုင်တည်း မယှဉ်နိုင်။

အနိယတယောဂီစေတသိက်မှတ်ချက်ပြီး၏။

(မှတ်တက်မကျက်ရ)

၄၇—သမ္ပယောဂ အကျဉ်း ၄ နည်း
အကြယ် ၁၆ နည်း

၁။ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ ၇ လုံး၌ သမ္ပယောဂ ၁ နည်း။
၂။ ပကိဏ်းစေတသိက် ၆ လုံး၌ သမ္ပယောဂ ၆ နည်း။
၃။ အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄ လုံး၌ သမ္ပယောဂ ၅ နည်း။
၄။ သောဘဏစေတသိက် ၂၅ လုံး၌ သမ္ပယောဂ ၄ နည်း။
စေတသိက်ပေါင်း ၅၂ သမ္ပယောဂပေါင်း ၁၆။

[ဆောင်] သဗ္ဗစိတ္တ၊ တပါးမျှနှင့်၊ ပကိဏ္ဏက၊ ခြောက်ပါးရ၏။
အကုသိုလ်မှာ၊ ငါးဖြာယောဂ၊ သောဘဏငယ်၊
လေးပါးချယ်သည်၊ မှတ်ဘွယ်သမ္ပယော၊ ဆယ်
ခြောက်ပြောတည်း။

၄၀—သမ္မယောဂနှင့် သင်္ဂဟနည်းအထူး

၁။ ဤစေတသိက်သည် ဤမျှသောစိတ်စုနှင့် ယှဉ်၏ဟု စိတ်အရေအတွက်ကို ခြွင်းသည့် သမ္မယောဂနည်းမည်၏။

၂။ ဤစိတ်၌ ဤမျှသော စေတသိက်စုယှဉ်၏ဟု စေတသိက်အရေအတွက်ကိုပြခြင်းသည် သင်္ဂဟနည်းမည်၏။

သမ္မယောဂ ၁၆ နည်းပြီး၏။

—oOo—

၄၁—သင်္ဂဟအကျဉ်း ၅ နည်း အကျယ် ၃၃ နည်း

၁။ လောကုတ္တရာစိတ် ၄၀၌ ယှဉ် ၃၆ သင်္ဂဟ ၅ နည်း။
၂။ မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇၌ ယှဉ် ၃၅ သင်္ဂဟ ၅ နည်း။
၃။ ကာမာဝစရစိတ် ၂၄၌ ယှဉ် ၃၀ သင်္ဂဟ ၁၂ နည်း။
၄။ အာကာသိုလ်စိတ် ၁၂၌ ယှဉ် ၂၇ သင်္ဂဟ ၇ နည်း။
၅။ အဟိတ်စိတ် ၁၀၌ ယှဉ် ၁၂ သင်္ဂဟ ၄ နည်း။

စိတ်ပေါင်း ၁၂၁ သင်္ဂဟပေါင်း ၃၃။

ဤသင်္ဂဟအကျယ် ၃၃ နည်းကို အကျဉ်းခေါင်းစဉ် ၅ မျိုးထား၍ ပြဆိုလိမ့်မည်။ ဤကျမ်း၌ အမှတ်ရလွယ်အောင် စိတ်ပိုင်းခေါင်းစဉ်အတိုင်း ပြဆိုပေအံ့။

၅၀—လောဘမူစိတ် သင်္ဂဟ ၄ နည်း

သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အခ်ိန်ရိကစိတ်၌။ အညသမာန်း ၁၃+မောစတုက် ၄+လောဘ ဒိဋ္ဌိ ၂ ပေါင်း ၁၉ ပါးသောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

[ဆောင်] အညသမာန်၊ ဆယ့်သုံးခံ၊ လေးတန်မောစတု၊
အ,ပ,ဒ္ဓိမူ၊ လောဒိဋ္ဌိကူ၊ ပေါင်းမူဆယ့်ကိုးရှု။

သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် သသခ်ါရိကစိတ်၌။ အညသမာန်း ၁၃+မောစတုက် ၄+လောဘ ဒိဋ္ဌိ ထိန မိဒ္ဓ ၄ ပေါင်း ၂၁ ပါး သောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် အသခ်ါရိကစိတ်၌။ အညသမာန်း ၁၃+မောစတုက် ၄+လောဘ မာန ၂ ပေါင်း ၁၉ ပါးသောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

[ဆောင်] ဒု အ ၌မူ၊ လောမာန်ကူ၊ ပေါင်းမူဒယ်နောပြု။

သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် သသခ်ါရိကစိတ်၌။ အညသမာန်း ၁၃+မောစတုက် ၄+လောဘ မာန ထိန မိဒ္ဓ ၄ ပေါင်း ၂၁ ပါး သောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသခ်ါရိကစိတ်၌။ ပီတိကြဉ် အညသမာန်း ၁၂+မောစတုက် ၄+လောဘ ဒိဋ္ဌိ ၂ ပေါင်း ၁၈ ပါး သောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် သသခ်ါရိကစိတ်၌။ ပီတိကြဉ် အညသမာန်း ၁၂+မောစတုက် ၄+လောဘ ဒိဋ္ဌိ ထိန မိဒ္ဓ ၄ ပေါင်း ၂၀ သောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် အသခ်ါရိကစိတ်၌။ ပီတိကြဉ် အညသမာန်း ၁၂+မောစတုက် ၄+လောဘ မာန ၂ ပေါင်း ၁၈ ပါး သောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

[ဆောင်] ယင်းဆယ့်ကိုးနှစ်၊ ပီတိပစ်၊ ဆယ့်ရှစ် တ စ အ။

(တနှင့် စ၊ အသခ်ါရိကစိတ် အတွက် ၁၈ စီ။)

ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် သသခ်ါရိကစိတ်၌။ ပီတိကြဉ် အညသမာန်း ၁၂+မောစတုက် ၄+လောဘ မာန ထိန မိဒ္ဓ ၄ ပေါင်း ၂၀ သောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

[ဆောင်] ယင်းလေးရပ်တွင်၊ ထိမိဒ်ဝင်၊ သသင်လေးခုရ။

(ပ ဒု တ စ သသခ်ါရိကစိတ်အတွက်)

လောဘမူစိတ် ၈ လုံးဌ်၊

အညသမာန်း ၁၃+မောစတုက် ၄+ လောဘ ဒိဋ္ဌိ မာန ထိန မိဒ္ဒ ၅ ပေါင်း ၂၂ ပါးသောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

၅၁—လောဘမူစိတ် ယှဉ် ကြဉ် အရဆို

ပ။ အသင်္ခါရိကစိတ်၌ ယှဉ် ၁၉+ကြဉ် ၃၃=၅၂
ပ။ သသင်္ခါရိကစိတ်၌ ယှဉ် ၂၁+ကြဉ် ၃၁=၅၂
ဒု။ အသင်္ခါရိကစိတ်၌ ယှဉ် ၁၉+ကြဉ် ၃၃=၅၂
ဒု။ သသင်္ခါရိကစိတ်၌ ယှဉ် ၂၁+ကြဉ် ၃၁=၅၂
တ။ အသင်္ခါရိကစိတ်၌ ယှဉ် ၁၈+ကြဉ် ၃၄=၅၂
တ။ သသင်္ခါရိကစိတ်၌ ယှဉ် ၂၀+ကြဉ် ၃၂=၅၂
စ။ အသင်္ခါရိကစိတ်၌ ယှဉ် ၁၈+ကြဉ် ၃၄=၅၂
စ။ သသင်္ခါရိကစိတ်၌ ယှဉ် ၂၀+ကြဉ် ၃၂=၅၂
လောဘမူစိတ် ၈ လုံးဌ် ယှဉ် ၂၂+ကြဉ် ၃၀=၅၂

၅၂—လောဘမူလ သင်္ဂဟ ၄ နည်း

ပ နှင့် ဒု အသင်္ခါရိကစိတ် ၂ လုံးဌ် ယှဉ် ၁၉ စီ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
တ နှင့် စ အသင်္ခါရိကစိတ် ၂ လုံးဌ် ယှဉ် ၁၈ စီ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
ပ နှင့် ဒု သသင်္ခါရိကစိတ် ၂ လုံးဌ် ယှဉ် ၂၁ စီ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
တ နှင့် စ သသင်္ခါရိကစိတ် ၂ လုံးဌ် ယှဉ် ၂၀ စီ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။

စိတ်ပေါင်း ၈, သင်္ဂဟ ပေါင်း ၄

[ဆောင်] ဆယ့်ကိုးဆယ့်ရှစ်၊ ဝိဇက်ဝိသေ၊
နှစ်စီဝေ၊ လေးထွေသင်္ဂဟ။

[မှတ်ချက်] လောဘမူစိတ် ၈ လုံးဌ် စိတ်တလုံးလျှင် တမျိုးစီ ယှဉ်ပြသည်ဖြစ်၍ ၄ စုံ ၂ လီ။ သင်္ဂဟနည်း ၈ မျိုးစီဖြစ်နေသော်လည်း စေတသိက် အရေအတွက် လုံးရေတူ အပေါင်းသင်္ချာတူ အားဖြင်း ၄ မျိုးသာရှိ၍ လောဘမူစိတ် ၈ လုံးဌ် သင်္ဂဟ ၄ နည်းသာရှိ၏။

လောဘမူစိတ်သင်္ဂဟ ၄ နည်းပြီး၏။

၅၃–ဒေါသမူစိတ် သင်္ဂဟ ၂ နည်း

ဒေါမနဿသဟဂုတ် ပဋိဃသမ္ပယုတ် သသခ်ါရိကစိတ်၌။ ပီတိကြဉ် အညသမာန်း ၁၂ မောဟိန ၃(မောစတုက်)၄ ဒေါ ကု မ ကု (ဒေါစတုက် ၄ ပေါင်း ၂၀ သောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။)

ဒေါမနဿသဟဂုတ် ပဋိဃသမ္ပယုတ် သသခ်ါရိကစိတ်၌။ ပီတိကြဉ် အညသမာန်း ၁၂ မောစတုက် ၄ ဒေါစတုက် ၄ ထိ မိ (ထိဒုက်) ၂= ပေါင်း ၂၂ ပါးသောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

[ဆောင်] ပီပစ်အညံ၊ ဆယ့်နှစ်ခံ၊ လေးတန်မောစတု။
ဒေါစတုက်ကူ၊ ဒေါသမူ၊ ပေါင်းယူနှစ်ဆယ်ရှု။
ယင်းနှစ်ဆယ်တွင်၊ ထိမိဒ်ဝင်၊ သသင်ဒွေးဒွေးပြု။

ဒေါသမူစိတ် ၂ လုံး၌

ပီတိကြဉ် အညသာမာန်း ၁၂၊ မောစတုတ် ၄၊ ဒေါစတုက် ၄၊ ထိဒုက် ၂၊ ပေါင်း ၂၂ ပါးသောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

၅၄–ဒေါသမူစိတ် ယှဉ် ကြဉ် အရဆို

ဒေါသမူ သသခ်ါရိကစိတ်၌ ယှဉ် ၂၀+ကြဉ် ၃၂=၅၂
ဒေါသမူ သသခ်ါရိကစိတ်၌ ယှဉ် ၂၂+ကြဉ် ၃၀=၅၂
ဒေါသမူစိတ် ၂ လုံး၌ ယှဉ် ၂၂+ကြဉ် ၃၀=၅၂

၅၅–ဒေါသမူလ သင်္ဂဟ ၂ နည်း

ဒေါသမူ အသခ်ါရိကစိတ် ၁ လုံး၌ ယှဉ် ၂၀ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
ဒေါသမူ သသခ်ါရိကစိတ် ၁ လုံး၌ ယှဉ် ၂၂ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
စိတ်ပေါင်း ၂ သင်္ဂဟပေါင်း ၂။

ဒေါသမူစိတ်သင်္ဂဟ ၂ နည်းပြီး၏။

—— xxo ——

၅၆—မောဟမူစိတ် သင်္ဂဟ ၁ နည်း

ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်စိတ်၌

ဆန် ပီ ဓိ ကြဉ် အညသာမာန်း ၁၀+မောစ်တုတ် ၄+ဝိစိကိစ္ဆာ ၁ ပေါင်း=၁၅ ပါးသောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

[ဆောင်] ပီ အဓိ ဆန်၊ ကြဉ်တုံပြန်၊ အညံတဆယ်ထား။
မောစတုပါ၊ စိကိစ္စာ၊ စိမှာတဆယ့်ငါး။
ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ်စိတ်၌

ဆန် ပီ ကြဉ် အညသမာန်း ၁၁၊ မောစတုတ် ၄၊ ပေါင်း ၁၅ ပါး သောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

[ဆောင်] ပီ ဆန်ပယ်ပစ်၊ အဉ်ဆယ့်တစ်၊ တည်လစ်မောစတု၊
ဥဒ္ဓစ္စမှာ၊ ရတုံပါ၊ သင်္ချာဆယ့်ငါးခု။

မောဟမူစိတ် ၂ လုံး၌

ဆန် ပီ ကြဉ် အညသမာန်း ၁၁၊ မောစတုတ် ၄၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ၁၊ ပေါင်း ၁၆ ပါးသောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

၅၇—မောဟမူစိတ် ယှဉ် ကြဉ် အရဆို

ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်၌	ယှဉ်	၁၅+ကြဉ်	၃၇=၅၂
ဥဒ္ဓစ္စစိတ်၌	ယှဉ်	၁၅+ကြဉ်	၃၇=၅၂
မောဟမူစိတ် ၂ လုံး၌	ယှဉ်	၁၆+ကြဉ်	၃၆=၅၂

၅၈—မောမူဟ သင်္ဂဟ ၁ နည်း

စေတသိက်လုံးရေအပေါင်းအားဖြင့် ၁၅ ပါးချင်းတူကြရှိ၊ သင်္ဂဟ ၁ နည်း တပါးတည်းသာရ၏။

မောဟမူစိတ်သင်္ဂဟ ၁ နည်းပြီး၏။

လောဘမူ နှင့် ဒေါသမူစိတ် ၁၀ လုံးခွဲ

အညသမာန်း ၁၃၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ် အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၃၊ ပေါင်း ၂၆ ပါးသောစေတသိကျားနှင့်ယှဉ်၏။

လောဘမူနှင့် မောဟမူစိတ် ၁၀ လုံးခွဲ

အညသမာန်း ၁၃၊ ဒေါစတုက်ကြဉ် အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၀၊ ပေါင်း ၂၃ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

ဒေါသမူနှင့် မောဟမူစိတ် ၄ လုံးခွဲ

ဒိတိကြဉ် အညသမာန်း ၁၂၊ လော ဒိ မာ (၈လောတိက်) ကြဉ် အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၁၊ ပေါင်း ၂၃ ပါးသော စေတသိကျားနှင့် ယှဉ်၏။

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ လုံးခွဲ

အညသမာန်း ၁၃၊ အကုသိုလ်စေတသိက ၁၄=၂၇ ပါးသော စေတ်များနှင့်ယှဉ်၏။

အကုသိုလ်စိတ် အယောယှဉ်ကြဉ် အရေအတွက်။

လောဒေါစိတ်	၁၀ လုံးခွဲ	ယှဉ်	၂၆+	ကြဉ် ၂၆=၃၂
လောမောစိတ်	၁၀ လုံးခွဲ	ယှဉ်	၂၃+	ကြဉ် ၂၉=၃၂
ဒေါမောစိတ်	၄ လုံးခွဲ	ယှဉ်	၂၃+	ကြဉ် ၂၉=၃၂
အကုသိုလ်စိတ်	၁၂ လုံးခွဲ	ယှဉ်	၂၇+	ကြဉ် ၂၅=၃၂

၅၉-အကုသလသင်္ဂဟ ၇ နည်း

ပနှင့်ဒု	အသင်္ခါရိကစိတ်	၂ လုံးခွဲ	ယှဉ်	၁၉ စီ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
တနှင့်စ	အသင်္ခါရိကစိတ်	၂ လုံးခွဲ	ယှဉ်	၁၈ စီ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
ပန္နမ	အသင်္ခါရိကစိတ်	၁ လုံးခွဲ	ယှဉ်	၂၀ စီ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
ပနှင့်ဒု	သသင်္ခါရိကစိတ်	၂ လုံးခွဲ	ယှဉ်	၂၁ စီ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
တနှင့်စ	သသင်္ခါရိကစိတ်	၂ လုံးခွဲ	ယှဉ်	၂၀ စီ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
ပန္နမ	သသင်္ခါရိကစိတ်	၁ လုံးခွဲ	ယှဉ်	၂၂ စီ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။

စိတ်ပေါင်း ၁၂ သင်္ဂဟပေါင်း ၇။

[မှတ်ချက်] စေတသိက်လုံးရေ သန်ျာတူ ပေါင်းယူရ၍ သင်္ဂဟ ၇ နည်းဆိုရ၏။သန်ျာတူမပေါင်းယူလျှင်အကုသလသင်္ဂဟ ၁၂ နည်းဟု ဆိုရပေလိမ့်မည်။

အကုသလသာဓာရဏ ၄၊ ဆန် ပီ ဓိ ကြဉ် အညသမာန်း ၁၀၊ ပေါင်း ၁၄ ပါးသောစေတသိက်များသည် အားလုံးသော အကုသိုလ် စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်နိုင်ကြ၍ သဗ္ဗာကုသလ ယောဂီစေတသိက် အမည်ရ၏။

အကုသိုလ်စိတ် သင်္ဂဟ ၇ နည်းပြီး၏။

(နှုတ်တက်အရကျက်)

——xox——

၆၀—အဟိတ်စိတ် သင်္ဂဟ ၄ နည်း

ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်၌ ဆန္ဒ ကြဉ် အညသမာန်းစေတသိက် ၁၂ ပါး နှင့် ယှဉ်၏။

[ဆောင်] ဆန္ဒပယ်ပစ်၊ တဆယ့်နှစ်၊ ဖြစ်တုံဟသိမှာ။

ဝုဋ္ဌောစိတ်၌ ဆန် ဝီ ကြဉ် အညသမာန်းစေတသိက် ၁၁ ပါးနှင့် ယှဉ်၏။

[ဆောင်] ဝီဆန်ပယ်ပစ်၊ တဆယ့်တစ်၊ ဖြစ်တုံမနောဒွါ။

သုခသန္တီရဏစိတ်၌ ဆန် ဝီ ကြဉ် အညသမာန်းစေတသိက် ၁၁ ပါး နှစ်ယှဉ်၏

[ဆောင်] ဝီ ဆန်ပယ်ပစ်၊ တဆယ့်တစ်၊ ဖြစ်တုံသောတီမှာ။

မနောဓာတ် ၃၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေအစုံ ၂၊ ဤစိတ် ၅ လုံး၌ ဆန် ဝီ ဝီ ကြဉ် အညသမာန်း စေတသိက် ၁၀ ပါးနှင့်ယှဉ်၏။

[ဆောင်] ဝီ ဝီ ဆန်ပယ်၊ ကျန်တဆယ်၊ ငါးသွယ်ကြွင်းဟိတ်မှာ။ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀၌ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် ၇ ပါးနှင့်ယှဉ်၏။

[ဆောင်] သဗ္ဗစိတ္တာ၊ ခုနစ်ရာ၊ ပဏ္ဍိတညာဉ်မှာ။

အကုသလဝိပါက်စိတ် ၇ လုံး၌ ဆန် ဝိ ဝိ ကြဉ် အညသမာန်း ၁၀ ပါးနှင့်ယှဉ်၏။

အဟိတ်ကုသလ ဝိပါက်စိတ် ၈ လုံး၌ ဆန် ဝိ ကြဉ် အညသမာန်း ၁၁ ပါးနှင့်ယှဉ်၏။

အဟိတ်ကြိယာစိတ် ၃ လုံး၌ ဆန် ကြဉ် အညသမာန်း ၁၂ ပါးနှင့်ယှဉ်၏။

အဟိတ်စိတ် ၁၈ လုံး၌ ဆဲန် ကြဉ် အညသမာန်း ၁၂ ပါးနှင့်ယှဉ်၏။

[မှတ်ချက်] မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကို ဝုဋ္ဌေဗ္ဗဟု ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေးကို မနောဓာတ် ၃ ပါးဟု၊ ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ၂ ပါးကို အဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၂ ခုအစုံဟု၊ စက္ခု ဝိညာဉ်ဒွေး သောတ ဃာန ဇိဝှါ ကာယဝိညာဉ်ဒွေး ၅ ပါးကို ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀ ဟု ဆိုရ၏။ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀ သည် အနည်းဆုံး သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် ၇ လုံးနှင့်သာယှဉ်၏ မဟာကုသိုလ် ပထမဒွေးသည် အများဆုံးစေတသိက် ၃၀ လုံးနှင့် ယှဉ်၏။

၆၁—အဟိတ်စိတ် ယှဉ် ကြဉ် အရဆို

ဟသိတုပဋိန္ဓိစိတ်၌	ယှဉ် ၁၂ + ကြဉ်	၄၀ = ၅၂
ဝုဋ္ဌေဗ္ဗစိတ်၌	ယှဉ် ၁၁ + ကြဉ်	၄၁ = ၅၂
သုခသန္တီရဏစိတ်၌	ယှဉ် ၁၁ + ကြဉ်	၄၁ = ၅၂
မနောသန္တီရဏစိတ် ၂၌	ယှဉ် ၁၀ + ကြဉ်	၄၂ = ၅၂
ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀၌	ယှဉ် ၇ + ကြဉ်	၄၅ = ၅၂
အကုသလဝိပါက် ၇၌	ယှဉ် ၁၀ + ကြဉ်	၄၁ = ၅၂
အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ၈၌	ယှဉ် ၁၁ + ကြဉ်	၄၁ = ၅၂
အဟိတ်ကြိယာ ၃၌	ယှဉ် ၁၂ + ကြဉ်	၄၀ = ၅၂
အဟိတ်စိတ် ၁၈၌	ယှဉ် ၁၂ + ကြဉ်	၄၀ = ၅၂

၆၂–အဟေတုက သင်္ဂဟ ၄ နည်း

ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် ၁ လုံးဌ် ယှဉ် ၁၂ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
ဝုဋ္ဌောသုခသန္နိရဏစိတ် ၂ လုံးဌ် ယှဉ် ၁၁ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
မနောသန္နိရဏစိတ် ၅ လုံးဌ် ယှဉ် ၁၀ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်စိတ် ၁၀ လုံးဌ် ယှဉ် ၇ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
စိတ်ပေါင်း ၁၈ သင်္ဂဟပေါင်း ၄

[ဆောင်] ခုနစ်ဆယ့်တစ်၊ တဆယ့်နှစ်၊
နောက် ဖြစ် တ ဆယ် သာ။

[မှတ်ချက်] ဝုဋ္ဌောနှင့်သုခသန္နိရဏစိတ် ၂ လုံးသည်စေတသိက် ယှဉ် လုံးရေချင်း (၁၁) လုံးတူနေ၍၊ ဤစိတ် ၂ လုံးကို သင်္ဂဟနည်း တ ပါးတည်းယူခဲ့၍၊ သင်္ဂဟ ၄ နည်းသာဖြစ်လာ၏။

အဟိတ်စိတ် သင်္ဂဟ ၄ နည်းပြီး၏။

(နှုတ်တက်အရကျကဲ့)

——xox——

၆၃–ကာမာဝစရစိတ် သင်္ဂဟ ၁၂ နည်း

''မဟာကုသိုလ်စိတ်''

ပ။ ဒွေးဌ် အညသမာန်း ၁၃+သောဘဏ ၂၅= ၃၈ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

ဒု။ ဒွေးဌ် အညသမာန်း ၁၃+ညာဏ်ကြဉ်သောဘဏ ၂၄ ပေါင်း ၃၇ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

တ။ ဒွေးဌ် ဝိတိကြဉ် အညသမာန်း ၁၂+သောဘဏ ၂၅ ပေါင်း ၃၇ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

စ။ ဒွေးဌ် ဝိတိကြဉ် အညသမာန်း ၁၂+ညာဏ်ကြဉ် သောဘဏ ၂၄ ပေါင်း ၃၆ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။
(မဟာကုသိုလ် ပ ဒု တ စ ၄ စုံစီရှိ၍ သင်္ဂဟ ၄ နည်း)

[ဆောင်] ဆယ့်သုံးအည၊သောဘဏ၊ ပေါင်းထသုံးဆယ့်ရှစ်၊
ပ ကု ဒွေးမှာ၊ ယှဉ်တုံပါ၊ ဒု မှာ ညာဏ်ကိုပစ်၊
ဒိ ပစ် ညာဏ်ယှဉ်၊ တ ဒွေးတွင်၊ စတွင်ညာဏ်ဒိပစ်။

''မဟာဝိပါက်စိတ်''

ပ။ ဒွေးဠ် အညသမာန်း ၁၃+ဝိရတိ အပ္ပမညာကြဉ် သောဘဏ ၂၀ ပေါင်း ၃၃ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

ဒု။ ဒွေးဠ် အညသမာန်း ၁၃+ဝိရတိ အပ္ပမညာ ညာဏ်ကြဉ် သောဘဏ ၁၉ ပေါင်း ၃၂ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

တ။ ဒွေးဠ် ဒိတိကြဉ် အညသမာန်း ၁၂+ဝိရတိ အပ္ပမညာကြဉ် သောဘဏ ၂၀ ပေါင်း ၃၂ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

စ။ ဒွေးဠ် ဒိတိကြဉ် အညသမာန်း ၁၂+ဝိရတိ အပ္ပမညာ ညာဏ်ကြဉ် သောဘဏ ၁၉ ပေါင်း ၃၁ ပါးသောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

(မဟာဝိဠ် ပဒုတစ ၄ စုံစီရှိ၍ သင်္ဂဟ ၄ နည်း)

[ဆောင်] သုံးဆယ့်ငါးတွင်၊ မညာကြဉ်၊ ဝိတွင် ကြိုနည်းသွား။

''မဟာကြိုယာစိတ်''

ပ။ ဒွေးဠ် အညသမာန်း ၁၃+ဝိရတိကြဉ် သောဘဏ ၂၂ ပေါင်း ၃၃ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

ဒု။ ဒွေးဠ် အညသမာန်း ၁၃+ဝိရတိ ညာဏ်ကြဉ် သောဘဏ ၂၁ ပေါင်း ၃၄ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

တ။ ဒွေးဠ် ဒိတိကြဉ် အညသမာန်း ၁၂+ဝိရတိ ကြဉ် သောဘဏ ၂၂ ပေါင်း ၃၄ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

စ။ ဒွေးဠ် ဒိတိကြဉ် အညသမာန်း ၁၂+ဝိရတိညာဏ်ကြဉ် သောဘဏ ၂၁ ပေါင်း ၃၃ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

(မဟာကြိဠ် ပဒုတစ ၄ စုံစီရှိ၍ သင်္ဂဟ ၄ နည်း။)

[ဆောင်] သုံးဆယ့်ရှစ်တွင်၊ ဝိရတိကြဉ်၊ ကြိုတွင်ကုနည်းသွား။

[မှတ်ချက်] လောကီဝိရတိ ၃ လုံးသည် မုချကောန် ကုသိုလ် သဘောမှန်၍ အဗျာကတ သဘောရှိနေသော မဟာဝိပါက်နှင့် ဟာကြီယာစိတ်များ၌ မယှဉ်နိုင်ပဲ ဟာကုသိုလ်စိတ်၌သာ ယှဉ်သည် ဟု ဆိုရသော်လည်း ဒါနမှု ဘာဝနာမှု ရိုးရိုးပြုသောအခါ မယှဉ်ပဲ သူ့အသက်သူ့ဥစ္စာစသော ဝိတိက္ကမိစ္ဆာဝတ္ထုကိုအာရုံပြု၍ ရှောင်ကြဉ်ရာအခါသာ (ကဒါစိ) တရံ တခါ ယှဉ်သော်လည်း သုံးလုံးပြူးမယှဉ် တလုံးစီသာ (ဝိသုံဝိသုံ) အသီးသီးယှဉ်ကြ၏။

အပ္ပမညာဒွေးသည် သတ္တဝါပညတ်ကိုသာ အာရုံပြု၍ ကာမကိုသာ အာရုံပြုသော မဟာဝိပါကစိတ် ၈ လုံး၌ အာရုံပြုချင်းမတူ၍ မယှဉ်နိုင် မဟာကုသိုလ် ပထမဒွေး၌ စေတသိက် ၃၈ လုံးယှဉ်သော်လည်း ဝိရတီ အပ္ပမညာစေတသိက် ၅ လုံးပြူးပူတွဲယှဉ်၍မရ တလုံးစီသာ ယှဉ်ကြ၍၊ အများဆုံး ၃၄ လုံး အနည်းဆုံး ၃၃ လုံး ယှဉ်ပုံကို (သတိပြုပါ)

၆၄-ကာမာဝစရစိတ် ယှဉ် ကြဉ် အရေအတွက်

မဟာကု	ပ	ဒွေးမှ်	ယှဉ်	၃၈+ကြဉ် ၁၄=၅၂
	ဒု	ဒွေးမှ်	ယှဉ်	၃၇+ကြဉ် ၁၅=၅၂
	တ	ဒွေးမှ်	ယှဉ်	၃၇+ကြဉ် ၁၅=၅၂
	စ	ဒွေးမှ်	ယှဉ်	၃၆+ကြဉ် ၁၆=၅၂
မဟာဝိ	ပ	ဒွေးမှ်	ယှဉ်	၃၃+ကြဉ် ၁၉=၅၂
	ဒု	ဒွေးမှ်	ယှဉ်	၃၂+ကြဉ် ၂၀=၅၂
	တ	ဒွေးမှ်	ယှဉ်	၃၂+ကြဉ် ၂၀=၅၂
	စ	ဒွေးမှ်	ယှဉ်	၃၁+ကြဉ် ၂၁=၅၂
မဟာကြီ	ပ	ဒွေးမှ်	ယှဉ်	၃၅+ကြဉ် ၁၇=၅၂
	ဒု	ဒွေးမှ်	ယှဉ်	၃၄+ကြဉ် ၁၈=၅၂
	တ	ဒွေးမှ်	ယှဉ်	၃၄+ကြဉ် ၁၈=၅၂
	စ	ဒွေးမှ်	ယှဉ်	၃၃+ကြဉ် ၁၉=၅၂

၆၅–ကာမဘဝစရသက်ဟ ၁၂ နည်း

မဟာကု ပ ဒွေးဥ် ၃၀ ဒုဥ် ၃၇ တဥ် ၃၇ စဥ် ၃၆ သက်ဟ ၄ နည်း။
မဟာဝိ ပ ဒွေးဥ် ၃၃ ဒုဥ် ၃၂ တဥ် ၃၂ စဥ် ၃၁ သက်ဟ ၄ နည်း။
မဟာကြိ ပ ဒွေးဥ် ၃၅ ဒုဥ် ၃၄ တဥ် ၃၄ စဥ် ၃၃ သက်ဟ ၄ နည်း။
စိတ်ပေါင်း ၂၄ သက်ဟပေါင်း ၁၂

[ဆောင်] လေးစုံသုံးထပ်၊ ဆယ့်နှစ်ရပ်၊ မှတ်လေနည်းအပြား။

ကာမဘဝစရစိတ် သက်ဟ ၁၂ နည်းပြီး၏။

(နှုတ်တက်အရကျက်)

——၀၀——

၆၆–မဟဂ္ဂုတ်စိတ် သက်ဟ ၅ နည်း

ပ ဈာန် ၃ ဥ် အညသမာန်း ၁၃+ဝိရတိကြဥ် သောဘဏ ၂၂ ပေါင်း ၃၅ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

ဒု ဈာန် ၃ ဥ် ဝိတက် ကြဥ် အညသမာန်း ၁၂+ဝိရတိ ကြဥ် သောဘဏ ၂၂ ပေါင်း ၃၄ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

တ ဈာန် ၃ ဥ် ဝိတက် ဝိစာရ ကြဥ် အညသမာန်း ၁၁+ဝိရတိ ကြဥ် သောဘဏ ၂၂ ပေါင်း ၃၃ ပါးသောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

စ ဈာန် ၃ ဥ် တက် စာ ပီ ကြဥ် အညသမာန်း ၁၀+ဝိရတိ ကြဥ် သောဘဏ ၂၂ ပေါင်း ၃၂ ပါးသောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

မ ဈာန် ၁၅ ဥ် တက် စာ ပီ ကြဥ် အညသမာန်း ၁၀+ဝိရတိ ပညာ ကြဥ် သောဘဏ ၂၀ ပေါင်း ၃၀ သော စေတသိက်များနှင့် ယှဉ်၏။

[ဆောင်] မဟဂ္ဂုတ်တွင်၊ ဝိရတီကြဥ်၊ ပဉ်မှာမညာပစ်၊ သုံးဆယ့်ငါးတန်၊ ငါးဆင့်ဘန်၊ ဈာန်အင်္ဂါ နည်းသွား၊ သုံးဆယ့်ငါးလေး၊ သုံးနှစ်ခွေး၊ တိုသန်းအပြား။

[မှတ်ချက်] အပွမညာဒွေးသည် မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌ ဘုရား စသည်ကို အာရုံပြုရာအခါမယှဉ်ပဲ သနားမှု ဝမ်းမြောက်မှု သတ္တဝါပညတ်ကို သာ အာရုံပြုရာအခါ (ကဒါစိ) တရံတခါယှဉ်သော်လည်း ၂ လုံးပြူး ပူတွဲမယှဉ်ပဲ တလုံးစီသာ(နာနာ)ယှဉ်၏။ရှောင်ကြဉ်စရာဒုစရိုက် ဒုဏဇီဝများ အလျင်းပင်မရှိ၍၊ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌ ဝိရတီမယှဉ် အပွဏာ အဖြစ်သို့ ရောက်သော အပွဏာဒွေးသည် တရံတခါမှ ဝမ်းသာခြင်း သောမနဿ နှင့်မကင်း၍ မဟဂ္ဂုတ် ပဉ္စမချာန်၌ မယှဉ်ပဲ ပ ဒု တ စ ချာန်စိတ်များ၌ သာ တရံတခါ တလုံးစီသာ ယှဉ်၏။

၆၇—မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ယှဉ်ကြဉ် အရဆို

ပ ချာန်စိတ် ၃ လုံး၌ ယှဉ် ၃၅+ကြဉ် ၁၇=၅၂
ဒု ချာန်စိတ် ၃ လုံး၌ ယှဉ် ၃၄+ကြဉ် ၁၈=၅၂
တ ချာန်စိတ် ၃ လုံး၌ ယှဉ် ၃၃+ကြဉ် ၁၉=၅၂
စ ချာန်စိတ် ၃ လုံး၌ ယှဉ် ၃၂+ကြဉ် ၂၀=၅၂
မ ချာန်စိတ် ၁၅ လုံး၌ ယှဉ် ၃၀+ကြဉ် ၂၂=၅၂

၆၈—မဟဂ္ဂုတ် သင်္ဂဟ ၅ နည်း

ပ ချာန်စိတ် ၃ လုံး၌ ယှဉ် ၃၅ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
ဒု ချာန်စိတ် ၃ လုံး၌ ယှဉ် ၃၄ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
တ ချာန်စိတ် ၃ လုံး၌ ယှဉ် ၃၃ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
စ ချာန်စိတ် ၃ လုံး၌ ယှဉ် ၃၂ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
မ ချာန်စိတ် ၁၅ လုံး၌ ယှဉ် ၃၀ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
စိတ်ပေါင်း ၂၇ သင်္ဂဟပေါင်း ၅

မဟဂ္ဂုတ်စိတ် သင်္ဂဟ ၅ နည်းပြီး၏။

(နှုတ်တက်အရကျက်)

——xox——

(17)

၆၉—လောကုတ္တရာစိတ် သင်္ဂဟ ၅ နည်း

ပ ချာန် ၈ ၌ အညသမာန်း၁၃+အပ္ပမညာကြဉ် သောဘဏ ၂၃ ပေါင်း ၃၆ ပါးသောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

ဒု ချာန် ၈ ၌ ဝိတက်ကြဉ် အညသမာန်း ၁၂+မညာကြဉ်သော ဘဏ ၂၃ ပေါင်း ၃၅ ပါးသောစေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

တ ချာန် ၈ ၌ တက် စာ ကြဉ် အညသမာန်း ၁၁+မညာကြဉ် သောဘဏ ၂၃ ပေါင်း ၃၄ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

စ ချာန် ၈ ၌ တက် စာ ဝိ ကြဉ် အညသမာန်း ၁၀+မညာကြဉ် သောဘဏ ၂၃ ပေါင်း ၃၃ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

မ ချာန် ၈ ၌ တက် စာ ဝိ ကြဉ် အညသမာန်း ၁၀+မညာကြဉ် သောဘဏ ၂၃ ပေါင်း ၃၃ ပါးသော စေတသိက်များနှင့်ယှဉ်၏။

[ဆောင်] ဒွေး ပ မညာ၊ ကြဉ်တုံပါ၊ သင်္ချာသုံးဆယ့် ခြောက်၊ လောကုက် ချာန်တွင်၊ ပွါးနည်း ယှဉ်၊ အ စဉ် ငါး ဆင့် မြောက်။

[မှတ်ချက်] လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်း ၈ လုံး၌ ဘယ်အလုံး၌ မဆို စေတသိက် ၃၆ လုံးစီယှဉ်သည်ဟုဆိုရ၏။ သို့ရာတွင် ချာန် ၅ ပါး နှင့်မြောက်ပွါးက အကျယ် ၄၀ ဖြစ်ရာအခါ စေတသိက်ယှဉ်ပုံခြင်း အနဲ အများကွဲပြား၍၊ ချာန်တရားက ထူးခြားအောင်ပြု၏။ လောကုတ္တရာ ပထမချာန်စိတ် ၈ လုံးဆိုရာ၌ ပ ချာန် မဂ်စိတ် ၄ ပ ချာန် ဖိုလ်စိတ် ၄ ဤ ၈ လုံးကိုဆိုသည်၊ ကျန် ဒု တ စ မ ချာန်များကို(သိကြလော)

အပ္ပမညာဒွေးသည် သတ္တဝါပညတ်ကိုသာ အာရုံပြု၍၊ နိဗ္ဗာန်ကို သာ အာရုံပြုနေသော လောကုတ္တရာစိတ်၌ အာရုံခြင်းပြား၍ မယှဉ်နိုင် စ ချာန်၌ သုခ ဝေဒနာနှင့် ၃၃ လုံး မချာန်၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ၃၃ လုံး၊ ဤစိတ် ၂ မျိုး၌ ဝေဒနာခြင်းမတူ၍ စေတသိက် လုံးရေခြင်းတူသော် လည်း သင်္ဂဟ ၂ နည်းယူသည်။

၇၀—လောကုတ္တရာဓိတ် ယှဉ် ကြဉ် အာရုံ

၁ ဈာန်စိတ် ၈ လုံး၌ ယှဉ် ၃၆+ကြဉ် ၁၆=၅၂
၂ ဈာန်စိတ် ၈ လုံး၌ ယှဉ် ၃၅+ကြဉ် ၁၅=၅၂
၃ ဈာန်စိတ် ၈ လုံး၌ ယှဉ် ၃၄+ကြဉ် ၁၈=၅၂
၄ ဈာန်စိတ် ၈ လုံး၌ ယှဉ် ၃၃+ကြဉ် ၁၉=၅၂
၅ ဈာန်စိတ် ၈ လုံး၌ ယှဉ် ၃၃+ကြဉ် ၁၉=၅၂

၇၁—လောကုတ္တရ သင်္ဂဟ ၅ နည်း

၁ ဈာန်စိတ် ၈ လုံး၌ ယှဉ် ၃၆ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
၂ ဈာန်စိတ် ၈ လုံး၌ ယှဉ် ၃၅ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
၃ ဈာန်စိတ် ၈ လုံး၌ ယှဉ် ၃၄ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
၄ ဈာန်စိတ် ၈ လုံး၌ ယှဉ် ၃၃ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
၅ ဈာန်စိတ် ၈ လုံး၌ ယှဉ် ၃၃ သင်္ဂဟ ၁ နည်း။
စိတ်ပေါင်း ၄၀ သင်္ဂဟ ပေါင်း ၅

[ဧဆေင[သုံးဆယ့်ခြောက်ငါး၊ လေးသုံးဆွဲး၊ ငါးပါးသင်္ဂဟ။

လောကုတ္တရာစိတ် သင်္ဂဟ ၅ နည်းပြီး၏။

(နှုတ်တက်အရာကျက်)

———oOo———

[မှတ်ချက်] မဟာကုသိုလ် ၈ လုံး၌ ဝိရတီနှင့် အပြမညာ ၅ လုံး သည် (ကဒါစိ) တရံတခါယှဉ်၍ (နာနာ) အသီးသီး တလုံးစီသာ ယှဉ်ကြ၏။ ရူပ၊ ပ ဒု တ စ ဈာန်စိတ်များ၌ အပြမညာ ၂ လုံးသည် တရံတခါယှဉ်၍ အသီးသီး တလုံးသည်သာ ယှဉ်ကြ၏။

မဟာကြိယာနှင့် မဟဂ္ဂုတ်စိတ်များ၌ ဝိရတီ ၃ လုံးမယှဉ်နိုင်ကြ။
လောကုတ္တရာစိတ်၌ အပြမညာ ၂ လုံးယှဉ်နိုင်ကြ။
မဟာဝိပါက်စိတ်၌ ဝိရတီနှင့် အပြမညာ ၅ လုံးမယှဉ်နိုင်ကြ။

၇၂–ဘေဒကရမှု စေတသိက်စု ၁၀

ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခ ဈာန်နှင့် ၄+လောကီ ဝိရတီ ၃+အပ္ပမညာ ၂+ညာဏ် ၁ ပေါင်း ၁၀ ပါးသောစေတသိက်များသည်၊ စိတ်ခြင်း ကွပြားထူးခြားလာအောင်ပြုမှု စေတသိက်စုမည်၏။

၇၃–လောကုတ္တရာစိတ်၌ ဈာန်တရား ထူးခြားပုံ

ဝိတက်သည် ပ ဈာန်စိတ်၌သာယှဉ်၍ ဒု ဈာန်စသည်၌ မယှဉ်။
ဝိစာရသည် ပ ဒု ဈာန်များ၌သာယှဉ်၍ တ ဈာန်စသည်၌ မယှဉ်။
ပီတိသည် ပ ဒု တ ဈာန်များ၌သာယှဉ်၍ စ ဈာန်စသည်၌ မယှဉ်။
သုခသည် ပ ဒု တ စ ဈာန်များ၌သာယှဉ်၍ မ ဈာန်၌ မယှဉ်။

၇၄–မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌ ဈာန်နှင့် အပ္ပမညာများ ထူးခြားပုံ

(မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌ ဈာန်ထူးပုံကို လောကုတ္တရာစိတ်နှင့် အတူဆို)

အပ္ပမညာ ၂ လုံးသည် ပ ဒု တ စ ဈာန်များ၌သာယှဉ်၍ မ ဈာန်၌ မယှဉ်။

၇၅–ကာမာဝစရစိတ်၌ မညာနှင့် ဝိရတီ ၅ လုံးထူးပုံ

အပ္ပမညာ ၂ လုံးသည် မဟာကုနှင့် ကြိ၌ သာယှဉ်၍ မဟာဝိ၌ မယှဉ်။
လောကီဝိရတီ ၃ လုံးသည် မဟာကု၌သာယှဉ်၍ မဟာဝိနှင့် ကြိ၌မယှဉ်။
ညာဏ်သည် ညာဏသမ္ပယုတ်၌သာယှဉ်၍ ညာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ်၌မယှဉ်။
ပီတိသည် သောမနဿ၌သာယှဉ်၍ ဥပက္ခော၌ မယှဉ်။

မိမိယှဉ်ရာစိတ်စုနှင့် မယှဉ်ရာစိတ်စု ၂ ပါးကွဲပြားမှုကို (ဝိသေသက) ဟု ဆိုရ၏၊ အညှံဆုံးကာမနှင့် ‘အမြတ်ဆုံး လောကုတ္တရာ၏(အလယ်) မဟဂ္ဂုတ်စိတ်စုကို (မဇ္ဈိမ ဟု) ဆိုရ၏။

ဘေဒကရမှု စေတသိက်စု မှတ်ချက်ပြီး၏။

၇ဖြ–သင်္ဂဟအကျဉ်း ၅ နည်း အကျယ် ၃၃ နည်း

၁။ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ လုံး၌ ယှဉ် ၂၇ သင်္ဂဟ ၇ နည်း။
၂။ အဟိတ်စိတ် ၁၈ လုံး၌ ယှဉ် ၁၂ သင်္ဂဟ ၄ နည်း။
၃။ ကာမာဝစရစိတ် ၂၄ လုံး၌ ယှဉ် ၃၈ သင်္ဂဟ ၁၂ နည်း။
၄။ မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇ လုံး၌ ယှဉ် ၃၅ သင်္ဂဟ ၅ နည်း။
၅။ လောကုတ္တရာစိတ် ၄၀ လုံး၌ ယှဉ် ၃၆ သင်္ဂဟ ၅ နည်း။
ဤကား ဤကျမ်းလာ စိတ်ပိုင်းခေါင်းစဉ် သင်္ဂဟ နည်းတည်း။

[ဆောင်] အကုသလ၊ ခုနစ်မျှနှင့်၊ အဟိတ်စိတ္တာ၊ လေးပါးရှင်။
သောဘဏဝယ်၊ ဆယ့်နှစ်သွယ်တည်း၊ မဟဂ္ဂတ။
ငါးပါးမျှဟူ၊ ထိုတူဉာဏ်ရာ၊ ဤငါးဖြာသည်၊ မှတ်ပါ
သင်္ဂဟ၊ တော်သတည်း။

၇၇–ယှဉ်ရာစိတ်နှင့် ဧစေတသိက်မျှပုံ

ယှဉ်ရာစိတ်လုံးရေနှင့် ညီမျှသော စေတသိက်လုံးရေကို ရေတွက်ယူရမည်ဟု ညွှန်ကြား မှာထားချက်စကားအရ။

ဖဿစေတသိက်သည် စိတ်အကျဉ်း ၈၉ အကျယ် ၁၂၁ ပါးနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ဖဿစေတသိက်လုံးရေကိုလည်း အကျဉ်း ၈၉ အကျယ် ၁၂၁ လုံးစသည်ဖြင့် ရေတွက်ယူရ၏။

သဗ္ဗစိတ္တာ သာဓာရဏာ စေတသိက်များသည်။
အကျဉ်း ၈၉x၇=၆၂၃ လုံး။
အကျယ် ၁၂၁x၇=၈၄၇ လုံး။

ဝိတက် ၅၅ ဝိစာရ ၆၆ အဓိမောက္ခ ၇၀ ၂
ဝိရိယ ၇၃ ဝိတိ ၅၁ဆန္ဒ ၆၉ ၂ ၃၉၂ လုံး ပကိဏ်းအကျဉ်း။

သဗ္ဗစိတ္တ သာဓာရဏာ အကျဉ်း ၆၂၃
ပကိဏ်း စေတသိက် အကျဉ်း ၃၉၂
၁၀၁၅ လုံးသည် အညသမာန်း အကျဉ်း ဖြစ်၏။

ဒိတက် ၅၅ ဝိစာရ ၆၆ အဓိမောက္ခ ၁၁၀
ဝိရိယ ၁၀၅ ပီတိ ၅၁ ဆန္ဒ ၁၀၁
၄၈၈ လုံး ပကိဏ်း အကျယ်း

သမ္မစိတ္တ သာဓာရဏ အကျယ် ၈၄၇
ပကိဏ်း စေတသိက် အကျယ် ၄၈၈
၁၃၁၅ လုံးသည် အညသမာန်း အကျယ် ဖြစ်၏။

အကုသိုလ်စေတသိက်များသည် ၁၂x၁၄=၈၃ လုံး။
အကုသိုလ်စိတ် ၁၂x၄ (မောစတုက်) ၄၈ လုံး။
ဒေါသမူစိတ် ၂x၄ (ဒေါစတုက်) ၈ လုံး။
အကုသိုလ်သဆ်ဓါရိုက ၅x၂ (ထိဒုက်) ၁၀ လုံး။
လောဘ ၈၊ ဒိဋ္ဌိ ၄၊ မာန ၄၊ ထိနကိစ္စာ ၁၊ ၁၇=၈၃ လုံးဖြစ်၏။
သောဘဏစေတသိက်များသည် အကျဉ်း ၁၂၇၂ လုံး၊ အကျယ်
၂၀၀၈ လုံး။

၅၉x၁၉ ၁၁၂၁ သောဘဏသာဓာရဏ အကျဉ်း။
၁၆x ၃= ၄၈ ဝိရတီစေတသိက် အကျဉ်း။
၂၀x ၂= ၅၆ အပ္ပမညာစေတသိက် အကျဉ်း။
ပေါင်း ၁၂၇၂ လုံးသည်၊ သောဘဏ အကျဉ်းဖြစ်၏။

၉၁x၁၉=၁၇၂၉ သောဘဏ အကျယ်။
၄၀x ၃= ၁၄၄ ဝိရတီ အကျယ်။
၂၀x ၂= ၅၆ အပ္ပမညာ အကျယ်မရှိ။
၇၉ ပညာ အကျယ်။
ပေါင်း ၂၀၀၈ လုံးသည် သောဘဏအကျယ်ဖြစ်၏။

[ဆောင်] အညသမာ၊ ယှဉ်ရာဓမ္မတ်၊ သဟပဒ္ဓရ၊ အကျဉ်းရ၏၊
သဟဇာတိကိုး၊ တိ ံသတ္ဒ်၊ တိ ံသဒ္ဓဝယ်၊ စွန်းကယ်
ငါးခု၊ အကျယ်ရှဉ်လော၊ အကုသလာ၊ ယှဉ်ရာမြဲထုံး၊
ရှစ်ဆယ် ့သုံးတည်း။ ယူကြိုးသောဘဏာ၊သဟဇာတ်နှင့်၊
ဒွိဇာတ်ဟုဝယ်၊ စွန်းကယ်ဒွါဒသတ်၊ အကျဉ်းမှတ်လော၊

ဒ္ဒိသဟဿ၊ အဌစွန်းကယ်၊ အကျယ်ယှဉ်ဘိ၊ ဤနည်း သိက၊စိတ္တေနနှင့်၊ သမမုဒ္ဒိသ်၊ ရောကျိတ်အမျှ၊ စေတ သိက်ရသည်၊ ပြားထစိတ်ကုန်၊ ကျယ်ကျဉ်းတည်း။

ယှဉ်ရာစိတ်နှင့် စေတသိက်မျှပုံပြီး၏။

(နှုတ်တတ်မကျက်ရ)

——xox——

၇၈—တဒုဘယ မိဿကယူပုံ

စိတ္တေနသမမုဒ္ဒိသေအရ=ယှဉ်ရာစိတ်နှင့်ညီမျှသော စေတသိက်တို့၏ အပြားကို သိရှိနားလည်ပြီးသော သင်တန်းသား သောတုဇနအများ လည်း၊လောဂီဖဿ ၈၁၊ လောကုတ္တရာဖဿ ၈ ဟု၊ လောဂီ လော ကုတ္တရာအားဖြင့်၎င်း၊သုခ သဟဂုတ် ဖဿ ၆၃၊ ဒုက္ခ သဟဂုတ် ဖဿ ၃၊ ဥက္ခော သဟဂုတ် ဖဿ ၅၅ ဟု ဝေဒနာအားဖြင့်၎င်း၊ ကုသိုလ် ဖဿ ၂၁၊ အကုသိုလ်ဖဿ ၁၂၊ ဝိပါက်ဖဿ ၃၆၊ကြိယာဖဿ ၂၀ ဟု ဇာတိဘေဒအားဖြင့်၎င်း၊ ကာမဖဿ ၅၄၊ ရူပဖဿ ၁၅၊ အရူပ ဖဿ ၁၂၊ လောကုတ္တရာဖဿ ၈ ဟု ဘူမိဘေဒအားဖြင့်၎င်း၊ စိတ် ပိုင်းလာသည့်အတိုင်းခွဲပြဝေဘန်ရ၏။

တဒုဘယမိဿကနည်း= တံဥဘယ မိဿက၊ တံဥဘယ-ထိုသမ္ပ ယောဂနှင့်သင်္ဂဟ ၂ နည်းတို့ကို။မိဿက-ရောပြွမ်း၍ပြခြင်းသည် တဒုဘ ယမိဿကနည်းမည်၏။ ဤနည်းကြေမွန်လာပါက စေတသိက်ပိုင်း အ တွက် သရုပ်ခွဲနည်းရသွားပြီး ကြေနပ်သွားပြီဟုယူဆထိုက်၏။

ဖဿသည် စိတ်အကျဉ်း ၈၉၊ အကျယ် ၁၂၁ ပါးနှင့်ယှဉ်ခြင်းသည် သမ္ပယောဂနည်းမည်၏။ ထိုစိတ် အကျဉ်း ၈၉၊ အကျယ် ၁၂၁ ပါး၌ သင့်သလို စေတသိက် ၅၂ လုံးယှဉ်ခြင်းသည် သင်္ဂဟနည်း မည်၏။ (ဤ ၂ နည်းကို တဒုဘယမိဿကဟုဆိုရ၏)ဤသို့စိတ်တလုံးလုံး၌ ယှဉ် သမျှစေတသိက်များသည် ယှဉ်ရာစိတ်များကို ကြည်ကာကြည်ကာ ဤ၍ ဤမျှသာ စေတသိက်လုံးရေနှင့် ယှဉ်၏ဟု ခွဲပြဝေဘန်ရမည်။ အညသ မာန်းရာသီ ဖဿတလုံးသည် မိမိကြဉ်စေတသိက် ၅၁ လုံးနှင့်ယှဉ်၏။

(ဝေ သဉ် စေ ဇ ဇီ မ၊ ဤ ၆ လုံးကို ဖဿနှင့်အတူဆို)

တက် စာ ဝိ ၃ လုံးသည် မိမိကြဉ် စေတသိက် ၅၁ လုံးစီးနှင့်ယှဉ်၏။
ဒဲ ဆန် ၂ လုံးသည် မိမိ ဝိစိကြဉ် စေတသိက် ၅၀ နှင့်ယှဉ်၏။
ဒိက် ၁လုံးသည် မိမိ ဒေါစတုက် ဝိစိကြဉ် ၄၆ လုံးနှင့်ယှဉ်၏။

အကုသလရာသီ= မောဟ ၁လုံးသည် မိမိကြဉ် စေတသိက် ၂၆ လုံးနှင့်ယှဉ်၏။

(ဟိ နောက် ဒုက် ဤ ၃ ခုကို မောဟနှင့်အတူဆို)

ဓလောဘ ၁ လုံးသည် မိမိကြဉ် စေတသိက် ၂၁ လုံးနှင့်ယှဉ်၏။
ဒိဋ္ဌိ ၁ လုံးသည် မိမိကဉ် စေတသိက် ၂၀ နှင့်ယှဉ်၏၊
မာန ၁ လုံးသည် မိမိကြဉ် စေတသိက် ၂၀ နှင့်ယှဉ်၏။
ဒေါသ ၁ လုံးသည် မိမိကြဉ် စေတသိက် ၂၁ လုံးနှင့်ယှဉ်၏။
ဣဿာမစ္ဆရိယ ၃ လုံးသည် မိမိကြဉ် စေတသိက် ၁၉ လုံးစီနှင့်ယှဉ်၏။
ထီ ဒုက် ၂ လုံးသည် မိမိကြဉ် စေတသိက် ၂၅ လုံးစီနှင့်ယှဉ်၏။
ဝိစိကိစ္ဆာ ၁ လုံးသည် မိမိကြဉ် စေတသိက် ၁၄ လုံးနှင့်ယှဉ်၏။

သောဘဏရာသီ= သဒ္ဓါတလုံးသည် မိမိကြဉ် စေတသိက် ၁၇ လုံးနှင့်ယှဉ်၏။ (ကျန်သာဓာရဏ ၁၀ လုံးကို သဒ္ဓါနှင့်အတူဆို)

ဝိရတိ ၃ လုံးသည် မိမိကြဉ် စေတသိက် ၁၅ လုံးစီနှင့်ယှဉ်၏။
အပ္ပမညာ ၂ လုံးသည် မိမိကြဉ် စေတသိက် ၁၁ လုံးစီနှင့်ယှဉ်၏။
ပညာ ၁ လုံးသည် မိမိကြဉ် စေတသိက် ၁၇ လုံးနှင့်ယှဉ်၏၊

တဒုဘယမိဿကနည်းပြီး၏၊

(နှုတ်တက်မကျက်ရ)

——ဝ၈ဝ——

စေတသိက်ဝိုင်း-ပထမဆင့်ပထမဝိုင်း ပြီးပြီ။

ပကိဏ်းပိုင်း။

—xox—

၁–ခေါင်းစဉ်နှင့် ပဋိညာဉ်

သမ္ပယုတ္တာ ယထာယောဂံ၊ တေပညာသ သဘာဝတော၊
စိတ္တစေတသိကာဓမ္မာ၊ တေသံဒါနိ ယထာရဟံ၊
ဝေဒနာဟေတုတော ကိစ္စ၊ ဒ္ဒါရာ လမ္ဗဏ ဝတ္ထုတော၊
စိတ္တုပ္ပါဒ ဝသေနေဝ၊ သင်္ဂဟောနာမ နီယတေ။

ယထာယောဂံ-ယှဉ်သင့်သည် အားလျော်စွာ။ သမ္ပယုတ္တာ-အညီအမျှ ကေုပ္ပါဒစသော အပြားတို့ဖြင့်ယှဉ်ကုန်သော။ သဘာဝတော-မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာအားဖြင့်။ တေပညာသ-ငါးဆယ့်သုံးပါးကုန်သော။ စိတ္တ စေတသိကာ-စိတ် စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ-သဘောတရားတို့ကို။ မယာ-ငါသည်။ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-အကျယ် ပြဆိုအပ်ကုန်ပြီ။ ဒါနိ-ယခုအခါ၌။ တေသံ-ထိုငါးဆယ့်သုံးပါးသော သဘောတရားတို့၏။ ယထာရဟံ-ထိုက်သည်အားလျော်စွာ။ ဝေဒနာဟေတုတော-ဝေဒနာအပြား, ဟိတ်အပြားအားဖြင့်၎င်း။ ကိစ္စ ဒ္ဒါရာ လမ္ဗဏဝတ္ထုတော-ကိစ္စအပြား ဒ္ဒါရအပြား အာရုံအပြား ဝတ္ထုအပြားအားဖြင့်၎င်း။ သင်္ဂဟောနာမ-ရောနှောပေါင်းပြ ပကိဏ္ဏကအမည်ရသော သင်္ဂဟကို စိတ္တုပ္ပါဒဝသေနေဝ-ပဓာနစိတ်၏အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ ဝါ-စိတ် စေတသိက် ၂-ပါးလုံး၏အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင်။ နီယတေ-ဆောင်ပြအပ်၏။ ဝါ-ဆောင်ပြပေတော့အံ့။

ပကိဏ္ဏက= ရောပြွမ်းနေခြင်း စိတ် စေတသိက် ၂ ပါးလုံးကို ဝေဒနာသင်္ဂဟစသော သင်္ဂဟ ၆ ပါးဖြင့် ရောနှော ရေတွက်ပြရာ အခဏ်းအပိုင်းကို (ပကိဏ္ဏက)ပကိဏ်းပိုင်းဟုဆိုရ၏။

အနုထဒ္ဓေ= သမ္မယုတ္တာ ယထာယောဂံ တေပညာသ သဘာဝ တော စိတ္တ စေတသိကာဓမ္မာဖြင့် သင့်သလိုယှဉ်ကြကုန်သော မမိတို့၏ ကိုယ်ဝိုင်လက္ခဏာ ၅၃ ပါးသော စိတ် စေတသိက် သဘောများကို စိတ်ဝိုင်း စေတသိက်ဝိုင်းတို့ဖြင့် ငါအကျယ်ပြဆိုခဲ့ပြီးပြီဟု ရှေ့ဝိုင်းစကား ဆက် ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေကို ပြဆိုသည်။

ပဋိညာဉ်= တောသံဒါနိ ယထာရဟံ သင်္ဂဟာနာမ နိယတေဖြင့်-ယခုအခါ ထို ၅၃ ပါးသောသဘောတရားတို့၏။ စိတ် စေတသိက်တို့ဖြင့် ပြဆိုအပ်သော ပက်လကွက သင်္ဂဟကို ဝေဒနာ ဟိတ် ကိစ္စ ဒွါရ၊ အာရုံ ဝတ္ထု အပြား ၆ ပါးဖြင့် ရောပြွမ်း၍ ထိုက်သလို ငါပြဆိုတော့မည်ဟု နောက်ဝိုင်းစကားဆက် ပရာနုသန္ဓေနှင့်ပဋိညာဉ်ကိုပြဆိုသည်။

စိတ္တုပ္ပါဒ ဝသေနေဝဠ= စိတ္တ-စိတ်။ ဥပ္ပါဒ-ဖြစ်ခြင်း။ စိတ်၏သာ ဖြစ်ခြင်းကို စိတ္တုပ္ပါဒဟုဆိုသည်။ ဤစိတ္တုပ္ပါဒ်၌ စိတ်ကိုသာယူ။ စေတသိက်ကိုမယူနဲ့။ ဝေသဒါဖြင့် စေတသိက်ကို ကန့်ဆိုထားသည်။ပဓာန အားဖြင့် စိတ်ကိုသာပြဆိုလျှင် ယှဉ်ဘက် စေတသိက်များကိုပင် ပါဝင်ပြီးဖြစ်၍ သီခြားစေတသိက်များကို ပြဆိုနေဘို့မလိုတော့ပြီ။

[တနည်း] စိတ္တုပ္ပါဒ။ စိတ္တ-စိတ်။ ဥပ္ပါဒ-စိတ်နှင့်ယှဉ်ဘက်ဝင် စေတသိက်၊ စိတ်နှင့် စေတသိက် ၂ ပါးစုံကို ဝေဒနာဟိတ်စသည်ဖြင့် ရောပြွမ်းရှင်းဆောင်ပြမည်ဟူလို။ (ရှေ့နည်းပဓာနစိတ်ကိုသာ နောက်နည်း စိတ် စေတသိက် ၂ ပါးစုံကိုဆိုလိုသည်)

ဝေဒနာဟေတုတော သင်္ဂဟာနာမ နိယတော့= ဝေဒနာတော-ဝေဒနာအားဖြင့်။ သင်္ဂဟ-ဝေဒနာနှင့် ယှဉ်ဘက်ဝင် စေတသိက်စုကို ပေါင်းယူရောတွက်ပြခြင်းသည်။ဝေဒနာသင်္ဂဟ-ဝေဒနာသင်္ဂဟမည်၏ ဤသင်္ဂဟ ၆ မျိုးဖြင့် ရောပြွမ်းရောတွက်ပြရာဖြစ်၍ ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟ အာမည်ရ၏၊ ဝေဒနာဟေတုတော စသည်ကို သင်္ဂဟနာမနှင့်စပ်ယူ၍ ဝေဒနာဟေတုတော-ဝေဒနာဟိတ်အားဖြင့်။ နိယတော-ဆောင်ပြမည်ဟု မစပ်ယူနှင့်။ (ဒါ့ကြောင့်) ဝေဒနာသင်္ဂဟ ဟေတုသင်္ဂဟ စသည် ခေါင်းစဉ်ဖြစ်လာ၏။

တေပညာသ သဘာဝတောဖြင့် စိတ်သည်၊ ဘူမိဘေဒ ဇာတိဘေဒ အားဖြင့် အကျဉ်း ၈၉၊ အကျယ် ၁၂၁ ပါးပြုံးလာသော်လည်း အာရုံကိုသိခြင်း (အာရမ္မဏဝိဇာနန) ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာ ၁ ပါးသာ ရှိ၏။ စေတသိက် ၅၂ ပါးဌ ဖဿသည် အာရုံကိုတွေ့ထိခြင်း (ဖုသန) ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာ ၁ ပါးသာရှိ၏။ ကုန်စေတသိက်များလည်း မိမိဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာ ၁ ပါးစီအသီးသီးရှိကြ၏။ (ဒါ့ကြောင့်။) စိတ်က လက္ခဏာ ၁ ပါး၊ စေတသိက်က လက္ခဏာ ၅၂ ပါး။ ပေါင်း ၅၃ ပါးကို (နာမ်တေပညာသဟု ဆိုရ၏။

တေသံဒါနိ ယထာရဟံဖြင့်= သင်္ဂဟတိုင်းမှာ စိတ်တွေအားလုံးအကုန်ပြဆိုလိမ့်မည်မဟုတ်၊ သူ့သင်္ဂဟနှင့်သူ့စိတ်ဆိုင်ရာ ပါဝင်သင့်သော စိတ်စုကိုသာ ထိုက်သလိုပြဆိုလိမ့်မည်။ (ဒါ့ကြောင့်၊) သင်္ဂြိဟ်ကျမ်းဌ (ယထာရဟံ)ဟု ပြဆိုထားသည်။

ဟေတုသင်္ဂဟမှ အဟိတ်စိတ် ၁၈ ပါးလုံးကို
ဒွါရသင်္ဂဟမှ ဒွါရဝိမုတ်စိတ် ၁၉ ပါးလုံးကို
ဝတ္ထုသင်္ဂဟမှ အရူပဝိပါက်စိတ် ၄ ပါးလုံးကို

ချန်၍ ကျန် သင့်သလိုစိတ်ကိုပြဆိုလိမ့်မည်။ကျန်သင်္ဂဟ ၃ ပါးသည် စိတ်တွေရှိသရွေ့ အားလုံးကို အပြည့်အစုံပြဆိုလိမ့်မည်။

ဥဒ္ဒေသ= ဥ-စိတ်ကို ခေါင်းစဉ် အကျဉ်းဒေသ ပြောစိတ်ပိုင်းသည် ဥဒ္ဒေသမည်၏။

နိဒ္ဒေသ=နိ-စိတ်နှင့် စေတသိက်ယှဉ်ပုံကို အကျယ်ဒေသပြော စေတသိက်ပိုင်းသည် နိဒ္ဒေသမည်၏။

ပဋိနိဒ္ဒေသ= ပဋိ-စိတ် စေတသိက် ၂ ပါးစုံကို တဖန် နိသင်္ဂဟ ၆ ပါးဖြင့်ရောပြွမ်းရ အကျယ်ဒေသပြော ပကိဏ်းပိုင်းသည် ပဋိနိဒ္ဒေသမည်၏။

၂—ခေါင်းစဉ်အကျဉ်းသင်္ဂဟ ၆

ဝေဒနာသင်္ဂဟ၊ ဟေတုသင်္ဂဟ၊ ကိစ္စသင်္ဂဟ၊ ဒွါရသင်္ဂဟ၊ အာလမ္ဗဏသင်္ဂဟ၊ ဝတ္ထုသင်္ဂဟ=၆။

၃-ဝေဒနာဘင်္ဂ

ဝေဒနာအားဖြင့် ဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော စိတ် စေတသိက် များကို ပေါင်းယူရေတွက်ပြရာအခန်းသည် ဝေဒနာသင်္ဂဟမည်၏။

၄-အနုဘဝနဝေဒနာ ၃

သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ=၃။

သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သောစိတ် ၆၃။

သုခသဟဂုတ်၊ကာယဝိညာဉ် ၁၊လောဘမူသောမနသဟဂုတ် ၄ အဟိတ်သောမနသဟဂုတ် ၂။ မဟာကုသိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ် ၄၊ မဟာဝိပါက်သောမနသဟဂုတ် ၄၊ မဟာကြိယာ သောမနသဟဂုတ် ၄၊ပ ဈာန် ၁၁၊ဒု ဈာန် ၁၁၊တ ဈာန် ၁၁၊စ ဈာန် ၁၁၊ ပေါင်း ၆၃။

ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၃။

ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ် ၁၊ ဒေါသမူစိတ် ၂=၃။

ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၅၅။

အကုသိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ၆၊ အဟိတ်ဥပေက္ခာသပ္ပာဂုတ် ၁၄၊ မဟာကုသိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ၄၊ မဟာဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ၄၊ မဟာကြိယာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ၄၊ ပဉ္စမဈာန်စိတ် ၂၃=၅၅။

၅-ဇာတိယဘေဒဝေဒနာ ၅

သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာ သောမနဿဝေဒနာ ဒေါမနဿဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ=၅။

သုခဝေဒနာနှင့်	ယှဉ်သောစိတ်	၁။
သုခသဟဂုတ်	ကာယဝိညာဉ်စိတ်	၁။
ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်	ယှဉ်သောစိတ်	၁။
ဒုက္ခသဟဂုတ်	ကာယဝိညာဉ်စိတ်	၁။
သောမနဿဝေဒနာနှင့်	ယှဉ်သောစိတ်	၆၂။

လောဘမူ သောမနဿ သဟဂုတ် ၄၊ အဟိတ်သောမနဿ သဟဂုတ် ၂၊ မဟာကုသိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ် ၄၊ မဟာဝိပါက် သောမနဿ သဟဂုတ် ၄၊ မဟာကြိယာ သောမနဿ သဟဂုတ် ၄၊ ပ ဈာန် ၁၁၊ ဒု ဈာန် ၁၁၊ တ ဈာန် ၁၁၊ စ် ဈာန် ၁၁၊=၆၂။

ဒေါမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၂၊ ဒေါသမူစိတ် ၂၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၅၅။

အကုသိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ၆၊ အဟိတ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ၁၀၊ မဟာကုသိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ၄၊မဟာဝိပါက်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ၄၊ မဟာကြိယာဥပေက္ခာသဟဂုတ် ၄၊ ပဉ္စမဈာန်စိတ် ၂၃=၅၅။

၆—အနုဘဝနှင့်ယှဉ်သောစိတ် ၁၂၁

သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၃၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅=၁၂၁။

၇—ဇာန်အင်္ဂယဘေဒနှင့်ယှဉ်သောစိတ် ၁၂၁

သုခသဟဂုတ်စိတ် ၁၁၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၁၊ သောမနဿသဟဂုတ်စိတ် ၆၂၊ ဒေါမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၂၊ ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်စိတ် ၅၅=၁၂၁။

အာရုံ ၃ မျိုးဌိ=အလိုရှိအပ် ကောင်းမြတ်သောအာရုံသည် ဇာဠာရုံမည်၏။ ထိုအာရုံကို ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာချမ်းသာမှု သုခ နှင့် သော ဝေဒနာ ၂ ပါးဖြင့်ခံစား၏။ အလိုမရှိအပ် ယုတ်ညံ့သောအာရုံသည် အနိဋ္ဌာရုံမည်၏။ ထိုအာရုံကို ကိုယ် စိတ် နှစ်ဖြာ ဆင်းရဲမှု ဒုက္ခနှင့် ဒေါဝေဒနာ ၂ ပါးဖြင့်ခံစား၏။ အလယ် အလတ် အလိုရှိအပ်သော အာရုံသည် ဇာဠမဏ္ဍိတ္တာရုံမည်၏။ ထိုအာရုံကို ဝမ်းသာဝမ်းနဲ့ မရှိလဲ့ လျစ်လျူရှုကာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ တပါးတည်းဖြင့်သာ ခံစား၏။ [အလယ် အလတ် အလိုမရှိအပ်သော အနိဋ္ဌမဏ္ဍိတ္တာရုံကိုလည်း ဥပေက္ခာဝေဒနာဖြင့်သာ ခံစား၏။]

၈—အနုဘဝန ၃ ပါး ဣန္ဒြိယဘေဒ ၅ ပါး ပြားလာပုံ

သုခဝေဒနာ ၁ ပါးက သုခနှင့် သောမနဿဝေဒနာ ၂ ပါး။
ဒုက္ခဝေဒနာ ၁ ပါးက ဒုက္ခနှင့် ဒေါမနဿဝေဒနာ ၂ ပါး။
ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၁ ပါးက အပြားမရှိဥပေက္ခာဝေဒနာ ၁ ပါးသာ=၅။

ဣန္ဒြိယဘေဒ၌=ဣဋ္ဌာရုံကို ခံစားသောဝေဒနာသည် ကိုယ်ဖြင့် ချမ်းသာကိုခံစားရာအခါ သုခဝေဒနာဖြစ်လာ၏။ စိတ်ဖြင့်ချမ်းသာကိုခံစားရာအခါ သောမနဿဝေဒနာဖြစ်လာ၏။ သုခဝေဒနာ ၁ ပါးက သုခနှင့် သော ဝေဒနာ ၂ ပါး ပြားလာ၏။

အနိဋ္ဌာရုံကို ခံစားသောဝေဒနာသည် ကိုယ်ဖြင့် ဆင်းရဲကို ခံစားရာအခါ ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်လာ၏။ စိတ်ဖြင့်ဆင်းရဲကို ခံစားရာအခါ ဒေါမနဿဝေဒနာဖြစ်လာ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာ ၁ ပါးက ဒုက္ခနှင့် ဒေါ ဝေဒနာ ၂ ပါးပြားလာ၏။

ဥပေက္ခာဝေဒနာသည်ကား—ဣဋ္ဌမဏ္ဌတ္တာရုံကိုခံစားရာအခါ ကာယပသာဒ၌ မမှီပဲ စိတ်၌သာ မှီ၍ဖြစ်သောကြောင့် အမြဲတန်း လျစ်လျူရှုကာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ တပါးတည်းဖြင့်သာ ခံစား၏။ [အနုဘဝန ၃ ပါး ထဲက ဣန္ဒြိယ ၅ ပါး ပြားလာပုံကိုသိပါ]

[မှတ်ချက်] သုခသည် ခန္ဓာကိုယ်ကို ချမ်းသာစေသည် ထိုသုခကို ကာယိကသုခ(ကာယပသာဒ)၌ မှီ၍ ဖြစ်သော သုခကို ဆိုသည်။ ဣဋ္ဌဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ခံစားမှု၌ ဆိုင်ရာအပိုင်စားအစိုးရ၍ သုခိန္ဒြေ ဟု ဆိုရ၏။ သုခဖြစ်ရာအခါ စိတ်ကိုလည်းချမ်းသာပြန်သည် ထိုသုခကို(စေတသိကသုခ)စ်တ်နှင့် ယှဉ်သောသုခ ဟု ဆိုရ၏။ ကောင်းသောစိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းကို သောမနဿဟုဆိုသည်။ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံချန်၍ ကျန် ဣဋ္ဌာရုံစုကို ခံစားမှု၌ ဆိုင်ရာအပိုင်စားအစိုးရ၍ သောမနဿိန္ဒြေဟု ဆိုရ၏။

[ဒုက္ခိန္ဒြေနှင့် ဒေါမနဿိန္ဒြေကို အပြန်အားဖြင့်သိပါ] ဥပေက္ခိန္ဒြေသည်ကား—ခန္ဓာကိုယ်ကို ချမ်းသာဆင်းရဲမရှိလှပဲ(ကာယိကဥပေက္ခာ)

ဟု မရှိခဲ့ပဲ (စေတသိကဥပေက္ခာ) စိတ်၌သာမှီ၍ ရှိနေသည် အတွက် အနုဘဝနနည်းမှာဖြစ်ဖြစ် ဣန္ဒြိယဘေဒနည်းမှာပဲဖြစ်ဖြစ် (ဥပေက္ခိန္ဒြေ) ဥပေက္ခဝေဒနာ တမျိုးတစားတည်းသာရှိ၏။

၉-အနုဘဝနနှင့်စေတသိက်

သုခသဟဂုတ်စိတ်	၆၃	၌	ယှဉ်	၄၆+ကြဉ်	၆=၅၂
ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ်	၃	၌	ယှဉ်	၂၁+ကြဉ်	၃၁=၅၂
ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်	၅၅	၌	ယှဉ်	၄၆+ကြဉ်	၆=၅၂

[မှတ်ချက်] သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃ ပါး၌ အရင်းခံ သုခဝေဒနာ နှင့် ဒေါစတုက် ဝိစိကိစ္ဆာ ၆ လုံးကြဉ် စေတသိက် ၄၆ လုံးနှင့်ယှဉ်၏။ ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၃ ပါး၌ အရင်းခံ ဒုက္ခဝေဒနာကြဉ် စေတသိက် ၂၁ လုံးနှင့်ယှဉ်၏။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅ ပါး၌ အရင်းခံ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာနှင့် ပီတိ ဒေါစတုတ် ၆ လုံးကြဉ် စေတသိက် ၄၆ လုံး နှင့် ယှဉ်၏။

၁၀-ဣန္ဒြိယဘေဒနှင့်စေတသိက်

သုခသဟဂုတ်စိတ်	၁	ခု၌	ယှဉ်	၆+ကြဉ်	၄၆=၅၂
ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ်	၁	ခု၌	ယှဉ်	၆+ကြဉ်	၄၆=၅၂
သော-သဟဂုတ်စိတ်	၆၂	ခု၌	ယှဉ်	၄၆+ကြဉ်	၆=၅၂
ဒေါ-သဟဂုတ်စိတ်	၂	ခု၌	ယှဉ်	၂၁+ကြဉ်	၃၁=၅၂
ဥ-သဟဂုတ်စိတ်	၅၅	ခု၌	ယှဉ်	၄၆+ကြဉ်	၆=၅၂

[မှတ်ချက်] သုခသဟဂုတ်စိတ် ၁ ပါး၌ အရင်းခံ သုခဝေဒနာ ကြဉ် သဗ္ဗစိတ္တသာဓါရဏစေတသိက် ၆ လုံးနှင့်ယှဉ်၏။ ဒုက္ခသဟဂုတ် စိတ် ၁ ပါး၌အရင်းခံဒုက္ခဝေဒနာ ကြဉ် သဗ္ဗစိတ္တသာဓါရဏစေတသိက် ၆ လုံးနှင့် ယှဉ်၏။ (ကျန် သော ဒေါ ဥ ဤ ၃ ခုကို အနုဘဝနနှင့် အတူဆို)

၁၁—စေတသိက်နှင့်ဝေဒနာ

ဝေဒနာ ၁ ပါးနှင့် ယှဉ်သောစေတသိတ် ၆။

ဒေါစတုက် ၄ လုံးသည် ဒေါမနဿဝေဒနာ ၁ ပါးနှင့်သာယှဉ်၏။
ဝိစိကိစ္ဆာ ၁ လုံးသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၁ ပါးနှင့်သာယှဉ်၏။
ပီတိ ၁ လုံးသည် သောမနဿဒေနာ ၁ ပါးနှင့်သာယှဉ်၏။
[ဤစေတသိက် ၆ လုံးသည် ဝေဒနာ ၁ ပါးစီနှင့်သာယှဉ်ကြ၏]

[ဆောင်] ဒေါစတုက္ကာ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ပီတိသာဟု၊
ဒေနာဧက၊ ခြောက်ပါးရ၏။
ဝေဒနာ ၂ ပါးနှင့် ယှဉ်သောစေတသိက် ၂၈။

လောဘ ဒိဋ္ဌိ မာန(လောတိက်)၃၊ သောဘဏစေတသိက် ၂၅=၂၈ (ဤစေတသိက် ၂၈ လုံးသည်(သော ၃)ဝေဒနာ ၂ ပါးစီနှင့်သာယှဉ်ကြ၏)

[ဆောင်] သောဘဏနှင့်၊ လောတိက်သုံးဖြာ၊
နှင့်ဝေဒနာ၊ ဌဝိသာတည်း။

ဝေဒနာ ၃ ပါးနှင့် ယှဉ်သောစေတသိက် ၁၁။

ပီတိကြဉ် ပကိဏ်း ၅ မောစတုက် ၄ ထိဒုက် ၂=၁၁။ (ဤစေတသိက် ၁၁ လုံးသည်(သော ဒေါ ၃)ဝေဒနာ ၃ ပါးစီနှင့်သာယှဉ်ကြ၏)

[ဆောင်] ဝိတက်ဝိစာ၊ ဓိမောက္ခာဟု၊ ဆန္ဒဝီရိ၊ မောစိလေးဖြာ။
ထိနာ မိဒ္ဓ၊ သုံးဝဝေဒနာ၊ ဆယ့်တစ်ဖြာတည်း။

ဝေဒနာ ၅ ပါးနှင့် ယှဉ်သောစေတသိက် ၆။

ဝေဒနာချန်၍ ကျန် သဗ္ဗစိတ္တ သာဓါရဏ စေတသိက် ၆ လုံးသည် ဝေဒနာ ၅ ပါးလုံးနှင့် အကုန်ယှဉ်၏။

ဝေဒနာ ၁ ပါးနှင့် ယှဉ်သောစေတသိက် ၁။

ဝေဒနာ စေတသိက်သည် တလုံးတည်းသာရှိနေ၍ တခြားယှဉ်စရာ ဝေဒနာ ၁ ပါး မရှိသောကြောင့် ဝေဒနာနှင့် မယှဉ်သော စေတသိက်ကား–ဝေဒနာစေတသိက်တလုံးသာဖြစ်လာ၏(ငါသည် ငါနှင့်တူသည် ဟူမဆိုသင့်သလို ဝေဒနာသည် ဝေဒနာနှင့် မယှဉ်သင့်ဟူလို)

[ဆောင်] ဝေဒနာတစ်၊ ခြောက်ပါးဖြစ်၏၊ နှစ်မှာဌပီ၊
သုံးလီဆယ့်တစ်၊ ငါးဖြစ်ခြောက်ခု၊ မတခု၊
ပေါင်းစုငါးဆယ့်နှစ်။

၁။ ယူပြီး နောက်ထပ်ယူခြင်းသည် ဂဟိတဂ္ဂဟဏနည်းမည်၏။
၂။ ယူပြီးနောက်ထပ်မယူခြင်းသည် အဂဟိတဂ္ဂဟဏနည်းမည်၏။

မာတိကာ ညဝါများမှာ ကျေးဇူးများရာနှင့် သရုပ်ကြေမွန်ရုံသာ ဂဟိတဂ္ဂဟဏနှင့် အဂဟိတဂ္ဂဟဏနည်း ၂ ပါး ထူးခြားလာ၏။

ဝေဒနာသင်္ဂဟ၌= ဣန္ဒြိယဘေဒနည်းကို ပြဆိုလျှင် အနုဘဝန နည်းလည်း အတွင်းဝင်ပြီး ဖြစ်လေတော့၏။

ပဓါနစိတ်ဖြင့်= စိတ်ကိုပြဆိုလျှင် စိတ်နှင့်ယှဉ်ဘက် စေတသိက်လည်း ကိစ္စပြီးနိုင်သောကြောင့် ပြဋ္ဌာန်းသော ပဓါနစိတ်ဖြင့်သာ တတ္ထသုခသဟဂတံ ကုသလဝိပါကံ စသည်ကို သင်္ဂြိဟ်ကျမ်းမှာပြဆိုသည်။

ဝေဒနာ=ခံစားမှု ဝေဒနာအပြားသည် သုတ္တန်များ၌ ၁ ပါး ၂ ပါး က အများအပြား ဟောထားသော်လည်း ၏ အဘိဓမ္မာအရာ၌ အနုဘဝန လက္ခဏာနှင့် ဣန္ဒြိယဘေဒအားဖြင့် ၂ မျိုး ၂ စားသာ ဟောကြားလျက်ရှိလေသည်။ အာရုံကိုခံစားမှု အမှတ်အသားစုသည် အနုဘဝန လက္ခဏာမည်၏။ အာရုံကိုခံစားရာ၌ ဆိုင်ရာအပိုင်စား အစိုးရမှု အပြားသည် ဣန္ဒြိယဘေဒမည်၏။

၁၂–အဒုက္ခ မသုခနှင့်ဥပေက္ခာ

အဒုက္ခမသုခ= အဒုက္ခ မဆင်းရဲရ အသုခ မချမ်းသာလှ ချမ်းသာ ဆင်းရဲမရှိလှပဲ ခံစားရုံမျှသဘောသည် အဒုက္ခမသုခမည်၏။ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ၌,ဟောတော်မူ၏။)

ဥပေက္ခာ=ဥပ-သာတူညီမျှ။ဧက္ခ-အသင့်ရှုစားမှု ချမ်းသာမင့် ဆင်းရဲ မပါ ချစ်မုံးမပြု သင့်တင့်အောင် ရှုစားနေမှုသည် ဥပေက္ခာမည်၏။ (ဝိဘင်း၌,ဟောတော်မူ၏) ဤ ၂ ပါးက သဒ္ဒါပြား၍ အနက်သဘောထား မပြားကြပေ။

ဝေဒနာ ၁ ပါး=ခံစားရာဝေဒနာဟူသမျှသည် ဆင်းရဲချဉ်းသာပဲဟု ဟောတော်မူရာ၌ သခ်ါရသဘောတရားတို့၏ အမြဲဖေါက်ပြန်ပျက်စီးနေသော သဘောတရားစုကို ရည်ရွယ်ကာ သခ်ါရတရားအားလုံး၌ ဒုက္ခဝေဒနာ ၁ ပါးကိုသာ ခေါင်းတပ်၍ ဟောတော်မူအပ်၏။ သို့ရာဘွင် (သု ဒု ဥ) အနုဝေဒနာ ၃ ပါး ပါဝင်ပုံကိုသိပါ။

ဝေဒနာ ၂ ပါး=အပြစ်မရှိသော ကုသိုလ်နှင့် အဗျာကတ ဥပေက္ခာစုကို ငြိမ်သက်သော သဘောရှိနေ၍ သုခ၌ အပြစ်ရှိနေသော အကုသိုလ် ဥပေက္ခာစုကို ဒုက္ခဝေဒနာ၌ သွင်းယူကာ ဥပေက္ခာဝေဒနာအမည်မရ၊ သုခနှင့် ဒုက္ခဝေဒနာ ၂ ပါးကိုသာ ခေါင်းတပ်၍ ဟောအပ်ပြန်၏။ (ဝေဒနာ ၃ ပါးပင် ပါဝင်ခဲ့သည်)

[တနည်း] အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာစုကို အနိဋ္ဌဖြစ်မှုကြောင့်၊ ဒုက္ခ၌ ကျန်ဥပေက္ခာစုကို သုခ၌သွင်းယူကာ ဥပေက္ခာအမည်မပါပဲ သုခနှင့် ဒုက္ခဝေဒနာ ၂ ပါးကိုသာ ဟောတော်မူရာလည်း ရှိသေး၏။

သုခ၌ ဥပေက္ခာ=မည်သည့်အာရုံ၌မဆို ချစ်မုန်းမပြု သင့်တင့်အောင် ရှုစားကာ နေနိုင်ပါလျှင် ချမ်းသာမှုတမျိုးပင် ဖြစ်ပြန်၏။ (ဒါ့ကြောင့်) ဥပေက္ခာဝေဒနာကို သုခဝေဒနာ၌ သွင်းယူကာပြဆိုကြ၏။

ဝေဒနာသင်္ဂဟပြီး၏။

———oOo———

၁၃–ဟေတု သင်္ဂဟ

ဟိတ်အားဖြင့် ဟိတ်နှင့် ယှဉ်ကာ စိတ်စေတသိက်များကို ပေါင်းယူရေတွက်ပြရာအခါကား သည် ဟေတုသင်္ဂဟမည်၏။

၁၄–ဟိတ်အပြား ၆ ပါး

လောဘဟိတ် ဒေါသဟိတ် မောဟဟိတ်၊ အလောဘဟိတ်အဒေါ
သဟိတ် အမောဟဟိတ်=၆။

[ဆောင်] လော ဒေါ မော သုံး၊ အနှင့်သုံး၊ ခေါ်ထုံး
ဟိတ် ခြောက် ပါး၊ ရေ သောက် မြစ် နယ်၊
ကျေးငှက်ကွယ်၊ ကြီးကျယ်ကြောင်းရင်းများ။

[မှတ်ချက်] အကျိုး တရား ကို စည်း ကား လာအောင် ခိုင်ခံ့တည်တန့်စေတတ်သော အကြောင်းတရား စုသည် (ဟေတု) ဟိတ်မည်၏။ (ဟိတ်သည် သစ်ပင်၏ရေသောက်မြစ်နှင့်တူ၏)

၁၅–ဟိတ်နှင့်မယှဉ်သော အဟိတ်စိတ် ၁၈

မနော ဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း ၂၊ သန္တီရဏ ၃၊ ဝုဋ္ဌော ၁၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် ၁=၁၈။

၁၆–ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော သဟိတ်စိတ် ၇၁

အကုသိုလ် ၁၂၊ ကာမပဝစရ ၂၄၊ ရူပါဝစရ ၁၅၊ အရူပါဝစရ ၁၂၊ လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်း ၈=၇၁။

၁၇–ဟိတ် ၁ ပါးနှင့်ယှဉ်သော ဧကဟိတ်စိတ် ၂
မောဟမူစိတ် ၂။

၁၈–ဟိတ် ၂ ပါးနှင့်ယှဉ်သော ဒွိဟိတ်စိတ် ၂၂

လောဘမူ ၈၊ ဒေါသမူ ၂၊ မဟာကုသိုလ် ညာဏဝိပ္ပယုတ် ၄၊ မဟာဝိပါက်ညာဏဝိပ္ပယုတ် ၄၊ မဟာကြိယာညာဏဝိပ္ပယုတ် ၄=၂၂။

၁၉–ဟိတ် ၃ ပါးနှင့်ယှဉ်သော တိဟိတ်စိတ် ၄၇

မဟာကုသိုလ်ညာဏသမ္ပယုတ် ၄၊ မဟာဝိပါက်ညာဏသမ္ပယုတ် ၄၊ မဟာကြိယာညာဏသမ္ပယုတ် ၄၊ ရူပ ၁၅၊ အရူပ ၁၂၊ လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်း ၈=၄၇။

၂၀–အကုသိုလ်ဟိတ် ၃

လောဘဟိတ်၊ ဒေါသဟိတ်၊ မောဟဟိတ်=၃။

၂၁–ကုသိုလ်ဟိတ် ၃

ကုသိုလ်နှင့်ယှဉ်သော အလောဟိတ်၊ အဒေါဟိတ်၊ အမောဟိတ်=၃။

၂၂–အဗျာကတဟိတ် ၃

သဟိတ်ဝိပါက် သဟိတ်ကြိယာနှင့် ယှဉ်သော အလောဘဟိတ်၊ အဒေါသဟိတ်၊ အမောဟဟိတ်=၃။

၂၃–ဟိတ် နှင့် စိတ်

အဠာရသ	အရမှာ	အဟိတ်စိတ်	၁၈
ဒွေး	အရမှာ	ဧကဟိတ်စိတ်	၂
ဒွါဝီသတိ	အရမှာ	ဒွိဟိတ်စိတ်	၂၂
သတ္တစတ္တာလီသအရမှာ		တိဟိတ်စိတ်	၄၇=၈၉။

[ဆောင်] အဟိတ်ဆယ့်ရှစ်၊ ဧကဟိတ်နှစ်၊ ဒွိဖြစ်ဝီသဒွေး၊
ဟိတ်သုံးပါးယှဉ်၊ တိဟိတ်တွင်၊ သင်္ချာဇောသတ္တေး။

၂၄–ဟိတ်၌စိတ်ရ

လောဘဟိတ်	၌၊	စိတ်	၈ ပါး။
ဒေါသဟိတ်	၌၊	စိတ်	၂ ပါး။
မောဟဟိတ်	၌၊	စိတ်	၁၂ ပါး။
အလောဘဟိတ်	၌၊	စိတ်	၅၉ ပါး။
အဒေါသဟိတ်	၌၊	စိတ်	၅၉ ပါး။
အမောဟဟိတ်	၌၊	စိတ်	၄၇ ပါး။

၂၅–စိတ်ဌိတိရ

အဟိတ်စိတ် ၁၈ ပါး၌ ဟိတ် ၆ ပါးလုံးမရ။
မောဟမူစိတ် ၂ ပါး၌ မောဟစိတ် ၁ ပါးသာရ၏။
လောဘမူစိတ် ၈ ပါး၌ လော+မောဟိတ် ၂ ပါးသာရ၏။
ဒေါသမူစိတ် ၂ ပါး၌ ဒေါ+မောဟိတ် ၂ ပါးသာရ၏။
ကာမာဝစရ ညာ ဝိ ၁၂ ပါး၌ အလော+အဒေါဟိတ် ၂ ပါးသာရ၏။
ဘိဟိတ်စိတ် ၄၇ ပါး၌ အလော+အဒေါ+အမောဟိတ် ၃ ပါးလုံးရ၏။

(ယူပြီးနောက်ထပ်ယူနည်း)

၂၆–အဟိတ်စေတသိက် ၁၃

မောဟမူဒွေး၌ မောဟ၁စေတသိက် ၁။ အဟိတ်စိတ်၌ ဆန္ဒ ကြဉ် အညသမာန်း၁စေတသိက် ၁၂=၁၃

[ဆောင်] မောဟမူဝယ်၊ ယှဉ်တွယ်မောဟ၊ အဟိတ်စိတ်မှာ၊
ဒွါဒသမ၊ တေရသဟူ၊ အဟိတ်ယူလော။

[မှတ်ချက်] အဟိတ်စိတ် ၁၈ ပါးသည် ဟိတ် ၆ ပါးလုံးနှင့် မယှဉ်ရ၍ အဟိတ်စိတ်မည်၏။ ထို့အဟိတ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သော၁စေတသိက် များလည်း ဘာဟိတ်နှင့် မှ မယှဉ်ရ၍ အဟိတ်၁စေတသိက် အမှည်ရ၏။ မောဟမူဒွေးနှင့် ယှဉ်ရာတွင် ပါဝင်သော၁စေတသိက် ၁၆ ပါး အနက် မောဟသည် တခြားယှဉ်ဘက် ဟိတ်တပါးမရှိ၍ အဟိတ်၁စေတသိက်အ မည်ရ၏။ ကျန် ၁စေတသိက် ၁၅ ပါးသည် မောဟဟိတ် တပါးနှင့်သာ ယှဉ်ရပြန်၍ ကေဟိတ် ၁စေတသိက်အမည်ရ၏။

၂၇–ကေဟိတ်စေတသိက် ၂၀

မောဟမူဒွေး၌ မောဟချန် ကျန်၁စေတသိက် ၁၅
လောဘမူ ဒေါသမူ၌၊ လောဘ ဒေါသ မောဟ ၁စေတသိက် ၃
ညာဏဝိပ္ပယုတ်၌၊ အလောဘ အဒေါသ ၁စေတသိက် ၂=၂၀

[ဆောင်] မောဟမူဌ်၊ ကြွင်းသူဆယ့်ငါး၊ လောမူ-ဒေါမူ၊ ဟိတ်ယူသုံးဝ၊ညာဏဝိပ္ပ၊ ဟိတ်ကနှစ်ပါး၊အများ ဝီသတိ၊ ရေတွက်ဘိသည်၊ မှတ်သည့်ကေဟိတ်၊ စေတသိက်။

[မှတ်ချက်] မောဟဟိတ် ၁ ပါးနှင့်သာယှဉ်ရ၍ မောဟမူဒွေး သည် ကေဟိတ်စိတ်မည်၏။ ထိုကေဟိတ်စိတ်နှင့် ယှဉ်ရာတွင် ပါဝင် သော စေတသိက် ၁၆ ပါးအနက် မောဟသည် အဟိတ်စေတသိက် ကုန် ၁၅ ပါးသည် ကေဟိတ် စေတသိက်မည်ပုံကိုသိပါ။

လောဘမူဌ် လောသည် မောနှင့်၊ မောသည် လောနှင့် အပြန် အလှန်ယှဉ်၏။

ဒေါသမူဌ် ဒေါသည် မောနှင့်၊ မောသည် ဒေါနှင့် အပြန်အလှန် ယှဉ်၏။

ညာဝိဌ် အလောသည် အဒေါနှင့်၊ အဒေါသည် အလောနှင့် အ ပြန်အလှန်ယှဉ်၏။

[ဒါ့ကြောင့်] အမောဟဟိတ်ချန် ကျန် ဟိတ် ၅ ပါးသည် ဆိုင်ရာ ဟိတ် ၁ ပါးစီနှင့် အချင်းချင်းပြန်လှန်ယှဉ်ရ၍ ကေဟိတ် စေတသိက်အ မည်ရပြန်၏။

၂၈—ဒွိဟိတ်စေတသိက် ၄၈

လောဘမူဌ် လော မော ၂ ပါးချန် ကျန်စေတသိက် ၂၀
ဒေါသမူဌ် ဣဿာ မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စ စေတသိက် ၃
ညာဏဝိပ္ပယုတ်ဌ် အလော အဒေါ ၂ ပါးချန် ကျန်သောဘဏ ၂၂
ညာဏသမ္ပယုတ်ဌ် အလော အဒေါ အမော စေတသိက် ၃=၄၈။

[ဆောင်] လောဘမူဌ်၊ ကြွင်းသူဝီသ၊ညာဏဝိပ္ပ၊ ကြွင်းထဒ္ဓါဝီ၊ သုံးလီတိဟိတ်၊ ငြူစိတ်ဣဿာ၊ မစ္ဆရာပ၊ ကုက္ကုစ္စ သိက်၊ မဘိတ်လေးဆယ်၊ ရှစ်ခုကယ်သည်၊ မှတ်ဘွယ် ဒွိဟိတ်၊ စေတသိက်။

[မှတ်ချက်] ဟိတ် ၂ ပါးနှင့်ယှဉ်သောစိတ် ၂၂ ပါးသည် ဒွိဟိတ်စိတ်မည်၏။ ဒွိဟိတ်စိတ် ၂၂ ပါးခွဲ ဝိစိကိစ္ဆာ ပညာကြဉ် စေတသိက် ၅၀ နှင့်ယှဉ်၏။ ထို ၅၀ အနက်တွင် လော ဒေါ မော၊ အလော အဒေါ အမော၊ ဟိတ် ၅ ပါးသည် ကေဟိတ်မည်ပုံကိုသိပါ။ ဤကျန် ၄၅ လုံးသည် ဟိတ် ၂ ပါးစီနှင့် ယှဉ်ရပြန်၍ ဒွိဟိတ်စေတသိက်အမည် ရ၏။ ညာဏသမ္ပယုတ်၌ (အလော အဒေါ အမော) ဟိတ် ၃ ပါး အနက် အလောသည် အဒေါ အမောနှင့်၊ အဒေါသည် အလော အမောနှင့်၊ အမောသည် အလော အဒေါနှင့် ဟိတ် ၂ ပါးစီ ပြန်လှန်ယှဉ်ရ ပြန်၍ ဟိတ် ၃ ပါးသည် ဒွိဟိတ်စေတသိက်မှည်၏။

၂၉—တိဟိတ်စေတသိက် ၃၅

ညာဏသမ္ပယုတ်၌(အလော အဒေါ အမော) ဟိတ် ၃ ပါးဆွန်ကျန် စေတသိက် ၃၅။

[ဆောင်] ကြင်းသုံးဆယ့်ငါး၊ သမ္ပယုတ်အား၊ မှတ်သားတိဟိတ် စေတသိက်။

[မှတ်ချက်] အလော အဒေါ အမော ဟိတ် ၃ ပါးနှင့်ယှဉ်သော ညာဏသမ္ပယုတ် ၄၇ ပါးသည် တိဟိတ်စိတ်မည်၏။ ထိုတိဟိတ်စိတ်၌ ၃၈ ပါးယှဉ်ရာတွင် ဟိတ် ၃ ပါးသည် ဒွိတ်စေတသိက် ကျန် ၃၅ ပါးသည် ဟိတ် ၃ ပါးနှင့် ယှဉ်ရပြန်၍ တိဟိတ်စေတသိက်အမည်ရ၏။

[ဆောင်] အဟိတ်တေရသ်၊ ကေနစ်ဆယ်၊ ဒွိဝယ်ဌစတ်၊ တိဟိတ်မှတ်၊ ရလတ်သုံးဆယ့်ငါး။

ဤကား ယူပြီး နောက်ထပ်ယူနည်းပြီး၏။

——XOX——

၃၀—ဧကဟိတ်စေတသိက် ၃

လောဘ ဒေါသ ဝိစိကိစ္ဆာ=ပေါင်း စေတသိက် ၃။

[ဆောင်] လောဘ ဒေါသာ၊ စိကိစ္ဆာ၊ ယှဉ်ရာဧကဟိတ်။

[မှတ်ချက်] ဤ ၃ ပါးသည် မောဟဟိတ် ၁ ပါးနှင့်သာယှဉ်ရ၍ ဧကဟိတ်စေတသိက်အမည်ရ၏။

၃၁—ဒွိဟိတ်စေတသိက် ၉

ဇာသာ မဇ္ဈရိယ ကုက္ကုစ္စ ၃၊ မောဟ ဒိဋ္ဌိ မာန ၃၊ အလော်ဘ အဒေါသ အမောဟ ၃=ပေါင်း စေတသိက် ၉။

[ဆောင်] ဇာသမစ္ဆာ၊ ကုက္ကုစ္စာ၊ မောဟာ ဒိ မာသိ၊ အလောအဒေါ၊ အမောဟော၊ နဝမောဟုသိ။ ဤကိုးပါးမှာ ဟိတ်နှစ်ဖြာ၊ ယှဉ်ရာဒွိဟိတ်သိ။

[မှတ်ချက်] ဇာသ် မစ် ကုတ် ၃ လုံးသည် ဒေါမောဟိတ် ၂ ပါးနှင့်ယှဉ်၏။

မောဟ ၁ လုံးသည် လော ဒေါ ဟိတ် ၂ ပါးနှင့်ယှဉ်၏။
ဒိဋ္ဌိ မာန ၂ လုံးသည် လော မော ဟိတ် ၂ ပါးနှင့်ယှဉ်၏။
အလောဘ ၁ လုံးသည် အဒေါ အမောဟိတ် ၂ ပါးနှင့်ယှဉ်၏။
အဒေါသ ၁ လုံးသည် အလော အမောဟိတ် ၂ ပါးနှင့်ယှဉ်၏။
အမောဟ ၁ လုံးသည် အလော အဒေါဟိတ် ၂ ပါးနှင့်ယှဉ်၏။
ဤ ၉ ပါးသည် ဟိတ် ၂ ပါးစီနှင့်ယှဉ်ရ၍ ဒွိဟိတ်စေတသိက် အမည်ရ၏။

၃၂—တိဟိတ်စေတသိက် ၂၇

အဟိရိက အနောတပ္ပ ဥဒ္ဓစ္စ ၃၊ ထိန မိဒ္ဓ ၂၊(အလော အဒေါ အမော)ဟိတ် ၃ ပါးချုန် ကျန် သောဘဏ ၂၂=ပေါင်း စေတသိက် ၂၇။
ဤ ၂၇ ပါးသည် ဟိတ် ၃ ပါးနှင့်ယှဉ်ရ၍ တိဟိတ် စေတသိက် အမည်ရ၏။

[ဆောင်] အဟိရိက၊ အနောတ္တ၊ ဥဒ္ဓစ္စဟုသိ၊ ထိန မိဒ္ဓ၊ သောဘဏ၊ ဒွါဒိသဟုသိ၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်မှာ၊ ဟိတ်သုံးဖြာ၊ ယှဉ်ရာတိဟိတ်သိ။

[မှတ်ချက်] ဟိနောက် ဥဒ် ထိဒုက် ၅ လုံးသည် လော ဒေါ် မော် ဟိတ် ၃ ပါးနှင့်ယှဉ်၍ တိဟိတ် စေတသိက် ဤအကုသိုလ်ဟိတ် ၃ ပါး ကား—ဧကဟိတ်နှင့် ဒွိဟိတ်မည်ငုံကိုသိပါ။ သောဘဏ ၂၅ လုံးအနက် ပါတ် ၃ ပါးသည် ဒွိဟိတ် ကျန် ၂၂ ပါးသည် ဟိတ် ၃ ပါးနှင့်ယှဉ်ရ၍ တိဟိတ် စေတသိက်အမည်ရ၏။

၃၃—ပဋ္ဌဟိတ်စေတသိက် ၁

ဝိတိ စေတသိက် တလုံးတည်းသာရ၏။

[ဆောင်] ဟိတ် ၅ ဖြာမှာ၊ ဝိတိသာ၊ ယှဉ်ရာပဋ္ဌဟိ။

[ချက်မှတ်] ဝိတိသည် (ဒေါသ) ဟိတ်ချန် ကျန်ဟိတ် ၅ ပါးလုံးနှင့် အကုန်ယှဉ်၏။

၃၄—ဆဟိတ်စေတသိက် ၁၂

ဝိတိကြဉ် အညသမာန်း စေတသိက် ၁၂။

[ဆောင်] ဝိတိကြဉ်ကာ၊ အညသာ၊ မှတ်ပါဒွါဒသိ၊ တဆယ့်နှစ်မှာ၊ ဟိတ်ခြောက်ဖြာ၊ ယှဉ်ရာဆဟိတ်သိ။

[ချက်မှတ်] ဤ ၁၂ ပါးသည် ဟိတ် ၆ ပါးလုံးနှင့်အကုန်ယှဉ်ရ၍၊ ဆဟိတ်စေတသိက် အမည်ရ၏။

စေတသိက် ၅၂။

ကောဟိတ်	စေတသိက်	၃။
ဒွိဟိတ်	စေတသိက်	၉။
တိဟိတ်	စေတသိက်	၂၇။
ပဋ္ဌဟိတ်	စေတသိက်	၁၈။
ဆဟိတ်	စေတသိက်	၁၂=၅၂။

[ဆောင်] သုံးကေဟိတ်၊ ဒွိဟိတ်ကိုးလီ၊ သဝဏ္ဍဝိတိဟိတ်၊
ပဉ္စတ်ဟိတ်တစ်၊ ဆယ့်နှင့်ဆဟိတ်၊ ဒွေးပညိတ်၊
နိမိတ်တင်မျှကြိ။

ဤကား ယူပြီး နောက်ထပ်ယူနည်းပြီး၏၊

—xox—

၃၅–ဟိတ်နှင့်စေတသိက်

လောဘဟိတ်၌	ယှဉ်	၂၁	ကြဉ်	၃၁=၅၂။
ဒေါသဟိတ်၌	ယှဉ်	၂၁	ကြဉ်	၃၁=၅၂။
မောဟဟိတ်၌	ယှဉ်	၂၆	ကြဉ်	၂၆=၅၂။
အလောဘဟိတ်၌	ယှဉ်	၃၇	ကြဉ်	၁၅=၅၂။
အဒေါသဟိတ်၌	ယှဉ်	၃၇	ကြဉ်	၁၅=၅၂။
အမောဟဟိတ်၌	ယှဉ်	၃၇	ကြဉ်	၁၅=၅၂။

[ဆောင်] စိတ်နှင့်စေယှဉ်၊ ကြေလယ်လျှင်၊ ဟိတ်မြင်မခက်သေး။

၃၆–ဇာတ်ဟိတ်ယူပုံ

လောဘမူစိတ်	၈	ခုဉ်၌	ဟိတ်	၂×၈=၁၆။
ဒေါသမူစိတ်	၂	ခုဉ်၌	ဟိတ်	၂×၂= ၄။
မောဟမူစိတ်	၂	ခုဉ်၌	ဟိတ်	၁×၂= ၂။

ပေါင်း အကုသိုလ်ဟိတ် ၂၂။

မဟာဝ်ကု ညာ ၀ စိတ်	၄	ခုဉ်၌	ဟိတ်	၂×၄= ၈။
မဟာကု ညာ သံ စိတ်	၄	ခုဉ်၌	ဟိတ်	၃×၄=၁၂။
မဟဂ်ကု	၉	ခုဉ်၌	ဟိတ်	၃×၉=၂၇။
မဂ်ကုအကျယ်	၂၀	ခုဉ်၌	ဟိတ်	၃×၂၀=၆၀။

ပေါင်း ကုသိုလ်ဟိတ် အကျယ် ၁၀၇။

မဟာဝိ ညာ ဝိ စိတ်	၄ ခွဲ	ဟိတ်	၂×၄= ၈။
မဟာဝိ ညာ သံ စိတ်	၄ ခွဲ	ဟိတ်	၃×၄=၁၂။
မဟာဂ် ဝိ စိတ်	၉ ခွဲ	ဟိတ်	၃×၉=၂၇။
ဖိုလ် ဝိ အကျယ်	၂၀ ခွဲ	ဟိတ်	၃×၂၀=၆၀။

ပေါင်း ဝိပါက်ဟိတ် အကျယ် ၁၀၇။

မဟာကြိ ညာ ဝိ စိတ်	၄ ခွဲ	ဟိတ်	၂×၄= ၈။
မဟာကြိညာသံစိတ်	၄ ခွဲ	ဟိတ်	၃×၄=၁၂။
မဟာ်ကြိစိတ်	၉ ခွဲ	ဟိတ်	၃×၉=၂၇။

ပေါင်း ကြိယာဟိတ် ၄၇။

ဇာတ်ဟိတ် ၂၀၃။

အကုသိုလ်ဟိတ်	၂၂။
ကုသိုလ်ဟိတ်	၁၀၇။
ဝိပါက်ဟိတ်	၁၀၇။
ကြိယာဟိတ်	၄၇=၂၀၃။

[ဆောင်] နှစ်ဆယ့်နှစ်နှင့်၊ဟိတ်ဖြစ်လေရာ၊ အကုသာတည်း၊ ကုမာသတ္တာ၊ သုံးညဉ့်ကော၊ ပါကေဗျာက၊ တထေဝသာ၊ ဗျာကကြိယာ၊ သတ္တာဒစတ္တာ၊ ဇာတ်ဟိတ်မျှသည်၊ နှစ်ရာရှစ်ဆယ့် သုံးခုတည်း။

ဟေတုသင်္ဂဟပြီး၏။

——xxo——

၃၇–ကိစ္စသင်္ဂဟ

ကိစ္စအားဖြင့် ကိစ္စရှိနေသော စိတ် စေတသိက်များကို ပေါင်းယူရေတွက်ပြရာ အခန်းသည် ကိစ္စသင်္ဂဟမည်၏။

၃၈—ကိစ္စအပြား ၁၄ ပါး

၁။ ဘဝအသစ် အသစ်ဆက်လက်မှုသည် ပဋိသန္ဓေကိစ္စမည်၏။
၂။ ဘဝကိုစောင့်ရှောက်မှုသည် ဘဝင်ကိစ္စ ။
၃။ တစုံတခုအာရုံကိုဆင်ခြင်မှုသည် အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စ ။
၄။ အဆင်းမျိုးစုံကိုမြင်မှုသည် ဒဿနကိစ္စ ။
၅။ အသံမျိုးစုံကိုကြားမှုသည် သဝနကိစ္စ ။
၆။ အနံ့မျိုးစုံကိုနမ်းရှုမှုသည် ဃာယနကိစ္စ ။
၇။ အရသာမျိုးစုံကိုလျက်မှ သာယာမှုသည် သာယနကိစ္စ ။
၈။ အတွေ့မျိုးစုံကိုတွေ့ထိမှုသည် ဖုသနကိစ္စ ။
၉။ အာရုံကိုလက်ခံသိမ်းပိုက်မှုသည် သမ္ပဋိစ္ဆနကိစ္စ ။
၁၀။ အာရုံကိုမေးမြန်းစုံစမ်းမှုသည် သန္တီရဏကိစ္စ ။
၁၁။ အာရုံကိုပိုင်းခြားမှတ်သားမှုသည် ဝုဋ္ဌောကိစ္စ ။
၁၂။ ဇောအာရုံလျှင်အစဉ်လိုက်၍အနုံ့ခံမှုသည် တဒါရုံကိစ္စ ။
၁၃။ လက်ရှိဘဝမှရွှေ့လျော့မှုသည် စုတိကိစ္စမည်၏။

[ဆောင်] စပ်ဆက်ဓိစည်၊ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှု၊ ကြားနာမှုနှင့်၊ နံမှုလျက်မှု၊ တွေ့ထိမှုမှန်၊ လက်ခံစစ်ဆေး၊ ပိုင်းခြားရေးတည်း၊ သိရေးတွင်ကျယ်၊ တာတွယ်လိုက်စား၊ ရွှေ့ရှားပြောင်းခွါ၊ ဆယ့်လေးဖြာ၊ ပြုရာကိစ္စစည်။

၃၉—သာမညဇ္ဈာနအပြား ၁၀ ပါး

၁။ စုတိနှင့် ဘဝင်အကြားသည် ပဋိသန္ဓေ ဌာန မည်၏။
၂။ ပဋိသန္ဓေနှင့် အာဝဇ္ဇန်းအကြားသည် ဘဝင် ဌာန ။
၃။ ဘဝင်နှင့်ပဉ္စဝိညာဉ်အကြားသည် အာဝဇ္ဇန်း ဌာန ။
၄။ အာဝဇ္ဇန်းနှင့် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းအကြားသည် ပဉ္စဝိညာဉ် ဌာန ။
၅။ ပဉ္စဝိညာဉ်နှင့် သန္တီရဏအကြားသည် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း ဌာန ။
၆။ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းနှင့် ဝုဋ္ဌောအကြားသည် သန္တီရဏ ဌာန ။

၇။ သန္တိရဏနှင့် ဇောအကြားသည် ဝုဋ္ဌော ဌါန ။
၈။ ဝုဋ္ဌောနှင့် တဒါရုံအကြားသည် ဇော ဌါန ။
၉။ ဇောနှင့် စုတိအကြားသည် တဒါရုံ ဌါန ။
၁၀။ တဒါရုံနှင့် ပဋိသန္ဓေအကြားသည် စုတိ ဌါန မည်၏။

၄၀-ဝိသေသဌာနအပြား ၂၅ ယူရာဂါထာ

သန္ဓိကေံ ဆဘဝင်ံ၊ ဒွါဝဇ္ဇနံ
ပဉ္စာဒျေကံ။ ဒွေဝေါဇော ဆတ
ဒါဒွေးတိ၊ စုတိတိပဏ္ဏ ဝိသတိ။

သန္ဓိ-ပဋိသန္ဓေဌါနသည်၊ ဧကံ-တခုသာတည်း။ဘဝင်ံ-ဘဝင်ဌါန သည်၊ ဆ-ခြောက်ခုတည်း။ အာဝဇ္ဇနံ-အာဝဇ္ဇန်းဌါနသည်၊ ဒွေး-နှစ်ခု တည်း။ ပဉ္စာဒိ-ပဉ္စဝိညာဉ်ဌါနစသည်သည်၊(၀၊)ပဉ္စဝိညာဉ်သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း သန္တိရဏဌါနသည်၊ဧကံ-တခုစီတည်း။ ဝေါ-ဝုဋ္ဌောဌါနသည်၊ ဒွေ-နှစ်ခု တည်း၊ ဇော-ဇောဌါနသည်။ ဆ-ခြောက်ခုတည်း တဒါ-တဒါရုံဌါန သည်၊ ဒွေး နှစ်ခုတည်း။ စုတိ-စုတိဌါနသည်၊ တိ-သုံးခုတည်း။ ဣတိ-ဤသို့၊ဌါနံ-ဌါနသည်၊ ပဏ္ဏဝိသတိ-နှစ်ဆယ့်ငါးပါးတည်း။

သန္ဓိကေံ ပဋိသန္ဓေ ၁ ဌါန။
စုတိနှင့် ဘဝင်အကြား ၃ ဘ သည် ပဋိသန္ဓေ တဌါန မည်၏။

ဆ ဘဝင် ဘဝင် ၆ ဌါန။

၁။ ပဋိသန္ဓေနှင့် အာဝဇ္ဇန်းအကြား ပ အာ သည် ဘဝင်တဌါန။
၂။ တဒါရုံနှင့် အာဝဇ္ဇန်းအကြား တ အာ သည် ဘဝင်တဌါန။
၃။ ဇောနှင့် အာဝဇ္ဇန်းအကြား ဇ အာ သည် ဘဝင်တဌါန။
၄။ ဝုဋ္ဌောနှင့် အာဝဇ္ဇန်းအကြား ဝေါ အာ သည် ဘဝင်တဌါန။
၅။ တဒါရုံနှင့် စုတိ အကြား တ စု သည် ဘဝင်တဌါန။
၆။ ဇောနှင့် စုတိ အကြား ဇ စု သည် ဘဝင်တဌါန

ဒွါဝဇ္ဇနံ အာဝဇ္ဇန်း ၂ ဌါန။

၁။ ဘဝင်နှင့် ပဉ္စဝိညာဉ် အကြား ဘ ဝိ သည် အာဝဇ္ဇန်းတဌါန။
၂။ ဘဝင်နှင့် ဓော အကြား ဘ ဓ သည် အာဝဇ္ဇန်းတဌါန။

ပဉ္စာဒ္ဒေါက် ပဉ် သံ တိ ၁ တဌါနစိ။

၁။ အာဝဇ္ဇန်းနှင့်သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းအကြား အာ သံ သည်ပဉ္စဝိညဉ်တဌါန။
၁။ ပဉ္စဝိညာဉ်နှင့် သန္တီရဏအကြား ဝိ တိ သည် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းတဌါန။
၁။ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းနှင့် ဝုဋ္ဌောအကြား သံ ဝေါ သည် သန္တီရဏတဌါန။

ဒွေဝေါ ဝုဋ္ဌော ၂ ဌါန။

၁။ သန္တီရဏနှင့် ဓော အကြား တိ ဓ သည် ဝုဋ္ဌောတဌါန။
၂။ သန္တီရဏနှင့် ဘဝင်အကြား တိ ဘ သည် ဝုဋ္ဌောတဌါန။

ဓော ဆ ဓော ၆ ဌါန။

၁။ ဝုဋ္ဌောနှင့် တဒါရုံ အကြား ဝေါ တ သည် ဓောတဌါန။
၂။ ဝုဋ္ဌောနှင့် ဘဝင် အကြား ဝေါ ဘ သည် ဓောတဌါန။
၃။ ဝုဋ္ဌောနှင့် စုတိ အကြား ဝေါ ဓ သည် ဓောတဌါန။
၄။ အာဝဇ္ဇန်းနှင့် တဒါရုံအကြား အာ တ သည် ဓောတဌါန။
၅။ အာဝဇ္ဇန်းနှင့် ဘဝင်အကြား အာ ဘ သည် ဓောတဌါန။
၆။ အာဝဇ္ဇန်းနှင့် စုတိ အကြား အာ စု သည် ဓောတဌါန။

တဒါဒွေး တဒါရုံ ၂ ဌါန။

၁။ ဓောနှင့် ဘဝင် အကြား ဓ ဘ သည် တဒါရုံတဌါန။
၂။ ဓောနှင့် စုတိ အကြား ဓ စု သည် တဒါရုံတဌါန။

တိ စုတိ ဈုတိ ၃ ဌါန။

၁။ တဒါရုံနှင့် ပဋိသန္ဓေအကြား တ ပ သည် စုတိ တဌါန်။
၂။ ဓော်နှင့် ပဋိသန္ဓေအကြား ဓ ပ သည် စုတိ တဌါန။
၃။ ဘဝင်နှင့် ပဋိသန္ဓေ အကြား ဘ ပ သည် စုတိ တဌါန။

ပဏ္ဏ ဝီသတိ ၂၅ ဌါန။
ပ ဘ အာ ပဉ် သံ တီ ဝု ဇု ရုံ စု
၁+ ၆+ ၂+ ၁+ ၁+ ၁+ ၂+ ၆+ ၂+ ၃=၂၅–ဌါန။
ပဋ္ဌဝိညာဉ် ၅ ပါးလုံးမှာ တဌါနစီသာ ကောက်ယူထားသည်။

[ဆောင်] သန္ဓိကေံ၊ဘဝင်ဆ၊ အာဝဇ္ဇနနှစ်ဌါန၊ ဝိညာဉ်သံတီ၊
တခုစီ၊နှစ်လီဓဝါဌဗ္ဗနံ၊ ဇုဝနံဆ၊ ရုံဒွယ၊သုံးဝစုတိမှ၊
ပဋ္ဌဝီသတိ၊ ဌါနရှိ၊ မှတ်သည် သောတုဇံ။

[မှတ်ချက်] ပဋိသန္ဓေ တဌါနကို ပရဏာသန္ဓဝိထိ ပဋိသန္ဓေဝိထိ စသည်၌သိပါ။ ဘဝင် ၆ ဌါနကို ပရဏာသန္ဓ+ပဋိသန္ဓေ+မနောဒွါရိ ကဝိထိစသည်၌သိ။ အာဝဇ္ဇန်း ၂ ဌါနကိုပဋ္ဌဒွါရဝိထိ စသည်၌သိ။။ ပဋ္ဌဝိညာဉ်သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း သန္တီရဏ ဌါနတို့သည်ကား ထင်ရှားလှ၏။ ဝုဌော ၂ ဌါနကို မဟန္တာရုံဝိထိပရိတ္တာရုံဝိထိ စသည်၌သိ။ ဇော ၆ ဌါနကို မဟန္တ ၂ စုံ၊ ဝိဘူတ ၂ စုံ၊ ပရဏသန္ဓဝိထိ စသည်၌သိ။ တဒါရုံ ၂ ဌါနကို အတိမဟန္တာရုံနှင့် ဝိဘူတာရုံဝိထိ စသည်၌သိ။ စုတိ ၃ ဌါနကို ပရဏာသန္ဓဝိထိ စသည်၌ သိပါလေ။

၄၁–ကိစ္စ ၁၄ ပါးကဌာန ၁၀ ပါးဖြစ်လာပုံ

ပဋ္ဌဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းစိတ် ၂ ပါးအကြား၌ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ် ၁၀ သည် ဒဿနစသော ၅ ကိစ္စတို့၏ အဖြစ်တူရာ တဌါန တကာလ စီသာပေါင်းယူထား၍ ကိစ္စမှာ ၁၄ ပါး ဌါနမှာ ၁၀ ပါးသာဖြစ်လာ၏။

၄၂–ကိစ္စအမှု စိတ်အစု

ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိ ကိစ္စတပ်သောစိတ် ၁၉။
ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ၂၊ မဟာဝိပါက် ၈၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉=၁၉။

အာဝဇ္ဇန်း ကိစ္စ တပ်သောစိတ် ၂။
ပဋ္ဌဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁=ပေါင်း ၂။
[ဆောင်] အာဝဇ္ဇနံ၊ ကိစ္စဝန်၊ ဝဇ္ဇန်းနှစ်စိတ်ပင်။

စက္ခု၊ ဝိညာဉ်ဒွေးသည် ဒဿန ကိစ္စတပ်၏၊
သောတ ဝိညာဉ်ဒွေးသည် သဝနကိစ္စတပ်၏။
ဃာန ဝိညာဉ်ဒွေးသည် ဃာယနကိစ္စတပ်၏၊
ဇိဝှါ ဝိညာဉ်ဒွေးသည် သာယနကိစ္စတပ်၏။
ကာယ ဝိညာဉ်ဒွေးသည် ဖုသနကိစ္စတပ်၏၊
သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေးသည် သမ္ပဋိစ္ဆနကိစ္စတပ်၏။
သန္တီရဏ ဥ-ခုသည် သန္တီရဏကိစ္စတပ်၏။
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် ဝုဋ္ဌောကိစ္စတပ်၏။

[ဆောင်] ဒဿနာဒိ၊ စက္ခာဒိ၊ သိလေစိတ်အစဉ်။
ဝုဋ္ဌောကိစ္စာ၊ မနောဒွါ၊ တစ်သာအမြဲပင်။

ဇောကိစ္စတပ်သောစိတ် ၅၅။

ကုသိုလ် ၂၁၊ အကုသိုလ် ၁၂၊ အာဝဇ္ဇန်း ဒွေး ကြဉ် ကြိယာ ၁၀၊
ဖိုလ် ၄=၅၂။

[ဆောင်] ဝဇ္ဇန်း ကြဉ်ဘိ၊ ကု ကု ကြိ၊ ဖိုလ်ထည့် ဇောပဉ် ပဉ်။

တဒါရုံကိစ္စတပ်သောစိတ် ၁၁။

မဟာဝိပါက် ၈၊ သန္တီရဏ ဥ=၁၁။

[ဆောင်] သန္တီကြိ၊ မဟာဝိ၊ မှတ်သိတဒါရုံင်။

စိတ်တခုခု—ကိစ္စအစုစု
ဥပေက္ခာ သန္တီရဏ ၂ လုံးသည် ၅ ကိစ္စ
ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိ သန္တီရဏ တဒါရုံ ပေါင်း ၅ ကိစ္စဘတ်၏။

[ဆောင်] ဥသန္တီရိ၊ စိတ်နှင့်ဒွိမှု၊ သန္တီဘဝင်၊ သန္တီရဏ်နှင့်၊
အစဉ်လိုက်မှု၊ အဆုံးစု၊ ငါးခကိစ္စယှဉ်။

မဟာဝိပါက် ၈ လုံးသည် ၄ ကိစ္စ
ပဋိသန္ဓေကိစ္စ ဘဝင်ကိစ္စ စုတိကိစ္စ တဒါရုံကိစ္စ=၄ ကိစ္စတပ်၏။

[ဆော်င်] ရှစ်မဟာဝိ၊ ဘွင်သန္တီ၊ စုတိတဒါရုံင်။

မဟာဂုတ်ဝိဟာက် ၉ လုံးသည် ၃ ကိစ္စ
ပဋိသန္ဓေကိစ္စ ဘဝင်ကိစ္စ စုတိကိစ္စ=ပေါင်း ၃ ကိစ္စတပ်၏။
(ဆောင်) ကိုးမဟာဝိ၊ ကိစ္စတြိ၊ သန္ဓိဘင် စုတိယဉ်။

သောမနဿသန္ဓိရဏ ၁ လုံးသည် ၂ ကိစ္စ
သန္ဓိရဏကိစ္စ တဒါရုံကိစ္စ–ပေါင်း ၂ ကိစ္စတပ်၏။
(ဆောင်) သောသန္ဓိရိ၊ ကိစ္စဒ္ဒိ၊ သန္ဓိတဒါရင်။

မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း ၁ လုံးသည် ၂ ကိစ္စ
ဝုဋ္ဌောကိစ္စ အာဝဇ္ဇန်း ကိစ္စ–ပေါင်း ၂ ကိစ္စတပ်၏။
(ဆောင်) မနောဒ္ဓါရာ၊ ဒ္ဒိကိစ္စ၊ ဝုဋ္ဌာဝဇ္ဇန်းပင်။

၄၃–ဘင် ရာတကိစ္စစီ ၆၈

ဇော– ၅၅ သည်	ဇော တကိစ္စသာတပ်၏။
သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေးသည်	သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း တကိစ္စသာတပ်၏။
ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းသည်	အာဝဇ္ဇန်း တကိစ္စသာတပ်၏။
စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေးသည်	ဒဿန တကိစ္စသာတပ်၏။
သောတဝိညာဉ်ဒွေးသည်	သဝန တကိစ္စသာတပ်၏။
ဃာနဝိညာဉ်ဒွေးသည်	ဃာယန တကိစ္စသာတပ်၏။
ဇိဝှါဝိညာဉ်ဒွေးသည်	သာယန တကိစ္စသာတပ်၏။
ကာယဝိညာဉ်ဒွေးသည်	ဖုသန တကိစ္စသာတပ်၏။

အဋ္ဌသဋ္ဌိ ၁-ကိစ္စတပ်သောစိတ် ၆၈။
ဇော ၅၅၊ မနောဓါတ် ၃၊ ဒွေး ပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀=၆၈။
ဒွေး ၂ ကိစ္စတပ်သောစိတ် ၂
သောမနဿ သန္ဓိရဏ ၁၊ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း ၁=၂

နဝ သုံးကိုစွတပ်သောစိတ် ၉
မဟဂ္ဂုတ် ဝိပါက်စိတ် ၉
အဋ္ဌ ၄ ကိုစွတပ်သောစိတ် ၈
မဟာဝိပါက်စိတ် ၈
ဒွေး ၅ ကိုစွတပ်သောစိတ် ၂
ဥပေက္ခာသန္တီရဏစိတ် ၂=၈၉။

[ဆောင်] တစ် ခြောက်ဆယ့်ရှစ်၊ နှစ်မှုနှစ်၊ လေးရှစ်သုံးကိုးပင်၊
ငါးမှကားဒွိ၊ အပေါင်းသိ၊ မှတ်ဘိမျှားလူရှင်။

ဇောကိစ္စဉ်= ဇောသည် အကျဉ်း ၅၅၊ အကျယ် ၈၇ ဖြစ်လာ၏။
လောကုတ္တရာဇော အကျဉ်း ၈ ပါးက အကျယ် ၄၀ ဖြစ်လာ၏။
ဇောသည် ဘူမိ၊ ဇာတိ၊ ဝေဒနာ၊ သမ္ပယောဂ၊ သင်္ခါရ၊ ဟေတု၊
အဓိပတိ၊ ဘေဒအားဖြင့် ၇ ပါး။

၄၄-ဘူမိဘေဒဇော ၅၅

ကာမဇော	၂၉
ရူပဇော	၁၀
အရူပဇော	၈
လောကုတ္တရာဇော	၈=ဇော်အကျဉ်း ၅၅။

၄၅-ဇာတိဘေဒဇော ၅၅

ကုသိုလ်ဇော	၂၁
အကုသိုလ်ဇော	၁၂
ဝိပါက်ဇော	၄
ကြိယာဇော	၁၈=ဇောဆကျဉ်း ၅၅။

၄၆–ဝေဒနာဘေဒဇော ဂု

သောမနဿဝေဒနာဇော ၅၃
ဒေါမနဿဝေဒနာဇော ၂
ဥပေက္ခာဝေဒနာဇော ၃၂=ဇောအကျယ် ဂု။

၄၇–သမ္မယောဂဘေဒဇော ၅၅

သမ္မယုတ်ဇော ၁၄
ဝိပ္ပယုတ်ဇော ၁=ဇောအကျဉ်း ၅၅။

၄၈–သင်္ခါရဘေဒဇော ၅၅

အသင်္ခါရိကဇော ၈
သသင်္ခါရိကဇော ၁၄=ဇောအကျဉ်း ၅၅။

၄၉–ဟေတုဘေဒဇော ၅၅

အဟိတ်ဇော ၁
ကေဟိတ်ဇော ၂
ဒွိဟိတ်ဇော ၁၈
တိဟိတ်ဇော ၃၄=ဇောအကျဉ်း ၅၅။

အဓိပတိဘေဒဇော ၅၅

သာဓိပတိဇော ၅၂
နိရာဓိပတိဇော ၃=ဇောအကျဉ်း ၅၅။

[မှတ်ချက်] အဟိတ်ဇော ၁၊ ကေဟိတ်ဇော ၂၊ ဤ ၃ ပါးသည် အဓိပတိကင်းရှိ နိရာဓိပတိဇောမည်၏။ ကျန် ၅၂ ပါးသောဇောသည် အဓိပတိဆိုက်သောကြောင့် သာဓိပတိဇောမည်၏။ကာမဇော ၂၉ နှင့် အပ္ပနာဇော ၂၆=ပေါင်းလျှင်ဇောအကျဉ်း ၅၅ ပင်ဖြစ်၏။

၅၀—စေတသိက်၌ ကိစ္စရ

သမ္မစိတ္တသာဓာရဏ	၇	လုံးသည်	၁၄ ကိစ္စတပ်၏။
တက်စာဒိ ပကိဏ်း	၃	လုံးသည်	၉ ကိစ္စ ။
ဝိရယ	၁	လုံးသည်	၇ ကိစ္စ ။
ဝိတိ	၁	လုံးသည်	၆ ကိစ္စ ။
ဆန္ဒ	၁	လုံးသည်	၅ ကိစ္စ ။
သောဘဏသာဓာရဏ	၁၉	လုံးသည်	၅ ကိစ္စ ။
ဝိရတီ	၃	လုံးသည်	၁ ကိစ္စ ။
အပ္ပမညာ	၂	လုံးသည်	၄ ကိစ္စ ။
ပညာ	၁	လုံးသည်	၅ ကိစ္စ ။
အကုသိုလ်စေတသိက်	၁၄	လုံးသည်	၁ ကိစ္စတပ်၏။

၅၁—ကိစ္စ၌ စေတသိက်ရ

ပဘဝ	၃	ကိစ္စ၌	စေတသိက် ၃၅
အာဝဇ္ဇန်း	၁	ကိစ္စ၌	စေတသိက် ၁၁
ပဋ္ဌဝိညာဉ်	၅	ကိစ္စ၌	သမ္မစိတ္တသာဓာရဏ ၇ စီ
သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း	၁	ကိစ္စ၌	စေတသိက် ၁၀
သန္တီရဏ	၁	ကိစ္စ၌	စေတသိက် ၁၁
ဇဝဏ	၁	ကိစ္စ၌	စေတသိက် ၁၁
ဇော	၁	ကိစ္စ၌	စေတသိက် ၅၂
မဟာဝိတဒါရုံ	၁	ကိစ္စ၌	စေတသိက် ၃၃

တကိစ္စသာတပ်သောစေတသိက် ၁၇

အကုသိုလ် ၁၄၊ ဝိရတီစေတသိက် ၃=ပေါင်း ၁၇ လုံးသည် ဇော ဓာကိစ္စသာတပ်၏။

[ဆောင်] အကုသလ၊ စုဒ္ဒသုနှင့်၊ ဝိရတိတ္တယ၊ တကိစ္စတည်း။

၄-ကိစ္စတပ်သောစေတသိက် ၂

အပ္ပမညာ ၂ လုံးသည် ပဋိသန္ဓေ ဘဝင်စုတိဇော ၄ ကိစ္စတပ်၏။

[ဆောင်] အပ္ပမညာ၊ လေးကိုစ္စပ။

၅-ကိစ္စတပ်သောစေတသိက် ၂၁

သောဘဏသာဓာရဏ ၁၉၊ ပညာ ဆန္ဒ ၂=၂၁ လုံးသည် ပ ဘ စု ဇု ရုံ ၅ ကိစ္စ။

[ဆောင်] ကြွင်းသောဘဏ၊ ဆန္ဒတသွယ်၊ ဝါးဝယ်ကိစ္စ၊ ဖြစ်သည်ပဟု။

၆-ကိစ္စတပ်သောစေတသိက် ၁

ပီတိသည် ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိ သန္တီရဏ ဇော တဒါရုံ ၆ ကိစ္စတပ်၏။

[ဆောင်] ပီတိတခု၊ ခြောက်ခုကိစ္စာ၊ ယှဉ်မြဲသာတည်း။

၇-ကိစ္စတပ်သောစေတသိက် ၁

ဝီရိယသည် ပ ဘ စု အာ ဝု ဇု ရုံ ၇ ကိစ္စတပ်၏။

[ဆောင်] ဝီရိယမှာ၊ ခုနှစ်ကိစ္စ။

၉-ကိစ္စတပ်သောစေတသိက် ၃

တက် စာ ဓိ ပကိဏ်း ၃ လုံးသည် ပဋ္ဌဝိညာဉ် ၅ ကိစ္စံချန် ကျန် ၉ ကိစ္စတပ်၏။

[ဆောင်] ဝိတက်ဝိစာ၊ ဓိမောက္ခာမှာ၊ ကိုးကိစ္စယှဉ်။

၁၄-ကိစ္စလုံးတပ်သောစေတသိက် ၇

သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ ၇ လုံးသည် ၁၄ ကိစ္စလုံးအကုန်တပ်၏။

[ဆောင်] သာဓာရဏ၊ ခုနှစ်မျှအား၊ ဆယ့်လေးကိစ္စ၊ ယှဉ်တိုင်းရသည်။

ဤကား— ရေတွက်ယူအပ်ပြီးသည်ကိုမယူပဲ၊ မရေတွက်ရသေးသည်ကိုသာ ရေတွက်ယူခြင်းသည် အဂဟိတဂ္ဂဟဏနည်းမည်၏။

[ဆောင်] တကိုယ်ဖြစ်၊ ဆယ့်ခုနစ်ဘည်း၊ လေးဖြစ်နှစ်ပါး၊ ငါးကေဝိ၊ ခြောက်လိမ္မာတစ်၊ ခွန်လည်းတစ်ပင်၊ ကိုးဖြစ်ကားတေး၊ ဆယ့်လေးခုနစ်ရပ်၊ ကိစ္စတပ်သည်၊ ပေါင်းအဝဒ္ဓိပညာသတည်း။

ယူပြီးနောက်ထပ်မယူနည်းပြီး၏။

——xxo——

ကိစ္စနှင့်ဌာန=လောကတွင် လူမျာ်း၏လုပ်ငန်းစဉ်သည် ကိစ္စမည်၏။ အလုပ်ကိုလုပ်ကိုင်ရာ လုပ်ငန်း၏တည်ရာသည် ဌာနမည်၏၊ ထို့အတူ ပရမတ္ထမျာ်း၏ လုပ်ငန်းဝဉ် အမူအရာ (လက္ခဏာ) သည် ကိစ္စမည်၏။ ထို လုပ်ငန်းစဉ်ကိုလုပ်ကိုင်နေရာ အချိန်ကာလတည်ရာသည်ဌာနမည်၏။

ထင်ရှာ်းစေအံ့= ဘဝဟောင်းနှင့် ဘဝသစ်ကို မပြတ်ဆက်စပ်မှုသည် ပဋိသန္ဓေကိစ္စမည်၏။ ဤသို့ဆက်စပ်ခဲ့ရာ ရှေ့စုတိနှင့် နောက်ဘဝင်စိတ် ၂ ပါးအကြာ်၌ ပဋိသန္ဓေစိတ်တလုံး ဖြစ်လောက်ရာ အချိန်အခါတည်ရာကာလသည် ပဋိသန္ဓေဌာနမည်၏။ ထိုစိတ် ၂ ပါးစပ်ကြာ်၌ အချိန်အခါတည်ရာကာလကို ပရမတ်ဟုမမှတ်နဲ့ (အကြာ်းပညတ်) အနေရပညတ်သာမှတ်ပါ။ ပဋိသန္ဓေစိတ်ရယ် ဆက်စပ်ခြင်းကိစ္စရယ် ဆက်စပ်ရာအချိန်အခါတည်ရာဌာနရယ် ၃ ပါးပြာ်းလာပုံကိုသိထာ်းပါ။ ထိုအချိန်ကာလဌာနကို(ဥပါဒ် ဋ္ဌိ ဘင်) ၃ ပါး၏အပြင် ဘာတခုမှမရှိအင်ကိုပညတ်ကိုပင် သုည ၃ လုံးတွဲယှဉ်ကာ စု ဝဝဝ၊ ဘ ဝဝဝ၊ ပ ဝဝဝ၊ဟု ပြဆိုကြ၏။

[တနည်း] စိတ်တို့၏သတ္တိသည် ကိစ္စမည်၏။ ထိုစိတ်၏တည်ရာသတ္တိမန္တ စိတ်ဖြာ်သည် ဌာနမည်၏။ ဤကိစ္စနှင့်ဌာနသည် အရမပြာ်းသော်သည်း ပြာ်းနေသကဲ့သို့ တင်စာ်းပြီ်း အဘေဒ ဘေဒူပစာနည်းကို ဋီကာကျော်၌ ပြဆိုထာ်းသည်။

ပဋိသန္ဓေကိစ္စ= တဖန်ဆက်စပ်ခြင်းကို ပြုပေးနေမှုသည် ပဋိသန္ဓေကိစ္စမည်၏။ဘဝဟောင်းနှင့် ဘဝသစ် ၂ ရပ်စပ်ကြား အလယ်မထားပဲ ဆက်စပ်မှုသာဖြစ်၏၊ ဆက်စပ်ပေးနေမှုကြောင့် ဘဝတွင် ခန္ဓာအစဉ်မပြတ်စဲဘဲ တဝဲလယ်လယ် အသစ်ဘဝဖြစ်နေရသည်ကို ပဋိသန္ဓေကိစ္စဟုဆိုရ၏။

ဘဝင်ကိစ္စ= လက်ရှိဉပဓတ္တိဘဝ၏ အစိတ်အပိုင်းအင်္ဂါသည် ဘဝင်မည်၏။ဝိထိစိတ်စဉ်မဖြစ်သေးခင်ကံအရှိန်ရှိနေတုံး လက်ရှိတဘဝလုံးဉီစိတ် စေတသိက် စိတ္တဇ ကမ္မဇရုပ်များ၏ ခန္ဓာအစဉ် မပြတ်စဲရအောင် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်တတ်သော ဝိပါက်ဝိညာဉ်ကို ဘဝင်စုဟုဆိုရ၏။

အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စ= တစုံတခုအာရုံကို ဆင်ခြင်နေမှုသည် အာဝဇ္ဇန်းမည်၏။ အာရုံသစ်ကို တွေ့မြင်လိုက်ရာအခါ (အလို ဘာပါလိမ့်မလဲ)လို စိတ်ထဲတွင် ထင်လာဆင်ခြင်ရာကို အာဝဇ္ဇန်းဟုဆိုရ၏။

[တနည်း] အာဝဇ္ဇန ဘဝင်အစဉ်ကို ပြန်လည် စေခြင်းသည် အာဝဇ္ဇန်းမည်၏။ ဝိထိစိတ်မဖြစ်သေးမီ ဘဝင်တွေဖြစ်နေစဉ် အာရုံသစ်တွေ့ ထင်လာရာအခါ ထိုဘဝင်အစဉ် ဆက်လက်၍၊ မဖြစ်စေတော့ပဲ၊ ပြန်လည်ရပ်တန့်သွားစေမှုကို အာဝဇ္ဇန်းပဟုဆိုရ၏။ (အာဝဇ္ဇနမှ အာဝဇ္ဇန်းဖြစ်လာ၏။)

အာဝဇ္ဇန်း ၂ စား ပဉ္စဒ္ဒါရဝဇ္ဇဖြစ်သော အာဝဇ္ဇန်းသည် ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းမည်၏။ မနောဒ္ဒါရဝဇ္ဇ ဖြစ်သော အာဝဇ္ဇန်းသည် မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းမည်၏။

ပဉ္စဝိညာဉ် ၅ ကိစ္စ= မြင် ကြား နာမ်း ၍၊ သာယာတွေထိ ခြင်းကား ထင်ရှားလှ၏။

သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းကိစ္စ= အာရုံကိုလက်ခံ သိမ်းပိုက်မှုသည် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းကိစ္စမည်၏။ ရှေအာဝဇ္ဇန်းက ဆင်ခြင်ပေး၍ စက္ခုဝိညာဉ်မျှားက ယူအပ်ပြီး အာရုံတွေ့လက်ခံ သိမ်းပိုက်ထားမှုကို သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းကိစ္စဟု ဆိုရ၏။

သန္တီရဏကိစ္စ= ကောင်းစွာမေးမြန်း စုံစမ်းမှုသည် သန္တီရဏကိစ္စမည်၏၊ မိမိနေအိမ်သို့ညွှေ့သည်သစ် ရောက်ရှိလာရာအခါလက်ခံထားပြီး နောက် (လူကောင်းလား, လူဆိုးလား)ဟု မေးမြန်း စုံစမ်းရသကဲ့သို့

ရှေသမ္ဗဋ္ဌိစ္ဆိုင်းက လက်ခံသိမ်းပိုက်ထားသော အာရုံတွေကို (ကောင်းသောဇ္ဇဋ္ဌအာရုံလား မကောင်းသောအနိဋ္ဌအာရုံလား) ဟု စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုကို သန္တီရဏကိစ္စဟုဆိုရ၏။

ဝုဋ္ဌောကိစ္စ= အသီးသီး ပိုင်းခြား သတ်မှတ် ဆုံးဖြတ် ထားမှု သည် ဝုဋ္ဌောကိစ္စမည်၏။ ရှေသန္တီရဏက စုံစမ်းပြီးသား အာရုံတွေကို (ဇ္ဇဋ္ဌ, သာယာဘွယ်လား အနိဋ္ဌ, မသာယာဘွယ်လား)ဟု မှတ်သားဆုံးဖြတ်ထားမှုကို ဝုဋ္ဌောကိစ္စဟုဆိုရ၏။

ဇောကိစ္စ= အရှိန်အဟုန်လျှင်စွာ ဖြစ်လာမှုသည် ဇောကိစ္စမည်၏။ ဇောဆိုသည်မှာ အကြိမ်အနည်းအများကို ဇော ဆိုရသည်မဟုတ် အရှိန်အဟုန်လျှင်စွာဖြစ်လာမှုကိုသာ ဇောဟုဆိုရ၏။ (သတိပြုပါ) အာဒိကမ္မိကဇော မဂ်ဇော အဘိညာဉ်ဇောတို့သည် တကြိမ်တည်းသာ ဖြစ်လာသော်လည်း အရှိန်အဟုန်လျှင်စွာ ဖြစ်လာသောကြောင့် (၀၇)အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားနိုင်သော သဘောရှိနေ၍ ဇော မည်၏။

[ဥပမာ] သဗ္ဗညူတညာဏ်တော်သည် တခုခုသောအာရုံရှိနေသော်လည်း သဗ္ဗညူတအမည်ကို အဘယ်အခါမှမစွန့်သကဲ့သို့ တကြိမ်တည်းပင် စောရသော်လည်း ဇောအမည်မစွန့်ပဲ ဇောကိစ္စ တပ်ကြသည်သာဟူလို။ ဘဝင်စိတ်တို့ကား အကြိမ်များစွာ ဆက်ကာ ဆက်ကာ ဖြစ်ပါသော်လည်း အရှိန်အဟုန်မရှိလှ၍ ဇောကိစ္စ မတပ်ကြချေ–(မိုဃ်းခြိမ်းသည်နှင့်တူ၏)

[ဥပမာ] မိုဃ်းခြိမ်းသံသည် အကြိမ်ပေါင်းများစွာဘယ်ကလောက်ပင်မြည်ဟီးနေကာမူ အချိန်အဟုန် သတ္တိညံ့လှ၍၊ ဘာတခုကိုမှမလောင်ကျွမ်းစေနိုင်သကဲ့သို့တည်း၊ မဂ်ဇော အဘိညာဉ်ဇောတို့သည်ကား တကြိမ်ပင်စောသော်လည်း ဇောကိစ္စတပ်၏ (မိုဃ်းကြိုးပစ်သည်နှင့်တူ၏)

[ဥပမာ] မိုဃ်းကြိုးသည် တကြိမ်တည်းပင် ပစ်ခပ်စေကာမူ အရှိန်အဟုန်ပြင်းထန်လှ၍ စူးရှထက်မြက်လှသကဲ့သို့တည်း။

တဒါရုံကိစ္စ= ဇောသည် ယူအပ်ပြီးသော အာရုံကို ဆက်လက်၍ ယူမှုသည် တဒါရုံကိစ္စမည်၏။ ဇောနောက်ကလိုက်၍ အာရုံဆက်လက်ခံယူမှုကို တဒါရုံကိစ္စဟုဆိုရ၏။

စုတိကိစ္စ= ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ဆဲ လက်ရှိဘဝမှ ရှေ့လျော့မှုသည် စုတိကိစ္စမည်၏။ ဝိထိစိတ်များ၏ အကြား အကြား၌ ကံအဟုန်ရှိနေတုံး ဘဝမဆုံးသေးပဲ ဘဝင်စိတ်တွေက ဆက်စပ်လာခဲ့ရာ ကံအဟုန်လည်း ကင်းပြတ် နောက်ထပ်ဘဝင်စိတ်ကလည်း ပြန်မစပ်နိုင်ရှာတော့ပဲ အဆုံးသတ်ဘဝင့်စိတ် စုတိကိစ္စဟူဆိုရ၏။ ဘဝင်နှင့် စုတိစိတ်တို့သည် တဘဝလုံး အတွက် တွဲဘက်၍ ဆောင်ရွက်ကြသည်ဟူလို။

အဘဲ့ကြောင့် သောမနဿ သန္တီရဏပဋိသန္ဓေကိစ္စ မတပ်သနည်း။

ဒွိဟိတ်သြမက သောမနဿကုသိုလ်ကံသည် အလွန်အားနည်းလှ သောကြောင့် အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကို မပေးနိုင်၍ သောမနဿ သန္တီရဏစိတ်သည် ပဋိသန္ဓေကိစ္စမတပ် (ဘ စု ကိစ္စများလည်း မတပ်ကြ)

အဘဲ့ကြောင့် အာဝဇ္ဇန်းဒွေး ဇောကိစ္စ မတပ်သနည်း။

အာဝဇ္ဇန်းဒွေးသည် အာရုံကိုဆင်ခြင်ရုံမျှသာဖြစ်၍ အာရုံကို ပိုင်ပိုင်မသိနိုင် မခံစားနိုင်သောကြောင့် ဇောကိစ္စမတပ်ကြ။

ကိစ္စသင်္ဂဟ မှတ်ချက်ပြီး၏။

(နှုပ်တက်မကျက်ရ)

ကိစ္စသင်္ဂဟပြီး၏။

——xxo——

၅၂–ဒွါရသင်္ဂဟ

ဒွါရအားဖြင့် ဒွါရ၌ဖြစ်နေသော စိတ် စေတသိက်များကို ပေါင်းယူရေတွက်ပြရာအခဏ်းသည် ဒွါရသင်္ဂဟမည်၏။

၅၃–ဒွါရအပြား ၆ ပါး

စက္ခုဒွါရ သောတဒွါရ ဃာနဒွါရ
ဇိဝှါဒွါရ ကာယဒွါရ မနောဒွါရ=၆။

[ဆောင်] စက် သော ဃာ ဇီ၊ ကာမနီ၊
ခြောက်လီဒွါရမှတ်၊ အကြည် အလင်၊
ဘိတ်ဘိတ်လွင်၊ ထွက်ဝင်တံခါးဓါတ်။

မှုက်စိ အကြည်ဓါတ် စက္ခုပသာဒရုပ်သည် စက္ခုဒွါရမည်၏။
နား အကြည်ဓါတ် သောတပသာဒရုပ်သည် သောတဒွါရမည်၏။
နှာခေါင်း အကြည်ဓါတ် ဃာနပသာဒရုပ်သည် ဃာနဒွါရမည်၏။
လျှာ(ရှာ) အကြည်ဓါတ် ဇိဝှါပသာဒရုပ်သည် ဇိဝှါဒွါရမည်၏။
ကိုယ် အကြည်ဓါတ် ကာယပသာဒရုပ်သည် ကာယဒွါရမည်၏။
ဘဝင် အကြည်ဓါတ် ဘဝင်ကုပ္ပဒ္ဓဒ ၁၉ နာမ်သည် မနောဒွါရမည်၏။
ရှေရုပ် အကြည်ဓါတ် ပသာဒ ၅ ပါးသည် ရုပ်ဒွါရမည်၏။
နောက်ဆုံးမနောအကြည်ဓါတ် မနောဒွါရ ၁ ပါးသည်နာမ်ဒွါရမည်၏။

[ဆောင်] စက္ခုစသည်၊ ဘိတ်ဘိတ်လည်၊ အကြည်ရုပ်တို့သာ၊
မနောဟူသည်၊ ဘိတ်ဘိတ်လည်၊ အကြည်နာမ်တို့သာ
ဘဝင်ဆယ့်ကိုး၊ စိတ် တမျိုး၊ ခေါ်ရိုးမနောဒွါ။

၅၄-ဒွါရတွင် စိတ် ဖြစ်ခဉ်

စက္ခုဒွါရ၌ ဖြစ်သောစိတ် ၎၆။
ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ စက္ခုဝိညာဉ်းဒွး ၂၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေး ၂၊ သန္တီ
ရဏ ၃၊ ဝုဋ္ဌော ၁၊ ကာမဇော ၂၉၊ တဒါရုံမဟာဝိပါက်စိတ် ၈=၎၆။

[ဆောင်] စက္ခု ဒွါရောက်၊ လေးဆယ့်ခြောက်၊ ယူကောက်
စိတ်အရ၊ သောတစသည်၊ ဒွါလေးလီ၊ ထုံးမှိရှေးညီ ပြု။

သောတဒွါရ၌ ဖြစ်သောစိတ် ၎၆။
သောတဝိညာဉ်ဒွေးထည့် သောတဒွါရိကစိတ် ၎၆။

ဃာနဒွါရ၌ ဖြစ်သောစိတ် ၎၆။
ဃာနဝိညာဉ်ဒွေးထည့် ဃာနဒွါရိကစိတ် ၎၆။

ဇီဝါဒွါရဉ် ဖြစ်သောစိတ် ၄၆။
ဇီဝါဝိညာဉ်ဒွေးထည့် ဇီဝါဒွါရိကစိတ် ၄၆။

ကာယဒွါရဉ် ဖြစ်သောစိတ် ၄၆။
ကာယဝိညာဉ်ဒွေးထည့် ကာယဒွါရိကစိတ် ၄၆။

ပဉ္စဒွါရဉ် ဖြစ်သောစိတ် ၅၄=ကာမစိတ် ၅၄။

မနောဒွါရဉ် ဖြစ်သောစိတ် ၆၇။
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ ဇော ၅၅၊ တဒါရုံ ၁၁=၆၇။
[ဆောင်] ခြောက်ဆယ့်ခွန်သာ၊ မနောဒွါ၊ သင်္ချာစိတ်ရေရ။

၆-ဒွါရမှလွတ်သော ဒွါရဝိမုတ်စိတ် ၁၉။
ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိ ကိစ္စတပ်သော ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ၂၊
မဟာဝိပါက် ၈၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်စိတ် ၉=၁၉။
[ဆောင်] ဆယ့်ကိုးပဋိသန်၊ စိတ်အမှန်၊ ခြောက်တန်ဒွါရလွတ်။
[မှတ်ချက်] ၆-ဒွါရမှ အမြဲလွတ် ၉+မမြဲလွတ် ဖြစ် ၁၀=၁၉။

တဒွါရဉ် ဖြစ်သောစိတ် ၃၆။
ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀+အပ္ပနာဇော ၂၆=၃၆။
[ဆောင်] ပဉ္စဝိညာဉ်၊ ကိုယ်စီယှဉ်၊ ငါးအင်ဒွါရမှာ။
ဇောအပ္ပနာ၊ ဆဗ္ဗဒီသာ၊ မှန်စွာ မနောဒွါ။

၅-ဒွါရဉ် ဖြစ်သောစိတ် ၃။
ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း ၂=မနောဓါတ် ၃။
[ဆောင်] မနောဓါတ်ခေါ်၊ စိတ်မနော်၊ ငါးဘော်ဒွါရမှာ။

[ချက်မှတ်] ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀ သည် ပဉ္စဒွါရဉ် အသီးသီး တခုစီသာဖြစ်၍ မနောဒွါရဉ်မဖြစ် အပ္ပနာဇော ၂၆ သည် မနောဒွါရဉ်သာဖြစ်၍ ပဉ္စဒွါရဉ်မဖြစ် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေးသည် မနောဓါတ်ခေါ်၏။ ဤမနောဓါတ်သည် ပဉ္စဒွါရဉ်သာဖြစ်၍ မနောဒွါရဉ်မဖြစ်

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် ပဉ္စဒွါရဒ္ဒြဖြစ်ရာအခါ ဝုဋ္ဌောကိစ္စနှင့် မနောဒွါရဒ္ဒြဖြစ်ရာအခါ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စနှင့် အသီးသီးဖြစ်၏။ သန္တီရဏသည် ပဉ္စဒွါရဒ္ဒြဖြစ်ရာအခါ သန္တီရဏ တဒါရုံ ၂ ကိစ္စနှင့် မနောဒွါရဒ္ဒြဖြစ်ရာအခါ တဒါရုံတကိစ္စနှင့်သာ အသီးသီးဖြစ်၏။ မဟာဝိပါက်စိတ်သည် ၆-ဒွါရ လုံးဒ္ဒြ တဒါရုံတကိစ္စနှင့်သာ ဖြစ်လာ၏။

၆-ဒွါရဒ္ဒြ ဖြစ်သောစိတ် ၃၁။

သောမနဿ သန္တီရဏ ၁၊ ဝုဋ္ဌော ၁၊ ကာမဇော ၂၉=၃၁။

၆-ဒွါရဒ္ဒြ လွတ် ဖြစ် ၁၀။

ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ၂၊ မဟာဝိပါက်စိတ် ၈=၁၀။

[ဆောင်] မနောဒွါရာ၊ တိသုံးဖြာ၊ မဟာဝိပါက်ရှစ်။
နှစ်ဆယ့်ကိုးမျှ၊ ဇောကာမ၊ ဒွါရ ၆ ပါးဖြစ်။

[မှတ်ချက်] ၆ ဒွါရဒ္ဒြအမြဲဖြစ် ၃၁+မမြဲလွတ်ဖြစ် ၁၀=၄၂ သည် ၆ ဒွါရဒ္ဒြဖြစ်၏။ ဥပေက္ခာ သန္တီရဏ ၂ ခုသည် ပ ဘ စု ၃ ကိစ္စ တပ်ရာအခါ ၆ ဒွါရမှလွတ်၏။ သန္တီရဏ ကိစ္စတပ်ရာအခါ ၅ ဒွါရဒ္ဒြဖြစ်၏။ ရုံ ကိစ္စတပ်ရာအခါ ၆ ဒွါရဒ္ဒြဖြစ်၏။ မဟာဝိပါက် ၈ ခုသည် ပ ဘ စု ၃ ကိစ္စတပ်ရာအခါ ၆ ဒွါရမှလွတ်၏။ တဒါရုံကိစ္စတပ်ရာအခါ ၆ ဒွါရမှ ဖြစ်လာ၏။

၆-ဒွါရမှ အမြဲလွတ်သောစိတ် ၉။
မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်စိတ် ၉။

[ဆောင်] မဟဂ်ဝိပါ၊ ကိုးခုမှာ၊ ခြောက်ဒွါလွတ်မြဲထုံး။

[မှတ်ချက်] မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉ ခုသည် အမြဲ(ပ ဘ စု) ၃ ကိစ္စ သာတပ်ရ၍ ၆ ဒွါရမှ အမြဲတန်းလွတ်ခဲ့ရလေသည်။

ဆတ္တိံသတိ တဒ္ဒါရုံရောက် သုံးဆယ့်ခြောက်
ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀၊ အပ္ပနာဇော ၂၆=၃၆။

တိကို ငါးရောက် မနောသုံး
ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း ၂=ပေါင်း မနောဓါတ် ၃။

ကေတိ်သ ခြောက်ဒွါရဖြစ် သုံးဆယ့်တစ်
သောမနဿ သန္တိရဏ ၁၊ ဝုဋ္ဌော ၁၊ ကာမဇော ၂၉=၃၁။
ဒသ လွတ်ဖြစ် တဆယ့်နှစ်နိုး
ဥပေက္ခာသန္တိရဏ ၂၊ မဟာဝိပါက်စိတ် ၈=၁၀။
နဝ ဖဒွါရမှ အမြဲလွတ် ၉။
မဟဂ္ဂုတ် ဝိပါက်စိတ် ၉။

[ဆောင်] တဒွါရရောက်၊ သုံးဆယ့်ခြောက်၊ ငါးရောက် မနောသုံး၊ ခြောက်ဒွါရဖြစ်၊ သုံးဆယ့်တစ်၊ လွတ်ဖြစ်တဆယ့်နှစ်။

၅၅-ဒွါရဒ္ဒ်စိတ်ရ

ကေဒွါရိကစိတ် ၃၆။
ပဉ္စဒွါရိကစိတ် ၃။
ဆဒ္ဒ ရိုကစိတ် ၃၁။
ကဒါစိ ဝိမုတ္တိစိတ် ၁၀။
သဗ္ဗထာ ဝိမုတ္တိစိတ် ၉=၇၉။

၅၆-ဘုံဒ္ဒ်ဒွါရဖြစ်

ကာမ ၁၁ ဘုံဒ္ဒ် ဖ ဒွါရလုံးအကုန်ဖြစ်၏။
ရူပ ၁၅ ဘုံဒ္ဒ် စက္ခု သောတ မန ဒွါရ ၃ ပါးသာဖြစ်၏။
အရူပ ၄ ဘုံဒ္ဒ် မနောဒွါရ ၁ ပါးတည်းသာဖြစ်၏။
အသညသတ် ၁ ဘုံဒ္ဒ် ဘာဒွါရမှမဖြစ်ကြ။

[ဆောင်] ခြောက်စုံကာမ၊ ရူပသုံးဖြစ်၊ အရူတစ်၊ မဖြစ်ဒုဿညတ်။

၅၇-ဒွါရတွင် ကံ အဲ့နေကံစိတ်ဖြစ်စဉ်

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေး ၂ ခုသည် စက္ခုဒွါရကနေ့ဖြစ်၏၊
မနောဓာတ် ၃၊ သန္တိရဏ ၃၊ ဝုဋ္ဌော ၁၊ ကာမဇော ၂၉၊ တဒါရုံ မဟာဝိပါက် ၈=၄၄ ခုသည် စက္ခုဒွါရအနေကံဖြစ်၏။

စက္ခုဒ္ဓါရကေန် ၂+အနေကန် ၎၎=စက္ခုဒ္ဓါရိကစိတ် ၎၆
သောတဒ္ဓါရကေန် ၂+အနေကန် ၎၎=သောတဒ္ဓါရိကစိတ် ၎၆
ဃာနဒ္ဓါရကေန် ၂+အနေကန် ၎၎=ဃာနဒ္ဓါရိကစိတ် ၎၆
ကာယဒ္ဓါရကေန် ၂+အနေကန် ၎၎=ကာယဒ္ဓါရိကစိတ် ၎၆
(ပဥ္စဝိညာဉ်သည် တဒ္ဓါရစိကေန် ၁၀+အနေကန် ၎၎=ကာမဇ်တ် ၅၎ ဖြစ်၏)

အပ္ပနာဇော ၂၆ ခုသည်၊ မနောဒ္ဓါရကေန်ဖြစ်၏။ဝုဋ္ဌော ၁၊ကာမဇော ၂၉၊ တဒါရုံ ၁၁=၎၁ ခုသည်၊မနောဒ္ဓါရ အနေကံဖြစ်၏။မနောဒ္ဓါရကေန် ၂၆+အနေကံ၎၁=မနောဒ္ဓါရိကစိတ် ၆၇။ဒွေပဥ္စဝိညာဉ် ၁၀၊ အပ္ပနာဇော ၂၆=၃၆ ခုသည် တဒ္ဓါရကေန်ဖြစ်၏။ ဝုဋ္ဌော ၁၊ မနောဓာတ် ၃၊ ကာမဇော ၂၉၊ရုံ ၁၁=၎၎ ခုသည် တဒ္ဓါရအနေကန်ဖြစ်၏။ တဒ္ဓါရကေန် ၃၆+အနေကန် ၎၎=ကေဒ္ဓါရိကစိတ် ၈၀။ မနောဓာတ် ၃ ခုသည် ၅ ဒ္ဓါရကေန်ဖြစ်၏။၅ ဒ္ဓါရကေန် ၃ အနေကန် ၎၁=ပဉ္စဒ္ဓါရိကစိတ် ၎၎၊ သုခသန္တီရဏ ၁၊ ဝုဋ္ဌော ၁၊ကာမဇော ၂၉=၃၁ ခုသည် ၆ ဒ္ဓါရကေန်ဖြစ်၏၊ ဉပေက္ခာ သန္တီရဏ ၂၊မဟာဝိပါက် ၈=၁၀သည်၊ ၆ ဒ္ဓါရအနေကန်ဖြစ်၏။ ၆ ဒ္ဓါရကေန် ၃၁၊ အနေကန် ၁၀၊ ပေါင်းဆဒ္ဓါရိကစိတ် ၎၁။ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်စိတ် ၉ ခုသည်၊ ၆ ဒ္ဓါရကေန်လွတ်၏။ ဉပေက္ခာသန္တီရဏ ၂၊ မဟာဝိပါက် ၈=၁၀ သည်၊ ၆ ဒ္ဓါရအနေကံလွတ်၏။ ၆ ဒ္ဓါရ ကေန်လွတ် ၉+အနေကံလွတ် ၁၀=ဆဒ္ဓါရိကဝိမုတ္တစိတ် ၁၉။

[မှတ်ချက်] ဒွေးပဥ္စဝိညာဉ် ၁၀၊ မနောဓာတ် ၃၊ ဤ ၁၃ခုသည် ဓမ္မာရုံကိုအာရုံမပြုပဲ ပဉ္စာရုံကိုသာ အမြဲတန်း အာရုံပြုသောကြောင့်၊ ပဉ္စဒ္ဓါရဉ် သက်သက်သာဖြစ်၏၊ အပ္ပနာဇော ၂၆ သည်၊ ပဉ္စာရုံကို အာရုံမပြုပဲ ဓမ္မာရုံကိုသာအမြဲတန်းအာရုံပြုသောကြောင့် မနောဒ္ဓါရဉ် သက်သက်သာဖြစ်၏။

[ဆောင်] စက္ခုဒ္ဓါရံ၊ ကေန်နှစ်ခု၊ စတုစတ္တာ၊ အနေကာတည်း၊
သေသဒ္ဓါရ၊ တထေဝသာ၊ မနောဒ္ဓါရံ၊ ကေန်ဆဗ္ဗဒ္ဓိ၊
ကော်တာလီနေ၊ကေဒ္ဓါရ၊ ဆတ္တိံသမှန်၊မြဲကေန်တည်း။
လေးတန် လေးဆယ်၊ မှတ်ဘွယ်အနေ၊ ပဋ္ဌဒ္ဓါရော၊
သုံးထွေသော၊ အနေကာဝယ်၊ လေးဆယ့်တဖြား၊
ဆဒ္ဓါဒ္ဓကန်၊ကော်တိံသဟူ၊တဆယ်မှူနေ၊ကိုးထွေကော်၊
ဝိမုတ်မှ၏၊ ဆယ်တန်အနေ၊မှတ်လေတခန်း၊ သရုပ်
ဆန်းသည်၊ နည်းလမ်းမိန့်ချက်၊ ကျမ်းအထွက်တည်း။

၅၈-မနောဒ္ဓါရ ၂ ပါးထူး၊ခြားပုံ

ပကိဏ်းပိုင်း မနောဒ္ဓါရမှာ ဘဝင်စိတ်၁၉ ပါးရ၏။
ဘုံပိုင်း မနောဒ္ဓါရမှာ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဧော ၂၉ ပါးရ၏။
ပကိဏ်းပိုင်း ကာယဒ္ဓါရမှာ ကာယပသာဒ အကြည်ဓာတ်ရ၏၊
ဘုံပိုင်း ကာယဒ္ဓါရမှာ စောပနကာယခေါ် ကာယဝိညာဉ်ရ၏။

၅၉-ဒ္ဓါရဒ္ဒိစေတသိက်ရ

ဝိရတီ ၃၊အပ္ပမညာ ၂ ပေါင်း ၅ လုံးသည့် မနောဒ္ဓါရဒ္ဒိသာဖြစ်၏။
ကျန်စေတသိက် ၎၇ လုံးသည် ၆ ဒ္ဓါရလုံးဒ္ဒိ သင့်သလိုအကုန်ဖြစ်၏။
ဒ္ဓါရဝိမုတ်စိတ် ၁၉ ခုဒ္ဒိ၊ ၃၅ လုံးသော စေတသိက်များလည်းဖြစ်
ကြ၏။ (ဤကား- ဒ္ဓါရကိုချိန်ထားသည်)

[ဆောင်] ဝိရတီတေး၊ ပညာဒ္ဒေး၊ ဖြစ်ရေးမနောဒ္ဓါ။
ဤမှကြွင်းလွန်၊လေးဆယ့်ဒွန်၊ အလွန်ခြောက်ဒ္ဓါရာ။
ပဋ္ဌတိံသ၊ သင်္ချာရ၊ ဒ္ဓါရဝိမုတ္တာ။

ဒ္ဓါရ= လောကတွင် လူတို့၏ဝင်ထွက်ရာ တံခါးပေါက်သည် ဒ္ဓါရ
မည်၏။ ထို့အတူ စက္ခုပသာဒစသော ခန္ဓာအိမ်၌ အာရုံ၆ပါး၏
ထင်ရာ ဝင်ရာ စိတ် စေတသိက်တို့၏ ထွက်ဝင်ရာဖြစ်၍ (ဒ္ဓါရ) မည်၏။
အာရုံနှင့် အာရမ္မဏိက စိတ် စေတသိက်များ၏ ဆိုင်ရာ အချင်းချင်း
ပေါင်းသင်းဆက်ဆံထွက်ဝင်ရန်အကြည်ဓာတ် ၆ပါးကို ဒ္ဓါရဟုဆို၏။

မနောဒ္ဒါရ= မနာနံ-မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းစသော စိတ်တို့၏၊ ဒ္ဒါရံ-ဖြစ်ကြောင်းသည်။ မနောဒ္ဒါရံ-မနောဒ္ဒါရမည်၏။ (အတိတဘင်ဘဝင်စလန ဘဝင်ပစ္ဆေဒ မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း ဧော တဒါရုံ ဘဝင်)ဟု မနောဒ္ဒါရဝိထိ စိတ်အစဉ်ဖြစ်ရာတွင် မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း၏ အခြားမဲ့ (ရွှေနားက) ဖြစ်လာသော ဘဝင်ပစ္ဆေဒ ၁၉ ခုကိုသာ မနောဒ္ဒါရိကစိတ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်၍ မနောဒ္ဒါရဟုဆိုရ၏။ အတိတနှင့် စလနဘဝင်တို့ကား မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းစသော ဝိထိစိတ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းမဟုတ်သဖြင့် ဘဝင်ပင်ဖြစ်သော်လည်း မနောဒ္ဒါရအမည်ကိုမရချေ။

တခြားဘဝင်များကား တိုက်ရိုက်ကျေးဇူးမပြုနိုင်၍ ဘဝင်ပစ္ဆေဒကသာ မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းအား အနန္တရသတ္တိဖြင့် တိုက်ရိုက်ကျေးဇူးပြုနိုင်သောကြောင့် မနောဒ္ဒါရအမည်ကိုရလေ၏။

[ဥပမာ] ရွာသို့ဝင်ရာတံခါးပေါက်သည်၊ ရွာနှင့်တစပ်တည်းကဲ့သို့ ဝီထိစိတ်တို့၏ဖြစ်ကြောင်း ဒ္ဒါရလည်း ဝီထိစိတ်တို့နှင့် တဆက်တည်းသာဖြစ်သင့်၏(ဟူလို)။ ဤကား- ဦးကာကျော်အဆိုတည်း။ ဤဝါဒအလို ဝီထိစိတ်တို့၏ မုချဖြစ်ကြောင်းကိုသာ ဒ္ဒါရဟုဆိုလျှင် အိပ်ပျော်နေစဉ် တခြားဝီထိစိတ်များဖြစ်နေစဉ်အခါတို့၌ ပသာဒရုပ် ၅ ပါးသည် ဝီထိစိတ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းမဟုတ်သဖြင့် ဒ္ဒါရအမည်ကိုမရဲ့ ပြစ်ချက်ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ အမှန်အားဖြင့် ပသာဒရုပ်မှန်လျှင် အာရုံ၏ထင်ရာ ဟုတ်ဟုတ်-မဟုတ်ဟုတ် အမြဲတန်း ဒ္ဒါရရုပ်အမည်ကိုသာ ရရှိခဲ့လေတော့၏။

[ဥပမာ] ဒ္ဒါရခေါ် တံခါးပေါက်သည် လူဝင် လူထွက် ရှိရှိ-မရှိရှိ အမြဲတန်း ဒ္ဒါရတံခါးပေါက်မည်သကဲ့သို့တည်း။ မည်သည့်ဘဝင်မဆို ဘဝင်စိတ် ၁၉ ပါးလုံးသည် အမြဲတန်းမနောဒ္ဒါရအမည်ကိုရ၏။

ဒါ့ကြောင့်= သင်္ကြိုဟ်ကျမ်၌ မည်သည့် ဘဝင်ဟု မသတ်မှတ်ခဲ့ပဲ (မနောဒ္ဒါရံပနဘင်္ဂင်္ကိုပဝုစ္စတိ) ဟု ဘဝင်အားလုံးကို သိမ်ကြိုးပြဆိုထားသည်။

ဒွါရဝိမုတ္တာနိ= (ပ ဘ စု) ၃ ကိစ္စတပ်ရာအခါ စက္ခုဒွါရစသည်၌ မဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ မိမိကပင် မနောဒွါရခေါ် ဘဝင်ဖြစ်နေသောကြောင့်ရင်း၊ အာရုံပြုနေကျ ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ် ၃ ပါးမှ တခြားအာရုံကိုမပြုသောကြောင့်ရင်း၊ ပဋိသန္ဓေစိတ် ၁၉ ပါးသည် ဒွါရ ၆ ပါးလုံးမှလွတ်ကြရ၏။

ဒွါရသင်္ဂဟမှတ်ချက်ပြီး၏။

(နှုတ်တက်မကျက်ရ)

ဒွါရသင်္ဂဟပြီး၏။

——xxo——

၆၀—အာရမ္မဏသင်္ဂဟ

အာရုံအားဖြင့် အာရုံ အာရမ္မဏိကဖြစ်သော စိတ် စေတသိက်များကို ပေါင်းယူရေတွက်ပြရာအခဏ်းသည် အာရမ္မဏသင်္ဂဟ မည်၏။

၆၁—အာရမ္မဏ နှင့် အာလမ္ဗဏ

အာရမ္မဏ= ဦးယာဉ် ပန်းမာလ် ဗိမာန် ရေကံစသော ရှုမြော်ခင်းစသည်တို့သည် လူတို့၏ လာရောက်မွေ့လျော် ရွှင်ပျော်ရာ အာရုံခံရာဖြစ်သကဲ့သို့ စိတ် စေတသိက်တို့၏ လာရောက်မွေ့လျော် ရွှင်ပျော်ရာ အာရုံပြုရာဖြစ်သောကြောင့် ရူပါရုံစသောအာရုံ ၆ ပါးသည်၊ အာရမ္မဏ အာရုံမည်၏။

အာလမ္ဗဏ= သူအို သူနာစသည်တို့သည်၊ တောင်ဝှေး ကြိုးတန်းစသည်ကိုဆွဲကိုင် ထထိုင်သွားလာရသကဲ့သို့ စိတ်စေတသိက်တို့၏ အာရုံကိုဆွဲကိုင်မှီတွယ်ရာဖြစ်သောကြောင့် အာလမ္ဗဏအာရုံမည်၏။

[ဆောင်] စိတ်စေ နှစ်ရပ်၊ ပျော် ရွှင်တတ်၊ ခေါ်အပ်အာရမ္မဏ၊
စိတ် စေ နှစ်တန်၊ ဆွဲကိုင်ရန်၊ ခေါ်ပြန် အာလမ္ဗဏ၊
ဆွဲကိုင်မှီတွယ်၊ ကျေးဇူးကျွယ်၊ ခြောက်သွယ်ခေါ်အာရုံ။

၆၂–အာဝုံအပြား ၆ ပါး

ရူပါဝုံ သဒ္ဓါဝုံ ဂန္ဓာဝုံ ရသာဝုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာဝုံ ဓမ္မာဝုံ=၆။

စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့် မြင်ရသောအဆင်းဓာတ်မျိုးစုံသည် ရူပါဝုံမည်၏။
သောတဝိညာဉ်ဖြင့် ကြားရသောအသံဓာတ်မျိုးစုံသည် သဒ္ဓါဝုံ။
ဃာနဝိညာဉ်ဖြင့် နာမ်းရုံ့ရသော အနံ့ဓာတ်မျိုးစုံသည် ဂန္ဓာဝုံ။
ဇိဝှါဝိညာဉ်ဖြင့် လျက်ရသော အရသာမျိုးစုံသည် ရသာဝုံ။
ကာယဝိညာဉ်ဖြင့် တွေ့ထိရသောအတွေ့ဓာတ်မျိုးစုံသည်ဖောဋ္ဌဗ္ဗါဝုံ။
မနောဝိညာဉ်ဖြင့်သာ သိအပ်သော ပသာဒရုပ် ၅၊ သုခုမရုပ် ၁၆။
စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၂၊ နိဗ္ဗာန် ပညာတ် ဤသိစရာ ၆ မျိုးစုံသည် ဓမ္မာဝုံမည်၏။

၆၃–ဓမ္မာဝုံ ၆ ပါးနှင့် ၅ ပါး

စိတ် စေတသိက် နိဗ္ဗာန် နာမ်ဓမ္မာဝုံ ၃။
ပသာဒ နှင့် သုခုမ ရုပ်ဓမ္မာဝုံ ၂။
ပညတ် ဓမ္မာဝုံ ၁=ပေါင်းဓမ္မာဝုံ ၆ ပါး။
နာမ်ဓမ္မာဝုံ ၃၊ ရုပ်ဓမ္မာဝုံ ၁၊ ပညတ်ဓမ္မာဝုံ ၁=ပေါင်း ဓမ္မာဝုံ ၅ ပါး။

[မှတ်ချက်] ပသာဒနှင့် သုခုမကို ရုပ်ချင်းတူနေ၍ တမျိုးတစား တည်းသာယူလျှင် ဓမ္မာဝုံကို ၅ မျိုးဟူဆိုရပြန်၏။

[ဆောင်] စိတ် စေတသိက်၊ ရုပ်နိဗ္ဗာန် နှစ်ရပ် ပညတ် အပြား။ ဤ ငါးပါး၊ မှတ်သားဓမ္မာဝုံ။

[တနည်း] ကာမစိတ် ၅၄၊ စေတသိက် ၅၂၊ ရုပ် ၂၈ သည်။ ကာမ ဓမ္မာဝုံမည်၏။ မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇၊ စေတသိက် ၃၅ သည် မဟဂ္ဂုတ် ဓမ္မာဝုံမည်၏။ လောကုတ္တရာစိတ်အကျယ် ၄၀၊ စေ ၃၆၊ နိဗ္ဗာန်သည် လောကုတ္တရာ ဓမ္မာဝုံမည်၏။ အလုံးစုံသောပညတ်တရား သည် ပညတ်ဓမ္မာဝုံမည်၏။(ဤသို့ ၄ မျိုးရှိ၏)

၆၄—အာရုံနှင့်စိတ်

စက္ခုဒ္ဒါရိကစိတ် ၄၆ ခုသည် ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံကို အာရုံပြု၏။
သောတဒ္ဒါရိကစိတ် ၄၆ ခုသည် ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဒါရုံကို အာရုံပြု၏။
ဃာနဒ္ဒါရိကစိတ် ၄၆ ခုသည် ပစ္စုပ္ပန် ဂန္ဓာရုံကို အာရုံပြု၏။
ဇိဝှါဒ္ဒါရိကစိတ် ၄၆ ခုသည် ပစ္စုပ္ပန် ရသာရုံကိုအာရုံပြု၏။
ကာယဒ္ဒါရိကစိတ် ၄၆ ခုသည် ပစ္စုပ္ပန် ဖေါ်ဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုအာရုံပြု၏။
မနောဒ္ဒါရိကစိတ် ၆၇ ခုသည် ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် အနာဂတ်ဖြစ်သော စိတ် ဂဓ၊ စေတသိက် ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ ကာလ ဝိမုတ်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန် ပညတ် ဤအာရုံ ၆ ပါး တပါးပါးကို ထိုက်သလိုအာရုံပြု၏။

၆၅—တေကာလိကနှင့် ကာလဝိမုတ္တ

ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် အနာဂတ် ကာလ ၃ ပါးဖြင့် ခွဲဝေ၍ ရသော ကြောင့်၊(ဥပါဒ် ဋ္ဌိ ဘင်) ရှိနေသောကြောင့် စိတ် ဂဓ၊ စေတသိက် ၅၂ ရုပ် ၂၈ သည် တေကာလိက အာရုံမည်၏။ ကာလ ၃ ပါးဖြင့် ခွဲဝေ၍ မရသောကြောင့်၊(ဥပါဒ် ဋ္ဌိ ဘင်) ကင်းနေသောကြောင့် နိဗ္ဗာန် နှင့် ပညတ်တရား ၂ ပါးသည် ကာလ ၃ ပါးမှ အလွတ်(ကာလဝိမုတ္တ) ကာလဝိမုတ် အာရုံမည်၏။

[ဆောင်] စိတ် စေ ရူပ၊ သုံးကာလ၊ ယှဉ်ထတေကာလ။
နိဗ္ဗာန် ပညတ်၊ ဖြစ် ကင်းပ၊ ကာ လ ဝိမုတ္တ။

[မှတ်ချက်] ဖြစ်ဆဲအာရုံစုကို ပစ္စုပ္ပန်၊ဖြစ်ပြီး အာရုံစုကို အတိတ်၊ ဖြစ်လတ္တံ့ အာရုံစုကို အနာဂတ် ဟု ဆိုသည် နိဗ္ဗာန်နှင့် ပညတ်သည် ကာလဝိမုတ်မည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် မပျက်ပဲ အမြဲတည်နေသော ကြောင့် ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်ပြီး ဖြစ်လတ္တံ့ဟုမဆိုထိုက်။ပညတ်သည် ဥပါဒ် ဋ္ဌိ ဘင် အား ဖြင့် ထင်ရှားမရှိသောကြောင့် ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်ပြီး ဖြစ်လတ္တံ့ဟုမဆိုထိုက်ပေ။ ဒွါရဝိမုတ်ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိ စိတ်များသည် မရဏာသန္နဇောက ယူပေးအပ်သောကာလ ၃ ပါး၌ဖြစ်သော်ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိ နိမိတ် ၃ ပါး တပါးပါးကို ထိုက်သလို အာရုံပြု၏။

[ဆောင်] သံဘွင်စုစိတ်၊ သုံးနိမိတ်၊ ဇောစိတ်ယူတိုင်းသိ။

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေးသည် ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံကိုအာရုံပြု၏။
သောတဝိညာဉ်ဒွေးသည် ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဒါရုံကိုအာရုံပြု၏။
ဃာနဝိညာဉ်ဒွေးသည် ပစ္စုပ္ပန် ဂန္ဓာရုံကိုအာရုံပြု၏။
ဇိဝှါဝိညာဉ်ဒွေးသည် ပစ္စုပ္ပန် ရသာရုံကိုအာရုံပြု၏။
ကာယဝိညာဉ်ဒွေးသည် ပစ္စုပ္ပန် ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုအာရုံပြု၏။
မနောဓါတ် ၃ ခုသည် ပစ္စုပ္ပန် ပဉ္စာရုံကိုအာရုံပြု၏။
၅၅ ၁၃ သည် ပစ္စုပ္ပန် နှင့် ရုပ် အာရုံ ၂ စား ကေံ အာရုံပြု၏။

[ဆောင်] ပဉ္စဝိညာဏ်၊ ကိုယ်စီရုံ၊ ငါးတန် ရူပါဒိ၊
မနောဓါတုံ၊ ငါးအာရုံ၊ နှစ်စုံဆယ့်သုံးရှိ၊
ပစ္စုပ်ဓကန်၊ ရုပ်ဓကန်၊ အမှန်တွေးယူညီ။

သန္ဓိရဏ ၃၊ မဟာဝိပါက် ၈၊ ဟသိတုပွါဒ် ၁၊ ၅၅စိတ် ၁၂ ပါးသည် ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် အနာဂတ်ဖြစ်သော ကာမစိတ် ၅၄၊ စေတသိက် ၃၂၊ ရုပ် ၂၈၊ ၅၅ကာမအာရုံ ၆ ပါး တပါးပါးကို အာရုံပြု၏။ (ရှေပန်ကေံ ၁၃ နှင့် နောက်ကျန်တဒါဟာသဆယ့်နှစ်ဝ ပေါင်းကာမကေံ ၂၅)

[ဆောင်] တဒါဟာသ၊ ဆယ့်နှစ်ဝ၊ ကာမကိုသာသိ၊
ပဉ္စဝိညာ၊ မနောမေါ၊တဒါဟသိနော ကာမကေံ ၂၅။

အကုသိုလ် ၁၂၊ မဟာကုသိုလ်ညာဏဝိပ္ပယုတ် ၄၊ မဟာကြိုယာညာဏဝိပ္ပယုတ် ၄၊ ၅၅စိတ် ၂၀ သည် ကာလ ၃ ပါး၌ ဖြစ်သော လောကီစိတ် ၈၁၊ စေတသိက် ၃၂၊ ရုပ် ၂၈၊ ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော ပညတ် ၅၅အာရုံ ၆ ပါး တပါးပါးကို အာရုံပြု၏။ (၅၅စိတ် ၂၀ သည် ကာမ မဟဂ် ပညတ် အာရုံ ၃၁ စားအနေ ကန်ပြု၏)

[ဆောင်] အကုဆယ့်နှစ်၊ ရှစ်ဝိပ္ပယုတ်၊
ကုကြိုထုတ်၊ လောကုတ်ကြဉ်၍သိ။

မဟာကုသိုလ်ညာဏသမ္ပယုတ် ၄၊ ကုသိုလ်အဘိညာဉ် ၁၊ ၅၅စိတ် ၅ ပါးသည် ကာလ ၃ ပါး၌ဖြစ်သောအရဟာတ္တမဂ် အရဟာတ္တဖိုလ်ကြဉ်

စိတ် ၈၇၊ စေတသိက် ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သောနိဗ္ဗာန်ပညတ် ဤအာရုံ ၆ ပါးတပါးပါးကို အာရုံပြု၏။ (ဤစိတ် ၅ ပါးသည် ကာမ မဟဂ် နိဗ္ဗာန် ပညတ် အာရုံ ၄ စားအနေကန့်ပြု၏။)

[ဆောင်] ကာမကုညာဏ်၊ ကုဘိညာဏ်၊ ငါးတန်စိတ်မနိ။
အရဟတ်မဂ်ဖိုလ်၊ ကြဉ်စေလို၊ ကြင်းကိုအကုန်သိ။

[မှတ်ချက်] အောက်တန်းစား ပုဂ္ဂိုလ်များက အထက်တန်းစားမဂ် ဖိုလ်များကို မရောက်သေးသောကြောင့် အာရုံမပြုနိုင်။ (ဒါ့ကြောင့်) ပုထုဇဉ်များ၌ မဂ် ဖိုလ်အားလုံးကြဉ် စိတ် ၈၁၊ သောတပန်များ၌ အထက် ၃၊ မဂ် ၃၊ ဖိုလ်ကြဉ် စိတ် ၈၃၊ သကဒါဂါမ်များ၌ အထက် ၂၊ မဂ် ၂ ဖိုလ်ကြဉ် စိတ် ၈၅၊ အနာဂါမ်များ၌ အထက် ၁၊ မဂ် ၁၊ ဖိုလ်ကြဉ် စိတ် ၈၇ အားဖြင့် အသီးသီး အာရုံပြုကြသည်ဟူလို။

မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း ၁၊ မဟာကြိယာ ညဏသမ္ပယုတ် ၄၊ ကြိယာအဘိညာဉ် ၁၊ ဤစိတ် ၆ ပါးသည် ကာလ ၃ ပါး၌ ဖြစ်သော စိတ် ၁၉၊ စေတသိက် ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ပညတ် ဤအလုံးစုံ အာရုံ ၆ ပါး တပါးပါးကို အာရုံပြု၏။

[ဆောင်] ကာမကြိုညာ၊ ကြိုဘိညံ၊ ဝဇ္ဇန်းမနောဘိ။
ခပ်သိမ်းအာရုံ၊ အလုံးစုံ၊ အကုန်ပြုလေဘိ။

[မှတ်ချက်] သမ္ပယုတ်စာ ညာဏ်ဆိုရာမှာ မဟာကြိယာ ညာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ပါးနှင့် ယှဉ်ခိုက် သမ္ပယုတ်ကိစ္စတာပဲရာအခါ ပညာစေတသိက်ကိုသာဆိုရ၏။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်တိုင်း အလုံးစုံကို အာရုံပြုနိုင်သည်မဟုတ်။ သမ္ပယုတ်တညာဏ် အနာဝရဏညာဏ် စသည်တို့၏ ရှေ့သွားဖြစ်ရာအခါ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း စိတ်သည်သာ ဆင်ခြေပြောင်ကြိုးကွဲသို့ အင်အားကြိုးမား၍ သမ္ပယုတ်တညာဏ်နှင့်(အလားတူ) ကုန်စင်အောင် အလုံးစုံကိုအာရုံပြုနိုင်၏။ တံခြားပုဂ္ဂိုလ်များသန္တာန်၌ ဖြစ်ခိုက် ထိုက်သလိုသာ အာရုံပြုနိုင်ကြ၏။

ဝိညာဏဉ္စာယတန ကုသိုလ်နှင့် ဝိပါက် ဈာန်စိတ် ၂ ခု သည် အတိဘူဖြစ်သော အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ် ဈာန် စိတ် ကိုသာ အာရုံပြု၏။

ဝိညာဏဉ္စာ ယတန ကြိယာ ဈာန် စိတ်သည့် အတိတ် ဖြစ်သော အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ်နှင့် ကြိယာ ဈာန် စိတ် ၂ ပါး တပါး ပါးကိုသာ အာရုံပြု၏။

[ဆောင်] အရူဒုမှာ၊ ပကိုသာ၊ စမှာတကိုသိ။

ရူပဌမဈာန်စိတ် ၃ ခုသည် ကသိုဏ်းပညတ် ၁၀၊ အသုဘပညတ် ၁၀၊ ကာယဂတာသတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ဆံပင် စသော ကာယ ကောဋ္ဌာသပညတ် ၁၊အာနာပါနဿတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက် ပညတ် ၁၊ မေတ္တာ၏ အာရုံဖြစ်သော ခပ်သိမ်းသော သုခိတ ဒုက္ခိတ သတ္တဝါပညတ် ၁၊ ကရုဏာ၏အာရုံဖြစ်သော ခပ်သိမ်းသော ဒုက္ခိတသတ္တဝါပညတ် ၁၊ မုဒိတာ၏ အာရုံဖြစ်သော ခပ်သိမ်းသော သုခိတသတ္တဝါပညတ် ၁၊ ဤကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ပညတ် ၂၅ တပါးပါးကို အာရုံပြု၏။

ရူပ ဒုဈာန် ၃၊ တဈာန် ၃၊ စဈာန် ၃၊ ဤဈာန်စိတ် ၉ ခုသည် ကသိုဏ်းပညတ် ၁၀၊ အာနာပါနဿတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက်ပညတ် ၁၊ မေတ္တာ၏ အာရုံဖြစ်သော ခပ်သိမ်းသော သုခိတ ဒုက္ခိဘ သတ္တဝါပညတ် ၁၊ ကရုဏာ၏ အာရုံဖြစ်သော ခပ်သိမ်းသော ဒုက္ခိတ သတ္တဝါပညတ် ၁၊ မုဒိတာ၏ အာရုံဖြစ်သော ခပ်သိမ်းသော သုခိတ သတ္တဝါပညတ် ၁၊ ဤကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ပညတ် ၁၄ ပါး တပါးပါးကို အာရုံပြု၏။

ရူပ ပဉ္စမ ဈာန်စိတ် ၃ ခုသည် ကသိုဏ်းပညတ် ၁၀၊ အာနာပါနဿတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက်ပညတ် ၁၊ ဥပေက္ခာ၏ အာရုံဖြစ်သော ခပ်သိမ်းသော သုခိတ ဒုက္ခိတသတ္တဝါပညတ် ၁၊ ဤကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ပညတ် ၁၂ ပါး တပါးပါးကို အာရုံပြု၏။

အာကာသာနဉ္စာယတန ဈာန်စိတ် ၃ ခုသည် အာကာသကြဉ် ကသိုဏ်း ၉ ပါး တပါးပါးကို ဒွါရ၌ အပ်သော ကောင်းကင်ပညတ် ကသိဏုဃ်ဠာတိမာကာသပညတ်)ကို အာရုံပြု၏။

အာကိုဠာညာယတန စျာန်စိတ် ၃ ခုသည် အာကာသာနဉ္စာ ယ တန စျာန်စိတ်၏ (မရှိခြင်း) နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြု၏။ ဤကား ဆိုင်ရာအသီးသီး ပညတ်ကိုအာရုံပြုပုံတည်း။

အဘိညာဉ်ခွေးကြည် ရူပစိတ် ၁၅၊ အာကာသာနဉ္စာယတန စျာန်စိတ် ၃၊ အာကိဉ္စာညာယတန စျာန်စိတ် ၃၊ ဤစျာန်စိတ် ၂၁ ခုသည် ပညတ်တရား ၂၀ ပါး တပါးပါးကိုအာရုံပြု၏။(ဤကား အားလုံးစည် အာရုံပြုပုံတည်း။

[ဆောင်] ဘိညာကြည်မှု၊ ဆယ့်ငါးယူ၊ အရှု ပတ သိ။
ပညတ်ဧကစ်၊ နှစ်ဆယ့်တစ်၊ စင်စစ်အာမှန်သိ။

လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်း ၈ ခုသည် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြု၏။

[ဆောင်] လောကုတ္တရံ၊ စိတ်ရှစ်တန်၊ နိဗ္ဗာန်ကိုသာသိ။

၆၆–ကုသိုလ်အဘိညာဉ် ၇ ပါးအာရုံပြုပုံ

ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗသောတ ဇာဠိဝိဓ စေတောပရိယ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ယထာကမ္မူပဂ အနာဂတံသ=ဧပါင်း ကုသိုလ်အဘိညာဉ် ၇ ပါး။

၁။ ဒိဗ္ဗ စက္ခု ကုသိုလ်အဘိညာဉ်သည် ဒူရ ပဋိစ္စန္န သဏှ သုခုမ ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို အာရုံပြု၏။

၂။ ဒိဗ္ဗသောတ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်သည် ဒူရ ပဋိစ္စန္န သဏှ သုခုမ ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံကို အာရုံပြု၏။

၃။ ဇာဠိဝိဓ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်သည် ပါဒကဖြစ်သော ရူပကုသိုလ် ပဉ္စမစျာန် သတ သဟဿ စသော နိမိတ္တရုပ်ကို အာရုံပြု၏။

၄။ စေတောပရိယ ကုသိုလ် အဘိညာဉ် သည် လွန်လေပြီးသော ၇-ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော ၇-ရက်တိုင်အောင် ကာလ ၃ ပါးဌိတည် သောသူတပါးတို့၏ သန္တာန်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြည် သော စိတ် ၈၇ ခုကို အာရုံပြု၏။

၅။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိ ကုသိုလ် အဘိ ညာဉ် သည် ပုဗ္ဗေ နိဝုဋ္ဌ ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော စိတ် ၈၇၊ စေတသိက် ၅၂၊ ရုပ် ၂၈ ဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာ ၅ ပါး၊ ထိုခန္ဓာ ၅ ပါးမှ အစဉ်လျှောက်၍ သိအပ်သောနိဗ္ဗာန် အမည်အမျိုးစသောပညတ် ဤအာရုံ ၆ ပါးကို အာရုံပြု၏။

၆။ ယထာကမ္မုပဂ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်သည် အတိတ် ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံကို အာရုံပြု၏။

၇။ အနာဂတံသ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်သည် အနာဂတ်ဖြစ်သောအရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော စိတ် ၈၇၊ စေတသိက် ၅၂၊ ရုပ် ၂၈ ဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာ ၅ ပါး ထိုခန္ဓာ ၅ ပါးမှ အစဉ်လျှောက်၍ သိအပ်သော နိဗ္ဗာန် အမည် အမျိုး စသော ပညတ် ဤအာရုံ ၆ ပါးကို အာရုံပြု၏။

၆၇—ကြိယာအဘိညာဉ် ၇ ပါးအာရုံပြုပုံ

ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗသောတ ဣဒ္ဓိဝိဓ စေတောပရိယ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ယထာကမ္မုပဂ အနာဂတံသ ကြိယာအဘိညာဉ် ၇ ပါး။

၁။ ဒိဗ္ဗစက္ခု ကြိယာ အဘိညာဉ်သည် ဒူရ (ဖေါ်ဆို) ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံကို အာရုံပြု၏။

၂။ ဒိဗ္ဗသောတ ကြိယာအဘိညာဉ်သည် ဒူရ (ဖေါ်ဆို) ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဒါရုံကို အာရုံပြု၏။

၃။ ဣဒ္ဓိဝိဓ ကြိယာအဘိညာဉ်သည် ပါဒကဖြစ်သော ရူပ ကြိယာ ပဉ္စမဈာန် (ဖေါ်ဆို) နိမ္မိတရုပ်ကို အာရုံပြု၏။

၄။ စေတောပရိယ ကြိယာ အဘိ ညာဉ် သည် လွန်လေပြီးသော (ဖေါ်ဆို) စိတ် ၈၉ ခုကို အာရုံပြု၏။

၅။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိ ကြိယာ အဘိညာဉ်သည် ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌ ဖြစ်သော စိတ် ၈၉ (ဖေါ်ဆို) ပညတ် ဤအာရုံ ၆ ပါးကို အာရုံပြု၏။

၆။ ယထာကမ္မုပဂ ကြိယာ အဘိညာဉ် သည် အတိတ် ဖြစ် သော လောကီကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံကို အာရုံပြု၏။

၇။ အနာဂတံသ ကြိယာအဘိညှဉ်သည် အနာဂတ်ဖြစ်သောစိတ် ၈၉၊(ဖေါ်ဆို) ပညတ် ဤအာရုံ ၆ ပါးကို အာရုံပြု၏။

၆၈-အဘိညံမိဒ္ဓာန်ပုံ

၁။ စက္ခုဒိဗ္ဗံ အဘိညံ ရူပံပဿံဝမိ။
၂။ ဒိဗ္ဗသောတံ အဘိညံ သဒ္ဒံသုဏာဝမိ။
၃။ ဇုဒ္ဓိဝိဓံ အဘိညံ သတံဘဝါမိ။
၄။ ပရစိတ္တံ သတ္ထာဟံ အဟံဇာနာမိ။
၅။ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ နိဝုဋ္ဌံ ခန္ဓံဇာနာမိ။
၆။ ကမ္မုပဂံ အတီးတံ ကမ္မံဇာနာမိ။
၇။ အနာဂတံ နိဝါသံ ခန္ဓဇာနာမိ။
၈။ အာသဝက္ခယေ ဘိညာဏေ ကိလေသမုစ္ဆတိ။

(ဤကား-အဓိဋ္ဌံပြုပုံတည်း)

၆၉-အဘိညာဉ် ၈-၇-၆-၅-ယူပုံ

အဘိညာဉ် ၈=ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတ၊ ဇုဒ္ဓိဝိဓ၊ ပရစိတ္တဇာနန၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ၊ ယထာကမ္မုပ ၈၊ အနာဂတံသ၊ အာသဝက္ခယ၊ အဘိညာဉ်=ပေါင်း ၈ ပါး။

အဘိညာဉ် ၇=အာသာဝက္ခယ ချန်၊ ကျန် အဘိညာဉ် ၇ ပါး။

အဘိညာဉ် ၆=ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတ၊ ဇုဒ္ဓိဝိဓ၊ ပရစိတ္တဇာနန၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ၊ အာသဝက္ခယ၊ အဘိညာဉ်=ပေါင်း ၆ ပါး။

ဘဘိညာဉ် ၅=၌ ၆ ပါး အနက်တွင်၊ အာသဝက္ခယကြဉ်၊ ကျန် အဘိညာဉ် ၅ ပါး။

[ဆောင်] စ သော ဇုဒ် ပ့၊ ပုဗ် ယ အ အာ၊ အဒ္ဓဘိညာ၊ အာကိုကြဉ်က၊ ခုနှစ်ဝတည်း၊ ငါးဖြာ့ဖြစ်က၊ ယနှင့် အကို စဉ်သွင်းယူ၊ ခြောက်မူအာသဝက်၊ ထိုဝယ်စွက်၊ လေးချက်နားလည်စေ။

၇၀–ပဉ္စဝီသ ကာမအာရုံကေံပြုစိတ် ၂၅

ဒွေး ပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀၊ မနောဓာတ် ၃၊ သန္တီရဏ ၃၊ မဟာဝိပါက် ၈၊ ဟသိတုပွါဒ်စိတ် ၁=၂၅။

[ဆောင်] ပဉ္စဝိညာ၊မနောဓါ၊တဒါဟသိနှော(ကာမကေံ ၂၅)

ပရိတ္တမှိ ကာမအာရုံ ၆ ပါး။

ကာမစိတ် ၅၄၊ စေတသိက် ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ ဤ တရားစုသည် ကာမအာရုံ ၆ ပါးမည်၏။

၇၁–ဆ,စိတ္တာနိ မဟဂ္ဂုတ်အာရုံကေံပြုစိတ် ၆

ဝိညာ ကု ဝိ ကြိ ၃၊ နေဝ ကု ဝိ ကြိ ၃=၆။

[ဆောင်] ဝိညာဏဉ္စာ၊ နာသညာ၊ သန်ျာဆဟုဟော။
(မဟဂ်ကေန် ၆)

မဟာဂ္ဂတေ မဟဂ္ဂုတ်ဓမ္မာရုံ ၁ ပါး။

အာကာ ကု ကြိ ၂၊ အာကိံ ကု ကြိ ၂၊ ဤတရားစုသည် မဟဂ္ဂုတ်ဓမ္မာရုံမည်၏။

၇၂–ကေဝီသတိ,ပညတ်အာရုံကေံပြုစိတ် ၂၁

အဘိညာဉ်ဒွေး ကြဉ်၊ ရူပ ၁၅၊အာကာ ၃၊အာကိံ ၃=ပေါင်း ၂၁။

[ဆောင်] ဘိညာမပါ၊ စိတ်ရူပါ၊ အာကာအာကိဉ္စော။
(ပညတ်ကေံ ၂၁)

ဝေါဟာရေ ပညတ်ဓမ္မာရုံ ၁ ပါး။

ပ ဈာန် အာရုံပညတ် ၂၅၊ ဥပေက္ခာအာရုံသတ္တဝါပညတ် ၁၊ ကောင်းကင် ပညတ် ၁၊ နတ္ထိဘော ပညတ် ၁=ဤ တရားစုသည် ပညတ် ၂၈ ခုမည်၏။

၇၃–အဒ္ဒ, နိဗ္ဗာန်အာရုံကံပြုစိတ် ၈

လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်း–၈။

[ဆောင်] လောကုတ္တရုံ၊ မြတ်နိဗ္ဗာန်၊ ကောန်သိစေသော။
(နိဗ္ဗာန်ကောန် ၈)

နိဗ္ဗာနဂေါစရေ နိဗ္ဗာန်ဓမ္မာရုံ ၁ ပါး။

၇၄–ဓိသ လောကိအာရုံအနေကံပြုစိတ် ၂၀

အကုသိုလ် ၁၂၊မဟာကု ညာဝိ ၄၊မဟာကြိ ညာဝိ ၄=ပေါင်း ၂၀

အနုတ္တရမုတ္တမှိ လောကိအာရုံ ၆ ပါး။

လောကိစိတ် ၈၁၊ စေတသိက် ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ ပညတ် ၁၊ ဤတရားစုသည် ကာမ မဟဂ္ဂုတ်ပညတ် ၃ စား၊ လောကိအာရုံ ၆ ပါး မည်၏။

၇၅–ပဋ္ဌ, အနေကံအာရုံပြုစိတ် ၅

မဟာကု ညာ သံ ၄၊ ကု အဘိညာဉ် ၁=ပေါင်း ၅။

အဂ္ဂ မဂ္ဂ ဖလုပ္ပတ္တိတေ ကိ ကုတ်အာရုံ ၆ ပါး။

အာရဟတ္တမဂ် ဖိုလ် ကြဉ် စိတ် ၈၇၊ စေတသိက် ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန် ၁၊ ပညတ် ၁၊ ဤတရားစုသည် ကာမ မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ် ပညတ် ၄ စား၊ ကိ ကုတ် အာရုံ ၆ ပါး မည်၏။

၇၆–ဆ အလုံးစုံအာရုံ အနေကံပြုစိတ် ၆

ဝုဋ္ဌော ၁၊မဟာကြိယာ ညာ သံ ၄၊ကြိယာအဘိညာဉ် ၁=ပေါင်း ၆

သဗ္ဗတ္ထ အလုံးစုံ အာရုံ ၆ ပါး။

စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၂၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန် ၁၊ ပညတ် ၁၊ ဤတရားစုသည် ကာမ မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ် ပညတ် ၄ စား အလုံးစုံ အာရုံ ၆ ပါးမည်၏။

[မှတ်ချက်] ဤသို့အားဖြင့် ကာမ မဟဂ္ဂုတ်ပညတ် နိဗ္ဗာန်ကေံ ၄ အနေကံ ၃=ပေါင်း အာရမ္မဏသင်္ဂဟဉ်(၇) ဌာနရှိ၏၊

၇၇—အပုံအားဖြင့် ၉ ပါး

ဒသ တိဏိ ဒွါဒသ ဝိသ ပဉ္စ သဗ္ဗတ္ထ ဆ။
မဟဂ္ဂတဆ ကေဝိသ အဌ=ပေါင်း ၉ ပါး။

၁။ ဒသပုံ= ၁၀၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်= ၁၀။
၂။ တိဏိပုံ= ၃၊ မနောဓာတ်= ၃။
၃။ ဒွါဒသပုံ=၁၂၊ တဒါရုံ ၁၁ ဟသိတုပွါဒ် ၁= ၁၂။
၄။ ဝိသပုံ= ၂၀၊ အကု ၁၂ မဟာ ကု ညာ ဝိ ၄၊ မဟာကြိ ညာဝိ ၄=၂၀။
၅။ ပဉ္စပုံ= ၅– မဟာကုညာသံ ၄၊ ကုအဘိညာဉ် ၁= ၅။
၆။ သဗ္ဗတ္ထဆပုံ= ၆၊ ဝုဋ္ဌော ၁ မဟာကြိ ညာ သံ ၄၊ ကြိ အဘိညာဉ် ၁= ၆။
၇။ မဟဂ္ဂတဆပုံ= ၆၊ ဝိ ညာ ကု ဝိ ကြိ ၃ နေဝ ကု ဝိ ကြိ ၃=၆။
၈။ ကေဝိသပုံ= ၂၁၊ အဘိညာဉ်ဒွေးကြဉ် ရူပ ၁၅၊ အာကာ ၃၊ အာကိံ ၃= ၂၁။
၉။ အဌပုံ= ၈– လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်း– ၈။

၇၈—အာရုံပြုခေါင်းစဉ် ၂၁ ခုပင်

ကာမ မဟဂ္ဂုတ် နိဗ္ဗာန် နာမ် ရုပ် ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် အနာဂတ် ၈။
ကာလဝိမုတ်ပညတ် ပရမတ္ထ အဏ္ဏတ္ထ ဗဟိဒ္ဓ အဏ္ဏတ္ထ ဗဟိဒ္ဓ ၆။
ပဉ္စာရုံ ရူပါရုံ သဒ္ဒါရုံ ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုံ ဓမ္မာရုံ ၇=၂၁။

[ဆောင်] ကာ ဟ နိ နာမ်၊ ရုပ်စုတ္တံ၊ နာဂမ်မုတ်ပညတ်။
ပရအဏ္ဏ၊ ဗာဟိရ၊ အဏ္ဏဗာဟျတ်၊ ငါးလီပဉ္စ။
ရူဓမ္မ၊ ပေါင်း ဘိကေဝိသပ်။

၇၉—ကံအာရုံပြုအရဆို

၁။ ကာမကံ ၂၅၊ ပဉ္စဝိညာ မနောဓါ ဟဒါ ကာမဟော။
၂။ မဟဂ္ဂုတ်ကံ ၆၊ ဝိညာနဉ္စာ နာသညာ ဟင်္သာဆဟုဟော။
၃။ နိဗ္ဗာကံ ၀၊ လောကုတ္တရံ မြတ်နိဗ္ဗာန် ကံသိဇဿော။
၄။ နာမ်ကံ ၁၄၊ အတိတ် နိဗ္ဗာန် နှစ်ကန် အမှန်နာ့မ်ဟုဟော။
၅။ ရုပ်ကံ ၁၃၊ ပဉ္စဝိညာ မနောဓါ ရုပ်သာတရသော။
၆။ ပစ္စုပ္ပန်ကံ ၁၃၊ ပဉ္စဝိညာ မနောဓါ ပန်သာကံဟော။
၇။ အတိတ်ကံ ၆၊ ဝိညာနဉ္စာ နာသညာ တိတ်သာအမှန်ဟော။
၈။ အနာဂတ်ကံ မရှိ၊ ကံမပါ နာဂတာ မိန့်မှာဘုရားဟော။
၉။ ကာလဝိမုတ်ကံ ၂၉၊ ပညတ်ကံ လောကုတ်မှန် နှစ်တန်
ဝိမုတ်ဟော။
၁၀။ ပညတ်ကံ ၂၁၊ ဘိညာမပါ စိတ်ရုပါ အာကာအာကိ ံညာ။
၁၁။ ပရမတ္ထကံ ၃၉၊ ကာမကံ တိတ်ကံ သုံးတန်ပရမော။
၁၂။ အဇ္ဈတ္တကံ ၆၊ ဝိညာနဉ္စာ နာသညာ အဇ်သာခြောက်ခုဟော။
၁၃။ ဗဟိဒ္ဓကံ ၂၆၊ ဘိညာမပါ စိတ်ရုပါ အာကာကုတ်ဗိဒ္ဓေါ်။
၁၄။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓကံ မရှိ၊ နတ္ထိကံ မရှိပြန် အမှန်ဖွင့်၍ဟော။
၁၅။ ပဉ္စာရုံကံ ၃၊ မနောဓါတ်မှန် သုံးဝိညာဏ် ကံပဉ္စသော။
၁၆။ ရုပါရုံကံ ၂၊ စက္ခုဝိညာ နှစ်ခုသာ မိန့်မှာရှင်ပင်ဟော။
၁၇။ သဒ္ဒါရုံကံ ၂၊ သောတဝိညာ နှစ်ခုသာ မိန့်မှာရှင်ပင်ဟော။
၁၈။ ဂန္ဓာရုံကံ ၂၊ ဃာနဝိညာ နှစ်ခုသာ မိန့်မှာရှင်ပင်ဟော။
၁၉။ ရသာရုံကံ ၂၊ ဇိဝှါဝိညာ နှစ်ခုသာ မိန့်မှာရှင်ပင်ဟော။
၂၀။ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကံ ၂၊ ကာယဝိညာ နှစ်ခုသာ မိန့်မှာရှင်ပင်ဟော။
၂၁။ ဓမ္မာရုံကံ ၃၅၊ ရုပါရုပ နိဗ္ဗာန် ပဉ္စတ်ံသဟော။

၁ ပါးကန် ၂၈၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀၊အာကာ ၃၊အာကိ ံ ၃၊
ဝိညာ ကု ဝိ ၂၊ နေဝ ကု ဝိ ၂၊ လောကုတ် ၈= ၂၈။

၂ ပါးကန် ၂၊ ဝိညာ ကြိယာ ၁၊ နေဝ ကြိယာ ၁= ၂။

၅ ပါးကန် ၃၊ မနောဓာတ်= ၃။

၁၂ ပါးကန် ၃၊ ရုပ ပဉ္စမစျာန် ကု ဝိ ကြိ= ၃။

၁၄ ပါးကေန် ၉၊ ရူပ ဒုဈာန် ၃ တဈာန် ၃ စဈာန် ၃= ၉။
၂၅ ပါးကေန် ၃၊ ရူပ ပထမဈာန် ကု ဝိ ကြီ= ၃။

[ဆောင်] ပဉ္စဝိကာမ၊ ဆမဂ္ဂါ၊ ရှစ်ဖြာနိဗ္ဗာန်၊ နာမ်တဆယ့်လေး၊ တေရသရုပ်၊ ပစ္စုပ် ထို့တူ တိတ်မူ ဆ မှတ်။ နာဂတ် မရှိ၊ ဝိမုတ် နှစ်ဆယ့်ကိုး၊ ရှေရိုး ကျမ်းညီ၊ ကေဝိပညတ်၊ ပရမတ္ထ၊ နဝတိ်သာ၊ ဆဓါအဇ္ဈတ်၊ ဗဟျတ်ဆဗ္ဗီ၊နှင့်စီပဉ္စ၊ဓမ္မသုံးဆယ့်ငါး၊ တပါးဌဝိ၊ ဒွေးနှစ်လီတည်း၊ ငါးလီမှာသုံး၊ ဆယ့်နှစ်သုံးပင်၊ သီကုန်းချိုး၊ ဆယ့်လေးကိုးလီ၊ ပဉ္စဝိ သုံးတန်၊ ကေန်ရှေရှု၊ အာရုံပြုသည်၊ သောတုနောင်လာ မခဲတည်း။

၈၀—အနေကံအာရုံပြုအရဆို

ကာမ မဟဂ္ဂုတ် ဝိမုတ် ပညတ် ပရမတ် ၅ ပါး အနေကံ ၃၁ ဟသိတုပွါဒ်ကြဉ် ကာမဇော ၂၈၊ အဘိညာဉ်ဒွေး ၂ ဝုဌော ၁=၃၁

[ဆောင်] ဟဂ်ဝိ ကာမေ၊ညတ်ပရမေ၊ဇာယတေဝတခါတလေ၊ ဟသ်ကြဉ်ကာဇော၊ အဘိညဌော၊ သုံးဆယ့်တစ်တိပကာသိတော။

ပန် တိတ် နာဂတ် နာမ် ရုပ် ဓမ္မာရုံ ၆ ပါး အနေကံ ၄၃ တဒါရုံ ၁၁၊ ကာမဇော ၂၉၊ အဘိညာဉ်ဒွေး ၂ ဝုဌော ၁=၄၃

[ဆောင်] ပစ္စုပ်အတီတ၊ နာဂတေ၊ ဓမ္မရုပ်နမ်၌တခါတလေ။ တဒါကာဇော၊ အဘိညဌော၊ လေးဆယ့်သုံးတိပကာသိတော။

အဇ္ဈတ္ထံ ဗဟိဒ္ဓ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ၃ ပါး အနေကံ ၅၆
အဘိညာဉ်ဒွေး ၂ ကာမစိတ် ၅၄=၅၆
နိဗ္ဗာန်အနေကံ ၁၁။

မဟာ ကု ကြီ ညာ သံ ၈၊ အဘိညာဉ်ဒွေး ၂ ဝုဌော ၁=၁၁

[ဆောင်] အဘိညာကာမော၊ ပကာသော၊ အဇ္ဈတ် ဗာဟိယ မိဿကော့၊ ကုက္ကိုသံဇော၊ အဘိညင်္ဘော၊ နိဗ္ဗာန်ဉ် တိပကာသိတော။

ပဏ္ဍာရုံအနေကံ ၄၃။

တဒါရုံ ၁၁၊ ကာမဇော ၂၉၊ အဘိညာဉ်ဒွေး ၂ ဝုဒ္ဓော ၁=၄၃

[ဆောင်] မနော့ဓါတ်မှ်၊ သုံးဝိညာဏ်၊ ကံ့သူ့သဘော။ တဒါကာဇော၊အဘိညင်္ဘော ပဏ္ဍာရုံဉ်ပကာသိတော။

ရူပါရုံ သဒ္ဒါရုံ ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ၅ ပါး အနေက ၄၆

[ဆောင်] ရူပ သဒ္ဒါ၊ ဂန္ဓာရသာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာစ တာအာရုံသာ။ တဒါကာဇော၊ အဘိညင်္ဘော၊ မနောဓါဟိ ပကာသိတော။

ဒွေး ပဏ္ဍဝိညာဉ် ၁၀ ကြဉ် ကာမစိတ် ၄၄၊ အဘိညာဉ်ဒွေး ၂=၄၆

[ဆောင်] မခဲစေရန်၊ အနေကံကို၊ အကျဉ်းဆိုအံ့၊ ဝိယိုကင်းပ၊ ကာမ မဟဂ္ဂုတ်၊ ဝိမုတ်ပညတ်၊ ပရမတ်ဟု၊ ငါးရပ် တူလစ်၊ သုံးဆယ့်တစ်စီ၊ ပစ္စုပ်တီတာ၊ နာဂတန္ဒင့်၊ ဓမ္မရုပ်နာမ်၊ခြောက်တန်ပေါင်းရုံး၊ လေးဆယ့်သုံးစီ၊ သုံးလိအဇ္ဈတ်၊စွဲလတ်မှိုရောက်၊ငါးဆယ့်ခြောက်မှန်၊ နိဗ္ဗာန်ကေဒသ၊ ပဉ္စဒ္ဒဝယ်၊ လေးဆယ်နှင့်ခြောက်၊ ရွေးကောက်စေမှု၊ ဦးဒါနိုးပြုသည်၊ စေ့ဌာန်ခါ၊ ထပ်လဲတည်။

ဂ၁—ကံအနေကံအာရုံပြုအရဆို

၁။	ကာမကုန်	၂၅+အနေကုန်	၃၁=၅၆
၂။	မဟဂ္ဂုတ်ကုန်	၆+အနေကုန်	၃၁=၃၇
၃။	နိဗ္ဗာန်ကုန်	ဂ+အနေကုန်	၁၁=၁၉
၄။	နာမ်ကုန်	၁၄+အနေကုန်	၄၃=၅၇
၅။	ရုပ်ကုန်	၁၃+အနေကုန်	၄၃=၅၆

၆။	ပစ္စုပ္ပန်ကေန်	၁၃+အနေကန်	၄၃=၅၆
၇။	အတိတ်ကေန်	၆+အနေကန်	၄၃=၄၉
၈။	အနာဂတ်ကေန်	မရှိ+အနေကန်	၄၃=၄၃
၉။	ဝိမုတ်ကေန်	၂၉+အနေကန်	၃၁=၆၀-၅၈
၁၀။	ပညတ်ကေန်	၂၁+အနေကန်	၃၁=၅၂-၅၀
၁၁။	ပရမတ်ကေန်	၃၉+အနေကန်	၃၁=၇၀
၁၂။	အဇ္ဈတ္တကေန်	၆+အနေကန်	၅၆=၆၂
၁၃။	ဗဟိဒ္ဓကေန်	၂၆+အနေကန်	၅၆=၈၂-၈၀
၁၄။	အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓကေန်	မရှိ+အနေကန်	၅၆=၅၆
၁၅။	ပဉ္စဝဂ်ုံကေန်	၃+အနေကန်	၄၃=၄၆
၁၆။	ရူပါဂ်ုံကေန်	၂+အနေကန်	၄၆=၄၈
၁၇။	သဒ္ဓါဂ်ုံကေန်	၂+အနေကန်	၄၆=၄၈
၁၈။	ဂန္ဓဝဂ်ုံကေန်	၂+အနေကန်	၄၆=၄၈
၁၉။	ရသဝဂ်ုံကေန်	၂+အနေကန်	၄၆=၄၈
၂၀။	ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝဂ်ုံကေန်	၂+အနေကန်	၄၆=၄၈
၂၁။	ဓမ္မဝဂ်ုံကေန်	၃၅+အနေကန်	၄၃=၇၈-၇၆

[ဆောင်] ဆပညာသ၊ ကာမသာတည်း၊ သတ္တိတိ်သ၊ မဟဂ္ဂ တဟူ၊ နိဗ္ဗာန်ဆယ့်ကိုး၊ တမျိုးနာဓမ္မာ၊ သတ္တာပဉ္စ၊ ရူပ ပစ္စုပ်၊ သရုပ်ထုပ်ရန်၊ ခြောက်တန်ငါးဆယ်၊ တိတ်ဝယ်အရ၊ နဝစတ္တာ၊ အနာဂတ်မှန်၊ သုံးတန်လေးဆယ်၊ နှစ်သွယ်မုတ္တာ၊ အဋ္ဌပဉ္စတ်၊ ပညတ်ငါးဆယ်၊ မှတ်ဘွယ်ပရမတ်၊ တရပ်ခုနှစ်ဆယ်၊ နောက်ဝယ်အဇ္ဈ၊ ဒွယဆဋ္ဌိ၊ ဗာဟိသိတိ၊ ဖြိုဝိသယာ၊ နှစ်ဖြာသန္တာ၊ ဆပညာသင်း၊ အဆင်းရူပ၊ အဋ္ဌစတ္တာ၊ သဒ္ဓါအာဒိ၊ ထိုနည်းရှိ၏၊ မှတ်ဘိဓမ္မ၊ အာလမ္ဗဏ်၊ ဆသာတ်သင်္ချာ၊ ပဉ္စာရုံဝယ်၊ လေးဆယ်နှင့်ခြောက်၊ မဖေါက်ပြည့်ကယ်၊ အာရုံကျယ်သည်၊ မှတ်ဘွယ်မုချ တခန်းတည်း။

၈၂—အလေးပြုပုံ

လောဘမူစိတ် ၈ ခုသည် ဒေါသမူ မောဟမူ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယ ကာယ ဝိညဉ်ကြဉ် လောကီစိတ် ၇၆၊ ဒေါစတုက်နှင့် ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ် စေတသိက် ၄၇၊ စတုဇဋ္ဌ နိဖွန္ဓရုပ် အဋ္ဌာရသ တို့ကို အလေးပြု၏။

ပုထုဇဉ်တို့၏ မဟာကုသိုလ် ၈ ခုသည် လောကီကုသိုလ် ၁၇ ခုကို အလေးပြု၏။

သောတာပန်၏ မဟာကုသိုလ်ညာဏသမ္ပယုတ် ၄ ခုသည် မိမိ၏ သောတာပတ္တိ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို အလေးပြု၏။

သကဒါဂါမ်၏ မဟာကုသိုလ်ညာဏသမ္ပယုတ် ၄ ခုသည် မိမိ၏ သကဒါဂါမိ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို အလေးပြု၏။

အနာဂါမ်၏ မဟာကုသိုလ် ညာဏ သမ္ပယုတ် ၄ ခုသည် မိမိ၏ အနာဂါမိ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို အလေးပြု၏။

ရဟန္တာ၏ မဟာ ကြိယာ ညာဏ သမ္ပယုတ် ၄ ခုသည် မိမိ၏ အရဟတ္တ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို အလေးပြု၏။

မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ညာဏသမ္ပယုတ် ၈ ခုသည် မဂ် ၄၊ ဖိုလ် ၄၊ နိဗ္ဗာန်(ခေါ်) လောကုတ္တရာတရား ၉ ပါးကို အလေးပြု၏။ လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်း ၈ ပါးကား—နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အလေးပြု၏။

(အလေးပြုသည်မှာအလေးအမြတ်အာရုံပြုအပ်သည်ကိုဆိုလိုသည်)

[ဆောင်] လောဘမူသည်၊ ဒေါသမူမောဟ၊ ဒုက္ခ ကြဉ် ဖယ်၊ ခုနှစ် ဆယ့် ခြောက် ခု၊ လောကီ စုနှင့်၊ စတု ဇိဋ္ဌံ၊ ရုပ်နိဗ္ဗာန်ကို၊ ကြည်ညိုသမှု၊ အလေးပြု၏၊ ကုသိုလ် ကာမ၊ စိတ်အဋ္ဌလည်း၊ လောဘခေါ်ဆို၊ ကုသိုလ် သတ္တရသ်၊ လွန်လေးမြတ်၏၊ ရှစ်မှတ်သမုတ်၊ သမ္ပ ယုတ်လည်း၊ လောကုတ်နဝံ၊ သ သကံကို၊ ချေငံ ခွဲမိတ်၊ လောကုတ် စိတ် လည်း၊ အောင်မြိတ် နိဗ္ဗူ၊ အလေးမူသည်၊ ဘုန်းလူဇိန၊ မေဒ်ကွန်းတည်း။

၈၃—စေတသိက်စုအာရုံပြု

အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄ ခုသည် လောကီပညတ်အာရုံ ၆ ပါး ကုသာ အာရုံပြု၏။ (လောကုတ္တရာဘရားစုကိုဒေါရုံ-ပြု)

ဇုသ္ဓဒါသည် ဗဟိဒ္ဓ ကိုသာ ကောံ အာရုံပြု၏၊ (ဒိဗိကိုယ်တွင်းရှိ တရားစုကိုအာရုံမပြု)

မဒ္ဒဆိုယသည် အဇ္ဈတ္တ ကိုသာ ကောံ အာရုံပြု၏၊ (ပြင်ပ တရားစုကို အာရုံမပြု)

လောဇိုဝ်ရတိ ၃ ခုသည် ဝိရဓိတဗ္ဗဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် အနာဂတ် ကာမ နာမ်ရုပ် တရားစုကိုသာအာရုံပြု၏။

လော့ကုတ္တရာဝ်ရတိကား— နှံဗ္ဗာန်ကိုသာအာရုံပြု၏။

အပ္ပမညာ ၂ ခုသည် ကာလဝိမုတ် ဗဟိဒ္ဓဖြစ်သော သတ္တဝါ ပညတ်ရုက်သာ အာရုံပြု၏။၊ (မိမကိုယ်တွင်းရှိ တရားစုကိုအာရုံမပြု) ကုန်စေတသိက် ၃၃ ခုသည် အလုံးစုံအားရုံ ၆ ပါးစုကို အာရုံပြု၏။ (ဘယ်အာရုံမဆို ပြုနိုင်ကြသည်ဟူလို)

[ဆောင်] ငါးဆယ့်နှစ်ခု၊ စေတသိက်စုတွင်၊ အကုသလာ၊ လေးကိသာတည်း၊ ဇုသ္ဓဒါပမည်၊ ပယ်ကြဉ်အဇ္ဈတ်၊ ဗာဟျတ်မဇ္ဈေ၊ မပြုလေဘူး၊သုံးထွေဝိရတီ၊ဝိရမိတဗ္ဗ၊ သမုတ်ရသည်၊ ကာမနာမ်ရုပ်၊ ပစ္စုပ်နာဂတ်၊ စွဲမှီကပ်၏၊ တရုပ်လောကုတ်၊ သမုတ်နိဗ္ဗာန်၊ ပြုတုံပြုန်လတ်၊ ပညတ်ပမညာ၊ ဝိမုတ္တာလည်း၊အာရုံပြုလျှင်း၊ ကြွင်းလေသမျှ၊ တေတ္တိံသမှာ၊ဘယ်ဟာတခု၊ အာရုံစုကို၊ မပြု မရှိလေဘူးတည်း။

အာရုံမကသင်္ဂဟပြီး၏။

၈၄—ဝတ္ထုသင်္ဂဟ

ဝတ္ထုအားဖြင့် ဝတ္ထု၌တည်ရာ မှီရာ စိတ်စေတသိက်များကို ပေါင်းယူရေတွက်ပြရာအခဏ်းသည် ဝတ္ထုသင်္ဂဟမည်၏။

၈၅—ဝတ္ထုအပြား ၆ ပါး

စက္ခုဝတ္ထု သောတဝတ္ထု ဃာနဝတ္ထု
ဇိဝှါဝတ္ထု ကာယဝတ္ထု ဟဒယဝတ္ထု=၆။

[ဆောင်] စက် သော ဃာ ဇီ၊ ကာဟဒီ၊ ခြောက်လီဝတ္ထုရုပ်၊
တည်ရာမှီရာ၊ မြေမမာ၊ လွန်စွာကျေးဇူးထုတ်။

[မှတ်ချက်] မြေကြီးသည်၊ သစ်ပင် တောတောင် စသည်တို့၏ တည်ရာမှီရာဖြစ်သကဲ့သို့ စိတ် စေတသိက်တို့၏ တည်ရာ မှီရာဖြစ်သောကြောင့်၊ စက္ခုပသာဒစသော ရုပ် ၆ ပါးကို ဝတ္ထုဟုဆိုရ၏။ ပသာဒရုပ် ၅ ပါးကိုပင် ဒွါရနှင့် ဝတ္ထုအမည်ဖြင့် ခေါ်ဆိုထားသည်။ ဟဒယဝတ္ထုဆိုသည်မှာ၊ သားမြတ်နှစ်ခုအကြား နှစ်လုံးသား၏ တွင်းငယ်တွင် တလက်ဆွမ်းမျှ သွေးတည်ရာ အကြည်မာတ်အရပ်၌ သွေးအစုသည် ဟဒယဝတ္ထုမည်၏။ ထိုသွေးအစု ဟဒယဝတ္ထုကို ဆိုင်ရာ စိတ် စေတသိက်များ တည်ရာမှီရာဝတ္ထုဖြစ်ကြရ၏။

၈၆—ပသာဒ ဝတ္ထု

စက္ခုပသာဒရုပ်သည် စက္ခုဝိညာဉ်၏မှီရာ စက္ခုဝတ္ထုမည်၏။
သောတပသာဒရုပ်သည် သောတဝိညာဉ်၏မှီရာ သောတဝတ္ထုမည်၏။
ဃာနပသာဒရုပ်သည် ဃာနဝိညာဉ်၏မှီရာ ဃာနဝတ္ထုမည်၏။
ဇိဝှါပသာဒရုပ်သည် ဇိဝှါဝိညာဉ်၏မှီရာ ဇိဝှါဝတ္ထုမည်၏။
ကာယပသာဒရုပ်သည် ကာယဝိညာဉ်၏မှီရာ ကာယဝတ္ထုမည်၏။
ဟဒယရုပ်အကြည်သည် ဝိညာဉ် ၂ ပါး၏မှီရာ ဟဒဝတ္ထုမည်၏။

[မှတ်ချက်] မနော ဓာတ် နှင့် မနောဝိညာန ဓာတ် ၂ ပါး ကို ဝိညာဉ် ၂ ပါးဟုဆိုရ၏။

၈၇–ဘုံနှင့် ဝတ္ထု

ကာမ ၁၁ ဘုံ၌ ဝတ္ထုရုပ် ၆ ပါးလုံးအကုန်ရ၏။
(မရသောဝတ္ထုမည်သည်မရှိ)
အသင်္ဂြဉ် ရူပ ၁၅ ဘုံ၌ စက္ခု သောတ ဟဒယဝတ္ထု ၃ ပါးသာရ၏။
(ဃာန ဇိဝှါ ကာယ ဝတ္ထု ၃ ပါးမရ)
အသညသတ် ၁ ဘုံ၌ ပသာဒရုပ် အကြည်ဓာတ်မပါ၍သ ဝတ္ထုရုပ်မရ။
အရူပ ၄ဘုံ၌ ရုပ်ဟူသရွေ့မြှုငွေ့မျှမရ။

[ဆောင်] ဝတ္ထုခြောက်စုံ၊ ကာမဘုံ၊ အကုန်ရသည်သာ၊
ခက်သောနှစ်တန်၊ ဟဒယံ၊ သုံးတန်ရူပမှာ၊
အရူပမူ၊ ဝတ္ထုဟူ၊ မြှုမျှမရှိပါ။

၈၈–ဝိညာဉ်နှင့် ဝတ္ထု

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေးသည် စက္ခုဝတ္ထုကိုမှီ၍သာဖြစ်၏။
သောတဝိညာဉ်ဒွေးသည် သောတဝတ္ထုကိုမှီ၍သာဖြစ်၏။
ဃာနဝိညာဉ်ဒွေးသည် ဃာနဝတ္ထုကိုမှီ၍သာဖြစ်၏။
ဇိဝှါဝိညာဉ်ဒွေးသည် ဇိဝှါဝတ္ထုကိုမှီ၍သာဖြစ်၏။
ကာယဝိညာဉ်ဒွေးသည် ကာယဝတ္ထုကိုမှီ၍သာဖြစ်၏။

[ဆောင်] ဝိညာဉ်ဆယ်လီ၊ အမြဲမှီ၊ ငါးလီသီးသီးသာ။

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း နှင့် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေးသည် မနောဓာတ် မည်၏။ ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၍သာဖြစ်၏။

[ဆောင်] မနောဓာတ်သုံး၊ မှီမြဲထုံး၊ အဆုံးဝတ္ထုမှာ။(ဟဒယ)

ဒေါသမူ ၂၊ သန္တီရဏ ၃၊ ဟသိတုပွါဒ် ၁၊ မဟာဝိပါက် ၈၊ ရူပ ၁၅၊ သောတပတ္တိမဂ်စိတ် ၁=၃၀ သည် မနောဝိညာဏ ဓာတ် မည်၏။ ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီ၍သာဖြစ်၏။

[ဆောင်] သန္တီမဟာဝိ၊ ဒွေးပဋိ။ ဟသိဆယ့်ငါးရူ၊
သောတာမဂ္ဂ၊ သုံးဆယ်ရ၊ ဟဉ် အမြဲယူ။

[မှတ်ချက်] မနောဓာတ် ၃ နှင့် မနောဝိညာဏဓာတ် ၃၀=၄၃ ခုသည် ဆိုင်ရာဝတ္ထုရုပ်ကို အမြဲမှီ၍သာဖြစ်ကြရ၏။ (တေစတ္တာလီသ)၌ အသုံးပြုလိမ့်မည်။

လောဘမူ ၈၊ မောဟမူ ၂၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ မဟာကုသိုလ် ၈၊ မဟာကြိယာ ၈၊ အရူပကုသိုလ် ၄၊ အရူပကြိယာ ၄၊ သောတာပတ္တိမဂ်ကြဉ် လောကုတ္တရာစိတ် ၇=၄၂ သည် မနောဝိညာဏဓါတ်မည်၏။

(ပဋ္ဌဝေါကာရ) ဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍သာဖြစ်၏။

(စတုဝေါကာရ) ဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မမှီပဲဖြစ်၏။

(ဒွေး စတ္တာလီသ)၌ အသုံးပြုလိမ့်မည်။

[ဆောင်] လော မော ဆယ်ဖြာ၊ မနောဒွါ၊ မဟာကု ကြို ရှစ်၊ ဝတ္ထုရုပ်စီ၊ မှီမမှီ၊ ပေါင်းညီလေးဆယ့်နှစ်၊ ကု ကြို ရှစ်ဖြာ၊ အရူပါ၊ ကုတ်မှာထက်ခုနှစ်။

အရူပဝိပါက် ၄ ခုသည် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မမှီပဲ အမြဲသာဖြစ်၏။

[မှတ်ချက်] ခန္ဓာ ၅ ပါးလုံးရှိသော ကာမနှင့် ရူပ ၂၆ ဘုံသည် ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံမည်၏။ ခန္ဓာ ၄ ပါးသာရှိသော အရူပ ၄ ဘုံသည် စတုဝေါကာရဘုံမည်၏။ ခန္ဓာ တပါးတည်းသာရှိသော အသညသတ်ဘုံသည် ဧကဝေါကာရဘုံမည်၏။

အရူပဝိပါက် ၄ ခုသည် အရူပ ၄ ဘုံ၌သာ ပဋိသန္ဓေနေရသော စိတ်ဖြစ်၍ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မည်သည့်အခါမှ မမှီရပဲ အမြဲတန်း ဖြစ်ခဲ့ရလေတော့၏။

၈၉—ဆဝတ္ထုနိဿိတာကာမေသတ္တ၌

ကာမအရ	၁၁၊	ကာမ (၁၁) ဘုံတည်း။
သတ္တအရ	၇၊	ဝိညာဏဓာတ် (၇) ပါးတည်း။
ဆဝတ္ထုအရ	၆၊	၆—ပါးသော (ဝတ္ထု) ရုပ်တည်း။

ကာမ ၁၁ ဘုံ၌ ဝိညာဏဓာတ် ၇ ပါးသည် ဝတ္ထုရုပ် ၆ ပါးကို မှီ၍သာဖြစ်၏။

စက္ခုဝိညာဏဓာတ် ၂။ သောတဝိညာဏဓာတ် ၂။
ဃာနဝိညာဏဓာတ် ၂။ ဇိဝှါဝိညာဏဓာတ် ၂။
ကာယဝိညာဏဓာတ် ၂။ မနောဓာတ် ၃။
အရူပဝိပါက်ကြဉ် မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၂။
(ဤစိတ် ၈၅ ခုကို သင်္ဂဟဝိညာဏဓာတ်ဟုဆိုရ၏)

၉၀-ရူပေစတုဒ္ဒိဓာတိဝဏ္ဏနိဿိတာဒ်

ရူပေအရ ၁၅၊ အသည္သတ်ကြဉ် ရူပ(၁၅)ဘုံတည်း။
စတုဒ္ဒိဓါအရ ၄၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် သောတဝိညာဏဓာတ်
မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ် ၄ ခုတည်း။
တိဝဏ္ဏအရ ၃၊စက္ခုဝဏ္ဏ၊သောတဝဏ္ဏ၊ ဃာနဝဏ္ဏ ၃ ခုတည်း။
ရူပ ၁၅ ဘုံ၌ ဝိညာဏဓာတ် ၄ ပါးသည် ဝဏ္ဏရုပ် ၃ ပါးကို
မှီ၍သာဖြစ်၏။

စက္ခုဝိညာဏဓာတ် ၂၊ သောတဝိညာဏဓာတ် ၂၊ မနောဓာတ် ၃
ဒေါသမူ ၂၊ မဟာဝိပါက် ၈၊ အရူပဝိပါက် ၄၊ ဤ ၁၄ ကြဉ်၊ မနော
ဝိညာဏဓာတ် ၆၂၊ ဤစိတ် ၆၉ ခုကို ဝိညာဏဓာတ် ၄ ပါး ဟု
ဆိုရ၏။

၉၁-အရူပေဓာတ္ထုကာနိဿိတာဒ်

အရူပေအရ ၄၊ အရူပ ၄ ဘုံတည်း။
ကောဓါဝုကာအရ ၁၊ မနောဝိညာဏဓာတ် (၁) ခုသာတည်း။
အရူပ ၄ ဘုံ၌ ဝိညာဏဓာတ် ၁ ပါးသည်၊ ဝဏ္ဏရုပ်ကို မမှီပဲ
အမြဲသာဖြစ်၏။

လောဘမူ ၈၊မောဟမူ ၂၊ မနောဒ္ဓါတုဝဇ္ဇန်း ၁၊ မဟာကုသိုလ် ၈၊
မဟာကြိယာ ၈၊ အရူပ ၁၂၊ သောတပတ္တိ မဂ် ကြဉ် လောကုတ္တရာ
စိတ် ၇=ပေါင်း ၄၆ သည် အရူပ ၄ ဘုံ၌ မှီစရာရုပ် မရှိသောကြောင့်
ဝဏ္ဏရုပ်ကို အမြဲမမှီပဲ သာဖြစ်သော မနောဝိညာဏဓာတ် ၁ ခု ဟု
ဆိုရ၏။

၉၂–ဘုံဝတ္ထုဝိညာဉ် ၃ မျိုးအစဉ်

ကာမ ၁၁ ဘုံ၌ ဝတ္ထုရုပ် ၆ ပါး၊ ဝိညာဏဓာတ် ၇ ပါး။
ရူပ ၁၅ ဘုံ၌ ဝတ္ထုရုပ် ၃ ပါး၊ ဝိညာဏဓာတ် ၄ ပါး။
အသညသတ် ၁ ဘုံ၌ ဝတ္ထုရုပ် မရှိ၊ ဝိညာဏဓာတ် မရှိ။
အရူပ ၄ ဘုံ၌ ဝတ္ထုရုပ် မရှိ၊ ဝိညာဏဓာတ် ၁ ပါး။

၉၃–တေစတ္တလီသဝတ္ထုရုပ်ကို အမြဿဒိသောစိတ် ၄၃

ဒေါသမူ ၂ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကြဉ် အဟိတ် ၁၇ မဟာဝိပါက် ၈ ရူပ ၁၅ သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ၁=ပေါင်း ၄၃။

၉၄–ဒွေးစတ္တာလီသဝတ္ထုရုပ်ကို ရုံခါမဒိသောစိတ် ၄၂

လောဘမူ ၈ မောဟမူ ၂ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁ မဟာကုသိုလ် ၈ မဟာကြိယာ ၈ အရူပကုသိုလ် ၄ အရူပကြိယာ ၄ သောတာပတ္တိမဂ် ကြဉ် လောကုတ္တရာစိတ် ၇=ပေါင်း ၄၂။

ပါကာရုပ္ပါ= အရူပဝိပါက် ၄ ခုသည် ဝတ္ထုရုပ်ကို အမြဲမဒိပဲသာဖြစ်၏။

[ဆောင်] မဒိစတုတေး၊ မဒိလေး၊ စဒွေးမဒိ မဒိ။

၉၅–ကံနေကံဝတ္ထုရုပ်ကိုမဒိ မဒိအရဆို.

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေး ၂ ခုသည် စက္ခုဝတ္ထုရုပ်ကို ကြောင့်၏။
သောတဝိညာဉ်ဒွေး ၂ ခုသည် သောတဝတ္ထုရုပ်ကို ကြောင့်၏။
ဃာနဝိညာဉ်ဒွေး ၂ ခုသည် ဃာနဝတ္ထုရုပ်ကို ကြောင့်၏။
ဇိဝှါဝိညာဉ်ဒွေး ၂ ခုသည် ဇိဝှါဝတ္ထုရုပ်ကို ကြောင့်၏။
ကာယဝိညာဉ်ဒွေး ၂ ခုသည် ကာယဝတ္ထုရုပ်ကို ကြောင့်၏။

ဒေါသမူ ၂၊မနောဝေတ် ၃၊ဟသိတုပွါဒ် ၁၊တဒါရုံ ၁၁၊ ရူပ ၁၅၊ သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ၁=ပေါင်း ၃၃ ခုသည် ဟဒယဝတ္ထုကို ကေန်မှီ၏။

လောဘမူ ၈၊မောဟမူ ၂၊မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊မဟာကုသိုလ် ၈၊ မဟာကြိယာ ၈၊ အရူပကုသိုလ် ၄၊ အရူပကြိယာ ၄၊ သောတာပတ္တိမဂ်ကြဉ် လောကုတ္တရာစိတ် ၇=ပေါင်း ၄၂ ခုသည် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို အနေကန်မှီ၏။

ဒေါသမူ ၂၊မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကြဉ် အဟိတ် ၁၇၊မဟာဝိပါက် ၈၊ ရူပ ၁၅၊ သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ၁=ပေါင်း ၄၃ ခုသည် ဆိုင်ရာဝတ္ထုရုပ် ၆ ပါးကို ကေန်မှီ၏။

စိတ် ၄၂ ခုသည် ဆိုင်ရာဝတ္ထုရုပ် ၆ ပါးကို အနေကန်မှီ၏။

အရူပဝိပါက် ၄ ခုသည် ဝတ္ထုရုပ် ၆ ပါးကို ကေန်မမှီ။

စိတ် ၄၂ ခုသည် ဝတ္ထုရုပ် ၆ ပါးကို အနေကန်မမှီ။

စက္ခုဝတ္ထုရုပ်	ကေန်မှီ	၂+အနေကန်မှီ	မရှိ=၂။
သောတဝတ္ထုရုပ်	ကေန်မှီ	၂+အနေကန်မှီ	မရှိ=၂။
ဃာနဝတ္ထုရုပ်	ကေန်မှီ	၂+အနေကန်မှီ	မရှိ=၂။
ဇိဝှါဝတ္ထုရုပ်	ကေန်မှီ	၂+အနေကန်မှီ	မရှိ=၂။
ကာယဝတ္ထုရုပ်	ကေန်မှီ	၂+အနေကန်မှီ	မရှိ=၂။
ဟဒယဝတ္ထုရုပ်	ကေန်မှီ	၃၃+အနေကန်မှီ	၄၂=၇၅။
ဝတ္ထုရုပ် ၆ ပါး	ကေန်မှီ	၄၃+အနေကန်မှီ	၄၂=၈၅။
ဝတ္ထုရုပ် ၆ ပါး	ကေန်မမှီ	၄+အနေကန်မမှီ	၄၂=၄၆။

[ဆောင်] ဝတ္ထုပဉ္စံ၊ ကေံမှီကြ၊ နှစ်စီရ၏၊ ဟဒယမှာ၊ တေတ္တိံသာတည်း၊ ဒွါစတ္တာနေ၊ တထွေဝတ္ထု၊ မှီမှုကေန်၊ သုံးတန် လေးဆယ်၊ နေဝယ်ဒွါစတ်၊ မြဲမှတ်အမှီ၊ မမှီကေန်၊ လေးတန်သချ်ာ၊ ဒွါစတ္တာလီ၊ မမှီအနေ၊ သရုပ်ဖြေသည်၊ မှတ်လေဝတ္ထု အရာတည်း။

၉၆–ဝတ္ထုရုပ်၌ စေတသိက်ရ

သမ္ဗစိတ္တ သာဓာရဏာ ၇ ခုသည် ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက် ဆဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍သာဖြစ်၏။

စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မမှီဝဲသာဖြစ်၏။ (ရုံခါဆဝတ္ထု)

ဒေါစတုက် ၄ ခုသည် ကာမဘုံ၌သာဖြစ်၍ ဟဒယ ဝတ္ထုရုပ်ကို အမြဲသာမှီ၏။ (အမြဲဟဒယ)

ကြွင်းစေတသိက် ၄၁ ခုသည် ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက် ဟဒယ ဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍သာဖြစ်၏။

စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် မမှီဝဲသာဖြစ်၏။ (ရုံခါဟဒယ)

[ဆောင်] ရုံခါမှီမှု၊ ဆဝတ္ထုကား၊ ခုနှစ်ဝတည်း၊ ဟဒယခွဲ။ မှီမြဲလေးဖြာ၊ ရုံခါမှီလစ်၊ လေးဆယ့်တစ်၊ စီစစ်ဒွိပညာ။

[ဘုံနှင့်ဝတ္ထုမှတ်ချက်] ကာမဘုံ၌အရင်းခံကာမတဏှာ၏လိုအင်ဆန္ဒအတိုင်း၊ ကာမကုသိုလ်ကံက ရူပါရုံစသော ၅ ပါးသော ကာမဂုဏ်ကို စုံလင်အောင် ဖန်တီးပေးရာဖြစ်၍၊ စက္ခု သောတ စသော ဝတ္ထုရုပ် ၆ ပါးလုံးအပြည့်အစုံအကုန်ရ၏။ ကာမဘုံတွင် ငတ္ထုရုပ်ကုန်စင်အောင်ရသည်ဆိုသော်လည်း၊ (ဇစ္ဆန္ဒ) အမိဝမဲးတွင်းက ကဏ်းလာသူ၊ (ဇစ္ဆဗမိရ) အမိဝမ်းတွင်းက နားထိုင်းလာသူ စသည်တို့၌ စက္ခု၊ သောတ စသော ပသာဒဝတ္ထုရုပ်များလည်း ပုဂ္ဂိုလ်အလိုက် ချို့ငဲ့ထိုက်သေး၏။

ရူပဘုံ၌= ကာမဂုဏ်ခံစားရာ အသုံးအဆောင်မျှသာ ဖြစ်သော ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့၌ တပ်ခြင်းကင်းသော (ကာမဝိရာဂ)၊ ဘာဝနာဖြင့်ပယ်အပ်သောကြောင့်၊ ဃာန ဇိဝှါ ကာယ ပသာဒဝတ္ထုရုပ် ၃ ပါးကိုသာမရအပ်ပေ။ စက္ခု၊ သောတ ပသာဒရုပ် ၂ ပါးကား။ ဘုံရှားဖူးနှင့် တရားနာ ကုသိုလ်ရရေးမှာရှိနေသေး၍ အသုံးကောင်းနေသောကြောင့် ၎င်း ၂ ပါးကိုရပြန်လေသည်။ ရူပဗြဟ္မာများမှာ ဃာန ဇိဝှါ ကာယ ဝတ္ထုရုပ် ၃ ပါးသာ မရှိသော်လည်း နှာခေါင်း လျှာ ကိုယ်သန္တာန်တို့ကား လွတ်လပ်ထင်ရှားသည်သာဖြစ်လတ္တံ့။ ရူပဗြဟ္မာတို့မှာ

ကာမဂုဏ်ကို ရှုံ့မုန်းခဲ့သည်အတွက် မိန်းမ ယောကျ်ား အင်္ဂါများ လည်းမပါပဲ ကာမဂုဏ်ကို အမြတန်းမခံစားကြချေ။ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်များမှာ ယောကျ်း၏ပုံသန္ဌာန်အတိုင်းပင်ဖြစ်လာ၏။

အသညသတ်ဘုံ၌=စိတ် စေတသိက် မရှိခဲ့သည်အတွက် ခန္ဓာကိုယ် မလှုပ်မယှက်ငြိမ်သက်ရကာ သတ္တဝါမှ ဟုတ်ပါသေးရဲ့လား ဟု ယုံမှားဘွယ်ရာအရေးရှိနေသေး၍ နောက်နားက သတ္တ ထည့်ထားရပြန်သည်။ ဤအသညသတ် ဗြဟ္မာများသည်၊ မျက်စိ နား နှာ လျှာ ကိုယ်အင်္ဂါ ၅ ပါးအပြည့်အစုံ သန္ဓာန်ပါရှိခဲ့လေသည်။ အသညသတ်ဗြဟ္မာသည်ကား (ဓိစ္စတ္တံ) စသည်ဖြင့်၊ နာမ်ကိုစက်ဆုပ်သော ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်သောကြောင့် နာမ်တရားလုံးဝပင်မရှိခဲ့ပေ။ နာမ်တရားမရှိခြင်းဖြင့်လည်း ထိုနာမ်၏ တည်ရာမှီရာဝတ္ထုရုပ်ဟူသမျှ ဘာတခုမှမရတော့ချေ သို့ရာတွင် ပသာဒရုပ် အကြည်ဓာတ်မပါရှိသာ ဝတ္ထုရုပ်မရဟု ဆိုရလေတော့၏။

အရူပဘုံ၌= (ဓိရူပံ) စသည်ဖြင့် ရုပ်ဟူသရွေ့မျှငွေ့မှမရှိပဲ အခြေရုပ်၌တပ်ခြင်းကင်းသော (ရူပဝိရာဂ) ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်သောကြောင့် ဝတ္ထုရုပ်ဟူသမျှဘာတခုမှမရ။ အရူပဗြဟ္မာများသည် ကောင်းကင်အပြင်၌ ပန်းဆိုင်းများအသွင်ဖြင့် အကောင်အထည်မရှိပဲ နာမ်အစဉ်မျှသာ ဖြစ်၍တည်ကြရ၏။

ဘုံနှင့်ဝတ္ထုမှတ်ချက်ပြီး၏။ (နှုတ်တက်မကျက်ရ)

ဝတ္ထုသင်္ဂဟပြီး၏။

ပကိဏ်းဝိုင်းပြီး၏။

ပထမဆင့်ပထမဝိုင်းပြီး၏။

———oOo———

စီတ်ပိုင်း-ဒုတိယပိုင်း။

၁—ပရမတ္ထတရား ၄ ပါးကို ပြဆိုရာဂါထာ

တတ္ထဒုတ္တာ ဘိဓမ္မတ္ထာ၊ စတုဓာပရမတ္ထတော၊
စိတ္တံ, စေတသိကံ ရူပံ၊ နိဗ္ဗာန မိတိသဗ္ဗထာ။

တတ္ထ၊ ထိုအဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟံခေါ်သော ပုဒ်၌။ ဒုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ကုန်သော။ အဘိဓမ္မတ္ထာ၊ အဘိဓမ္မ၏အနက်တို့သည်ပရမတ္ထတော၊ မရမတ္ထအားဖြင့်။ စိတ္တံ၊ အာရုံကိုသိမှုစိတ်၎င်း။ စေတသိကံ၊ စိတ်နှင့်ယှဉ်မှုစေတသိက်၎င်း။ ရူပံ၊ ပေါက်ပြန်မှုရုပ်၎င်း။ နိဗ္ဗာနံ၊ အေးငြိမ်းမှု နိဗ္ဗာန်၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သဗ္ဗထာ၊ ခပ်သိမ်းသောအပြားအားဖြင့်။ စတုဓာ၊ လေးမျိုး လေးစား လေးပါး အပြားရှိကုန်၏။

ဤကား ရှေ့ပိုင်း၌ ပရမတ္ထတရား ၄ ပါးကို ခေါင်းစဉ်ပြဆိုရာ ဂါထာတည်း။ နောက်ပိုင်းတွင် ဤခေါင်းစဉ်အတိုင်းပင် ချဲ့ထွင်း၍ စိတ်ပိုင်း၊ စေတသိက်ပိုင်း၊ ရုပ်ပိုင်းနှင့်၊ နိဗ္ဗာန်ကို ပြဆိုလိမ့်မည်။

၂—အကုသိုလ်စိတ်အဆုံး၊ နိဂုံးကို ပြဆိုရာဂါထာ

အဋ္ဌဓာ လောဘမူလာနိ၊ ဒေါသမူလာနိစ ဒ္ဝေ ဓာ၊
မောဟမူလာနိစ် ဒွေး တိ၊ ဒ္ဒါဒသာ ကုသလာ သိယုံ။

လောဘမူလာနိ၊ လောဘအရင်းခံရှိသော လောဘမူစိတ်တို့သည် အဋ္ဌဓာ၊ ဝေဒနာအားဖြင့် ၈ ပါး အပြားရှိကုန်၏။ ဒေါသမူလာနိစ၊ ဒေါသအရင်းခံရှိသော ဒေါသမူစိတ်တို့သည်ကား။ ဒ္ဝေဓာ၊ သင်္ခါရအားဖြင့် ၂ ပါး အပြားရှိကုန်၏။ မောဟမူလာနိစ၊ မောဟသဲ့ အရင်းခံရှိသော မောဟမူစိတ်တို့သည်ကား။ ဒွေး၊ သမ္ပယောဂအားဖြင့် ၂ ပါး အပြားရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အကုသလာ အပြစ်ဖြစ်ခြင်းမှ မကင်းသော အကုသိုလ်စိတ်တို့သည်။ ဒ္ဒါဒသ၊ ၁၂ ပါး အပြားရှိကုန်သည်။ သိယုံ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ဤကား အစွန်းကုန် ၁၂ ပါးအကုသိုလ်စိတ်များကို ပြဆိုရာဂါထာတည်း။ သင်္ဂဟသံ ဂဟဝါသံ-အကျဉ်းဆုံးသိမ်းကြုံးစုရုံး၍၊ ဂဟ-အလွယ်ဘကူယူရာစကားသည်-သင်္ဂဟမည်၏။

၃—အကုသိုလ်စိတ် စက်ဝိုင်းပုံ

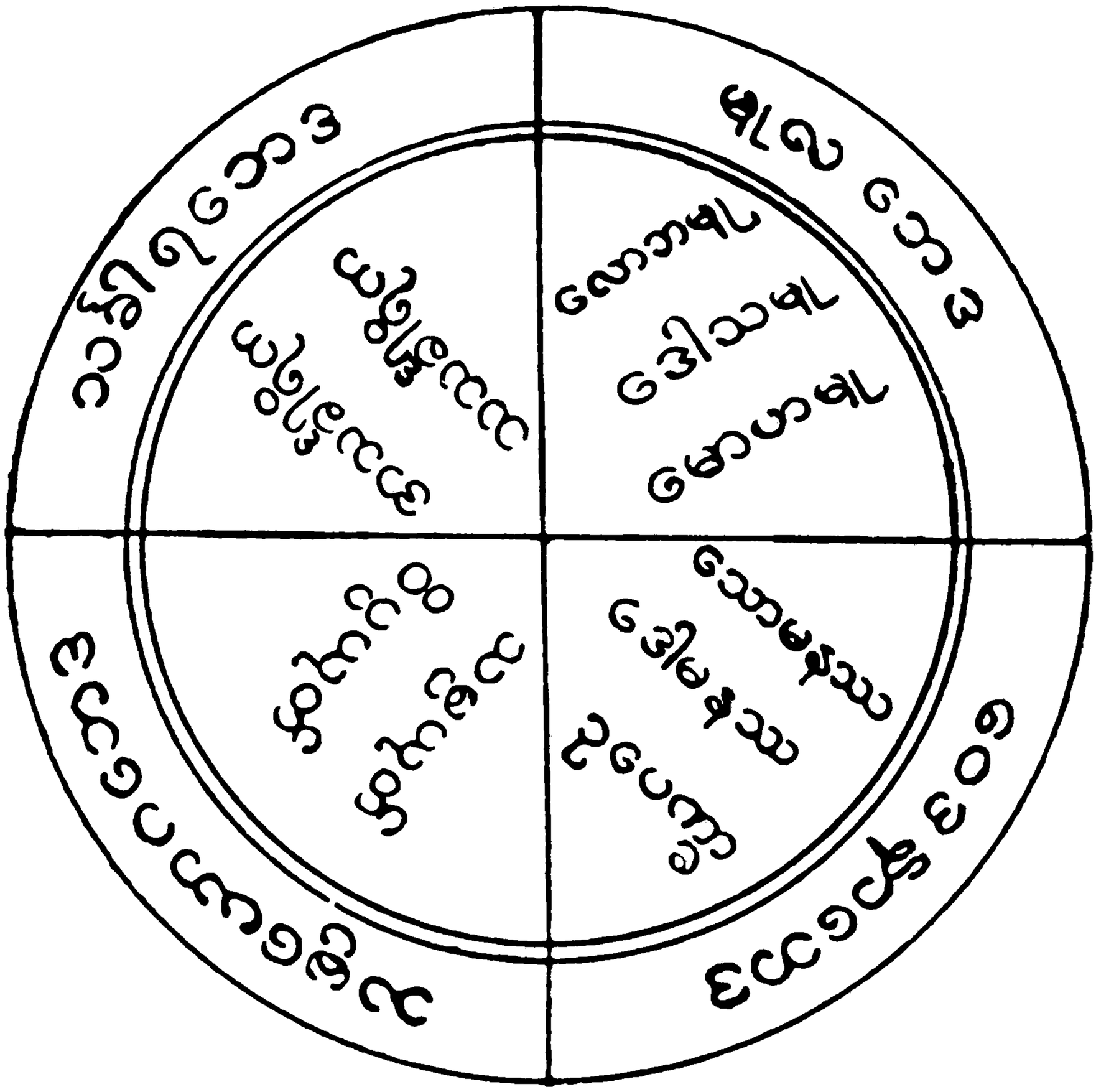

ဤစက်ဝိုင်း၌ ဗဒ္ဓစက် လေးချက်စက် အနုတ်အားဖြင့် ၃ ပါးအပြားရှိသည်၊ ပထမပိုင်း အကုသိုလ်စိတ်တွင် ဤ ဘေဒများပါဝင်ခဲ့သည်။ (သတိပ္ပဋ္ဌာန)ဗဒ္ဓစက်၌ ကေမူ ဒွိမူ တိမူ အားဖြင့် ၃ ပါးပြားလာသည်။

ကေမူ၌	မူ	၄×မူလိ	၃=ကေမူ	၁၂။
ဒွိမူ၌	မူ	၄×မူသေ	၂=ဒွိမူ	၈။
တိမူ၌	မူ	၄×မူလိ	၁=တိမူ	၄=၂၄။
လေးချက်၌	မူ	၁၀×မူလိ	၁၀=လေးချက်စက်	၁၀၀။
အနုတ်၌	မူ	၁၀×မူလိ	၁၀=အနုတ်	၁၀၀=၂၂၄ နည်း။

ဗဒ္ဓစက်လယ်ရာ ကေမူမှာ မူလဘေဒကို မူထား၍ ကျန် ၀၀ သံ ဘင် ဘေဒများကို မူနှင့် မူလီ တဘေဒစီသွင်းလျှင် ဗဒ္ဓစက်ပင်လယ် သည်။

ဗဒ္ဓစက်လယ်ပုံ

သောမနဿ လောဘမူ ၄။ သော ဒေါသံမူ ၈။ သော မောဟမူ ၈။
ဒေါမနဿ ။ ၈။ ဒေါ ။ ၂။ ဒေါ ။ ၈။
ဥပေက္ခာ ။ ၄။ ဥ ။ ၈။ ဥ ။ ၂။
ပေါင်း အကုသိုလ်စိတ် ၁၂။

(ကျန် ဘေဒမူနှင့် မူလိတခုစိကို မူလဘေဒမူနှင့် အတူဆို)

လေးချက်စက်၌ လောဘမူကို မူထား၍ ကျန် ၉ ခု မူနှင့် မူလီ တခုစိကိုသွင်းလျှင် လေးချက်စက်ပင်လယ်သည်။

လေးချက် စက်လှည့်ပုံ

လောဘမူသာဖြစ်၍ ဒေါသမူစိတ်မဖြစ် ၀
ဒေါသမူသာဖြစ်၍ လောဘမူစိတ်မဖြစ် ၂
လောဘမူနှင့် ဒေါသမူစိတ် ၂ ပါး စုံဖြစ် ၈
လောဘမူနှင့် ဒေါသမူစိတ် ၂ ပါးစုံ မဖြစ် ၂
ပေါင်း အကုသိုလ်စိတ် ၁၂

((ကျန် မူနှင့် မူလိ တခုစိကို လော်ဘမူ မူနှင့် အတူဆို))

အနုတ် နုတ်ပုံ

လောဘမူနှင့် ဒေါသမူစိတ် နှုတ် ကျန်စိတ် ၂။
နုတ်ရကိန်းနှင့် အကြွင်းပေါင်းတည်ကိန်း အကုသိုလ်စိတ် ၁၂။
(ကျန် မူနှင့် မူလီဘခုစိကို လောဘမူ မူနှင့် အတူဆို)
ကျမ်းစာအုပ် ကျယ်ဝန်းမည်စိုး၍ ရှေ့ကိုတိုး၍ မရေးသားတော့ပြီ။

အကုသိုလ်စိတ်အခက်းပြီး၏။

၄–အဟိတ်စိတ်အဆုံးနိဂုံးကိုပြဆိုရာဂါထာ

သတ္တာ ကုသလပါကာနိ၊ ပုညပါကာနိ အဌဓာ၊
ကြိယာစိတ္တာနိ တီဏိ တိ၊ အဌာရသ အဟေထုကာ။

အကုသလပါကာနိ၊ အကုသိုလ်၏ အကျိုးဖြစ်သော အကုသလ ဝိပါက်စိတ်တို့သည်။ သတ္တစက္ခုစသောမှီရာကိစ္စအားဖြင့် ၇ ပါးအပြားရှိကုန်၏ ၊ပုညပါကာနိ၊ ကုသိုလ်၏အကျိုးဖြစ်သော အဟိတ်ကုသလ ဝိပါက်စိတ်တို့သည်၊ အထံဓာ၊ စက္ခုစသော မှီရာကိစ္စအားဖြင့် ၈ ပါး အပြားရှိကုန်၏ ကြိ ယာ စိတ္တာနိ၊ အကျိုးပေးခွင့်မရ ပြုရုံမျှဖြစ်သော အဟိတ်ကြိယာစိတ်တို့သည်။ တီနိ၊ အာဝဇ္ဇန်းစသော ကိစ္စအားဖြင့် ၃ ပါးအပြားရှိကုန်၏၊ ဣတိ၊ ဤသို့။ အဟေတုကာ၊ ယှဉ်ဘက်ဟိတ်ကင်းဆိပ်သော အဟိတ်စိတ်တို့သည်။ အဌာရသာ၊ ၁၈ ပါး အပြားရှိကုန်သည်။ သိယုံ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ဤကား အစွမ်းကုန် ၁၈ ပါးအဟိတ်စိတ်များကို ပြဆိုရာဂါထာဟည်း။

၅–အဟိတ်စိတ် စက်ဒိုင်းပုံ

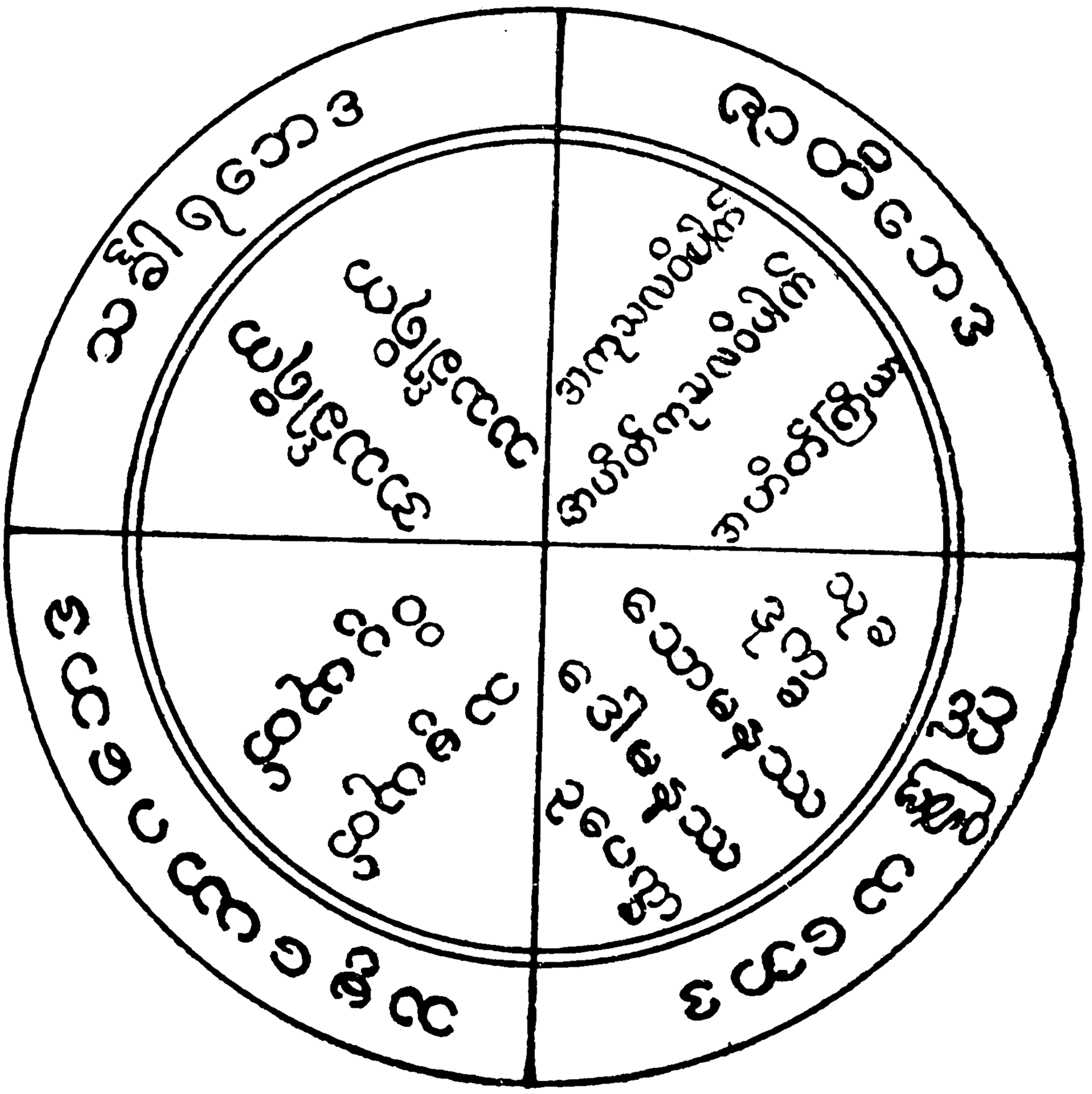

ဤစက်ဝိုင်း၌ ပဒ္ဓစက် လေးချက်စက် အနှုတ်အားဖြင့် ၃ ပါးအပြား ရှိသည်။

ပထမပိုင်း အဟိတ်စိတ်တွင် ဤဘေဒများပါဝင်ခဲ့သည်(သတိပြုပါ) ပဒ္ဓစက်၌ ကေမူ ဒွိမူ တိမူအားဖြင့် ၃ ပါးပြားလာသည်။

ကေမူ၌ မူ ၄×မူလိ ၃=ကေမူ ၁၂။
ဒွိမူ၌ မူ ၄×မူလိ ၂=ဒွိမူ ၈။
တိမူ၌ မူ ၄×မူလိ ၁=တိမူ ၄=၂၄။
လေးချက်၌ မူ ၁၂×မူလိ ၁၂=လေးချက် ၁၄၄။
အနှုတ်၌ မူ ၁၂×မူလိ ၁၂=အနှုတ် ၁၄၄=၃၁၂ နည်း။

ဗဒ္ဓစက်လယ်ရာ ကေမ္ဗုမှာ ဇာတိဘေဒကို မူထားဆို၍ ကျန် ၉ံ သံသင် ဘေဒများကို မူနှင့် မူလိ တခဘေဒစီသွင်းလျှင် ဗဒ္ဓ စက်ပင်လယ်တည်း။

ဗဒ္ဓစက်လယ်ပုံ

သုခ	အကုသဝိပါက်	မ။	သုခ	ကုသလဝိပါက်	၁။	သုခ	ကြိယာ မ။
ဒုက္ခ	။	၁။	ဒုက္ခ	။	မ။	ဒုက္ခ	။ မ။
သောမနဿ	။	မ။	သော	။	၁။	သော့	။ ၁။
ဒေါမနဿ	။	မ။	ဒေါ	။	မ။	ဒေါ	။ မ။
ဥပေက္ခာ	။	၆။	ဥ	။	၆။	ဥ	။ ၂။

ပေါင်းအဟိတ်စိတ်— ၁၈။

(ကျန် ဘေဒမူနှင့် မူလိတခုစီကို ဇာတိဘေဒမူနှင့်အတူဆို)

လေးချက်စက်၌ အကုသလဝိပါကကိုမူထား၍ ကျန်(၁၁)ခုမူနှင့် မူလိတခုစီကိုသွင်းလျှင် လေးချက်စက်ပင်လယ်သည်။

လေးချက်စက်လှည့်ပုံ

အကုသလဝိပါက်သာဖြစ်၍ အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ်မဖြစ်	၇
အဟိတ်ကုသလဝိပါက်သာဖြစ်၍ အကုသလဝိပါက်စိတ်မဖြစ်	၈
အကုသလဝိပါက်နှင့် ကုသလဝိပါက် ၂ ပါးစုံဖြစ်	၈
အကုသလဝိပါက်နှင့် ကုသလဝိပါက် ၂ ပါးစုံမဖြစ်	၃

ပေါင်းအဟိတ်စိတ်= ၁၈။

(ကျန်မူနှင့် မူလိတခုစီကို အကုသလဝိပါက်မူနှင့်အတူဆို)

အနုတ် နုတ်ပုံ

အကုသလဝိပါက်နှင့် အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ် နှုတ်ကျန်စိတ်	၃။
နှုတ်ရကိန်းနှင့် အကြွင်းပေါင်းငါးကိန်း အဟိတ်စိတ်	၁၈။

(ကျန်မူနှင့် မူလိတခုစီကို အကုသလဝိပါက်မူနှင့်အတူဆို)

အဟိတ်စိတ်အခက်၊ ပြီး၏။

၆—သောဘဏ အမည်ကို ပြဆိုရာဂါထာ

ပါပါ ဟေတုကမုတ္တာနိ၊ သောဘဏာနိ တိ ဝုစ္စရေ၊
ကျေနသဋ္ဌိစိတ္တာနိ၊ အထေကနဝုတိပိဝါ။

ပါပါဟေတုကမုတ္တာနိ၊အကုသိုလ်နှင့်အဟိတ်စိတ်တို့မှလွတ်ကုန်သော ကျေနသဋ္ဌိ၊ တခုယုတ် ဓခြောက်ဆယ်ကုန်သော။ ဝါ-ငါးဆယ့်ကိုးပါး အပြားရှိကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ စိတ်တို့ကို၊ သောဘဏာနိတိ၊ တင့်တယ် သောဟိတ်ရှိသော သောဘဏစိတ်တို့ဟူ၍။ ဝုစ္စရေ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။ အထဝါ၊ အကျယ်တနည်းကား၊ ပါပါဟေတုကမုတ္တာနိ၊ ကုန်သော။ ဧကနဝုတိပိ၊ကိုးဆယ့်တပါးအပြားလည်းရှိကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊စိတ်တို့ကို။ သောဘဏာနိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စရေ၊ ကုန်၏။

ဤကား—အကုသိုလ်နှင့် အဟိတ်စိတ်ချန်၍ ကျန် စိတ်အကျဉ်း ၅၉ နှင့် အကျယ် ၉၁ ကို သောဘဏစိတ်ခေါ်သည်ဟုပြဆိုရာဂါထာတည်း၊

ကျေနသဋ္ဌိ စိတ္တာနိ ဖြင့်၊ သောဘဏစိတ် အကျဉ်း ၅၉ ကို ပြဆို တော်မူသည်။

အထေကနဝုတိပိဝါဖြင့်၊ သောဘဏစိတ် အကျယ် ၉၁ ကို ပြဆို တော်မူသည်။

အထနှင့်(ဝါ)ကိုပေါင်းစပ်၍ အထဝါဟု တနည်း ပြဆိုထားသည်။

အသောဘဏစိတ်ကို ဗျတိရေက နှင့် အဝုတ္တသိဒ္ဓိ နည်း ၂ မျိုးကို ပြဆိုကြသေးသည်။

သောဘဏ မမည်လျှင် အသောဘဏ အမည်ပင် ဟု နောက်လှန် ပြောင်းပြန်ယူခြင်းသည်။ ဗျတိရေက နည်းမည်၏။

အသောဘဏဟူဦးတိုက်မဆိုခဲ့သော်လည်းပြီးနှိုင်ခြင့်းသည် အဝုတ္တ သိဒ္ဓိနည်း မည်၏

၇-အာသေဘဏာစိတ် စက်ဝိုင်းပုံ

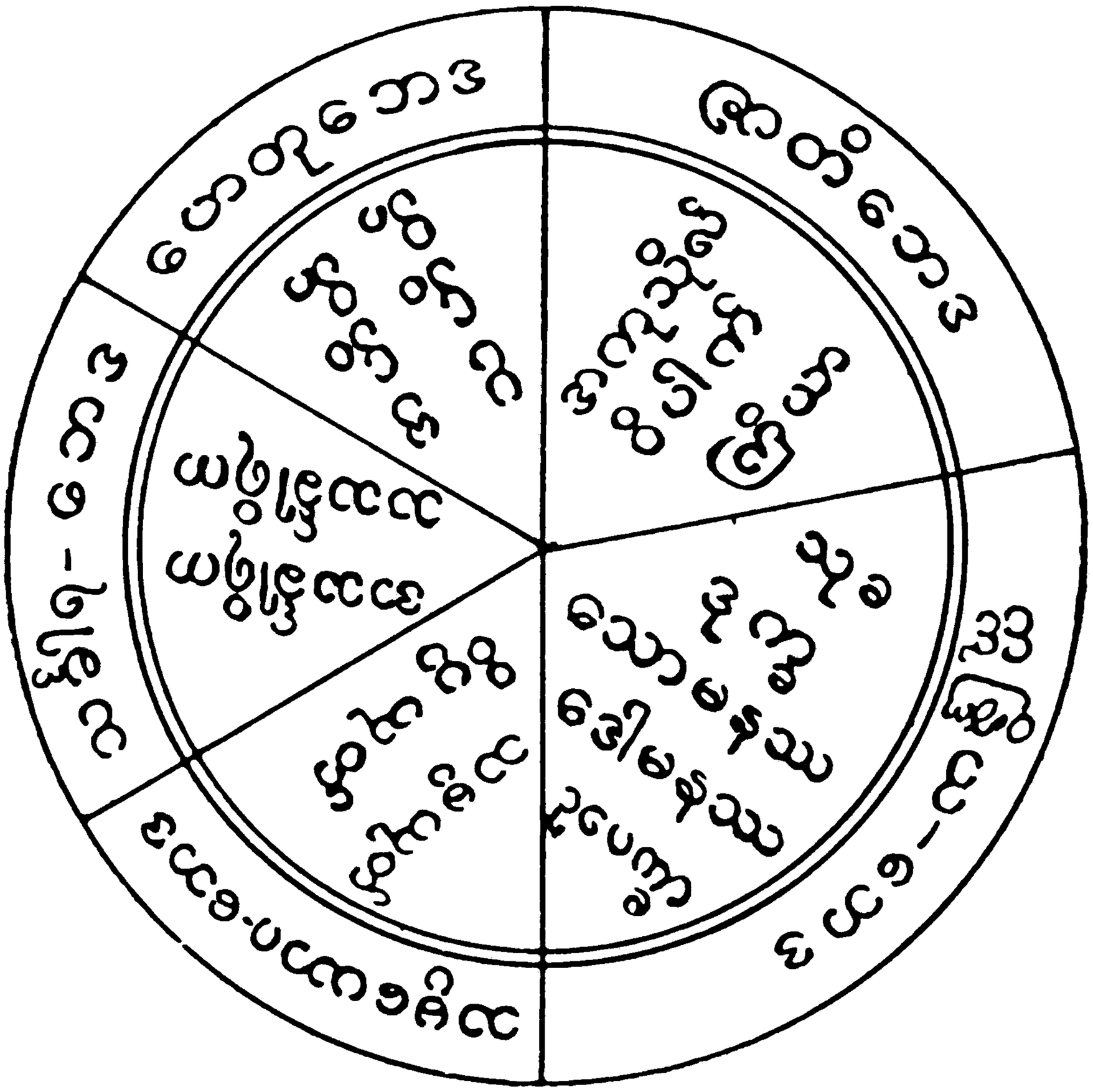
ဒေါသမူလစိတ်
ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်
ဒေါသမူလစိတ်
ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ်
ဒေါသမူလစိတ်
ဒုက္ခဝေဒနာသမ္ပယုတ်
ဒေါသမူလစိတ်
ဒေါမနဿဝေဒနာသမ္ပယုတ်
ဒေါသမူလစိတ်
ဥပေက္ခာသမ္ပယုတ်
မောမူလစိတ်
ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ်
မောမူလစိတ်
ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်
ဥပေက္ခာသမ္ပယုတ်
ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်
ဥပေက္ခာသမ္ပယုတ်
ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ

ဗဒ္ဓစက်လယ်ရာ ကေမ္ဟမှာ ဇာတိဘေဒကိုမူထားဆို၍ ကျန် ၉ ံ သံသင့် ဟေ ဘေဒများကို မူလိတဘေဒစီသွင်းလျင် ဗဒ္ဓစက်မင်္ဂလယ်သည်။

ဗဒ္ဓစက်လယ်ပုံ

သခ အကုသိုလ် မ သခ ဝိပါက် ၁ သခ ကြိယာ မ
ဒုက္ခ ။ မ ဒုက္ခ ။ ၁ ဒုက္ခ ။ မ
သော ။ ၄ သော ။ ၁ သော ။ ၁
ဒေါ ။ ၂ ဒေါ ။ မ ဒေါ ။ မ
ဥ ။ ၆ ဥ ။ ၁၂ ဥ ။ ၂
ပေါင်း အသောဘဏ္ဍစိတ် ၃၀

(ကျန်ဘေဒ မူနှင့် မူလိတခုစီကို ဇာတိဘေဒမူနှင့် အတူဆို)

လေးချက်စက်၌ အကုသိုလ်ကို မူထား၍ ကျန်(၁၃)ခု မူနှင့် မူလိတခုဖြစ်ကိုသွင်းလျှင် လေးချက်စက်ပင်လယ်သည်။

လေးချက်စက်လှည့်ပုံ

အကုသိုလ်သာဖြစ်၍ ဝိပါက်စိတ်မဖြစ် ၁၂
ဝိပါက်သာဖြစ်၍ အကုသိုလ်စိတ်မဖြစ် ၁၅
အကုသိုလ်နှင့် ဝိပါက် ၂ ပါးစုံဖြစ် ၈
အကုသိုလ်နှင့် ဝိပါက် ၂ ပါးစုံမဖြစ် ၃
ပေါင်း အသောဘဏ္ဍစိတ် ၃၀
[ကျန် မူနှင့် မူလိ တခုစိကို အကုသိုလ်မူနှင့် အတူဆို]

အနှုတ်နှုတ်ပုံ

အကုသိုလ်နှင့် ဝိပါက်စိတ်နှုတ် ကျန်စိတ် ၃
နှုတ်ရကိန်းနှင့် အကြွင်းပေါင်း တည်ကိန်း အသောဘဏ္ဍစိတ် ၃၀
[ကျန် မူနှင့် မူလိ တခုစိကို အကုသိုလ်မူနှင့် အတူဆို]

အသောဘဏ္ဍစိတ်အခက်းပြီး၏။

၈-ကာမာဝစရစိတ်အဆုံးနိဂုံးကိုပြဆိုရာဂါထာ

ဝေဒနာ ညာဏသင်္ခါရ၊ ဘေဒေန စတုဝိ သတိ၊
သဟေတု ကာမာဝစရ၊ ပုည ပါက ကြိယာမတာ။

သဟေတုကာမာဝစရ၊ ပုညပါကာကြိယာ၊ ကာမာဝစရကုသိုလ်၊ သဟေတုကာမာဝရပါက်၊ သဟေတုကာမာဝစရကြိယာစိတ်တို့ကို။ ဝေဒနာ ညာဏသင်္ခါရ ဘေဒေန၊ ဝေဒနာ့အပြား ညာဏ်အပြား သင်္ခါရအပြားအားဖြင့်။ စတုဝိသတိ၊ ၂၄ ပါး အပြားရှိကုန်၏ဟူ၍။ ပဏ္ဍိတ်တော်၊ ပညာရှိကိုသည်။ မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏။

ဤကား အစွမ်းကုန် ၂၄ ပါး ကာမာဝစရစိတ် များကို ပြဆိုရာဂါထာတည်း။

၉—ကာမာဝစရစိတ်စက်ဝိုင်းပုံ

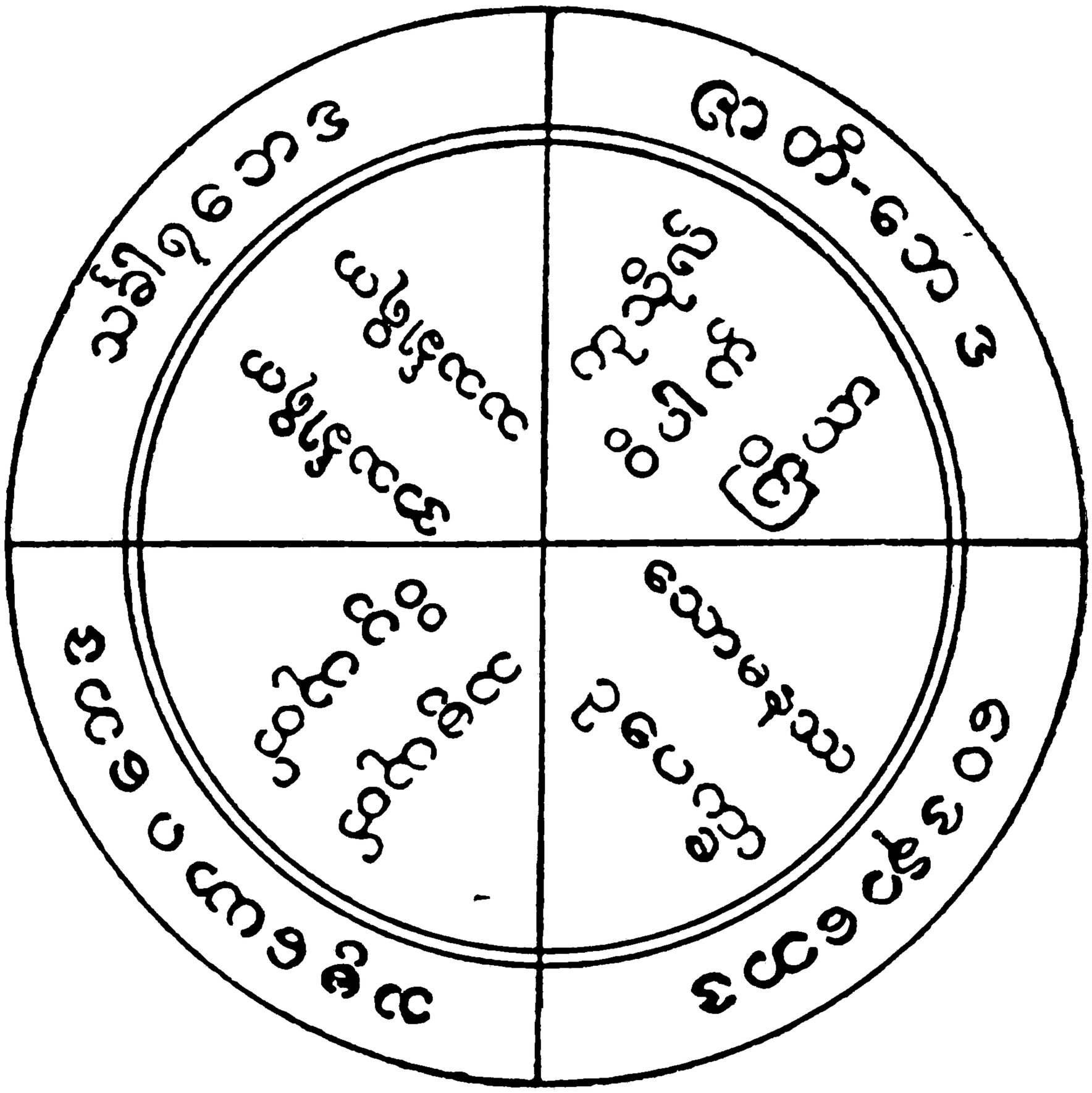

ဤစက်ဝိုင်း၌ ဗဒ္ဓစက် လေးချက်စက် အနှုတ်အားဖြင့် ၃ ပါး အစုံ ပြားရှိသည်။

ပထမပိုင်း ကာမာဝစရစိတ်တွင် ဤဘေဒများ ပါဝင်ခဲ့သည်။ (သတိပြုပါ)

ဗဒ္ဓစက်၌ ကေမူ ဒိမူ တိမူ အားဖြင့် ၃ ပါးပြားလာသည်။

ကေမူ၌	မူ	၄×မူလိ	၃=ကေမူ	၁၂
ဒိမူ၌	မူ	၄×မူလိ	၂=ဒိမူ	၈
တိမူ၌	မူ	၄×မူလိ	၁=တိမူ	၄=၂၄
လေးချက်၌	မူ	၉×မူလိ	၉=လေးချက်	၈၁
အနှုတ်၌	မူ	၉×မူလိ	၉=အနှုတ်	၈၁=၁၈၆ နည်း။

ဗဒ္ဓစက်လယ်ရာ ကေမူမှာ ဇာတိဘေဒကိုမူထား၍ ကျန် ၈ သံသင် ဘေဒများကို မူနှင့် မူလိဘဘေဒစိသွင်းလျှင် ဗဒ္ဓစက်ပင်။

ဗဒ္ဓစက်လယ်ပုံ

သောမနဿ ကုသိုလ် ၄၊ သော ဝိပါက် ၄၊ သော ကြိယာ ၄။
ဥပေက္ခာ ။ ၄၊ ဥ ။ ၄၊ ဥ ။ ၄။
ပေါင်း ကာမာဝစရစိတ် ၂၄။

(ကျန်ဘေဒ မူနှင့် မူလိ ၁ခုစိကို ဇာတိဘေဒ မူနှင့် အတူဆို)

လေးချက်စက်၌ ကုသိုလ်ကို မူထား၍ ကျန် ၈ ခု မူနှင့် မူလိ တခုစိကိုသွင်းလျှင် လေးချက်စက်ပင်လယ်သည်။

လေးချက်စက်လှည့်ပုံ

ကုသိုလ်သာဖြစ်၍ ဝိပါက်စိတ်မဖြစ် ၈
ဝိပါက်သာဖြစ်၍ ကုသိုလ်စိတ်မဖြစ် ၈
ကုသိုလ်နှင့် ဝိပါက် ၂ ပါးစုံဖြစ် ၆
ကုသိုလ်နှင့် ဝိပါက် ၂ ပါးစုံမဖြစ် ၈
ပေါင်း ကာမာဝစရစိတ် ၂၄

(ကျန် မူနှင့် မူလိ တခုစိကို ကုသိုလ်မူနှင့် အတူဆို)

ကုသိုလ်နှင့် ဝိပါက်စိတ်နှုတ် ကျန်စိတ် ၈
နှုတ်ရက်နေးနှင့် အကြင်းပေါင်းတည်ကိန်း ကာမာဝစရစိတ် ၂၄
(ကျန်မူနှင့် မူလီတခုစီကို ကုသိုလ်မူနှင့် အတူဆို)

ကာမာဝစရစိတ်အခက်းပြီး၏။

—— xxo ——

၁၀-ကာမစိတ်အဆုံး နိဂုံးကိုပြဆိုရာဂါထာ

ကာမေ တေဝီသ ပါကာနိ၊ ပုညာပုညာနိ ဝီသတိ၊
ဧကာဒသကြိယာ စေ တိ၊ စတုပညာသသဗ္ဗထာ။

ကာမေ၊ကာမ(၁၁)ဘုံ၌။ အဝစရာနိ၊အဖြစ်များသောစိတ်တို့သည်။ တေဝီသ၊ ၂၃ ပါးကုန်သော။ ပါကာနိစ၊ ဝိပါက်စိတ်တို့ဌင်း၊ ဝီသတိ၊ ၂၀ သော၊ ပုညာပုညာနိစ၊ကုသိုလ် အကုသိုလ်စိတ်တို့ဌင်း၊ ဧကာဒသ၊ ၁၁ ပါးကုန်သော၊ ကြိယာစ၊ကြိယာစိတ်တို့ဌင်း။ဣတိ၊ဤသို့။သဗ္ဗထာ၊ ခပ်သိမ်းသောအပြား အားဖြင့်။ စတုပညာသ၊ ၅၄ ပါး အပြားရှိကုန်သည်။ဟောန္တိဖြစ်ကုန်၏။
(ဤကား အစွမ်းကုန် ၅၄ ပါးကာမစိတ်များကို ပြဆိုရာဂါထာတည်း။)

တေဝီသပါကာနိအရ၊အဟိတ်ဝိပါက် ၁၅ နှင့် မဟာဝိပါက်စိတ် ၈=၂၃ ပုညာပုညာနိဝီသတိအရ၊အကုသိုလ် ၁၂ နှင့် မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈=၂၀ ဧကာဒသကြိယာအရ၊အဟိတ်ကြိယာ ၃ နှင့် မဟာကြိယာစိတ် ၈=၁၁ စတုပညာသအရ၊အားလုံးပေါင်းရုံး ရေတွက်ခဲ့လျှင် ကာမစိတ် ၅၄-ပင်

၁၁—ကာမစိတ်စက်ဝိုင်းပုံ

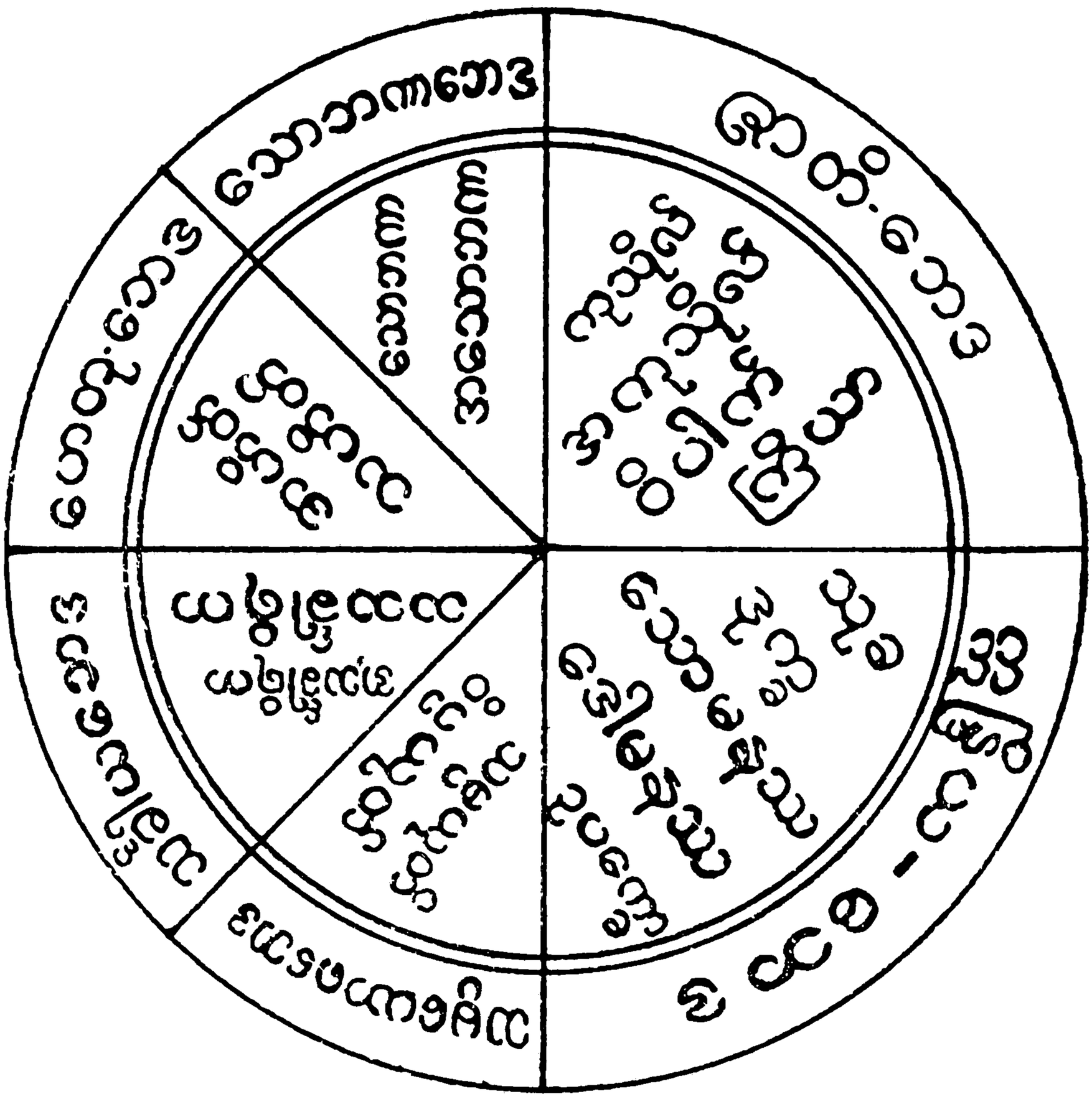

ဤစက်ဝိုင်း၌ ဗဟွစက် လေးချက်စက် အနုတ်အား ဖြစ် ၃ ပါးရှိသည်။ ပထမပိုင်း ကာမစိတ်တွင် ဤ ဘေဒများပါဝင်ခဲ့သည့် (သတိပြုပါ) ဗဟွစက်၌ ကေမူ ဒိမူ တိမူ စတုမူ ပဉ္စမူအား ဖြင့် ၅ ပါး ပြားလာသည်။

ကေမူ၌	မူ၆×မူလိ	၅=ကေမူ	၃၀
ဒိမူ၌	မူ၆×မူလိ	၄=ဒိမူ	၂၄
တိမူ၌	မူ၆×မူလိ	၃=တိမူ	၁၈
စတုမူ၌	မူ၆×မူလိ	၂=စတုမူ	၁၂
ပဉ္စမူ၌	မူ၆×မူလိ	၁=ပဉ္စမူ	၆=၉၀
လေးချက်၌	မူ၁၇×မူလိ	၁၇=လေးချက်	၂၀၉
အနုတ်၌	မူ၁၇×မူလိ	၁၇=အနုတ်	၂၀၉=၆၆၀ နည်း။

ဗဒ္ဓစက်လယ်ရာ ကေမ္ဘမှာ ဇာတိဘေဒကို မူထားဆို၍ ကျန် ဒုံ သံ သင် ဟေ သော ဘေဒများကို မူနှင့် မူလိတဘေဒစိသွင်းလျှင်ဗဒ္ဓစက်ပင်။

ဗဒ္ဓစက်လယ်ပုံ

သုခကုသိုလ်	မ။သုခအကုသိုလ်	မ။သုခဝိပါက်	ဘ။သုခကြိယာ	မ။
ဒုက္ခ ။	မ။ဒုက္ခ ။	မ။ဒုက္ခ ။	ဘ။ဒုက္ခ ။	မ။
သော ။	ဂ။သော ။	ဂ။သော ။	၅။သော ။	၅။
ဒေါ ။	မ။ဒေါ ။	၂။ဒေါ ။	မ။ဒေါ ။	မ။
ဥ ။	ဂ။ဥ ။	၆။ဥ ။	ဘ၆။ဥ ။	၆။
			ပေါင်းကာမစိတ်	၅၄။

(ကျန် ဘေဒမူနှင့် မူလိတခုစိကို ဇာတိဘေဒမူနှင့် အတူဆို)

လေးချက်စက်၌ ကုသိုလ်ကို မူထားဆို၍ ကျန် ဘဝ ခု မူနှင့် မူလိတခုစိကို သွင်းခဲ့လျှင် လေးချက်စက်ပင်လယ်တည်း။

လေးချက်စက်လှည့်ပုံ

ကုသိုလ်သာဖြစ်၍ အကုကုလ်စိတ်မဖြစ်	ဂ
အကုသိုလ်သာဖြစ်၍ ကုသိုလ်စိတ်မဖြစ်	၁၂
ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ်စိတ် ၂ ပါးစုံဖြစ်	မ
ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ် ၂ ပါးစုံမဖြစ်	၃၄
ပေါင်းကာမစိတ်	၅၄

(ကျန် မူနှင့် မူလိတခုစိကို ကုသိုလ်မူနှင့်အတူဆို)

အနုတ်နုတ်ပုံ

ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ်စိတ်နုတ် ကျန်စိတ်	၃၄
နုတ်ရကိန်းနှင့် အကြွင်းပေါင်းတည်ကိန်း ကာမစိတ်	၅၄

(ကျန်မူနှင့် မူလိတခုစိကို ကုသိုလ်မူနှင့်အတူဆို)

ကာမဇိတ်အခက်းပြီး၏။

၁၂–ရူပစိတ်အဆုံးနိဂုံးကိုပြဆိုရာဂါထာ

ပဉ္စဓာ ဈာနဘေဒေန၊ ရူပါဝစရမာနသံ၊
ပုညပါက ကြိယာဘေဒါ၊ တံ ပဉ္စဒသဓာ ဘဝေ။

ရူပါဝစရမာနသံ။ ရူပါဝစရစိတ်သည်။ ဈာနဘေဒေန၊ ဈာန်တို၏ အပြားအားဖြင့်။ ပဉ္စဓာ၊ ၅ ပါးအပြားရှိသည်။ ဘဝေ၊ဖြစ်၏။ တံ၊ထို ၅ ပါးအပြားရှိသော ရူပါဝစရစိတ်သည်။ ပုညပါကကြိယာဘေဒါ၊ ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ပဉ္စဒသဓာ၊ ၁၅ ပါး အပြားရှိသည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။

ဤကား– အစွမ်းကုန် ၁၅ ပါး ရူပါဝစရစိတ်များကို ပြဆိုရာဂါထာတည်း။

ရူပစိတ်အခဏ်းပြီး၏။

—oOo—

၁၃–အရူပစိတ်အဆုံးနိဂုံးကိုပြဆိုရာဂါထာ

အာလမ္ဗဏပ္ပ ဘေဒေန၊ စတုဓာရုပ္ပမာနသံ၊
ပုညပါက ကြိယာဘေဒါ၊ ပုန ဒွါဒသဓါ ဌိတံ။

အာရုပ္ပမာနသံ၊အာရုပ္ပစိတ်သည်။အာလမ္ဗဏပ္ပဘေဒေန၊ အာရုံတို့၏အပြားအားဖြင့်။ စတုဓာ၊ လေးပါးအပြားရှိ၏။ ပုန၊ တဖန်။ ပုညပါကကြိယာဘေဒါ၊ ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒွါဒသဓာ၊ တဆယ့်နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့်။ ဌိတံ၊ တည်၏။

ဤကား– အစွမ်းကုန် ၁၂ ပါး အရူပါဝစရစိတ်များကို ပြဆိုရာဂါထာတည်း။

၁၄-မဟဂ္ဂုတ်စိတ်စက်ပိုင်းပုံ

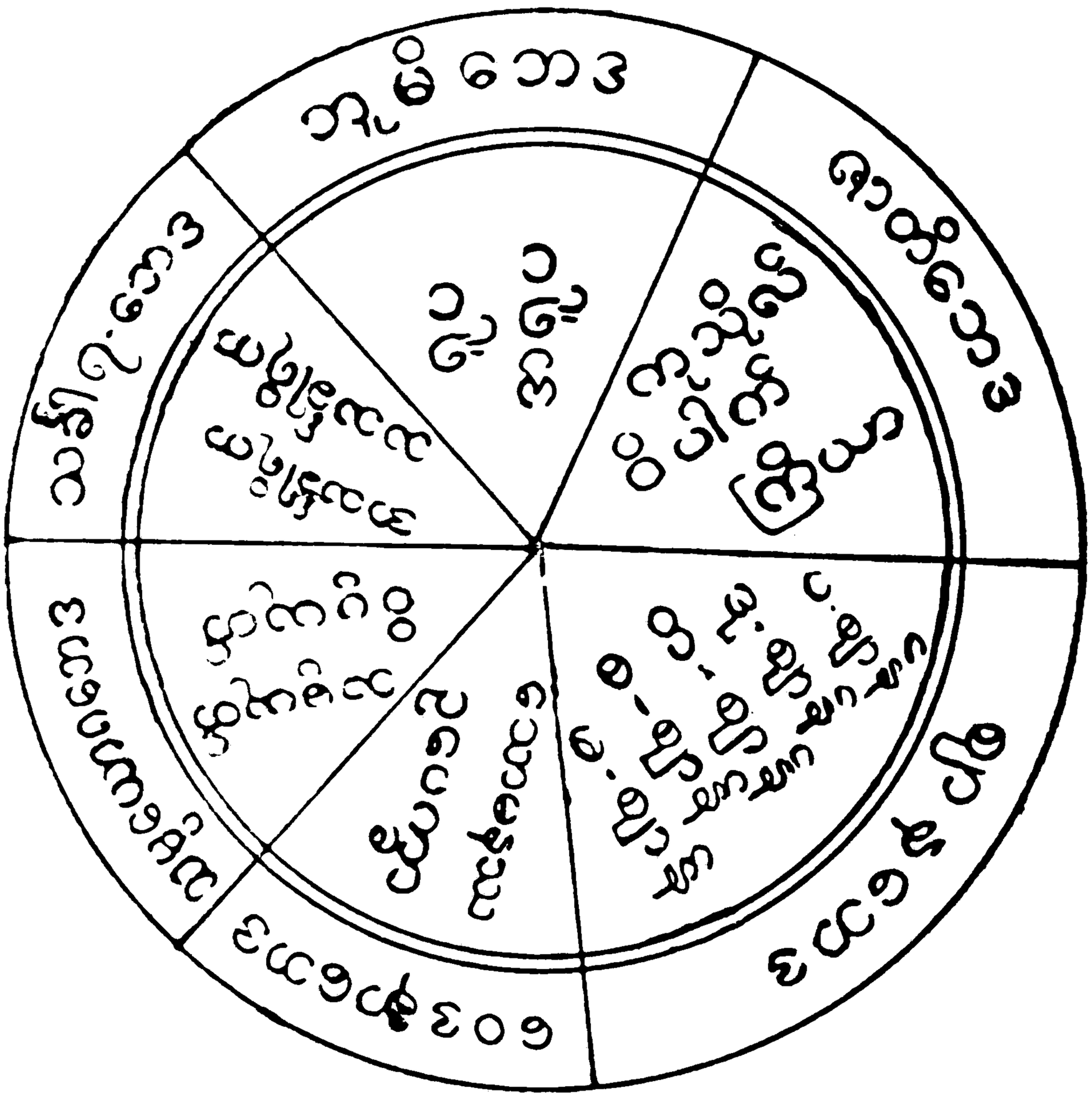

ဤစက်ပိုင်း၌ ဗဒ္ဓစက်လေးချက်စက် အနုတ်အားဖြင့် ၃ ပါးရှိသည်။
ပထမပိုင်း မဟဂ္ဂုတ်စိတ်တွင် ဤဘေဒများပါဝင်ခဲ့သည်(သတိပြုပါ)
ဗဒ္ဓစက်၌ ကေမူ ဒွိမူ တိမူ စတုမူ ပဉ္စမူ အားဖြင့် ၅ ပါး ပြားလာသည်။

ကေမူ၌	မူ၆×မူလီ	၅=ကေမူ	၃၀
ဒွိမူ၌	မူ၆×မူလီ	၄=ဒွိမူ	၂၄
တိမူ၌	မူ၆×မူလီ	၃=တိမူ	၁၈
စတုမူ၌	မူ၆×မူလီ	၂=စတုမူ	၁၂
ပဉ္စမူ၌	မူ၆×မူလီ	၁=ပဉ္စမူ	၆=၉၀
လေးချက်၌	မူ၁၆×မူလီ	၁၆=လေးချက်	၂၅၆
အနုတ်၌	မူ၁၆×မူလီ	၁၆=အနုတ်	၂၅၆=၆၀၂ နည်း။

ဗဒ္ဓစက်လယ်ရာ ကေမူမှာ ဘူမိဒေကို မူထားဆို၍ ကျန် ၈၁ ဗျာန်း၀ သံ သင် ဘေဒများကို မူနှင့် မူလိတဘေဒစီသွင်းခဲ့လျှင် ဗဒ္ဓစက်ပင်လယ်သည်။

ဗဒ္ဓစက်လယ်ပုံ

ကုသိုလ်	ရူပ	၅။	ကုသိုလ်	အရူပ ၄။
ဝိပါက်	။	၅။	ဝိပါက်	။ ၄။
ကြိယာ	။	၅။	ကြိယာ	။ ၄။

ပေါင်း မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇။

(ကျန်ဘေဒမူနှင့် မူလိတခုစီကို ဘူမိဘေဒမူနှင့် အတူဆို)

လေးချက်စက်၌ ရူပကို မူထားဆို၍ ကျန်(၁၅)ခု မူနှင့် မူလိတခုစီ သွင်းခဲ့လျှင် လေးချက်စက်ပင်လယ်သည်။

လေးချက်စက်လှည့်ပုံ

ရူပသာဖြစ်၍		အရူပစိတ်မဖြစ်	၁၅
အရူပသာဖြစ်၍		ရူပစိတ်မဖြစ်	၁၂
ရူပနှင့် အရူပစိတ်	၂	ပါးစုံဖြစ်	၆
ရူပနှင့် အရူပစိတ်	၂	ပါးစုံမဖြစ်	၆

ပေါင်း မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇

(ကျန်မူနှင့် မူလိတခုစီကို ရူပမူနှင့် အတူဆို)

အနုတ်နုတ်ပုံ

ရူပနှင့် အရူပစိတ် နုတ် ကျန်စိတ်	၆
နုတ်ရကိန်းနှင့် အကြွင်းပေါင်း တည့်ကိန်းမဟဂ္ဂုတ်စိတ်	၂၇

(ကျန်မူနှင့် မူလိတခုစီကို ရူပမူနှင့် အတူဆို)

မဟဂ္ဂုတ်စိတ်အခန်း ပြီး၏။

ဒီနေ့ ဘုရားရှိခိုးပြီးတဲ့အခါ ဘုရားပွဲတော်ကြီးကို ကြည့်ရှုဖို့ ရန်ကုန်ကို သွားမယ်။ ရန်ကုန်ကို ရောက်တဲ့အခါ ရွှေတိဂုံဘုရားကြီးကို ဖူးမြော်ရမယ်။ ရွှေတိဂုံဘုရားကြီးကို ဖူးမြော်ပြီးတဲ့အခါ ဗုဒ္ဓဟူးဂူကို သွားရောက်ဖူးမြော်ရမယ်။ ဗုဒ္ဓဟူးဂူကို ဖူးမြော်ပြီးတဲ့အခါ ကျောက်တန်းကြီးကို သွားရောက်ဖူးမြော်ရမယ်။ ကျောက်တန်းကြီးကို ဖူးမြော်ပြီးတဲ့အခါ ဗုဒ္ဓသာသနာ့ပြတိုက်ကြီးကို သွားရောက်ဖူးမြော်ရမယ်။ ဗုဒ္ဓသာသနာ့ပြတိုက်ကြီးကို ဖူးမြော်ပြီးတဲ့အခါ ဒီနေ့ ဘုရားပွဲတော်ကြီးကို ကြည့်ရှုရမယ်။ ဘုရားပွဲတော်ကြီးကို ကြည့်ရှုပြီးတဲ့အခါ ပြန်ခဲ့ကြမယ်။

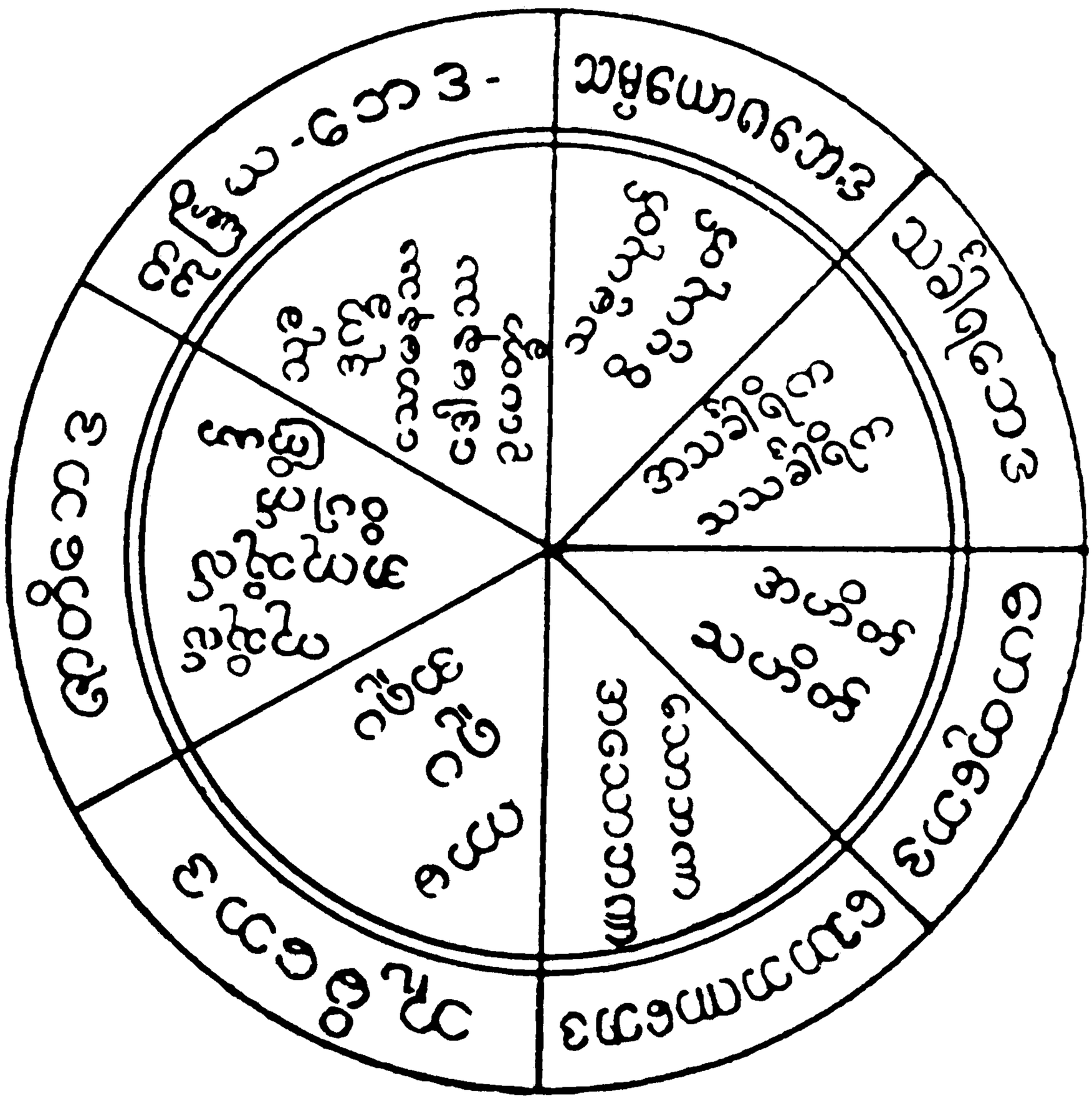

ပုံ-၁၀-ဘာဒိန်

ပုံ-၁၀-ဘာဒိန်ကို ကြည့်ပြီး ဖြေကြားပါ။

၁။ ဘာဒိန်ပုံတွင် ဘာတွေ ပါသနည်း။

၂။ ဘာဒိန်ပုံတွင် ပါသော အရာများကို ဘယ်လို ခွဲခြားထားသနည်း။

၃။ ဘာဒိန်ပုံတွင် ပါသော အရာများကို ဘယ်လို အစီအစဉ်တကျ ဖော်ပြထားသနည်း။

၄။ ဘာဒိန်ပုံတွင် ပါသော အရာများကို ဘယ်လို အစီအစဉ်တကျ ဖော်ပြထားသနည်း။

၅။ ဘာဒိန်ပုံတွင် ပါသော အရာများကို ဘယ်လို အစီအစဉ်တကျ ဖော်ပြထားသနည်း။

၆။ ဘာဒိန်ပုံတွင် ပါသော အရာများကို ဘယ်လို အစီအစဉ်တကျ ဖော်ပြထားသနည်း။

၇။ ဘာဒိန်ပုံတွင် ပါသော အရာများကို ဘယ်လို အစီအစဉ်တကျ ဖော်ပြထားသနည်း။

၈။ ဘာဒိန်ပုံတွင် ပါသော အရာများကို ဘယ်လို အစီအစဉ်တကျ ဖော်ပြထားသနည်း။

၉။ ဘာဒိန်ပုံတွင် ပါသော အရာများကို ဘယ်လို အစီအစဉ်တကျ ဖော်ပြထားသနည်း။

၁၀။ ဘာဒိန်ပုံတွင် ပါသော အရာများကို ဘယ်လို အစီအစဉ်တကျ ဖော်ပြထားသနည်း။

လေးချက်၌ မူ ၂၀×မူလီ ၂၀=လေးချက် ၄၀၀
အနုတ်၌ မူ ၂၀×မူလီ ၂၀=အနုတ် ၄၀၀=၉၄၇ နည်း။
ဗဒ္ဓစက်လယ်ရာ ဧကမူမှာ ဘူမိဘေဒကို မူထားဆို၍ ကျန် ၉၁ ဣ ဿံ သင် ဟေ သော ဘေဒများကို မူနှင့် မူလီတဘေဒစီသွင်းပါ။

ဗဒ္ဓစက်လယ်ပုံ

ကုသိုလ် ကာမ	၈။	ကုသိုလ် ရူပ	၅။	ကုသိုလ် အရူပ	၄။
အကုသိုလ် ။	၁၂။	အကုသိုလ် ။	မ။	အကုသိုလ် ။	မ။
ဝိပါက် ။	၂၃။	ဝိပါက် ။	၅။	ဝိပါက် ။	၄။
ကြိယာ ။	၁၁။	ကြိယာ ။	၅။	ကြိယာ ။	၄။
				ပေါင်း လောကီစိတ်	၈၁။

(ကျန်ဘေဒမူနှင့် မူလီတခုစီကို ဘူမိဘေဒမူနှင့် အတူဆို)

လေးချက်စက်၌ ကာမကို မူထားဆို၍ ကျန် ၁၉ ခု မူနှင့် မူလီတခုစီသွင်းခဲ့လျှင် လေးချက်စက်ပင်လယ်သည်။

လေးချက်စက်လှည့်ပုံ

ကာမသာဖြစ်၍	ရူပစိတ်မဖြစ်	၅၄
ရူပသာဖြစ်၍	ကာမစိတ်မဖြစ်	၁၅
ကာမနှင့် ရူပစိတ်	၂ ပါးစုံဖြစ်	မ
ကာမနှင့် ရူပစိတ်	၂ ပါးစုံမဖြစ်	၁၂
	ပေါင်း လောကီစိတ်	၈၁

(ကျန်မူနှင့် မူလီတခုစီကို ကာမမူနှင့် အတူဆို)

အနုတ်နုတ်ပုံ

ကာမနှင့် ရူပစိတ်နုတ် ကျန်စိတ် ၁၂
နုတ်ရကိန်းနှင့် အကြွင်းပေါင်း တည်ကိန်း လောကီစိတ် ၈၁
(ကျန်မူနှင့် မူလီတခုစီကို ကာမမူနှင့် အတူဆို)

လောကီစိတ်အခဏ်းပြီး၏။

၁၆–လောကုတ္တရာစိတ်အကျဉ်းအဆုံးနိဂုံးကို ပြဆိုရာဂါထာ

စတုမဂ္ဂပုဘေဒေန၊ စတုဓာကုသလံ တထာ၊
ပါကံတသ ဖလတ္တာတိ၊ အဋ္ဌဓာ နုတ္တရံမတံ။

၁တုမဂ္ဂ ပုဘေဒေန၊ လေးပါးသော မဂ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ကုသလံ၊ ကုသိုလ်စိတ်သည်။ စတုဓာ၊ ၄ ပါးအပြားရှိ၏။ ပါကံ၊ ၁ပါက်စိတ်သည်။ တသ၊ ထိုကုသိုလ်စိတ်၏။ ဖလတ္တာ၊ အကျိုး၏အဖြစ်ကြောင့်။ တထာ၊ ထို့အတူ။ ၄ ပါးအပြားရှိ၏။ ဤတိ၊ ဤသို့။ အနုတ္တရံ၊ လောကုတ္တရာစိတ် ကို။ အဋ္ဌဓာ၊ ၈ ပါးအပြားရှိ၏ဟူ၍။ မတံ၊ သိအပ်၏။ ဤကား လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်း ၈ ပါးကို ပြဆိုရာဂါထာတည်း။

၁၇–စိတ်အကျဉ်းစက်ဝိုင်းပုံ

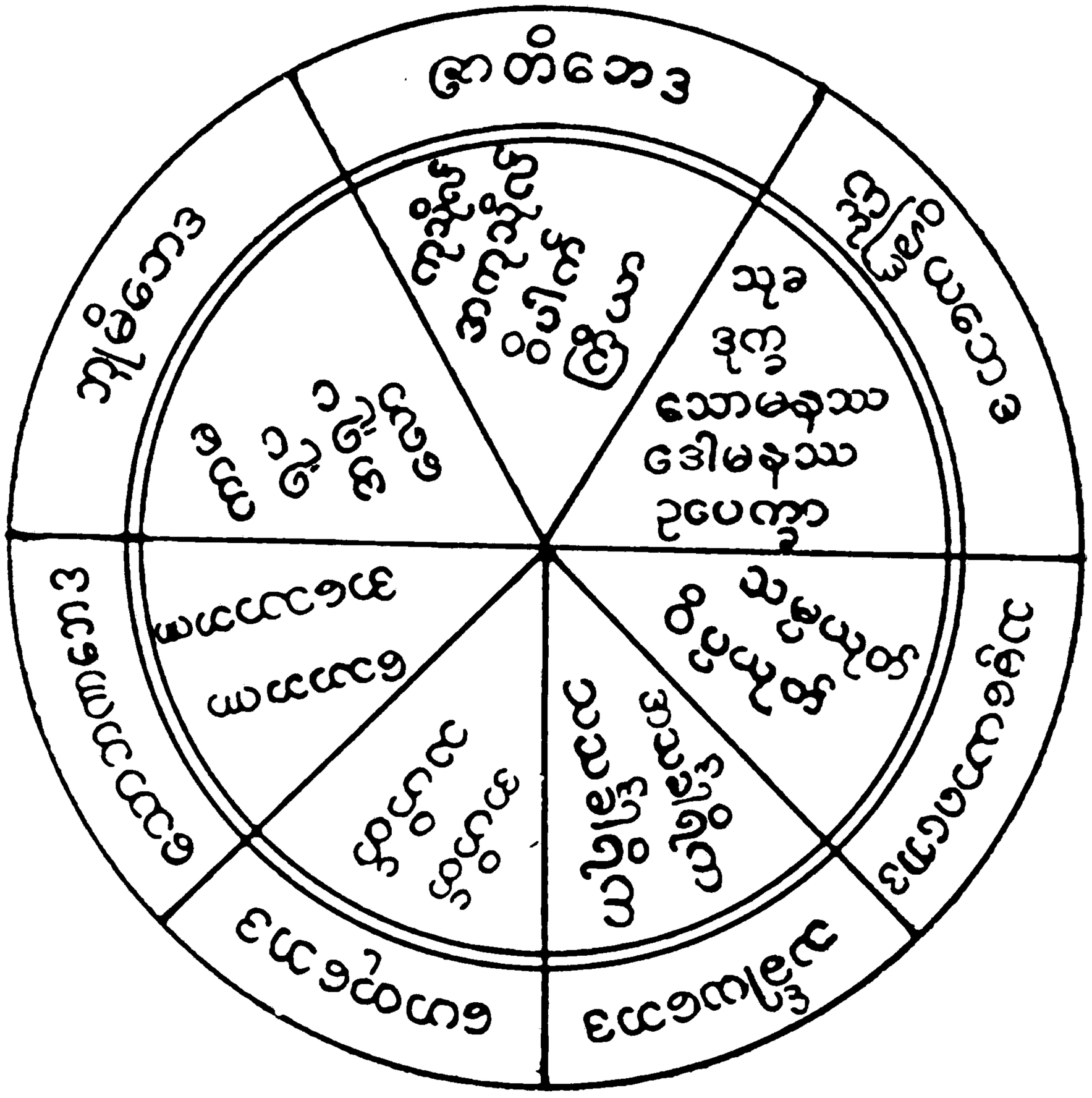

ဤစက်ဝိုင်းဌ ဗဒ္ဓစက် လေးချက်စက် အနုတ်အား‌ဖြင့် ၃ ပါး‌အပြား ရှိသည်။

ပထမဝိုင်း စိတ်အကျဉ်းတွင် ဤဘေဒများပါဝင်ခဲ့သည်(သတိပြုပါ)

ဗဒ္ဓစက်ဌ ကေမူ ဒွိမူ တိမူ စတုမူ ပဉ္စမူ ဆမူအား‌ဖြင့် ၆ ပါး‌ပြား လာသည်။

ကေမူဌ	မူ	၇×မူလိ	၆=ကေမူ	၄၂
ဒွိမူဌ	မူ	၇×မူလိ	၅=ဒွိမူ	၃၅
တိမူဌ	မူ	၇×မူလိ	၄=တိမူ	၂၀
စတုမူဌ	မူ	၇×မူလိ	၃=စတုမူ	၂၁
ပဉ္စမူဌ	မူ	၇×မူလိ	၂=ပဉ္စမူ	၁၄
ဆမူဌ	မူ	၇×မူလိ	၁=ဆမူ	၇=၁၄၇
လေးချက်ဌ	မူ	၂၁×မူလိ	၂၁=လေးချက်	၄၄၁
အနုတ်ဌ	မူ	၂၁+မူလိ	၂၁=အနုတ်	၄၄၁=သဝ၂၉

ဗဒ္ဓစက်လယ်ရာ ကေမူမှာ ဘူမိဘေဒကို မူထား‌ဆို၍ ကျန် ၈၁ ဤသဲ့ သင် ဟော သော ဘေဒများကို မူနှင့် မူလိ တခုစီ သွင်း‌ခဲ့လျှင် ဗဒ္ဓစက်ပင်။

ဗဒ္ဓစက်လယ်ပုံ

ကုသိလ်	ကာမ	ဂ။ကု	ရူပ	၅။ကု	အရူပ	၄။ကု	လော	၄။
အကုသိလ်	။	၁၂။အကု	။	ဗ။အကု	။	ဗ။အကု	။	ဗ။
ဒ်ပါက်	။	၂၃။ဝိ	။	၅။ဝိ	။	၄။ဝိ	။	၄။
ကြိယာ	။	၁၁။ကြိ	။	၅။ကြိ	။	၄။ကြိ	။	ဗ။

ပေါင်း စိတ်အကျဉ်း ၈၉။

(ကျန်ဘေဒမူနှင့် မူလိတခုစီကို ဘူမိဘေဒ မူနှင့် အတူ‌ဆို)

လေးချက်စက်ဌ ကာမကို မူထား‌ဆို၍ ကျန် ၂၁ ခု မူနှင့် မူလိတခုစီ သွင်း‌ခဲ့လျှင် လေးချက်စက်**ပင်လယ်**သည်။

လေးချက်စက်လည့်ပုံ

ကာမသာဖြစ်၍ ရူပစိတ်မဖြစ် ၁၄
ရူပသာဖြစ်၍ ကာမစိတ်မဖြစ် ၁၅
ကာမနှင့်ရူပစိတ် ၂ ပါစုံဖြစ် ၈
ကာမနှင့် ရူပစိတ် ၂ ပါးစုံမဖြစ် ၂၁
ပေါင်း စိတ်အကျဉ်း ၁၉

(ကျန်မူနှင့် မူလိတခုစီကို ကာမမူနှင့်အတူဆို)

အနုတ်နုတ်ပုံ

ကာမနှင့် ရူပစိတ်နုတ် ကျန်စိတ် ၂၀
နုတ်ရက်နှင့် အကြွင်းပေါင်းတည်ကိန်း စိတ်အကျဉ်း ၁၉

(ကျန်မူနှင့် မူလိတခုစိကို ကာမမူနှင့်အတူဆို)

၁၈—ဇာတိဘေဒကိုပြဆိုရာဂါထာ

ဒွါဒသာ ကုသလာနေဝံ၊ ကုသလာနေ ကဝိသတိ၊
ဆတ္တိံသေ ဝဝိပါကာနိ၊ ကြိယာစိတ္တာနိ ဂိသတိ။

ဝေဝံ-ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအပြားအားဖြင့်။ အကုသလာနိ၊ အကုသိုလ်စိတ်တို့လည်း ဒွါဒသဝေ၊ တဆယ့်နှစ်ပါးအပြားရှိကုန်သည်သာလျှင်၊ သိယုံ၊ ဖြစ်ကုန်၏း ကုသလာနိ၊ ကုသိုလ်စိတ်တို့သည်။ ဧကဝိသတိ၊ နှစ်ဆယ့်တပါး အပြားရှိကုန်သည်။ သိယုံ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဝိပါကာနိ၊ ဝိပါက်စိတ်တို့သည်။ ဆတ္တိံသ၊ သုံးဆယ့်ခြောက်ပါး အပြားရှိကုန်သည်။ သိယုံ ၊ဖြစ်ကုန်၏။ ကြိယာစိတ္တာနိ၊ ကြိယာစိတ်တို့သည်။ ဧကဝိသတိဝေ၊ နှစ်ဆယ်ရှိကုန်သည်သာလျှင်။ သိယုံ။ ဖြစ်ကုန်၏။

ဤကား—စိတ်အကျဉ်း ၁၉ ပါးကိုပြဆိုရာ ဇာတိဘေဒဂါထာတည်း

၁၉–ဘူမိဘေဒကိုပြဆိုရာဂါထာ

စတုပညာသဓာ ကာမေ၊ ရူပေ ပန္နရသီ ရယေ။
စိတ္တာနိ ဒွါဒသာ ရုပ္ပေ၊ အဌဓာနုတ္တရေ တထာ။

ကာမေ၊ ကာမတဆယ့်တဘုံ၌။ အဝစရာနိ၊ အဖြစ်များကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ စိတ်တို့ကို။ စတုပညာသဓာ၊ ငါးဆယ့်လေးပါး အပြားရှိကုန်၏ဟူ၍။ ပရမတ္ထဝိဒူ၊ ပရမတ်ကိုသိမြင် ဘုရားရှင်သည်။ ဤရယေ၊ ဟောတော်မူ၏။ ရူပေ၊ အသည်သတ်ကြဉ်သော ရူပတဆယ့်ငါးဘုံ၌။ အဝစရာနိ၊ ကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ တို့ကို။ ပန္နရသ၊ တဆယ့်ငါးပါးအပြားရှိကုန်၏ဟူ၍။ ပရမတ္ထဝိဒူ၊ သည်။ ဤရယေ၊ မူ၏။ အရူပေ၊အရူပလေးဘုံ၌။ အဝစရာနိ၊ ကုန်သော။ စိတ္တာနိတို့ကို။ ဒွါဒသ၊ တဆယ့်နှစ်ပါး အပြားရှိကုန်၏ဟူ၍။ ပရမတ္ထဝိဒူ၊ သည်။ ဤရယေ၊ မူ၏။ တထာ၊ထိုမှတပါး။ အနုတ္တရေ၊လောကုတ္တရာ(အဝတ္ထာ)ဘုံ၌။ စိတ္တာနိ၊ တို့ကို။ အဌဓာ၊ ရှစ်ပါးအပြားရှိကုန်၏ဟူ၍။ ပရမတ္ထဝိဒူ၊ သည်။ ဤရယေ၊ မူ၏။

ဤကား– စိတ်အကျဉ်း ၈၉ ပါးကိုပြဆိုရာဘူမိဘေဒ ဂါထာတည်း။

၂၀–အဆုံးနိဂုံးနှင့် နိဒါန်းကိုပြဆိုရာဂါထာ

ဇုတ္ထမေကူန နဝုတိ၊ ပဘေဒံပန မာနသံ၊
ကေဝီသ သတံဝါထ၊ ဝိဘဇန္တိ ဝိစက္ခဏာ။

ပန၊ နိဂုံးနှင့် နိဒါန်းကိုပြဆိုဦးအံ့။ မာနသံ၊အာရုံကိုသိမှု လက္ခဏာအားဖြင့် တပါးတည်းသောစိတ်ကို။ ဇုတ္ထံ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအပြားအားဖြင့်။ ကေူန နဝုတိပဘေဒံ၊ တရယုတ် ၉၀၊ ၀၇-၈၉ ပါးအပြားရှိကုန်၏ဟူ၍၊ ဝိစက္ခဏာ၊ ပညာရှိတို့သည်၊ ဝိဘဇန္တိ၊ ဝေဘန်ကြကုန်၏၊ကေဝီသ သတံ၊ တရာ့နှစ်ဆယ့်တပါးအပြားရှိ၏ဟူ၍။အထဝါ ဝိဘဇန္တိ၊ တနည်းတဖန်လည်း ဝေဘန်ကြကုန်သေး၏။

ဇုတ္ထမေကူန နဝုတိပဘေဒံပနမာနသံဖြင့်–စိတ်အကျဉ်း ၈၉ ပါးလုံး အဆုံးနိဂုံးကိုပြဆိုတော်မူသည်။

ကေဝိသ သတ်ဝါထဝ်ဘဇန္တိ ဝ်စက္ခဏာဖြင့်– စိတ်အကျယ် ၁၂၁ ပါးပြားလာပုံကိုပြလိုရှ် နိဒါန်းကိုပြဆိုတော်မူသည်။

ဤကား– စိတ်အကျဉ်း ၈၉ ပါးလုံးအဆုံးနိဂုံးနှင့် အကျယ် ၁၂၁ ပါးပြားလာပုံနိဒါန်းကို ပြဆိုရာဂါထာတည်း။

စိတ်သည် အာရုံကိုသိမှု (လက္ခဏာ) အားဖြင့် တမျိုးတပါးတည်း သာရှိသော်လည်း၊ ဘူမိဘေဒ ဇာတိဘေဒအားဖြင့် စိတ်အကျဉ်း ၈၉ ပါးနှင့် အကျယ် ၁၂၁ ပါးအပြားရှိသည်ဟု ရှေပညာရှိအများက ခွဲစိတ်ဝေဘန်ပြီး ထားခဲ့ကြလေသည်။

စိတ်အကျဉ်းပြီ၏။

—— xxo ——

၂၁–စိတ်အကျယ်စက်ပိုင်းပုံ

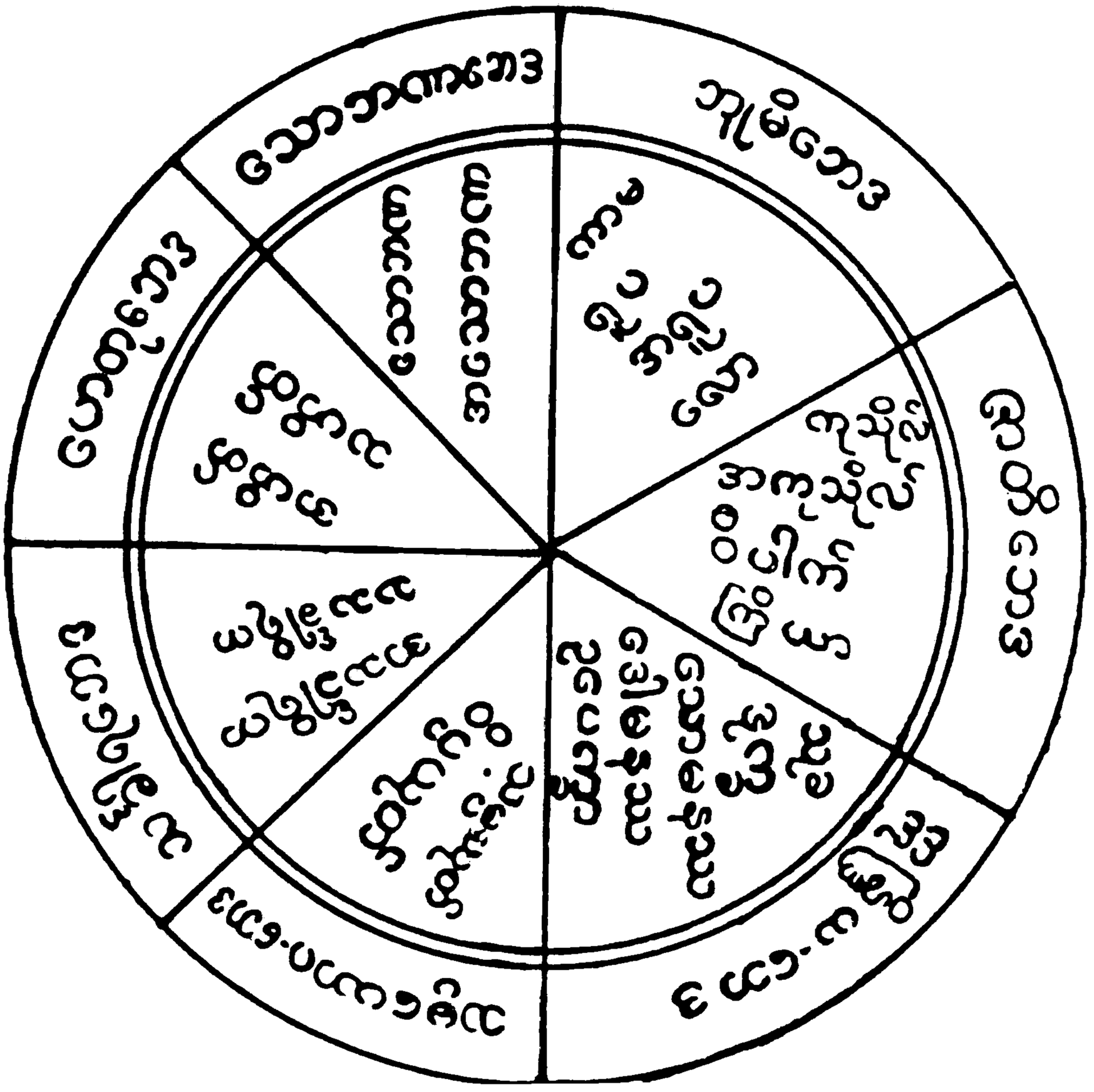

ဤစက်ပိုင်းကို စိတ်အကျဉ်းစက်ပိုင်းနှင့်အတူဆို (လောကျယ်သာ ထူးသည်ဟူလို)

ဗဒ္ဓစက်လယ်ပုံ

ကုသိုလ်	ကာမ	၈။ကု	ရူပ	၅။ကု	အရူပ	၄။ကု	လောကျယ်	၂၀။
အကုသိုလ်	။	၁၂။အကု	။	မ။အကု	။	မ။အကု	။	မ။
ဝိပါက်	။	၂၃။ဝိ	။	၅။ဝိ	။	၄။ဝိ	။	၂၀။
ကြိယာ	။	၁၁။ကြိ	။	၅။ကြိ	။	၄။ကြိ	။	မ။
							ပေါင်း စိတ်အကျယ်	၁၂၁။

(ကျန်ဘေဒမူနှင့် မူလီတခုစီကို ဘူမိဘေဒမူနှင့် အတူဆို)

လေးချက် စက်လှည့်ပုံ

ကာမသာဖြစ်၍	ရူပစိတ်မဖြစ်	၅၄
ရူပသာဖြစ်၍	ကာမစိတ်မဖြစ်	၁၅
ကာမနှင့် ရူပစိတ်	၂ ပါးစုံဖြစ်	မ
ကာမနှင့် ရူပစိတ်	၂ ပါးစုံမဖြစ်	၅၂
	ပေါင်း စိတ်အကျယ်	၁၂၁

(ကျန် မူနှင့် မူလီတခုစီကို ကာမမူနှင့် အတူဆို)

အနှုတ်နှုတ်ပုံ

ကာမနှင့် ရူပစိတ်နုတ် ကျန် အရူပနှင့် လောကျယ် ၅၂။
နုတ်ရကိန်းနှင့် အကြွင်းပေါင်း တည်ကိန်းစိတ်အကျယ် ၁၂၁။
(ကျန် မူနှင့် မူလီတခုစီကို ကာမမူနှင့် အတူဆို)

၂၂–လောကုတ္တရာစိတ်အကျယ်ကိုပြဆိုရာဂါထာ

ဈာနင်္ဂယောဂ ဘေဒေန၊ ကတွေ ကေကန္တုပဋ္ဌဓာ၊
ဝုစ္စတာ နုတ္တရံ စိတ္တံ၊ စတ္တာ လီသ.ဝိဓန္တိဓ။
တု၊ အကျဉ်းချုပ်ကား။ ဈာနင် ယောဂဘေဒေန၊ ဈာန်အင်္ဂါတိုနှင့်၊

ယှဉ်သောအပြားအားဖြင့်။ ဧကေကံ၊ တပါးတပါးသော လောကုတ္တရာ စိတ်ကို။ ပဋ္ဌမာ၊ ငါးပါးစီပြားသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ အနုတ္တရံ၊ လောကုတ္တရာဖြစ်သော။ စိတ္တံ။ စိတ်ကို။ စတ္တာလီသ,ဝိဓန္တိမ၊ လေးဆယ် အပြားရှိ၏ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ဆို အပ်၏။

ဤကား အကျယ်လေးဆယ်ပြားပုံကို ပြဆိုရာဂါထာတည်း။

၂၃–လောကီနှင့် လောကုတ္တရာစိတ်ကို ပြဆိုရာဂါထာ

ယထာစ ရူပါဝစရံ၊ ဂယှတာ နုတ္တရံ တထာ၊
ပဌမာဒိ ဈာနဘေဒေ၊ အာရုပ္ပဋ္ဌာပိ ပဋ္ဌမေ။
ဧကာဒသ ဝိဓံ တသ္မာ၊ ပဌမာဒိက မိရိတံ၊
ဈာနမေကေကမန္တေတု၊ တေဝီသတိဝိဓံဘဝေ။

ရူပါဝစရံ၊ ရူပါဝရစိတ်ကို။ ပဋ္ဌမာဒိ ဈာနဘေဒေ၊ ပထမဈာန်အစရှိသော ဈာန်အပြားဌ်။ ဂယှတိယထာ၊ သွင်းယူအပ်သကဲ့သို့။ တထာ၊ ထို့အတူ။ အနုတ္တရံ၊ လောကုတ္တရာစိတ်ကို။ ပဌမာဒိ ဈာနဘေဒေ,ဌ်။ ဂယှတိ၊ သွင်းယူအပ်၏။ အာရုပ္ပဋ္ဌာပိ၊ အာရုပ္ပစိတ်ကိုလည်း။ ပဋ္ဌမေ၊ ပဋ္ဌမဈာန်ဌ်။ ဂယှတိ၊၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ပထမာဒိ၊ ပထမဈာန်အစရှိသော။ ဧကေကံ၊ တမျိုးတမျိုးသော။ ဈာနံ၊ ဈာန်နှင့် ယှဉ်သောစိတ်ကို (ဈာန်စိတ်ကို) ဧကာဒသဝိဓံ၊ တဆယ့်တပါးစီအပြားရှိ၏ဟူ၍။ ဤရိတံ၊ ဆိုအပ်၏။ အန္တေတု၊ နောက်ဆုံး ပဋ္ဌမဈာန် စိတ်ဌ်ကား။ တေဝီသတိဝိဓံ၊ နှစ်ဆယ့်သုံးပါး အပြားရှိသည်။ ဘဝေ၊ဖြစ်၏။

ဤကား လောကီနှင့် လောကုတ္တရာ ဈာန်စိတ်များကို သိမ်းကြီးစုရုံး၍ ပဈာန်မည်၍ မည်မျှ ဒုဈာန်မည်၍ မည်မျှစီ စသည်ဖြစ် ပြားလာပုံကို ရေတွက်ပြဆိုရာ နှစ်ဂါထာတည်း။

၂၄–ဥပမာနှင့် ဥပမေယျ မှတ်သားဘွယ်

ထင်ရှားရာဝတ္ထု တခုခုကို (ဥပမာန) ဟုဆိုသည်။
မထင်ရှားရာဝတ္ထု တခုခုကို (ဥပမေယျ) ဟုဆိုသည်။

ရူပစိတ်များ၏ ပစျာန် စသည်အတွင်း၌ သွင်းယူရခြင်းမှာ ထင်ရှားသည့်အတွက် (ဥပမာန) ဘက်ကိုထားဆိုခဲ့၍ လောကုတ္တရာစိတ်များ၏ ပစျာန် စသည်၌ သွင်းယူရပုံမှာ မထင်ရှားသည့်အတွက် (ဥပမေယျ) ဘက်ကိုထားဆိုခဲ့ပြီးလျှင် ရူပါဝစရံ၊ကို ပဌမာဒိစျာနဘေဒေ၊၌။ဂယှတိ ယထာ၊သို့။ တထာ၊ထူ။ အနုတ္တရံ၊ကို။ ပဌမာဒိစျာနဘေဒေ၊၌။ ဂယှတိ၊ ၏(ဒါ့ကြောင့်)ရှေ့ဆရာမြတ်တို့က ဤသို့အနက်ပေးပုံများကို သတ်မှတ်တော်မူခဲ့ကြပေသည်။

၂၅–ကုသိုလ်နှင့် ဝိပါက်စိတ်အကျယ်ကို ပြဆိုရာဂါထာ

သတ္တတိံသ ဝိဓံပုညံ၊ ဒွိပညာသဝိဓံ တထာ၊
ပါကမိစ္ဆာဟု စိတ္တာနိ၊ ကေဝီသ သတံဗုဓာ။

ပုညံ၊ ကုသိုလ်စိတ်သည်။ သတ္တတိံသဝိဓံ၊ သုံးဆယ့် ခုနှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ပါကံ၊ ဝိပါက်စိတ်သည်၊ ဒွိပညာသဝိဓံ၊ ငါးဆယ့်နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ဣတိ။ ဤသို့။ စိတ္တာနိ၊ စိတ်အကျဉ်းတို့ကို၊ ကေဝီသ သတံ၊ စိက်အကျယ် တရာ့နှစ်ဆယ့်တပါး အပြားရှိ၏ ဟူ၍။ ဗုဓာ၊ ပညာရှိတို့သည်၊ အာဟု၊ ဆိုကြကုန်၏။

ဤကား ကုသိုလ်နှင့် ဝိပါက်စိတ် အကျယ်ကို ပြဆိုရာဂါထာတည်း။

စိတ်ပိုင်း-ပထမဆင့်ဒုတိယပိုင်း

ပြီးပြီ။

စေတသိက်ဝိုင်း ဒုတိယဝိုင်း။

၁—စေတသိက်အကျဉ်းနိဂုံးဂါထာ

တေရသည်သမာနာစ၊ စုဒ္ဓသာကုသလာတထာ။
သောဘဏာပဉ္စ ဝိသာတိ၊ ဒ္ဓိပညာသ ပဝုစ္စရေ။

စ-အကျဉ်းချုံး၍ နိဂုံးကိုပြဆိုဦးအံ့။ တွော်ဝတာ၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့်။ အညသမာနာ၊ အညသမာန်း မည်ကုန်သော။ တေရသ၊ ၁၃ ပါးသောစေတသိက်တို့ဝင်း။ တထာ၊ ထို့မှတပါး။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်မည်ကုန်သော။ စုဒ္ဓသ၊ ၁၄ ပါးသောစေတသိက်တို့ဝင်း။ သောဘဏာ၊ သောဘဏမည်ကုန်သော။ ပဉ္စဝိသ၊ ၂၅ ပါးသောစေတသိက်တို့ဝင်း။ ဋ္ဌတိ၊ ဤသို့။ ဒ္ဓိပညာသ၊ ၅၂ ပါးတို့ဟူ၍။ ပဝုစ္စရေ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

ဤကား စေတသိက်များအကျဉ်းချုံး၍နိဂုံးကိုပြဆိုရာဂါထာတည်း။

တေရသညသမာနာဖြင့်၊ အညသမာန်းစေတသိက်စု ၁၃ ခုကိုပြဆိုသည်။ စုဒ္ဓသာကုသလာဖြင့်၊ အကုသိုလ်စေတသိက်စု ၁၄ ခုကိုပြဆိုသည်။ သောဘဏာပဉ္စဝိသဖြင့်၊ သောဘဏစေတသိက်စု ၂၅ ခုကိုပြဆိုသည်။ ဒ္ဓိပညာသဖြင့်၊ စေတသိက်လုံးရေစု ၅၂ ခုကို ပြဆိုသည်။

၂-သမ္ပယောဂနည်းအချီးဂါထာ

တေသံစိတ္တာ ဝိယုတ္တာနံ၊ ယထာယောဂ မိတေပရံ၊
စိတ္တုပ္ပါဒေသု ပစ္စေကံ၊ သမ္ပယောဂေါပဝုစ္စတိ။

ဋ္ဌတော၊ ဤအခါမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ စိတ္တာဝိယုတ္တာနံ၊ စိတ်နှင့်မကွေးကွာယှဉ်ကြကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုစေတသိက်တို့၏။ စိတ္တုပ္ပါဒေသု၊ ဖြစ်သောစိတ်တို့၌။ ပစ္စေကံအသီးသီး (ကိုယ်စီကိုယ်ငှ) သမ္ပယောဂေါ၊ ယှဉ်ပုံယှဉ်နည်းကို။ ယထာယောဂံ၊ ယှဉ်ထိုက်သည်အားလျော်စွာ။ ပဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

တေသံစိတ္တာဝိယုတ္တာနံ ယထာယောဂ မိတောပရံဖြင့်၊ သမ္မယောဂနည်း အချီးနိဒါန်းကိုပြဆိုသည်။

စိတ္တုပ္ပါဒေသုပစ္စေကံ သမ္မဒယောဂေါပဝုစ္စတိဖြင့်၊ စေတသိက်တို့၏ စပ်ဆစ် အသီးသီး (ကိုယ်စီကိုယ်ငဲ) ယှဉ်ရကြဉ်ရ သမ္မယောဂနည်းကိုပြဆိုသည်။

၃—အကျဉ်းသမ္မယောဂ ၅ နည်းဂါထာ

သတ္တ သမ္ဘတ္ထယုဇ္ဇန္တိ၊ ယထာယောဂံ ပကိဏ္ဏကာ၊
စုဒ္ဒသာကုသလေသ္ဝေ၀၊ သောဘနေသ္ဝေ၀ သောဘနာ။

သတ္တ၊ သမ္ဘစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ၇ ပါးတို့သည်။ သမ္ဘတ္ထ၊ အလုံးစုံသောစိတ်တို့၌။ ယုဇ္ဇန္တိ၊ ယှဉ်ကုန်၏။ ပကိဏ္ဏကာ၊ ပကိဏ်းစေတသိက် ၆ ပါးတို့သည်။ သမ္ဘတ္ထ၊ အလုံးစုံသောစိတ်တို့၌။ ယထာယောဂံ၊ ယှဉ်သင့်သည်အားလျော်စွာ။ ယုဇ္ဇန္တိ၊ ယှဉ်ကုန်၏။ စုဒ္ဒသ၊ ၁၄ ပါးသောအကုသိုလ်စေတသိက်တို့သည်။ အကုသလေသ္ဝေ၀၊ အကုသိုလ်စိတ်တို့၌သာလျှင်။ ယထာယောဂံ၊ စွာ။ ယုဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ သောဘနာ၊ သောဘဏစေတသိက် ၂၅ ပါးတို့သည်။ သောဘနေသ္ဝေ၀၊ သောဘဏစိတ်တို့၌သာလျှင်။ ယထာယောဂံ၊ စွာ။ ယုဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဤမှ-နောက်၌ အကျဉ်းခေါင်းစဉ်အတိုင်း အကျယ်အသုံးပြုလိမ့်မည်။

၄—ပကိဏ်းစေတသိက် ယှဉ်ကြဉ်ဂါထာ

ဆသဋ္ဌိ ပဉ္စုပညာသာ၊ ကောဒသစ သောဠသ။
သတ္တာတိ ဝိသတိစေ၀၊ ပကိဏ္ဏက ဝိဝဇ္ဇိတာ။
ပဉ္စုပညာသ ဆသဋ္ဌိ၊ ဠသတ္တာတိ တိသတ္တာတိ။
ဧကပညာသစေကူန၊ သတ္တာတိသ ပကိဏ္ဏကာ။

ပန၊ အကျဉ်းချုပ်ကား။ ပကိဏ္ဏကဝိဝဇ္ဇိတာ၊ ပကိဏ်းစေတသိက်သည်ကြဉ်အပ်ကုန်သော၊ ဧကစိတ္တုပ္ပါဒါ၊ ထိုစိတ်တို့သည်။ ယထာက္ကမံ အစဉ်အတိုင်း။ ဆသဋ္ဌိ၊ ၆၆ ပါးသည်၎င်း။ ပဉ္စုပညာသ၊ ၅၅ ပါးသည်၎င်း။ ကောဒသ၊ ၁၃ ပါးသည်၎င်း။ သောဠသ၊ ၁၆ ပါးသည်၎င်း။

သတ္တတိ၊ ၇၀ သည်ဂုဏ်း။ ဒိသတိစေဝ၊ ၂၀ သည်ဂုဏ်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သပကိဏ္ဏကာ၊ ပကိဏ်းစေတသိက်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော။ စေတစိတ္တုပ္ပါဒါတို့သည်။ ယထာက္ကမံ၊ တိုင်း။ ပဉ္စုပညာသ၊ ၅၅ ပါးသည်ဂုဏ်း။ ဆသဋ္ဌိ၊ ၆၆ ပါးသည်ဂုဏ်း။ အဋ္ဌသတ္တတိ၊ ၇၈ ပါးသည်ဂုဏ်း။ တိ သတ္တတိ၊ ၇၃ ပါးသည်ဂုဏ်း။ ကေပညာသစ၊ ၅၁ ပါးသည်ဂုဏ်း။ ကုန်သတ္တတိ၊ တခုယုတ် ၇၀ သည်ဂုဏ်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ရှေ၌ထာဖြင့် ပကိဏ်းစေတသိက်တို့ အစဉ်အတိုင်း ကြဉ်စိတ်ကို ပြဆိုသည်။

နောက်၌ထာဖြင့် ပကိဏ်းစေတသိက်တို့ အစဉ်အတိုင်း ယှဉ်စိတ်ကိုပြဆိုသည်။

ပကိဏ်းစေတသိက် ယှဉ် ကြဉ် အရပြီး၏။

—oOo—

၅—အညသမာန်း ကျယ် ကျဉ်း ယှဉ် ကြဉ်

အကျယ်	၁၂၁။	၅၅။	၆၆။	၁၁၀။	၁၀၅။	၅၁။	၁၀၁။
ယှဉ်	+	+	+	+	+	+	+
အကျဉ်း	၈၉	မ	မ	၇၈	၇၃	မ	၆၉။

အညသမာန်း ၁၃ သမ္မစ်တွာ တက် စာ မိ ဓိရိ ဝိ ဆန် ၇ဌာန။

အကျဉ်း		မ	မ	မ	၁	၁၆	မ ၂၀
ကြဉ်		+	+	+	+	+	+ +
အကျယ်		မ	၆၆	၅၅	မ	မ	၇၀ မ

လေးချက်စက်၌ မူ ၇×မူလိ ၇=လေးချက်စက်စက် ပေါင်း ၄၉ နည်း။ သမ္မစိတ္တာသာဓာရဏာကိုမူထား၍ ကျန် ၆ ဒုမူနှင့် မူလိတခု စီသွင်းပါ့လေ။

လေးချက်စက်လည့်ပုံ

၁။ သမ္မစိတ္တာနှင့်သာယှဉ်၍၊ ဝိတက်မယှဉ် ၆၆
၂။ ဝိတက်နှင့်သာယှဉ်၍၊ သမ္မစိတ္တာမယှဉ် မ
၃။ သမ္မစိတ္တာနှင့် ဝိတက် ၂ ပါးစုံယှဉ် ၁၁
၄။ သမ္မစိတ္တာနှင့် ဝိတက် ၂ ပါးစုံမယှဉ် မ=၁၂၁။

(ကျန် မူနှင့် မူလိတခုစီကို သမ္မစိတ္တာမူနှင့်အတူဆို)

အညသမာန်းစေတသိက် လေးချက်စက်
လှည့်နည်းပြု၏။

——oOo——

၆—အညသမာန်း အညီ အညွတ်ယှဉ်

ပက်ကဏ်း ၆ ပါးအညီယှဉ် ၂၇
လောဘမူ သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၄
မဟာကုသိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၄
မဟာဝိပါက် သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၄
မဟာကြိယာ သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၄
ပထမဈာန်စိတ် ၁၁=၂၇။

ပကိဏ်း ၅ ပါးအညီယှဉ် ၃၀
လောဘမူ ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်စိတ် ၄
ဒေါမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၂
သောမနဿ သဟဂုတ် ဟသိတုပ္ပါဒ် ၁
မဟာကုသိုလ် ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်စိတ် ၄
မဟာဝိပါက် ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်စိတ် ၄
မဟာကြိယာ ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်စိတ် ၄
ဒုတိယဈာန် ၁၁=၃၀။

ပကိဏ်း ၄ ပါးအညီယှဉ် ၁၄
ဥပေက္ခာ သဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ်စိတ် ၁
ဥပေက္ခာ သဟဂုတ် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် ၁
သောမနဿ သဟဂုတ် သန္တီရဏစိတ် ၁
တတိယဈာန်စိတ် ၁၁=၁၄။
ပကိဏ်း ၃ ပါးအညီယှဉ် ၄၀
ဥပေက္ခာ သဟဂုတ် ဝိစိကိစ္ဆာ သမ္ပယုတ်စိတ် ၁
ဥပေက္ခာ သဟဂုတ် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် ၁
ဥပေက္ခာ သဟဂုတ် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းစိတ် ၂
ဥပေက္ခာ သဟဂုတ် သန္တီရဏစိတ် ၂
စတုတ္ထဈာန် ၁၁–ပဉ္စမဈာန် ၂၃ ၃၄=၄၀။
ပကိဏ်း ၆ ပါးလုံးနှင့်မယှဉ် ၁၀
ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်စိတ် ၁၀
ပေါင်းစိတ်အကျယ် ၁၂၁။

[ဆောင်] ပကိဏ်းခြောက်ဖြာ၊ သတ္တာဓိသ၊ ဂါဝသုံးဆယ်၊ လေးဝယ်စုဒ္ဓ၊ တိကတာလီ၊ ဆယ်လီကင်းပ၊ သရုပ် ပြသည်၊ ပေါင်းထ စိတ်ကျယ် ဖြစ်သတည်း။

အညသမာန်၊ စေတသိက် အခက်၊ ပြု၏။

——xxo——

၇–အကုသိလသမ္ပယောဂ ၅ နည်း ဂါထာ

သဗ္ဗာပုညေသု စတ္တာရော၊ လောဘမူလေ တယောဂတာ၊
ဒေါသမူလေသုစတ္တာရော၊ သသင်္ခါရေဒွယံတထာ၊
ဝိစိကိစ္ဆာဝိစိကိစ္ဆာ၊ စိတ္တေစာတိစတုဒ္ဒသ၊
ဒွါဒသာကုသလေသွေဝါ သမ္ပယုဇ္ဇန္တိပဉ္စဓါ။

စတ္တာရော၊ ၄ ပါးသော စေတသိက်တို့သည်။ သဗ္ဗာ ပုညေသု၊ အလုံးစုံသော အကုသိလစိတ်တို့၌။ ဂတာ၊ဖြစ်ကုန်၏။တယော၊ ၃ ပါး

သော စေတသိက်တို့သည်။ လောဘမူလေ၊ လောဘမူ စိတ်၌သာလျှင်။ ဂတာ၊ဖြစ်ကုန်၏။ စတ္တာရော၊ ၄ ပါးသောစေတသိက်တို့သည်။ ဒေါသမူလေသု၊ဒေါသမူစိတ်တို့၌သာလျှင်။ဂတာ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဒွယံ၊ထိန, မိဒ္ဓ, ၂ ပါးအပေါင်းသည်။ သသင်္ခါရော၊သသင်္ခါရိကစိတ် ၅ ပါး၌သာလျှင်။ ဂတံ၊ ဖြစ်၏။ တထာ၊ ထိမှတပါး ဝိစိကိစ္ဆာ ဝိစိကိစ္ဆာ စေတသိက်သည်။ ဝိစိကိစ္ဆာစိတ္တော၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတ် စိတ်၌သာလျှင်။ ဂတာ၊ ဖြစ်၏။ ဒုတိ၊ဤသို့ စုဒ္ဒသ ၁၄ ပါးသောအကုသိလ်စေတသိက်တို့သည်။ ဒွါဒသာကုသလေသွေ၊ ၁၂ ပါးသော အကုသိလ်စိတ်တို့၌သာလျှင်။ ပဉ္စဓာ ၅ပါး အပြားအား၊ဖြင့် သမ္မယုဇ္ဇန်၊ ယှဉ်ကုန်၏။

၈—အကုသိလ် ကျယ် ကျဉ်း ယှဉ်ကြဉ်

အကျယ်	မ	မ	မ	မ	မ	မ	မ	မ
ယှဉ်	+	+	+	+	+	+	+	+
အကျဉ်း	၁၂	ဂ	၄	၄	၂	၅	၁	+
	အက္ခ	စေ	၁၄	မောစတုက်	လောဘ	ဒိဋ္ဌိ		
	မာန	ဒေါစတုက်	ထိဒုက်	ဝိကော		=၇	ဌာန။	
အကျဉ်း	၇၇	ဂ၁	ဂ၅	ဂ၅	ဂ၇	ဂ၄	ဂဂ	
ကြဉ်	+	+	+	+	+	+	+	
အကျယ်	၁၀၉	၁၁၃	၁၁၇	၁၁၇	၁၁၉	၁၁၆	၁၂၀။	

လေးချက်စက်၌ မူ ၇×မူလိ ၇= လေးချက်စက် ပေါင်း ၄၉ နည်း။ မောစတုက်ကိုမူထား၍၊ ကျန် ၆ ခု မူနှင့် မူလိ တခုစီသွင်းပါလေ။

၎လေးချက်စက် လှည့်ပုံ

၁။ မောစတုက်နှင့်သာယှဉ်၍၊ လောဘ၎ယှဉ် ၄
၂။ လောဘနှင့်သာယှဉ်၍၊ မောစတုက်မယှဉ် မ
၃။ မောစတုက်နှင့် လောဘ ၂ ပါးစုံယှဉ် ဂ
၄။ မောစတုက်နှင့် လောဘ ၂ ပါးစုံမယှဉ် မ=၁၂။

[ကျန် မူနှင့် မူလိ စာခုစီကို မောစတုက် မူနှင့် အတူဆို]

အကုသိလိစေတသိက်လေးချက်နည်းပြီး၏။

၉–အကုသိုလ် အညီအညွတ်ယှဉ်

ဒေါသမူ သသခ်ါရိုက ၁ ပါးဦးယှဉ် ၁၀
မောစတုက် ၄၊ ဒေါစတုက် ၄၊ ထိဒုက် ၂=၁၀
ဒေါသမူ အသခ်ါရိုက ၁ ပါးဦးယှဉ် ၈
မောစတုက် ၄၊ ဒေါစတုက် ၄=၈
လောဘမူသမ္ပယုတ်သသခ်ါရိုက ၂ ပါးဦးယှဉ် ၈
မောစတုက် ၄၊ လောဘ ဒိဋ္ဌိ ၂၊ ထိဒုက် ၂=၈
လောဘမူဝိပ္ပယုတ် သသခ်ါရိုက ၂ ပါးဦးယှဉ် ၈
မောစတုက် ၄၊ လောဘမာန ၂၊ ထိဒုက် ၂=၈
ဤကား–စိတ်လုံးရေတူ ၅ ပါးဘွင်စေတသိက်လုံးရေတူ ၈ ပါးယှဉ်၏။

လောဘမူသမ္ပယုတ် အသခ်ါရိုက ၂ ပါးဦးယှဉ် ၆
မောစတုက် ၄၊ လောဘ ဒိဋ္ဌိ ၂=၆
လောဘမူဝိပ္ပယုတ် အသခ်ါရိုက ၂ ပါးဦးယှဉ် ၆
မောစတုက် ၄၊ လောဘ မာန ၂=၆
ဤကား–စိတ်လုံးရေတူ ၄ ပါးတွင် စေတသိက်လုံးရေတူ ၆ ပါးယှဉ်၏။

ဝိစိကိစ္ဆာစိတ် ၁ ပါးဦးယှဉ် ၅ ။
မောစတုက် ၄၊ ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက် ၁=၅
ဥဒ္ဓစ္စစိတ် ၁ ပါးဦးယှဉ် ၄
အကုသလ သဘာဝရဏ (ခေါ်) မောစတုက် ၄
ပေါင်း အကုသိုလ်စိတ် ၁၂

[ဆောင်] ဒဿတစ်ယူ၊ ရှစ်မူပဉ္စ၊ ခြောက်ဝစတု၊ ငါးခုကော၊
လေးမှာတခု၊ ပေါင်းစု သခ်ျာ၊ ဆယ့်နှစ် ဖြာသည်၊
မှတ်ပါအကုစိတ်သဘတည်း။

အကုသိုလ်စေတသိက်အခက်းပြီး၏။

၁၀—သောဘဏ သမ္ပယောဂ ၄ နည်း ဂါထာ

ကျေန ဝိသတိ ဓမ္မာ၊ ဇာယန္တေ ကုန သဋ္ဌိသု၊
တယောသောဋ္ဌသစိတ္တေသု၊ အဋ္ဌဝိသတိ ယံဒွယံ၊
ပညာ့ပကာသိတာ သတ္တ၊ စတ္တာလီသ ဝိဓေသုပိ၊
သမ္ပယုတ္တာ စတုဓေဝ၊ သောဘဏေသွေဝ သောဘဏာ။

ကျေနဝိသတိ၊ တခုယုတ် [၂၀] သော၊ ဓမ္မာ၊ သောဘဏသာဓာရဏ စေတသိက် ၁၉ ပါးတို့သည်၊ ကျေနသဋ္ဌိသု၊ တခုယုတ် [၆၀] သော သောဘဏစိတ်တို့၌၊ ဇာယန္တိ၊ဖြစ်ကုန်၏၊တယော ၃ ပါးသောဝိရတီစေတသိက်တို့သည်၊ သောဋ္ဌသစိတ္တေသု၊ ၁၆ ပါးသောစိတ်တို့၌၊ ဇာယန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏၊ဒွယံ၊အမ္ပမညာစေတသိက် ၂ ပါးအပေါင်းသည်၊ အဋ္ဌဝိသတိယံ၊ ၂၈ ပါးသောစိတ်တို့၌သာလျှင်၊ ဇာတယိ၊ဖြစ်၏၊ ပညာ ပညာစေတသိက်ကို။ သတ္တစတ္တာလီသဝိဓေသုပိ၊ ၄၇ ပါးအပြားရှိသောစိတ်တို့၌၊ ပကာသိတာ၊ပြအပ်ကုန်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။သောဘဏာ၊ သောဘဏာ စေတသိက်တို့သည်၊ သောဘဏေသွေဝ၊ သောဘဏစိတ်တို့၌သာလျှင်၊ စတုဓာ၊ ၄ ပါး အပြားအားဖြင့်။ သမ္ပယုတ္တာ၊ ယှဉ်ကုန်၏။

၁၁—သောဘဏ ကျယ် ကျဉ်း ယှဉ်ကြဉ်

အကျယ်	၉၁	၄၈	မ	၇၉
ယှဉ်	+	+	+	+
အကျဉ်း	၅၉	၁၆	၂၈	၄၇

သောဘဏစေ ၂၅၊ သာဓာရဏ၊ဝိရတီ၊အပ္ပမညာ၊ပညာ=၄ဌာန။

အကျဉ်း	၃၁	၇၃	၆၁	၄၂
ကြဉ်	+	+	+	+
အကျယ်	မ	ဖ	၉၃	မ

လေးချက်စက်၌ မူ ၄×မူလီ ၄=ပေါင်းလေချက်စက် ၁၆ နည်း။

သောဘဏသာဓာရဏကို မူထားဆို၍ ကျန် ၃ ခု မူနှင့် မူလီ တခုစီ သွင်းပါလေ။

လေးချက်စက် လည့်ပုံ

၁။ သောဘဏသာဓာရဏနှင့်သာယှဉ်၍ ဝိရတီမယှဉ် ၄၃
၂။ ဝိရတီနှင့်သာယှဉ်၍ သောဘဏသာဓာရဏမယှဉ် မ
၃။ သောဘဏသာမာရဏနှင့် ဝိရတီ ၂ ပါးစုံယှဉ် ၁၆
၄။ သောဘဏသာဓာရဏနှင့် ဝိရတီ ၂ ပါးစုံမယှဉ် ၃၀=၈၉။
ကျန်မူနှင့် မူလိဘာခုစီကို သောဘဏသာဓာရဏမူနှင့်အတူဆို။

သောဘဏစေတသိက်လေးချက်စက်နည်းပြီး၏။

၁၂-သောဘဏ အညီအညွတ်ယှဉ်

သောဘဏ ၂၅၌ အညီယှဉ် ၄
မဟာကုသိလညာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄
သောဘဏ ၂၄၌ အညီယှဉ် ၄
မဟာကုသိလညာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄
သောဘဏ ၂၃၌ အညီယှဉ် ၈
လောကုတ္တရာစိတ်အာကျဉ်း ၈
သောဘဏ ၂၂၌ အညီယှဉ် ၁၆
မဟာကြိယာညာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄
ပဋ္ဌမဈာန်ကြဉ် မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၁၂=၁၆။
သောဘဏ ၂၁၌ အညီယှဉ် ၄
မဟာကြိယာညာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄
သောဘဏ ၂၀၌ အညီယှဉ် ၁၉
မဟာဝိပါက် ညာ သံ ၄ မဟဂ္ဂုတ် ပဋ္ဌမဈာန်စိတ် ၁၅=၁၉။
သောဘဏ ၁၉၌ အညီယှဉ် ၄
မဟာဝိပါက်ညာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄
ပေါင်း သောဘဏစိတ်အကျဉ်း ၅၉

[ဆောင်] နှစ်ဆယ့်ငါပါး၊ ယှဉ်ငြားလေးခု၊ စတုဝီသာ၊ လေးဖြာယှဉ်ကြ၊တေဝီသကား၊ ယှဉ်ငြားအဋ္ဌ၊ ဒွါဝီသမှာ၊ ဆယ့်ခြောက်လာလော့၊ ဧကဝီသ၊ လေးခုရ၏၊ ဝီသဆယ့်ကိုး၊ဆယ့်ကိုးဇယ၊ ပေါင်းထစုယူ၊ ဧကူနာဆ၊ သန်ျာရသည်၊ မှတ်ကြစိတ်သော အကျဉ်းတည်း။

သောဘဏစေတသိက်အခဏ်းပြီး၏၊

———oOo———

၁၃—သမ္ပယောဂ ၁၇ နည်းယူပုံ

၁။	ဝိစိကိစ္ဆာသည်	ယှဉ်	၁+ကြဉ်	၈၈=	၈၉
၂။	ဒေါစတုက်သည်	ယှဉ်	၂+ကြဉ်	၈၇=	၈၉
၃။	ဒိဋ္ဌိ မာသည်	ယှဉ်	၄+ကြဉ်	၈၅=	၈၉
၄။	ထိန မိဒ္ဓသည်	ယှဉ်	၅+ကြဉ်	၈၄=	၈၉
၅။	လောဘသည်	ယှဉ်	၈+ကြဉ်	၈၁=	၈၉
၆။	မောစတုက်သည်	ယှဉ်	၁၂+ကြဉ်	၇၇=	၈၉
၇။	ဝိရတီသည်	ယှဉ်	၁၆+ကြဉ်	၇၃=	၈၉
၈။	အပ္ပမညာသည်	ယှဉ်	၂၈+ကြဉ်	၆၁=	၈၉
၉။	ပညာသည်	ယှဉ်	၄၇+ကြဉ်	၄၂=	၈၉
၁၀။	ပီတိသည်	ယှဉ်	၅၁+ကြဉ်	၇၀=၁၂၁	
၁၁။	ဝိတက်သည်	ယှဉ်	၅၅+ကြဉ်	၆၆=၁၂၁	
၁၂။	သောသာဓာရဏသည်	ယှဉ်	၅၉+ကြဉ်	၃၀=	၈၉
၁၃။	ဝိစာရသည်	ယှဉ်	၆၆+ကြဉ်	၅၅=၁၂၁	
၁၄။	ဆန္ဒသည်	ယှဉ်	၆၉+ကြဉ်	၂၀=	၈၉
၁၅။	စီရိယသည်	ယှဉ်	၇၃+ကြဉ်	၁၆=	၈၉
၁၆။	အဓိမောက္ခသည်	ယှဉ်	၇၈+ကြဉ်	၁၁=	၈၉
၁၇။	သဗ္ဗ သာဓာရဏသည်	ယှဉ်	၈၉+ကြဉ်	မ=	၈၉

[ဆောင်] စိတ်တပါးဉ်၊ ယှဉ်ငြားကော၊ နှစ်မှာစတု၊ လေးခုနှစ်သာ၊ ငါးမှာလည်းနှစ်၊ရှစ်မှာတစ်ဘည်း၊ တဆယ့်နှစ်လေး၊ ဆယ့်ခြောက်တေးသာ၊ ယှဉ်ရေးအစစ်၊ နှစ်ဆယ့်ရှစ်မှာ၊ နှစ်ခုလာ၏၊ သတ္တာစတ္တ၊ ကေပညာ၊ မျည်းပဉ္စာဉ်၊ဖြစ်ရာအညီ၊ တခုစီယူ၊ကျေနသဋ္ဌိ၊ဆယ့်ကိုးရှိ၏၊ ဆသဋ္ဌိနှင့်၊ ဌသတ်တိသတ်၊ ကျေနသတ်၊ မြဲမှတ်အညီ၊ တခုစီတည်း၊ တလီ ပေါင်းချုပ်၊ တခုယုတ်ကိုးဆယ်း၊ ရာနှစ်ဆယ့်တစ်၊ ခုနှစ်သင်္ချာ၊ ယှဉ်အပ်ခွါသည်၊ ဖွေရှာယူမြဲ မခက်ခဲတည်း။

၁၄—နိယတနှင့် အနိယတယောဂိဂါထာ

ဣဿာ မစ္ဆေရကုက္ကုစ္စ၊ ဝိရတိကရုဏာ ဒယော၊
နာနာကဒါစိ မာနောစ၊ ထိန မိဒ္ဓံ တထာသဟ။

ဣဿာ မစ္ဆေရ ကုက္ကုစ္စ ဝိရတိ ကရုဏာဒယော၊ ဣဿာ မစ္ဆေရ ကုက္ကုစ္စ ဝိရတိ ကရုဏာ မုဒိတာစေတသိက်တို့သည်။နာနာ၊အသီးသီး တပါးစီဖြစ်ကုန်လျက်။ကဒါစိ၊တရံတခါ၌၊ဇာယန္တိ၊ဖြစ်ကုန်၏။ ထိနမိဒ္ဓံ ထိနနှင့်မိဒ္ဓံသည်။ တထာ၊ ထိုထရံခါ၌။ သဟ၊ အတူတကွ။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။

၁၅—သမ္မယောဂ ၁၆ ချက် လေးချက်စက်

သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ ဝိတက် ဝိစာရ အဓိမောက္ခ စီရိယ ပီတိ ဆန္ဒ ၇
မောစ်တုက် လောဘ ဒိဋ္ဌိ မာန ဒေါစတုက် ထိဒုက် ဝိစိကိစ္ဆာ ၇
သောဘဏသာဓာရဏ ဝိရတိ အပ္ပမညာ ပညာ ၄=၁၈

လေးချက်စက်၌မူ ၁၈×မူလီ ၁၈=လေးချက်စက်ပေါင်း ၃၂၄နည်း။ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏကို မူထားဆို၍ ကျန် ၁၇ ခု မူနှင့် မူလီတခုစီသွင်းပါလေ။

ဧလေးချက်စက်လှည့်ပုံ

ပ–၁ သမ္မစိတ္တနှင့်သာယှဉ်၍ ဝိတက်မယှဉ် ၆၆
ဒု–၂ ဝိတက်နှင့်သာယှဉ်၍ သမ္မစိတ္တမယှဉ် မ
တ–၃ သမ္မစိတ္တနှင့် ဝိစာက် ၂ ပါးစုံယှဉ် ၅၅
စ–၄ သမ္မစိတ္တနှင့် ဝိတက် ၂ ပါးစုံမယှဉ် မ= ၁၂၁။

ပ–သမ္မစိတ္တ ၅၅ ဒု ဝိစာရ မ တ ၆၆ စ မ=၁၂၁
ပ–သမ္မစိတ္တ ၁၁ ဒု အဓိမောက္ခ မ တ ၇၈ စ မ= ၈၉
ပ–သမ္မစိတ္တ ၁၆ ဒု ဝီရိယ မ တ ၇၃ စ မ= ၈၉
ပ–သမ္မစိတ္တ ၇၀ ဒု ပီတိ မ တ ၅၁ စ မ=၁၂၁
ပ–သမ္မစိတ္တ ၂၀ ဒု ဆန္ဒ မ တ ၆၉ စ မ= ၈၉
ပ–သမ္မစိတ္တ ၇၇ ဒု မောစတုက် မ တ ၁၂ စ မ= ၈၉
ပ–သမ္မစိတ္တ ၈၁ ဒု လောဘ မ တ ၈ စ မ= ၈၉
ပ–သမ္မစိတ္တ ၈၅ ဒု ဒိဋ္ဌိ မ တ ၄ စ မ= ၈၉
ပ–သမ္မစိတ္တ ၈၅ ဒု မာန မ တ ၄ စ မ= ၈၉
ပ–သမ္မစိတ္တ ၈၇ ဒု ဒေါစတုက် မ တ ၂ စ မ= ၈၉
ပ–သမ္မစိတ္တ ၈၄ ဒု ထိနက် မ တ ၅ စ မ= ၈၉
ပ–သမ္မစိတ္တ ၈၈ ဒု ဝိစိကိစ္ဆာ မ တ ၁ စ မ= ၈၉
ပ–သမ္မစိတ္တ ၉၀ ဒု သောဘဏ မ တ ၁၉ စ မ= ၈၉
ပ–သမ္မစိတ္တ ၇၃ ဒု ဝိရတိ မ တ ၁၃ စ မ= ၈၉
ပ–သမ္မစိတ္တ ၆၁ ဒု အပ္ပမညာ မ တ ၂၀ စ မ= ၈၉
ပ–သမ္မစိတ္တ ၄၂ ဒု ပညာ မ တ ၄၇ စ မ= ၈၉
(ကျန်မူနှင့် မူလီတခုစီကို သမ္မစိတ္တမူနှင့်အတူဆို)

[ပ-ပထမစက်။ ဒု-ဒုတိယစက်။ တ-တတိယစက်။ စ-စတုတ္ထစက်။
၄ စက်ပေါင်း ကျဉ်း ကျယ် ယှဉ် ၈၉၊ ၁၂၁ ဖြစ်၏၊

သမ္မယော ၈ ၁၆ နည်းပြီး၏။

၁၆—သင်္ဂဟနည်းအချီးနှင့် ပဋ္ဌိညာဂါထာ

ယထာဝုတ္တာ နုသာရေန၊ သေသာနိယတယောဂိနော၊
သင်္ဂဟပ္ပဝတ္တာမိ၊ တေသံဒါနိယထာရဟံ၊

ယထာဝုတ္တာ နုသာရေန၊ အကြင် အကြင်ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းကို အစဉ်မှီးသဖြင့်၊ကောဒသ၊ဇုသာအစ မုဒိတာအဆုံး ၁၁ လုံးတို့သည်၊ အနိယတယောဂိနော၊ အမြဲမယှဉ်သောစေတသိက်တို့မည်၏။သေသာနိ ၁၁ လုံးမှကြွင်းသော ၎၁ လုံးတို့သည်၊ နိယတယောဂိနော၊ အမြဲယှဉ်သော စေတသိက်တို့မည်၏၊ တေသံ၊ ထို နိယတယောဂိ အနိယတယောဂိ စေတသိက်တို့၏။ သင်္ဂဟ္ဆ၊ သင်္ဂဟနည်းကိုလည်း။ ဝါ၊ စိတ်၌ရထိုက်သမျှပေါင်းယူပြသည် သင်္ဂဟနည်းကိုလည်း။ ယထာရဟံ၊ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ။ ဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ အဟံ၊ ငါသည်။ ပဝက္ခ မိ၊ ဆိုပေအံ့။

၁၇—အကျဉ်းသင်္ဂဟ ၅ နည်းဂါထာ

ဆတ္တိံသာ နုတ္တရေ ဓမ္မာ၊ ပဋ္ဌတိံသ မဟဂ္ဂတေ၊
အဋ္ဌတိံသာပိလဗ္ဘန္တိ၊ ကာမာဝစရသောဘကေ၊
သတ္တဒိသတိ ပုညမ္ပိ၊ ဒါဒသာဟေတု ကေတိစ၊
ယထာသမ္ဘဝယောဂေန၊ ပဋ္ဌခာသင်္ဂဟာဟော။

အနုတ္တရေ၊လောကုတ္တရာစိတ်၌။ဆတ္တိံသ၊ ၃၆ ပါးကုန်သော၊ဓမ္မာ၊ စေတသိကတို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ရအပ်ကုန်၏။ မဟဂ္ဂတေ၊ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌။ ပဋ္ဌတိံသ၊ ၃၅ ပါးကုန်သော။ဓမ္မာ၊စေတသိက်တို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ၊ကုန်၏။ ကာမာဝစရသောဘကေ၊ ကာမာဝစရသောဘကစိတ်၌။ အဋ္ဌတိံသပိ၊ ၃၈ ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ၊စေတသိက်တို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ကုန်၏။ အပုညမ္ပိ၊ အကုသိုလ်စိတ်၌။ သတ္တဒိသတိ၊ ၂၇ ပါးသော၊ဓမ္မာ၊တို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ၊ကုန်၏။ အဟေတုကေ၊ အဟိတ်စိတ်၌ ဒွါဒသ၊ ၁၂ ပါးကုန်သော။ဓမ္မာ၊စေတသိက်တို့ကို၊လဗ္ဘန္တိ၊ရအပ်ကုန်၏။ ဤတိစ၊ဤသို့လျှင်။

ယထာသမ္ဘဝ ယောဂေန၊ ဖြစ်သင့်သည် အားလျော်စွာ ယှဉ်ခြင်းဖြင့်။ တတ္ထ၊ထိုသင်္ဂဟနည်းဦး၊ဝါ၊ ထိုစိတ်၌။ ပဋ္ဌာ၊ ၅ ပါးအပြားအားဖြင့်။ သင်္ဂဟော၊ ပေါင်းယူရေတွက်ခြင်းသည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

၁၈—လောကုတ္တရာစိတ်သင်္ဂဟ ၅ နည်းဂါထာ

ဆတ္တိံသပဋ္ဌတိံသစ၊ စတုတ္တိံသယထာက္ကမံ။
တေတ္တိံသဒွယံမိစ္စေဝံ၊ ပဋ္ဌာနတ္တရေဌိတာ။

အနုတ္တရေ၊ လောကုတ္တရာစိတ်၌ သင်္ဂဟာ၊ သင်္ဂဟနည်းတို့သည်။ ယထာက္ကမံ၊အစဉ်အတိုင်း ဆတ္တိံသ၊ ၃၆ ပါးသောစေတသိက်တို့ရင်း။ ပဋ္ဌတိံသစ၊ ၃၅ ပါးသော စေတသိက်တို့ရင်း။ စတုတ္တိံသ၊ ၃၄ ပါးသော စေတသိက်တို့ရင်း၊ တေတ္တိံသဒွယံ၊ ၃၃ ပါးသောစေတသိက် ၂ ပါးအပေါင်းရင်း။ဣစ္စေဝံ၊ဤသို့လျှင်။ ပဋ္ဌာ၊ ၅ ပါးအပြားအားဖြင့်။ ဌိတာ၊ တည်ကုန်၏။

၁၉—မဟဂ္ဂုတ်စိတ်သင်္ဂဟ ၅ နည်းဂါထာ

ပဋ္ဌတိံသ စတုတ္တိံသ၊ တေတ္တိံသစ ယထာက္ကမံ။
ဗာတ္တိံသစေဝ တိံသေတိ၊ ပဋ္ဌာဝ မဟဂ္ဂတေ။

မဟဂ္ဂတေ၊ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌။သင်္ဂဟာ၊တို့သည်။ ယထာက္ကမံ၊ တိုင်း။ ပဋ္ဌတိံသ၊ ၃၅ ပါးသောစေတသိက်တို့ရင်း။စတုတ္တိံသ၊ ၃၄ ပါးသော စေတသိက်တို့ရင်း။ တေတ္တိံသ၊ ၃၃ ပါးသောစေတသိက်တို့ရင်း။ဗတ္တိံသစေဝ၊ ၃၂ ပါးသောစေတသိက်တို့ရင်း၊တိံသ၊ ၃၀ သောစေတသိက်တို့ရင်း။ ဣတိ၊ဤသို့၊ ပဋ္ဌာဝ၊ ၅ ပါးအပြားအားဖြင့်သာလျှင်။ ဌိတာ၊ တည်ကုန်၏။

၂၀—ကာမာဝစရစိတ်သင်္ဂဟ ၁၂ နည်းဂါထာ

အဋ္ဌတိံသ သတ္တတိံသ၊ ဒွယံ ဆတ္တိံသကံသုဘေ။
ပဋ္ဌတိံသ စတုတ္တိံသ၊ ဒွယံ တေတ္တိံသကံ ကြိယေ။
တေတ္တိံသပါဧကဗာတ္တိံသ၊ဒွယေကတိံသကံဘဝေ။
သဟေတု ကာမာဝစရ၊ ပုညပါက ကြိယာမဏေ။

သဟေတုကာမာဝစရ ပုညပါကကြိယာမနေ၊ ကာမာဝစရ ကုသိုလ် သဟိတ် ကာမာဝစရဝိပါက်၊ သဟိတ် ကာမာဝစရကြိယာစိတ်၌။ ဝါ၊ စိတ်တွင်။ သုဘေ၊ မာဟာကုသိုလ်စိတ်၌။ အဋ္ဌတိံသ၊ ၃၈ ပါးသော စေတသိက်တို့သည်ရင်း။ သတ္တတိံသဒွယံ၊ ၃၇ ပါးသော စေတသိက် ၂ ပါးအပေါင်းသည်ရင်း။ဆတ္တိံသကံ၊ ၃၆ ပါးသောစေတသိက်သည်ရင်း။ ဘဝေ၊ဖြစ်၏။ ကြိယေ၊ မဟာကြိယာစိတ်၌။ ပဉ္စတိံသ၊ ၃၅ ပါးသော စေတသိက်တို့သည်ရင်း။ စတုတ္တိံသဒွယံ၊ ၃၄ ပါးသော စေတသိက် ၂ ပါးအပေါင်းသည်ရင်း။ တေတ္တိံသကံ၊ ၃၃ ပါးသော စေတသိက်သည်ရင်း။ ဘဝေ၊ဖြစ်၏။ ပါကေ၊မဟာဝိပါက်စိတ်၌။ တေတ္တိံသ၊ ၃၃ ပါးသောစေတသိက်သည်ရင်း။ဗာတ္တိံသဒွယံ၊ ၃၂ ပါးသောစေတသိက် ၂ ပါးအပေါင်းသည်ရင်း။ ဧကတိံသကံ၊ ၃၁ ပါးသော စေတသိက်သည်ရင်း။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။

၂၁—ဤစိတ်တွင်မယှဉ်မှု စေတသိက်စုဂါထာ

နဝိဇ္ဇန္တေတ္ထဝိရတီ၊ ကြိယေသုစမဟဂ္ဂတေ။
အနုတ္ထရေအပ္ပမညာ၊ ကာမပါကေဒွယံတထာ။

ဧတ္ထ၊ ဤသောဘဏစိတ်တို့တွင်။ ကြိယေသုစ၊ မဟာကြိယာ စိတ်တို့၌ရင်း။ မဟဂ္ဂတေစ၊ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌ရင်း။ ဝိရတိ၊ ဝိရတိစေတသိက်တို့သည်။ နဝိဇ္ဇန္တိ၊ မရှိကုန်။ ကာမပါကေ၊ မဟာဝိပါက်စိတ်၌၊ ဒွယံ၊ ဝိရတိ၊ အပ္ပမညာ ၂ ပါးလုံးသည်။ တထာ၊ ထို့အတူ။ နဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ ဝါ၊ မယှဉ်။

၂၂—ဘေဒကရမှု စေတသိက်စုဂါထာ

အနုတ္တရေဈာနဓမ္မာ၊ အပ္ပမညာစမဇ္ဈိမေ။
ဝိရတိညာဏပီတိစ၊ ပရိတ္တေသုဝိသေသကာ။

အနုတ္တရေ၊ လောကုတ္တရာစိတ်၌။ ဈာနဓမ္မာ၊ ဈာန်တရားတို့သည်။ ဝိသေသကာ၊ စိတ်ချင်းကွဲပြား ထူးခြားလာအောင် ပြုတတ်ကုန်၏။

မဇ္ဈိမေ၊ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌။ အပ္ပမညာစ၊ အပ္ပမညာတို့သည်၎င်း။ ဈာန မမ္မာစ၊ ဈာန်တရား တို့သည်၎င်း။ ဝိသေသကာ၊ ကုန်၏။ ပရိတ္တာသု၊ ကာမသောဘဏစိတ်တို့၌၊ ဝိရတိညာဏ ဒိတိစ၊ ဝိရတိညာဏ် ဒိတိတို့သည်၎င်း။ အပ္ပမည်ာစ၊ အပ္ပမညာတို့သည်၎င်း။ ဝိသေသကာ၊ ကုန်၏။

၂၃–အကုသိလ်စိတ်သဂ်ဟ ၇ နည်းဂါထာ

ကွေနဝိသဒ္ဒါရဿ၊ ဝိသေကဝိသဝိသတိ။
ဒွါဝိသပန္နရသေတိ၊ သတ္တာခကုသလေဒ္ဓိတာ။

အကုသလေ၊ အကုသိုလ်စိတ်၌။ သဂ်ဟာတို့သည်။ ကွေနဝိသ၊ တခုယုတ် ၂၀ သော စေတသိက်တို့ဝင်း။ အဒ္ဓာရသ ၁၀ ပါးသော စေတသိက်တို့ဝင်း။ ဝိသ၊ ၂၀ သော စေတသိက်တို့ဝင်း။ ကေဝိသ၊ ၂၁ ပါးသော စေတသိက်တို့ဝင်း။ ဝိသတိ၊ ၂၀ သော စေတသိက်တို့ဝင်း။ ဒွါဝိသ၊ ၂၂ ပါးသော စေတသိက်တို့ဝင်း။ ပန္နရသ။ ၁၅ ပါးသော စေတသိက်တို့ဝင်း။ ဇုတိ၊ ဤသို့။ သတ္တာခ၊ ၇ ပါးအပြားဖြင့်၊ ဒ္ဓိတာ၊ တည်ကုန်၏။

၂၄–အဟိတ်စိတ်သဂ်ဟ ၄ နည်းဂါထာ

ဒွါဒသေကာ ဒသ ဒသ၊ သတ္တစာတိစတုဒ္ဓိခေါ။
အဒ္ဓာရသာဟေတုကေသု၊ စိတ္တုပ္ပါဒေသု သင်္ဂဟော။

အဒ္ဓာရသာ ဟေတုကေသု စိတ္တုပ္ပါဒေသု၊ ၁၀ ပါးသော အဟိတ်စိတ်တို့၌။ သဂ်ဟော၊ သဂ်ဟနည်းသည်။ ဒွါဒသ၊ ၁၂ ပါးသော စေတသိက် တို့ဝင်း။ ကောဒသ၊ ၁၁ ပါးသော စေတသိက်တို့ဝင်း။ ဒသ၊ ၁၀ ပါးသော စေတသိက်တို့ဝင်း။ သတ္တာစ၊ ၇ ပါး စေတသိက်တို့ဝင်း။ ဇုတိ၊ ဤသို့။ စတုဒ္ဓိခေါ၊ ၄ ပါး အပြား၌၏

သင်္ဂဟ ၁၉ နည်းယူပုံ

၁။ ဒေါသမူလဉာဏ်	၁၀	ဟာ	၈ ၇
၂။ မဒေနာဝဝတ် ၃၊ ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ၂=	၅	ဟာ	၁၀
၃။ ဒေါသမူ အသင်္ခါရိက	၁	ဟာ	၂၂
၄။ ဟသိတုပ္ပါဒ်	၁	ဟာ	၁၂
၅။ ပုဏ္ဏော ၁၊ သုခသန္တီရဏ ၁=	၂	လဟာ	၁၁
၆။ လောဘမူ တ စ အသင်္ခါရိက	၂	လဟာ	၁၀
၇။ မောဟမူ	၂	လဟာ	၁၅
၈။ လောဘမူ ပ ဒု သသင်္ခါရိက	၂	လဟာ	၂၁
၉။ လောဘမူ ပ ဒု အသင်္ခါရိက	၂	လဟာ	၁၉
၁၀။ မဟာဝိပါက် စ ဒွေး	၂	လဟာ	၃၁
၁၁။ မဟာကုသိုလ် ပ ဒွေး	၂	လဟာ	၃၀
၁၂။ လောဘမူ တ စ သသင်္ခါရိက ၂၊ ဒေါသမူအသင်္ခါရိက ၁၊	၃	ဟာ	၂၀
၁၃။ မဟဂ္ဂုတ်ပဋ္ဌမဈာန်	၁၅	ဟာ	၃၀
၁၄။ မဟဂ် စ၊ ဈာန် ၃၊ မဟာဝိ ဒု တ ဒွေး ၄=	၇	ဟာ	၃၂
၁၅။ လော စ၊ ဈာန် ၀ မ၊ ဈာန် ၀၊ မဟဂ် တ၊ ဈာန် ၃၊ မဟာကြီ စ ဒွေး၊ မဟာဝိ ပ ဒွေး	၂၃	ဟာ	၃၃
၁၆။ လော ဒု ဈာန် ၀၊ မဟဂ် ပ ဈာန် ၃၊ မဟာကြီ ပ ဒွေး	၁၃	ဟာ	၃၅
၁၇။ မဟာကုသိုလ် ဒု တ ဒွေး	၄	ဟာ	၃၇
၁၈။ လော တ ဈာန် ၀၊ မဟဂ် ဒု ဈာန် ၃၊ မဟာကြီ ဒု တ ဒွေး	၁၅	ဟာ	၃၄
၁၉။ လော ပ ဈာန် ၀၊ မဟာကုစ ဒွေး	၁၀	ဟာ	၃၆

စိတ်ပေါင်း ၁၂၁၊ စေတသိက်ပေါင်း ၅၂။

[ဧဆာင်] စေတသိက်ယှဉ်၊ ဆင်ခြင်ဘွယ်ရာ၊ ခုနှစ်ဖြာယှဉ်၊
တဆယ်ပင်တည်း၊ ထို့ပြင်ဒသ၊ ငါးခုရှိ၏၊ ဒွါဒိသနှင့်၊

ဒွါဒသမှာ၊ တစ်စီသာပြ၊ ကောဒသ၊ အဌာရသ၊ ပဉ္စ
ဒသေ၊ ကေဝီသ၊ ဆယ့်ကိုးဝနှင့်၊ ကေတိံသ၊ အဌ
တိံသာ၊ ယှဉ်ရာအညီ၊ တပါးစီတည်း၊ ဝိသာသုံးဝ၊
တိံသဆယ့်ငါး၊ နှစ်ပါးသုံးဆယ်၊ ခုနှစ်သွယ်တည်း၊
သုံးဆယ်နှင့်သုံး၊ ယှဉ်သုံးတေဝီ၊ ပဉ္စတိံသ၊ ဆယ့်
သုံးရ၏၊ သတ္တတ္တိံသာ၊ လေးဖြာယှဉ်မှု၊ စတုတိံသ၊
ဆယ့်ငါးဝယှဉ်၊ ထို့ပြင်ဆတ္တိံ၊ ယှဉ်ကိန်းဒသ၊ သရုပ်
ပြသည်၊ ပေါင်းထစိတ်ကျယ်ဖြစ်သတည်း။

၂၅—အဟိတ်စိတ်သင်္ဂဟနှင့် နိဂုံးဂါထာ

အဟေတုကေသုသဗ္ဗတ္ထ၊ သတ္တသေသာ ယထာရဟံ။
ဇုတိဝိတ္တာရတောဝုတ္တော၊ တေတ္တိံသ ဝိမသင်္ဂဟော။

သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံကုန်သော၊ အဟေတုကေသု၊ အဟိတ်စိတ်တို့၌။ သတ္တ၊ ၇ ပါးသော သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက်တို့သည်။ ယုဇ္ဇန္တိ၊ ယှဉ်ကုန်၏။ သေသာ၊ ဆန္ဒမှကြွင်းသော ပကိဏ်းစေတသိက် ၅ ပါး တို့သည်။ ယထာရဟံ၊ ယှဉ်ထိုက်သည်အားလျော်စွာ။ ယုဇ္ဇန္တိ၊ ယှဉ်ကုန်၏။ ဇုတိ၊ ဤသို့။ ဝိတ္ထာရတော၊ အကျယ်အားဖြင့်။ တေတ္တိံသဝိဒ္ဓသင်္ဂဟော၊ ၃၃ ပါးအပြားရှိသော သင်္ဂဟနည်းကို။ မယာ၊ ငါသည်။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။

သင်္ဂဟ ၃၃ နည်းပြီး၏။

—— xox ——

၂၆—နိဂုံးနှင့် အမှာစကားညွှန်ကြားရာဂါထာ

ဇုတ္ထံစိတ္တာဝိယုတ္တာနံ၊ သမ္ပယောဂဉ္စသင်္ဂဟံ၊
ညတ္ဘာဘေဒံ ယထာယောဂံ၊ စိတ္တေန သမမုဒ္ဒိသေ။

ဇုတ္ထံ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအပြားအားဖြင့်။ စိတ္တာဝိယုတ္တာနံ၊ စိတ်နှင့် မကွေ မကွာ ယှဉ်ကြကုန်သော စေတသိက်တို့၏။ သမ္ပယောဂဉ္စ၊

၁၆ ပါးသောသမ္ပယောဂနည်းကိုဂင်း။ သင်္ဂဟဉ္စ၊ ၃၃ ပါးသောသင်္ဂဟနည်းကိုဂင်း။ ညတ္ဆာ၊ သိပြီးသည်ရှိသော်။ ယထာယောဂံ၊ ယှဉ်ထိုက်သည်အားလျော်စွာ။ စိတ္တေန၊ ယှဉ်ရာစိတ်နှင့်။ သမံ၊ လုံးရေခြင်းညီမျှသော။ ဘေဒံ၊ အပြားကို။ ဥဒ္ဒိသေ၊ ထုတ်ပြရာ၏။

စိတ်နှင့် စေတသိက်မျှပုံ ပြီး၏။

—oOo—

၂၇–ညီမြဲ မမြဲ အလျှင်းပြရာဂါထာ

သာဓာရဏာစ စတ္တာရော၊ သမနာစဒသာပရေ၊
စုဒ္ဒသေတေ ပဝုစ္စန္တိ၊ သဗ္ဗာကုသလယောဂိနော။

စတ္တာရော၊ လေးပါးကုန်သော။ သာဓာရဏာစ၊ အကုသလသာဓာရဏစေတသိက်တို့ဂင်း။ အပရေ၊ ဆန္ဒ ပီတိ အဓိမောက္ခမှ တပါးကုန်သော။ ဒသ၊ ၁၀ ပါးကုန်သော။ သမာနာစ၊ အညသမာန်းစေတသိက်တို့ဂင်း။ ဧတိ၊ ဤသို့။ စုဒ္ဒသ၊ ၁၄ ပါးကုန်သော။ ဧတေ၊ ဤစေတသိက်တို့ကို။ သဗ္ဗာကုသလယောဂိနော၊ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်ကုန်၏ဟူ၍။ ပဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

ဤကား– အကုသိုလ်စိတ်အားလုံး၌ အမြဲယှဉ်မှု စေတသိက်စုကို ပြရာဂါထာတည်း။

သဗ္ဗာကုသလသာဓာရဏ ၄၊ ဆန္ဒ ပီတိ အဓိမောက္ခ ကြဉ် အညသမာန်းစေတသိက် ၁၀၊ ဤ ၁၄ ပါးသည် အကုသိုလ်စိတ် အားလုံးတို့နှင့်အမြဲတန်းယှဉ်ကြကုန်၏။

ဆန္ဒသည် မောဟမူစိတ် ၂ ပါးနှင့်မယှဉ်။
ပီတိသည် ဥပေက္ခာနှင့် ဒေါသမူစိတ်များနှင့်မယှဉ်။
အဓိမောက္ခသည် ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်၌ မယှဉ်။
ဤဂါထာညွှန်ကြားပါ၊ စကားအရဖြင့်စိတ်တိုင်းမှာသိပါ၊

၂၈-ညီမြ မမြ အလျှင်း အရဆို

လောဘမူစိတ် ၈ ခု

အညီအညွတ် ယှဉ် စေတသိက် ၁၇
အချိုယှဉ် အချိုမယှဉ် ယှဉ်ရာအခါ နိယတ ဝိတ် ဒိဋ္ဌိ ၂
အချို့ယှဉ် အချို့မယှဉ် ယှဉ်ရာအခါ အနိယတ မာန ထိန မိဒ္ဓ ၃
အလျှင်းမယှဉ် ဒေါစတုက် ဝိစိကိစ္ဆာ သောဘဏ ၃၀=၅၂။

ဒေါသမူစိတ် ၂ ခု

အညီအညွတ်ယှဉ် စေတသိက် ၁၇
နိယတယှဉ် စေတသိက် ၆
အနိယတ-ယှဉ် စေတသိက် ဇုသ မစ် ကုက် ထီဒုက် ၅
အလျှင်းမယှဉ် လောတိတ် ဝိစ်ကိစ္ဆာ ဝိတိ သောဘဏ ၃၀=၅၂။

မောဟမူစိတ် ၂ ခု

အညီအညွတ်ယှဉ် စေတသိက် ၁၄
နိယတယှဉ် စေတသိက် ဝိစိကိစ္ဆာ အဓိမောက္ခ ၂
အနိယတယှဉ် စေတသိက် ၆
အလျှင်းမယှဉ် လောတိတ် ဒေါစတုက် ထိဒုက် ဆန္ဒ
ဝိတိ သောဘဏ ၃၆=၅၂။

အကုသိလစိတ် ၁၂ ခု

အညီအညွတ် ယှဉ် ဆန် ဝိ ဓိ ကြွင် အညသမာနဲ့ မောစတုက် ၁၄
နိယတယှဉ် ဆန် ဝိ ဓိ လောဘ ဒိဋ္ဌိ ဒေါသ ဝိစိကိစ္ဆာ ၇
အနိယတ-ယှဉ် ဇုသ မစ် ကုက် ထိဒုက် မာန ၆
အလျှင်းမယှဉ် သောဘဏ စေတသိက် ၂၅=၅၂။

အဟိတ်စိတ် ၁၈ ခု

အညီအညွတ်-ယှဉ် သမ္ဖစ္စာ သာဓာရဏ စေတသိက် ၇

နိယတယှဉ် ဆန္ဒ ကြဉ် ပကိဏ်း စေတသိက် ၅
အနိယတယှဉ် စေတသိက် ၆
အလျှင်းမယှဉ် ဆန္ဒ အကုသိုလ် စေတသိက်
သောဘဏ စေတသိက် ၄၀=၅၂။

ကာမာဝစရစိတ် ၂၄ ဒွါ

အညီအညွတ်ယှဉ် စေတသိက် ၁၁
နိယတယှဉ် ညာဏ် ဒိတိ ၂
အနိယတယှဉ် ဝိရတီ အမွမညာ ၃
အလျှင်းမယှဉ် အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄=၅၂။

မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇ ဒွါ

အညီအညွတ်ယှဉ် စေတသိက် ၁၀
နိယတယှဉ် ဝိတက် ဝိစာရ ဒိတိ ၃
အနိယတယှဉ် အမွမညာ ၂
အလျှင်းမယှဉ် အကုသိုလ်စေတသိက် ဝိရတိစေတသိက် ၁၇=၅၂။

လော ကျယ် ၄၀ ဒွါ

အညီအညွတ်ယှဉ် စေတသိက် ၁၃
နိယတယှဉ် ဝိတက် ဝိစာရ ဒိတိ ၃
အနိယတယှဉ် စေတသိက် ၆
အလျှင်းမယှဉ် အကုသိုလ်စေတသိက် အမွမညာစေတသိက် ၁၆=၅၂။

မဟဂ္ဂုတ် နှင့် လောကုတ်စိတ် ၆၇ ဒွါ

အညီအညွတ်ယှဉ် စေတသိက် ၁၀
နိယတယှဉ် ဝိတက် ဝိစာရ ဒိတိ ဝိရတိ ၆
အနိယတယှဉ် အမွမညာ ၂
အလျှင်းမယှဉ် အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄=၅၂။

[မှတ်ချက်] ဝိရတိသည် မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌ ယှဉ်ရာအခါ အနိယ တသာ လောကုတ္တရာစိတ်၌ ယှဉ်ရာအခါ နိယတသာ မှတ်ပါ။

ညီမြ မမြ အလျှင်းရှေးနည်းပြီး၏

—xox—

၂၉—လေ့ကျင့်ခန်း မေးခွန်းများ

ပဋ္ဌဒ္ဓါရ နှင့် မနောဒ္ဓါရ ဖသ အထူး။

ဝတ္ထု နှင့် အာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်းသည် ပဋ္ဌဒ္ဓါရ ဖဿမည်၏။
အာရုံကိုသာ တွေ့ထိခြင်းသည် မနောဒ္ဓါရ ဖဿမည်၏။

ဝေဒနာ နှင့် စေတနာ အထူး။

အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားခြင်းသည် ဝေဒနာ မည်၏။
ဆိုင်ရာသမ္မယုတ်တရားကို စေ့ဆော်ခြင်းသည် စေတနာ မည်၏။
အာရုံကို ခံစားရာ၌ စေ့ဆော်ခြင်းလည်း စေတနာပင် မည်၏။
(ဝေဒနာက အရာကျင်းသည် စေတနာက အရာကျယ်သည်)

အဿာဒ နှင့် ဝေဒယိတ အထူး။

ဣဋ္ဌာရုံ၌သာ သာယာ ခံစားခြင်းသည် အဿာဒ မည်၏။
ဣဋ္ဌာရုံ နှင့် အနိဋ္ဌာရုံ ၂ ပါးစုံ၌ ခံစားခြင်းသည် ဝေဒယိတ မည်၏။

ညာဏသမ္မယုတ် နှင့် ညာဏဝိပ္ပယုတ် သညာ အထူး။

ညာဏသမ္မယုတ်နှင့်ယှဉ်ရာ သညာသည် ညာဏ်၏ နောက်လိုက်ဖြစ်၏။
ညာဏဝိပ္ပယုတ်နှင့်ယှဉ်ရာ သညာသည် စိတ်၏ ရှေ့သွား ဖြစ်၏။

မနသိကာရ အပြား ၃ ပါး။

မနသိကာရစေတသိက်သည် အာရုံမဟ ပဋိပါဒက မနသိကာရမည်၏။
ပဋ္ဌဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း စိတ်သည် ဝိတိ ပဋိပါဒက မနသိကာရ မည်၏။
မနောဒ္ဓါရဝဇ္ဇန်း စိတ်သည် ဇဝန ပဋိပါဒက မနသိကာရ မည်၏။

သတိ နှင့် မနသိကာရ အထူး။
မမေ့ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် အာရုံသို ရှေရှုခြင်းသည် သတိ မည်၏။
အာရုံနှင့်အမြဲယှဉ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ရှေရှုခြင်းသည် မနသိကာရမည်၏။

ဝိတက် နှင့် ဝိစာရ အထူး။
ရုန်းရင်းကြုံးတန်းသော လက္ခဏာရှိခြင်းသည် ဝိတက်မည်၏။
နှုးညံ့ သိမ်မွေ့သော လက္ခဏာရှိခြင်းသည် ဝိစာရ မည်၏။

အဓိမောက္ခ နှင့် ဝုဋ္ဌော အထူး။
သန်ါရက္ခဏာသာ ဖြစ်ခြင်းသည် အဓိမောက္ခ မည်၏။
ဝိညာနက္ခဏာသာ ဖြစ်ခြင်းသည် ဝုဋ္ဌော မည်၏။

ပါမောဇ္ဇ နှင့် ဝိတိ အထူး။
အနည်းငယ်မျှ နှစ်သက်ခြင်းသည် ပါမောဇ္ဇ မည်၏။
အားကြိုးသော နှစ်သက်ခြင်းသည် ဝိတိ မည်၏။

ဝိတိ နှင့် သုခ အထူး။
ဇဉ္ဈာရုံကို ရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော နှစ်သက်ခြင်းသည် ဝိတိ မည်၏။
ရအပ်ပြီးသော ဇဉ္ဈာရုံ၏ အရသာကို ခံစားခြင်းသည် သုခ မည်၏။

လောဘ နှင့် ဆန္ဒ အထူး။
အာရုံကိုငြိတွယ်သောအားဖြင့် အလိုရှိခြင်းသည် လောဘ မည်၏။
အာရုံကိုမငြိတွယ်ဝဲ အလိုရှိကာမျှသည် ဆန္ဒ မည်၏။

အဟိရိက နှင့် အနောတ္တပ္ပ အထူး။
မိမိဂုဏ်သိက္ခာကို မငဲ့ပဲ မကောင်းမှုမှမစက်ဆုပ်ခြင်းသည်အဟိရိက မည်၏။ [ရွာဝက် နှင့်တူ၏] ရိသေထိုက်သော ဆရာဗိဘ စသောဂုဏ်ကို မငဲ့ပဲ မကောင်းမှုမှ မကြောင့်လန့်ခြင်းသည် အနောတ္တပ္ပ မည်၏။ [ပိုးဖလံမျိုးနှင့်တူ၏]

ဒဒ္ဓစ္ဆ နှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ အထူး။
တအာရုံတည်းဦးသာ တုံလှုပ်ခြင်းသည် ဒဒ္ဓစ္ဆ မည်၏။
များသောအာရုံ၌ တုံလှုပ်ခြင်းသည် ဝိစိကိစ္ဆာ မည်၏။

စိတ် နှင့် စေတသိက် လောဘ အထူး။

လောဘသာ မည်၍ မူလ မမည်ခြင်းသည် စိတ်လောဘ မည်၏။
လောဘ နှင့် မူလ ၂ ပါးမည်ခြင်းသည် စေတသိက်လောဘ မည်၏။
[တနည်း] ဝိညာဏကွန္ဓာသာ မည်ခြင်းသည် စိတ်လောဘ မည်၏။
သင်္ခါရကွန္ဓာသာ မည်ခြင်းသည် စေတသိက်လောဘ မည်၏။

ဒိဋ္ဌ နှင့် ပညာ အထူး။

အာရုံ၌ မားသောအားဖြင့် မဟုတ် မမှန် သိခြင်းသည် ဒိဋ္ဌ မည်၏။
အာရုံကို ဟုတ်တိုင်း မှန်စွာ သိခြင်းသည် ပညာ မည်၏။

ဒိဋ္ဌ နှင့် မာန အထူး။

မိမိကိုယ်ကို ချွတ်ယွင်းသော အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသည် ဒိဋ္ဌ မည်၏။
[အရှုးခြင်းတောင်းနှင့်တူ၏]
မိမိကိုယ်ကို အထင်ကြီးသောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသည် မာနမည်၏။
[အရှုးနှင့်တူ၏]

ဒေါသနှင့် ပဋိဃ်အထူး

အားနည်းသောအမျက်သည် ဒေါသမည်၏။
အားကြီးသောအမျက်သည် ပဋိဃမည်၏။

ကောဓနှင့် ဒေါသအထူး

ရှေးအဘို့၌ဖြစ်သော အမျက်သည် ကောဓမည်၏။
နောက်အဘို့၌ဖြစ်သော အမျက်သည် ဒေါသမည်၏။

ဣဿာနှင့် မစ္ဆရိယအထူး

မိမိမှ ပြင်ပဖြစ်သော ဗဟိဒ္ဓကို အာရုံပြုခြင်းသည် ဣဿာမည်၏။
မိမိဟုဆိုအပ်သော အစ္ဈတ္တကို အာရုံပြုခြင်းသည် မစ္ဆရိယမည်၏။

ထိနနှင့် မိဒ္ဓအထူး

စိတ်၏မခန့် ပျော့ညံ့ခြင်းသည် ထိနမည်၏။ (လူပျင်းနှင့်တူ၏)
စေတသိက်များ၏မခန့် ပျော့ညံ့ခြင်းသည် မိဒ္ဓမည်၏။ (လူမမာနှင့်တူ၏)

သတိနှင့် သညာအထူး

သတိ၏ဖြစ်ပေါ်လာရန် အကြောင်းတရားသည် သညာမည်၏၊ သညာကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတရားသည် သတိမည်၏။

သဒ္ဓါအပြား ၄ ပါး

ဘုရားအလောင်းတို့၏ ဘဝတိုင်း၌ တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါမျိုးသည် အာဂမသဒ္ဓါမည်၏။ (ဘုရားအလောင်းသဒ္ဓါဟုဆို)

အရိယာတို့၏ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောယုံကြည်မှုသဒ္ဓါမျိုးသည် အဓိဂမသဒ္ဓါမည်၏။ (အရိယာသဒ္ဓါဟုဆို)

ညာဏ်နှင့်ယှဉ်ကာ တဘဝလုံးသာ တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါမျိုးသည် ဩကပ္ပနသဒ္ဓါမည်၏(ညာဏ်နှင့်ယှဉ်သောသဒ္ဓါဟုဆို)

ညာဏ်မပါသဒ္ဓါဝင်ကာ မတည်တံ့မခိုင်မြဲသော ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါမျိုးသည် ပသန္နသဒ္ဓါမည်၏။(ညာဏ်နှင့်မယှဉ်သောသဒ္ဓါဟုဆို)

ဟိရိနှင့် ဩတဗ္ဗအထူး

မိမိ၏အဇ္ဈတ္တဂုဏ်ကို ထောက်ထား၍ မကောင်းမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် ဟိရိမည်၏။ (အမျိုးကောင့်းချေးမနှင့်တူ၏)

ဗဟိဒ္ဓဖြစ်သော ဆရာမိဘစသည်ကို ထောက်ထား၍ မကောင်းမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် ဩတ္တဗ္ဗမည်၏။ (ပြည့်တန်ဆာမနှင့်တူ၏)

အသိအပြား ၃ ပါး

သညာ ဝိညာဉ် ပညာ ပေါင်း ၃ ပါး။

သညာသည် အဝါတုံးကလေးကိုသာသိသကဲ့သို့ မှတ်သိယုံသာဂုဏ်အင်္ဂါ ၁ ပါးသာရှိ၏ အခြင်းအရာလက္ခဏာကိုကား ထိုးထွင်း၍မသိခဲ့ပေ။ (ကလေး၏အသိမျိုးနှင့်တူ၏)

ဝိညာဉ်သည် မှတ်၍သိရုံမက ထိုးထွင်း၍လည်းသိရှိ၏ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်အထိမရောက်နိုင် ဂုဏ်အင်္ဂါ ၂ ပါးသာရှိ၏။ (ကလေးရလှာ့သောအဝါတုံးကလေးကို ရွှေပဲဟု မိခင်၏အသိမျိုးနှင့်တူ၏)

ပညာသည် မှတ်၍လည်းသိ ထိုးထွင်း၍လည်းသိ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် အထိရောက်ရှိနိုင်၏ ဂုဏ်အင်္ဂါ ၃ ပါးလုံးပြည့်စုံ၏။ (ဓနုပန်းတိမ်ဆရာ၏ အရည်အသား အဘိုးသားနားနှင့်တကွ အသိမျိုးနှင့်တူ၏)

ဝိတက် စေတနာ မနသိကာရ ၃ ပါးအထူး

ဝိတက်သည် သမ္မယုတ်တရားစုကို အာရုံသို့ရွေ့ရှုတင်ပေး၏။

စေတနာသည် သမ္မယုတ်တရားစုကို အာရုံ၌ယှဉ်စပ်ပေး၏။

မနသိကာရသည် သမ္မယုတ်တရားစုကို အာရုံသို့ ရောက်အောင် ပို့ပေး၏။

စေတသိက်ဝိုင်း-ပထမဆင့်ဒုတိယဝိုင်း

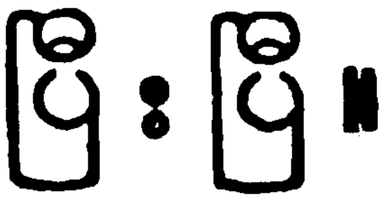

ပကိဏ်းပိုင်း-ဒုတိယပိုင်း။

ဝေဒနာသင်္ဂဟ

၁—အနုဘဝနနှင့် ဣန္ဒြေဂါထာ

သုခံ ဒုက္ခ မုပေက္ခာတိ၊ တိဝိဓာ တတ္ထဝေဒနာ၊
သောမနဿံ ဒေါမနဿ၊ မိတိဘေဒေနပဉ္စဓာ။

တတ္ထ၊ ထိုဝေဒနာသင်္ဂဟ၌။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာသည်။ သုခံ၊ သုခဝေဒနာဂုင်း။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဝေဒနာဂုင်း။ ဥပေက္ခာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာဂုင်း။ ဣတိ၊ ဤသို။ တိဝိဓာ၊ အနုဘဝနလက္ခဏာအားဖြင့် ၃ ပါးအပြားရှိ၏။ သောမနဿံ၊ သောမနဿဝေဒနာဂုင်း။ ဒေါမနဿံ၊ ဒေါမနဿဝေဒနာဂုင်း။ ဣတိ၊ ဤ ၂ ပါးကိုထည့်ဆိုရှိ။ ဘေဒေန၊ ဣန္ဒြေအပြားအားဖြင့်။ ပဉ္စဓာ၊ ဝါးပါးအပြားရှိ၏။

၂—ဝေဒနာနှင့် စိတ်ယှဉ်ရာဂါထာ

သုခမေကတ္ထဒုက္ခဉ္စ၊ ဒေါမနဿံ ဒွယေဌိတံ၊
ဒွါသဌိသု သောမနဿံ၊ ပဉ္စပညာသ ကေတရာ။

သုခံ၊သုခဝေဒနာသည်ဂုင်း။ဒုက္ခံစ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသည်ဂုင်း။ ဧကတ္ထ၊ တနုစီသော ကာယဝိညာဉ်စိတ်၌။ ဌိတံ၊ တည်၏။ ဒေါမနဿံ၊ ဒေါမနဿဝေဒနာသည်။ ဒွယေ၊ စိတ် ၂ ပါးအပေါင်း၌။ ဌိတံ၊ တည်၏။ သောမနဿံ၊ သောမနဿဝေဒနာသည်။ ဒွါသဌိသု၊ ၆၂ ပါးသောစိတ်တို့၌။ ဌိတံ၊ တည်၏။ ဣတရာ၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်မှ တပါးသော ဥပေက္ခာဝေဒနာသည်။ ပဉ္စပညာသကေ၊ ၅၅ ပါးသောစိတ်၌။ ဌိတာ၊ တည်၏၊ ဝါ-ယှဉ်၏။

၃—ဝေဒနာ နှင့် စိတ် ၄ ချက်

လေးချက်စက်၌ မူ ၅×မူလီ ၅=လေးချက်စက်ပေါင်း ၂၅ နည်း။
သုခဝေဒနာကို မူထား၍၊ ကျန် ဝေဒနာ ၄ ခုမူနှင့် မူလိတခုစီ သွင်းပါလေ။

လေးချက်စက် လှည့်ပုံ

၁။ သုခဝေဒနာနှင့်သာယှဉ်၍ ဒုက္ခဝေဒနာမယှဉ် ၁
၂။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်သာယှဉ်၍ သုခဝေဒနာမယှဉ် ၁
၃။ သုခနှင့် ဒုက္ခဝေဒနာ ၂ ပါးစုံယှဉ် ၆
၄။ သုခနှင့် ဒုက္ခဝေဒနာ ၂ ပါးစုံမယှဉ် ၁၁၉=၁၂၁။
(ကျန်မူနှင့် မူလိတခုစီကို သုခဝေဒနာမူနှင့်အတူဆို)

ဝေဒနာသင်္ဂဟပြီး၏၊

—oOo—

ဟေတုသင်္ဂဟ

၄—အကုသိုလ် ကုသိုလ် အဗျာကတဟိတ်ဂါထာ

လောဘော ဒေါသော မောဟော၏၊ ဟေတူအကုသလာတဲ့ယော၊
အလောဘာ ဒေါသာ မောဟော၏၊ ကုသလာ ဗျာကတာ တထာ။
အကုသလာ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဟေတူ၊ စိတ်တို့သည်။
လောဘော၊ လောဘဟိတ်ဂုဏ်း။ ဒေါသော၏၊ ဒေါသဟိတ်ဂုဏ်း။ မောဟော၏၊ မောဟဟိတ်ဂုဏ်း။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ တယော၊ ၃ ပါးတို့သည်။
ကုသလာဗျာကတာ၊ ကုသိုလ်အဗျာကတ်တဖြစ်ကုန်သော၊ ဟေတူ၊ ဟိတ်တို့သည်။ အလောဘော၊ အလောဘဟိတ်ဂုဏ်း။ အဒေါသော၊ အဒေါသဟိတ်ဂုဏ်း၊ အမောဟော၏၊ အမောဟဟိတ်ဂုဏ်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တထာ၊ ထို ၃ ပါးတို့တည်း။

၅—ဟိတ် နှင့် စိတ် ယှဉ်ရာဂါထာ

အဟေတုကာဒ္ဒွာရသေက၊ ဟေတုကာဒ္ဒေ ဒ္ဝါဒိသတိ၊
ဒ္ဝိဟေတုကာ မတာသတ္တာ၊ စတ္တာလီသ တဟေတုကာ။

အဟေတုကာ၊အဟိတ်စိတ်တို့ကို။အဒ္ဒွာရသ၊ဒဂ ပါးတို့ဟူ၍။မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏၊ကေဟေတုကာ၊ကေဟိတ်စိတ်တို့ကို။ဒ္ဒေ၊ ၂ ပါးတို့ဟူ၍။ မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏။ ဒ္ဝိဟေတုကာ၊ ဒ္ဝိဟိတ်စိတ်တို့ကို။ ဒ္ဝါဒိသတိ၊ ၂၂ ပါးဟူ၍။ မတာ၊သိအပ်ကုန်၏။တိဟေတုကာ၊ တိဟိတ်စိတ်တို့ကို။ သတ္တစတ္တာလီသ၊ ၎၇ ပါးတို့ဟူ၍။ မတာ၊သိအပ်ကုန်၏။

၆—ဟိတ် နှင့် စိတ် ၄ ချက်

လေးချက်စက်၌ မူ ၆×မူလိ ၆=လေးချက်စက်ပေါင်း ၃၆ နည်း။
လောဘဟိတ်ကိုမူထား၍ ကျန်ဟိတ် ၅ ခုမူနှင့် မူလိတခုစီသွင်း ပါ၍လေ။

လေးချက်စက်လှည့်ပုံ

၁။ လောဘဟိတ်နှင့်သာယှဉ်၍ ဒေါသဟိတ်မယှဉ် ၀
၂။ ဒေါသဟိတ်နှင့်သာယှဉ်၍ လောဘဟိတ်မယှဉ် ၂
၃။ လောဘနှင့် ဒေါသဟိတ် ၂ ပါးစုံယှဉ် ၆
၄။ လောဘနှင့် ဒေါသဟိတ် ၂ ပါးစုံ၀ယှဉ် ၇၉=၁၉။
(ကျန်မူနှင့် မူလိတခုစီကို လောဘဟိတ်နှင့်အတူဆို)

ဟေတုသင်္ဂဟပြီး၏။

——o0o——

ကိစ္စသင်္ဂဟ

၇—ကိစ္စ နှင့် ဒ္ဒွာန ဂါထာ

ပဋိသန္ဓာဒယောနာမ၊ ကိစ္စဘေဒေနစုဒ္ဒသ။
ဒသဓာ ဒ္ဒွာနဒဘေဒေန၊ စိတ္တုပ္ပါဒါပကာသိတာ။

ပဋိသန္ဓာ တယောနာမ၊ ပဋိသန္ဓေ အစရှိသည် မည်ကုန်သော။ စိတ္တုပ္ပါဒါ၊ စိတ်တို့ကို၊ ကိစ္စဘေဒေန၊ ကိစ္စတို့၏အပြားအားဖြင့်။ စုဒ္ဒသ၊ ၁၄ ပါးတို့ဟူ၍ရင်း၊ ဌာနဘေဒေန၊ ဌာနတို့၏အပြားအားဖြင့်။ ဒသဓါ၊ ၁၀ ပါးအပြားရှိကုန်၏ဟူ၍ရင်း၊ ပကာသိတာ၊ ပြအပ်ကုန်၏။

၈–ကိစ္စအမှု စိတ်အစု ၈ါထာ

အဌသဋ္ဌိ တထာဒွေစ၊ နဝါဌဒွေ ယထာက္ကမံ၊
ဧကဒ္ဓိတိ စတုပဉ္စံ၊ ကိစ္စဌာနာနိ နိဒ္ဒိသေ။

ဧက ဒ္ဓိ တိ စတု ပဉ္စံ၊ ၁ ကိစ္စ၊ ၁ ဌာန၊ ၂ ကိစ္စ၊ ၂ ဌာန၊ ၃ ကိစ္စ၊ ၃ ဌာန၊ ၄ ကိစ္စ၊ ၄ ဌာန၊ ၅ ကိစ္စ၊ ၅ ဌာန၊ ရှိသော စိတ်တို့ကို။ ယထာက္ကမံ၊ အစဉ်အတိုင်း။ အဌသဋ္ဌိ၊ ၆၈ ပါးတို့ဟူ၍ရင်း။ တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ဒွေစ၊ ၂ ပါးတို့ဟူ၍ရင်း။ နဝ၊ ၉ ပါးတို့ဟူ၍ရင်း။ အဌ၊ ၈ ပါးတို့ဟူ၍ရင်း။ ဒွေ၊ ၂ ပါးတို့ဟူ၍ရင်း။ နိဒ္ဒိသေ၊ ညွှန်ပြရာ၏။

၉-ကိစ္စရှိစိတ် ၄ ချက်

လေးချက်စက်၌ မူ ၁၄×မူလီ ၁၄=လေးချက်စက်ပေါင်း-၁၉၆ နည်း။ ပဋိသန္ဓေ ကိစ္စကို မူထားဆို၍။ ကျန် ကိစ္စ ၁၃ ခု မူနှင့် မူလီ တခုစီ သွင်းပါလေ။

လေးချက်စက်လှည့်ပုံ

၁။	ပဋိသန္ဓေကိစ္စသာတပ်၍	ဘဝင်ကိစ္စမတပ်	မ
၂။	ဘဝင်ကိစ္စသာတပ်၍	ပဋိသန္ဓေကိစ္စမတပ်	မ
၃။	ပဋိသန္ဓေနှင့် ဘဝင်ကိစ္စ	၂ ပါးစုံတပ်	၁၉
၄။	ပဋိသန္ဓေနှင့် ဘဝင်ကိစ္စ	၂ ပါးစုံမတပ်	၇၀=၈၉

(ကျန် မူနှင့် မူလီ တခုစီကို ပဋိသန္ဓေကိစ္စ မူနှင့် အတူဆို)

ကိစ္စသင်္ဂဟပြီး၏။

ဒွါရသင်္ဂဟ

၁၀-ဒွါရတွင် စိတ်ဖြစ်စဉ်ဂါထာ

ကေဒွါရိကစိတ္တာနိ၊ ပဉ္စဆဒွါရိကာနိစ၊
ဆဒွါရိကဝိမုတ္တာနိ၊ ဝိမုတ္တာနိစသဗ္ဗထာ။
ဆတ္တိံသတိတထာတီဏိ၊ ကေတိံသယထာက္ကမံ၊
ဒသဓာ နဝဓာ စေတိ၊ ပဉ္စဓာ ပရိဒီပယေ။

ကေဒွါရိကစိတ္တာနိ၊ ၁ ဒွါရ၌ ဖြစ်သောစိတ်တို့သည်ဂုင်း။ ပဉ္စဆဒွါရိကာနိစ၊ ၅ ဒွါရ၌ ဖြစ်သောစိတ်၊ ၆ ဒွါရ၌ ဖြစ်သောစိတ်တို့သည်ဂုင်း။ ဆဒွါရိက ဝိမုတ္တာနိ၊ ရံခါ၊ ၆ ဒွါရ၌ ဖြစ်၍၊ ရံခါ၊ ၆ ဒွါရမှ လွတ်သောစိတ်တို့သည်ဂုင်း။ သဗ္ဗထာ၊ အချင်းခပ်သိမ်း။ ဝိမုတ္တာနိစ၊ ၆ ဒွါရမှ လွတ်သော စိတ်တို့သည်ဂုင်း။ ယထာက္ကမံ၊ အစဉ် အတိုင်း။ ဆတ္တိံသတိ၊ ၃၆ ပါးသည်ဂုင်း။ တထာ၊ ထိုမှတပါး။ တီဏိ၊ ၃ ပါး တို့သည်ဂုင်း။ ကေတိံသ၊ ၃၁ ပါးတို့သည်ဂုင်း။ ဒသဓာစ၊ ၁၀ ပါး အပြား ရှိကုန် သည် ဂုင်း။ နဝဓာစ၊ ၉ ပါးအပြား ရှိကုန် သည် ဂုင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဉ္စဓာ၊ ၅ ပါး အပြားအားဖြင့်။ ပရိဒီပယေ၊ ပြရာ၏။

၁၁-ဒွါရိကစိတ် ၄ ချက်

လေးချက်စက်၌ မူ ၆×မူလီ ၆=လေးချက်စက်ပေါင်း-၃၆ နည်း။ စက္ခုဒွါရကို မူထားဆို၍၊ ကျန် ဒွါရ ၅ ခုမူနှင့် မူလီတခုစီသွင်းပါလေ။

လေးချက်စက်လှည့်ပုံ

၁။	စက္ခုဒွါရ၌သာဖြစ်၍၊	သောတဒွါရ၌မဖြစ်	၂
၂။	သောတဒွါရ၌သာဖြစ်၍	စက္ခုဒွါရ၌မဖြစ်	၂
၃။	စက္ခုနှင့် သောတဒွါရ	၂ ပါးစုံဖြစ်	၄၄
၄။	စက္ခုနှင့် သောတဒွါရ	၂ ပါးစုံမဖြစ်	၄၁=၈၉

(ဃာန ဇိဋ္ဌါ ကာယ ၃ ခုကို စက္ခုဒွါရနှင့် အတူဆို)

၁။ စက္ခုဒ္ဒါရဋ္ဌသာဖြစ်၍ မနောဒ္ဒါရဋ္ဌမဖြစ် ၅
၂။ မနောဒ္ဒါရဋ္ဌသာဖြစ်၍ စက္ခုဒ္ဒါရဋ္ဌမဖြစ် ၂၆
၃။ စက္ခုနှင့် မနောဒ္ဒါရ ၂ ပါးစုံဖြစ် ၄၁
၄။ စက္ခုနှင့် မနောဒ္ဒါရ ၂ ပါးစုံမဖြစ် ၁၇=၇၉
(ကျန် မူနှင့် မူလီ တခုစီကို စက္ခုဒ္ဒါရ မူနှင့် အတူဆို)

ဒွါရသင်္ဂဟပြီ။

—xox—

အာရမ္မဏသင်္ဂဟ

၁၂-ကောန်အာရုံပြုဂါထာ

ပဉ္စဝိသပရိတ္တာမှိ၊ ဆဓိတ္တာနိမဟဂ္ဂတေ။
ကေဝိသတိဝေါဟာရေ၊ အဋ္ဌနိဗ္ဗာနဂေါစရေ။

ပဉ္စဝိသ၊ ၂၅ ပါးကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊စိတ်တို့သည်။ ပရိတ္တာမှိ၊ ကာမ အာရုံဌ်သာလျှင်။ ဟောန်၊ဖြစ်ကုန်၏။ ဆ၊ ၆ ပါးကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ စိတ်တို့သည်။ မဟဂ္ဂတေ၊မဟဂ္ဂုတ်အာရုံသာလျှင်။ ဟောန်၊ဖြစ်ကုန်၏။ ဧကဝိသတိ၊ ၂၁ ပါးသော။ စိတ္တာနိ၊စိတ်တို့သည်။ ဝေါဟာရေ၊ပညတ် အာရုံဌ်သာလျှင်။ဟောန်၊ဖြစ်ကုန်၏။ အဋ္ဌ၊ ၈ ပါးကုန်သော။စိတ္တာနိ၊ စိတ်တို့သည်၊ နိဗ္ဗာန ဂေါစရေ၊ နိဗ္ဗာန် အာရုံဌ်သာလျှင်။ ဟောန်၊ ဖြစ်ကုန်၏။

၁၃-အနေကန်အာရုံပြုဂါထာ

ဝိသာနုတ္တရမုတ္တာမှိ၊ အဂ္ဂမဂ္ဂဖလုဒ္ဓိတေ။
ပဉ္စသဗ္ဗတ္ထဆစ္ဆေတိ၊ သတ္တဓာတတ္ထသင်္ဂဟော။

ဝိသ၊ ၂၀ ကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ စိတ်တို့သည်။ အနုတ္တရ မုတ္တာမှိ၊ လောကုတ္တရာ၊ ၉ ပါးမှ လွတ်သော အလုံးစုံသော အာရုံဌ်။ ဟောန်၊

ဖြစ်ကုန်၏။ ပဥ္စ၊ ၅ ပါးကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ စိတ်တို့သည်။ အပ္ပမဉ္ဉ ပလုဇ္ဈတေ၊ အရဟတ္တမဂ် ဖိုလ်သည် ကြဉ်အပ်သော အလုံးစုံကုန်သော အာရုံ၌။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဆစ၊ ၆ ပါးသော စိတ်တို့သည်ကား။ သဗ္ဗဉ္ဉု၊ အလုံ စုံသောအာရုံ၌။ ဟောန္တိ၊ဖြင်ကုန်၏။ ဇုတိ၊ဤသို့။တတ္ထ၊ ထိုအာရမ္မဏ သင်္ဂဟ၌။ သဗ္ဗဓာ၊ ၇ ပါး အပြားအားဖြင့်။ ဝါ၊ ဧကန် ၎၊အနေကန် ၃၊ပေါင်း ၇ ပါးအားဖြင့်။ သင်္ဂဟော့။ ပေါင်းယူ ရတွက်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

၁၄—အာရမ္မဏိကစိတ် ၄ ချက်

လေးချက်စက်၌မူ ၂၁×မူလိ ၂၁=လေးချက်စက်ပေါင်း-၄၄၁ နည်း။ ကာမအာရုံကိုမူထားဆို၍၊ကျန်အာရုံ ၂၀ မူနှင့် မူလိတခုစီသွင်းပါလေ။

လေးချက်စက်လှည့်ပုံ

ပ-၁။ ကာမကိုသာအာရုံပြု၍ မဟဂ္ဂုတ်ကိုမပြု ၂၅
ဒု-၂။ မဟဂ္ဂုတ်ကိုသာအာရုံပြု၍ ကာမကိုမပြု ၆
တ-၃။ ကာမနှင့် မဟဂ္ဂုတ်အာရုံ ၂ ပါးစုံပြု ၃၁
စ-၄။ ကာမနှင့် မဟဂ္ဂုတ်အာရုံ ၂ ပါးစုံမပြု ၂၉=၉၁

ကာမနှင့်	နိဗ္ဗာန်	ပ	၄၅	ဒု	ဂ	တ	၁၁	စ ၂၇=၉၁
ကာမနှင့်	နာမ်	ပ	၁၃	ဒု	၁၄	ဇာ	၄၃	စ ၂၁=၉၁
ကာမနှင့်	ရုပ်	ပ	မ	ဒု	မ	တ	၅၆	စ ၃၅=၉၁
ကာမနှင့်	ပစ္စုပ္ပန်	ပ	မ	ဒု	မ	တ	၅၆	စ ၃၅=၉၁
ကာမနှင့်	အတိတ်	ပ	၁၃	ဒု	၆	တ	၄၃	စ ၂၉=၉၁
ကာမနှင့်	အနာဂတ်	ပ	၁၃	ဒု	မ	တ	၄၃	စ ၂၉=၉၁
ကာမနှင့်	ဝိမုတ်	ပ	၂၅	ဒု	၂၉	တ	၃၁	စ ၁၄=၉၁
ကာမနှင့်	ပညတ်	ပ	၂၅	ဒု	၂၁	တ	၃၁	စ ၁၄=၉၁
ကာမနှင့်	ပရမတ္ထ	ပ	မ	ဒု	၁၄	တ	၅၄	စ ၂၁=၉၁
ကာမနှင့်	အဏ္ဏတ္တ	ပ	မ	ဒု	၆	တ	၅၆	စ ၂၉=၉၁
ကာမနှင့်	မဟိဒ္ဓ	ပ	မ	ဒု	၂၆	တ	၅၆	စ ၉=၉၁

ကာမနှင့် အဓိဗဟ် ပ မ ဒု မ တ ၅၆ စ ၃၅=၉၁
ကာမနှင့် ပဋ္ဌာဝုံ ပ ၁၀ ဒု မ တ ၄၆ စ ၃၅=၉၁
ကာမနှင့် ရူပါဝုံ ပ ဂ ဒု မ တ ၄ဂ စ ၃၅=၉၁
(သဒ္ဒ ဂန္ဓ ရသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ၄ အာဝုံကို ရူပါဝုံနှင့် အတူဆို)
ကာမနှင့် ဓမ္မာဝုံ ပ ၁၃ ဒု ၃၅ တ ၄၃ စ မ=၉၁
(ကျန် မူနှင့် မူလိ တခုစီကို ကာမ အာဝုံ မူနှင့် အတူဆို)

[မှတ်ချက်] အာရမ္မဏသင်္ဂဟသည်။ အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ အသုံးအကောင်းဆုံး ဖြစ်နေ၍၊ အရမ္မဏာတိက်များ၌၊ အာဝုံပြုခြင်းရာ ညဝါအရာ သိရှိနားလည်ကြစေရန်၊ ဧကန် အနေကန် အာဝုံပြုများကို လေးချက်စက် လေ့ကျက်ကြပါကုန်။

အာရမ္မဏသင်္ဂဟပြီး၏။

ဝတ္ထုသင်္ဂဟ

၁၅–ဘုံနှင့် ဝတ္ထု ဝိညာဉ်ပြုရာဂါထာ

ဆဝတ္ထုံ နိဿိတာကာမေ၊ သတ္တရူပေ စတုဗ္ဗိဓာ။
တိဝတ္ထုံ နိဿိတာရူပေ၊ ဓာတွေကာ နိဿိတာမတာ။

ကာမေ၊ကာမ ၁၁ ဘုံ၌၊ ဆဝတ္ထုံ၊ ၆ ပါးသော ဝတ္ထုရုပ်ကို၊ နိဿိတာ၊ မှီ၍ဖြစ်ကုန်သေး၊ သတ္တံ၊ ၇ ပါးသောဝိညာဏဓာတ်တို့ကို။ မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏။ ရူပေ၊ အသညသတ်ကြဉ်သော၊ ရူပ ၁၅ ဘုံ၌၊ တိဝတ္ထုံ၊ ၃ ပါးသောဝတ္ထုရုပ်ကို၊ နိဿိတာ၊ မှီ၍ဖြစ်ကုန်သော၊ စတုဗ္ဗိဓာ၊ ၄ ပါးအပြားရှိသော ဝိညာဏဓာတ်တို့ကို၊ မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏။ အရူပေ၊ အရူပ ၄ ဘုံ၌၊ အနိဿိတာ၊ မမှီဝဲသာဖြစ်သော၊ ကော၊ တခုသော၊ ဓာတု၊ မနောဝိညာနဓာတ်ကို၊ မတာ၊ သိအပ်၏။

၁၆–ဝတ္ထုမိုရာစိတ်ဂါထာ

တေစတ္တာလိသ နိသာယ၊ ဒွေစတ္တာလိသ ဇာယရော၊
နိသာယစ အနိသာယ၊ ပါကာရပ္ပါ အနိသိတာ။

တေစတ္တာလိသ၊ ၎ာပါးကုန်သော။စိတ္တာန်၊စိတ်တို့သည်၊နိသာယ၊ မှီကုန်၍သာလျှင်။ ဇာယရော်၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဒွေစတ္တာလိသ၊ ၎ာ ပါးကုန်သော၊စိတ္တာနိ၊စိတ်တို့သည်။ နိသာယစ.မှီကုန်၍၎င်း။ အနိသာယစ၊ မမှီကုန်ပဲ၎င်း။ ဇာယရော်၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပါကာရပ္ပါ၊ အရုပ္ပဝိပါက် ၎ ပါး တို့သည်၊ အနိသိတာ၊ မမှီကုန်ပဲသာ။ ဇာယရော်၊ ဖြစ်ကုန်၏။

၁၇–ဝတ္ထုမိုရာစိတ် ၎ ချက်

လေးချက်စက်၌ မူ ၆×မူလိ ၆=လေးချက်စက်ပေါင်း ၃၆ နည်း။ စက္ခု၀တ္ထုကို မူထား၍၊ ကျန်ဝတ္ထု ၅ ခု မူနှင့် မူလိတခုစီသွင်းပါလေ။

လေးချက်စက်လှည့်ပုံ

၁။	စက္ခု၀တ္ထုကိုသာမှီ၍	သောတဝတ္ထုမမှီ	၂
၂။	သောတဝတ္ထုကိုသာမှီ၍	စက္ခု၀တ္ထုမမှီ	၂
၃။	စက္ခုနှင့် သောတဝတ္ထု	၂ ပါးစုံမှီ	၈
၄။	စက္ခုနှင့် သောတဝတ္ထု	၂ ပါးစုံမမှီ	၁၅=၁၉

(ဃာန ဇိဝှါ ကာယ ၃ ဝတ္ထုကို စက္ခု၀တ္ထုနှင့် အတူဆို)

၁။	စက္ခု၀တ္ထုကိုသာမှီ၍	ဟဒယဝတ္ထုမမှီ	၂
၂။	ဟဒယဝတ္ထုကိုသာမှီ၍	စက္ခု၀တ္ထုမမှီ	၇၅
၃။	စက္ခုနှင့် ဟဒယဝတ္ထု	၂ ပါးစုံမှီ	၈
၄။	စက္ခုနှင့် ဟဒယဝတ္ထု	၂ ပါးစုံမမှီ	၁၂=၁၉

(ကျန် မူနှင့် မူလိ တခုစီကို စက္ခု၀တ္ထု မူနှင့် အတူဆို)

ဝတ္ထုသင်္ဂဟပြီး၏။

၁၈-စိတ်နှင့် ဝေဒနာ ဟိတ်စသည်ဖြင့် ဝေဘန်နည်း

လောဘမူ ဂ သည်။သောနှင့် ဥ ဝေဒနာ ၂၊လောနှင့်မောဟိတ် ၂၊ ဇော ၁ ကိစ္စ၊ ၆ ဒွါရ၊ လောကိအာရုံ၊ ခံခါဟဒယမှိန်း။

ဒေါသမူ ၂ သည်။ ဒေါ ဝေဒနာ ၁၊ ဒေါ မောဟိတ် ၂၊ ဇော ၁ ကိစ္စ၊ ၆ ဒွါရ၊ လောကိအာရုံ၊ အမြဟဒယမှိ၏။

မောဟမူ ၂ သည်။ဥ ဝေဒနာ ၁၊မောဟဟိ၀်သာ ၁၊ဇော ၁ ကိစ္စ၊ ၆ ဒွါရ၊ လောကိအာရုံ။ ရုံခါဟဒယမှိ၏။

အကုသိုလ် ၁၂ သည်။ သော ဒေါ ဥ ဝေဒနာ ၃၊လော ဒေါ မော ဟိတ် ၃၊ဇော ၁ ကိစ္စ၊ ၆ ဒွါရ၊ လောကိအာရုံ၊ ဒေါသမူသည်၊ အမြဟဒယ လောဘမူနှင့် မောဟမူသည်၊ ရုံခါဟဒယမှိ၏။

အကုသလဝိပါက် ၇ သည်။ ဒု ဥ ဝေဒနာ ၂၊ဟိတ်မရှိ၊ အာဝဇ္ဇန်း ဝုဋ္ဌော ဇော ၃ ကိစ္စ ချန်၊ ကျန် ၁၀ ကိစ္စ၊ ပဋိသန္ဓိညာဉ် ၅ သည်၊ အစဉ် အတိုင်း ၁ ဒွါရစီပင်၊သပဋိစ္ဆိုင်းသည်၅ဒွါရ၊ဥပေက္ခာသန္တီရဏသည်၊ ရုံခါ ၆ ဒွါရ၊ ပဋ္ဌဝိညာဉ် ၅ သည်၊ပဋ္ဌာရုံတွင် ၁ အာရုံစီပင်။သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း သည် ပဋ္ဌာရုံကို ဥ သန္တီရဏသည် ကာမကိုအာရုံပြု၏။ ပဋ္ဌဝိညာဉ် ၅ သည်၊ပဋ္ဌဝတ္ထုတွင် ၁ ဝတ္ထုစီပင်။သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းနှင့် ဥ သန္တီရဏ ၂ သည်၊ အမြဟဒယမှိ၏။ အဟိ၀်ကုသလဝိပါက် ဂ သည် သု သော ဥ ဝေဒနာ ၃၊ ဟိတ်မရှိ။အာ ဝု ဇော ချန် ကျန် ၁၁ ကိစ္စ၊ ပဋ္ဌဝိညာဉ် ၅ သည်၊ ပဋ္ဌ ဒွါရတွင် ၁ ဒွါရစီပင်။ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းသည် ၅ ဒွါရ၊ သုခသန္တီရဏသည် ၆ ဒွါရ။ ဥ သန္တီရဏသည်၊ ရုံခါ ၆ ဒွါရ။ပဋ္ဌဝိညာဉ် ၅ သည်ပဋ္ဌာရုံတွင် ၁ အာရုံစီပင်။ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းသည်၊ ပဋ္ဌာရုံကို ၁၃၊ ဥ သန္တီရဏ ၂ သည်၊ ကာမကိုအာရုံပြု၏။ ပဋ္ဌဝိညာဉ် ၅ သည်၊ ပဋ္ဌဝတ္ထုတွင် ၁ ဝတ္ထုစီပင်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း ၁၊သု ဥ သန္တီရဏ ၂၊ ဤ ၃ ခုသည်၊ အမြဟဒယမှိ၏။

အဟိတ်ကြိယာ ၃ သည်၊ သော ဥ ဝေဒနာ ၂ ဟိတ်မရှိ၊ အာဝဇ္ဇန်း ဝုဋ္ဌော ဇော ၃ ကိစ္စ၊ ပဋ္ဌဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် ၅ ဒွါရ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ ဟသိတုပ္ပါဒ် ၁၊ ဤ ၂ သည် ၆ ဒွါရ၊ ပဋ္ဌဒွါရဝဇ္ဇန်းသည်

ပဉ္စာရုံကို၊ မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းသည် အလုံးစုံကို၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်သည် ကာမကိုအာရုံပြု၏။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် ရံခါဟဒယ၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ ဟသိတုပ္ပါဒ် ၁၊ ဤ ၂ သည် အမြဲဟဒယမှီကြ၏။

အဟိတ်စိတ် ၁၈ သည်၊ ဒေါချန် ကျန် ဝေဒနာ ၄၊ ဟိတ်မရှိ၊ ၁၄ ကိစ္စ၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀ သည် ပဉ္စဒွါရတွင် ၁ ဒွါရစီပင်၊ မနောဓာတ် ၃ သည် ၅ ဒွါရ။ သုခသန္တီရဏ ဝုဋ္ဌော ဟသိတုပ္ပါဒ် ဤ ၃ သည်၊ ၆ ဒွါရ၊ ဥ သန္တီရဏ ၂ သည် ရံခါ ၆ ဒွါရ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀ သည် ပဉ္စာရုံတွင် ၁ အာရုံစီပင်၊ မနောဓာတ် ၃ သည် ပဉ္စာရုံကို သန္တီရဏ ၃ ဟသိတုပ္ပါဒ် ၁ ဤ ၄ သည် ကာမကို၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် အလုံးစုံကိုအာရုံပြု၏။ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀ သည် ပဉ္စ ဝတ္ထုတွင် ၁ ဝတ္ထုစီပင်၊ မနောဓာတ် ၃ သန္တီရဏ ၃ ဟသိတုပ္ပါဒ် ၁၊ ဤ ၇ သည် အမြဲဟဒယ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် ရံခါဟဒယမှီကြ၏။

မဟာကုသိုလ် ၈ သည်။ သောနှင့် ဥ ဝေဒနာ ၂၊ ညာဝိ ၄ သည်။ အလွှော အဒေါ ဟိတ် ၂၊ ညာသံ ၄ သည်။ အလော အဒေါ အမော ဟိတ် ၃၊ ဇော ၁ ကိစ္စ၊ ၆ ဒွါရ၊ ညာဝိ ၄ သည်။ လောကီအာရုံကို။ ညာသံ ၄ သည်။ အရဟတ္တမဂ် ဖိုလ် ချန်၊ ကျန် အလုံးစုံကို အာရုံပြု၏။ ရံခါဟဒယမှီကြ၏။

မဟာဝိပါက် ၈ သည်။ ဝေဒနာ ၂၊ ဟိတ် ၂၊ ဟိတ် ၃၊ ပ ဘ စု ရုံ ၄ ကိစ္စ၊ ရံခါ ၆ ဒွါရ၊ ကာမအာရုံ အမြဲဟဒယမှီကြ၏။

မဟာကြိယာ ၈ သည်။ ဝေဒနာ ၂၊ ဟိတ် ၂၊ ဟိတ် ၃ ဇော ၁ ကိစ္စ၊ ၆ ဒွါရ၊ ညာဝိ ၄ သည်။ လောကီအာရုံ ညာသံ ၄ သည်။ အလုံးစုံ အာရုံပြု၏။ ရံခါဟဒယမှီကြ၏။

ကာမာဝစရ ၂၄ သည်။ ဝေဒနာ ၂၊ ဟိတ် ၂၊ ဟိတ် ၃၊ ကု ကြိ ၁၆ သည်။ ၆ ဒွါရ၊ ဝိပါက် ၈ သည်။ ရံခါ ၆ ဒွါရ၊ ညာဝိ ကု ကြိ ၈ သည်။ လောကီအာရုံ ညာသံ ကု ၄ သည်။ အရဟတ္တမဂ် ဖိုလ် ချန်၊ ကျန် အလုံးစုံကို ညာသံ ကြိ ၄ သည်။ အလုံးစုံကို အာရုံပြု၏။ ဝိပါက် ၈ သည်၊ ကာမကိုအာရုံပြု၏။ ကု ကြိ ၁၆ သည်။ ရံခါဟဒယ၊ ဝိပါက် ၈ သည်။ အမြဲဟဒယမှီကြ၏။

ရူပကုသိုလ် ၅ သည်။သော ဥ ဝေဒနာ ၂၊အလော အဒေါ် အမော ဟိတ် ၃ ဇော ၁ ကိစ္စ၊ မနော ဒွါရ ၁၊ ပညတ် အာရုံ အမြဟဒယ မှိုကြ၏။

ရူပဝိပါက် ၅ သည်။ ဝေဒနာ ၂၊ ဟိတ် ၃၊ ပ ဘာ စု ၃ ကိစ္စ၊ အမြဲ ဒွါရဝိမုတ်၊ ပညတ်အာရုံ အမြဟဒယမှိုကြ၏။

(ရူပကြိယာကို ရူပကုသိုလ် နှင့် အတူဆို)

အရူပကုသိုလ် ၄ သည်။ ဥ ဝေဒနာ ၁၊ ဟိတ် ၃၊ ဇော ၁၂ ကိစ္စ၊ မနောဒွါရ ၁၊ ပညတ်အာရုံ ရံခါဟဒယ။

အရူပဝိပါက် ၄ သည်။ ဝေဒနာ ၁၊ ဟိတ် ၃၊ ပ ဘာ စု ၃ ကိစ္စ၊ အမြဲဒွါရဝိမုတ်၊ ပညတ်အာရုံ ဟဒယကို အမြဲမမှိပဲသာဖြစ်၏။

(အရူပကြိယာကို အရူပကုသိုလ် နှင့် အတူဆို)

လောကုတ္တရာ ၈ သည်၊ ပဌာန် ၈၊ဒုဌာန် ၈၊တဌာန် ၈ စဌာန် ၈၊ ဥ၌ ၃၂ သည်။ သော ဝေဒနာ ၁၊ မဌာန် ၈ သည်။ ဥ ဝေဒနာ ၁၊ ဟိတ် ၃၊ ဇော ၁ ကိစ္စ၊ မနောဒွါရ ၁၊ နိဗ္ဗာန်အာရုံ သော်တာပတ္တိမဂ်သည်၊ အမြဲဟဒယ၊ ကျန် မဂ် ဖိုလ် များသည်။ ရံခါဟဒယ။

စိတ်နှင့်ဝေဒနာဟိတ်စသည်ဝေဘန်နည်းပြု၏။

——xox——

၁၉—စိတ် ဧစတသိက် ပကိဏ်း ၃-ပိုင်း ဆက်စပ်၍ဝေဘန်းနည်း။

၁။ သဗ္ဗစိတ္တာ ၇ သည်။စိတ်အကျဉ်း ၈၉၊အကျယ် ၁၂၁၊ယှဉ်၏။ ဝေဒနာ ၅၊ ရံခါဟိတ် ၆၊ ကိစ္စ ၁၄၊ ရံခါ ၆ ဒွါရ။ အလုံးစုံ အာရုံ၆၊ ရံခါဆဝတ္ထု၂။

၂။ ဝိတက်သည်။စိတ် ၅၅၊ဝေဒနာ ၃၊ရံခါဟိတ် ၆၊ကိစ္စ ၉၊ရံခါ ၆ ဒွါရ၊ ရံခါဟဒယ။

၃။ ဝိစာရသည်။စိတ် ၆၆၊ဝေဒနာ ၃၊ရံခါဟိတ် ၆၊ကိစ္စ ၉၊ရံခါ ၆ ဒွါရ၊ အာရုံ၆၊ ရံခါဟဒယ။

၄။ အခိမောက္ခသည်။ စိတ် ၇၈၊ဝေဒနာ ၃၊ရံခါဟိတ် ၆၊ကိစ္စ ၉၊ ရံခါ ၆ ဒွါရ၊ အာရုံ ၆၊ ရံခါဟဒယ။

၅။ ဒီရိယသည်။စိတ် ၇၃၊ဝေဒနာ ၃၊ရံခါဟိတ် ၆၊ကိစ္စ ၇၊ ရံခါ ၆ ဒွါရ၊ အာရုံ ၆၊ ရံခါဟဒယ။

၆။ ဒီတီသည်။ စိတ် ၅၁၊ ဝေဒနာ ၁၊ ဟိတ် ၅၊ ကိစ္စ ၆၊ ရံခါ ၆ ဒွါရ၊ အာရုံ ၆၊ ရံခါဟဒယ။

၇။ ဆန္ဒ သည်။ စိတ် ၆၉၊ဝေဒနာ ၃၊ဟိတ် ၆၊ကိစ္စ ၅၊ရံခါ ၆ ဒွါရ၊ အာရုံ ၆၊ ရံခါဟဒယ။

၈။ မောစတုက် ၄ သည်။စိတ် ၁၂၊ဝေဒနာ ၃၊ဟိတ် ၃၊ကိစ္စ ၁၊ ၆ ဒွါရ၊ လောကီအာရုံ ၆၊ ရံခါဟဒယ။

၉။ လောဘသည်။စိတ် ၈၊ဝေဒနာ ၂၊ဟိတ် ၂၊ကိစ္စ ၁၊ ၆ ဒွါရ၊ လောကီအာရုံ ၆၊ ရံခါဟဒယ။

၁၀။ ဒိဋ္ဌိသည်။စိတ် ၄၊ ဝေဒနာ ၂၊ ဟိတ် ၂၊ ကိစ္စ ၁၊ ၆ ဒွါရ၊ လောကီအာရုံ ၆၊ ရံခါဟဒယ။

၁၁။ မာနသည်။ စိတ် ၄၊ ဝေဒနာ ၂၊ ဟိတ် ၂၊ ကိစ္စ ၁၊ ၆ ဒွါရ၊ လောကီအာရုံ ၆၊ ရံခါဟဒယ။

၁၂။ ဒေ စတုက် ၄ သည်၊ စိတ် ၂၊ဝေဒနာ ၁၊ဟိတ် ၂၊ ကိစ္စ ၁၊ ၆ ဒွါရ၊ လောကီအာရုံ ၆၊ အမြဲဟဒယ။

၁၃။ ထိဒုက် ၂ သည်။စိတ် ၅၊ဝေဒနာ ၃၊ဟိတ် ၃၊ကိစ္စ ၁၊ ၆ ဒွါရ၊ လောကီအာရုံ ၆၊ ရံခါဟဒယ။

၁၄။ ဝိစိကိစ္ဆာသည်။စိတ် ၁၊ဝေဒနာ ၁ ဟိတ် ၁၊ကိစ္စ ၁၊ ၆ ဒွါရ၊ လောကီအာရုံ ၆၊ ရံခါဟဒယ။

၁၅။ သောဘဏ သာဓာရဏ ၁၉ သည်။ စိတ် ၅၉၊ ဝေဒနာ ၂၊ ဟိတ် ၃၊ ရံခါ ၆ ဒွါရ၊ အလုံးစုံအာရုံ ၆၊ ရံခါဟဒယ။

၁၆။ ဝိရတီ ၃ သည်။ စိတ် ၁၆၊ဝေဒနာ ၂၊ဟိတ် ၃၊ကိစ္စ ၁၊ ၆ ဒွါရ၊ အလုံးစုံအာရုံ ၆၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည်။ အမြဲဟဒယ။ ကျန်ကီ ကုတ် ၁၅ သည်။ ရံခါဟဒယ။

၁၇။ အပွမညာ ၂ သည်။ စိတ် ၂၈၊ ဝေဒနာ ၂၊ ဟိတ် ၃၊ ကိစ္စ ၄၊ ရုံခါ ၆ ဒွါရ၊ အလုံးစုံအာရုံ ၆၊ ရုံခါဟဒယ။

၁၈။ ပညာသည်။ စိတ် ၄၇၊ ဝေဒနာ ၂၊ ဟိတ် ၃၊ ကိစ္စ ၅၊ ရုံခါ ၆ ဒွါရ၊ အလုံးစုံအာရုံ ၆၊ ရုံခါဟဒယ။

ပထမဆင့် ၃—ပိုင်းစပ်ဝေဘန်နည်းပြီး၏။

ပကိဏ်းပိုင်း ပထမဆင့် ဒုတိယပိုင်းပြီး၏။

—oOo—

ဤကျမ်း စာစောင်သည်။ ၁၃၁၅-ခု။ ပြာသို လဆန်း (၉) ရက်၊
ဗုဒ္ဓဟူးနေ့၌။ ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်၏။

၂၀—နိဂုံးချုပ်ရာ ရစနာဂါထာ။

ဧကသဟဿတိသတေ၊ ပန္နရသေဝ ဝဿိကေ။
ဖုဿမာသေ ဇုဏ္ဍာပကွေ၊ နဝါဟေ ဗုဒ္ဓဝါရကေ။

ဘိဓမ္မေပါဋဝတ္ထာယ၊ သောတူနံ အတ္ထသာဓကော။
ကတာယံသိပ္ပကောဂန္ဓော၊ နိဋ္ဌံဂတော ပဋ္ဌမကော။

ဣမိနာ ပုညကမ္မေန၊ သံသရန္တော ဘဝါဘဝေ။
ကာယစိတ္တံ သုခံဟုတ္ဘာ၊ ဗုဇ္ဈေယျံ စတုသစ္စကံ။

အဘိဓမ္မာသိပ္ပံပညာ ပဋ္ဌမစာစောင်ပြီးပြီး။

—oOo—